

KUDÜS DERGİSİ ARŞİVİ

SAYI 2

İçindekiler

Aksa İntifadası İstatistikleri - Kudüs Dergisi.....	2
Köleliğe Mahkum Değiliz - Atasoy Müftüoğlu	3
Filistin: Kitlesele ve Gönüllü Köleliğe Karşı İlkesel ve Kesintisiz Direniş - Ali Değirmenci.....	5
Nazilerle Siyonistler Arasında Paralellik Kurmak... - Hakan Albayrak.....	6
Golan Tepeleri'nde Kunaytre - Yıldız Ramazanoğlu	7
Filistin Ulusal Hareketindeki İki Başlılık ve Eksen Kayması - Alptekin Dursunoğlu	11
Yol Haritası Planı - Ahmet Varol	16
Siyonist Sömürgeciliğin Ekonomik Dayanakları – Suat PARLAR	26
Küreselleşme Tezleri ve Filistin Direnişi Nassar İbrahim	32
Kudüs Müessesesi ve San'a'da Yapılan 2003 Kongresi Ahmet Varol	37
Evdeki Hesap Çarşıya Uymadı - Abdurrahman Dilipak	44
Hegemonik Terör: Irak'ın İşgali Chandra Muzaffer	48
Filistin'de İngiliz Manda Dönemi (1922-1939) Sezai Acar	57
Suriye-İsrail Barış Pazarlıkları ve Filistin Ahmet Emin Dağ.....	64
Amerika'daki Gayri Resmî Yahudi Lobisi Kuroş Ahmedî.....	72
ABD'deki Yahudi Olmayan İsrail Yanlıları.....	76
İsrail Başbakanları - Abdurrahim Elveren	85
Filistin-İsrail Prensipl Anlaşmasının İlan Metni (Oslo)	101
Yol Haritası Planı'nın Tam Metni	103
Emperyalist Kuşatma Karşısında İran ve Geleceği Kudüs Dergisi	106
Filistin Halkı İç Savaş Tuzağına Düşmez Fuat Yasin.....	126
Ortadoğu, Savaş ve Küresel İntifada Üzerine... Mete Çubukçu.....	128
Röportaj: Bülent Şahin ERDEĞER	133
Irak'ta İhanete Uğradık! - Ali Abdurrezzak Musulî	133
Sorunun Çözümleri Halkın Bağrından Çıkacaktır Ahmet Taşgetiren	135
Batılı Çözüm Arayışları Başarılı Olamaz Asaf Hüseyin.....	136
İslam Dünyası Kendini Yenilemek Zorunda Burhan Kavuncu	137
ABD'nin Demokrasi Getirme İddiası Oryantalist Bir Söylemdir Cevat Özkaya	138
Ortadoğu Halkları Demokratikleşmek İçin ABD'yi Beklememeli Muhammed Gıyaseddin Sıddıkî	139
ABD Demokrasisi Yeni 'Karzailer' Atayacaktır Mehmet Bekaroğlu	139
İslam Dünyası Hazır Reçeteleri Kabul Edemez Mehmet Doğan	140
Demokrasi ya da 'Bin kocadan arta kalan bîve-i bâkire'nin fetteanlıkları.. Selahaddin Eş Çakırgil	141

Ortadoğu Halkları Kendi Geleceklerini Kendileri Tayin Etmelidir Semih Hiçyılmaz.....	145
Çözüm Kontrollü Demokrasilerde Değil Halkların Mücadelesinde Tayfun Mater.....	147
ABD Girdiği Bölgelere Zulüm ve Sömürü Götürmüştür Yılmaz Ensaroğlu.....	147
İstatistiklerle Filistin Direnişinin Seyri Alptekin Dursunoğlu.....	148

Aksa İntifadası İstatistikleri - Kudüs Dergisi

29 Eylül 2000 İle 31 Mart 2003 Tarihleri Arasında İsrail'in Filistin Halkına Yönelik Saldırılarının İstatistikleri

Şehidlerin toplam sayısı: 2474 + İsrail uygulamalarından dolayı tescil edilemeyen 597 kişi.

18 yaşın altındaki şehid çocuklar: 446

İsrail bombardımanı sonucunda ölenler: 704

Şehid olan kadınlar: 183

Emniyet görevlilerinden öldürülenler: 280

Kanun dışı saldırılar sonucu ölenler: 214

İsrail geçiş noktalarında şehid olan hastalar: 91 (Yaşlı, çocuk ve kadınlar olmak üzere)

Yahudi yerleşimcilerin saldırıları sonucunda ölenler: 37

Milli savunma ve tıbbi ekipten ölenlerin sayısı: 25

Öldürülen basın mensuplarından: 8

El-Aksa intifadası sırasında şehid olan sporcular: 181

Yaralıların toplam sayısı: 42038

İşgal hapishanelerinde bulunan tutuklu ve esirler: 22 hapishanede, toplam 13964 kişi

Tutuklu olan öğrenciler: 911

Tutuklu olan öğretmenler: 77

Tutuklu yaralılar: 300

Tutuklu bayanlar: 61

Kesilmiş ağaçlar: 800829

Tahrip edilen topraklar: 55596 dönüm

Saldırıya uğrayan resmi kurum ve özel işyerleri: 1032

Zarar gören evlerin toplam sayısı: 44671

Tamamen tahrip olan evler: 1187' si Gazze'de olmak üzere 3036 ev

Az hasarlı evler: 41635

Askeri emirle kapatılan okullar: 2'si üniversite olmak üzere 11 okul.

İsrail saldırısı sonucu eğitimi engellenen okullar: 1125 okul ve 280 eğitim müdürlüğü.

Zorla girilen okulla: 60

Askeri amaçla işgal edilip kullanılan okullar: 42

İsrail askerlerinin kurşunlarıyla şehid olan öğrenciler: 502

İsrail kurşunlarıyla yaralanan öğrenciler: 4080

Tahrip edilen zirai depolar: 268

Yok edilen tavuk çiftlikleri: 134
Yıkılan hayvan ahırları: 67
Telef edilen küçük baş hayvanlar: 3693
Öldürülen büyük baş hayvanlar: 617
Yok edilen arı kovanları: 6890
Yıkılan kuyular: 217
Yıkılan meskun çiftçi evleri: 207
Öldürülen kümes hayvanları: 1414877
Tahrip edilen su yolları: 12836 dönüm
Yıkılan su depoları ve göletler: 800
Yıkılan ana su borular: 348305 m.
Zarar gören çiftçiler: 8221
Tahrip edilen mezralar: 6
Tahrip edilen tarım aletleri: 3 traktör
Tahrip edilen çiftlik duvarı: 169188 m.
Yok edilen sanayi kuruluşları: 6634 iş yeri
Saldırıları yüzünden işsiz kalanların sayısı: 650 000
İşsizlerin yüzdesi : %55
Ambargo nedeniyle fakirlik oranı : % 60
Basın mensuplarına yönelik saldırılar: 462
Yerleşim bölgelerinin bombalanması: 18272 kez
İsrail askerlerinin arama noktaları: 1441
El konulan ve Yahudi yerleşim birimlerine eklenen araziler: 30247 dönüm.

Filistin Özerk Yönetimi Ankara Büyükelçiliği

Kaynak: [Aksa İntifadası İstatistikleri - Kudüs Dergisi](#)

Köleliğe Mahkum Değiliz - Atasoy Müftüoğlu

İçerisinde bulunduğumuz tarihsel dönem, olayların çok yoğun olduğu bir tarihsel dönemdir. Bu dönemde İslam dünyası toplumları/ülkeleri olaylara müdahil olmak yerine, olaylar tarafından yönetiliyor. İslam dünyası ülkeleri/toplumlari, toplumsal bir gerçeklik, siyasal bir gerçeklik olarak değil, coğrafi bir gerçeklik olarak anılıyor. Toplumsal ve siyasal bir gerçeklik halinde var olmayı, özgür olmayı, bağımsız olmayı başaramayan İslam dünyası toplumlarının ve ülkelerinin bu özellikleri nedeniyle sürekli olarak onurları yaralanıyor, özgürlükleri tahrip ediliyor, eşitlikleri yok ediliyor, dayanışmaları parçalanıyor, adalet ve güvenlikten yoksun bırakılıyor, en büyük aşağılanma biçimi olan işgallere maruz bırakılıyor, ırksal üstünlük adına girilen soykırımlara uğratılıyor; uluslararası alanda etkili rol alamayan, siyasal üretkenlikten yoksun bulunan, siyasal gelecekleri yok edilen, İslam dünyası toplumlarında yaşanan irade yoksunluğu nedeniyle emperyalist barbarlık tayin edici olmaya devam ediyor.

Ne modern olabilen ne de geleneksel kalabilen İslam dünyası toplumlarında despot rejimler halkları itaatkar sürüler haline getirdiler. Despot rejimlerle çıkar ilişkisi içerisinde bulunan siyasal ve kültürel elitler İslam dünyası toplumlarını içeriksizleştirdi. Bu nedenle İslam dünyası ülkelerinde kültür sömürgeciliği yoluyla dayatılan yozlaştırıcı, kişiliksizleştirici, kültürsüzleştirici bir kültür benzeşmesi yaşandı. Bir başka kültürle alış veriş halinde olmakla, kültür benzeşmesi içerisinde olmak kuşkusuz birbirinden çok farklı şeylerdir. Günümüzde büyük bir siyasal ilgisizlik içerisinde bulunan İslam dünyası toplumları, sahip oldukları temelsiz bir tevekkül anlayışı nedeniyle bitkisel hayatta yaşıyor, sosyal ölümlerle karşı karşıya bulunuyor. Kaderci bir teslimiyetçilik İslam dünyası toplumlarını ölü zamanlara götürüyor.

Yeni sömürgeciliğin rehinesi konumuna düşürülen İslam dünyası ülkelerinde, özellikle Filistin, Afganistan, Irak, Çeçenistan halkları, maruz bulundukları alçaltıcı işgal sebebiyle büyük acılar çekiyor. Bu ülkelerde insan haysiyetine ilişkin, toplumların haysiyetine ilişkin, çok korkunç, çok zalim ihlaller gerçekleştiriliyor. İnsanlık tarihinin en büyük yıkımlarının yaşandığı bu ülkelerde insan hakları, Müslümanlar için geçerli değil. İslam dünyasında siyasal bir mücadele yöntemi olarak direniş bilincini, direniş ahlakını, direniş sorumluluğunu Filistin halkı temsil ediyor.

Yakın tarih içerisinde Müslümanların İslami mücadeleye girişiyle birlikte İslam, aşırılık, fanatizm, terörizmle eş anlamlı olarak anılmaya başlandı. Egemen sömürgeci söylem, İslam ve Müslümanlarla ilgili olarak Hristiyan ve Yahudi varsayımlarını dünya gündemine taşıdı. İslam dünyası toplumlarında, küçük yönetici azınlıklar ve oligarşiler, İslam karşısında Hristiyan ve Yahudi varsayımlarına göre tavırlar aldılar, tercihler yaptılar. Müslüman halklar ise, bu temelsiz, ahlaksız, saldırgan varsayımları içselleştirmediler. Ancak, düşünce ve kültür hayatımız bu saldırılar karşısında maalesef ayırıcı özelliklerini ve özzerkliliğini yitirdi. Aziz İslam'ın günümüzdeki konumunu Avrupa kavram ve kategorileri içerisinde tanımlama eğilimleri artıyor.

İslam dünyasında bugünün tarihi, halkların, toplumların, ülkelerin sorunlarını anlamak, tartışmak, konuşmak ve bunlara yanıtlar aramak yerine; elitlerin özel çıkarlarına hizmet eden ideolojik ve otokratik yönetimlerin bağınazlıklarını, ilkeliliklerini, saplantılarını güçlendirmekle geçti. Batı dünyası, İslam dünyası ülkelerinde İslam karşısı bütün yönetimleri güçlü bir şekilde destekledi, İslami hareketleri zayıflatmak için yerel despotları yüreklendirdi. Emperyalist dünyayı hiçbir olay, hiç kuşkusuz çok çarpıcı bir şekilde gerçekleşen, İslam'ın yeniden hayata ve siyasete dönmesi anlamına gelen İran İslam Devrimi kadar sarsmadı. Bu gelişme ne modern dünyanın ne de modern dünyaya öykünen İslam dünyası toplumlarının tasavvurlarında dahi yoktu. İslam'ın siyasal ve toplumsal anlamda kendisini ifade etmesi demek olan İslam devrimini ve İran'da bu bağlamda yaşanan tüm gelişmeleri devrimin başarıya ulaştığı günden bu yana batı dünyası büyük bir dikkat, endişe ve korkuyla takip ediyor. Bu korku ve endişeye dayalı olarak batı dünyası İslam'a karşı akıl dışı, ahlak dışı suçlamalar, iftiralar yöneltiliyor, İslam kültür ve uygarlığına meydan okuyor. Bu nedenledir ki, içerisinde bulunduğumuz dönemde bu defa İran emperyalizm ve militarizm tarafından kuşatılıyor. Kültürel bir şövenizm içerisinde bulunan emperyalist dünya yoğun bir şekilde Müslümanları ötekileştiriyor. Öteki olmak, aynı değere ve eşit haklara sahip olmamak anlamına geliyor. Emperyalist ihtiraslar tüm insani kaygıları, hassasiyetleri yok sayıyor. Emperyalizm rakiplerini siyaset yoluyla etkisizleştirmek yerine, yok etmeyi seçiyor. İnsana ve insanlığa değer vermeyen militarizm ve faşizm yoluyla, soykırım yoluyla, toplumlarımızı dönüştürmeyi amaçlayan yeni sömürgecilik, toplumlarımızı kimliksizleştiriyor. Başta Filistin olmak üzere Afganistan, Irak, Çeçenistan bugün açıkça yapısal bir şiddetle karşı karşıya bulunuyor.

İrkçılıkların, milliyetçiliklerin, egoizmlerin, ideolojik saplantıların ve bağınazlıkların, mezhepçiliklerin, hizipçiliklerin bulunduğu bir dünya ortamında kültürel çoğulculuk olamaz. Hayatı anlamlandırma çerçevesine sahip olmayan ideolojik/politik sistemlerin insanlığa kazandıracağı bir şey olamaz. Kültürler, uygarlıklar arasında çelişkiler, karşıtlıklar, uyuşmazlıklar olduğu kadar benzerlikler, yakınlıklar da vardır. Uygarlıklar arasındaki karşıtlıkları savaş nedeni saymak barbarca bir davranıştır. Gerçek bir uygarlık zihniyeti, olumlu etkileşimler içerir. Zülmün, faşizmin egemen olduğu bir dünya sürekli olarak şiddet-terör üreten bir dünyadır. Şiddet-terörle mücadele, adalet ve eşitliğin sağlanmasıyla mümkün olabilir.

İslam dünyası toplumlarının özgürleşmesi için kendi iradelerini kullanmaları, iradelerine hayat kazandırmaları gerekir. Kendisi olamayan, kendi iradelerine sahip olamayan toplumlar köleliğe mahkum olurlar. İrade yoksunluğu aynı zamanda bir bilinç yoksunluğudur. İradesiz ve bilinçsiz varlıklar, anlamlı eylemlerde bulunamazlar.

Bir yanda toplumlarımızı hipnotize eden bir tarih anlayışı, bir yanda geçmişin ağırlığı altında ezilen bir kültür anlayışımız, bir diğer yanda engelleyici gelenekler hepimizi hareketsiz kılıyor. Bilinçli, sorumlu, bilgili, nitelikli ve yoğun çabalar olmaksızın; mucizevi olaylarla gerçekleşmesi beklenen bir değişim düşüncesine inanmak, İslam dünyası toplumlarını bir tıkanma noktasına, bir belirsizlik noktasına getirmiştir. Bunun yanında, hiçbir şekilde sorgulanması, tartışılması mümkün olmayan sosyal-toplumsal-kültürel-manevi otoritelerin baskısı altında belirlenen tek çizgili düşünce ve ilişki biçimleri de Müslüman toplulukları güçsüzleştirmektedir. Her açıdan tüm insanlığa açılmış bulunan bir dünyada, her konuda yalıtılmış olarak yaşamak-hayatta kalmak mümkün değildir. Kimlik kaybı anlamına gelmeyecek bir evrenselleşmeye ihtiyacımız vardır. Evrensel ufka açılan bir kimlik güçlü bir kimliktir.

Bugünün dünyasını bütünsel bir perspektifle en doğru şekilde anlamaya çalışmalıyız. İletişim alanındaki, ticaret alanındaki, ulaşım alanındaki gelişmelerin ortak bir küresel kültür oluşumunu hızlandırdığını görebilmeliyiz.

Aziz İslam, ulus-üstü bir inanç olarak, dini ve siyasi bir dil ve uygulamayla tarihe girdi. Evrensel İslam ailesi inancı taşıyanlar milliyetlere, mezhepçiliklere saplanıp kalmazlar. İslam kardeşliği her şartta kabile akrabalığından üstün tutulmalıdır. Zamanı ve tarihi değiştirmek üzere yola koyulan bir imanın bağlıları; zaman ve tarih tarafından kolaylıkla dönüştürülemez. Her şartta kendi iç bütünlüğümüzü koruyarak, temsil ederek erdemli olabiliriz. İmanımızı, değerlerimizi, düşüncelerimizi ne pahasına olursa olsun aziz tutmayı öğrenmeliyiz. İslami tercihlerimizi, İslami hayatımızı bir formaliteye dönüştürmemeliyiz.

Kaynak: [Köleliğe Mahkum Değiliz - Atasoy Müftüoğlu](#)

Filistin: Kitlesele ve Gönüllü Köleliğe Karşı İlkesel ve Kesintisiz Direniş - Ali Değirmenci

Kötülük, korkaklık, düş kırıklığı ve yozluk yayılmacıdır. Yılgınlık ve siniklik işgalcidir. İnanılmaz bir hızla insanlığın bütün direniş mevzilerine sirayet eder. Bütün göğüslerde sıkıntı ve daralmaya yol açar. Hemen çoğalır ve bulaşır. Egemenler bunu çok iyi bilirler. Bu yüzden devasa ve modern aygıtlarla donatılmış bir Hulagu gibi, değerler bağının meyve vermemesi için, zaaf ve teslimiyetçiliğe duçar olan her yere bitimsiz bir ısrarla saldırır, çöreklenirler. Düşkünlüğü görmüş, direniş ateşinin söndüğünü anlamışlardır. Zulüm ve sömürü, çoğu zaman planlı ve kararlı davrandığı için, saflardaki gedikleri görüp sabırla yıkılışı beklediği için kazanır.

İyi ve dönüştürücü olanı, hak ve erdemli olanı ise, özenle ve sabırla büyütmek, biriktirmek, çoğaltmak elzemdir. Küresel emperyalizme karşı, bu bağlamda yerel mevzi ve değerleri de kuşatan "küresel bir bilinç dili ve direniş formu" oluşturmak gerekmektedir. Anlamlandırmak anlatabilmeyi kolaylaştıracak; direniş eşliğinde bir dalgakıran oluşturabilmek ise, özgüveni yükselterek katılımı sağlayacak ve diyalog eşliğinde zulme karşı durabilme erdemliliğine önemli katkıda bulunacaktır. Herkesin korkup içine kapanması yerine, kavrayıp karşı çıkabilmesi hem bize başkalarını daha yakından tanıma imkanı sağlayacak hem de sınanma bilinci içinde güçlenmemizi, arınmamızı ve direnerek öğrenmemizi mümkün hale getirecektir. Hepsinden önemlisi, küresel ifsad ve işgalin hiç değilse belli alan ve oranlarda geriletilmesi, kendimizin ve sesimizi ulaştırabileceğimiz duyarlı, temiz bir akla sahip insanların büsbütün yok olmasını engelleyecektir. Zira, yeryüzünde, Allah'ın yolunda ve yanında olmasa bile; şeytanlaşanlardan/şeytanlaşmaktan nefret eden, şeytanlardan çok çeken sayılamayacak kadar çok insan, hiç azımsanmayacak bir yekuna ulaşan "müstez'af" bir kitle bulunmaktadır.

Yapılması gereken "ilkel bir Robenson onuru"na kapılanmak değildir. Yani içe kapanmaya, kendi işlevsiz korunağında ağlayıp sızlamaya, kendi tekkesinde dizini dövmeye, yüzünü hayata dönmeden dört duvar arasında cengâver nutukları çekip ahkâm kesmeye, kimsenin tahammülü yok artık! Miskinliğe, uyuşukluğa, uzaktan beddua edebiyatına, hayattan kopuk malumatfuruşluğa herkesin karnı tok!

Yapılması gereken "çarpık Don Kişot gösterisi"ni tek çıkar yol görmek de değildir. Yani rasgele kırıp dökmek, olur olmaz yerde ve durumda şiddete başvurmak, pazu kaslarına güvenmek de direniş değildir. Olsa olsa anarşizmdir. Fıkhedilmemiş, merhale bilinciyle örtüşmeyen, sahih hayat bilgisi içinde biçimlenmeyen prematüre nitelikli her karşı saldırı, olumsuz sonuçlar doğurmakta ve uzun soluklu arayışlara ket vurmaktadır.

Yukarıda resmedilen her iki tavır da -kimi durumlarda kimi olumluluklar içerseler bile- devrimciliğe zarar vermektedir. İkisi de zamanla kalıcı olumsuzlukların barınağı haline gelmektedir. İkisi de, üstü örtülü de olsa, çaresizlik ve ezikliği kabullenmenin, mevcut olanı değişmez bir kader telakki etmenin ürünüdür.

Mahallemizin kuşatıldığı, insanımızın başkalaşmaya ve bütün kendine özgü enstrümanları terk etmeye zorlandığı bir dönemde, her şeye rağmen, kendi sesimizle kendi türkülerimizi söylemeye, güzelleştirmeye ve başka mahallelerdeki benzer muzdariplerle paylaşmaya çalışmak, bize onur ve değer katacaktır.

Ötesi "gönüllü kölelik"tir!

Ve bilinmelidir ki gönüllü kölelik, en iğrenç yenilgi ve teslimiyet biçimidir!

II

Göğsünde "Kudüs" adlı bir inanç ve ateş yumağı barındıran Filistin, kuşkusuz yıllardır bir direniş yurdu, bir mücadele mektebidir. Bu yüzden önemsenip dikkat çekmekte, bu yüzden sınanarak biriktirdiği şeyler bütün dünya için öğretici, yüreklendirici; hatta yol gösterici olmaktadır.

Oradaki hak ve özgürlük arayışı her yönüyle meşrudur.

Oradaki mücadele; dinamikleri, araçları, yöntemleri ve hedefleri itibariyle çok yönlüdür: Kültürel, siyasal boyut ameli olanla örtüşmekte; kolektif salih ameller eşliğinde kitleleşmektedir. Düşünce sokağın, eylemliliğin, insani tavrın içinde biçimlenmektedir.

Oradaki çığlık, herkesin içini sızlatmakta; herkesi etkileyip duygulandırmaktadır.

Oradaki direniş çok yönlü ve katılımcıdır. Belirli ilke ve hedefler doğrultusunda, değişik dünya görüşlerine sahip kişi ve gruplar, ortak düşmana karşı birlikte, omuz omuza savaşım verme kararlılık ve becerisini gösterebilmektedir. Bu durum elbette, çok önemli ve öğreticidir.

Küresel zulme ve sömürüye karşı, güçlü ve uzun soluklu bir mücadele hattı oluşturmak isteyen İslami kimlikli çaba ve oluşumların da bu tablodan çıkarabilecekleri dersler olmalıdır. Kimliğimizi ve temel ilkelerimizi gizlememek, sulandırmamak kaydıyla, emperyalist egemenlere karşı çıkan hareket ve çabalarla tanışmak, onlarla belli ortak paydalarda buluşmak, kitlesel ve müşterek bir direniş çizgisini inşa etmek öncelikli gündemlerimizden biri olmalı; bu alanla ilgili çabalar sağlıklı diyaloglar eşliğinde derinleştirilmelidir.

Filistin, işte bu konuda da çok önemli ve öğretici bir imkan, çok yönlü bir laboratuardır.

[Filistin](#)

Kaynak: [Filistin: Kitlesel ve Gönüllü Köleliğe Karşı İlkesel ve Kesintisiz Direniş - Ali Değirmenci](#)

Nazilerle Siyonistler Arasında Paralellik Kurmak... - Hakan Albayrak

Moşe Zimmermann:

"İsrail halkının büyük bir bölümünü hiç tereddüt etmeden Nazilerle aynı kefeye koyuyorum"

Batı Şeria'daki işgal kuvvetlerine katılmayı reddeden İsraili bir subay, BBC'de 'sorgulanıyor':

- Niçin emre itaat etmiyorsunuz?

- Çünkü İsrail ordusunun Batı Şeria'daki varlığının gayri meşru olduğunu düşünüyorum. Orada işlenen suçlara iştirak etmek istemiyorum.

- Bir asker olarak böyle bir itiraz hakkınız var mı? Üstlerinize itaat yemini etmediniz mi?

- Ben İsrail'i korumaya ant içtim. İsrail, prensipte, insan haklarına saygılı bir demokrasidir. Ordunun Batı Şeria'daki insan hakları ihlallerine karşı çıkmakla İsrail devletinin temel prensiplerine sadakatimi ortaya koyuyorum.

- Bu sizin bakış açınız. Herkes şahsi kanaatine göre hareket etse, ordunun disiplini bozulmaz mı? "İsrail demokratik bir ülkedir, ama ordu demokratik bir kurum değildir. Orduda herkes üstlerine itaat etmekle mükelleftir. İtaat etmeyenler mutlaka cezalandırılmalı. Aksi takdirde ordu yozlaşır, ülke güvenliği tehlikeye girer" diyen İsraili yöneticilere hak vermek gerekmez mi?

- Bence hiç kimse, hiçbir kayıt ve şart altında suç işlemeye zorlanamaz.

Vicdani retçi subay, son soruya verdiği cevaba şunu da eklemeliydi :

"Nürnberg Mahkemeleri'nde kendilerini 'biz emir kuluyduk' diye savunan Nazi savaş suçluları, 'katliam emrini uygulamayı ne pahasına olursa olsun reddetmeliydiniz' diye azarlanmamışlar mıydı? İsrail'de yargılanıp idam edilen Adolf Eichmann'a da 'niçin emre itaatsizlik etmedin?' diye sorulmamış mıydı?"

Böyle konuşmak, Batı Şeria'daki işgal kuvvetlerinde görev yapmayı reddetmekten daha büyük bir cesaret gerektiriyor. Almanya'da Cemal Karslı'nın başına gelenleri hatırlayalım: Nordrhein Westfalen Eyalet Meclisi üyesi Cemal Karslı, "İsrail ordusunun Batı Şeria'da tatbik ettiği metotlar, Nazi zulmünün hayatta kalan kurbanlarında ürpertici çağrışımlar yapıyor" dediği için adeta 'afroz' edildi ('demokrasi kilisesi'nden ihraç edildi). Nazi zulmünü de tel'in mahiyeti taşıyan bu sözler, kamuoyuna, müthiş bir manipulasyon kampanyasıyla, "gizli anti-semitizmin dışı vurumu" olarak sunuldu. Parlak bir siyasetçi olan ve bilhassa Alman-Arap işbirliğini geliştirmeye matuf gayretleriyle tanınan Karslı, bir kaşık suda boğuldu. Hür Demokrat Parti, O'nu meclis grubundan dışlamak zorunda kaldı. Diğer partiler de Karslı'ya vebalı muamelesi yapıyor. Nazilerin Yahudilere zulmettiğini söyleyen bir kimseyi, sırf İsrail ordusunun uygulamalarına karşı çıkıyor diye anti-semitizmle suçlamanın ne kadar saçma olduğunu

hepsi biliyor tabii. Gel gelelim, 'dünya sistemi'nin şu önemli kuralını çiğneyerek siyasi kariyerlerini riske atmayı göze alamıyorlar: "Nazilerden gördükleri eşsiz zulüm, Yahudilere, diğer bütün milletler karşısında 'ahlaki bir üstünlük' kazandırmıştır. Bu 'ahlaki üstünlük' sayesinde Yahudiler, diğer bütün milletler için bağlayıcı olan kuralları pervasızca çiğneyebilirler. Onları kimse hesaba çekemez, çünkü, Holokost kültü sayesinde, ne kadar zulmederlerse etsinler hep mazlum konumundadırlar. Nazi zulmüyle Siyonist zulmü arasında paralellik kurmak, Yahudilerin özel statüsüne halel getireceği için, tu kacadır!"

Kuralı çiğneyenler acımasızca –ve dahi mantıksızca- cezalandırılıyor. Raşit Gannuşi'nin "Siyonist ahtapot" diye andığı malum lobi, İsrail ordusunu eleştiren Yahudilere bile anti-semitist damgası vurmaktan imtina etmiyor. Yahudi ırkının yeryüzünden silinmesini arzu eden bir Yahudi olabilir mi? Siyonistlere göre olabilir; mesela "yeni tarihçiler" akımının önemli isimlerinden Moşe Zimmermann öyle biridir!

Sadece İsrail ordusuyla SS birlikleri arasında değil, aynı zamanda İsrail halkı ile Nazilere oy veren sıradan Almanlar arasında da paralellik kuran –ve tabii ki 'afroz' edilen- Zimmermann'ın sözleriyle bitirelim yazımızı:

"1933'te Hitler'e oy verenler, bunu Almanya'da hüküm süren düzensizliğin giderilmesi için yaptıklarını, Nasyonal Sosyalist ideolojiyi benimsemediklerini ve rejimin böylesi aşırılıklara gideceğini düşünmediklerini söyleseler bile, olup bitenlerden bir ölçüde sorumludurlar... Ben bu hadiseyi inceledim ve İsrail'deki durumla paralellikler kurdum: Halk, toprak işgali ahlaksızlığına karşı sesini yükseltmiyor. İşgali tasvip eden bir partiye oy vermek suç sayılmıyor. İşgal altındaki topraklarda gönüllü olarak hizmet veren askerlere kahraman muamelesi yapılıyor. Bu askerlerin, SS birliklerine gönüllü yazılan Almanlardan ne farkları var? İsrail halkının büyük bir bölümünü hiç tereddüt etmeden Nazilerle aynı kefeyle koyuyorum. El Halil'deki Yahudi yerleşim birimlerinde oturanların çocuklarına bir bakın; Küçük yaşlardan itibaren her Arap'ın kötü olduğu ve Yahudi olmayan herkesin düşman olduğu fikriyle doldurulan bu gençler, tıpatıp Hitler Gençliği'ne benziyorlar. Eski bakanlardan Rehevan Ze'evi (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi askerleri tarafından iki yıl önce kurşuna dizildi.-H.A.-) işgal edilen topraklardaki bütün Filistinlilerin sürülmelerini istiyordu. Nazi Partisi'nin resmi programı da böyleydi işte: Bütün Yahudileri sürmek." (Yeruşalayim gazetesi, 28 Nisan 1995)

Filistin

Kaynak: [Nazilerle Siyonistler Arasında Paralellik Kurmak... - Hakan Albayrak](#)

Golan Tepeleri'nde Kunaytre - Yıldız Ramazanoğlu

Tel örgülerin arasından bir diken koparıp defterimin arasına koymuştum. Yollarda düşürdüm sandım. Epeyce dikenimi aradım. Bölge insanının yüreğine batmış, oyuklayarak yer etmiş bir diken buradaki işgal. Eve döndüğümde biri bu da ne diye ev toparlanırken çöpe atmaya kalkmış. O Colan tepelerinin tek hatırası(bölgedeki adı Colan buraların). Bir de yolda durup dalından toplayarak yediğimiz harika kirazların lezzeti var. Böyle bereketli, mümbit ve büyümlü bir yer.

1967 de İsrail bölgeyi istila etti. Buralarda hayat sessiz ve derinden akıp giderken, tarih işgalin gürültüsüyle başlamış sanki. İnsanları uyandırarak, insanların üzerine çökerek. 1974 de az bir kısmı kurtarıldı. İsrail çekilirken Arapların en önemli şehirlerinden biri ve bölgenin başkenti olan Kunaytre'yi yerle bir etmiş. Şehir yıkılmış olarak öylece duruyor. Hiç insan yok gibi bir şey. Bu görüntüler ancak görülünce anlamlı. Birçok şey gibi anlatılmakla hissedilecek gibi değil. Çekilmeye dair anlaşma yaptıktan sonra giderken evleri hastaneleri okulları yıkarak, buldozerlerle yerle bir ederek, on şiddetinde bir depremi insan eliyle yaşatarak, bir şehri öldürerek çekilmek için nasıl bir inanç ve değerler sistemine bağlı olmak lazım. Zihin nasıl işlemeli. Hayata ve evrene nasıl bakmalı. Bu bizi aşar. Başına gelenleri içine atmış, acının yoğunluğuyla öylece hayret makamında kalmış bir şehir.

Colan tepeleri. Burası çok geniş bir bölge. Kunaytre Colan bölgesinin başşehri. 67 işgalinden önce önemli bir ticaret şehriydi. Kurtarılan bölgede 70-80 bin insan yaşıyor. Hiçbir neden yokken şehri mayınlayıp soğukkanlılıkla tamamen yıktılar. Yıkıcı bir güç. Bununla abad olunmaz. Öbür tarafta kalanlar da İsrail kimliği almayıp direniyorlar. Kabullendikçe ne olduğunu biliyorlar. Yaşayarak öğrendiler çünkü.

Sınırdaki bir köy ikiye ayrılmış durumda. İsrail tarafı Meccül şems, Filistin tarafı Aynu-t tin. İnsanlar ikisi arasında bayramlarda özel zamanlarda megafonla görüşüyorlar.

Colan tepeleri dendiye yüzde onu tepe. Aslında gerisi mümbit araziler, ovalar. Bütün iklimler bir arada yaşıyor ve envai çeşit ürün bir arada. Muz, elma, zeytin, kiraz aynı anda mevsimine göre yetişiyor. Su kaynakları da bu bölgede. Filistin, İsrail, Suriye ve Lübnan' ı besleyen tüm su burada. Tabii ki özellikle sular da işgal altında. Çevre ülkelerde Filistin'den çıkarılmış şu ya da bu şekilde evine, arazisine el konulmuş, korkutularak vatanından sürülmüş üç milyon mülteci var. Sadece bu bölgede ise seksen bin mülteci.

Kunaytre valisi başlarına gelenleri güce dayanarak yok etme, kaba kuvvet, yerleşme, dışlama ve ev sahiplerini yok sayma olarak özetliyor. Ötelemenin ötesinde toptan varlığımıza karşılar diyor büyük bir acıyla.

Kunaytre... İnsanın insana ettiği. Gezegenden taşan sınırsız bir doyumsuzluğun işaretlerini örnekleyip dursun diye öylece bırakılmış herhalde. İçimizdeki sahip olma dürtüsünün, kıskançlığın yok etmeye yöneldiğinde nelere kadir olabileceğini gösteren bir yansıma.

Bu manzaralar hiç birimizde anti-semitist duygulara yol açmaz. Açmadı da. Bende daha çok konuşmak, karşılıklı seslerimizi ulaştırmak, birbirimizin gözlerine bakarak biraz öylece kalmak, aynı Yaraticıya yönelerek tarihi bir an durdurmak ihtiyacı oluşturdu.

Tarih her halde işine bakar. Akıp gider yani. Onu yapan özneler erdemli ve cesur davranabilirse daha güzel ve aydınlık akar. Kunaytre'yi dikenle değil kirazla mı anmalıyım.

Dikenimi tekrar kaybetmeli miyim? Ya da bir vakte kadar saklamalı mıyım?

Filistin

Kaynak: [Golan Tepeleri'nde Kunaytre - Yıldız Ramazanoğlu](#)

Hamas ve İslami Cihad'a İktidar Rüşveti: Ateşkes Barış Getirir mi? İbrahim KARAGÜL

ABD Başkanı George Bush, İsrail Başbakanı Ariel Şaron, Ürdün Kralı Abdullah ve Filistin'in "atanmış Başbakanı" Mahmud Abbas'ın Akabe'de yaptıkları zirve ve bu zirvede alınan kararlar, "Amerika-İngiltere-İsrail üçlüsü"nün Ortadoğu'yu köleleştirme planlarının Filistin halkına düşen payını belirleyen ağır bedellere işaret ediyordu. Aslında Akabe Zirvesi'nden çok önce başlayan Filistin'i yeniden yapılandırma, daha doğrusu Filistin'in direniş ruhunu yok edip İsrail'in sömürgeci haline getirme programı, bugün en açık şekliyle uygulanıyor. Dünyaya barış planı olarak pazarlanan; önce ateşkesin sağlanmasını, İsrail'in 28 Eylül 2000'den sonra işgal ettiği topraklardan çekilmesini, Filistin'in yeni yönetiminin ekonomik olarak desteklenip cazibe merkezi haline getirilmesini, böylece özgürlük ve bağımsızlık ruhunun zayıflatılmasını, dolayısıyla Hamas, İslami Cihad, Filistin Devlet Başkanı Yaser Arafat ve diğer direniş örgütlerine yönelen ilginin azaltılmasını amaçlayan yeni program, başarıya ulaşırsa Filistin halkının geleceğinde bağımsızlık, özgürlük ve vatana dönüş gibi ideallerinin üzerine kalın bir örtü çekilecek. ABD Başkanı George Bush'un Güvenlik Danışmanı Condoleezza Rice'in Filistin yönetimine 1 milyar dolarlık acil ekonomik yardım önermesi, Filistin halkının özgürlük ruhunu parayla satın almaya çalışmaktan başka bir şey değil.

Bugün Amerika ve İsrail'in, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği ile birlikte hemen bütün güç merkezlerini bölgeden uzak tutarak uygulamaya çalıştığı Filistin planının amacı, İsrail için tehdit olan Filistin'in direniş güçlerini ortadan kaldırmak, bağımsızlık ruhunu yok etmek, Filistin halkını tamamen silahsızlandırıp İsrail'in insafında kukla bir yönetim haline getirmektir. Mahmud Abbas'a yüklenen en önemli misyon ise, bu planların uygulanması için Filistin kamuoyunu yönlendirmek ve iç savaşa kadar uzanacak bu süreç içinde, Amerika ve İsrail'in desteğiyle bu grupları tasfiye etmek ya da sistemin içine çekerek etkisiz hale getirmektir.

Bunun içindir ki İsrail Genelkurmay Başkanı Moşe Yaalon, İsrail'in intifada'ya karşı zafer kazandığını açıkça ilan etti. Ancak Hamas, İslami Cihad ve El-Aksa Şehidleri, iç savaşa giden yolu kapatmak, kendilerine yönelmesi beklenen Amerikan-İsrail askeri müdahalesini ertelemek ve İsrail'in gerçek yüzünü dünyaya göstermek için üç aylık şartlı ateşkes ilan etti. Daha ateşkes kararının üstünden birkaç gün geçmeden İsrail'in El-Fetih'e bağlı bir kişiyi öldürmesi, El-Aksa Şehidleri'nin "artık ateşkesle bağlı olmadıklarını açıklamalarına yol açtı. Yani İsrail'in gerçek yüzü bir kaç gün içinde ortaya çıktı ve dünya tamamen yanıltma amaçlı geri çekilme senaryolarının aslında ateşkes kararının tamamlayan bir unsur olmadığını gördü. Şimdi ateşkes kadar geline süreci, ateşkesin niteliğini ve sonrası neler yaşanabileceğini analiz etmeye çalışalım.

Amerika ve İsrail, Hamas ve İslami Cihad'ı tasfiye etmek için her yolu deniyor. Filistin'e ekonomik yardım yaparak Hamas'ın halk üzerindeki etkisini kırmayı amaçlayan ABD ve İsrail, şimdi de Filistin yönetiminden pay vererek bu iki örgütü İsrail için caydırıcı olmaktan çıkarmanın yollarını arıyor. Filistin Başbakanı Mahmud Abbas, 4 Temmuz'da Hamas'la, 5 Temmuz'da da İslami Cihad'la bu amaçla görüşmeler yaptı. Hamas ve İslami Cihad, bu görüşmelerde "İsrail'in saldırılarına son vermesi, Filistinli mahkumları tamamen serbest bırakması ve güçlerini Gazze Şeridi dışındaki Filistin topraklarından çekmesi gerektiğini" ısrarla vurguladılar.

Ortadoğu'da İşgal Sürdükçe Filistin'de Barış Olmayacak

Irak'ta Amerikan-İngiliz işgaline karşı direnişin her geçen gün daha da güçlendiği, Musul'da isyanların hava saldırıları ile bastırıldığı, Irak'ın işgali ile Suriye ve Lübnan hattının ABD-İsrail denetimine açılması için yoğun hazırlıkların yapıldığı, bütün bölgenin silahsızlandırılıp köleleştirilmeye çalışıldığı, Hizbullah, Hamas ve İslami Cihad'ın yok edilmesi sürecini başlatıldığı bir dönemde Filistin'de barış mümkün mü?

Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Amerika ve Rusya tarafından hazırlanan ancak AB, BM ve Rusya devre dışı bırakılarak, Amerika ve İsrail'in elinde Filistinlilere karşı bir şantaj aracına dönüştürülen, ABD'nin Ortadoğu'da uyguladığı "rejim değişikliği" ve "silahsızlandırma" programının parçası haline getirilen 'Yol Haritası', daha tartışılmadan İsrail tarafından sabote edildi. ABD Başkanı George Bush'un 3 ve 4 Haziran'da Şarm-el Şeyh'de Arap liderlerle, Akabe'de İsrail-Filistin-Ürdün temsilcileriyle yaptığı zirveler, Filistin'e kan ve ölüm olarak yansıdı. ABD-İngiliz-İsrail üçlüsünün Ortadoğu'da oluşturmaya çalıştıkları yeni statüko çerçevesinde görev dağılımının yapıldığı bu zirveler, birer ihanet anlaşmaları olarak tarihe geçecektir.

Filistin halkının silahsızlandırılması için yapılan zirve ve alınan kararlara direniş grupları çok şiddetli tepki verdi. ABD ve İsrail'in, Irak'ın işgalinden önce başlayan "Filistin'de rejim değişikliği" programı, Yaser Arafat'ı tasfiye etmeyi, bütün silahlı gruplarını dağıtmayı, Filistin halkının özgürlük ruhunu kırmayı, ardından İsrail'in kuklası bir yönetim oluşturmayı amaçlıyor.

ABD ve İsrail tarafından Başbakan olarak atanan Mahmud Abbas, yönetici kadro oluşturulması planının ilk örneği oldu. Hiç kimseyi temsil etmeyen, sadece ABD ve İsrail'in politikalarını uygulamakla görevli olan Abbas, silahsızlandırma programını başlatınca kıyamet koptu. Akabe Zirvesi'nde alınan kararları zafer olarak ilan eden İsrail Başbakanı Ariel Şaron da Genelkurmay Başkanı Yaalom'dan önce, "İntifada'yı bitirdiklerini" ilan etti. Abbas ise, İsrail'i hedef alan saldırıların durdurulmasını istedi. Mültecilerin topraklarına dönüşüne izin verilmemesi konusunda anlaşma sağlanan zirve, Filistin'de infiale neden oldu.

Abbas'ın, Filistin Başbakanı gibi değil, Amerika ve İsrail'in atadığı bir sömürge valisi gibi açıklamalar yapması, ABD ve İsrail'in direniş gruplarına karşı imha hareketi başlatması Filistinli grupları birleştirdi. Hamas, İslami Cihad ve diğer gruplar, İsrail'e ve yeni işgal politikasına karşı ortak hareket etme kararı aldı. Akabe zirvesinden hemen sonra şiddetini artıran İsrail saldırılarına misilleme olarak 4 İsrail askerinin öldüğü çatışma, bu gruplar tarafından ortak yapıldı. Ardından İsrail'in gelenekselleşen devlet terörizmi örneği olan sivil araçlara füze saldırıları başladı.

Bir hafta içinde üç kez İsrail helikopterleri Filistinlilere ait araçlara havadan füze saldırısı yaptı. Hedef alınan kişilerin yanında siviller ve çocuklar hayatını kaybetti. Hamas liderlerinden Abdülaziz Rantisi'yi hedef alan saldırıdan sonra Hamas'ın askeri kanadı İzzettin el Kassam Tugayları, çok sert misillemede bulunacaklarını açıkladı. Hemen ardından Kudüs'te bir otobüse düzenlenen intihar eylemleri ve devam eden İsrail saldırıları Mahmud Abbas'ın ve temsil ettiği misyonun da sonunu getirdi. Abbas'ı "tüyü çıkmamış piliç"e benzeten Şaron, Filistinli liderlere ve başta Hamas olmak üzere direniş gruplarına karşı topyekun savaş ilan ederken Hamas, işgal altındaki topraklarda bulunan yabancıların ayrılmasını, zira çok şiddetli ve yaygın saldırıların başlatılacağını ilan etti.

Filistinli Grupların Ateşkes Şartları

Hamas, İslami Cihad ve El-Fetih ile İsrail arasında ateşkes, ilk bakışta, "Irak'ta işler kötüye gidince işgalci görüntüsünü kamufle etmek için Türkiye'den bile asker isteyen Amerika'nın bölgenin sempatisini kazanmak için Filistin'de barış sürecini zorlaması" olarak görülebilir. Dolayısıyla ABD ve İsrail'in Filistin'de gerçekten barış istediği, BM, Avrupa Birliği ve Rusya ile birlikte hazırladığı 'Yol Haritası'nı uygulamaya çalıştığı kanaati oluşabilir. Böyle değil...

Direniş güçlerinin yok edilmesi göreviyle Başbakanlığa getirilen Abbas, göreve geldiği ilk günlerde Hamas ve İslami Cihad'ın silahsızlandırılması gerektiğini sık sık tekrarladı. Bush yönetimi, Filistin yönetiminden bu grupların silahsızlandırılıp tasfiye edilmesini istedi. Ancak Filistin yönetimi, iç savaşa yol açacağı gerekçesiyle bu dayatmayı reddetti.

Bush, Avrupa Birliği'ne de, Hamas ve İslami Cihad'a yönelik finansal destek yollarını kapatması çağrısı yaptı. AB, Amerika'nın bu çağrısını reddetti. Avrupa Komisyonu Sözcüsü Reijo Kemppinen, "AB'nin Hamas'ın askeri kanadını yasakladığını ancak grubun siyasi kanadına sınırlama getirmeyeceğini, AB'nin bu grubun askeri kanadı ile siyasi kanadını birbirinden ayırttığını, Hamas'ı bir bütün olarak terörist örgüt olarak görmediğini ve bu konuda ABD'nin görüşlerini paylaşmadığını" açıkladı.

Direnış gruplarının dağıtılması sürecini askeri müdahaleye kadar vardıraraklarının işaretlerini veren ABD ve İsrail'in, Filistin direnişini terör propagandasının esiri haline getirmesine ve en önemlisi de iç savaşa kadar uzanacak bir gerginliğe engel olmak için, bu üç grup şartlı ve tek taraflı ateşkes ilan etti. Ateşkes kararı ABD ve İsrail'in bundan sonraki uygulamaları için bir test olacak. Karar, Amerika'ya karşı farklı bir Ortadoğu politikası izleyen, Yaser Arafat'ı Filistin'in meşru lideri olarak gören, Filistin direnişini top yekun terör ekseninde görmeyen AB'nin bakış açısıyla da örtüşüyor. Yani Avrupa Birliği de bir şekilde bu kararın içinde.

Ateşkes Şartları: ABD Ve İsrail Ne Yapacak?

Ateşkes şartları kısaca şöyle:

1. İsrail, Filistin halkına yönelik bütün saldırıları, Müslümanlara ve Hristiyanlara ait kutsal yerlere özellikle de Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırıları derhal durduracak. İsrail, suikastlere, katliamlara ve devlet terörüne son verecek. Arafat'a yönelik baskı ve kuşatma kaldırılacak. Ev yıkımları durdurulacak.

2. Bütün Filistinli ve Arap mahkumlar ile tutuklular serbest bırakılacak. Onların evlerine dönüşüne izin verecek.

3. İsrail bu şartları ihlal ettiği andan itibaren Hamas ve İslami Cihad, ateşkes kararından artık sorumlu olamayacak ve gerekli cevabı verecek.

Ateşkes kararına uyan El-Fetih grubunun şartları da hemen hemen aynı. El-Fetih, kararın "Filistin halkının ulusal bütünlüğünün korunması" amacıyla alındığını belirttikten sonra, saldırıların durdurulması, kuşatmanın kaldırılması, Arafat'a yönelik tecridin sona erdirilmesi, mahkumların serbest bırakılması, Müslüman ve Hristiyanlara ait kutsal yerlere müdahaleye son verilmesi, özellikle Mescid-i Aksa, İbrahim Camii ve Doğu Kilisesi'ne yönelik saldırıların durdurulması, işgal güçlerinin 28 Eylül 2000'den sonra işgal ettiği bölgelerden çekilmesi gibi şartlar öne sürüldü.

İsrail, bu şartlara uygun olarak işgal ettiği bazı bölgelerden çekildi. Batı Şeria'nın bazı bölgelerinden çekilen İsrail, Beytüllahim'in kontrolünü de Filistin yönetimine devretti. Bu çekilme, Filistinli grupların ateşkes şartlarından biriydi. İsrail çekilmeseydi ateşkes bir gün bile uygulanamayacaktı. Aslında gerçek anlamda bir çekilmeden söz etmek mümkün değil. Zira İsrail, istenen bütün bölgelerden çekilmiş değil. Ayrıca, hemen her koşulda güvenlik sorunlarını gerekçe göstererek bu bölgelere tekrar dönecektir. Zira, El-Fetih grubundan bir kişiyi öldüren İsrail, bundan hemen sonra çekildiği bölgeye geri dönüp, bir karayolunu abluka altına aldı. Zaten bu cinayetten sonra da, El-Fetih'e bağlı El-Aksa Şehitleri Tugayı, artık ateşkese bağlı kalmayacağını duyurdu.

Şartlı ve üç ay süreli ateşkes kararı Filistinlileri bir adım öne geçirdi. İsrail ve ABD, ateşkese soğuk bakan açıklamalar yaptı. Zira ateşkes kararı, Filistin'de iç çatışmaların önüne geçilmesi ile ABD ve İsrail'in politikalarını boşa çıkaran son derece zekice bir karar oldu. Filistinliler bir sıfır öne geçtiler. ABD ve İsrail, ya saldırıları başlatıp süreci durduracak ya da yeni Filistin politikasından geri adım atacaklar. Çünkü, Hamas ve İslami Cihad'ı tasfiye etmeleri oldukça zorlaştı. Ateşkes Amerika ve İsrail'i son derece sıkıntıya düşürmüş durumda.

Abbas'ı Tek Çözüm Görmek, Şaron'un Tuzağına Düşmektir

Arafat'ı ve Hamas'ı devre dışı bırakan hiçbir süreç barışa ulaşamaz. ABD ve İsrail'in Mahmud Abbas üzerinden yürüttüğü proje, sadece Arafat'ı ve Hamas'ı değil, Filistin halkını toptan yok sayıyor. Bu grupları dize getirmeyi, sistemin içine çekip eritmeyi, bunu başaramazsa sürgün etmeyi veya doğrudan askeri hedef ilan edip yok etmeyi hedefleyen Amerika ve İsrail, bölgede kesinlikle barış istemiyor. Sadece Filistin halkını teslim almayı planlıyor. Ayrıca, Amerika'nın Irak'ı işgali, ardından İran, Suriye ve Lübnan'a saldırı hazırlıkları sürdüğü sürece Filistin'de barıştan söz etmek mümkün değil.

Bu arada, Türk-Amerikan ilişkilerinde yaşanan krizin ancak İsrail'e yakınlaşarak aşılabileceğini savunanlar, Filistin sorununu da Mahmud Abbas modelinde çözüleceğine inanıyor. Bu büyük bir hata. Abbas, ABD ve İsrail'in çıkarlarından başka hiçbir şeyi temsil etmiyor. ABD'nin Afganistan'da kurduğu, Irak'ta kurmaya çalıştığı "Karzai modeli"nden başka bir şey değil. Türkiye, Filistin sorununa böylesine dar bir çerçeveden bakamaz. Bakarsa, hem Filistin halkına büyük darbe vurmuş

olur hem de, bugün Irak'ta sıkıntısını çektiği Amerika'nın işgal politikaları çerçevesinde hareket etmiş olur.

Ariel Şaron, önce Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün, ardından da Başbakan Tayyip Erdoğan'ın İsrail'e yapmayı planladıkları ziyaretleri, gövde gösterisine dönüştürecek. Buna izin verilmemeli. Şu iyi bilinmeli: Abbas'ı tek çözüm gören anlayış, Filistin'de barışa değil, Şaron'un planlarına destek verir. Amerika'nın Ortadoğu'da düzenleyici müdahaleleri ve işgalleri devam ettiği sürece de hiçbir modelin Filistin'e barış getirme şansı yok.

[Filistin](#)

Kaynak: [Hamas ve İslami Cihad'a İktidar Rüşveti: Ateşkes Barış Getirir mi? - İbrahim Karagül](#)

Filistin Ulusal Hareketindeki İki Başlılık ve Eksen Kayması - Alptekin Dursunoğlu

ABD ve İsrail'in 'Yol Haritası' planı çerçevesinde Filistin Başbakanlığı'na Mahmut Abbâs'ı dayatması ve görüşmeleri Mahmut Abbâs başbakanlığındaki heyetle sürdürecektir olması, akıllara Filistin ulusal hareketi liderliği değişiyor mu sorusunu getirdi.

Gerçekten de 'Yol Haritası' adlı plana ilişkin görüşmeler, Filistin İsrail sorununu ele almasına rağmen Arafat'ı devre dışı bırakan ilk uluslararası görüşme oluyor. Bu açıdan bakıldığında 'Yol Haritası' ile başlayan sürecin Filistin-İsrail anlaşmazlığına çözüm önermekten önce Filistin liderliğini biçimlendirmeye dönük boyutu daha fazla dikkat çekmektedir.

Oslo ile başlayan görüşmelerin tıkanmasının, geniş halk kesimlerinin müzakerelerden umudunu kesmesine, İslamcılara ve diğer radikal gruplara yakınlaşmasına sebep olduğu biliniyor.

Bu çerçevede önce barış görüşmelerinin sürdüğü sonra da tıkanıldığı sırada Filistin'deki havayı Bir Zeit Üniversitesi öğretim görevlilerinden Dr. Halil Şikaki'nin ortaya koyduğu veriler ışığında hatırlamakta yarar var.¹

Filistin halkının üçte ikilik gibi büyük bir bölümü, Oslo anlaşmasının Filistin topraklarındaki işgale son vereceğini, açık ve demokratik bir siyasî düzen kuracağını ve ekonomik hayatı iyileştireceğini umuyordu.

1996'da Filistin'de Oslo barış sürecini destekleyenlerin oranı yüzde 80, İsrail'e karşı şiddetten yana olanlar ise yüzde 20 civarındaydı. Yine 1996 yılı Filistin genel seçimleri öncesi, Ocak ayında Filistin ulusalcılığının en aslı akımı olan Arafat liderliğindeki el-Fetih'i destekleyenler yüzde 55 iken, Arafat'ın şahsını destekleyenlerin oranı yüzde 65'ti.

Buna karşılık diğer muhalif grupların, İslamcılarının ve milliyetçilerin sahip olduğu toplam halk desteği yüzde 40'tan yüzde 20'ye gerilemişti. Muhalif grupların seçimleri boykot çağrısına rağmen oy kullanma şartlarına sahip kişilerin yüzde 75'i seçime katılmıştı.

Yapılan seçimde kullanılan oyların yüzde 22'sinin geçersiz, yüzde 8'inin de rakibi Semih Halil'e verildiği düşünüldüğünde Arafat, oyların yüzde 70'ini almış, böylece el-Fetih hareketi Filistin parlamentosundaki sandalyelerin yüzde 77'sini kazanmıştı.

Filistinlilerin Oslo sürecinden beklentileri o kadar yüksekti ki, 1993'ten 2001'e kadar Filistinlilerin Oslo anlaşmasına olan desteği asla yüzde 60'tan aşağı düşmemişti.

İsrail'in oyalama ve kandırma politikalarıyla anlaşmayı çıkmaza sürüklemesine paralel bir şekilde Filistinlilerin barışa olan inancı da azaldı.

1996'nın ikinci yarısında Netanyahu'nun seçilip batı Şeria ve Gazze'de Yahudi yerleşim yerleri inşa ettirmeye devam etmesi Filistinlilerin ümidini azaltmaya başlamıştı.

Filistinlilerin, barış görüşmelerinin Yahudi yerleşimlerini ve İsraililerin göçünü durduracağı yönündeki beklentisi, 1995-1996 yılları arasındaki Şimon Perez döneminde yüzde 44'e, Netanyahu'nun başbakanlığının ilk yılında yüzde 30'a, dört yıl sonra Ehud Barak döneminde de Yahudi iskanının devam ettirilmesi üzerine yüzde 24'e ve 2001 yılında yapılan seçimlerin ardından Ariel Şaron'un iktidara gelmesi üzerine ise yüzde 11'e gerileyen bir seyir izledi.

2000 yılında yapılan Camp David görüşmesinde kalıcı barış sağlama konusunda başarı sağlanamamasından sonra ve ikinci intifadanın başlamasından önce İsraililere yönelik şehadet saldırılarını destekleyenlerin oranı yüzde 52 iken bundan bir yıl sonra bu rakam yüzde 86'ya ulaşmıştı.

Camp David görüşmesinden sonra Arafat'a verilen destek önce yüzde 47'ye bir yıl sonra ise yüzde 33'e kadar indi. Yine 2000 yılının temmuz ayında el-Fetih'e verilen destek yüzde 37 iken bu rakam bir yıl sonra yüzde 29'a gerilemişti.

Çözumsuzlük ve intifada, Arafat'ın da mensubu olduğu yaşlı kuşağa olan desteği azaltırken İslamcılar, diğer radikal grupları ve FKÖ içindeki genç kuşağı güçlendiriyordu. Bu cümleden 2001 Temmuz'una kadar İslamcılara verilen destek yüzde 27'ye, muhalif ulusalcı gruplara verilen destek yüzde 31'e ulaşmıştı.

Adına 'Yol Haritası' denen planın, farklı bir mücadele ve liderlik tercihi ortaya konmaya başladığı bir sırada Filistin halkının önüne getirilmesi, şahsen Arafat'ı olmasa bile Arafat'ın da içinde yer aldığı yaşlı kuşağı tekrar liderliğe taşıma hedefine dönük gözükmektedir.

Bu bakımdan 'Yol Haritası', Filistin-İsrail anlaşmazlığına çözüm üretmeye dönük bir plan olmaktan çok, Filistin liderliğini biçimlemeye, Filistin içi çelişkileri derinleştirmeye ve şu an var olan ve bütünüyle İslamcılar ve onlarla eylem birlikteliği içindeki FKÖ genç kuşağının işine yarayan çıkmazı geçici de olsa aşmaya dönük bir plan olarak değerlendirilebilir.

'Yol Haritası' planının ne kadar işleyeceğini ve bu plan çerçevesinde Arafat'ın tasfiye edilmesinin Filistin içerisinde ne kadar kabul göreceğini zaman gösterecek.

Bununla birlikte Arafat'ın tasfiyesi gerçekleşecek olsa da, bugün dışarıdan bir müdahale ile Arafat'ın yerine konulmaya çalışılan Mahmut Abbâs'ın, bundan sonraki süreçte (başbakan olarak kalsa bile) Filistin lideri kılınıp kılınamayacağı tartışılabilir bir durum olarak gözükmektedir.

Filistin Ulusal Hareketinin Seyri

Binaenaleyh Filistin liderliğinde son on yıldır yaşanmakta olan değişim sürecini anlayabilmek açısından Filistin Ulusal Hareketinin tarihine ve geçirdiği evrelere bakmak gerekiyor.

Filistin sorununu temsil ve liderlik açısından kabaca şu iki dönem altında incelemek yanlış olmasa gerek:

1- (1948- 1964) Filistin sorununda aktör rolünü Mısır, Ürdün, Suriye ve Irak gibi bölge ülkelerinin oynadığı dönem.

2- (1964-1967 sonrası) Arap Birliği tarafından kurulan FKÖ'nün Filistin sorununda bölge ülkelerinin elinde bir araç olmaktan çıkıp, inisiyatif üreten özerk bir aktör olmaya yöneldiği dönem.

Filistin liderliğinin bölge devletlerinden kurumsal açıdan bağımsız bir kimlikle kendini ifade etmesi söz konusu olduğu için birinci dönemi bir tarafa bırakmak uygun olacaktır. İkinci dönemde ise Filistin liderliğinin şu aşamalardan geçtiğini söylemek mümkün.

1. Aşama: 1964 yılında Ahmet Şukayrî, başkanlığında kurulan FKÖ, 1967 bozgununa kadar bölgedeki Arap ülkelerinin taktik kozu olarak anlaşılmıştır.

2. Aşama: Mısır, Suriye ve Ürdün'ün 1967 savaşı sonrasında aldığı ağır yenilgi, FKÖ içerisinde Arafat gibi gerilla liderlerinin inisiyatif almalarını sağlamış ve FKÖ Arap rejimlerinden bağımsız bir temsil hüviyeti kazanmıştır.

3. Aşama: Yaser Arafat, George Habaş, Naif Havatme ve Ahmet Cibril gibi gerilla liderlerinin, mücadelelerini Filistin dışında sürdürmek zorunda kalması Filistin toprakları içinde bu liderlerin örgütlerine mensup yerel liderlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Genç kuşak olarak nitelendirilen bu yerel liderler, özellikle Siyonistlerin Lübnan'ı işgal etmesi üzerine Arafat'ın örgütün merkezini Tunus'a taşıması sebebiyle daha bağımsız hareket etme imkanı elde etmiş ve yeni bir mücadele misyonu geliştirmiştir.

1987 yılında başlayan ilk intifada, bu yerel liderlerin önderliğinde sürdürülmüş ve deyim yerindeyse, merkez bu genç kuşak liderlerin arkasından sürüklenmiştir. Arafat'ın 1. intifadayı yapanları "*benim küçük generallerim*" diye nitelenmesi, bu durumu veciz bir şekilde ifade etmektedir.

Filistin ulusal hareketinin geçirdiği bu üç aşamayı daha derinlemesine analiz edebilmek ve Filistin direnişinin nasıl bir eksene yönelmekte olduğunu nesnel bir şekilde ortaya koyabilmek açısından kısa bir tarihi arka plan vermekte yarar bulunmaktadır.

Tarihi Arka Plan

Savunduğu tezler ve yürüttüğü politikalar benimsensin veya benimsenmesin, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Filistin ulusal hareketinin, uluslar arası düzlemdeki temsilcisi olarak kabul edilmektedir.

Bilindiği gibi 1948 yılından 1964 yılına kadar, Filistin meselesi ile ilgili politikalar uluslar arası düzlemde Mısır, Suriye ve Ürdün devletleri tarafından belirlenip icra edilmişti. Bir başka deyişle Filistin Ulusal Hareketi, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) tüzel kişiliğinde temsil edilinceye kadar Filistin meselesini başta bu üç ülke olmak üzere Arap rejimleri temsil etmekteydi.

1964 yılının Ocak ayında Kahire'de toplanan Arap Konferansı, Filistin halkını ayrı bir kimlik altında örgütlenme kararı aldıysa da, aynı yılın Mayıs'ında kurulacak olan FKÖ, aslında doğrudan Filistin'in özgürleştirilmesine değil, bölgedeki Arap rejimlerinin Filistin meselesi üzerinden bölgesel liderlik kazanmak hedefine dönük bir koz olarak doğmuştu.

Cemal Abdunnasır, 1967 savaşında alacağı yenilgi öncesi, 1948 ve 1956 yenilgilerinin intikamını alıp prestijini kurtarmak ve tüm Ortadoğu'nun lideri olmak şeklinde bir hülyaya sahipti.

Arap Birliği, Siyonistlerin uyguladığı katliam, işgal ve sürgün politikası yüzünden başta Ürdün olmak üzere diğer Arap ülkelerine dağılmış bulunan Filistinlileri örgütleyip mücadeleye katmak için 1964 Mayıs'ında o dönemde Ürdün'ün elinde bulunan Doğu Kudüs'te Birinci Filistin Kongresini topladı ve burada Filistin Kurtuluş Örgütü'nü kurdu.

FKÖ aslında Nasır'ın ve o dönemde Suriye'de iktidar olan ve Nasır'ı yumuşak bulan Baasçıların siyasal amaçlarına dönük bir anlam taşıyordu.

1967 yılında ABD'nin Vietnam'la başının dertte olması, Sovyetlerin Mısır ve Suriye'yi silahlandırması, başta Nâsır olmak üzere bölgedeki diğer Arap devletlerini, 1948'in intikamını almak konusunda cesaretlendiriyordu. Bununla birlikte Araplar, savaşı başlatan taraf olmamak gibi de bir taktik izliyorlardı. İşte bu noktada el-Fetih gerillalarının Suriye topraklarından girerek İsrail'e yönelik düzenledikleri saldırılar, 1967 savaşının görünür gerekçelerinden biri olmuştu.

1967 yılındaki savaşın hezimetle sonuçlanması üzerine Ahmet Şukayri liderliğindeki FKÖ çökünce, Filistin ulusal hareketinde bugün bir başka şekline tanık olduğumuz bir kırılma yaşandı ve mülteci kamplarından yetişen kuşak, inisiyatifi ele almaya başladı.

FKÖ'nün bu tarihten sonraki lideri, ismi Filistin'le özdeşleşen Yaser Arafat'tı. Arafat'ın konjonktüre göre İhvan-ı Müslimîn'den, komünistlere ve Baasçılara kadar her ideolojiyle işbirliği yapan; ama hiçbir ideolojiye mensup olmayan pragmatik kişiliğinin, hareketi de ideolojik anlamda renksiz pragmatik bir ulusal harekete dönüştürdüğü söylenebilir.

Örneğin Arafat, İran İslam Devriminden sonra İsrail büyükelçiliğini FKÖ'ye tahsis eden İranlı yetkililere, ABD ile yaşanan rehine krizi sırasında arabulucu olmayı önermiş, İranlı devrimcilerin Filistin davasına duyduğu coşkun sevgiyi kullanarak ABD'li rehinelerin serbest bırakılmasını sağlamayı ve ABD gözünde prestij kazanmayı umabilmiştir.

Böylesi bir pragmatikliğin, sadece Arafat'ta değil, Arafat'ın kuşağı olan bir çok FKÖ liderlerinde var olduğunu söylemek yanlış olmasa gerektir.

İki Başlılığa Doğru

Ömrünün büyük bir çoğunluğunu Filistin toprakları dışında geçiren FKÖ çatısı altındaki Filistin Ulusal önderliği, 1967 ile 1994 yılları arasında Ürdün'de, Lübnan'da ve Tunus'ta bulunmuştu.

Fakat İsrail'in Lübnan'ı işgali üzerine FKÖ, merkezini Tunus'a taşımak zorunda kaldı. Tunus, Filistin'e Suriye, Ürdün veya Lübnan ile kıyaslanmayacak kadar uzaktı ve bu uzaklık FKÖ merkezi ile Filistin topraklarında yaşayan halk arasında iletişimsizliğe ve kopukluğa sebep olmaktaydı.

FKÖ liderliğinin Tunus'a gitmesi, Filistin siyasetindeki ağırlık merkezinin dışarıdan içeriye geçmesine sebep oldu. Çünkü FKÖ'nün Lübnan'da 1982'de İsraililere yenilmesi, merkezin zayıflamasına ve işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistinlilerin onlara yönelik sempatisinin azalmasına sebep olmuştu.

Bugün yaşlı kuşak olarak adlandırılan liderlerin Filistin'den uzaklıkları, Ramallah'ta, Beytullahim'de, El-Halil'de, Gazze'de, vs. yerel genç liderlerin ortaya çıkmasına ve merkezden özerk bir mücadele misyonu geliştirmelerine ortam hazırladı. Batı Şeria'daki ve Gazze'deki yerel liderler, hem İsraililerden hem de FKÖ suçlamalarından kaçarak varlıklarını sürdürdüler.

Filistin'deki bu yerel genç kuşak liderler, ilk kez 1987'deki birinci intifada sırasında sahneye çıktılar. 1987'den 1993 Oslo görüşmelerine kadar süren ilk intifada, İslamcılarla ulusal harekete mensup genç kuşak liderler tarafından sürüklendi.

İlk intifadayı yılarca bastıramayan İsrail, Lübnan'dan "terörist" diye kovduğu Arafat'ın elini 1993'te Oslo'da bir "diplomat" olarak sıkımsak zorunda kalmıştı. Bir başka deyimle Arafat, Filistin içindeki genç kuşak liderlerle İslamcılarının omuzlarında "teröristlikten" "diplomatlığa" terfi ettirilmişti.

Oslo Sürecinin başlaması, sürgündeki FKÖ liderliğine tekrar ana yurda yani Batı Şeria'ya ve Gazze'ye dönme imkanı verdi. Bu tarihten itibaren Filistin ulusal önderliği içerisinde orta yaşlılarla gençler arasında ayrılıklar baş gösterdi.

Yaşlı Kuşak- Genç Kuşak

Yaşlı kuşağı oluşturanlar Filistin Ulusal hareketinin kurucuları ve gerilla liderleridir. Ömürlerinin çoğunu Filistin sınırları dışında geçiren bu kişilerin çok azı 50 yaşın altındadır. Bu durum Fetih ve FKÖ liderleri için de geçerlidir.

Oslo sonrası barış görüşmelerindeki Filistin ekibini oluşturan Mahmut Abbas (Ebu Mazin), Ahmet Gurî (Ebu Alâ), Saib Arakat ve Nebil Şa's bu kuşak liderlerdendir.

Filistin Özerk Yönetimi içerisinde karar verici kesimi oluşturan yaşlı kuşak, temelde askerî mücadeleden ve şiddetten değil, görüşmelerden yanadır. Halihazırdaki söylemlerinden hareketle onların Filistin sorununun çözümünü, mülteci sorununun çözülmesinde ve bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasında gördüklerini söylemek mümkündür.

Onlara göre bu şekildeki bir Filistin devleti İsrail'le birlikte barış içerisinde yaşayabilir, bu şekilde kurulacak olan bir barış ortamı, İsrail'in güvenliğini de teminat altına alır.

Bugün gelinen noktaya bakıldığında yaşlı kuşak liderlerin Aksa intifadasının başlarında, intifadaya verdikleri destek de tamamen taktik bir destekten ibaret gözükmektedir.

Onlara göre barış görüşmeleri, şu ya da bu şekilde mutlaka devam ettirilecektir. İsrail'in tıkadığı müzakerelerin tekrar başlatılabilmesi ve İsrail heyetinin baskı altına alınıp, müzakere masasında Filistin heyetinin elinin güçlendirilebilmesi için intifada bir araç olarak desteklenmeliydi.

Müzakerelerin halkın beklentilerine cevap vermemesi, barış sürecinin tamamen sona ermesi ve Aksa intifadasının başlamasıyla birlikte, Oslo süreci içerisinde geniş bir halk desteğini arkalarına almayı başarmış olan yaşlı kuşak liderler, büyük ölçüde itibar kaybetmiş gözükmektedir.

Bu kuşağa mensup olan liderlerin şu anki en önemli meziyetleri, İsraililerce görüşmeye muhatap kabul edilmeleri olarak değerlendiriliyor. Barış görüşmelerinin tekrar başlaması bu kuşağa mensup liderlerin tekrar siyasî sahnede yer alabilmesinin tek mümkün yolu olarak görülebilir.

Genç kuşak ise yerel liderlerden ve ilk intifada hareketinin kurucularından oluşmaktadır. Çoğu 40 yaşın altındadır. Bunlardan az bir kısmı Filistin Özerk Yönetimi kabinesinde, büyük bir çoğunluğu ise çeşitli güvenlik servislerinde çalışmaktadır. Bunlar homojen bir liderlik yapısından ve resmî bir disiplinden yoksundur. Örneğin Refah'taki Sami Ebu Semhdane ve Beytullahim'deki Atıf Ebit, (2001 Ekim'inde İsraililer tarafından öldürüldü) Filistinliler arasında eşkiya diye nitelendirilirken Ramallah'ta Mervan Bergûsî (şu an İsrail zindanında bulunmaktadır) ve Nablus'ta Husam Hıdır gibi şahıslar çok sevilmektedir.

Genç kuşak liderler, Filistin Kurtuluş Örgütü içerisinde çok fazla bir nüfuza sahip olmasa da el-Fetih içerisinde, Devrim Konseyinde ve Fetih örgütünün askerî kanadı olan el- Aksa Şehitleri Tugayı'nda oldukça etkindirler.

Genç kuşak, geçmişte Filistinli örgütlerde yaşananlardan ders almış gözükmekte, yeni kuruluşlar ve örgütler oluşturmayı değil, mevcut ulusal kuruluşlarda güçlenmeyi hedeflemektedir.

Bunlar Arafat'ın liderliğini resmen tanımakla birlikte Arafat karizmasına dayalı bir meşruiyet anlayışına sahip değildirler. Bununla birlikte, 'Yol Haritası' planıyla Filistinlilerce istenmeyen Mahmut Abbas'ın (Ebu Mazin) ABD ve İsrail tarafından dayatılması ve Arafat'ın devre dışı bırakılması, genç kuşağı Arafat'a daha fazla yakınlaştıracak beklenebilir.

Genç kuşak' Filistin Özerk Yönetiminde Arafat cenahının sorumluluk almada şeffaf davranmasını, yolsuzluklarla mücadele etmesini, eleştirilere cevap vermesini, İsrail karşısındaki tutumunu netleştirmesini ve sadece belli bir kesimin değil, İslamcılarının ve diğer muhalif grupların temsilcilerinin de yer alacağı birleşik bir ulusal hükümet kurulmasını istemektedir.

Genç kuşağa göre hükümet, bağımsız bir yargının, güçlü bir yasama organının ve dirayetli sivil kuruluşların bulunmasından yana olmalı ve kendisi de yasalara saygılı davranmalıdır.

Genç kuşağa mensup liderler, İslamî ve millî güçlere yönelik şiddet içeren her türlü ateşkese karşı çıkmış, bu çerçevede 'Mitchell Raporu'nu ve 'Tenet Planı'nı mahkum etmiştir.

Nihaî hedef açısından farklı düşünüyor olsalar da, İsrail'e karşı İslamcıların liderliğinde bir koalisyon oluşturmayı kabul edecek kadar İslamcılarla dayanışmaya açık gözükmetedirler.

Yaşlı kuşağın şiddetin olumsuz sonuçlar doğuracağına inanmasına ve Filistin Özerk Yönetimi güvenlik güçlerinin askerî mücadeleye katılmasına karşı çıkmasına karşın, genç kuşak, Arafat'ın bulunduğu inzivadan çıkarak intifadayı fiilen teyit etmesini ve Filistin Özerk Yönetimi güvenlik güçlerinin askerî mücadeleye katılması yönünde emir vermesini istemektedir.

Yaşlı kuşakla aralarındaki bir çok farka rağmen, genç kuşak da, mülteci sorunu çözümlenmiş, başkenti Kudüs olan bağımsız bir Filistin devletinin İsrail'le barış içerisinde bir arada yaşayabileceği konusunda yaşlı kuşakla görüş birliği içerisinde.

Arafat ve koalisyonuna göre, görüşmelere dayalı bir anlaşma, sadece işgal altındaki topraklardaki işgale son vermekte kalmayacak, geleceğe dönük olarak Filistin liderlerinin gücünü de pekiştirecektir.

Genç kuşağa göre ise görüşmeler aslî bir denge unsuru değildir. "Eşkîya ile barış görüşmesi sürdürülemeyecektir." En uygun yol, İsrailîleri işgal ettikleri topraklardan tek taraflı olarak çekilmeye zorlamaktır.

Muhtemel Sonuçlar

Yakın tarihsel süreç ve siyasal eylemselliğin kazandığı boyutlar, 1987'den itibaren Filistin ulusal hareketinde merkezden farklı bir çevre inisiyatifinin doğduğunu ortaya koymaktadır.

Yukarıda genç kuşak olarak görüşlerinden ve tutumundan bahsettiğimiz bu yeni çevre inisiyatifinin İslamcı gruplara, radikal ideolojik ve ulusalcı gruplara daha yakın bir profil çizdiği ve bu yönüyle de merkezden ciddi oranda farklılaştığı görülmektedir.

Filistin sorununun çözümü konusunda tüm kesimler açısından temelde "askerî mücadele" ve "barış müzakereleri" şeklinde iki yöntemden bahsedilebilir.

İslamî gruplarla diğer ideolojik radikal grupların askerî mücadeleden yana olan geleneksel tutumları ve toplumsal ağırlıkları, Filistin halkının Oslo sonrası başlayan "barış müzakeresi" sürecine olan teveccühünü değiştirmeye yetmemiştir.

"Barış müzakerelerinin" çıkmaza girmesinin ve Filistin ulusal hareketi içerisindeki yeni liderlik eğiliminin, Filistin halkının tercihini askerî mücadeleden yana değiştirmeye başladığı, yani İslamî grupların tezlerine yaklaştırdığı görülmüyor.

Gerek Filistin ulusal hareketi içerisindeki genç kuşağın, gerekse sıradan Filistin halkının İslamcı tezlere bu şekilde yakınlaşmasında hiç kuşkusuz en büyük etken, İsrail'in Hizbullah tarafından Güney Lübnan'dan çıkarılması olmuştur.

1948'den beri Araplarla girdiği her savaşta kazanan ve sınır genişleten İsrail, ilk kez Hizbullah yüzünden geri adım atmıştır. Bundan da öte, Filistin'de yaşanan en küçük gerilimlerde Lübnan'a saldırıyı bir alışkanlık haline getirmiş olan İsrail, çekilme sonrası Lübnan hava sahasını ihlal etmekten bile sakınmaya başlamıştır.

Hizbullah'ın bu direnişinin ve Güney Lübnan zaferinin yarattığı psikolojik destek bir yana, Hizbullah'ın bu mücadele biçimi, gerçekleştirilebilir bir yöntem olarak Filistin'in içinde kabul görmeye başlamıştır.

Bugün ulusal hareketin genç kuşak liderleri, nihaî hedef açısından yaşlı kuşakla paralel gözükse de, bunlar müzakere yerine İsrail'in Batı Şeria ve Gazze'den tek taraflı olarak çıkarılması için askerî yöntemin kullanılmasını istemektedir.

Verilecek askerî mücadele ile İsrail şu an işgali altında bulundurduğu Batı Şeria ve Gazze'den tek taraflı ve koşulsuz olarak çıkarılabilirse; bu, Hizbullah'ın Lübnan zaferinin ardından ikinci bir zafer olacak ve sonrasında oturulacak müzakere masasında Filistinlilerin elini güçlendirecektir.

Halkın müzakerelerden umudunu kesmesinin yarattığı zemin üzerinde yükselen İslamî-millî koalisyon liderliğindeki Aksa intifadası, kararlı bir şekilde sürdürülür ve İsrail'in batı Şeria ve Gazze'den çıkarılması sağlanırsa, hiç kuşkusuz bu gruplara olan halk desteği inanılmaz ölçüde artacak ve yaşlı kuşak liderlerin toplumsal ağırlıkları düşecektir.

İntifada ve şiddet ortamı, halkı İslamcılara ve genç kuşak liderlere yakınlaştırırken, yaşlı kuşak liderlerden uzaklaştırmaktadır.

Binaenaleyh, Filistin Özerk Yönetiminin İsrail'le müzakereye son vermesi, yaşlı kuşağı bütünüyle tasfiye edecektir. Bir başka deyişle yaşlı kuşağın siyasî sahnede kalabilmesinin tek yolu müzakerelerin yeniden başlatılmasından geçmektedir.

İsrail'i yok etmeyi tüm Filistin topraklarını özgürleştirmeyi öngören bir idealden, gerilla liderliğine, "İsrail'le barış içinde bir arada yaşanabilir" dönüşümünden, diplomatlığa ve Filistin Özerk Yönetimi liderliğine uzanan Arafatlı Filistin Ulusal hareketi, bugün 'Yol Haritası' adlı planla yeni bir dönemece girmiş bulunuyor.

'Yol Haritası', müzakerelerin yeniden başlatılması dolayısıyla da yaşlı kuşağın yeniden siyasal ağırlık kazanması için bir adım olarak görülüyor. Bu adımın Arafat'sız olarak atılması, Arafat'ı genç kuşağa yöneltir ve radikalleştirir, bu durum genç kuşak ile Arafat arasında daha samimi bir liderlik ilişkisinin kurulmasına sebep olabilir.

Eğer Arafat, Mahmut Abbas ile başlayan sürece, bir şekilde eklemleme arayışına girmek isteyecek olursa, muhtemelen İslamî ve millî gruplarla Ebu Mazin arasında tampon olma rolüne soyunacaktır.

Böylesi bir rolün, Arafat'a hem süreç içerisinde kalarak siyasal varlığını sürdürmek hem de iki taraf arasında kalıp tamamen yıpranmak gibi bir risk sunduğu söylenebilir.

'Yol Haritası'nın Filistin halkı nezdinde Oslo'dakine benzer bir olumlu beklenti yaratmadığı ortadadır. Bu durumda İslamî ve Millî grupların daha baştan itirazına uğrayan bir müzakere biçiminin, kendisinin de aktörlerinin de siyasî ömrünün uzun olmayacağını söylemek mümkündür.

'Yol Haritası'nın Filistinliler açısından en önemli siyasal getirisi, İsrail'in Batı Şeria ve Gazze'den çekilmesinin sağlanması olacaktır. İsrail'in bu şekildeki çekilişi, kendi lehine olan bir süreç sonucu olduğu için belki Güney Lübnan bozgunu izlenimi vermeyecektir; ama bu çekilmenin Aksa intifadasını sürükleyen İslamî ve Millî güçlere yarayacağı açıktır.

İsrail'in işgal ettiği yerlerden çekilmesine sebep olduktan sonra tıkanıp yürümeyen bir müzakere sürecinin, Mahmut Abbâs'ın sonu olacağını tahmin etmek zor değildir. Bununla birlikte 'Yol Haritası' sürecinin dışında kalmış olan Arafat'ın mazlumiyetinden alacağı bir destekle kendisini bir başka müzakere sürecine hazırlaması beklenebilir.

Dipnotlar:

1- Rahbord Mayıs 2003, 26. sayı.

Kaynak: [Filistin Ulusal Hareketindeki İki Başlılık ve Eksen Kayması - Alptekin Dursunoğlu](#)

Yol Haritası Planı - Ahmet Varol

Giriş

Filistin toprakları üzerindeki Siyonist işgalin temeli, savaş ve şiddete dayanır. Her şeyden önce, Siyonistlerin bu topraklarda devlet kurma emellerinin önünün açılmasını amaçlayan plan ve projenin uygulamaya geçirilmesi savaşla başlamıştır. Sykes-Picot Anlaşması'yla ve Balfour Deklarasyonu ile şekillenen bu planın uygulamaya geçirilmesi için İngilizler bu toprakları savaş ve askeri şiddet yoluyla işgal etmişlerdir. İşgal sonrasında Siyonistler Filistin topraklarının asıl sahiplerini şiddet yoluyla mağdur edebilmek için çeşitli terör örgütleri kurmuş ve bu örgütler vasıtasıyla muhtelif şiddet eylemlerine başlamışlardır. Bu örgütlerin bir devlete dönüşmeleri sürecinde de 1948 Savaşı olarak tarihe geçen kapsamlı bir savaş yaşanmıştır. Sonraki dönemlerde Siyonistlerin yine yayılcı planlarının uygulamaya geçirilebilmesi için sürekli savaş ve şiddet metoduna başvurulmuştur. Bu yüzden ki İsrail işgal devleti 55 yıllık kısa tarihine altı büyük savaşı sığdırmıştır. Cinayetleri, baskınları ve devlet terörü kavramının kapsamına girecek şiddet olaylarını da dahil ettiğimiz zaman, bu devletin tarihinde ortalama her güne birden fazla cinayet ve şiddet olayı düştüğünü görürüz. İsrail şiddeti sadece savaşlardan ve cinayetlerden ibaret değildir. Bunların yanı sıra ev yıkımları, baskınlar, tutuklamalar, arazi gaspları ve tahripleri, sivil teröristlerin şiddet eylemleri gerçekleştirmeleri için imkan sağlanması ya da onların teşvik edilmesi vs. gibi pek çok şiddet metodu bulabilirsiniz. Bir örnek olarak Filistin'in 1967'de işgal edilmiş bölgelerinde yaşayan Filistinlilerin üçte birinin hayatlarında en az bir kere İsrail zindanlarına girdiklerini hatırlatırsak, Filistinlilere uygulanan şiddetin boyutları hakkında fikir edinebiliriz. Bundan dolayıdır ki İsrail kurulduğundan beri sürekli savaşlarıyla ve şiddet eylemleriyle gündeme gelmiştir. Fakat ilginçtir ki zaman zaman bu terör ve saldırganlığın dünya kamuoyunda oluşturduğu kötü imajın değiştirilmesi ve gayri meşru işgallerin, gaspların meşrulaştırılması için "barış" süreçleri başlatılmaktadır. Bu yolla en başta siyah yüzlere beyaz bir örtü çekilmesi suretiyle kitlelerin yanıltılması, kamuoyunda oluşan intibain değiştirilmesi amaçlanıyor. İkinci olarak da bir "meşrulaştırma" politikası güdülmek isteniyor. Fakat bu politikada çok bariz bir yanıltma yapılmaktadır. Tabii bu yanıltmanın başarılı olmasının sebebi İsrail'in arkasında duran çağdaş emperyalizmin sürekli onun yanında ve lehinde tutum sergilemesi, emperyalizme hizmet eden

medya organlarının da bu amaç için kullanılmasıdır. Bu yolla, İsrail'in uyguladığı şiddet tamamen unutturulup onun barış yanlısı, uzlaşmacı olduğu, buna karşılık Filistin tarafının problem çıkardığı, uzlaşmaya yanaşmadığı kanaatinin yerleştirilmesine çalışılıyor. Oysa yapılması istenen bir barış değil, İsrail'in "barış süreci" olarak adlandırılan sürece kadar gerçekleştirdiklerinin unutturulmasının, gasp ettiklerinin büyük bir kısmının elinde kalmasının ve Filistinlilerin de buna razı olmalarının sağlanmasıdır. Yani İsrail her iki "barış süreci" arasında işgal, gasp ve yayılmacılık alanında belli bir ilerleme kaydediyor. Sonra başlatılan barış süreciyle sadece aldıklarının yüzde yirmi - otuz civarında bir kısmını iade ediyor. Bu iade karşılığında da elinde kalanların kendisine ait olduğunun tescil edilmesini dolayısıyla bunlar üzerindeki gayri meşru hakimiyetinin meşrulaştırılmasını şart koşuyor. Öte taraftan kendisinin bu gasp ve işgali gerçekleştirmek için başvurduğu tüm şiddet uygulamalarının da unutturulması, hakkında oluşan kötü imajın değiştirilmesi için bütün basın yayın organlarının seferber edilmesini sağlıyor. Böylece kazanan sadece kendisi oluyor. Böyle olmakla birlikte kendisini fedakarlık eden, Filistin tarafını ise uzlaşmaya yanaşmadıklarından dolayı hak ettiklerinden daha fazlasını alan taraf olarak göstermeye çalışıyor. Emperyalizmin çıkarlarına hizmet eden medya organlarının tümünü de kendi amaçları doğrultusunda kullandığından bunu büyük ölçüde başarıyor.

Son dönemde de 'Yol Haritası' adıyla yeni bir plan gündeme geldi. Planın önemli bir "barış" planı olduğu intibai veriliyor ve bu planın kabul edilmesinin her iki tarafın da lehine olacağı sık sık vurgulanıyor. Oysa bu plan Filistinlilere karşı yeni bir kapandır. Ancak Filistinliler her taraftan kuşatmaya alınmış olmanın sıkıntısı içindeler. Amerikan emperyalizminin Irak topraklarını işgal etmesi sebebiyle oluşan hava Filistinlilere büyük zarar verdi. Irak'taki kötü sonuçtan, Irak halkından sonra en çok Filistin halkı zarar gördü. Bunun yanı sıra oluşturulan olumsuz şartlar Filistin halkını ve direnişini zorlamaktadır. 'Yol Haritası' planı ise medya organları vasıtasıyla allandırılıp ballandırılarak kitlelere kabul ettirilmeye çalışılıyor. Bu planın bütün boyutlarını incelediğiniz zaman nasıl bir oyun olduğunu göreceksiniz. Biz de planı bütün boyutlarıyla ve gerçekleştirmek istediği amaçları yönünden gözler önüne sermek ve arka planda duran niyetlere dikkat çekmek istiyoruz.

Irak'tan Sonra Filistin

Amerika'nın Irak'ı işgalinin değişik amaçları vardı. Petrol kaynaklarına el konulması bunlardan sadece bir tanesiydi. Fakat savaşla ilgili tahlillerde genellikle bu amaç üzerinde duruldu. Amerika'nın emperyalist emellerinin tanıtılması ve bu emellerine ulaşmak için şiddeti, devlet terörünü bir metot olarak kullandığına dikkat çekilmesi için bu amaca özellikle vurgu yapılması yerindedir. Ancak bu amacın öne çıkarılması diğer amaçların gölgede kalmasına sebep olmamalı. Diğer amaçlarından biri İsrail işgal devletinin geleceğinin garantiye alınması ve bu devlete yönelebilecek tüm tehlikelerin ortadan kaldırılmasıdır. Bunun için sadece Saddam rejiminin tasfiye edilmesi yeterli değildi. Bunun yanı sıra Filistin direnişine lojistik destek verebilecek tüm ülkelerin kontrol altına alınması, mağdur durumdaki Filistin halkına gönderilebilecek yardımların yakın takibe alınması ve gerektiğinde bu yardımların engellenmesi vs. gibi amaçların da gerçekleştirilmesi söz konusuydu. Nitekim savaş sonrası süreçte bu amaçların birer birer gün yüzüne çıktığını görüyoruz. Kısacası Irak'a yönelik saldırının en önemli amaçlarından biri de Filistin direnişinin uluslararası platformda kuşatmaya alınması ve böylece İsrail işgal devletinin rahatlatılması, İsrail'in ise önünün açılması, yaşadığı güvenlik probleminin ortadan kaldırılmasıydı.

Amerika'nın bütün bu amaçlar için Irak'ı işgal ettikten sonra yönünü tamamen Filistin'e çevirdiğini gördük. Bu yönelmede aynı zamanda bir imaj değişikliği de söz konusudur. Çünkü Irak'ta savaşçı, saldırgan ve şiddet yanlısı yüzünü gösterdi. Filistin'de ise "barış" kavramını öne çıkarıyor, bu topraklarda yaşayan insanları yıllardan beri zorlayan, huzurlarını kaçıran şiddetin son bulması için çalışıyormuş gibi bir hava oluşturmaya çalışıyor. Hatta yerine göre bu konuda İsrail'e baskı yapıyormuş, ona bazı şeyleri zorla da olsa kabul ettirmek için çalışıyormuş gibi görünmeye gayret ediyor.

Suriye'ye Baskının Amacı

ABD, Irak'a yönelik işgal hareketini başlattığında işin Irak'la sınırlı kalmayacağını sürekli vurgulamaya çalışıyordu. Savaş esnasında zaman zaman yaptığı açıklamalarla tehditlerini devam ettiriyordu. Bu tehditler yüzündendir ki Irak işgalinin tamamlanmasından sonra zihinlerde "sıra kimde?" sorusu oluşmaya başladı. Bunda Amerikan emperyalizminin çıkarlarına hizmet eden ve onun psikolojik savaş politikalarında kullanılan medya organlarının yaptığı yayınların önemli rolü vardı. "Sıra kimde?" sorusuna cevap aranırken akıllara genellikle İran ve Suriye geliyordu. Çünkü önceden bu ülkelerin hedefe yerleştirildiği belirtilmişti. İran, Amerika açısından daha büyük bir problem olarak görüldüğünden önce ona yönelik bir saldırının, baskının söz konusu olabileceği düşünülüyordu. Fakat Amerika, Irak'ta tecrübesinden dolayı İran'ı doğrudan karşısına almasının zorluklara sebep olacağını düşündüğünden büyük probleme değil küçük probleme yani Suriye'ye yönelmeyi tercih etti. Suriye'yi öne almasının sebebi sadece bu değildi. Asıl amaç Filistin direnişini kısıp alma politikasının başarılı olması ve böylece 'Yol Haritası' planının asıl hedefi durumundaki bu direnişin dış dünyaya açılan tüm

kapılarının, pencerelerinin kapatılmasıydı.

Suriye, Arap ülkeleri içinde Filistin direnişine en geniş çaplı lojistik desteği sağlayan ülkedir. Bunun yanı sıra İsrail işgal güçlerini Güney Lübnan'dan çıkarmayı başaran, halen de işgalcileri endişelendiren Hizbullah'ın yasal bir askeri güç ve siyasi parti olarak faaliyet yürütmesine izin veren Lübnan üzerinde Suriye'nin önemli bir etkinliği var. ABD de Suriye'ye baskı yapmak suretiyle Filistin'deki direniş gruplarına verdiği tüm lojistik desteğin son bulmasını ve Hizbullah'ın dağıtılmasını sağlamak istiyordu. Zaten Suriye'ye etkin bir şekilde baskı yapmaya başlamasının hemen ardından bu amaçlarını açıkladı. Yani Amerika'nın Suriye'ye yönelik baskısı kendinden çok İsrail işgal devletinin çıkarları ve hesapları içindi. Bu baskının en önemli amacı da 'Yol Haritası' planının dış şartlarını oluşturmaktı.

Arap Ülkelerini Kuşatan Acziyet

Filistin davasının Arap dünyasından soyutlanması mümkün değildir. Çünkü bu dava her ne kadar tüm Müslüman halkların sahiplenmesi gereken bir dava olsa da; İslam aleminde en iyi sahiplenilen Arap dünyasıdır. Tabii bununla yönetimleri değil halkları kastediyoruz. Halkların içindeki tüm siyasal ve ideolojik akımlar Filistin davasına belli bir açıdan yakın durma ve bu davayı sahiplenme ihtiyacı duyuyorlar. Ulusçu akımlar Arap ulusunun en önemli sorunu ve davası olarak, İslami akımlar hem Arap ulusunun ortak bir davası olması hem de İslami önceliği sebebiyle, solcu kesimler haksızlığa uğrayan bir halkın davası olması sebebiyle Filistin davasına yakın durma ihtiyacı duyuyorlar. Bu yakın duruş ister istemez yönetimleri de bir şekilde ilgilenmeye zorluyor. En azından yönetimleri altındaki halkların Filistin halkıyla dayanışmasına çok fazla engel çıkarmaktan çekiniyorlar, çünkü böyle yapmalarının geniş çaplı bir tepkiye yol açacağını düşünüyorlar.

ABD, 'Yol Haritası' planının dış şartlarını oluşturmak için Arap ülkelerini de hizaya getirme ihtiyacı duyuyordu. Ne yazık ki Irak işgali ve ardından gündeme gelen Arap ülkelerine demokrasi ihracı planları veya Ortadoğu'nun yeniden yapılandırılması düşünceleri Arap ülkelerindeki yönetimlerin telaşlanmalarına ve Amerikan emperyalizmi önünde diz çökmelerine sebep oldu. Bu durum sebebiyle Arap ülkeleri Amerika önünde tam bir acziyet ve zillet içine düştüler. Zaten "demokrasi ihracı" ve "yeniden yapılandırma" planlarının amacı da işte bu acziyet ve zillet manzarasının elde edilmesiydi. Yoksa Ortadoğu'daki halkların demokrasinin nimetlerinden, özgürlüklerden mahrum olmaları Amerika'yı hiç mi hiç ilgilendirmiyor.

Amerika'nın Arap ülkelerinin acziyetlerinden İsrail ve 'Yol Haritası' planı lehine yararlanmak istemesinin amacı, bu ülkelerden Filistin direnişine ve mağdur durumdaki Filistin halkına sivil yardım ya da destek sağlanmasını önlemektir. Ülke yönetimleri zaten itibarı kurtarmak için göstermelik olarak ilgileniyorlardı ve bu ilginin Filistin direnişine yönelik baskıya dönüştürülmesi hiç de zor değildi. Asıl önemli olan haktan, siyasal akımlardan ve sivil kuruluşlardan yardım ve destek sağlanmasının önlenmesiydi. ABD ve İsrail bu yolla Filistin halkının ve direnişinin her yönden kuşatmaya alınmasını ve böylece 'Yol Haritası' planının onlara istedikleri gibi, önceden şekillendirdikleri gibi kabul ettirilmesini sağlamak istiyordu.

Ebu Mazin Hükümeti ve İçerideki Altyapı

ABD ve İsrail, Irak işgali sonrasında İsrail işgal devletinin geleceğini garantiye alma ve bu devleti zora sokan Filistin direnişini tasfiye etme amacına yönelik planlarının dış şartlarını oluşturmaya çalışırken içerideki altyapıyı da ihmal etmedi. Bu amaçla özerk yönetimde zoraki bir yeniden yapılandırma çalışmaları başlattı. İlk iş olarak özerk yönetimde bir başbakanlık kurumunun ihdas edilmesi istendi. Bunun amacı özerk yönetimin böyle bir makama kavuşturulması ve böylece üst kademedeki yetkilerin paylaşılmasının sağlanması değildi. Asıl amaç Arafat'ın ikinci plana itilmesi ve İsrail'in hesaplarında daha çok kullanılmaya müsait bir kişinin üst kademe yetki sahibi olmasına imkan verilmesiydi. Aslında İsrail, daha önce Arafat'ı tamamen tasfiye ederek yerine çok rahat kumanda edilebilecek ve 'Yol Haritası'nın uygulamaya geçirilmesinde daha iyi kullanılabilecek bir isim geçirmek istedi. Ancak Arafat'ın karizmatik kişiliği sebebiyle bunun mümkün olamayacağını anlayınca, üst kademe yetki paylaşımı suretiyle onun ikinci plana itilmesi seçeneğini tercih etti. İşte özerk yönetim içinde başbakanlık makamının ihdas edilmesi için dayatma yapılmasının amacı buydu. Çok uzun sürmeyen ama dışarıdan biraz çetin gibi görünen pazarlıklar ve zorlamalar neticesinde bu kabul ettirildi. ABD ve İsrail, sadece başbakanlık makamının ihdas edilmesiyle yetinmedi, oraya oturtulacak kişiyi de belirledi. Çünkü zaten 'Yol Haritası' planının Filistin tarafındaki altyapısını oluşturmada kendisinden yararlanılacak bir kişi o makama oturtulmadığı takdirde o makamın ihdas edilmesinin bir anlamı olmayacaktı. ABD ve İsrail'in bu makam için belirlediği isim ise Ebu Mazin olarak bilinen Mahmud Abbas'tı. Ebu Mazin etrafında da biraz pazarlıklar ve tartışmalar oldu. Ancak sonuçta ABD ve İsrail bu konudaki isteklerini de kabul ettirmeyi başardılar. Böylece özerk yönetimin doğrudan Arafat'a bağlı başbakansız hükümeti feshedilerek Ebu Mazin'e başbakanlık görevi verildi ve ondan yeni hükümeti oluşturması istendi.

Muhammed Dahlan Dayatması

Ebu Mazin'in başbakanlık görevini üstlenerek hükümeti oluşturması sürecinde de hararetli tartışmalar yaşandı. Bu hararetli tartışmaların odağında ise Muhammed Dahlan adlı şahsa İçişleri Bakanlığı veya İçişlerinden Sorumlu Devlet Bakanlığı görevinin verilmesi dayatması vardı. ABD ve İsrail bu konuda ısrarlı olduklarından talimatı onlardan alan Ebu Mazin de hükümetinde ona böyle bir görev verdiğini açıkladı. Ancak Arafat buna önce itiraz etti. Bu itiraz sebebiyle birkaç günlük hükümet krizi yaşandı. Sonuçta krize ilginç bir formülle çözüm bulundu. Ebu Mazin İçişleri bakanlığını doğrudan kendine bağlamıştı. Dahlan'a ise İçişlerinden sorumlu Devlet bakanlığı görevi verilmişti. Oysa bu formül de aynı kapiya çıkıyordu. Çünkü Ebu Mazin'in hem başbakanlık hem de İçişleri bakanlığı görevlerini yürütmesi imkanı yoktu. Dolayısıyla ikinci bakanlığın ona bağlanması sembolik bir anlam taşıyordu. Bu konudaki görev ve yetkiler yine büyük ölçüde Muhammed Dahlan'ın uhdesinde olacaktı ve o, kendisine ihale edilen işi yürütebilecekti.

Muhammed Dahlan'ın böyle bir göreve getirilmesi için bu kadar ısrarlı davranılması ve dayatma yapılması İsrail işgal devletini zorlayan Filistin direnişine ağır darbe vurmak ve bu direnişi tamamen tasfiye etmek içindir..

Muhammed Dahlan kimdi ve İsrail ona neden güveniyordu? Niçin 'Yol Haritası' planının uygulanış sürecinde Filistin direnişine yüklenme işini ona ihale etmek istiyordu?

Bu sorulara cevap aramadan ve Dahlan'ın kimliği hakkında bilgi vermeden önce bir noktaya parmak basmak istiyoruz: Dahlan etrafında meydana gelen tartışmalar ABD ve İsrail güdümündeki medya organları tarafından olduğundan çok farklı bir şekilde ve çarpıtılarak verildi. Bu konudaki haberlerde Arafat'ın ona itiraz etmesinin sebebinin, onun kendisine açıktan muhalefet etmesi olduğu iddia edildi. Yani Arafat, Ebu Mazin'in hükümetinde kendisine muhalif bir isim istemiyordu. Dolayısıyla problem tamamen Arafat'ın şahsıyla ilgiliydi. Oysa Ebu Mazin hükümetinden önceki özerk yönetim hükümetinde İçişleri bakanlığı yapan Hani el-Hasan da Yaser Arafat'ın muhaliflerindendir. Gerçi el-Hasan'ın muhalefeti Dahlan'ın muhalefetiyle tamamen ters istikamettir, ama o da Oslo sürecine, bu süreç içinde imzalanan anlaşmalara karşı olması sebebiyle muhaliftir. Buna rağmen Arafat onu yakın çevresinde tutmuş ve İçişleri bakanlığı görevini kendisine vermiştir. Arafat'ın Dahlan'a itiraz etmesi kesinlikle şahsi değildi.

Emniyet teşkilatı içinde Albay rütbesine sahip olan 41 yaşındaki Dahlan, özerk yönetimin oluşturulmasından sonra bir süre bu yönetime bağlı Koruyucu Güvenlik biriminin Gazze sorumluluğunu yaptı. Bu makamı işgal ettiği sıradaki taşkınlıkları ve arka planda İsrail'le gizli ilişkiler içine girerek işler çevirmesi üzerine Arafat onu yakın çevresine almayı tercih etti ve kendisinin ulusal güvenlik danışmanı yaptı.

Dahlan, Gazze'de Koruyucu Güvenlik sorumlusu olduğu sırada en çok işkenceleriyle ün saldı. Onun ve yine Koruyucu Güvenlik'in Batı Yaka bölgesi sorumlusu Cibril er-Recub'un işkenceleri yüzünden onlarca Filistinli hayatını kaybederken, onlarcası da sakat kaldı. Dahlan, Filistinlilere yönelik tutuklama kampanyalarında bazen işgalcilerle yarıştı. Örneğin 25 Şubat 1996'da başlattığı tutuklama kampanyasının, İsrail'in 1967'de Gazze'yi işgal etmesinden buyana gerçekleştirilen en geniş çaplı tutuklama kampanyası olduğunu Dahlan bizzat kendisi ifade etmişti. Yani bunu kendisi için bir iftihar vesilesi sayıyordu. "Şecaat arz ederken merdi kıpti sirkatin söyler!"

Muhammed Dahlan Temmuz 2002'nin başlarında bir hafta kadar İngiltere'de bulunmuş ve bu ziyareti esnasında, Avrupa ülkelerinden, BM'den ve ABD'den birçok yetkiliyle bir araya gelmişti. Bu ziyareti esnasında Ariel Şaron'un oğlu Umeri Şaron'la da bir araya gelmişti. Oldukça gizli gerçekleştirilen bu görüşmeler onun bir yerlere hazırlandığının işaretlerini taşıyordu.

ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, Filistin meselesiyle ilgili bir açıklamasında ABD'nin Filistin Özerk Yönetimi'nin lider kadrosunda değişiklik yapılmasından ve Filistin direnişine daha sert darbeler vuracak yeni yöneticiler getirilmesinden yana olduğunu ifade etti. Onun bu açıklaması ABD'nin Dahlan üzerinde neden o kadar ısrarlı davrandığı hakkında fikir veriyordu.

İşgal devleti Arafat'ın yerine Dahlan ile Koruyucu Güvenlik'in Batı Yaka sorumlusu Cibril er-Recub'u hazırlıyordu. İşgalci Siyonistler ve onların arkasında duran ABD, bu kişilerin dünyevi hırslarını, makam sevgilerini ve ulusal değerlerden uzak kişilik yapılarını bildiklerinden onların Filistin direnişine darbe vurmada iyi kullanılabileceklerini biliyorlardı. Bu yüzden bu iki isim üzerinde ağırlıklı şekilde duruyorlardı. Bundan önceki Ramallah kuşatması esnasında er-Recub'un hıyaneti iyice gün yüzüne çıktığından onun kariyeri sarsıldı ve kenara çekilmek zorunda kaldı. Arafat da bu durumu onu ve onun gibi gaddar biri olan Gazi el-Cubali'yi tasfiye etmek için fırsat olarak değerlendirdi ve her ikisini de görevden aldı. O çekilince ortada İsrail'in işine yarayacak isim olarak Dahlan kaldı. İşte bu sebeplerden dolayı ABD ve İsrail onun üzerinde ısrar ediyorlardı. Ama kamuoyunu yanıltmak amacıyla hizmetlerindeki medya organlarını kullanarak hadiseyi çok farklı bir şekilde yansıttılar.

İsrail, Karşısına Oturacakları Kendisi Seçti

Özerk yönetimde yeniden yapılandırma ve yeni yapıda belli isimlere dayatma yoluyla yetkiler verilmesi İsrail işgal devletine, "Filistin tarafı" sıfatıyla karşısına oturacak isimleri kendisinin belirlemesi imkanı da verdi. Bu durum karşısında ister istemez: "Yol Haritası sürecinde yapılacak görüşmeler gerçekte bir pazarlık, karşılıklı müzakere mi olacak yoksa bir tarafın diğer tarafa dikte ettirmesi, isteklerini/ talimatlarını bildirmesi mi olacak?" sorusunun akla gelmesine sebep olmaktadır. Biz yazımızda, planın içeriği hakkında bilgi vermeden önce ön hazırlıkları hakkında bu bilgileri vermek suretiyle biraz da bu soruyu gündeme getirmek, okuyucularımızın dikkatlerini bu yöne çekmek istedik. Zaten bu gelişmeler de planın içeriği tam olarak açıklanmadan önce yaşandı. Yani işgal devletinin geleceğini garantiye almak, onu sıkıntıya sokan Filistin direnişini tasfiye etmek isteyen ABD ile onun himayesindeki İsrail söz konusu planı daha tartışmaya açmadan hem bölgesel, hem de yerel şartları oluşturmak için bütün ön hazırlıkları yapmaya çalıştı. Sonuçta "Filistin tarafı" sıfatıyla masaya oturacak kişiler de bizzat İsrail ve ABD tarafından belirlenmiş oldu.

Yol Haritası Gündemde

Bütün bu gelişmeler gerçekleşmeden önce 'Yol Haritası' planından sadece isim olarak söz ediliyordu. İçeriği hakkında fazla bir bilgi verilmiyor, sadece hazırlıkların devam ettiği yönünde açıklamalarla yetiniliyordu. Bu açıklamalarla kamuoyunun psikolojik olarak hazırlanması ve planın gerçekte bir "barış" planı olduğu imajının oluşturulması amaçlanıyordu. Zikrettiğimiz gelişmeler yaşandıktan, ön şartlar oluşturulduktan sonra planın içeriği de açıklandı. Ancak biz planın içeriği ve neler getirdiği hakkında bilgi vermeden önce diplomatik boyutuna, planla ilgili olarak uluslararası platformda oynanan oyunlara dikkat çekmekte yarar görüyoruz.

Ortadoğu Dörtlüsü

Aslında 'Yol Haritası' planının içeriği ABD ve İsrail arasında yapılan ön görüşmelerle belirlenmiştir. Fakat İsrail burada "veren" yani fedakarlık gösteren taraf olduğu imajı oluşturmak, bu arada görüşmeler sürecinde pazarlık payını yüksek tutmak için kendini hazırlık merhalesinin tamamen dışında göstermeye çalıştı. Bu amaçla planın kendisi tarafından değil, kendisine karşı hazırlandığı intibai verdirmek istedi. Bu işi de ABD yönetimine devretti. Planın uluslararası platformdaki sahiplenicisi ABD idi. Fakat işin arkasında sadece ABD'nin bulunması, özellikle Irak'a yönelik saldırının oluşturduğu kötü imajın olumsuz etkilerinin plana yansımına ve sivil oluşumların olumsuz bir şekilde yaklaşmalarına sebep olacaktı. Bu ve daha başka sebeplere binaen plana dört ayrı uluslararası güç sahip çıktı. Bunlar, ABD, AB, BM ve Rusya idi. Bunlara da "Ortadoğu dörtlüsü" adı verildi. Böylece neredeyse çağdaş dünyaya hükmeden bütün uluslararası güçler İsrail'in geleceğini kurtarma, onu zorlayan bir direnişi tasfiye etme ve güvenliğini garantiye alma amacı taşıyan bir planın etrafında ittifak kurmuş, ortak cephe oluşturmuşlardı. Bu güçler Irak'a yönelik operasyon konusunda aralarında ittifak kuramamış, ama bu operasyonun hedeflerinden biri olan Filistin direnişi karşısında, İsrail'in geleceğini kurtarma amacı etrafında ittifak kurabilmişlerdi.

Yeni Bir Oslo Süreci

Bu planın gündeme gelmesiyle birlikte Filistin cephesinde yeni bir dönem başlıyordu. Bunu yeni bir Oslo süreci olarak görmek mümkündü. Yani bir bakıma tarih tekerrür ediyordu. Ancak bu kez Filistin halkının hemen hemen tamamı oyunun farkındaydı. Dolayısıyla plana olumlu bakmıyordu. Ayrıca planla ilgili görüşmelere Filistin tarafı sıfatıyla oturacak olanların ABD ve İsrail'in adamları oldukları iyice gün yüzüne çıktı. Çünkü bu adamları ABD dayatma ve zorlama yoluyla iş başına getirdi. Yani kendi adamlarını güya kendileriyle pazarlık etmeleri için bir yerlere oturtular. Dolayısıyla bu süreçte Filistin halkı ya da onun belli bir kesimini temsil yetkisine sahip kişiler pazarlığın tarafı olmayacaklardı. Bu özelliğiyle 'Yol Haritası' süreci eski Oslo sürecinden daha riskli, ama ileride üzerinde duracağımız birtakım sebeplerden dolayı başarı ihtimali daha zayıf bir süreç olacaktı.

Sıfır Noktasına Geri Dönüş

Daha önce de belirttiğimiz üzere İsrail'in işgal, gasp ve yayılma politikalarında zaman zaman gündeme gelen "barış" süreçleri normalde meşrulaştırma süreçleridir. Bu süreçlerde İsrail biraz geri adım atıyormuş gibi görünür. Böylece bir yandan kendisinin daha önce gasp etmiş olduklarının bir kısmı üzerindeki hakimiyetinin onaylanmasını, bir yandan da kendisine yönelen tehditlerin zayıflatılmasını sağlar. Ama karşısındaki mücadeleye ve direnişin zayıfladığını görünce, gün gelir yine gaspçı ve işgalci politikasını devreye sokar. Böylece o, "barış" süreçlerinde verdiklerini hatta biraz daha fazlasını geri alır. Ardından yeni bir "barış" sürecinin başlatılmasıyla "sıfır" noktasına geri dönülür. İşte 'Yol Haritası' sürecinde de bunu görüyoruz. 1991'de başlayan Oslo sürecinde muhtelif anlaşmalar imzalandı. Aslında bu anlaşmalarda pazarlık konusu yapılanlar ondan çok daha önce BM kararlarında sonuca bağlanmıştı. Yani BM kararlarının uygulamaya geçirilmesi, söz konusu meselelerin etrafında yapılan tüm tartışmaları, pazarlıkları geçersiz kılıyor, imzalanan anlaşmalara da ihtiyaç bırakmıyordu. Ama FKÖ o zamana kadar bu kararları da tanımamış ve bu kararların Siyonist işgalcilere hak etmediklerini, haksız bir şekilde gasp ettiklerini verdiği için kabul edilmesinin mümkün

olmadığını söylemişti. İsrail ise bu kararları zaten hiç uygulamaya koymadı. Sonra arkasındaki çağdaş emperyalizmin desteğiyle, o kararları tamamen gündem dışı bırakarak onların verdiği çok daha azı üzerinde pazarlık yapmak için 1991 Oslo sürecini başlattı. Asıl amacı ise kendisini sıkıntıya sokan intifadanın son bulmasını ve böylece karşısındaki direnişin etkisiz hale getirilmesini sağlamaktı. Sonra bu süreç içinde çeşitli anlaşmalar imzalandı. Bu anlaşmaların tamamıyla verilenlerin toplamı BM kararlarında verilmesi istenenlerin yarısına bile denk gelmiyordu. Öte yandan FKÖ'nün anlaşmalar yoluyla direniş sahasının dışına çıkarılması başarılmıştı. Bununla yetinilmeyerek, direnişte ısrar edenlere yüklenilmesi ve böylece İsrail işgal devletinin rahatlatılması işi, kurdurulan özerk yönetime ihale edilmişti. Anlaşmaların devamı da özerk yönetimin bu konuda göstereceği başarı şartına bağlanmıştı.

İsrail işgal devleti, bir yandan anlaşmaların uygulanabilmesi için özerk yönetimin üstlendiği görevi yerine getirmesi yani Filistin direnişini yıpratması için bastırırken, bir yandan da karşısındaki direnişin zayıflatılmasını bir fırsat olarak değerlendirip yeniden saldırgan politikasına geri dönmeye başlamıştı. Bu saldırgan politika en sonunda kutsal Mescidi Aksa'yı, Kudüs'teki mukaddes mekanları tehdit edecek noktaya kadar geldi. İşte bu noktaya gelinmesi Aksa İntifadası'nı alevlendirdi ve kısa zamanda bütün Filistin topraklarına yayılan bu yeni direniş tekrar İsrail'i zorlamaya başladı. Çünkü bu direnişe bütün Filistinli gruplar iştirak etme ihtiyacı duyular. Özerk yönetim de hem işgalci Siyonistler tarafından aldatılmaya tepki, hem de bütün örgütlerin sahiplenmesi sebebiyle bu direniş sahiplenme ihtiyacı duydu. Bu kez işgal devleti özerk yönetime karşı da savaş açtı ve Oslo süreci içinde ona devredilmiş bölgeleri yeniden işgal etti. Normalde özerk yönetimin elinde olması gereken geçiş noktalarına işgalci askerleri yerleştirdi ve buraları kontrol noktalarına dönüştürdü. Özerk yönetimin kendi iç yapısını da büyük ölçüde işlemez hale getirdi. Ama bütün bu uygulamalara rağmen Filistin direnişi durmadı, bilakis gelişme ve güçlenme trendine girdi. 1987 intifadası daha çok taşlı intifada olarak biliniyordu. Ama Aksa intifadasında çoğunlukla silahlar konuşuruluyordu. İsrail'in en çok gözünü korkutan şehadet eylemlerinin sayısında büyük artış olmuştu. Üstelik bu eylemlere artık sadece Hamas ve İslami Cihad değil, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi gibi solcu gruplar da başvuruyorlardı. Hamas, "Kassam-1" ve "Kassam-2" adıyla füzeler geliştirmişti ve bu füzeler İsrail askeri güçlerinin gözlerini korkutuyordu. Çünkü bu füzelerle birçok askeri tank ve zırhlı araç imha edildi. Sonuçta bu direniş karşısında zorlanmaya, özellikle güvenlik problemi sebebiyle 'tersine göç' sıkıntısı yaşamaya başlayan İsrail işgal devleti yeniden "barış" süreci oyununa dönme ihtiyacı duydu. Bu amaçla Amerika'yı devreye sokarak onun vasıtasıyla bir plan gündeme getirdi. Ne var ki bu planda kesintiye uğrayan Oslo sürecinin kaldığı yere değil, sıfır noktasına geri dönülmesi isteniyordu. Yani pazarlık konuları, Oslo sürecinin geri kalan konuları değil, işgalcilerin özerk yönetim bölgelerinden geri çekilmeleri ve buna karşılık Filistin tarafının yeni tavizler vermesiydi. İstenen en önemli taviz ise direnişin tamamen durdurulması, silahların toplanması ve İsrail'i tehdit eden her şeyin ortadan kaldırılmasıydı.

"Nihai Anlaşma Merhalesi"nden "Yol Haritası"na

Oslo sürecinde, Filistin meselesinin temel meseleleri Nihai Anlaşma Merhalesi'ne bırakılmıştı. Buna göre Kudüs, mültecilerin yurtlarına dönüşü, Filistin devleti, su kaynaklarının paylaşımı vs. gibi temel konular söz konusu merhalede masaya yatırılacaktı ve bu merhalenin 1999 sonuna kadar başlatılması gerekiyordu. Böyle yapılmasını teklif eden de o zamanki ABD başkanı Bill Clinton'du. Aslında bu konuların son merhaleye bırakılması bir yanıltmaydı ve Filistin tarafı sıfatıyla masaya oturanlar bunu kabul etmekle kuyruklarının kapana sıkıştırılmasına fırsat verdiklerini sonradan anladılar. İsrail işgal devleti de çeşitli problemler çıkararak bu merhalenin başlamasına hiç imkan vermedi. Sonuçta 2000 yılının Eylül ayının sonunda Aksa İntifadası başladı ve söz konusu görüşmeler tamamen kesildi. Şimdi 'Yol Haritası Planı' adıyla yeni bir plan gündeme getirildi ve yeni bir merhale başlatıldı. Böylece söz konusu "Nihai Anlaşma Merhalesi" artık tamamen gündemden çıkarılmış oldu. Bu yolla o merhaleye bırakılan temel meseleler yeniden ertelenmiş oldu. Üstelik bu yeni merhalede söz konusu temel meselelerden sadece devlet konusu bariz bir şekilde gündeme alınmaktadır. Diğer konuların bazılarının örneğin mülteciler konusunun tamamen gündem dışı tutulmasını İsrail bir ön şart olarak ileri sürüyor. Bazıları da tamamen muallakta bırakılıyor, gündeme gelip gelmeyeceği belli değil.

Plan Ne Getiriyor?

Buraya kadar planın ön hazırlıkları ve genel çerçevesi hakkında bilgiler vermeye çalıştık. Bu bilgileri verirken doğal olarak içeriğinde yer alan bazı noktalara da temas ettik. Şimdi içeriğini açıp biraz ayrıntılı şekilde ele almaya, tahlil etmeye çalışalım.

'Yol Haritası' planı olarak hazırlanan metin bir ön taslak mahiyeti taşımaktadır. Yani kabullerden değil tekliflerden ibarettir. Yapılacak görüşmelerle ve anlaşmalarla bu metnin kabullere dönüştürülmesi isteniyor.

Ön taslak incelendiğinde büyük ölçüde İsrail'in hesaplarının, çıkarlarının ve ön kabullerinin gözetildiği hemen anlaşılır. Üstelik İsrail, bu planın üzerinde pazarlıkların başlatılabilmesi için 14 ek şart ileri

sürdü. Amerika da adeta Filistin tarafını temsil ediyormuş, onun adına taahhütte bulunma yetkisi varmış gibi davranarak İsrail'in bu 14 şartının 12'sini kabul etti, diğer ikisini de tartışmaya açtı.

İlk metne göre planın uygulamaya geçirilmesi üç merhalede gerçekleşecek. Fakat bu merhalelerde ilk adımı kimin atacağı ve ilk adımı atan tarafın kendinden ne vereceği, karşı tarafa ne kazandıracağı önemli.

Birinci merhalede Filistinlilerin direnişe son vermeleri, özerk yönetim polisleri dışında kalan bütün Filistinlilerin elindeki silahların toplanması isteniyor. Yani ilk adımı atması gereken taraf Filistin tarafı olacak. Filistin tarafı bu adımı atıncaya kadar İsrail tarafının bazı "iyi niyet (!?) " girişimlerinde bulunma dışında herhangi bir şey yapması istenmiyor. İsrail için önemli olan da zaten işte bu ilk adımdır. Çünkü İsrail işgal devletini zorlayan unsur Filistin direnişi ve direnişçilerin ellerindeki silahlardır. İsrail, Filistinlilerin masa başına oturmalarından önce ellerindeki tüm pazarlık araçlarını, baskı unsurlarını bırakmalarını istiyor. Kendisi ise bütün baskı unsurlarını elinde tutmaya devam edecek. Hal böyle olunca Filistinlilerin artık herhangi bir baskı unsurları olmayacağı, silahları da ellerinden alınmış olacağı için artık onlar "görüşmeci" sıfatıyla değil de zavallı bir temennici, talepci sıfatıyla masaya oturacaklar.

İkinci merhalede İsrail'in işgal altında tuttuğu özerk yönetim bölgelerinden çekilmesi tamamlanacak. Ama bunun gerçekleşmesi için birinci merhalenin tamamlanmış olması gerekiyor. Yani Filistinliler direnişlerini durdurmuş, silahları ellerinden alınmış, savunmasız bir halde ortada kalmış olacaklar. Bu gerçekleştikten sonra İsrail'in özerk yönetim bölgelerinden çekilmesi onun için taviz sayılmaz. Çünkü onun buralardaki varlığı kendisi açısından bir yüküdür ve o askerlerini buralarda Filistin direnişinin etrafa yayılmasını önlemek amacıyla bulundurmaktadır. Bu işi Filistin özerk yönetimine devrettikten sonra büyük bir yükü üzerinden atmış olacak. Üstelik bunu kendi adına bir fedakarlık, anlaşmaları uygulama konusunda gösterdiği duyarlılık olarak dünya kamuoyuna lanse edecek. Filistinliler, İsrail tehdidinin devam ettiğini gerekçe göstererek silahlarını teslim etmemekte direnirlerse, o zaman da özerk yönetim bölgelerindeki askeri varlığını bir bakıma gerekçelendirmiş olacak. Yani işgal devleti hadiseyi her iki yönden de kendi lehine görüyor.

Asıl önemli olan üçüncü merhale yani Filistin devletinin kuruluşu merhalesidir. Bu merhaleye gelinebilmesi için ilk iki merhalenin tamamlanmış olması gerekiyor. Plana "Yol Haritası" adı verilmesinin sebebi de bu.

"Devlet" Yanılması

'Yol Haritası' planıyla ilgili tüm haberlerde, bu planın 2005 yılına kadar bir Filistin devleti kurulmasını öngördüğü vurgulanmaktadır. Oysa devlet tamamen bir yanıltmadan ibarettir. Çünkü her şeyden önce plan, bir Filistin devletinin kuruluşunu garanti etmiyor. İkinci olarak da devlet konusu üçüncü aşamaya bırakılıyor. Bu aşamada da devletin kurulması kesin olarak vaad edilmiyor, ilk iki aşamanın tamamlanmasından sonra üçüncü aşamada Filistin devletinin kurulmasıyla ilgili görüşmelerin başlayacağı ifade ediliyor. Oysa bundan önceki Oslo sürecinde de benzer taktikler uygulandı ve son aşamaya bırakılan mevzularla ilgili görüşmelerin normalde 1999 sonuna kadar başlatılacağı vurgulandığı halde o aşama hiç başlamadı. 'Yol Haritası' planının her gündeme getirilişinde bu planın 2005'e kadar bir Filistin devleti kurulmasını öngördüğü vurgusu yapılması, dikkatlerin hep o yöne çekilmesi ve zihinlerde olumlu bir kanaatin oluşturulması amacına yöneliktir. Yani toplum psikolojisinden yararlanılarak maksatlı bir yönlendirme yapılmaktadır.

Devlet Merhalesine Gelinecek mi?

Devlet merhalesiyle ilgili olarak 2005 limitinin konulması da bir yanıltmadır. Çünkü bundan önceki planlarda "devlet" konusuna bir zaman limiti konulmaması zihinlerde bunun bir oyalama olduğu kanaatinin oluşmasına yol açmıştı. Bu kez böyle bir kanaatin oluşmasının engellenmesi amacıyla böyle bir zaman limitinin konulmasına ihtiyaç duyulmuştur. Ancak devlet merhalesine gelinmesi öncesinde gerçekleştirilmesi istenenlerin çok kolay işler olmayacağını zaman gösterecektir. Ayrıca Filistin direnişi İsrail işgal devletinin tutumunu yeterince tecrübe etmiştir ve onun vereceği güvenceye itibar etmesi mümkün değildir. İşgal güçlerinin elinde her türlü silah ve teçhizat bulunurken Filistin direnişi neye güvenerek elindeki silahını bırakacak ve mücadeleye son verecektir? Bu durum karşısında "devlet" merhalesine gelinmesi oldukça zordur ve bu konudaki vaatler sadece havuç politikasının malzemesi olarak kullanılmaktadır.

Nasıl Bir Devlet?

Aslında 'Yol Haritası' planında devlet konusu bir faraziyeden ibarettir. Fakat bu faraziyeyi ciddiye almanız bile ortada ciddi bir devlet formülü göremiyorsunuz.

Birinci olarak: Kurulması öngörülen devlet gerçek anlamda bir devlet değil tamamen sembolik bir devlettir. Dışarıya karşı savunma amaçlı olarak askeri güç oluşturmaları engellenecek. Silahlı güçleri

sadece emniyet güçlerinden ibaret olacak ve onlar da sadece içeride, Filistinlilere karşı kullanılacak. Yani dışarıya karşı kendini savunma imkanlarından mahrum ama Filistinlilerin tepesinde demir yumruk bir kukla devlet.

İkinci olarak: Kurdurulacak devlet coğrafi yönden karmaşık bir yapıya sahip olacak. Düzenli sınırları olmayacak. Çünkü İsrail işgal devleti şu ana kadar Batı Yaka ve Gazze topraklarında kurulmuş Yahudi yerleşim birimlerinin yerlerinde kalmasını ve bu birimlerin coğrafi alanlarının ise kendisine bağlı olmasını istiyor. Ayrıca bu birimlerin güvenliklerinin sağlanmasıyla ilgili tüm hakların ve yetkilerin de kendisine ait olmasını şart koşuyor. Bu yerleşim birimleri ise Batı Yaka ve Gazze toprakları içinde muhtelif yerlere serpiştirilmiş durumda. Halen Batı Yaka bölgesinde 135 yerleşim birimi ile 120 bin Yahudi yerleşimci, Gazze bölgesinde ise 120 yerleşim birimi ile 3500 yerleşimci bulunmaktadır. Bunların çoğu hatta belki tamamı Filistinlilerin yoğun olduğu bölgelerin kontrol altında tutulması için askeri ve stratejik amaçlarla kurulmuştur. Örneğin bazı yerleşim birimlerinin çevresinde buraları koruma iddiasıyla içinde ikamet eden yerleşimci sayısının üç katı kadar asker bulundurulmaktadır. Bu durum o birimin tamamen askeri amaçla kurulduğunun açık bir göstergesidir. Bundan dolayı İsrail işgal devleti bu birimleri çok farklı yerlere dağıtmış ve buralara giden yollarla Filistinlilerin yoğun olduğu bölgeleri adeta bir örümcek ağı gibi örmüştür. Bu yerleşim birimleri yerinde kalırsa İsrail işgal devleti hem buraların oturma alanlarına, hem de buralara giden yollara hükmetmek istiyor. Şimdi siz bir devlet düşünün ki, sınırları içinde toplam 255 adet başka bir devlete ait yerleşim alanı ve bu alanları birbirine bağlayan yine başka bir devlete ait örümcek ağı gibi yollar var. Üstelik bu oturma alanları çok farklı yerlere serpiştirilmiş. O devletin bütün önemli stratejik noktaları, tepeleri, deniz kıyılarını gözetleyen yerleri başka bir devlete ait. Başka devlet o stratejik noktalara "güvenlik" gerekçesiyle binlerce asker yerleştirmiş. Bu askerler, söz konusu yerleşim alanlarında oturan sözde sivil ve onların ziyaretçileri, şeklen bağımsız diğer devletin coğrafi alanlarını delip geçen yollarda serbestçe dolaşıyorlar. Böyle bir devlette üniter bir coğrafi yapıdan, sınır güvenliğinden, dış tehditlere karşı güvenli bir savunma mekanizmasından, bütünlükten söz etmek mümkün müdür? Sınır güvenliği olmayan bir devletin vatandaşlarına vereceği pasaportun, gümrük kapıları oluşturmalarının ne anlamı olabilir? Böyle bir devlet, kapısına silahlı asker dikilmiş, ama bütün pencerelerinden hırsızların, eşkıyaların, katillerin girebileceği bir saraya benzer. Yahut bir mahalle düşünün ki bu mahallede apartmanlar ve kaldırımlar bir yönetime, caddeler, sokaklar ve apartmanların gözetlenmesine imkan veren noktalar başka bir yönetime ait. İşte 'Yol Haritası' planının önerdiği İsrail'in de kabul edebileceği Filistin devleti formülü böyle bir devlet formülüdür.

Devlet Değil Kapan

Bu bilgiler de gösteriyor ki 'Yol Haritası' planında "devlet" kavramı tamamen yanıltma amaçlı olarak kullanılmaktadır ve gerçek anlamda bir devletin hedeflenmesi söz konusu değildir. Böyle olmakla birlikte İsrail kuru bir vaadden ibaret olan bu soyut devlet kavramı için büyük tavizler istemektedir. İstedikleri tavizler hakkında aşağıda ayrıntılı bilgiler vereceğiz. Bu isteklerle, düşünülen devlet planını yan yana getirdiğimizde, 'Yol Haritası'nın nasıl bir komplo olduğunu ve böyle bir komplonun "barış" diye lanse edilmesinin ne kadar büyük bir oyun olduğunu anlamamız mümkün olacaktır.

Asıl Hedef Filistin Direnişi

Planın birinci ve en önemli hedefi Filistin direnişidir. İsrail, uzun süren direniş karşısında yıpranmanın ve yenilginin bir tecrübesini Güney Lübnan'da yaşadı. Buradaki direnişe karşı elindeki bütün maddi imkanları, askeri teçhizatı kullanmasına ve içeriden bir tampon güç oluşturmaya rağmen en sonunda mağlubiyet bayrağını çekmekten başka bir çıkış yolu bulamadı. Filistin'deki direnişin İsrail'e vurduğu darbeler daha etkili olmuştur. Çünkü Güney Lübnan'daki direnişin toplumsal etkisi daha çok burada tutulan askerler ve onların akraba çevresi üzerinde görülüyordu. Filistin topraklarındaki direnişin etkisi ise "İsrail toplumu" olarak nitelendirilen bütün göçmen toplum üzerinde kendini hissettiriyor. Bunun yanı sıra ekonomik kayıplar, diplomatik alanda karşısına çıkan zorluklar vs. de işgal devletini zorlamaktadır. Bu direniş aynı zamanda İsrail'in yayılmacı politikalarının önüne de set çekmiştir. İsrail, geleceğini garantiye alabilmek ve bölgeyle ilgili planlarını devreye sokabilmek için kendisini zorlayan Filistin direnişini tasfiye etmek istemektedir. İşte 'Yol Haritası' planının ana hedefi de budur. Planın birinci merhalesinde Filistin direnişinin tamamen durdurulmasının ve direnişçilerin elindeki tüm silahların toplatılmasının şart koşulması da bunun içindir.

İşgal devleti, Filistin direnişini tasfiye edebilmek için şimdiye kadar her yola, her metoda başvurdu. Şiddeti son raddesine kadar kullandı. Fakat başarılı olamadı. Şimdi bu işi Filistin Özerk Yönetimi tarafında oluşturulan iç yapıya devretmek istiyor ve bu isteğini kabul ettirebilmek için de bir havuç gösteriyor. O da Filistin devletinin kurulmasına fırsat verileceği vaadidir. Bu vaad karşılığında özerk yönetim tarafında oluşturulan yapının Filistin direnişiyle bilfiil savaşmasını, İsrail'i güvene kavuşturmasını, direnişçilerin ellerindeki tüm silahları toplamasını, bunun için gerektiğinde kuvvete başvurmalarını istiyor. Bu talebin en önemli riski ise Filistinliler arasında bir kavgaya, fitneye sebep olması ihtimalidir ki böyle bir şey İsrail için en önemli hedeftir. İsrail, Filistinlileri birbirine

düşürebilmek için şimdiye kadar muhtelif oyunlara başvurdu ama başarılı olamadı. Şimdi özerk yönetimin direnişi durdurma ve silahları toplama konusunda zora başvurması, direniş güçlerinin ise işgal devleti karşısında kendilerini güven içinde görmedikleri ve işgal devam ettiği sürece direnişten vazgeçmeyecekleri iddiasıyla buna itiraz etmeleri durumunda bir fitne ortamının oluşacağını ummaktadır. İşte Filistinlileri en çok korkutan da bu risktir.

Fitne ateşinin alevlenmesi durumunda İsrail en önemli arzusuna kavuşmuş olacaktır. İsrail için artık ondan sonrası önemli değildir. Çünkü böyle bir fitnenin Filistinlileri yıpratacağını ve devlet masalının da unutulacağını düşünüyor. Bilindiği üzere Siyonizm ve onun alt yapısını oluşturan saptırmacı zihniyet fitne konusunda büyük marifet sahibidir. Dört bin yıllık tarihleri incelenirse pek çok fitne ateşini yaktıkları görülür. Lübnan'da yıllarca süren, binlerce kişinin hayatına mal olan, yüzlerce evin yıkılmasına sebep olan ve bu ülkeyi adeta cehenneme çeviren fitnenin ateşini yakanlar da onlardı. Oysa zaman içinde onların bu ateşi ne şekilde yaktıkları unutulmuş, sadece Lübnan'daki karşıt güçlerin yaptıkları konuşulur olmuştur. İşgalci Siyonistler 'Yol Haritası' planıyla Filistin bölgelerini de aynen 1978-88 Lübnan'ı gibi fitne cehennemine çevirmeyi, kendileri kenara çekilip seyretmeyi ve gördükleri manzaralarla zevklenmeyi arzuluyorlar.

Barış Değil Savaş Planı

'Yol Haritası' dünya kamuoyuna sürekli "barış" planı olarak lanse edilmeye çalışıyor. Oysa bir konuda birilerinin aralarında anlaşmaya varmaları "barış"ın sağlanması anlamına gelmez. Filistin sahasında, İsrail işgal devletiyle, hakları gasp edilen Filistin halkı ve bu halkı temsil eden örgütler savaş halindedirler. Ebu Mazin ve Muhammed Dahlan ile İsrail arasında zaten savaş yok ki onların aralarında anlaşmalarına "barış" denilebilsin. Bilakis bu anlaşmanın hedefi savaşan taraflardan birine karşı diğer tarafın safının güçlendirilmesi ve öbür tarafa daha çok yüklenilmesi suretiyle onun yıpratılmasına, yenik düşürülmesine çalışılmasıdır. Yani ortada bir barış değil, Filistin direnişine karşı bir anlaşma ve ittifak söz konusudur. Bu ittifakla, Filistin direnişine karşı savaşın daha etkili hale getirilmesi ve onun isteklerinden vazgeçmeye zorlanması amaçlanmaktadır. Bu planla sadece içeride değil uluslararası platformda da İsrail tarafının safının güçlendirilmesi ve hakları gasp edilen Filistinlilerin isteklerinden vazgeçmeye zorlanmaları amaçlanmaktadır. Amerika'nın uluslararası planda yapmak istediği budur ve bu amacını her fırsatta ortaya koymaktadır. Bu itibarla söz konusu plana "barış planı" denilmesi "barış" kavramının zihinlerde oluşturduğu iyi intibain istismar edilmesinden başka bir amaç taşımamaktadır.

Uluslararası Boyutta Savaş

'Yol Haritası' sadece bölgesel anlamda değil uluslararası boyutta da savaş niteliği taşımaktadır. Amerika, Filistin direnişine tüm lojistik desteklerin kesilmesi, direnişçilere karşı savaşılması, direniş örgütlerinin tamamen dağıtılması için çeşitli çağrılar yaptı. Sadece çağrılar yapmakla kalmıyor muhtelif baskılar da yapıyor.

Bu savaşın önemli bir boyutunu da Filistinlilere sivil yardımların kesilmesi çabaları oluşturmaktadır. 'Ortadoğu Dörtlüsü' içinde yer alan Avrupa Birliği'ne bağlı ülkelerin bazıları bu yöndeki savaşlarını fiilen başlattılar. Filistin'deki yetimlere, evleri yıkılan ailelere, tutsakların mağdur ailelerine ve daha başka ihtiyaç sahiplerine yardımdan başka hiçbir faaliyetlerinin olmadığı tescil edilmiş bazı yardım kuruluşlarının çalışmaları durduruldu, banka hesapları donduruldu. Bu uygulamalara gerekçe olarak da söz konusu kuruluşların Filistin'deki direniş örgütlerine yardım ettiği iddiaları kullanılıyor. Oysa bu iddiaların ispatına yarayacak ve hukuki yönden geçerliliği olan bir tek müşahhas delil ileri sürülemedi. Arap ülkelerine de Filistin'deki ihtiyaç sahiplerine yardım edilmesinin önlenmesi için talimatlar verildi. Kısacası mağdur durumdaki Filistin halkına gidebilecek tüm yardımların engellenmesi ve böylece bu halkın İsrail işgal devletinin baskıları, şiddet uygulamaları karşısında iyice zor durumda bırakılması, böylece bu devletin dayatmalarına boyun eğmeye zorlanması, hak arama gücünden tamamen mahrum bırakılması amaçlanmaktadır. Yani savaş sadece Filistin'deki direniş gruplarına karşı değil Siyonist işgalin mağdur ettiği tüm Filistin halkına karşıdır.

Şarmu's-Şeyh ve Akabe Zirveleri

ABD başkanı geçtiğimiz Haziran ayı başlarında bazı Arap ülkelerinin liderleriyle Mısır'ın Şarmu's-Şeyh kasabasında ve Ürdün'ün Akabe şehrinde birer zirve gerçekleştirdi. Bu zirvelerin her ikisi de 'Yol Haritası' planının uygulamaya geçirilmesiyle ilgiliydi. Zirvelerde Arap ülkelerine ve Filistin Özerk Yönetiminin Başbakanı Ebu Mazin'e planın uygulamaya geçirilmesi merhalesinde neler yapacakları konusunda talimatlar verildi. Buralarda verilen talimatlar da planın bir barış değil savaş planı olduğunu çok açık bir şekilde ortaya koyuyordu.

Filistin Davasını Tarihe Gömmek Çabası

Bu planın amaçlarından biri de Filistin davasını tamamen tarihe gömmektir. Bu plan yoluyla Filistin direnişinin bütün imkanlarının elinden alınması, Filistin halkının her türlü dış destek ve yardımdan

yoksun bırakılması, her bakımdan İsrail işgal devletine mahkum hale getirilmesi ve ona artık başkaldıramayacak, kendinde hak arama gücü bulamayacak derecede zayıf düşürülmesi, böylece Filistin davasının tamamen tarihin derinliklerine gömülmesi hedeflenmektedir. Böyle bir şeyin gerçekleştirilmesi durumunda İsrail işgal devletinin Filistin toprakları üzerindeki "işgalci" sıfatıyla ilgili tartışmaların da artık son bulacağı umulmaktadır. Bu cihetiyle plan tamamen bir komplo mahiyeti taşımaktadır.

Mültecilerin Haklarından Vazgeçme Şartı

Burada mülteciler konusuna da biraz temas etmenin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bugün dünya üzerinde yaşayan dokuz milyon Filistinlinin beş milyonu tamamen Filistin toprakları dışında yaşamaktadır ve genellikle mülteci durumundadır. Bunların da önemli bir çoğunluğu mülteci kamplarında hayatlarını sürdürmektedirler. Filistin topraklarının içinde yaşayanların da yarıya yakını mülteci durumundadır. Bunlar da Filistin içinde kendi bölgelerini terk ederek başka bölgelere sığınmak zorunda kalan mültecilerdir. Bunların da geneli 1948'de işgal edilmiş topraklardan icbar ve tehdit yoluyla çıkarılmış ve Gazze ve Batı Yaka bölgelerine yerleşmişlerdir. Oslo sürecinde mülteciler konusu 'Nihai Anlaşma Merhalesi'ne bırakılmıştı. Fakat bu merhale hiç başlamadan üstüne kalem çekildi. Şimdi 'Yol Haritası' sürecinde İsrail, mültecilerin yurtlarına dönüş haklarından tamamen vazgeçilmesini, bu konunun hiç gündeme getirilmemesini bir ön şart olarak ileri sürmektedir. Yukarıda zikrettiğimiz 14 şarttan biri de buydu. Ne yazık ki Ebu Mazin, Akabe zirvesinde mültecilerin haklarından vazgeçilebileceği konusunda bazı taahhütlerde bulunma anlamı taşıyan açıklamalar yaptı ve bu açıklamalar Filistinlilerin büyük tepkilerine sebep oldu. Kısacası plan mülteciler meselesi açısından da bir komplo mahiyeti taşıyor ve İsrail yukarıda zikrettiğimiz basit bir "devlet" kavramı karşılığında milyonlarca insanın yurda dönüş haklarından da taviz verilmesini şart koşuyor.

Yerleşim Birimlerinin Durumu

'Yol Haritası' sürecinde ele alınacak konulardan biri de Gazze ve Batı Yaka bölgelerine inşa edilmiş Yahudi yerleşim merkezleridir. İsrail'in buralarla ilgili talebinden daha önce devlet planı hakkında bilgi verirken söz ettik. Ancak bu konuda da bir yanıltma söz konusu olduğundan, ayrıca üzerinde durulmasında yarar görüyoruz. İsrail işgal devleti anlaşma sağlanması halinde 1999'dan buyana yasal olmayan yollarla inşa edilmiş yerleşim merkezlerini tahliye edeceği vaadinde bulundu. Burada iki önemli yanıltma ve oyun bulunmaktadır: Birinci olarak belirtilen tarih öncesinde inşa edilmiş yerleşim merkezlerinin yerinde kalması ve buralar üzerinde İsrail hakimiyetinin tescil edilmesi amaçlanmaktadır ki, zaten yerleşim merkezlerinin çoğu o tarihten önce inşa edilmiştir. İkinci olarak da birkaç yerleşim merkezinin "yasal" olmayan yollarla inşa edildiği iddiasına binaen diğerlerinin "yasal" olduğunun kabul ettirilmesi amaçlanmaktadır. Oysa bu yerleşim merkezlerinin tamamı Filistinlilerden zorla, şiddet yoluyla gasp edilen araziler üzerine ve tamamen stratejik amaçlarla inşa edilmiştir. Buralardaki doluluk oranı da yüzde ellinin altındadır. Ancak işgal devleti buraları koruduğu iddiasıyla içinde ve çevrelerinde asker bulundurmakta böylece Filistin Özerk Yönetimine verilmesi planlanan bölgeleri kendi içinde askeri noktalarla kontrol altına almış olmaktadır.

Plan Başarılı Olacak mı?

'Yol Haritası' planının alt yapısının hazırlanması dayatma ile başlamıştır. Bu yüzden her ne kadar ABD'nin Irak'ta gerçekleştirdiği işgalden sonra ortaya çıkan uluslararası dengeler sebebiyle durum işgalci Siyonistler lehine olsa da 'Yol Haritası' planının önünde birçok engel bulunmaktadır. Bu engeller başarılı olmasını zorlaştıracaktır. Bunları özetle sıralayalım:

Birinci olarak: Filistin halkının ezici bir çoğunluğu bu plana kesinlikle olumlu bakmamaktadır. Bunun sebebi daha önceki Oslo sürecinde İsrail'in bu tür planları bir oyalama taktiği olarak kullandığının tecrübe edilmesi ve İsrail'in 'Yol Haritası' sürecinde Filistin tarafına kendi adamlarını oturtmasıdır.

İkinci olarak: Arafat'ın tasfiyesi çabası ve onun ikinci plana itilmesi 'Yol Haritası'nın başarısını olumsuz yönde etkileyecektir. Çünkü Arafat belli bir karizma kazanmıştır ve özerk yönetim içinde önemli bir kadrosu bulunuyor. Mahmud Abbas ve adamları ise İsrail ile ABD tarafından dayatılmış birer takma organ gibidirler. Yani doku uyumsuzluğu var. Arafat, kadrosu vasıtasıyla Mahmud Abbas'ın başarısını engelleyebilir.

Üçüncü olarak: Silahlarını bırakmak istemeyenler sadece Hamas ve İslami Cihad değildir. Sol grupların en etkiliisi durumundaki Filistin Halk Kurtuluş Cephesi ve ulusal çizgideki oluşumların en etkiliisi durumundaki el-Fetih'in kalabalık bir kesimi de silahlarını bırakmama konusunda ısrarlıdır. Kısacası halkın direnişini temsil eden oluşumların hemen hemen tamamı Filistin devleti fiilen kurulmadan, gerçek anlamda bir bağımsızlık ortaya çıkmadan silahlarını bırakmayacaklarını, işgale karşı mücadeleye devam edeceklerini değişik vesilelerle açıkladılar. İsrail ise devlet konusunun konuşulacağı merhaleye geçilebilmesi için silahların toplanmasını şart koşuyor. Bu durum, Abbas'ın sadece İslami gruplarla değil Filistin direnişinin içinde yer alan tüm oluşumlarla uğraşmak zorunda kalacağını göstermektedir. Kaldı ki Mahmud Abbas'ın silahların toplanmasında kullanacağı emniyet

güçlerinin epey bir kısmı da el-Fetih'le doğrudan ilişkilidir.

Dördüncü olarak: Halk, Filistin direniş güçlerinin elindeki silahların tamamen toplanması durumunda işgal güçleri karşısında daha zor durumda kalacağını biliyor. Bu yüzden Siyonist yılanın saklandığı deliğe her türlü korumadan, tedbirden uzak şekilde bir kez daha parmağını sokmak istemiyor. Bundan dolayı silahların toplanmasına karşı çıkıyor.

Beşinci olarak: 'Yol Haritası' planı biraz da bölgesel dengelerle ve şartlarla ilgilidir. ABD'nin bu sıralarda Suriye ve İran'a baskı uygulamasının, Lübnan'ı kafa kola almaya çalışmasının amacı bu şartları oluşturmaktır. Ama henüz ABD'nin istediği doğrultuda gelişmeler olabileceğine dair bir işaret alınmış değil. Şartlar da yakın vadede bu yönde gelişmeler olmasına uygun değildir.

Bütün bunlara rağmen Filistin direnişi ve halkı oldukça riskli bir döneme girmektedir. İsrail, Irak'ın işgal edilmesinden sonra tarihi bir fırsat yakaladığını hesap ediyor. Amerika da yine aynı işgal sebebiyle dünyadaki dengelerin kendisinin ve kendisine yön veren Siyonist lobilerin lehine döndüğünü, bu sebeple dayatmalar, baskılar yoluyla bir şeyler yaptırabileceğini hesap ediyor. İşte bu şartlarda başlayan 'Yol Haritası' sürecinin Filistinliler açısından taşıdığı en önemli risk, fitne riskidir. Allah'ın izniyle onlar işgalcilerin oyunlarına gelmeyerek fitne ateşine düşmezlerse, Siyonistlerin uzun vadede emellerine kavuşmaları zordur.

Türkiye'nin Tutumu

Türkiye'deki hükümetin 'Yol Haritası' planına destek verdiği ve bu planın her iki tarafın da lehine olduğu yönünde açıklamalar yaptığı bilinmektedir. Hatta zaman zaman planla ilgili görüşmelere ev sahipliği yapma tekliflerinde bulunuyor. Verdiğimiz bilgiler planın aslında bir "barış" planı değil komplo olduğunu, planın her iki tarafın değil sadece İsrail'in lehine, onun çıkarları göz önünde bulundurularak hazırlandığını ortaya koymaktadır. Biz hükümetteki yetkilileri bu konudaki bilgilerini düzeltmeye ve gerçekleri biraz daha yakından görmeye çağırıyoruz. Türkiye'nin içinde bulunduğu diplomatik konum belki hükümetin plana karşı tavır almasına engel olabilir ki zaten biz böyle bir beklenti içinde de değiliz. Ama en azından planın her iki tarafın da lehine olduğu şeklinde yanıltıcı ve yanlış bilgilere dayalı açıklamalar yapılmaması talebinde bulunma hakkımızın olduğunu düşünüyoruz.

Sonuç

Filistin'de bugün ortaya çıkan durum büyük ölçüde Irak'ın işgali sonrası ortaya çıkan durumun sonucudur. Amerika bu durumu İsrail işgal devletinin geleceğini ve işgal ettiği topraklar üzerindeki hakimiyetini garantiye alma amacıyla değerlendirmek istemektedir. Bu da gösteriyor ki Filistin davası dünyadaki dengelerle çok yakından irtibatlıdır. Bu, tarihte de böyle olmuştur gelecekte de böyle olacaktır. Bu açıdan Müslüman halkların hürriyetleri ve bağımsızlıkları ile ilgili hak mücadelesinde Filistin davasına öncelik verilmesi, bu davanın mutlaka sahiplenilmesi gerekmektedir.

Filistin

Kaynak: [Yol Haritası Planı - Ahmet Varol](#)

Siyonist Sömürgeciliğin Ekonomik Dayanakları – Suat PARLAR

Dünyada ve Türkiye'de İsrail'in varlığını, politikalarını meşru göstermeye çalışan gerekçeler çağdaşlık, uygarlık ve demokrasi mitleri ile sunuluyor. Ortadoğu'nun "demokrasi vahası" sayılan İsrail, militarist Arap diktatörlükleri ile gerici monarşilerin ortasında batılı değerlerin savunucusu olarak taçlandırılıyor. Bu mitlere göre tembel Araplardan devralınan çöl, İsrail tarafından modern bir uygarlıkla donatılıyor. Uygarlık, demokrasi, gelişme kavramlarının cömert savrukluğundan yaratılan İsrail, artık kendiliğinden bir mit olmuştur. Temelinde din ayrımcılığı bulunan ve Siyonist hedeflerle bütünleştirilmiş koyu bir Yahudi şeriatına dayanan bu haydut devlet, emperyalist egemenlik sistemi ile bağlantılarını maskeleyişi ölçüde kurucu mitlerini sürdürüyor. Bu bağlamda çarpık bir tarih ve ekonomi anlayışı, bilimsel gerçekliğin tartışılmaz Yahudi kodları olarak dayatılıyor. Yahudilerin ırkları, kültürleri veya azınlık olmalarından ötürü değil, tersine ekonomik şartlardan dolayı takiplere uğradıkları bilmezden geliniyor. Feodal çağda Yahudi ticaret ve tefeci sermayesinin büyük gelişme imkanları vardı. Krallar ve aristokratlar tarafından korunan Yahudi tefeci-bankerler kapitalizmin doğuş sürecinde oldukça zorlandılar. Görece para çokluğu, aristokratlara tefeci boyunduruğunu kırma fırsatını verdi. Yahudiler giderek tüm ülkelerden kovuldular. Halkı kemiren küçük tefeciler durumundaki Yahudiler, sık sık kanlı ayaklanmalara sebep oldular. Batı Avrupa'da Yahudiler kapitalist sınıfla bütünleştirdiler. Belirli kapitalist varoluş biçimlerinin (ticaret, tefecilik) cisimleşmesini temsil eden Yahudiler, bu biçimlerin acı çektiği insanların kinlerini üzerlerine çekiyorlardı. Siyonizm'in ideologları bu temelde şekillenen anti-semitizmi tarihsel ekonomik bağlamından kopardılar. Örneğin

Siyonist Leo Pinsker'e göre: "Anti-semitizm onulmaz ve kalıtsal bir psikozdur." Yahudilere yönelen öfke, "insan tabiatının genel özelliklerinin sonucudur." Siyonistler, "Anti-semitizm ebedidir" tespitini yaparken ırkçı gericiliğin en tehlikeli akımının kurucu prensibini formüle ediyorlardı. "Kutsal" bir ülke ile "kutsal" bir halkın Siyon adı altında birleşen "kutsal evliliği", diğer halkların ulusal ideolojilerinin tersine bir içerik taşıyordu. Bu azgın ideolojinin rehberliğinde İsrail Zangwill, Filistin'in "ülkesiz bir halk için, haksız bir ülke" olduğu şeklindeki sloganı uyduruyordu. Oysa Zangwill'in bu çağrısı yaptığı makalesinin yayınlanmasından daha 6 yıl önce, 1895'te Filistin'de Osmanlı egemenliği altındaki üç mutasarrıflıkta (Kudüs, Nablus ve Acre) 26.320 kilometrekare üzerinde 453 bin Arap yaşamaktaydı. Büyük geleneği olan bu halk, Kenanîler ve Filistin'e adını veren Filistî'lerin devamıydı. Filistin, aslen Arap olan Kenanîler'in yerleştiği bir bölgeydi. İbranî kabileleri ise Filistin'de doğmamış; ancak bir kısmını sonradan fethetmişlerdi. Yani ortada "haksız ülke" gerçeğine uygun bir tarihsel, demografik, coğrafi bir yapı yoktu. Siyonistler Filistin'i sömürgeleştirmeye başladıklarında nasıl bir ekonomik bir potansiyeli ele geçirdiklerinin bilincindeydiler. 19. yüzyılın ortalarında bölgeyi gezen Amerikalı misyoner Thomson notlarında tahıl, zeytin, incir, karpuz, üzüm yetiştirilen ovalardan söz eder. Acre, Beytu'l-Lahim, Celile, Tiberias, Nablus ve Ramallah'da bütün toprağın işlenmiş olduğunu ve buraların çok verimli yerler olduğunu yazar. Hayfa ve Yafa liman kentleri olarak gelişirken Nazareth, Beytu'l-Lahim, Hebron (el-Halil), Tiberias, Nablus camileri, güzel bahçeleri ve zeytinlikleri ile Filistin halkının birikimini yansıtıyorlardı.

1882'den 1948'e kadar Filistin'e yedi göç dalgası (Aliyah) ile 500 bin kadar Yahudi geldi. Emperyalist güçlerin himayesi, desteği ve gözetimi, Yahudi finans kapitalinin fonları ile birleşti. Siyonistler büyük bir mâlî şebekeyi harekete geçirdiler. Keren Hayesod, Keren Kayemeth gibi büyük fonlar yanında American Fund for Palestine Institutions (Filistin Kuruluşları için Amerikan Fonu), Hadassah ve Joint Distribution Committee (Birleşik Dağıtım Komitesi) Siyonist sömürgeleştirmeye milyonlarca dolar aktı. Bu muazzam sermaye akımı Siyonistlerin Filistin'de ekonomik iktidar mevkilerini kurmalarına hizmet etti. La Hague (La Hey)'deki 8. Siyonistler Kongresinde delege Salz: "Eğer biz Filistin'de Yahudiler için sağlam destekler yaratmak ve oradaki Yahudileri güçlendirmek için Filistin'i ekonomik olarak fethetmeye gayret edersek... bu, gerçek bir politik eylem olur" diyordu. Sömürgeci ve genişlemeci Siyonist önderlik, feodal üretim ilişkilerinin egemen olduğu Filistin'e Avrupalı Yahudilerin taşıdığı kapitalist üretim ilişkilerinden, Arap halkın hakimiyet altına alınmasında yararlanmayı planlıyordu. 17. Siyonistler Kongresi'nde delege Brodie, bu konuda şunları söylüyordu: "Filistin endüstriyel olarak hiçbir şey üretmeyen, 25 milyon nüfuslu bir bölgeyle kuşatılmıştır. Şüphesiz biz, bütün bu pazarları besleyen bir endüstri kurabiliriz. Bir kere böyle bir endüstri için temel yaratılırsa, Filistin'e Yahudilerin göçmesi olanakları için hiçbir engel kalmaz." (Bu Kongre'nin 1931'de yapıldığı not edilmelidir.) Yahudi göçü toprağın Siyonist fetih stratejisi ile birlikte gelişti. Yahudilerin işgali, kentlerle ve endüstriyel alanlarla sınırlı kalsaydı İsrail devleti hiçbir zaman gün ışığına çıkamazdı. Bu devletin oluşumunda en belirleyici unsur, toprağın ele geçirilmesidir. Kıyı şeridi ve vadiler boyunca stratejik ana mevziler ile Celile, Necef, Yudea üzerine yayılan sınır karakolları, İsrail askerî gücünün başlangıçta temel tutunma noktaları oldu. Siyonist egemenlik stratejisi, var olma bilicini emperyalist sistemin genel çıkarı ile bütünleştirmiştir. Filistin, Arap ülkelerinin merkezi ve kalbidir. O, Asya'nın Arap ülkelerini Afrika'da bulunan Arap ülkeleri ile birleştiren köprü ve Arap Yarımadasını Akdeniz'e bağlayan yoldur.

Siyonist toprak stratejisine en yüksek mâlî destek 1919-1939 yılları arasında ABD'den geldi. Siyonist mâlî kurumlar şebekesinin öncülüğünde Anglo- Palestine Bank oluşturuldu. Siyonist örgüt, 1920'lerde bir emlak bankası, bir çok mahallî halk ve kredi bankaları kurdu. Filistin banka sistemine açıkça Siyonistler hâkim oldular. Siyonist örgüt bir çok bankaya özel görevler verdi. Joint Distribution Committee'nin bankası esnaf ve zanaatkâra krediler açıyor, Central Bank of Cooperative Institutions (Kooperatif Kurumlar Merkez Bankası) Siyonist sendika sistemini teşvik ederken, Palestine Mortgage and Credit Bank (Filistin İpotek ve Kredi Bankası) orta sınıftan Yahudiler için konut ve yerleşme yerleri yapımının finansmanını sağlıyordu. Kapitalist göçmenlerin 1933 yılından itibaren bölgeye akın etmesi, banka ve finans sistemini muazzam fonlarla besledi. 1919-1929 yılları arasında en az 200 milyon dolar bölgeye akarken 1933-1939 yıllarında bu rakam, 315 milyon dolar gibi muazzam bir meblağa ulaşıyordu.¹ Siyonist politika, büyük sermayeyi sosyoekonomik sorunlarla boğuşan Araplara karşı egemenlik aracı olarak kullanıyordu. Bu arada İngiliz manda yönetimi, Filistin'deki Siyonist ekonomiye son derece olumlu bir tavır takınıyordu. Yahudilerin sanayileşme çabalarını desteklemek amacıyla her türlü tedbir alınıyordu. Yahudi ürünleri için koruyucu gümrükler konuyor, ithalat-ihracat şartları, ihtiyaca göre değiştiriliyordu. İngiliz yönetiminin Yahudi yağ fabrikası Shemen'in yağ üretiminde kullandığı tohumlar için ithalat gümrüklerini kaldırırken, yağ ithalatına koruyucu gümrükler koyması buna bir örnektir. Yahudi çimento fabrikası Nesher'in Filistin'de tekel haline gelmesini sağlamak için İngiliz yönetimi, çimento ithalatında gümrük tarifelerini dört kat yükseltiyordu. İngiliz yönetiminin Filistin'deki elektrik enerjisini tek elden kullanması için imtiyaz verdiği Pnhas Rutenberg'in Palestine Electric Corporation'u Yahudi sanayisinin desteklenmesinin açık bir örneğidir. İngiliz yönetimi, Rutenberg'e elektrik enerjisini tek başına dağıtma ve satma; kanallar,

setler, depolar, pompa istasyonları kurma; istediği kadar şehirlerarası elektrik hatları ve yer altı kabloları, caddelere, evlere ve binalara elektrik tesisatı döşeme; doklara, rıhtımlara, demir yollarına, fabrikalara, atölyelere, evlere elektrik verme izni imtiyazını sağlıyordu. Ayrıca, Rutenberg'e gerekli olan arazi ve emlak, derhal istimlak ediliyordu. Rutenberg tekeli, Siyonizm'in Filistin'de ekonomik politik kurumlaşmasında muazzam bir kaynak oluşturdu. İngiliz emperyalizminin Siyonist kurumlaşmaya verdiği destek yanında toprağın fethi stratejisi askerî mantığın şaşmaz planlaması ile yürütüldü. 15. Siyonistler Kongresinde Arthur Rupp'in formüle ettiği prensipler günümüzde de yürürlüktedir. Rupp'in şunları söylüyordu: "Bizim inşa sistemimiz bir ordunun ilerlemesine benzer. Hiçbir birlik tek başına ilerleyemez. İlerlemeleri sadece diğer birliklerle işbirliği ile mümkündür. Ağır topçunun koruması olmaksızın piyade ve süvari güçsüz kalır. Bizim topçumuz tarımdır. O, gelişme temposu ile bizim diğer bütün faaliyet kollarımızın gelişmesini belirliyor. Şehirlerde sanayi ve inşaat, ancak sağlıklı bir tarım temeli üzerinde gelişecektir." Bu strateji ekseninde Siyonistler, her şeyden önce toprağa sahip olurlarsa iktidar taleplerini gerçekleştirebileceklerinin farkındaydılar. Yahudi Ulusal Fonu ve Keren Hayesod sürekli olarak en büyük parayı tarımsal yerleşmelere harcıyordu. 1917 yılına kadar sadece 16.379 dönüm toprak satın almış olan Yahudi Ulusal Fonu, 1927'ye ulaştığında 180.279 dönüm ve 1928-1937 arası 188.390 dönüm arazi satın aldı. Palestine Development Company (Hachsharai Hayishuv) ise 1929-1938 yılları arasında 560 bin dönüm araziye mülk ediniyordu. Tüm Siyonist örgütler 1931 yılına kadar 1.182.944 dönüm arazi satın aldılar. Siyonist örgüt, özellikle Tel-Aviv'in güneyinde Hayfa'nın kuzeyinde Esdraelon yaylasında, Jezreel vadisinde, Ürdün vadisi ile Yafa-Hayfa kıyı hattında yerleşim birimleri oluşturdu.

Zengin Yahudilerin göçü, diasporadan akan fonlar, emperyalist siyasetin desteği sayesinde Siyonizm'in ekonomik alt yapısı iyice kurumlaştı. İsrail devletinin kurulmasını müteakip Siyonist iktidarın dış desteği yoğunlaştı. Dışarıdan sermaye akımı olmasaydı, 1950-1958 yılları arasında İsrail'in GSMH'si ülkenin özel ve kamu harcamalarını karşılamaya bile yetmezdi. Ülkeye akan fonlar diasporada bulunan Yahudi mülî finans kurumlarından, ABD'nin bağışlarından, Batı Alman hükümetinin tazminat ödemelerinden besleniyordu. 1948-1968 yılları arasında İsrail'e sağlanan desteğin boyutlarını, ABD'li diplomat David Nes, The Times'ın 5. 2. 1971 tarihli nüshasında 36 milyar dolar olarak açıklıyordu. Bunun içindeki ABD resmî yatırımlarının tutarı 11 milyar doları buluyordu. 1966-1969 yılları arasında Siyonist örgütler, İsrail'e 3 milyar dolardan fazla yardım gönderdiler. 1967 savaşında sadece United Jewish Appeal 314 milyon dolar ve Israel Bonds (İsrail tahvillerinin satışı) 712 milyon dolar sağlıyordu. Ancak İsrail'in asıl kazancı Filistin'in barbarca yağmalanmasına bağlıdır. Yurtlarında sürülen Filistin halkının 16.5 milyon dönüm arazisine el konuldu. 1948-1953 yılları arasında İsrail, 370 Yahudi yerleşim biriminin 350'sini Arap mülkü üzerine kurdu. 1951'de Araplar tarafından terke zorlandığı topraklarda, tüm İsrail zeytinliklerinin yüzde 95'i bulunuyordu. Ayrıca 10 bin Arap işyeri, İsrail mülkiyetine geçti. Barbar bir talanı örgütleyen İsrail'in hayatta kalmasını sağlayan, muazzam ölçeklerdeki dış yardımdır. ABD'nin askerî, ekonomik yardımı olmadan İsrail varolamaz. Politik, ekonomik ve toplumsal olarak Arap dünyasına rağmen kurumlaşmak, varlığını sürdürmek, emperyalizmle ittifaka bağlıdır. Anglo-Sakson emperyalizmi başta olmak üzere sistem, İsrail'i kendi ekonomik-politik hedefleri için kullanıyor ve bunun ücretini iktisadî-askerî yardım olarak ödüyor. Bölge halklarının politik bölünmüşlüğü ve ekonomik zayıflığını ebedileştirme stratejisinde Siyonist vahşet ve talan örgütü konumunda bulunan İsrail, bütün Arapları sistematik bir biçimde aşığılamayı kendine özgülüğün temeli sayıyor.

ABD'nin Ortadoğu Çıkarlarının Aort Damarı: İsrail

2. Dünya savaşından sonra Ortadoğu'daki petrol kaynaklarına ABD'li şirketler hakim oldular. Amerikan petrol şirketleri ile devleti Arap dünyasının sosyoekonomik zayıflığının devamında, Arap milliyetçiliğinin ezilmesinde monarşik ilkel rejimlerin desteklenmesinde, devrimci halk hareketlerinin bastırılmasında, petrol kaynaklarını ulusal çıkarlar doğrultusunda kullanmaya dönük politikaların bertaraf edilmesinde anlaştılar. Ortadoğu'da devlet içinde devlet gibi hareket eden petrol tekellerinin kârı muazzam boyutlarda gerçekleşiyordu. 1966 yılı itibarıyla varil başına üretim maliyetleri, ABD'de 151 sent, Kanada'da 133, Venezuela'da 62 sent iken Kuveyt'te 6, Suudi Arabistan'da ise 9 sent idi. Bu arada Arap petrolünün yüzde 82.4'ü ham olarak ihraç ediliyor ve dışarıdaki petro-kimya tesislerinde rafinaj işlemine tâbi tutuluyordu. (Bu oranlar günümüzde de geçerlidir.) Arap ülkelerini ekonomik olarak geri, hammadde ihracatçıları olarak kalmaya zorlayan egemenlik ilişkilerinde İsrail'in askerî rolü giderek önem kazandı. 70'li yıllara gelindiğinde artık İsrail, emperyalizmin petrol siyasetinde aort damarıdır. Basra Körfezi, Bahreyn Kıyısı, Kerkük merkezli petrol boru hatlarının denetlenmesinde İsrail'in askerî gücü belirleyicidir. Arap petrolünün tüm dolaşım sistemi İsrail ordusunun vuruş menzilindedir. İsrail'in rolünü politika diline tercüme eden Ben-Gurion Üniversitesi dekanı, Yahudi Ajansı yöneticisi strateji analisti General Şolomo Gazit, Yediot Ahronot gazetesine Nisan 1992'de verdiği demeçte² şunları vurguluyordu: "İsrail'in aslî görevi değişmemiştir ve hâlâ hayatî önem taşımaktadır. Arap Müslüman Ortadoğu'nun merkezindeki yeri, İsrail'i çevredeki bütün ülkelerdeki istikrarın sadık bir muhafızı olmaya mahkum ediyor. İsrail'in rolü mevcut rejimleri korumak, radikalleşme süreçlerini önlemek ya da durdurmak ve fundamentalist dinci bağnazlığın

yayılmasını engellemektir." Bölgede petrol, doğalgaz ve su kaynakları üzerinde kurulan denetimin sürekliliği, Arap dünyasının bölünmüşlüğüne, İran'ın parçalanmasına, Türkiye'nin çürütülmesine bağlıdır. İsrail, askerî, diplomatik, istihbarî temelde ve ABD emperyalizmi ile stratejik ittifakına dayanarak "istikrar"ın güvencesini sağlamaya devam ediyor.

Büyük Yahudi kapitalistlerinin ABD mâlî oligarşisi, petrol tekelleri, askerî, endüstriyel kompleksi ile kurduğu güç ilişkileri, İsrail'in en büyük desteğini oluşturuyor. Ayrıca, 60'lı yılların ikinci yarısından itibaren ABD'nin önemli çok uluslu şirketleri de İsrail'e büyük fonlar akıtıyor. Ford, Chrysler, Monsanto Chemicals, Motorola, International Business System, Holiday Inns, American Can, Control Data, General Telephone and Electronics, Xerox Data Systems, İsrail'de yatırım yapan firmalara örnek verilebilir. İsrail ekonomisinde ABD sermayesinin büyük ağırlığı bulunmaktadır. İsrail'in dış borcunun önemli bölümü, ABD kurumlarıdır. Ayrıca silah alanında baş donatımcı ABD'dir. İsrail ekonomik açıdan özellikle ABD ve İngiliz sermayesine bağlanmıştır. Siyonist devlet, Filistin'i yeni-sömürge boyunduruğunda tutarken, İsrail de artan bir biçimde emperyalist egemenliğe bağlanmıştır. Teknik kapasitesi, ucuz işgücü, Asya ve Afrika'ya yönelik ihrac potansiyeli, ABD sermayesi için İsrail'i çekim merkezi yaparken Siyonist önderlik, ekonomiyi yabancı tekellere takas etmiştir. ABD hükümetleri 1949-1983 yılları arasında İsrail'e askerî yardım, ekonomik yardım, borç, özel bağış, vergiden muaf bonolar biçiminde 92.2 milyar dolar para akıtmışlardır.³

"Tarihte çok az ülke İsrail'in ABD'ye bağımlılığına eşdeğer bir bağımlılık yaşamıştır. İsrail'in en önemli silahları ABD'den gelir. -Bunlar ya hediye olarak ya da uzun vadeli, düşük faizli borç olarak.- Borç olanların da çok azı geri alınır.

İsrail'in varlığı Washington tarafından sağlama alınmıştır ve para olarak da oradan desteklenir. Amerikan silahları olmasa İsrail, ABD'nin vaat etmiş olduğu nicel ve nitel avantajı kaybeder. Ekonomik destek olmasa İsrail'in ekonomisi çöker.

Başka deyişle İsrail sadece Washington'un dediklerini yapar. Washington'un sözsüz onayı olmasa hiçbir askerî harekate girmeye cesaret edemez. Girdiği zaman ise bütün dünya bunun yine Washington'un sözsüz onayıyla yapıldığını bilir."⁴

İsrail'in Su Emperyalizmi Kısacasında Ortadoğu

İsrail'de 1967 savaşı sonrası kurulan Ulusal Birlik hükümeti Herud ve İşçi Partisinden oluşuyordu. Dönemin İsrail stratejisini belirleyen eski Savunma Bakanı Moşe Dayan'ın bakış açıydı. İsrail yönetimi hissedilmeli; ama görülmemeli biçiminde özetlenebilecek bu yaklaşıma göre: Araplar hiçbir İsrail yetkilisi ile yüz yüze gelmeden kendilerini yönetmeli, doğum kayıtları, evlenme, okul gibi günlük yaşama dair işlerini yapabilmeliler; ancak güvenlik, doğal kaynaklar, ekonomi İsrail'in kontrolü altında olmalıdır. Dayan'ın dolaylı kontrol stratejisi temelinde, işgal edilen Filistin toprakları İsrail ile alt yapı, iş gücü ve pazarlamadan oluşan üçlü bir kurumsal mekanizma ile bütünleştirildi. Bu üçlü kurumsal mekanizma, İsrail'in şiddet kapasitesi ve istihbarat ağı ile bütünleşerek siyasî egemenliğini inşa ettiği temeli sağladı. Su, elektrik şebekesi ve tüm toprak imar sistemi, İsrail'le bağlantılı hale getirildi. Filistinli Araplar su alabilmek için İsrail su idaresine (Mikerot) bağımlı kılındılar. Elektrikte de aynı durum geçerli hale geldi. Sonuç itibarıyla Arap belediye örgütleri açısından İsrail'e yoğun bir bağımlılık biçimi yaratıldı. Altyapının bütünleştirilmesi yanında 70'lerden itibaren Filistinli Arapların işgücü İsrail pazarına aktı. Filistinli işçiler İsrail hizmet, inşaat, tarım ve sanayi sektörlerinde meslekî piramidin an alt basamağındaki işleri yapmaya başladılar. Yahudi işçilerin yapmayı istemediği işler, Filistinlilere verildi. Arap işgücünün İsrail ekonomisi ile bütünleşmesi sanayisinde, Filistin'deki yüksek işsizliğin yarattığı baskı hafifletildi. Filistin'de yerel endüstriyel ve tarımsal gelişme dinamikleri İsrail tarafından parçalanırken, iç pazarın oluşumu engellenirken, çaresiz Arap işgücü adeta köleleştirildi. İsrail'de Filistinli emekçiler düşük vasıflı işlerde yoğunlaşırken, Yahudi işçilere de sermaye yoğun endüstrilerde yeni imkanlar sağladı. Ayrıca yeni-sömürgeci içerik taşıyan İsrail stratejisi çerçevesinde Batı Şeria ve Gazze Şeridi, İsrail malları için en önemli Pazar hakine geldi. 1986 yılı rakamları ile işgal altında bulunan Filistin topraklarına giren malların yüzde 90'ı (780 milyon dolar) İsrail'den geldi. Bu miktar İsrail'in tüm ihracatının yüzde 11'ine denktir. İsrail hiçbir rekabetin olmadığı, tarifelerin bulunmadığı bu pazarları denetimi altına almıştır. İsrail, bu pazarlara kolayca erişirken, Arap mallarının İsrail sektörlerine girişini ve Filistin için üretim yapacak endüstrilerin oluşumunu engellemeyi temel politika saymaktadır. Altyapı, işgücü, pazarlar üzerindeki İsrail hakimiyeti, işgal altındaki topraklara yönelik politik kontrolün en temel unsurlarıdır. Ancak nihaî olarak, İsrail'in bu topraklardaki denetiminin çerçevesini politik- askerî strateji çizer. Politik-askerî aygıtın ardındaki bütünleştirici güç toprağın barbarca ele geçirilmesi ile Yahudi göçmen kolonyalizmidir.

İsrail bölgenin su kaynaklarını da cılgın bir militarist düzenekle denetimi altına almıştır. Ben-Gurion: "Bu toprakların geleceğini belirleyecek su kaynakları, Yahudi yurdunun sınırları dışında kalmamalı... ülke için en önemli nehirler Ürdün ve Yarmuk'tur. Ülkeye su lazım. Daha da ötesi, endüstrinin gelişmesi sudan sağlanacak elektrik üretimine bağlı" diyordu. İsrail, kuruluşundan itibaren tam bir su emperyalizmi mantığı ile hareket etti. Tarımsal ve endüstriyel temellerle bütünleşen su politikasını,

Filistin ve diğer Arap ülkelerini yıldırmanın aracı olarak kullanmaya devam ediyor. 1967 savaşı sonrası İsrail, Ürdün havzasındaki su kaynaklarının kontrolünü ele geçirdi. Ayrıca Galon tepelerini, Yukarı Ürdün Nehri ile Banyas kolunu denetimine aldı. İşgal ettiği Batı Şeria ile Aşağı Ürdün Nehri'ne ulaştı ve bölgedeki tüm su rezervlerini kontrol edebilecek duruma geldi. Böylece verimli tarım alanları ile Batı Şeria ve Doğu Kudüs'ü kaybeden Ürdün'ün nüfusu 300 bin Filistinli mültecinin göçü ile 1948'deki nüfusunun üç katına ulaştı. Suriye ve Lübnan ise Yukarı Ürdün havzasındaki tarım ve su imkanlarını kaybettiler. 1982'de Lübnan'ın İsrail tarafından işgalinin dikkat çekmeyen gerekçeleri arasında Litani nehrinin denetim altına alınması da vardır. Lübnan hükümeti İsrail'in Litani nehrinden sürekli olarak su çektiğini belirtmektedir. Bölgedeki su kaynaklarının kullanımında mevcut statükonun korunması en çok İsrail'in işine geliyor. İsrail nüfusunun yarısı Batı Şeria'daki su kaynaklarını kullanıyor. Bu bölgede bulunan su kaynaklarının denetimi altında kalması, İsrail'in mutlak güvenlik anlayışının temel ilkeleri arasındadır. İsrail Tarım Bakanı emekli general Raphael Etan 10 Ağustos 1990 tarihli The Jerusalem Post'a verdiği tam sayfa ilanda, sadece su konusunun dahi İsrail'in Batı Şeria'daki kontrolünü zorunlu kıldığını belirtiyordu. İsrail, ayrıca Galon tepelerindeki işgali sayesinde Yarmuk, Banyas nehirleri ile Tiberya gölünü de denetimi altında tutuyor. Galon tepelerindeki 100 kadar kaynağın suyu İsrail tarafından kurulan setlerde biriktirilmektedir. İsrail'in Galon'daki işgali sayesinde elde ettiği su miktarı 60 milyon metreküp civarındadır. Knesset'te önemli bir güce sahip olan tarımcılar, suyun kullanımı konusundaki önceliklerini rahatlıkla dayatabilmektedir. Bu arada Batı Şeria yer altı suları İsrail tarafından aşırı şekilde tüketilirken Filistin halkının su kullanma kotaları sürekli düşürülüyor. İsrail su kuruluşu Mekorot'un Batı Şeria'da kurduğu tesislerin yönetim ve kontrol merkezleri Yahudi yerleşim birimlerinde bulunuyor. Batı Şeria'daki su kaynaklarını, vazgeçilmezleri arasında sayan İsrail'in yapay bir Filistin devletinin egemenlik temellerini daha baştan bertaraf etmesi kaçınılmazdır.

İsrail kutsallıkla biçimlendirdiği tarihsel hak anlayışını su emperyalizmi stratejilerinin merkezine oturtuyor. İlgi alanını Arz-ı Mev'ud topraklarını kapsayacak şekilde genişleten İsrail, GAP bölgesinde de yoğun yatırımlara girişmiştir. Türkiye'nin su kaynakları üzerinde İsrail ciddi hesaplar yapmaktadır. İsrail eski Başbakanı Şimon Perez, Türkiye'nin sahip olduğu su kaynaklarını ticarileştirerek Ortadoğu su sorununa çözüm sağlayabileceğini belirtmektedir.⁵ Perez Dışişleri Bakanı olduğu dönemde de, Türkiye ile en yakın zamanda görüşmelere başlayıp su kaynaklarını en akıllı biçimde nasıl kullanabileceğini bir anlaşma ile belirleyebileceklerini söylüyordu.⁶ İsrail'in eski Ankara Büyükelçisi Zvi Elpeleg ise, İsrail'in suya ihtiyaç duyduğunu, Türkiye'nin su fazlası olduğunu, Türkiye'nin geniş tarım alanları, zengin doğal kaynakları, İsrail'in ise yüksek tarım teknolojisine sahip olduğunu vurguluyor, iki ülke arasında arasındaki işbirliğinin önemine dikkat çekiyordu.⁷ İsrail Başkonsolosu Eli Shaked de on yıl sonra Ortadoğu'da ciddi bir su sorunu yaşanacağını, bu sorunla hemen ilgilenmeye başlaması gerektiğini, üstün teknoloji kullanılarak GAP bölgesinde su israfının Türkiye ve İsrail arasında sağlanacak sıkı işbirliği ile giderilebileceğini belirtiyordu.⁸ İsrail Büyükelçisi Uri Bar-Ner ise, İsrail Dışişleri Bakanlığından ikili ilişkilerin savunma boyutu yanında ekonomik-sosyal boyutunun geliştirilmesi yönünde talimat alarak Ankara'ya geldiğini açıklıyordu.⁹ Türkiye-İsrail ilişkilerinde su, tarım, GAP başlıkları önemlidir. Bölgede Arap ekonomilerinin zayıflatılması ve güç kaynaklarının mutlak denetimi, Türkiye'nin su politikalarında ABD ve İsrail'le işbirliğine bağlıdır. Bu çerçevede GAP üzerinde İsrail'in etkileri yoğunlaşıyor. 1998 yılından itibaren İsrail Dışişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan "Uluslararası İşbirliği Merkezi" (MASHAV)'ne bağlı kadroların bölgedeki faaliyetleri dikkat çekiyor. 1998-1999 yıllarında tarım, gübreleme, sulama yöntemleri konusunda MASHAV uzmanları bölgede seminerler düzenlemeye başladılar. Türkiye'den İsrail'e turizm, yöresel ekonomik kalkınma, tarım planlarında kurs görmek üzere uzmanlar gönderiliyor. Bu arada, Amerikalı Yahudi işadamı Ronald Lauder, Türkiye'den İsrail'e uzanacak bir su boru hattı projesi için çalışmalar yapmaktadır. 1997 yılında işadamı Don Abrams ve Ronald Lauder'in bu projelerine Dünya Bankası Başkanı James Wolfensohn'dan da destek geldi. Amerikalı işadamlarının Türkiye-İsrail su boru hattı projesinin İsrail ayağında ise dönemin Başbakanı Benyamin Netanyahu ile Ulusal Altyapı Bakanı Ariel Şaron'un adı geçiyordu.¹⁰

ABD-İsrail stratejik ittifakının Ortadoğu'da yerleştirmeye çalıştığı düzenin "istikrarı" Türkiye'nin su, tarım, ticaret politikasının Pax-Americana ile uyumuna bağlıdır. Pax-Americana için sadece İsrail'i kabullenmek de yeterli olmuyor, Ortadoğu'nun yeni düzeni gümrüklerin yıkılmasını, kalkınma kaynak ve dinamiklerinin parçalanmasını, talanı meşrulaştıran özelleştirmeyi, neo-liberal iktisat politikalarının kutsal sayılmasını dayatıyor.

İsrail Sömürgeciliğinin Ekonomik Soykırım Politikası

Filistin'in ulusal beşerî varlığının tüm ekonomik, kültürel, sosyal kaynakları kurutulmaya çalışılıyor. Arap dünyasını bölünmüş, zayıf, yoksul, çaresiz tutmanın yolu Filistin'i parçalamaktan geçiyor. Arap dünyasının dinî, kültürel, coğrafi, stratejik açıdan kalbi sayılan Filistin'in direniş potansiyeli giderek tüm Müslüman ülkelerle, 3. Dünyayı kapsayan devrimci değişim rüzgarının belirleyici unsurlarından oluyor. Ortadoğu'nun muazzam ekonomik kaynakları, doğal zenginliği, beşerî birikimi, dünya egemenlik sistemini yerle bir edebilecek imkanlar yaratıyor. Filistin kurtuluşunun anlamı, İsrail'in

sömürgeci varlığına emperyalistlerin verdiği desteğin gerekçesini oluşturuyor. Bu nedenle tüm "barış süreci" dönemleri, özünde Filistin halkına büyük bir yoksulluk, işsizlik, sosyal felaket, askerî yıkım taşıyor. ABD emperyalizminin barış cılası ile sunduğu Oslo süreci, bu duruma iyi bir örnektir. Bu "barış" süreci de diğerleri ölçüsünde Filistin ekonomisinin çöküşünü hızlandıran dinamiklere müdahale bir yana zaten küçülmüş olan sosyoekonomik tabanı zayıflatan yeni dinamikleri ortaya çıkarmıştır. 1992-1996 yılları arasında işsizlik oranı yüzde 28'lere ulaşırken aynı dönemde GSMH yüzde 18,4 azalıyordu. Yine aynı dönemde kişi başına düşen reel GSMH yüzde 37 gibi büyük bir düşüş gösterdi. Filistin ekonomisi ayrışık, parçalı temel gelişme dinamiklerinden yoksun bir hale getirilmiştir. Üretim araçlarının tahribatı, küçük üretim ölçekleri, meslekî birikim koşullarının ortadan kalkması, ekonomik büyümenin durdurulması, planlı İsrail sömürge siyasetinin doğrudan sonuçlarıdır. İsrail'in uyguladığı tecrit politikası, Batı Şeria ve Gazze'nin tüm işgücü ve mal hareketlerini tahrip ediyor.

İsrail'in tecrit politikası, Oslo Sürecinden önce 1993 Mart'ında iyice yoğunlaştı ve "barış" ile birlikte yeni boyutlar kazandı. Filistin toplumunu ayırmak, bölmek sosyal-ekonomik dokusunu parçalamak amacı ile uygulanan bu tecrit politikasına cevap ise el-Aksa İntifadası oldu.

Oslo'da 1. ve 2. anlaşma hükümleri temelinde Batı Şeria ve Gazze A.B.C. bölgelerine ayrıldı. Mart 2000 tarihi itibarıyla, Tümüyle Filistin denetimi altında bulunan A bölgesi Batı Şeria'nın Sadece yüzde 17,2'lik bölümünü kapsıyordu.

İsrail'in B bölgesinin güvenlik denetiminden sorumlu olduğu ve C bölgesi üzerinde tam bir denetim hakkına sahip olduğu düşünülürse, İsrail'in Batı Şeria'nın yaklaşık yüzde 83'lük kısmını denetimi altında tuttuğu anlaşılır. Filistin'in tam veya kısmî denetim hakkına sahip olduğu bölgeler birbirine komşu değildir. Bu alanlar birbirinden ayrılmış adacıklar biçimindedir. Gazze Şeridi de tıpkı Batı Şeria gibi parçalara ayrılmıştır. Uluslararası Af Örgütü Aralık 1999'da yayınladığı bildiride, Oslo anlaşmalarının Filistin Yönetiminin tam ve kısmi denetimi altında 227 Batı Şeria adacığı yarattığını açıklıyordu. Bu Bölgelerin 88'i 2 Km² den daha küçük bir alana sahiptir. Batı Şeria'nın faklı birimlere ayrılması, İsrail sömürgeciliğine Filistin halkını denetleyeceği yeni bir mekanizma sunuyor. Filistin halkının bölünmesi, ekonomik gelişme dinamiklerini ve egemenlik kaynağı olacak ulusal ölçekli bir yapının oluşmasını yok ediyor. Oslo Antlaşması'nın ekonomik ilişkiler protokolü, Filistin ekonomisinin en temel yönleri üzerinde karar yetkisini İsrail'e bırakıyor. Böylece, Filistin ekonomisinin İsrail'e bağımlılığı ve denetim yetkisi ilk kez resmî meşruiyet kazandı. İsrail, 2000 yılının ortalarında Batı Şeria'nın yüzde 59'na sahip olmasına ek olarak Gazze Şeridi'nin yüzde 20'sinden fazla bir kısmı üzerinde doğrudan denetim hakkı kazandı. Bu bölgelerde İsrail'in aynı zamanda yerleşim birimleri kurma, inşaat, arazi kaydı konularında ayrıca yasal otoritesi de tanındı. Filistinlilere sözde tam denetimi verilen A bölgesi, Batı Şeria'nın en kötü ve en verimsiz topraklarıdır. Filistin'in en verimli tarım arazileri C bölgesinde olup İsrail denetimindedir. Oslo'nun verdiği meşruiyet dayanaklarından yararlanan sömürgeci İsrail, 1994-2000 yılları arasında Batı Şeria'da Filistinli Araplara ait büyük miktarda araziye yol yapımı ve yerleşim genişlemesi için "istimlak" etti. Oslo'da ilkeler deklarasyonunun imzalandığı tarih olan 1993 Eylül'ü ile Nisan 2000 tarihleri arasında Batı Şeria'daki Yahudi yerleşimci sayısı yüzde 85'lik artışla 100 binden 185 bine çıktı. 1999 yılında Barak hükümetinin kurulması sonrası işgal altında bulunan Batı Şeria ve Gazze'de 40.500.000 metrekaare Arap toprağı "istimlak" edilerek Yahudi yerleşimcilere verildi.

Toprağın fethi ideolojisi Siyonist devletin temelidir. Bu ideolojinin uygulanmasında, Yahudi ve Arap demografik bloklarının ayrılması, ancak stratejik, siyasî, ekonomik konularda karar yetkisinin mutlak güvenlik adına İsrail'de bulunması esastır. İsrail, Filistinlilerin Arap dünyasıyla ticaret yapmasına izin verir. Ancak ithalat, ithalat-ihracat vergisiyle ilgili 60'dan fazla maddesi bulunan kotalar dahil sayısız kotayla kuşatılmıştır. Bu kotalar dış ticareti fiilen işlemez hale getirmektedir. İsrail, ihraç edilebilecek tarım ürünlerinde pazarlama keline sahiptir. Düşük düzeyde teknolojik birikim ise Filistin'de İsrail'in denetimi dışında bir sanayi altyapısının ortaya çıkışını engelliyor.

Bazı özel istisnalar dışında Filistin ticaret politikasını (ithalat-ihracat vergileri, kotalar, standartlar) İsrail belirliyor. Filistin üçüncü ülkelerle bağımsız bir ticaret ilişkisi kuramaz veya böyle bir ilişki için girişimde bulunamaz. Oysa bu tür ilişkilerin kurulması son derece önemlidir. Bu bağlantılar İsrail'in Filistin ticaretindeki payını azaltacağı için, iç üretim temelinde istihdamı artıracak, böylece Filistin emek gücünün İsrail'e olan bağımlılığı azalacaktır. Filistin tarafının mâlî-finansal alanlarda stratejik karar gücü yoktur. İsrail ile Filistin arasında kurulan "gümrük birliği" Siyonist sömürgeciliğin ekonomik araçları arasındadır. Oslo Anlaşmaları sonrası, Batı Şeria ile Gazze'nin ekonomik parçalanması ve ayrı ekonomi birimlerine dönüştürülmesi, "barış süreci" adına meşrulaştırıldı. Türkiye'nin de desteklediği ABD patentli "barış süreci" sayesinde İsrail vahşî bir tecrit politikasını meşru bir hak olarak uygulamaya koydu. 1993-1996 yılları arasında İsrail Gazze Şeridi'nde 342, Batı Şeria'da 291 gün tam tecrit uyguladı.¹¹Tecrit, Filistin ekonomisini mahvetti. 1996 yılında Gazze'nin GSMH'sı yüzde 39.6, Batı Şeria'nın ise yüzde 18.2 oranında düştü. Mart 2001 tarihinde ise Siyonazi Ariel Sharon'un emriyle çukurlar kazılarak, yollar tahrip edilerek, bariyerler kurularak Batı Şeria ile Gazze geçidinde bulunan tüm Filistin yerleşimleri birbirinden yalıtıldı. Örneğin, Ramallah'ı toplam 65

bin kişinin yaşadığı 25 köye kapatmak amacıyla İsrail ordusu, iki metre derinliğinde onlarca çukur kazdı. Bu aşılmaz çukurlar, eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşmayı imkansız hale getirdi. Yol, su, elektrik, telefon şebekeleri tahrip oldu. İsrail'in Siyonist sömürgecilik siyaseti mutlak güvenlik temelinde muazzam bir insanî kriz tablosu ortaya çıkarıyor. 2001 Ocak ayı itibarıyla "Birleşmiş Milletler, İşgal Edilmiş Topraklar Özel Koordinasyon Bürosu" tespitlerine göre 1 milyon Filistinli yoksulluk sınırının altında yaşıyordu (nüfusun yüzde 32'si) Nisan 2001 tarihinde ise tecrit, katliam, ekonomik soykırım siyasetleri Filistin'de yoksulluk sınırının altında yaşayan insan sayısını 2 milyon kişiye çıkardı. Filistin nüfusunun yüzde 64.2'sini oluşturan bu insanlar, ekonomik soykırım stratejisi ile hiçbir ulusal, toplumsal, beşerî birikimi bulunmayan bir kalıntıya dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Batı Şeria'da yüzde 55.7 olan yoksulluk oranı Gazze'de yüzde 81.4'dür. Ekim 2000 ile Mart 2001 tarihleri arasında 250 bin Filistinli işçi işini kaybetti. Filistin işgücü İsrail'deki iş piyasasından tasfiye edilirken, İsrail, Filistin'deki tarım arazilerini de tahrip etti. Daralan iç piyasada da 40 bin tarım işçisi işsiz kaldı.

Yaşanan muazzam insanlık krizi "hegemonik barış" siyasetlerinin dayatılmasını beraberinde getiriyor. Siyonist sömürge koşullarına mahkum edilen Filistin halkının başına küreselleşmenin yeni Ortadoğu düzeni ile uyumlu, işbirlikçi kadrolardan oluşan sözde bağımsız bir devlet dikilmeye çalışılıyor. Filistin halkını ucuz köle emeği deposuna dönüştürmekten öte bir "bağımsız"lığı kabul etmeyen Pax Americana destekli "barış süreci"nde bazı kadroların ön plana çıkması ise halkın intifada iradesiyle çatışıyor. Ancak yaşanan insanlık krizinin ekonomik, sosyal, politik, kültürel, dinî boyutları Filistin intifadasının muazzam derinlik ve potansiyelinin etkisini pazarlamaya dayalı yaklaşımların çapsızlığını da ortaya koyuyor. Psikolojik savaşın "terör" kavramı temelinde her türlü şeytanlaştırma girişimine alkış tutan, tüm soğuk savaş, ABD rehberliğinde devrimci hareketlerle mücadele içinde geçmiş, neo-liberal kadroların çizdiği özgürlük-hak sınırlarını "kutsal" kabul eden, batıcı, mülkiyet rejimleri ile uyumlu yapıların, daha Türkiye içinde dahi sorumluluklarını üstlenmekten kaçınırken cihanşümul sloganlarla ortaya çıkması düşündürücüdür. Oysa, Siyonist İsrail'in yarattığı muazzam yıkıma karşı mücadelenin yolu Türkiye'den geçiyor. Türkiye-İsrail stratejik ittifakının cüretkar biçimde savunulması ve egemenlik sisteminin dayanakları arasında yer alması ise bazı cemaatlerin sessiz ortaklığının sonucudur. Anti-Siyonist mücadele, Filistin'in eşsiz ve yiğit intifadasını her yerde-hiçbir yerde anlamına gelecek kof sloganlarla bezeyerek bir yere varamaz. Siyonizm'in Türkiye içindeki şaşırtıcı ölçüde maskeli dayanaklarına meydan okumak ise ancak başlangıçtır.

Dipnotlar:

- 1- Said B. Hiradeh, Economic Organization of Palestine, Beyrut s. 228
- 2- İsrail Şahak, Middle East International, 19 Mart 1993
- 3- Amerikan Aid to Israel, Nature and Impact, 1984, Muhammed el Havas-Samir Abed Rabbo
- 4- The Christian Science Monitor, 5 Ağustos 1982
- 5- Milliyet, 02. 12. 1997
- 6- Mine G. Saulnier, "Türkiye Büyük Bir Güç", Milliyet 02. 11. 1997
- 7- Zaman, Amerika Baskısı, 13.03. 1996
- 8- Milliyet, 30. 04. 1998
- 9- Milliyet, 10. 05. 1998
- 10- Milliyet, 24. 09. 1997
- 11- MAS Economic Monitor, 19. 08. 1997

[Filistin](#)

Kaynak: [Siyonist Sömürgeciliğin Ekonomik Dayanakları - Suat Parlar](#)

Küreselleşme Tezleri ve Filistin Direnişi Nassar İbrahim

Majed Nassar

*Nassar İbrahim, AIC (Alternative Information Center:
Alternatif Bilgilenme Merkezi) üyesidir.
Dr. Majed Nassar, Sağlık İşleri Komitesi'nin vekil*

müdüdür. 'Cry Freedom: Özgürlük Çığı' adlı kitabı 2002 Nisan'ında basılmıştır.

Hiç şüphe yok ki son on yıl içinde küreselleşme karşıtı hareketler sürekli artarak kamuoyunda destek bulmuştur. Bu destek en çok 1999'da Seattle'da şaha kalktı ve halkta bomba etkisi yaptı. Aynı zamanda Washington, Genoa ve Los Angeles'ta da kayda değer çıkışlar görüldü. Bu öfkenin dışavurumuna bir tepki olarak küreselleşme süreci genelde, ekonomik ve kültürel boyutlar çerçevesinde, kendini hep önemli, analitik bir kavram olarak ortaya koydu. Öte yandan sosyal ve politik analizciler bu küreselleşme karşıtı popüler hareketi engellemekten geri durmadılar.

Bununla beraber, bu harekete hizmet eden küreselleşme karşıtı halk desteği ve analitik iskeletin gelişimi, çok uluslu kurumlar tarafından kontrol edilen dünya pazarının dinamiklerine karşı ortaya çıkan örgütlü bir çatının meydana geldiğini göstermektedir. Küreselleşme karşıtı hareket, ülke içinde, ülkeler arasında, Kuzey ve Güney arasında sosyal çatışmalar çıkaran çok uluslu kurumların dünya çapındaki politikalarıyla mücadele eden ilkeli bir harekettir. Küreselleşme politikaları çevreyi tehdit etmekte, fakirlik ve cehalet oranını arttırmakta; kültürel ve dini çatışmaların oluşumuna zemin hazırlamaktadır.

Küreselleşme, bilgi ve iletişim devriminin, ekonomik, kültürel ve siyasi mücadelelerin ürünüdür. Bu süreç, gelişmiş ülkelerde çok uluslu kurumların küresel gücünü arttırmak için para ile istismar edilmektedir. Aynı zamanda küreselleşme karşıtları da, batılı gelişmiş ülkelerin özdekleri ve ideolojik temellerine ve hala Batıyı sosyal ve kültürel bir model olarak gösteren, Batının gücüne "bütün ulusların ve kültürlerin ulaşılması gereken son noktadır" diyen emperyalist uygulamaların karşısındadır.

Bu çok uluslu kurumların ve Batı emperyalizminin müttefik hakimiyeti, diğer devletlerin kontrol altında tutulmasını gerektirmektedir. Öte yandan diğer batılı devletler ise dünya nüfustaki çeşitlilikleri bastırarak; milli, kültürel ve sosyal değerlerin kendi içinde kalmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda bu hakimiyet politikası, kurban seçilen ulus ve kültürlerde yıkıcı bir şiddetin; dünyayı, bir savaş zincirinin ve kendi kendini yok etme sürecinin içine iten şartların oluşmasını sağlayacaktır.

Küreselleşme tartışmasının ana yapısı, genelde modern ekonomik güçlerle ve özelde çok uluslu kurumlarla ilişkide, emperyalizmin rolünü tetkik etme şansı verir. Bu bağlamda, küreselleşme çoğunlukla ülkelerin çok uluslu kurumların taleplerine ses çıkarmamaları olarak tanımlansa da, küreselleşme ve anti-küreselleşmenin ana yapısı, bize daha çok ikili ilişkilerde öne çıkan emperyalist tutku ve ticari çıkarların öngörülmesi amacını taşıyan kavramsal bir yapıyı vermektedir.

Görüyoruz ki, birinin maksadı diğerinden ayrı düşmemektedir. Emperyalist tutkunun esiri çok uluslu batılı güçlerin ticari çıkarları birbirini gütmekte ve karşılıklı birbirini desteklemektedir. Bu, uluslararası ilişkilerde eşit olmayan güçlerin uygulandığı sahalarda açıkça görülebilir. Bu, GATT anlaşmalarında veya ABD'nin başlattığı birçok savaşta da görülebilir, ırkçılık ve çevre konulu uluslararası konferanslarda da ve ABD'nin Birleşmiş Milletlerde engelleyici ve müdahil tavırlarında da...

İnsanlığın zenginliğini korumak amacı ile sosyal, ahlaki ve kültürel bir karşı duruş sürecine acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Böyle bir duruş bilimsel ve teknolojik gelişmeleri reddetmez. Bu, bütün milletlere, uluslara, sosyal gurup ve sınıflara hizmet eder. Böylesi gelişmeler, bir tek millete, kültüre

veya bir kuruma hasredilmemelidir. Bunlar, milyarlarca insanın ıstırabının, fakirliğinin bedeli olan ortak bir faydaya adanmalıdır.

Filistin meselesi küreselleşme sürecinin emperyalist manifestosundaki en trajik konudur.

Filistin Trajedisi ve Küresel Baskıda İsrail'in Rolü

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Büyük Britanya 1917 Balfour Deklerasyonu ile Yahudilere Filistin'de bir yurt kurma sözü verdi. İngiliz mandası süresince Britanya, Siyonist hareketin etnik ve ırkçı sömürge projelerini destekledi. 1916 Sykes-Picot Anlaşması uyarınca Büyük Britanya Filistin'deki mandasını da kullanarak Siyonist hareketi korudu ve siyasi, ekonomik ve askeri olarak destekledi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Büyük Britanya, Filistinlilerin otuz yıllık direnişine karşı yapılan insanlık dışı baskılardan sonra, çoktan Siyonistlerin Filistin'i ele geçirmesinin zeminini hazırlamıştı.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesi ve ABD'nin kapitalist rejimlerin lideri olmasından sonra Siyonist projenin sponsorluğu Amerika'nın eline geçti. Silahlı Siyonist çeteler, silahsız Filistinlilere karşı 1947-1948 yıllarında bir savaş başlattılar. Sonuçta Filistin toprağının yüzde 78'i üzerine kurulan bir İsrail devleti ortaya çıktı. On dokuz yıl sonra 1967'de İsrail Arap ülkelerine saldırdı ve bütün Filistin'i, Mısır'ın Sina'sını ve Suriye'nin Golan tepelerini ele geçirdi.

Bu savaşların sonucunda bir milyondan fazla Filistinli evlerini ve topraklarını terk etmeye zorlandı ve bu insanlar komşu Arap ülkeleri Ürdün, Suriye ve Lübnan'ın kamplarında yaşayan mülteciler oldular. Bugün mülteci sayısı dört milyona ulaştı. İsrail, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından yayınlanan uluslararası yasayı ihlal etme pahasına, bu insanların evlerine dönmelerine müsaade etmemektedir.

Bu sömürgeleştirme yasaları, Yahudilerin varlığını korumak amacı ile geçirilmiş olmasına rağmen, batılı güçlerin etkisi küresel güç ilişkilerinin şekillendiği önemli bir anda gösterdi kendini ve bu da batılı güçlerin küresel kapitalizmin çıkarlarını Ortadoğu'da koruyacak bir köprü atmasına yaradı.

Böylece İsrail de bölgedeki emperyalist projenin bir parçası olarak kuruldu, tabi Yahudi trajedisi de asıl maksada ulaşmak için bir meşruiyet vasıtası oldu. Bu bağlamda Yahudi halkının büyük bir çoğunluğu da bu sömürgeleştirme projesinin kurbanları olmuşlardır. Yahudilerin çıkarları, Arapların düşmanlığını kazanmak veya Filistinlileri yurdundan kovmakta yatmamaktadır; Yahudilerin Avrupa'da yaşadığı trajedi, Filistinlileri Batının sömürgeleştirme hırsının kurbanı yaptıklarında, Yahudileri haklı çıkarmaz.

Küresel iş dağılımında İsrail devleti, emperyalizmin sınır polisi olmaktadır ve buna bağlı olarak yapması gereken üç görevi vardır: Arap kaynaklarını, özellikle petrolü kontrol altında tutmak, Araplardan gelecek devrimci hareketlere siper olmak ve Sovyetler Birliği zamanında olduğu gibi Ortadoğu'daki komünist ilerlemeye karşı durmak.

Filistin trajedisi, baskının, işgalin ve İsrail'in bölgesel saldırılarına sınırsız destek veren küresel emperyalist politikanın bir sonucudur. Filistinliler bu sürecin kurbanları ve İsrail de insan haklarının çiğnenmesi, işgaller ve dizginlenemeyen askeri saldırılar yolu ile kullanılan mağasıdır.

Siyonist anlayış, İsrail'in özel bir Yahudi devleti olarak kabul edilmesi ve Batının kültürel ve demografik bir modeli olması görüşünü birleştirir. Özel bir devlet olarak İsrail'in bizzat kendisi Filistinlilerin bir millet olarak varlığının inkarıdır.

Sonuç olarak Filistin halkının haklarının tanınması, İsrail'in sömürgeci varlığını tehdit etmektedir. Batı modelinin temsilcisi olarak İsrail, kapitalist ülkeleri Batı'nın değerlerini ve "Barbar Doğu" ile "Arap Terörizmi"ne karşı bir hat çeken yaşam şeklini savunmaya ve korumaya yönelik politika ve uygulamalarını kabule zorlamaktadır. ABD'nin ve diğer kapitalist ülkelerin kayıtsız şartsız siyasi ve maddi destekleri, kendi küresel kontrollerini güçlendirmek stratejisine dayanmaktadır.

İsrail'in bu karşıt rolü yalnızca Filistin'in işgali ve Filistin haklarının inkarı ile sınırlı değil, aynı zamanda İsrail'in bölgesel, hatta global görevini de kuşatmaktadır: Küreselleşme sürecinin en çirkin ve vahşi yüzünü yansıtan politika ve uygulamaları ile İsrail, küreselleşme yanlısı emperyalist güçlerin mızrak ucu olarak hizmet vermektedir. Bunun en büyük delili de İsrail'in Arap ülkelere yaptığı ardı arkası kesilmeyen saldırılar ve dünyanın en kanlı diktatörleri, ırkçı rejimleri (Güney Afrika'daki ırk ayrımçı rejim gibi), Latin Amerika'nın faşist diktatöryaları ve Afrika'nın savaş lordları ile ilişkileridir.

Özet olarak, İsrail'in emperyalizmle ittifakı ne tesadüfidir ne de Avrupa'daki Yahudilerin yaşadığı trajediye bir yanıt niteliğindedir. Aksine Batı ile İsrail arasındaki ittifak ancak şunu ifade eder: İsrail'in koruduğu değerler ABD'nin küresel politikasıyla ilintili siyasi, ekonomik ve askeri hırstır. Bu bağlamda İsrail, ABD'nin Filistin halkının haklarını sürekli olarak reddetmesini ve Ortadoğu uluslarının Batı'nın askeri ve politik hakimiyeti altında tutmasını sağlamakta ve bunu güçlendirmektedir.

Filistin Halkının Yok Sayılması

Filistinlilerin varlığının inkarı, İsrail'in etnik temizliğe, sistematik ayrımcılığa, temel insani hakların reddine, Filistin halkının tarihten silinmesine dayalı sömürge stratejisi ile gerçekleştirilmiştir. İsrail'in sömürgeleştirme sürecinin hikayesi, Filistin'in işgalini haklı çıkaran dini söylencelere dayandırılmakta, diğer yandan ise 1940'ların sonu ve 1950'lerin başında yaşanan tarihi gerçekleri, Filistin'deki etnik temizliği reddetmektedir.

Şu anda, İsrail'in işgaline karşı Filistin'in yaptığı bütün siyasi ve askeri direnişler "terör" olarak tanımlanmaktadır ve ne pahasına olursa olsun sona erdirilmelidir. Dolayısıyla, Filistinlilerin insan olarak varlığı tanınmadığı için insan haklarından kim söz edebilir ki?

Batı medyası, İsrail'in saldırılarını, savaşları, katliamları, "demokratik İsrail'in" "meşru müdafaası" olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda İsrail, demokrasiden anlamayan vahşi Araplara ve Filistinlilere göğüs germektedir. İsrail, öyle bir uygarlık ve demokrasi sembolünü temsil etmektedir ki, kendi otoritesine uymayanlara uygulanacak adalet ve cezanın standartlarını belirleme yetkisine de sahiptir.

Aynı zamanda Batı medyası, batılıların zihninde tahrife uğramış bir Arap ve Filistinli imajı oluşturmaktadır. Medya, kin ve nefret uyandıracak steryotipler (akıldan çıkmayacak özelliğe sahip tipler) yaratmaktadır. Bu yapılanma Arapların dini ve kültürel yapılanmalarını küçük düşürmekte, "kültürlerin çatışmasına" zemin hazırlamaktadır.

Özet olarak, İsrail'in Filistin halkını inkarı, global medyanın Arapları yanlış tanıtmaları ile iç içe girmiştir. Her iki bakışta "öteki"nin özelliğini, insani haklarını, kültürel yapısını, insani serüvenini reddeden ırkçı bir boyutu vücuda getirmektedir. İsrail, diğer uluslara adaleti getiren üst bir varlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Barış Süreci ve Kürselleşme

Askeri güce dayalı olarak ABD'nin desteği ve Arap dünyasını ilkel bulması, İsrail'in barışa ulaşma noktasındaki vizyonunu ortaya koymaktadır; barışın şartlarını belirlemede yegane hak sahibi olma süreci... Bu da Filistin halkının insan haklarının –tabi varsa- tanınması anlayışını içermektedir.

Bu anlayış bir "hayır"lar listesinden oluşmuştur: Dönme hakkına hayır, Filistinlilerin Kudüs'teki tarihi ve siyasi haklarına hayır, yeni yerleşim birimlerinin kaldırılmasına hayır, bağımsız Filistin devletine hayır!

Bu türden bir barışı dikte etmek amacıyla İsrail, Filistinlilerin yaşam standartlarını düşürmek için Filistinlilerin hareketini ve ulaşımını sınırlayan, cinayetleri, alıkoymaları, kuşatmaları, evlerin yıkımını ve tarımsal stokların yok edilmesini içeren tam bir hazırlık yaptı.

İsrail barış arayışında değildir, peşinde olduğu tek şey karşısındakini zorla teslim almaktır.

1990'ların başında Madrid'de başlayan barış süreci, ABD-İsrail ittifakının yapısında şeklini buldu, Sovyetler Birliği'nin yıkılışı ve Körfez Savaşı'nın sonuçları ile devam etti. Bu süreçte, Sovyetler sonrası ABD'nin "Yeni Dünya Düzeni" vizyonunda İsrail'e de "Yeni Ortadoğu" düştü.

Madrid sürecini birçok ekonomi konferansları takip etti: Kazablanka, Duha, Amman ve Kahire'de yapılan konferanslar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da, ulusal rejimler vasıtası ile küresel pazarda liberal ekonomiye dönüşümü sağlamayı amaçlayan son rötuşlardı. Bu konferansların amacı Arap-İsrail, Filistin-İsrail çatışmalarını, ABD ve İsrail'in siyasi ve ekonomik çıkarlarını zorla dayatarak sona erdirmektir.

Bu, çift yönlü bir darbe idi: Bir yandan Filistin'in hiçbir talebi yerine getirilmeden İsrail devleti siyasi olarak tanınmakta, diğer yandan ise Arap ülkeleri sosyo-ekonomik liberalleşmeye zorlanmaktadır.

İsrail üzerindeki doğrudan ve dolaylı boykotların kaldırılması bu sürecin en büyük ekonomik göstergesidir.

Sürgündeki pes etmiş Filistinli liderlerin kabul ettiği ancak Filistin halkının kabul etmediği Oslo sürecinin sona ermesi ile Ortadoğu, Orta ve Güney Asya ve Uzakdoğu pazarlarının İsrail'e açılması aynı döneme rastlar. Bu süreç aynı zamanda Filistinlileri İsrail-ABD işbirliği ile "işgal edilmiş topraklarda" açılan serbest ticaret bölgelerinde ucuz işçi olarak çalışmaya itti.

İkinci intifada, direniş ruhunu, arzusunu ve öte yandan bu projenin de kabul görmediğini göstermektedir.

Filistin halkı barış çözümü olarak Birleşmiş Milletler'in önermesini teklif etmektedir. Buna göre; İsrail 4 Haziran 1967'deki sınırlarına tamamen çekilir, İsrail devleti ile beraber bağımsız bir Filistin devleti kurulur, Filistinlilere hakları iade edilir, yurtlarına dönmelerine izin verilir.

Filistinliler ve Küreselleşme Karşısı Hareket

Ulusal ekonomilerin liberalleşmesi, yapısal uyum programlarının uygulanması ve "siyasi baskı" kullanılarak İsrail ile barışın dikte edilmesinin yanı sıra, küreselleşme sürecinin bütün iç gelişmeleri Ortadoğu'da fazlasıyla hissedildi. Bütün bunlara radikal İslam'ın yükselişi, emperyalist askeri güçlerin müdahalesi ve Arap ülkelerinde artmakta olan rahatsızlığı da ekleyebiliriz.

Filistinli yurtsever güçlerin yayılımcı projelere karşı kahramanca direnişi, bu süreçte karşı duruşun çekirdeğini oluşturur. Ne yazık ki Filistinliler, siyasi liderler katledilirken, evler yıkılırken, topraklar yok edilirken ve Filistin içyapısı çökertilirken kendilerini hep yalnız buluyorlar.

Arap ülkelerindeki siyasilerin ve Avrupalı arabulucuların yetersiz gayreti, Filistinliler bağımsızlıklarını ve egemenliklerini elde etmeden uzlaşmaya itildiğinde bir kara mizaha dönüşmektedir.

Küreselleşme karşıtı hareketin amacı sadece Filistin'e mücadelesinde başarı dilemek değildir, aynı zamanda bu mücadeleyi paylaşmak ve zafere ulaşmasında katkı sahibi olmaktır. Filistinlilerin haklarını, özgürlüğünü ve bağımsızlığını savunmak, dünyanın her yanındaki küreselleşme karşıtı hareketlerin ortak bir vazifesidir. Bu, neo-liberal küreselleşmeye karşı oluşan harekete bağlılığın ve sadakatin bir ifadesidir.

Çeviren: Ahmet Tüylü

Filistin

Kaynak: [Küreselleşme Tezleri ve Filistin Direnişi - Nassar İbrahim](#)

Kudüs Müessesesi ve San'a'da Yapılan 2003 Kongresi Ahmet Varol

Merkezi Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta bulunan Kudüs Müessesesi'nin geçtiğimiz Haziran ayının başlarında (4-6 Haziran 2003 tarihleri arasında) Yemen'in başkenti San'a'da yıllık kongresi vardı. Biz de bu müessesenin Merkezi Heyeti'nde üye olduğumuzdan kongreye katılmak üzere 4 Haziran'da San'a'ya gittik. Bu vesileyle Kudüs Müessesesi'nin yapısı, faaliyetleri ve San'a'daki yıllık kongre hakkında bilgi vermek istiyoruz.

Kudüs Müessesesi Nedir?

Kudüs Müessesesi, kâr amacı gütmeyen bir uluslararası sivil toplum kuruluşudur. Kudüs'ün dini ve tarihi kimliğini koruma, mağdur durumdaki Filistin halkına yardım ve Kudüs davasını uluslararası platformda tanııtma amacıyla 2001 yılında Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta kurulmuştur. Kudüs davası hareket noktasını oluşturmaktadır. Bu davayla doğrudan ya da dolaylı bağlantısı olan bütün konularla ve meselelerle ilgilenmektedir. Herhangi bir örgütün ya da siyasal akımın yan kuruluşu sıfatı taşımamaktadır. Kurucuları ve aktif üyeleri arasında değişik siyasal oluşumlardan ve dinlerden insanlar bulunmaktadır. Bu yönüyle kapsamlı bir faaliyet içindeki bir sivil toplum kuruluşudur. Aynı şekilde kurucuları ve aktif üyeleri arasında çok farklı ülkelerden insanlar bulunduğundan ve çalışmalarını uluslararası alana taşıdığından bir uluslararası kurum niteliğindedir.

Kudüs Müessesesi'nde Kimler Var?

Belirttiğimiz üzere bu kurum, belli bir oluşumun yan kuruluşu sıfatı taşımadığından Kudüs davasıyla, bu şehirdeki tarihi ve kültürel mirasla yakından ilgilenen bütün oluşumlara hitap etmeye ve hepsinin bünyesinde temsil edilmesini sağlamaya çalışmaktadır. Kudüs'teki tarihi, kültürel ve dini miras, bir kültürler mozaiği niteliği taşıdığından farklı dinlerin mensuplarına da açık durumdadır.

Müessesenin 'Meclisi'l-Umena' adı verilen Güvenlik Kurulu olarak Türkçe'ye tercüme edebileceğimiz üst heyetinin başkanlığını yaşının oldukça ilerlemesine rağmen Müslümanların davalarıyla çok yakından ilgilenme konusunda büyük fedakarlıklar gösteren İslam aleminin tanınmış ilim adamı Prof. Yusuf el-Kardavi yapmaktadır. Bu heyette bulunan diğer isimler ise şunlardır: Yemen'deki İslah Partisi'nin Genel Başkanı ve Yemen Parlamentosu Başkanı Abdullah Hüseyin el-Ahmer, İran Şura Meclisi'nin tanınmış üyelerinden Huccetu'l-İslam Ali Ekber Muhteşemi, Lübnan'daki Maruni Hristiyan cemaatin ileri gelenlerinden ve Lübnan'ın eski devlet adamlarından Mişel İdde, Tunuslu ilim adamlarından Dr. Muhammed Mes'ud eş-Şâbi.

Kurumun faaliyetlerini yürütmek ve takip etmek amacıyla oluşturulan heyetine 'İdare Meclisi' adı verilmektedir. Bu heyetin başkanlığını Lübnan'daki Cemaat-i İslamiye'nin lideri Faysal Mevlevi, başkan yardımcılığını ise Hizbullah'ın ileri gelenlerinden Hasan Hudruc yapmaktadır. Bu heyette bulunan diğer bazı isimler de şunlardır: Müessesenin genel müdürlüğünü yapan Dr. Muhammed Ekrem el-Adluni, Hamas'ın eski resmi sözcüsü İbrahim Goşe, Lübnan'daki Maruni Hristiyan cemaatin ileri gelenlerinden Antuvan Dav, Suudi Arabistanlı ilim adamlarından Muhammed Ömer ez-Zubeyr,

Lübnan'daki Ulusal Arap Hareketi'nin liderlerinden Maan Beşşur, Hamas'ın eski Siyasi Birim Başkanı Dr. Musa Ebu Merzuk. Bu heyet toplam 13 kişiden oluşmaktadır.

Kurumun bir de Merkezi Heyet adı verilen biraz daha geniş bir komitesi bulunmaktadır. Bizim de üye olduğumuz bu heyette bulunanlardan bazı tanınmış isimler ise şunlar: Ürdün'deki İslami Çalışma Cephesi Partisi'nin eski genel başkanı ve Ürdün Zerka Özel Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İshak el-Ferhan, Filistin İslami Cihad Hareketi'nin lideri Ramazan Abdullah Şallah, Ürdün'deki Müslüman Kardeşler Cemaati'nin lideri Abdülmecid Zenibat, insan hakları konusunda Londra'da yürüttüğü faaliyetleriyle tanınan Azzam Temimi, Filistin'deki Hristiyan Ortodoks cemaatin sözcüsü Papa Ataullah Hanna Ataullah, Keşmir'deki bağımsızlık mücadelesinin liderlerinden Abdürreşid et-Turabi, Malezya İslam Partisi (PAS)'nin ileri gelenlerinden ve Taranganu eyaletinin Başbakanı Abdulhadi Ovanc, Fas'taki Adalet ve İhsan Hareketi'nin ileri gelenlerinden Fethullah Arslan, Pakistan'daki Cemaat-i İslamiye'nin lideri Kadı Hüseyin Ahmed. Merkezi Heyet toplam 32 kişiden oluşmaktadır ve sayılanların dışında Mısır, Libya, Suriye, Endonezya, Yemen, Cezayir, Suudi Arabistan, İran, Kuveyt gibi değişik ülkelerden temsilciler bulunmaktadır.

Kurumun yükünü taşıyan en önemli isim ise genel müdürlüğünü yapan ve her işine koşuşturan, başarılı bir trend yakalayabilmek için gecesini gündüzüne katan, oldukça nazik ve cana yakın kişiliğiyle hemen gönüllere taht kurmayı başaran Dr. Muhammed Ekrem el-Adluni'dir.

Müessesenin kuruluş merhalesinde geçici olarak görev yapan Kurucu Heyeti'nin başkanlığını ise Dr. Musa Ebu Merzuk yaptı.

Kuruluşundan Bugüne Kudüs Müessesesi

Kudüs Müessesesi'nin kuruluşu için faaliyet 2001 yılında başlatıldı ve Lübnan Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanması sonucu o yılın sonuna doğru resmen kuruluşunu gerçekleştirdi. Uluslararası bir sivil toplum kuruluşu niteliği taşıdığından Lübnan yasalarına göre cumhurbaşkanı tarafından onaylanması gerekiyordu.

Bu itibarla kuruluşunun üzerinden henüz iki yıl geçmiş değildir. Dolayısıyla henüz İslam aleminde yeterince tanınmadığını düşünüyoruz.

Kapsamlı bir faaliyet yürütme amacıyla ortaya çıkan bir kurumun ilk yılı genellikle kendi kurumsal alt yapısını oluşturmakla ve faaliyet alanlarıyla ilgili irtibatlar kurmakla geçer. Bundan dolayı Kudüs Müessesesi'nin ilk yılı da büyük ölçüde bu alanda faaliyetler yürütmekle geçti. Bu amaçla birçok ziyaret gerçekleştirildi. Uluslararası alanda faaliyet yürüten muhtelif sivil toplum kuruluşlarıyla irtibatlar kuruldu. Bunun yanı sıra Filistin'in içinde faaliyet yürüten ve kendileriyle yardımlaşma yapılacak kurumlarla bağlantılar sağlandı. Birinci yılda, bu alanda önemli başarılar elde edildiğini söylemek mümkündür.

İkinci yılında ise, kuruluş amaçları doğrultusunda faaliyetlere başlandığı gibi ileriye dönük yeni projeler de geliştirildi. Bu projelerin hayata geçirilebilmesi için aktif faaliyetler başlatıldı. İlk etapta yürütülen faaliyetlerde Kudüs'te varlıklarını sürdürmek isteyen ancak ekonomik yönden zorluklar çeken, İsrail'in çeşitli baskılarına maruz kalmaları sebebiyle sıkıntılarla karşılaşan ailelere ve gerek Kudüs'teki gerekse Filistin'in genelindeki tarihi mirası ihya etmeye çalışan kuruluşlara yardımda bulunulmasına ve Kudüs davasını tanıtmaya yönelik kültürel faaliyetlere ağırlık verildi. Binlerce yetime ve mağdur aileye düzenli yardımlar yapılmasını sağlamak amacıyla hayırseverlerle söz konusu ihtiyaç sahipleri arasında bağlantılar kuruldu. Ayrıca sağlık, eğitim, kültürel etkinlik gibi değişik alanlarla ilgili yardım faaliyetleri oldu.

Ancak kurumun amaçları doğrultusunda yapacağı faaliyetlerinin asıl ağırlıklı yönünü geliştirdiği projeler ve bu projelerin hayata geçirilmesi çabaları oluşturmaktadır. Kurum, değişik alanlarla ilgili olarak iki grup halinde uygulamaya geçirilecek projeler hazırladı. Bunlardan birinci gruba girenlerin muhammen bedelleri toplam 50 milyon, ikinci gruba girenlerin ise 24 milyon Euro tutarında. Şimdi bu projeleri hayata geçirmek amacıyla yoğun çabalar sarf ediyor. San'a Kongresi öncesinde yürütülen çabalar neticesinde projelerin üç milyon dolarlık kısmı için kaynak temin edilmiş ve gerekli bağlantılar kurulmuştu. Projeler aynı zamanda bir beş yıllık çalışma planı mahiyeti taşıyor ve 2006 yılı sonuna kadar yürütülecek faaliyetleri kapsıyor.

Kudüs Müessesesi'nin Projeleri

Kudüs Müessesesi'nin 2006 yılı sonuna kadar gerçekleştirmeyi hedeflediği ve çalışma planının da ana bünyesini oluşturan projeleri üç başlık altında toplanmaktadır: 1) *Mescidi Aksa'yı, kutsal mekanları ve toprağı kurtarma amacına yönelik olan projeler ki bunlara "toprağı ve insanı kurtarma eksenini" deniyor.*

2) *Tarihi mirası, kimliği ve kültürü ihya amacına yönelik projeler ki buna "seferberlik ve özel gayret eksenini" deniyor.*

3) Filistin toplumunun geliştirilmesi ve kalkındırılması amacına yönelik projeler ki buna da "kalkınma ve gelişme eksenii" deniyor.

Biz bu başlıkların her biri altında toplanan projeler hakkında özet bilgiler verelim:

Birinci kısma giren projeler:

1) Kudüs'ün Re'su'l-Amud mintikasında bir arsa satın alınması ve mesken inşası projesi;

Silvan ve Re'su'l-Amud mahalleleri Kudüs'ün stratejik öneme sahip bölgelerindendir. İsrail işgal devleti burayı gasp edebilmek için çeşitli oyunlara başvurdu. Halen de o bölgede yaşayanları, evlerini ve arsalarını satın orayı terk etmeye zorlamak için muhtelif baskılara başvuruyor. Buradaki Filistinli ahaliyi her türlü altyapı hizmetinden, eğitim ve sağlık hizmetlerinden mahrum bırakıyor. Bununla birlikte bölgede büyük bir nüfus yoğunluğu bulunmaktadır. Silvan ve Re'su'l-Amud'daki Filistinli nüfusun sayısı 40 bin civarındadır ve bu sayıyla Kudüs'te yaşayan Filistinlilerin yüzde 20'sini oluşturmaktadırlar. Bu mintikadaki ahali dört dönümlük bir arsa üzerine otuz daire, bir çocuk yuvası ve bir de mescitten oluşacak site inşa etmek için müracaat etti. Ruhsat alabilmek için bütün kapıları çaldı, belediyenin muhtelif organlarına yüksek miktarlarda paralar yatırdılar ama yine de inşaat ruhsatı alamadılar. Ruhsat rüsumlarının astronomik miktarlara çıkarılması sebebiyle güçlerini ve imkanlarını aşan bir muameleyle karşılaştıklarını gördüler. Arsa sahiplerinin bu duruma düştüklerini gören bazı yerleşimciler pusularda bekleyerek çok yüksek fiyat teklifleriyle buraya el koyma çabası içine girdiler. Arsa sahipleri ise burayı onlara satmak istemiyor, ama ihtiyaçlarından dolayı ve değerlendirmeye imkanından yoksun olmaları sebebiyle elden çıkarma zorunluluğu duyuyorlar. İşte Kudüs Müessesesi, Kudüs'te faaliyet yürüten sivil kuruluşlarla yardımlaşarak burayı satın almak ve değerlendirmek istiyor.

Proje yoluyla arsanın işgalcilerin eline geçmesinin önlenmesi, ihtiyaç içindeki 30 Filistinli aileye mesken edindirilmesi, işsiz bazı gençlere bir yıl süreyle iş temin edilmesi, işgalcilerin bölgeye kurmuş oldukları Har Hazeytim adlı Yahudi yerleşim merkezinin Müslümanların yaşadığı bölgeye doğru büyümesinin önlenmesi ve bazı Müslüman çocukların eğitimi için bir çocuk yuvası açılması amaçlanıyor. Proje konusunda Kudüs'te faaliyet yürüten Toplum Geliştirme Müessesesi ile yardımlaşılacak. Projenin bitirilmesi için yaklaşık 3 milyon 420 bin dolara ihtiyaç duyuluyor.

2) Aksa Kütüphanesi projesi;

Mescidi Aksa'nın kuzey kısmının bodrum katında Sultan Eşref Kayıtbay tarafından yaptırılmış bir kütüphane bulunmaktadır. Ancak bu bölüm dar olduğundan az sayıda ziyaretçi almaktadır ve yeterince havadar değildir. Buna ek olarak İsrail işgal devletinin 1997'de açtığı meşhur tünel sebebiyle yıkılma riskiyle karşı karşıya gelmiştir. Şimdi bu kütüphanenin kullanıma açılabilmesi için sağlamlaştırılması ve ıslahı gerekmektedir. İslami Vakıflar Dairesi, 1999'da bu kütüphanenin Kadınlar Camisi denilen kısımda daha geniş bir yere taşınması için bir proje geliştirdi ve faaliyetler başlattı. Burası caminin kible kısmında ve camiye bitişik halde bulunmaktadır. Bir buçuk yıl süren çalışma sonunda yeni kütüphane kullanıma hazır hale getirildi, kitaplar tasnif ve tertip edildi ve 2001 yılında hizmete açıldı. Bu kütüphanede oldukça önemli kaynak kitaplar bulunuyor. Fakat İsrail'in baskıcı uygulamaları, kütüphanenin zaman zaman muhasaraya alınması, Kudüs'e çevre illerden girişlerin engellenmesi sebebiyle araştırmacıların bu kütüphaneden yararlanmaları çok zor olmaktadır. Ayrıca işgalcilerin daha önce yine zengin kitaplarla dolu olan Halidiye Kütüphanesinin etrafına Yahudiler için evler yaptırarak bu kütüphanenin kullanımını engellediği biliniyor. Benzer bir uygulamanın söz konusu kütüphane için gerçekleşmesi durumunda buradaki zengin eserlerden istifade edilmesi de zorlaşacak, hatta imkansız hale gelebilecektir. İşte bu sebeple Kudüs Müessesesi, Aksa Kütüphanesi adıyla daha güvenli bir yerde başka bir kütüphane açmayı ve söz konusu kütüphanelerde bulunan kaynak eserlerin mikrofilmlerini alarak bu yeni kütüphaneye yerleştirmeyi planlamaktadır.

3) Filistin'deki kutsal mekanların haritası projesi;

Bu projeye Filistin'in bütün bölgelerindeki tarihi ve kutsal mekanların yerlerinin belirlenip buraların ayrıntılı bir haritalarının çıkarılması ve bu haritanın bastırılıp ilgilienlere dağıtılması amaçlanmaktadır.

4) Gasp edilmiş Arapça ve İslami vesikaların kurtarılması projesi;

Osmanlı döneminde Filistin belli idari bölgelere bölünmüştü ve buralarda vakıflar, araziler, mülkiyetler vs. ile ilgili el yazması vesikalar saklanıyordu. İsrail işgal devletinin kuruluşundan sonra bu vesikaların çoğu Siyasi ve Akademik Kurum tarafından İsrail üniversitelerinin araştırma merkezlerine nakledildi. Oysa bu vesikalarda Filistin'in tarihi, kültürü ve oraldaki gayri menkullerin, vakıf mülkiyetlerinin kimlere ait olduğu hakkında oldukça önemli bilgiler bulunmaktadır. İşte bu bilgilerin korunması için söz konusu vesikalara ulaşılması ve muhafaza altına alınması gerekmektedir. Kudüs Müessesesi bu doğrultuda geliştirdiği projeye eski camilerde ve tarihi mekanlarda bulunan vesikalara ulaşip bunları

belli bir yerde toplayarak muhafaza altına almayı, gasp edilmiş olanların da kopyalarını, mikrofilmlerini temin etmeyi hedeflemektedir. Projenin uygulamaya geçirilmesinde Ummu'l-Fahm'daki Çağdaş Araştırmalar Merkezi'yle işbirliği yapılacaktır.

5) Kudüs'teki İslami vakıflar ve mukaddesatla ilgili bir müze ve kültür sitesi kurulması;

Bu proje çerçevesinde birinci olarak Kudüs'teki İslami mirasın tanıtılması, bu mirasın geçmişi ve mevcut durumu ile ilgili bilgilerin, fotoğrafların ve bazı eserlerin teşhir edileceği müze, ikinci olarak kültürel faaliyetlerin yürütüleceği bir salon, üçüncü olarak da bir konferans salonu inşa edilmek suretiyle bir kültür sitesinin kurulması hedeflenmektedir.

İkinci kısma giren projeler:

1) Filistin alimleri ansiklopedisi projesi;

Bu proje çerçevesinde İslam'ın Filistin beldesine girişinden h. 1400 yılına kadar geçen süre içinde bu topraklardan çıkmış tüm ilim adamlarını (Müslüman veya Hristiyan) tanıtan bir ansiklopedi hazırlanması hedeflenmektedir. Projenin amacı Filistinlilerin İslam ve Hristiyan kültüründeki derinliği, Filistin alimlerinin çağlar boyunca ilim dünyasına sağladıkları katkı, Filistin'in bugünkü nesline geçmişte yetiştirmiş değerlerin tanıtılması suretiyle geçmişle bağlarının kuvvetlendirilmesi ve Filistin alimleri hakkında bilgi sahibi olmak isteyen araştırmacıların önüne gerekli ve yeterli bilgilerin konulmasıdır. Projenin hayata geçirilmesinde Kudüs'teki Toplum Geliştirme Müessesesi ile işbirliği yapılacak ve en az yirmi kişiden oluşan bir araştırma heyeti oluşturulacaktır.

2) Kudüs Araştırmaları Merkezi projesi;

İsrail işgal devleti, Kudüs'ün İslami kimliğini ve tarihi zenginliğini yok edebilmek için yoğun bir faaliyet yürütmektedir. Bu amaçla uluslararası Siyonizm tarafından desteklenen birçok kurum ortaya çıkarılmıştır. Bu oluşumların ana amaçlarından biri de Mescidi Aksa'yı ortadan kaldırarak yerine Süleyman Heykeli dedikleri şeyi inşa etmektir. Buna karşılık Kudüs'ün tarihi ve kültürel kimliğinin korunması için faaliyet yürütülmesi gerekmektedir. İşte Kudüs Araştırmaları Merkezi inşa edilmesi projesinin amacı da budur. Bu projeye Kudüs'teki mukaddes mekanların ve tarihi mirasın tanıtılması, buraların bütün Müslümanların gönüllerindeki değerlerinin artırılması, Kudüs'teki tarihi ve mukaddes mirasla ilgili bilgilerin belli bir merkezde toplanması, tüm iletişim tekniklerinin kullanılması suretiyle bu alanda Kudüs'e hizmet edilmesi, siyonistlerin Mescidi Aksa'yı ve Kudüs'teki mirası yok etme amacına yönelik çalışmalarının ve planlarının dünya kamuoyuna tanıtılması, Kudüs'ün kimliğini değiştirme amacına yönelik faaliyetlerin yakın takibe alınması ve engellenmesi, Kudüs konusuna özel bir kütüphane inşa edilmesi hedeflenmektedir.

3) Kudüs'le ilgili kültürel ürünler hazırlama merkezi kurulması projesi;

Şüphesiz iletişim alanında faaliyet yürüten kurumlar, Kudüs'le ilgili çalışmalarında malzemeye büyük ihtiyaç duyuyorlar. Bu malzemelerin ellerine verilmesi işlerini kolaylaştıracak ve Kudüs davasının tanıtılması amacına yönelik faaliyetlerini artıracaklardır. İşte bu projenin amacı da Kudüs meselesiyle ilgili olarak iletişim alanında kullanılabilecek görsel ağırlıklı veya dokümanter malzemeler hazırlayıp değerlendirebileceklerin istifadesine sunmaktır. Bu projenin uygulamaya geçirilmesinde Kudüs'teki Toplum Geliştirme Müessesesi'yle işbirliği yapılacaktır.

4) Filistinli ailelerle kardeşleşme projesi;

Kardeşleşme sünnetini Rasulullah (s.a.s.) hicretten sonra Medine'de uygulamış ve Mekke'den gelen muhacirlerle Medineli ensarı kardeşleştirmiştir. Bu kardeşleşmenin gerek muhacirlerin dertleriyle ilgilenecek birer yardımcıya kavuşmaları ve gerekse sağlam bir İslam toplumunun temellerinin atılması açısından çok büyük bir faydası görülmüştür. Filistin'deki mağdur ve mazlum durumdaki aileler de ellerinden tutacak, zor durumda kaldıklarında dertleriyle ilgilenecek kardeş ailelere ihtiyaç duyuyorlar. Kardeşleşme yoluyla gösterilecek ilgi ve yapılacak yardımın, genel yardıma nispetle çok farklı bir yeri ve etkisi olacaktır. İşte Kudüs Müessesesi bu projeye Filistin'deki ailelerle, onlara el uzatmak isteyen aileler arasında köprü vazifesi görerek bu kardeşleşme projesini hayata geçirmeyi planlamaktadır. Kardeşleşme iki yönlü olacaktır. Bir yönü içe bir yönü dışa dönük olacaktır. İçeride durumları iyi olan ailelerle zor durumda olan ailelerin kardeşleşmesine, dışarıdan da Filistin'deki mağdur ailelerin ellerinden tutmak, onlarla doğrudan irtibat kurmak isteyen ailelerle Filistinli ailelerin kardeşleşmesine öncülük edilecektir. Bu projeye, Filistin halkının direnişinin güçlendirilmesi, Filistin'in içindekilerin varoluş mücadelelerine desteğin artırılması, Filistin'in dışından içine yardım ulaştırılması için yeni kapılar açılması, Filistin'le doğrudan bağlantılı olmayanların gönüllerinde o insanların davalarına karşı ilgi ve sevgi oluşturulması ve Filistinlilerin maneviyatlarının, morallerinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

5) Kudüs Dostları projesi;

Bu projeyle bir 'Kudüs Dostları Ailesi' oluşturulması hedeflenmektedir. Projenin hedefi bu aileye en az bir milyon kişinin katılmasını sağlamaktır. Kudüs Dostları projesi çerçevesinde değişik üyelik sıfatları belirlenecek. Bunlar: a) Normal üyelik; Üye olan yılda 10 Euro aidat ödeyecek ve kendisine Kudüs'ün ve Mescidi Aksa'nın özel fotoğrafları ve posterleri gönderilecek. b) Gümüş üyelik; Üye olan yılda 25 Euro aidat ödeyecek ve kendisine Kudüs Müessesesi'nin "Kudüs Çağrısı" adını taşıyan aylık yayın organı gönderilecek. c) Altın üyelik; Üye olan yılda 50 Euro aidat ödeyecek ve kendisine Kudüs Müessesesi'nin aylık yayın organı, muhtelif araştırma eserleri gönderilecek, ayrıca kurumun Web yayınlarından ücretsiz olarak yararlanabilecek. d) Elmas üyelik; Üye olan yılda 100 Euro aidat ödeyecek ve kendisine Kudüs posterleri, Kudüs risaleleri adlı yayınlar, aylık Kudüs Kitabı, iki ayda bir yayınlanan Kudüs Raporu gönderilecek. Bu üyelerin tümüne birer üyelik kartı verilecek.

6) Kudüs TV kanalı projesi;

Televizyon yayıncılığının toplumun yönlendirilmesinde önemli rol oynadığı bir gerçektir. Bu projeyle televizyon yayıncılığının etkisinin Kudüs davası lehine kullanılması için bir uydu kanalı kurulması hedeflenmektedir.

7) Uluslararası Kudüs kültür ödülü projesi

Kudüs'le ilgili araştırmalara teşvik amacıyla her yıl bu alanda bir ödül tahsis edilmesi ve seçilen bazı çalışmaların ödüllendirilmesi planlanmaktadır.

Üçüncü kısma giren projeler:

1) Üniversite öğrencilerine burs projesi;

Özellikle Kudüs'te varoluş mücadelesi veren ailelerin çocukları üniversite tahsili yapmakta zorlanmaktadır ki bunun en önemli sebebi ekonomik sıkıntılardır. İşte bu sıkıntıların aşılması amacıyla özellikle Kudüslü ailelerin çocuklarına burs temin edilmesi planlanmaktadır.

2) Teknik alanlarda meslek edindirme merkezi kurulması projesi;

Özellikle Kudüs'te varoluş mücadelesi veren ailelerin iş bulma konusundaki sıkıntılarının azaltılması amacıyla böyle bir merkezin kurulması planlanmaktadır.

3) Öğrencilere yönelik sağlık merkezi projesi;

Bu projenin amacı özellikle anaokulu ve ilk öğretim çağındaki çocuklara yönelik sağlık hizmetleri verilmesi amacıyla bir sağlık merkezi kurulmasıdır.

4) Kudüs'te bir M2 projesi;

İsrail işgal devleti Kudüs'te Yahudileştirme çalışmasına büyük ağırlık vermektedir. Müslümanların da bunun önüne geçmek için çok daha yoğun ve etkili bir faaliyet yürütmeleri gerekmektedir. Bu projenin amacı da dünya Müslümanlarının katkılarıyla Kudüs'teki gayri menkullere sahip çıkılmasıdır.

5) Kabiliyetli öğrencilerin mesleki yönden geliştirilmesi merkezi projesi;

Filistin'de özellikle de Kudüs'te yaşayan Filistinliler arasında muhtelif mesleki kabiliyetlere sahip olan ama kendilerini geliştirme imkanlarından mahrum pek çok kişi bulunmaktadır. Böyle bir merkez tesis edilmesiyle onlardan en azından bazılarının ulaşıp mesleki maharetlerini geliştirmelerine yardımcı olunması amaçlanmaktadır.

6) Filistin ve Kudüs kurumlarıyla kardeşleşme projesi;

Bu projeyle dünyanın değişik yörelerinde kültürel, ekonomik ve bilimsel alanlarda faaliyet yürüten kurumlarla Filistin'in içindeki kurumlar arasında kardeşleşmenin, böylece bir yardımlaşma ve işbirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

8) İş edindirme merkezi projesi;

Genelde tüm Filistin'de, özelde Kudüs'te işsizlik oranı günden güne artmaktadır. Bunda İsrail işgal devletinin maksatlı uygulamalarının önemli rolü bulunmaktadır. Bu uygulamalar neticesinde Filistin'in genelinde işsizlik oranı yüzde 40-45'e varmıştır. Bu problem ekonomik sıkıntıların da günden güne artmasına sebep olmaktadır. Kudüs Müessesesi, insanların iş bulmalarına yardımcı olmak ve iş alanları açmak, bu alanda projeler geliştirmek amacıyla özel bir merkez kurmayı planlamaktadır.

Bütün bu projelerle ilgili ön çalışmalar tamamlanmış, maliyet hesapları çıkarılmış, yardımlaşılacak kurumlarla irtibatlar sağlanmış ve bazıları için kaynaklar da temin edilmiştir. Ancak temin edilen kaynaklar, projelerin tümü için gereken kaynağın henüz yüzde 6'sına tekabül etmektedir. Bu amaçla yeni kaynaklar oluşturulması ve yardımcı olabileceklerle bağlantılar kurulması için faaliyetler sürdürülüyor. Türkiye'den Kudüs davasına, oradaki insanların varlık mücadelelerine katkıda bulunmak isteyenlerin de bu projelere ilgi göstermeleri ve yardımcı olmaları gerekmektedir. Bütün

faaliyetler tam bir şeffaflıkla ve dönemsel raporlar çıkarılması suretiyle yürütüldüğünden kaynak temin edenlerin, faaliyetleri doğrudan takip etmeleri ve verdiklerinin nerelerde kullanıldığı hakkında bilgi edinmeleri mümkündür.

San'a'da Gerçekleştirilen 2003 Yıllık Kongresi

2003 yıllık kongresi müessesenin ikinci yıllık kongresi oluyordu. Bundan önce müessesenin merkezinin bulunduğu Beyrut'ta bir kuruluş toplantısı, diğeri birinci yıllık kongre olmak üzere iki ayrı genel toplantı gerçekleştirildi ve ben Allah'ın izniyle her ikisine de katıldım. Birinci toplantıda sadece katılımcı üye sıfatı taşıyordum. İkinci toplantıda yani ilk yıllık kongrede kardeşlerimiz bizim için lütufta bulunarak Merkezi Heyet'e seçtiler. Böylece San'a'da gerçekleştirilen ikinci yıllık kongreye bu sıfatla katıldım.

2003 kongresinin San'a'da gerçekleştirilmesinin sebebi aynı zamanda burada Yemen şubesinin açılışının gerçekleştirilmesiydi. Dolayısıyla hem bu şubenin açılışı, hem de yıllık kongre aynı döneme denk getirilerek iki iş bir arada gerçekleştirilmiş oldu.

Yemen yönetimi kongre ve Yemen'de yapılacak faaliyetler için büyük kolaylıklar sağladı. Kongreye katılmak için giden üyelerin hepsine devlet özel misafiri muamelesi yapıldı. Ayrıca San'a'nın en büyük camilerinden birinde 6 Haziran 2003'e denk gelen Cuma günü hutbenin konusu Kudüs davası ve Kudüs Müessesesi'nin çalışmalarının bu açıdan arz ettiği önemdi. İmam efendinin verdiği oldukça etkileyici hutbeyle camidekilerin bir çoğunun gözlerini yaşarttığına şahit olduk. Hutbede İslam aleminin karşı karşıya olduğu durum, emperyalist güçlerin adeta aç kurtlar gibi Müslüman toplumların üzerine üşüşmesi hakkında da oldukça etkileyici ifadelerle yer verildi.

San'a'daki 2003 kongresinin başkanlığını Lübnan'daki Cemaat-i İslamiye'nin lideri ve aynı zamanda müessesenin İdare Meclisi'nin Başkanı Şeyh Faysal Mevlevi yaptı. Meclisü'l-Umena'nın Başkanı muhterem Prof. Dr. Yusuf el-Kardavi hastalığı sebebiyle katılamadı. Toplantıya ev sahipliği yapan Yemen İslah Partisi'nin Genel Başkanı ve Yemen Meclisi Başkanı Abdullah Hüseyin el-Ahmer'in kızı kongrenin başlamasından bir gün önce Amman'da bir trafik kazasında hayatını kaybetti. Onun kızının vefat ettiği gün ben Amman'da idim. Trafik kazasından da orada haberim olmuştu ve çok üzül müştüm. Kaza sebebiyle toplantıya katılamayacağını sanıyordum. Fakat San'a'ya vardığımda açılış toplantısında onu görünce gösterdiği bu fedakarlık ve gayret sebebiyle çok duygulandım. Bununla birlikte açılış konuşmasını yaparken son derece bitkin ve yorgun halde olduğu hissediliyordu. Yüce Allah'tan kızına rahmet, kendisine de büyük ecir diliyoruz. Üstat el-Ahmer aynı zamanda San'a'daki toplantının tüm harcamalarını üstlenerek büyük bir maddi fedakarlık ve lütufta da bulundu.

San'a'daki yıllık kongrede seçimlerden sonra, geçen bir yılın faaliyetleri değerlendirildi ve ileriye dönük projeler üzerinde duruldu. Biz bu faaliyetler ve projeler hakkında yukarıda yeterince bilgi verdik. Yazımızın sonunda da kongrenin kapanış bildirgesinin bir tercümesini vereceğiz.

Yeni Şubeler Açma Çabaları

Kudüs Müessesesi uluslararası bir kuruluş olduğundan dünyanın değişik ülkelerinde şubeler açmak için çabalar yürütmektedir. İlk olarak da Yemen şubesi açıldı. Bunun yanı sıra İran, Suriye, Sudan, Malezya, Mısır gibi birçok ülkede de şubesinin açılması için müracaatlar yapıldı. Bazı ülkeler olumlu cevap vermiş durumlar ve resmi prosedürün tamamlanması için faaliyetler yürütülüyor. Müessesenin Müdürü Dr. Muhammed Ekrem el-Adluni, Türkiye'de de şube açma imkanının olup olmadığını bana sordu. Endonezya'dan katılan Prof. Ahzemi Samiun da bir keresinde: "Gelecek yılın kongresini her halde Türkiye'de yaparız" diye takıldı. Bildiğim kadarıyla Avrupa Birliği'ne uyum yasaları bu tür uluslararası kurumların şube açmalarına imkan sağlıyor. Ama bu yasaların ne kadar hayata geçirildiğini ve uygulanış prosedürünü bilmiyoruz. Sadece küçük bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Türkiye-İsrail Parlamenterler Arası Dostluk Grubu oluşturulunca milletvekilleri aralarında yarışa geçiyorlar. Bilderberg'den gelen teklif geri çevrilmiyor. CFR üyeleri çok rahat bir şekilde Türkiye'de toplantı yapıyor ve üst düzey devlet yetkilileri tarafından davet ediliyorlar. 500. Yıl Vakfı 12 yıldan beridir Türkiye'de yoğun bir lobicilik faaliyeti yürütüyor. Öte taraftan birkaç yıl önce Filistin'le Dayanışma ve Dostluk Derneği kurmaya çalıştık, başvurumuz İçişleri Bakanlığı'ndan geri çevrildi. Kimse kolay kolay Kudüs davasını sahiplenme cesareti gösteremiyor. ABD ve İsrail'in diplomatik tehditleri bayağı etkisini gösteriyor. Artık bu korkuların aşılması ve en azından Kudüs konusunda son derece sivil faaliyetler yürüten Kudüs Müessesesi'nin Türkiye'de temsil edilmesine imkan tanınması gerekmiyor mu? Bakalım bu konudaki taleplerimiz nasıl karşılanacak?

Kudüs Müessesesi'nin San'a Kongresi'nin Kapanış Bildirgesi

Kudüs Müessesesi Merkezi Heyeti'nin "Şeyh Raid Salah Dönem Çalışması" adıyla 4-6 Haziran 2003'te, sayın Yemen Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih'in yardım ve destekleriyle San'a'da gerçekleştirdiği yıllık toplantısının kapanış bildirgesi:

Kudüs Müessesesi'nin Merkezi Heyeti ikinci yıllık kongresini 4-6 Haziran 2003 tarihlerinde değerli Yemen ülkesinin bağrında, muhterem cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih'in yardımıyla ve "Şeyh Raid Çalışma Dönemi" adıyla gerçekleştirmiştir. Toplananlar faaliyet raporlarını gözden geçirdikten sonra aşağıdaki kararları almışlardır:

1) Yurda dönüş, başkenti Kudüs-i Şerif olan ulusal devletini kurma, onurlu, hür, bağımsız olarak ve tarihteki bütün sınırlarıyla vatanı geri alma amacını gerçekleştirmek için bütün yollarla direniş hakkı da dahil olmak üzere Filistin halkının tüm ulusal haklarına sahip çıkılmasının te'kidi. 'Yol Haritası' planının Filistin halkına karşı oynanan oyunlar zincirinin yeni bir halkasından, susuz kişinin su sandığı ama yanına vardığı zaman bir şey olmadığını anladığı seraptan başka bir şey olmadığını vurgulanması.

2) Tüm Arap ve İslam ülkelerinin hükümetlerinin, özellikle tarihte benzeri görülmemiş mevcut şartların arz ettiği tehlikeler karşısında Kudüs'ün, kimliğinin ve kutsal değerlerinin korunması konusunda tarihi sorumluluklarını eksiksiz bir şekilde yüklenmeye çağırılması. Söz konusu tehlikeler gerek siyasi faaliyet adı verilen alanda, gerekse Kudüs'ün Siyonist işgalin birleşik ve kalıcı başkenti olarak kabul edilmesi ve Siyonist anlayış doğrultusunda tam olarak Yahudileştirilmesi amacı için yürütülen çalışmalarla kendilerini göstermektedir.

3) Arap halklarının ve tüm Müslüman halkların, dünyadaki tüm özgürlerin, toprağı işgal edilen, onuru rencide edilen, evleri yıkılan, yaşlıları, kadınları ve çocukları öldürülen, gençlerinin binlercesi tutuklanan, altyapısı tahrip edilen, ekonomik, toplumsal ve eğitim alanındaki faaliyetleri darmadağın edilen mazlum Filistin halkının uygar hayatının korunması için ellerinden gelen çabayı sarf etmeye çağrılmaları.

4) Filistin'deki İslami Hareket'in lideri ve İslami Kutsal Mekanların İmarı İçin el-Aksa Müessesesi'nin başkanı, kutsal Mescidi Aksa'yı tehdit eden projeler konusunda defalarca uyarıda bulunan, Kudüs'ü savunmanın Filistin halkının haklarını savunmak için verilen mücadelenin ayrılmaz bir parçası olduğunu vurgulayan mücahit Şeyh Raid Salah'ın tutuklanmasının kınanması.

5) İslami ve uluslararası bir sivil toplum kuruluşu olan, Kudüs şehrinin kurtarılmasını ve onun Arap kimliğinin, bağrında barındırdığı İslami ve hristiyanlara ait kutsal mekanların korunmasını, Filistin halkına hizmeti ve onun varoluş mücadelesine desteği, bütün zor şartlarda kitlesel, toplumsal, tıbbi ve eğitime yönelik kurumları vasıtasıyla ona yardımda bulunmayı amaç edinen Kudüs Müessesesi'nin çağrısına sahip çıkılması. Bu doğrultuda Merkezi Heyet, İdare Meclisi'nin geçen yılda gerçekleştirdiği faaliyetleri gözden geçirmiş, yapılan tüm çalışmaları takdir etmiş, geleceğe dönük projeleri de onaylamış ki bunların da başlıcaları şunlardır:

Sağlık, toplum, eğitim, kültür ve diğer alanlara yönelik birinci grup projelerin hazırlanması ve bunların hayata geçirilmesi için faaliyetlerin başlatılması. Bu projelerin maliyet tutarı 50 milyon Euro civarındadır. Yirmiden fazla projenin hayata geçirilmesi için gerekli bağlantılar kurulmuş ve bunlar için ilk etapta üç milyon Euro kaynak temin edilmiştir.

Müessesenin Beyrut'taki merkezinin fiili olarak faaliyete başlaması ve değişik ülkelerde şubeler açılması için çalışmalar yürütülmesi. İlk etapta Yemen'de bir şube açılması. Müessese, genelde tüm Filistin, özelde Kudüs davası için bilinçlendirme çabaları yürütmek amacıyla kültürel ve iletişime yönelik muhtelif çalışmalar başlatmıştır. Bu çalışmalarla direniş ve boykot ruhunun güçlendirilmesi, köklü tarihi manaların zihinlere yerleştirilmesi, Siyonistlerin tarihi saptırma ve gerçeklerin aslını değiştirme amacına yönelik planları hakkında bilgilendirme yapılması hedeflenmektedir.

Yedi ayrı birime ayrılan 2003 yılı planının ve bütçesinin onaylanması. Bu yedi birim: İletişim, genel ilişkiler, kültür ve eğitim, siyasi ve hukuki çalışmalar, finans ve mali kaynakların geliştirilmesi, kitlesel ve toplumsal faaliyetler, yeni şubeler açılması.

Filistin halkına yardım amaçlı ikinci grup projelerin hayata geçirilmesi için faaliyetlerin başlatılması. Maliyeti 24 milyon Euro tutacak olan bu projelerin sayısı yirmidir ve Filistin halkının ihtiyacına göre öncelik sırasıyla hayata geçirilecektir. Bunların 5'i Mescidi Aksa, kutsal mekanlar ve toprağın korunması, 7'si tarihi mirasın, kimliğin ve kültürel yapının ihya edilmesi, 8'i Filistin toplumunun geliştirilmesi ve kalkındırılması ile ilgilidir.

Arap halkının, İslam ümmetinin ve dünyadaki özgürlerin Kudüs'teki hakkına sahip çıkılması, şehitlerin kanlarına vefa, tüm tarihi hakların korunması, baskılar ne kadar artsa ve ne kadar büyük fedakarlıklar gerekse de tavizde bulunulmasını red amacıyla yüz milyon imza toplama kampanyasının başlatılması.

Halklarımızın evlatlarının Kudüs ve mukaddes değerler karşısındaki rollerini daha aktif bir şekilde icra etmelerinin sağlanması amacıyla "Kudüs Dostları" kampanyasının başlatılması; Arap ve Müslüman ailelerin Kudüs'teki ve Filistin'deki kardeşlerinin durumlarını sağlamlaştırmaları, onlara destek sağlamaları amacıyla Filistinli ailelerle kardeşleşme projesinin hayata geçirilmesi; Filistin'in içindeki

halkımızın imkanlarının artırılması, onların varlık mücadelelerinin güçlendirilmesi, konumlarının sağlamlaştırılması, direniş ve kararlılıklarına güç katacak bütün imkanların temini amacıyla Kudüs ve Filistin'deki kurumlarla kardeşleşme faaliyetlerinin başlatılması.

Müessesenin Web sitesinin geliştirilmesi, böylece bu sitenin Kudüs ve onunla bağlantılı konularda ilmi, kültürel ve medyatik bir kaynak haline getirilmesi.

Dünya Kiliseler Birliği ile işbirliği ve ortak organizasyon yoluyla, Kudüs'teki ve Filistin'deki halkımız için hizmet veren tüm kurumlar arasında yardımlaşmayı sağlamak amacıyla, Kudüs için faaliyette bulunan tüm kurumlar ve cemiyetlerle uluslararası bir konferans düzenlenmesi için hazırlık çalışmaları yapılması.

Kültür ve iletişim alanına yönelik yayınlar çıkarılması veya desteklenmesi. Bu yayınlar: Periyodik Nidau'l-Kuds (Kudüs Çağrısı) yayını, Kudüs araştırmaları serisi, Kitabu'l-Kuds (Kudüs kitabı), Kudüs risaleleri, "Kudüs'ü unutmamamız için" serisi ve benzerleridir. Muhtelif konferanslara iştirak edilmesi, konferanslar, paneller, toplantılar, basın toplantıları, televizyon programları, Kudüs ve mukaddes değerleri savunma amaçlı dayanışma toplantıları düzenlenmesi.

Sonuç

Kudüs Müessesesi Merkezi Heyeti toplantısının sonunda, ikinci kongresinde gördüğü sıcak ilgi, yakınlık, güzel ev sahipliği ve saygın muamele sebebiyle Yemen Cumhurbaşkanı, yönetimine ve halkına şükranlarını ve minnet duygularını sunmakta, değerli Yemen beldesinde bu müessesenin şubesinin açılmasına muvafakat etmesinden dolayı muhterem Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih'e sonsuz teşekkürde bulunmakta, bu genç müesseseye verdiği destek, yaptığı teşvik ve mükemmel ev sahipliği dolayısıyla muhterem Şeyh Abdullah Hüseyin el-Ahmer'e takdir ve minnet duygularını arz etmektedir.

Filistin

Kaynak: [Kudüs Müessesesi ve San'a'da Yapılan 2003 Kongresi - Ahmet Varol](#)

Evdeki Hesap Çarşıya Uymadı - Abdurrahman Dilipak

"Vurun Beni Eve Gitmek İstiyorum"

Bu hiç hesapta yoktu... Çöl sıcaklığı hesaplanmıştı. **Irak** halkının **Saddam**'ı istemediği de doğru idi. Ama kendi ülkelerinde **Amerikan** askerlerini de görmek istemiyorlardı.

Irak'a ilk gönderilen **3. piyade tümeninde** gerginlik had safhada. Eve dönmeleri süresiz ertelendi. Bir TV muhabirinin röportajında "**vurun beni eve gitmek istiyorum**" diye bağırان **Amerikan** askeri tek örnek değil. Bir çok asker psikolojik tedavi görüyor. **Irak** halkı gibi **Amerikan** ve **İngiliz** askerleri de kendilerinin kandırıldığını ve verilen sözlerin tutulmadığını düşünüyorlar. Bugüne kadar operasyonun **ABD**'ye maliyeti **48 milyar doları** bulmuş. Her ay **3.9 milyar** daha gidiyor. **10.000** kişilik **Amerikan Ulusal Muhafızlarının Mart 2004**'de bölgeye gelmesinden önce **ABD** genel anlamda güvenliğin sağlanmış olması için **Bağdat**'ta merkezi bir yönetimin kurularak Irak güvenlik elemanlarının şehirlerde asayışı sağlamasını hayal etse de, bunun kolay olmayacağı bilinen bir gerçek. Çünkü **Irak**'ta **ABD** askeri varlığına karşı büyüyen öfke her gün biraz daha artıyor.

Amerika şimdi, dünyadan "**Barış gücü**" altında, bölgede jandarma görevi yapacak "**ucuz asker**" arayışına girdi. **Türkiye**'ye de, **Polonyalı** bir komutanın komutasında bu birlikte devriye ve gece bekçiliği görevini vermek istiyor. Yani bu kez **ABD Irak** halkından gelecek saldırılara karşı "**canlı kalkan**" arayışına girdi. Sivillerimiz, Amerika'nın işgaline ve saldırılarına karşı canlı kalkan olarak gitmişti **Irak**'a, Şimdi **Amerika**, askerlerimizden **Irak** halkından gelecek saldırılara karşı askeri kampların ve stratejik hedeflerin çevresinde "**canlı kalkan**" olmasını istiyor.

Tabi bu ilk adım, bunun ikinci adımı, **ABD** eğer **Irakta** tutunabilirse, yeni hedeflerle ilgili saldırı planlarında bizi koç başı olarak kullanmak ve "**suç ortağı**" yapmak istiyor. Bunun da adı "**stratejik ortaklık**" olacak..

Şimdi, geline nokta, **Amerikan** ve **İngiliz** hükümetleri kendi kamuoylarından ciddi eleştiri alıyorlar. Blair her an istifa edebilir. **Bush** ise seçim şansını tamamen kaybetmiş durumda. **Şiiler**, **Amerika** ve **İngiltere**'ye yıl sonuna kadar süre tanıyor.. **2 Kürt** lider dışında diğer Kürt gruplarından bir destek yok. Arap milislerin saldırıları ise kesintisiz sürüyor. Artık her gün bir ya da iki **Amerikan**

askeri hayatını kaybediyor ve günde 20'den fazla saldırı gerçekleşiyor. Olayların önünü almak mümkün olmuyor.

Dünya kamuoyunda **Amerikan** mallarına karşı gösterilen tepki ve boykot sonucu **ABD**'nin dünya pazarındaki payı **%20** oranında geriledi. **Doların Euro** ya karşı değer kaybının da aynı seviyede olduğu düşünülürse, **ABD** nin "**Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olma**" gibi bir tehlike ile karşı karşıya olduğu görülecektir. Tüketici kredilerinin hemen hemen sıfırlanmasına rağmen ekonomik durgunluğun devam ediyor olması, iç talebin canlandırılmaması da bir başka sorun. **Amerikan** borsası da eş zamanlı olarak durgunluktan nasibini alıyor.

Amerikan Borsası kan kaybetmeye devam ediyor. Derinlik yok ve dalgalı seyrin yönü her zaman aşağı doğru sarkmalarla devam ediyor. Tüm dünyada Amerikan kurumlarına karşı öfke çığ gibi büyürken **anti-Globalist ve anti-Kapitalist / anti-Amerikancı sol** hareketler, ilk kez **Müslüman** muhalefeti ile "**Küresel barış ve adalet**" sloganı etrafında birleşerek **ABD**'yi köşeye sıkıştırmaya çalışıyor.

Görünen o ki, **Irak**'ta işler sanıldandan uzun sürecek ve evdeki hesap çarşıya uymayacak.

Süleymaniye'de Ne Oldu?

Tek olay **Süleymaniye**'de yaşanmadı. Biz **Süleymaniye**'yi tartışırken **Kosova**'da, **Prizen**'den bir başka haber geldi. Bu kez **Alman** askerleri bir **Türk** subayını evire çevire dövmüşler, sokak ortasında çırıl çıplak bırakmışlardı.

Cüneyt Ülsever, geçen gün bir yazısında **Süleymaniye** olaylarının "**Nahcivan darbesine**" benzemediğini yazdı. Ardından da, **Rumsfeld**'in **Erdoğan**'a mektubunu ve iki ülke arasındaki inceleme komisyonunun mutabakat zaptını irdeledi. Sahi **Rumsfeld**'in mektubunda ne deniliyordu? Kuşkusuz bu mektubun niçin **Dick Cheney** tarafından imzalanmadığını ya da neden Savunma Bakanı'na gönderilmediğini tartışmak mümkün ama, önce içeriğine bakalım.

"...Umarım, Ortak Komisyon... bizim askerlerimiz ve subaylarımızın haklı ve acil nedenlerden dolayı **Süleymaniye** baskınına gerçekleştirdiği yolunda size güven verir..." "...Bir **suikast tehdidi**, koalisyonla karşı diğer eylemler ve bunların hızla stabilize edici sonuçlarının olabileceği, bizim askeri güçlerimizin süratle hareket etmesinin temelini oluşturdu. Ayrıca, gözaltına alınan ve hiçbir **üniformalı olmayan** Türk personel ile birlikte, beklenmedik bir biçimde çok sayıda silah, patlayıcı maddeler, detonatörler ve zamanlama cihazları bulunması **mevcut kuşkularımızı** daha da artırdı. Bizim anlayışımıza göre, **bu silahlar ve cihazların çoğu Türk güçlerinin genelde kullandıkları türden değildi...**" "...Bizim askeri güçlerimiz harekete geçti, çünkü en azından gözaltına alınanlardan bazılarının, **Kuzey Irak**'ta koalisyon güçlerine karşı **komple** içinde olduğu düşüncesini veren ve zamana duyarlı bilgimiz vardı..."

Ülsever, Çandar ve Çevik'in olay yeri izlenimlerini de aktarıyor. "**8 Temmuz 2003 Salı** günü, **Habur Kapısı**'nda, resmen olmadığı ilan edilen ama varlığını herkesin bildiği **JİTEM**'in (*Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele*) **sivil giyimli** ve telefon konuşmalarından **astsubay** olduğunu öğrendiğim mensuplarının önünde... Irak topraklarına... geçip geçmeyeceğimi bilmeden beklerken "...**JİTEM**'in sivil giyimli ve Habur'dan geçen herkesin yüreğine korku salan astsubayların '**Genelkurmaydan geçiş iznimiz bulunduğunu**' ısrarla söylememize ve bu konuda paşa ismi vermemize rağmen, bir astsubayın bir **generale** alışılmadık **kayıtsızlığını** sergileyecek kadar **fütursuz** ve kendilerinden emindiler. Acaba **Kuzey Irak**'ın özellikleri, **TSK**'nın **emir komuta mekanizmalarının bilinen işleyişinde** istisna teşkil edecek özellikler mi taşıyordu? Eğer öyleyse, bu **Süleymaniye Olayı**'nı anlamamıza ipucu teşkil edecek bir ölçü olabilir miydi?"

İşin bir de **paketlere sığmayan gerçek** yanı olduğunu hesap etmemiz gerekiyor kuşkusuz.. **Süleymaniye** olayı **Türkiye**'nin derin gerçeği ile bizi bir kere daha burun buruna getirdi. Hani derler ya, "**besle kargayı oysun gözünü**". Bu **derin devlet** yapısının örgütlenmesinde **ABD**'nin büyük emeği var. **Talat Turhan**'ın *Kontrgerilla* üzerine açıklamalarına bakarsanız ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. Daha sonra bunun adı **Özel Harp** oldu. **Jitem, BÇG** hepsi bu açık kapıdan geçerek sır olan devlet içinde kendine yer bulan örgütlenmeler.

Aslında **ABD**liler bu işe el atmadan da benzer bir yapılanma vardı bizde. Hatta bu Cumhuriyetten öncesine de gider. "**Mümtazanlar**" yeni değil. **İttihat Terakki** böyle bir yapılanma idi. **Selanik** merkezli bu yapı daha sonra **Cumhuriyet**'te de yerini aldı. 1950'den sonra yeniden yapılandırıldı ve **60** sonrası bu günkü halini aldı. Asıl soru bu: Örtülü **KİT**leri nasıl özelleştireceksiniz? **Kayıt dışı siyasetin** önüne nasıl geçeceksiniz? Aslında devletteki bu yapı, partilerde de aynen var. **Derin partiler** ve **partilerin kayıt dışı kaynakları**. Sonunda "**parayı veren düdüğü çalıyor...**" **Paketlere sığmayan gerçek** burada gizli. **ABD**liler sistemin işleyişini biliyorlar. Kendileri kurdular çünkü. Ama bu yapı, **Soğuk Savaş** yıllarında **Rusya**'ya karşı örgütlenmişti. **SSCB** dağılınca **BÇG** bu yapıyı "**Yeşil tehlike**" üzerine kurmak üzere icad etti. **JİTEM** kayıt dışı operasyon güçleri için bir

geçiş koridoru oluşturmaktı. Ama **Irak** olayı ile her şey değişti. **ABD**'nin kurdurduğu bu örgüt, Güneydoğuda **PKK** ile mücadelede bol bol kullanıldı. Şimdi bu da bitti. Örgüt bir türlü tasfiye edilemiyor. Bu olay patlak verince konu bir kez daha gündeme gelmiş oldu.

Rumsfeld'in mektubu bu konuda önemli ipuçları veriyor. Açıkça sivil giyimli askeri kişilerin, askeri özellik taşımayan bir takım operasyonlar için hazırlık yaptıkları konusunda **zamana duyarlı bir istihbarat** aldıklarını söylüyor. Onun için özür de dilemezler, üzüntülerini de beyan etmezler. "**Birlikte üzülelim, neden bu hallere düştük diye**" derler. Tereciye tere satamazsınız. Onlar bu işi bilirler. Çünkü bizimkilere kendileri öğretiler.

Bu örgüt, sadece dağda terörist kovalamıyor. **Medya, Mafya, Sermaye, Siyaset** ve **Bürokrasi** içinde örgütlenmiş vaziyette. Burada sadece istihbarat amaçlı da bulunmuyorlar. Hatta sistemin bir parçası olmuş vaziyetler. Bazı işadamları kılıkli kişiler bu derin örgütün memurları durumunda. Bu yapı içinde kimin eli kimin cebinde belli değil. **Her batık kredi batık kredi değil, belki de o hesap kayıt dışı devletin finansal kaynakları ile ilgilidir.** Mesela **Banker Bako** olayını inceleyin bakalım, ne göreceksiniz? Birileri bu sakil durumu istismar edip, kendi de bir takım işler yapıyorsa ne yapacaksınız?

Bu örgüt yapısı ile **Kuzey Irak**'ta varolmak mümkün değil. Orası Güneydoğu değil ve şimdi karşınızda **ABD** ve **İngiltere** var. **ABD**'nin benzer örgütleri var. Bu örgütlerle **Komünistlere, Kürtlere, Alevilere** ve **Şeriatçılara** karşı operasyon yapabilirsiniz sadece. Belki biraz da **Ermenilere**... O kadar. Zaten ülke dışına çıktığınızda tespit ederler. Daha çok iç operasyonlar için örgütlenmiş bir yapı bu. İşin ilginç yanı, **ABD** her zaman her iki tarafla da dirsek teması içinde olacak ve denge kuracaktır. Bizi bize kırdırma siyaseti izleyecektir.. Bu örgütlerin emekli olan personeli açısından durum hiç de iç açıcı olmasa gerek. **Politik hedeflerin farklılaşması**, dağınıklık, belirsizlik artık can sıkıcı olmaya başlamış olmalı.

Türk - Amerikan İlişkilerinin Geleceği

Olay **Türk-Amerikan** ilişkilerinin ciddi bir şekilde sorgulanmasına sebep oldu. Kamuoyu uzun bir süre **Süleymaniye**'de askeri bir karakolda yaşanan tek bir olay olduğunu sanıyordu. Ama gerçek şu ki, olay 4 ayrı karakolda onlarca kişiye aynı şekilde **Amerikan** askerlerinin eşliğinde peşmergelerin de katılımı ile gerçekleşmiş, **Türk** subaylarının başına plastik çuvalar geçirilip, **Guantanamo**'da gördüğümüz pembe elbiseler giydirilip **Bağdat**'a götürülerek sorgulanmışlar.

Daha önce kaymakamımızı tokatlamışlar, **Jandarma Genel Komutanı**'nın helikopterini indirmişler, teröristlere havadan ikmal yapmışlar, gemimizi vurup batırmışlardı ama, böylesi ilk kez başımıza geliyordu.

Bir kısım medya, **Mehmed**'in **Mehmed**'e yardımı diye, **Amerikan** ordusunda askerlik yaparken bölgeye gönderilen **100** kadar **Türk** kökenli **Amerikan** askerlerinden birinin yardımını bir teselli konusu olarak gördü.

"**Dost**", "**Müttefik**" ve "**stratejik ortak**" **ABD** , bölgede askerlerimizi aşağılamıştı..

Bir gazetecinin **Abdullah Gül**'e yönelttiği soruda **Türkiye**'de aranmakta olan bir teröristin **Irak**'taki yeni yönetim kadrosu içinde yer aldığı ileri sürülüyordu. **Kerkük**'te de sular bir türlü durulmuyordu. **ABD** açıkça **Türkiye**'yi bölgede istemiyor. **Türkiye** ise **Kerkük**'e tayin edilen validen rahatsızlık duyuyordu. Eğer **Türkiye** bölgede varolmak istiyorsa bu kendi komutalarında ve **ABD**'ye yardımcı olmak, Irak'ta güvenliği sağlamak konusunda olabilir.

Blair Ve Bush Ortak Bir Kaderi Paylaşıyor

Eş zamanlı olarak, **Amerikan** ve **İngiliz** medyasında **Bush** ve **Blair**'e yönelik eleştiriler her gün biraz daha artıyordu. **ABD**'nin bütün iddiaları boşa çıkmıştı. **BM** silah denetçisi **Blix** de **ABD**'yi ağır şekilde eleştirdi ve yalan söylemekle itham etti. Amerikan haber alma örgütü **CIA**'nın da **Irak** konusundaki istihbaratı uydurma idi. **BM** eski silah denetçisi **Scot Ritter**'in söyledikleri doğru çıktı.

Tam bu arada talihsiz bir olay daha gerçekleşti. "**Sky televizyonu, hükümetin Irak dosyalarıyla ilgili tartışmalarda adı geçen Savunma Bakanlığı çalışanı Dr. David Kelly'nin kaybolmasının ve ölmüş olması ihtimalinin, hükümetteki en büyük krize yol açabileceği yorumunu yaptı.**" şeklinde duyurulan haber, **BM** silah denetçisi **Blix**'in açıklamaları ile aynı zamanda kamuoyunun gündemine düştü. Skandal, bir anda **ABD** ve **İngiltere**'yi derinden vurmuştu. Sonuç, her iki liderin siyasi geleceği açısından tam bir talihsizlikti. **Saddam**'ı gönderenlerin kendileri de gidiciydiler. Tek konuşan **Blix** değildi. "eski **BM** silah denetçisi olan mikrobiyolog **Kelly** olayının bazı bakanları koltuğundan edebileceği, özellikle Başbakan **Tony Blair**'in başdanışmanı **Alastair Campbell**'in istifa dışında seçeneği bulunmadığı" da gelen haberler arasındaydı. Olayın, "**Dr. Kelly'nin adını kamuoyuna açıklayan Savunma Bakanı Geoff Hoon'un da koltuğunu sarsabileceği**" yorumu yapılıyordu.

Dr. Kelly'nin, BBC'nin "hükümetin Irak savaşını haklı çıkarmak için istihbarat bilgilerini abarttığı" şeklindeki haberinin kaynağı olduğu iddia ediliyordu. Haberlere bakılırsa, "İngiliz hükümetinin, Irak'ın kitle imha silahları ile ilgili çalışan danışmanlarından olan Kelly, Avam Kamarası Soruşturma Komisyonu önünde verdiği ifadede, BBC muhabiri Andrew Gillighan ile BBC'nin konuyla ilgili yayınından bir hafta önce görüşmüştü. Kelly'nin öğleden sonra eşine yürüyüş yapacağını söyleyerek evden ayrılmasından sonra bilim adamından haber alınamamıştı. Sonunda ölü bulundu. İşe bir de cinayet karıştı.

Şimdi muhalefet Blair'in gitmesini istiyor. **Blair'in** akıbeti **Bush** için de yön gösterici olacak.

Stratejik Ortaklığın Sonu mu?

Biz **Amerika için** neyiz? **Dost** mu, **müttefik** mi, yoksa **stratejik ortak** mı? Bana göre gerçek anlamda hiç bir zaman **ABD Türkiye'ye** dost olarak davranmadı. **Türkiye'yi** her zaman kullandı. Daha çok bir **destek ülke** olarak gördü. Bir **sıçrama tahtası, ucuz asker deposu, stratejik bir üs, iyi bir pazar...** Müttefikliğimiz bile **"oltayı yutan balık"** cinsindendi. Demokrasimiz de öyle; **ABD nin arka bahçesinde** örgütlenen **"Bizim çocuklar demokrasisi..."**

Darbeler ve terör eylemlerinin arkasında **Amerikan** parmağının olduğunu bilmeyen yok. Her zaman kaba ve küstah! **Ankara'nın "Küçük Amerika"** olma hayalleri her zaman istismar edildi. **Soğuk savaş** yıllarında **Rusya'ya** karşı yeşil kuşak projesinde gönüllü fedailik düştü bize, **ABD Ankara'yı Moskova'ya** karşı **koç başı** olarak kullandı. **Sovyetler** dağıldıktan sonra **"kızıl tehdit"**in yerini **"yeşil tehlike"** aldı.

Şu subaylarımızın başına çuval geçirme hikayesine bakın. Gerçek hala açıklık kazanmadı. Bir değil **4 karakola** baskın yapılmış. Gözaltına alınan kişi sayısı da doğru değil. Operasyonda sadece Amerikan askerleri değil, **Kürt** peşmergeler de görev almış. Para, mühimmat, bilgisayar kayıtları, evraklar ve hatta şifre kitabı da gitmiş. Askerlerimiz aşağılanmış ve kötü muameleye maruz bırakılmış. **Amerika'nın** özür dilemesi şöyle dursun, üzüntü bile karşılıklı bir beyan gibi. Her şey **Washington'un** bilgisi altında olmuş.

Amerikan Savunma Bakanı **Rumsfeld**, doğrudan Başbakanı muhatap alan yazışma yapıyor. Bu da ayrı bir skandal. Basına yansıyan açıklamalar, **Amerikan** tarafının iddialarını tekrarladıklarını gösteriyor. **Rumsfeld'in** mektubu **Ankara'da** belli çevrelerden sert tepki aldı. Bunun bir aşağılama olduğunu söylediler. **Erdoğan'ın** mektubu açmadan iade etmesini istediler. Bu mektubu ya başkan yardımcısı **Dick Cheney** yazmalı idi, ya da **Rumsfeld'in** mektubunun muhatabı Savunma Bakanı olmalı idi.

Peki **Amerika Ankara'ya** hangi mesajı vermek istiyor? Bana kalırsa mesaj açık; **"Buranın hakimi benim, bölgeyi terkedin"** diyor. **"Burada kalmak istiyorsanız, benim komutamda, uluslararası barış gücü içinde size görev verebilirim"** demeye getiriyor. Yerimiz belli, **Irak'ta** görev yapacak **Polonya'nın** komutasındaki askeri güçte yer alacak bir devriye görevi.

Irak'ta kurulan **Ulusal Konsey'de Türkmenlerin** kabul etmediği bir bayanla birlikte **PKK-KADEK** sempatzanı olduğu öne sürülen **Dr. Mahmut Osman** isimli bir şahsın görev alması, **ABD'nin Türkiye'yi** bölgenin geleceği üzerinde danışmalarda bulunduğu bir stratejik ortak olarak görmediğinin, aksine köşeye sıkıştırıp ortamı germek ve **Ankara'yı** aşağılamak istediğinin açık bir göstergesi.

ABD Kuzey Irak'ta Kürtlerle işbirliğini ön görüyor ve **PKK'ya** da mesaj veriyor. En azından **PKK** ile pazarlığını sürdürmeye ve dirsek temasını kaybetmemeye özen gösteriyor. **Ankara'ya** ise dirsek gösteriyor. **Türkmenlere, Türkiye'ye** güvenmemeleri mesajını veriyor ve onları **Irak** yönetimi konusunda muhatap kabul etmediğini, ikinci dereceden önem verdiğini gösteriyor.. **Türkmenlere "Türkiye sizi koruyamaz, onlar kendilerini koruyamıyor"** mesajını verirken **Türkmen cephesinin** de tasfiyesinin öngörüldüğü anlaşıyor. Bu mesaj çok açık; **Türkiye'ye "dur"** deniliyor ve **Türkiye'nin** bölgedeki uzantısını tasfiye ederek prestijini kırmayı deniyor. **Kürtlerin** arkasında olduğu ve **Türkiye'den** korkmamaları gerektiği yönünde bir güven mesajı veriyor. **PKK** ile mücadele konusunda ise, **Ankara'ya "Beni görmeden, hesaba katmadan hiç bir şey yapamazsın"** demeye getiriyor. **TSK** içinde varlığı tartışılan **Anti-Amerikancı** kadrolara da mesaj veriliyor olabilir. **Türkiye'yi** masaya oturmaya mecbur etmek ve **ABD** ile inatlaşmanın siyasi sonuçları olacağı mesajı da çıkartılabilir bundan. Eş zamanlı olarak **Ermeni** iddialarının gündeme getirilmesi, **Kıbrıs** konusunun kaşınması bunu akla getiriyor.

Bu olay **ABD'nin İsrail ve İngiltere** dışında bir stratejik ortağı olmadığını, **Kürt politikası** konusunda **Ankara'yı** muhatap kabul etmediğini gösteriyor.

ABD bunu yaparken **BM** ve **NATO'ya** da umursamaz tavrı ile bir mesaj vermiş oluyor aslında.

Bunlar olurken **Graham Fuller, Los Angeles Times**'e verdiği mülakatında **Türk solu** ve **sağ milliyetçilerin**, muhafazakarların yakınlaşarak **Amerikan karşıtı** bir safta yer almalarının **ABD** için tehlikesine dikkat çekmeden edemiyor. **ABD**'nin bu günkü politikasının **Türkiye**'yi **Çin, Rusya, Hindistan** ve **AB**'ye daha da yakınlaştıracığı tezini savunuyor.

Ortadoğuda Sular Ne Zaman Durulacak?

İşte cevaplanması en zor soru bu. **ABD Irak**'ta işini tamamladıktan sonra **Suriye, Ürdün, Lübnan, Filistin** ve **İran**'da yeni projelerini hayata geçirmek istiyordu. Ama olmadı. Bu işin sanıldığı kadar kolay olmayacağını da gördü. Bölge devletleri **ABD**'nin maceracı politikalarına daha fazla alet olmak istemiyordu. **AB, Rusya, Çin** karşı çıkıyordu. **BM** ve **NATO** isteksizdi. Dünya kamuoyunda giderek artan bir öfke vardı. **Amerikan** ürünleri boykot ediliyordu. Üstelik ülke içinden de eleştiriler gelmeye başlamıştı. **ABD**'ye en fazla destek veren **İngiltere** bile yeni bir maceraya girmek istemiyordu. **Irak**'ta karşılaşılan muhalefet ve direniş **ABD**'nin gözünü korkutmuştu. **İran**'da iç kargaşa çıkartmanın o kadar kolay olmadığı görülmüştü. Üniversite olayları dar kapsamda kalmıştı. Sanıldığı gibi **Azərbaycan, Kürdistan, Huzistan** ve **Belûcistan**'da ayaklanmalar olmamıştı..

ABD'nin planlarını zamana yayması bekleniyor. Önce **Irak** sorununu çözmesi ve burada asker kaybının önlenmesi gerekiyor. Bu konuda da **Türkiye**'nin desteğini alması şart gibi gözüküyor. Konu **Türkiye** ile ilişkiler çerçevesinde ele alınınca **AB, NATO, Kıbrıs, Ege, Yunanistan**'la ilişkiler, **Ermeni, Rum** meselesi, **İsrail**'le ilişkilere kadar bir çok konuyla irtibatlı hale geliyor.

Görünen o ki, **AB** öncelikle **Irak** ve **Filistin** konusu üzerine yoğunlaşacak ve **Suriye** ile pazarlıklarını sürdürmeye devam edecek.

Bu arada işgal altındaki topraklara sıkışmış olan **Filistinli** milislerin kendileri için daha geniş ve korunma imkanı sağlayan ve doğrudan **Amerikan** askerleri ile yüzleşecekleri **Irak** gibi bir operasyon alanına sahip olmaları son derece önemli. **Afganistan, Bosna, Çeçenistan** gibi cephelerde savaşmış bir çok gencin **Irak**'a geçme çabaları, bu hesaplaşmanın önümüzdeki aylarda daha kanlı olacağını göstermektedir. **Anti-Emperyalist sol** ve **İslami direniş** gruplarının **Amerika**'nın işgaline karşı bölgede işbirliği yapmaları ile **ABD** için zorlu bir dönem başlıyor.. Amerika şimdi **global intifada** ile karşı karşıya bulunuyor.

İsrail'in arkasındaki asıl gücün bizzat kendi adına bölgede varolması ile sanılanın ve beklenenin aksine **anti-Siyonist** cephe için ciddi bir **güvenlik sorunu** ve tehdidin patlaması sonucunu doğurdu.

Sonuç: **ABD** umduğunu bulamadı. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Ve bundan sonra olayların nasıl gelişeceği ise belli değil. Dolar her gün değer kaybederken, dolara bağlı petrol de ucuzluyor. Amerikan borsasındaki durgunluk devam ediyor. Boykot sürüyor. **Amerikan** askerlerinin morali sıfır ve savaş sonrasında **Amerikan** askerleri kan kaybetmeye devam ediyor...

İslam Dünyası

Kaynak: [**Evdeki Hesap Çarşıya Uymadı - Abdurrahman Dilipak**](#)

Hegemonik Terör: Irak'ın İşgali Chandra Muzaffer

ABD, tarihinde ilk kez bir Arap ülkesine saldırdı ve işgal etti. Şüphesiz diğer Batılı sömürgeci güçler özellikle Britanya, Fransa, ve İtalya önceki dönemlerde Arap topraklarını işgal etmişlerdi. Amerika günümüzde birçok Arap devletinde askeri üs bulunduruyor ve bunlarla askeri işbirliği yapıyordu ama bu şekilde hiçbir Arap ülkesini işgal etmemişti.

Bu durum bazı önemli sorular sormaya bizi zorlamakta.

1. Britanya Irak işgalinde Amerika'ya neden yardım etti?
2. İngiliz-Amerikan işgalciler saldırı ve işgal için hangi gerekçeleri ortaya koymuşlardı?
3. İşgali kolaylaştıran faktörler nelerdi?
4. Amerika yada daha doğru bir ifadeyle Washington Irak'ta iktidarını nasıl devam ettirecek?
5. Irak'ta Amerikan iktidarına karşı bir direniş olacak mı ve bu direniş kendisini nasıl ifade edecek?
6. Amerika'nın Irak'ta bulunması Arap dünyasını ve bir bütün olarak Ortadoğu'yu nasıl etkileyecek?
7. Irak'ın durumu uluslararası sistemi ve küresel siyaseti nasıl etkileyecek?

Irak Niçin İşgal Edildi?

Irak fiili olarak 20 Mart 2003'te saldırıya uğramadan aylarca önce işgalin nedeni belli olmuştur aslında.¹ Bizler Irak saldırısının nedenlerinden birisinin de Washington'un bütün gezegen üzerinde egemenlik kurma isteği olduğunu tartışıyorduk. Bush yönetimi 20 Eylül 2002'de açıkladığı 'Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde bu hedefini zekice kamufle ederek açıklamıştı. Bu belge, saldırgan Amerikan dış politikasını meşrulaştırmaktadır. Bu belge Amerikan egemenliğinin evrensel askeri güçle yayılmasını savunur.²

Aslında bu stratejiyi hazırlayanlar Eylül 2002'de 'Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi'ni ortaya koymuşlardı.³ Yeni muhafazakarlar olarak tanımlanabilecek bu gruptaki kişiler Amerika'yı küresel bir imparatorluk olarak tasarlıyorlardı. Bu grupta bulunan kişiler şu anda Bush yönetiminde önemli görevlerde bulunuyorlar. Sözgelimi Paul Wolfowitz, John Bolton, Lewis Libby, ve Dick Cheney.⁴

Bu strateji ve programa göre bütün dünya üzerinde daha kapsamlı bir askeri güç bulundurulması esas olduğu için Washington'un Irak'ta üsler kurmak istemesi oldukça anlamlıdır. Son bilgilere göre Washington Irak'ta 4 üs kurmayı planlamakta; birincisi Bağdat yakınlarındaki uluslararası bir havaalanında, diğeri Güneyde Nasriye de, bir diğeri Batı Çölü'nde izole edilmiş bir havaalanı pistinde (burası ayrıca Ürdün'e önceleri petrol sağlayan petrol boru hattına yakındır) diğeri de Kuzeydeki Kürt bölgesindeki Beşir Havaalanında.⁵

Soğuk savaşın ve iki kutuplu dünya politikasının sona ermesinden ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Amerika yapmış olduğu üç savaşla birlikte askeri kollarını yeni devletlere ve bölgelere doğru uzattı. 1991'deki Körfez Savaşı'ndan sonra Kuveyt, Suudi Arabistan, Bahreyn, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'yle yeni askeri anlaşmalar yaptı ve oralarda üsler oluşturdu. Afganistan'daki savaştan sonra sadece bu ülkede değil, komşu Tacikistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan'da askeri varlığını tesis etti. Ve şimdi Irak Washington'un ağına düştü. ABD'nin özellikle Ortadoğu'daki askeri hegemonyası İsrail'in çıkarlarıyla yakından ilgilidir. ABD'nin Irak'taki askeri varlığı İsrail'e daha güvenli bir koruma sağlıyor. Üstelik askeri potansiyel olarak, bölgenin egemen askeri gücü İsrail'i tehdit eden Irak'ın ezilmesi anlamına geliyor. ABD'nin Irak'taki savaşını bu yüzden birçok araştırmacı İsrail'in savaşı olarak tanımlıyor. İngiliz tarihçi Patrick Seal'e göre Irak'a karşı yürütülen savaşın ideolojik meşrulaştırmasını ve siyasi baskısını sağ kanat Amerikalı Siyonistler gerçekleştirmiştir. Bu kişiler İsrail Başbakanı Ariel Şaron'la yakın ilişki içerisindeyler ve Bush yönetimi içinde ve dışında önemli mevkilerdedirler. Bu, ne bir abartmadır ne de Yahudi karşıtıdır. Irak'a karşı gerçekleştirilen savaş bir Bush-Şaron savaşıdır.⁶ İşin gerçeği Washington'daki İsrail yanlısı lobiler Irak'ta muhteşem bir zafer tahmininde bulundular.⁷ İsrail bütün bu güvenlik meselesinin beraberinde bölgedeki diğer ülkelerle kendi tezlerini kullanarak ilişki kurma fırsatını yakaladı. Açıkça konuşmak gerekirse bu ülkeler İsrail'in egemenliğinde ırk ayırmacısı Güney Afrika tarzı bir Filistin mevcudiyetini kaçınılmaz bir gerçek olarak kabuk edeceklerdir.

Güvenlik ve Filistin'in yanında İsrail için önem arz eden diğer bir hususta Irak'ın doğal kaynaklarıdır. Tel Aviv 1948 yılından önce Irak'la Hayfa arasında var olan eski petrol boru hattının kısa sürede yeniden açılmasını umut ediyor. Böylelikle Siyonist devlet petrol ihtiyacını kesintisiz olarak sağlamış olacak. Irak ayrıca İsrail'in ihtiyaç duyduğu su kaynaklarına da bol miktarda sahip.

Şüphesiz İsrail'in çıkarlarını bir kenara bıraktığımızda bile Irak'ın dünyanın ikinci en büyük petrol yataklarına sahip olması savaşın önemli bir sebebidir. Büyük petrol Iraklılara bırakılmaz.⁸ Şu anda ABD'nin Ulusal Güvenlik Başkanışmanlığı'nı yapan Condoleezza Rice'nin bir zamanlar yönetiminde yer aldığı Chevron Texaco şirketi Irak'taki petrol endüstrisine girmek istediğini belirtti. Ayrıca Amerika'nın ısrarlarıyla petrol endüstrisinin hızlı bir şekilde özelleştirileceği söyleniyor.⁹ Bu açıdan birçok hükümet, Bush'un Irak'a uygulanan ekonomik müeyyidelerin kaldırılması yönünde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne çağrıda bulunmasının asıl amacının petrol satışını Amerikanın kontrolüne almak olduğunu söylüyorlar.¹⁰ Petrolün Irak'ın işgal edilmesinde önemli bir faktör olduğunu belirten bazı medya yorumcuları İngiliz-Amerikan bombardımanında tahrip edilmeyen iki bakanlıktan birinin Petrol Bakanlığı diğerininse Irak'ın gizli belgelerinin saklandığı İçişleri Bakanlığı olduğunu belirtiyorlar.

Ayrıca petrol üzerindeki kontrolü devam ettirerek ekonomik kazanç sağlamanın diğeri bir yolu da, Irak'ın sözde yeniden imarıdır. Yeniden imarla Amerikan şirketlerinin kasasına yaklaşık 38 milyar dolar girecektir.¹¹ Dick Cheney'in bir zamanlar Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptığı Halliburton şirketi ve onun alt şirketleri Kellogg Brown ve Root, bazı büyük projelerden pay alacaklar.¹² Amerika'daki Cumhuriyetçi Parti ile uzun süreden beri ilişkileri olan Bechtel şirketi, Irak'ın enerji, su ve kanalizasyon sistemlerinin yeniden inşası, havaalanları ve limanların onarımı karşılığında 680 milyon dolarlık sözleşmelerle ödüllendirildi.¹³ Hatırlanacağı üzere bu tesislerin bir kısmı 20 gün boyunca sürekli havadan bombalanarak tahrip edildi.

Savaşın diğer bir ekonomik sebebi de, bazı kaynakların belirttiği üzere, petrol ticaretinde kullanılacak dövizin cinsinin "Euro mu, yoksa Dolar mı?" olacağı, yani yakın gelecekte Amerika'nın mı, yoksa Avrupa Birliği'nin mi dünya ekonomisine hükmedeceği meselesidir.¹⁴ OPEC'in (Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı) yaptığı bir anlaşma gereğince bütün petrol ticaretinde 1971'den beri Amerikan Doları kullanılmaktadır. Dolayısıyla Amerikan Doları uluslararası ticarette en geçerli para birimi haline gelmiştir.¹⁵ Irak, Ekim 2000'de petrol ticaretinde Euro kullanmaya başladı. OPEC üyesi olan İran ve Venezüella'da uluslararası ticarette kullandıkları para birimini değiştirmeye başladılar. İran 2002 yılında bütün döviz rezervlerini Euro'ya çevirdi. Venezüella ise Dolar kullanmaksızın petrol karşılığında mal ve hizmet satın aldı. Buna bir örnek vermek gerekirse, Venezüella Küba'ya petrol sattı, karşılığında ise Küba, Venezüellalı çiftçilere sağlık hizmeti sundu.¹⁶

Bütün bu gelişmeler Washington'u alarma geçirdi. Şayet diğer ülkelerde petrol ticaretinde ve diğer malların alım-satımında Euro'yu tercih etmeye başlarsa, ya da diğer sebeplerden dolayı Doları kullanmazlarsa, Washington'un küresel ekonomik egemenliği tehlikeye düşme durumuyla karşı karşıya kalabilirdi. Dolayısıyla karar verilmeliydi ve Irak'a karşı harekete geçilmeliydi.

Buraya kadar savaşa yol açan bazı sebepleri anlatmaya çalıştık. Şüphesiz ilerleyen günlerde bazı yorumcuların ortaya attığı diğer sebepleri de test etme imkanı bulacağız. Buna bir örnek Amerika'daki Hristiyan Sağ ile ilgili iddialardır. Amerika'daki Hristiyan Sağ lobinin Irak'a karşı savaş açılmasını hararetle desteklediği ve böylelikle İsrail'in Ortadoğu'daki düşmanlarının bertaraf edileceğine inandığı bazıları tarafından iddia edildi. Hristiyan Sağ inanışa göre, İsrail büyük zaferler elde edecek ve böylelikle beklenen Mesih'in gelişi hızlanacak ve herkes Hristiyanlık dinine girecek. Böyle bir inanış olduğu için Hristiyan Sağ'ın Siyonist Sağ ile ittifaka girmesi anlaşılır bir durumdur. Her ikisi de Filistinlilerin topraklarından sürülmesi ve "Büyük İsrail"in kurulması siyasetini gütmektedirler.¹⁷ Irak'ın işgalinden dolayı Tel Aviv'in bir takım kazançlar elde ettiği açıktır. Fakat Hristiyan Sağ'ın bundan ne tür bir çıkarı olacağı çok açık değildir. Hristiyan Sağ Evangelist'ler Afganistan'da Amerika kontrolü sağladıktan sonra yaptıkları gibi Irak'ta da Müslümanları Hristiyanlaştırma çabası içerisine mi girecekler? Ya da Kamboçya'da yaptıkları gibi insani yardım teşkilatları maskesini kullanarak din değiştirtme faaliyetlerini mi gizleyecekler? Bütün bunları zaman gösterecek.

İşgalcilerin Mantığı

Şüphesiz Washington ve Londra yukarıda bahsedilen savaş sebeplerini inkar edeceklerdir. Onlar başka sebepler ortaya atmışlardır. Şimdi onları tek tek inceleyelim.

Washington ve Londra 2002'nin ortalarından itibaren kitle imha silahı üretme ve elinde bulundurma iddiasıyla Bağdat'ı köşeye sıkıştırmaya başladı. Onlar 2002 Kasım'ında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ni Irak'ı silahsızlandırmak amacıyla 1441 sayılı kararı çıkarmaya ikna etti.¹⁸ Bu kararı takip eden aylarda ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell ve İngiliz Başbakanı Tony Blair Irak'ı kitle imha silahları üretme ve sahip olma hususunda suçlamaya başladılar. Bu suçlamaların çoğu uydurmaydı ve bir dayanaktan yoksundu.

Irak'ın işgalinden ve Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinden sonra Washington ülkenin kontrolünü ele geçirdi ama şu ana kadar hiçbir kitle imha silahına rastlayamadı. Bu durum Birleşmiş Milletler Silah Denetçileri Başkanı Hans Blix'inde dikkatini çekti. Blix bir sonuca varmak için çok erken olduğunu, fakat devrilen Irak Hükümeti'nin elinde kitle imha silahı olduğuna dair şüphelerin gittikçe azaldığını söyledi.¹⁹

Washington hala kitle imha silahı arıyor. Onları bulabilir yada bulamayabilir. Fakat ABD birden bire Irak'ın kitle imha silahları ile ilgili bir kanıt üretirse uluslararası çevrelerde büyük bir kuşku oluşacaktır. Kanıtın Irak'ın işgalini meşrulaştırmak için uydurulduğu düşünülmeye başlanacaktır. Blix bu tür spekülasyonlardan sakınmak için Birleşmiş Milletler Silah Denetçilerinin Irak'a geri dönüşüne izin verilmesini ve çalışmalarına devam etmesini teklif etti.²⁰ Washington bu fikri reddetti. Bu reddediş Washington'un kitle imha silahı oyunu ile ilgili şüpheleri arttırdı.

Washington ve Londra'nın savaştan önce Irak'a yönelik yaptıkları diğer bir suçlama da Irak'ın terörist gruplarla, özellikle de 11 Eylül olayının sözde müsebbibi El-Kaide ile bağlantısı olduğuydu. Bu suçlamayla ilgili şu ana kadar hiçbir inandırıcı kanıt bulunamadı. Saldırının üzerinden 34 gün geçmesine rağmen (ben bu yazıyı 23 Nisan 2003'te yazıyorum) Saddam rejiminin El-Kaide ya da bir başka terörist grupla işbirliği yaptığına dair bir kanıt bulamadılar. Washington Filistinli lider Ebu Abbas'ın yakalanmasını heyecan verici bir tarzda sundu. Ebu Abbas'ın 18 yıl önce İtalyan sularında yapmış olduğu terörist eylem Saddam'ın terörist gruplarla bağlantısı olduğuna dair bir kanıt olarak sunulmak istendi. Bu o kadar zayıf bir iddia idi ki, Washington'un yandaşları dahi Ebu Abbas'ın yakalanmasından bir şey çıkmayacağına inandılar.²¹

Washington-Londra çetesinin başardığı tek şey rejim değişikliğidir. Belki de rejim değişikliği değil de, rejim gaspından bahsetmek daha doğru olacaktır. Çünkü yeni rejim henüz resmi olarak

kurulmamıştır. 20 Mart işgali, çetenin asıl görevinin kitle imha silahlarını ortadan kaldırmak yada terörist bağlantılarını kesmek olmadığını, asıl amacının rejim gaspı olduğunu ortaya koydu. "Saddam rejimi zalim ve baskıcı olduğu için alaşağı edilmiştir" demek oldukça şüpheli bir tespittir. Şüphesiz Saddam acımasız bir zalim ve baskıcı bir diktatördür. Londra ve Washington neden daha önceki yıllarda Saddam'dan kurtulma hususunda bir şeyler yapmadılar? Saddam 1980'lerde büyük zulümler yaptı: 1988 Mart'ında Halepçe de Kürtleri katletti. Bu tarihlerde Washington ve Londra Saddam'la dosttular. Saddam İran'la savaşıyordu. İran Devrimi'nin İslami etkisini engellemek çetenin hedefiydi. Onlar ortak düşmana sahip oldukları için zulüm ve baskı onları ilgilendirmiyordu. Saddam ne zaman ki Washington ve Londra'nın yandaş devleti Kuveyt'i işgal etti, işte o zaman canavar oldu.²²

Ayrıca Washington- Londra çetesi zalim baskıcı rejimleri ortadan kaldırmaya kararlı ise Tel Aviv'deki Ariel Şaron hakkında ne düşünüyor? Filistinliler ve Araplar için Tel Aviv'deki rejim kadar zalim ve vahşi bir rejim yoktur. Ortadoğu'da ve diğer bölgelerde birçok baskıcı hükümet vardır. Fakat onlar çetenin öfkesini kazanmamıştır. Saddam rejiminin zalim olması mesele değildir. İşgal, Irak halkına özgürlük ve demokrasi getirmek için yapılmamıştır. Irak halkını özgürleştirmek de çetenin kesinlikle asıl hedefi değildir. Şayet özgürleştirme onların temel hedefi idiyse onlar neden arkadaşları Saddam'ı ülkesine demokrasi ve özgürlük getirmek için 1980'lerde ikna etmediler? Ayrıca özgürleştirme neden Filistin halkının İsrail baskısından kurtulması için devreye sokulmuyor? Suudi Arabistan'dan Katar'a bütün körfez krallıklarındaki insanların özgürleşmesi ile ilgili neden hiçbir şey yapılmıyor? Bunun sebebi bu ülkelerin Amerika'nın dostu ve müşterisi olmasıdır.

21.yüzyıldaki işgalcilerle yıllar önceki sömürgeci işgalcilerin söylemi büyük benzerlik gösteriyor. İngiliz askerleri 1917'de Bağdat şehrini, halkı Osmanlılardan kurtarmak adına işgal etmişti. Mezopotamya Savaş Gücü komutanı General Stanley Maude o tarihte halka şöyle hitap ediyordu: "Bizim ordularımız buraya sizin şehirlerinizi ve topraklarınızı ele geçiren işgalciler ve düşmanlar olarak gelmediler, onlar sizi özgürleştirmek için geldiler."²³ Şüphesiz biz tarihten biliyoruz ki, başlangıçta özgürleştirme İngilizler açısından kolay zaferler ve bölge halkı açısından mağlubiyet anlamına geliyordu. Daha sonraları ise bölge halkı sömürgeci baskıya karşı uzun yıllar mücadele etti.²⁴

Irak halkı baskı ve işgalin özgürlük ve özgürleştirme olarak sunulduğunun farkında. Bir halk bombalarla ve Cruise füzeleriyle nasıl özgürleştirilir? Gerçek kurtuluş halkın kendisi tarafından gerçekleştirilebilir, dışarıdan dayatılamaz.

Son yıllardaki kurtuluş ve özgürlük hareketlerinin tamamı bu tespiti doğrulamaktadır. İran, baskıcı Şah yönetiminden 1979 yılında şiddete dayanmayan halk hareketi sayesinde kurtuldu. Endonezyalılar da 1998 yılında özgürlük ve demokrasi uğruna diktatör başkan Suharto'dan kurtuldular. Benzer gelişmeler 1986 yılında otoriter başkan Ferdinand Marcos'a karşı Filipin halkının barışçı mücadelesi sonunda yaşanmıştı. Doğu Avrupa halkları Komünist diktatörlüklere karşı 1980'lerin sonunda mücadele etmişler ve özgürlüklerini kazanmışlardı.

Birçok Iraklı entelektüel, 1991 yılındaki Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'a karşı ekonomik yaptırımlar ve askeri saldırılar olmasaydı, Irak halkının Saddam Hüseyin rejimini devireceğini iddia ediyordu. Irak'ın onuruna ve bütünlüğüne karşı 12 yıl boyunca devam eden doğrudan tehditler, Saddam'ın insanlar üzerindeki etkisinin ve gücünün artmasına sebep olmuştur. Her şeyin ötesinde Irak geçmişte siyasi bir değişiklik yaşamıştı. Kraliyet sisteminden Sosyalist Baas rejimine geçiş yapmıştı.

Dolayısıyla bir diktatörü devirmek için masum çocukların, kadın ve erkeklerin öldürülmesi gerekmez, tarihte de görüldüğü üzere o halk kendi diktatörünü devirecektir.

Irak Nasıl İşgal Edildi?

Saddam rejimi neden bu kadar kolayca devrilebildi? Washington'un devasa askeri gücü şüphesiz en temel faktördür.²⁵ Şu anda dünyanın tek hiper gücü ABD'nin askeri bütçesi kendisinden sonra gelen 14 gücün savunma harcamalarına eşittir.²⁶ Washington'un elindeki kitle imha silahları bütün bir gezegeni defalarca yok edecek bir seviyeye ulaşmıştır. Hiper gücün bu yıkıcı kapasitesinin temelinde gökyüzüne hakim olması gerçeği yatmaktadır. 1991 yılında Irak'a karşı yapılan Körfez Savaşı'nda ve 2001 Afganistan Savaşı'nda ABD'nin zafer kazanması hava gücü sayesinde olmuştur. Bundan sonra Washington ile karşı karşıya gelecek olan her devlet bu gerçekliği göz önüne almalıdır. ABD bu gökyüzü üstünlüğünü daha da pekiştirmek için uzaya silahlar yerleştirmeyi ve böylelikle yeryüzünde herhangi bir yerdeki bir hedefi aniden yok etmeyi planlıyor.²⁷ Bush bu çalışmayı bütün gezegenin güvenliği üzerindeki tam kapsamlı egemenlik olarak isimlendiriyor.

Yeryüzünün tek hiper gücünün askeri kuvvetini Irak silahlı güçlerinin durumuyla karşılaştırdığımızda, savaşın neden 20 gün sürdüğü çok daha iyi anlaşılacaktır. Seçkin Cumhuriyet Muhafızları ve Saddam Fedailerini hariç, askerlerin büyük bir kısmı 12 yıl süren katı yaptırımların ortaya çıkardığı sıkıntıları çekmiştir. Saddam'ın şiddetli ve zalim uygulamaları, ordunun içindeki birlik ve dayanışmayı zayıflatmıştır. Ayrıca Şii ve Kürt insanlar zalimce uygulamalar neticesinde devlete olan bağlılıklarını

ve güvenlerini kaybetmişlerdir. Sıradan birçok Iraklı askerin, insanlık dışı diktatörü savunmak istememesinin sebebi budur. Bütün bunlara rağmen Ümmü Kasr, Basra, Nasiriye, Kerbela, Necef ve diğer birçok yerde İngiliz-Amerikan işgalcilere karşı kahramanca direniş gösterilmiştir.²⁸ Bunun belki de en basit nedeni Iraklıların kendi yurtlarını, canlarını ve evlerini korumak istemeleridir. İşgalciler Bağdat'a girmek üzereyken Irak direnişi sona erdi. Bu durum bir çok söylentiye ortaya çıkardı. 20 gün süren hava bombardımanları sonucunda Bağdat'ı savunmakla görevli olan Cumhuriyet Muhafızları'nın görevlerini yapamamış olmaları anlaşılır bir husustur. Fakat şöyle de bir söylenti var; Cumhuriyet Muhafızları komutanlarından bazıları işgalcilerden yüklü miktarlarda rüşvet aldılar ve direniş göstermediler. Bundan daha kötüsü de Saddam'ın kendisinin işgalci güçlerle pazarlığa girdiğine inanan insanların olmasıdır. Amerikalılar ve İngilizler Bağdat'a gelene kadar 150 asker kaybetmişlerdi, Bağdat'ta ciddi bir direniş olması durumunda bu sayının artacağı yönünde bir kanaat vardı. Fakat bu böyle gerçekleşmedi. İşgalciler Bağdat'ı kolayca ele geçirmeleri karşılığında Saddam'la anlaşmışlar, böylece kendisi, yakın akrabaları ve kendisine bağlı adamları ülke dışına çıkarılmıştır.²⁹ Şüphesiz bu pazarlık teorisini destekleyecek ciddi bir kanıt yoktur. Fakat bu iddia doğru ise, Saddam'ın ihaneti işgalcilerin kolay zaferini açıklayan diğer bir faktördür. Saddam şayet kendi canını kurtarmak için halkını zor durumda bıraktıysa, en büyük ihaneti yapmış demektir. Bu, Saddam'ı tarihteki en Makyavelist liderlerden biri yapacaktır. O, düşmanın gerçekleştirdiği hava saldırılarından birinde ölmüş olabilir, ya da Irak'ta saklanıyor olabilir. Eğer böyle ise halkın gözünde onun yeri daha bir başka olacaktır. Irak işgal altında bir ülke olduğu için bütün bu ihtimallerin olması mümkündür.

İngiliz-Amerikan işgalini kolaylaştıran diğer bir faktör de, Irak'ın komşuları Kuveyt, Katar, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'ın topraklarını işgalcilere açmasıdır. Türkiye, topraklarını Amerikan Kara Kuvvetleri'ne açmadı ama hava sahasını Amerikan Hava Kuvvetleri'ne açtı. Şayet Ortadoğu'daki Arap ve Müslüman hükümetler işgalcilerle işbirliği yapmasaydı, İngiliz-Amerikan işgalciler hedeflerine ulaşamayacaktı. Bununla bağlantılı olarak Kuveyt halkı hariç, işbirliği yapan ülkelerin halklarının büyük bir çoğunluğu savaşa ve işgale karşıydı.

İşgali Devam Ettirmek

Saddam rejimi gitti. Washington Irak'ı nasıl yönetecek? Washington emekli Amerikan generali Jay Garner'ı 'Yeniden İnşa ve İnsani Yardım' adındaki savaş sonrası yönetimin başına getirdi. Garner'in atanması Irak aydınları ve diğer Arap devletlerinde eleştiriyle karşılandı. Bunun sebebi Garner'in Siyonist yanlısı olduğunun ve Şaron'un Filistin İntifadası'na karşı yürüttüğü baskıcı politikalarına destek verdiğinin bilinmesiydi.³⁰ Garner'in yardımcısı İngiliz General Tim Cross'tur. Şu ana kadar Garner'in ofisi sıradan Iraklıların üzerinde çok az bir etki yaptı. Iraklıların kendileri yerel komiteler ve geçici yardım birimleri vasıtasıyla normal hayatlarına dönmeye, kanun ve nizamı sağlamaya başladılar.

Washington için gerçek sınav, çeşitli mezhep ve bölgesel grupları bir araya getirerek meşru ve güvenilir bir yönetim oluşturabilme kabiliyeti olacaktır. Dini ve mezhebi açıdan Şii'ler nüfusun yüzde 60'ını, Sünniler yüzde 37'sini, Hristiyanlar ise yüzde 3'ünü oluşturuyor. Bölgesel olarak Araplar ve Kürtler vardır. Önde gelen cumhuriyetçilerden Senato Dış İlişkiler Başkanı Senatör Richard Lugar, böyle bir yönetim oluşturabilmek için 5 yıllık bir süre gerekebileceğini söyledi.³¹

Iraklı kitleler 18 Nisan 2003'ten bu yana Bağdat ve diğer şehirlerde Amerikan karşıtı büyük gösteriler düzenlediler ve şu sloganları attılar: "Saddam ve Amerika'ya Hayır, İslam'a Evet".³²

Garner'in ofisi bu muhalefetin üstesinden nasıl gelecek? Öncelikle insanların kalbini ve aklını kazanmaya çalışacak. İngilizler sömürge yönetimi açısından tecrübeli oldukları için Amerikalılara şu tavsiyelerde bulunuyorlar: "İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılayın, onlara iş bulun ve hayat standartlarını yükseltin". İşgalciler ayrıca yönetimlerini sağlamlaştırmak için çeşitli mevkilerdeki idareci ve teknokratlara rüşvet vereceklerdir. Şayet havuç siyaseti başarısız olursa zaman zaman sopa siyaseti devreye girecektir. Şayet sopa siyaseti işlemezse Irak'ın yeni efendileri Roma İmparatorluğu emperyalistlerinin kullandığı eski bir hileye başvuracaklardır: Böl ve yönet.³³ Garner'in ofisi Şiiler ve Sünniler arasındaki dini farklılıkları, Kürtlerle Araplar arasındaki etnik farklılıkları gündeme getirmeye başladı bile.

İşgalciye Direniş

Yeni emperyalistler başarılı olamayacaklar. İşgalcilere karşı geliştirilen direniş Şii ve Sünnileri bir araya getirmeye başladı bile. Şii ve Sünniler camilerde ve caddelerde yabancı işgale ve sömürgeci baskıya karşı ortak bir mücadele geliştiriyorlar. Ve Iraklılar neye karşı savaştıklarını biliyorlar. Onlar 86 yıl önce İngiliz sömürge yönetimine karşı mücadele etmişlerdi ve şimdi tarihin tekerrür ettiğinin farkındalar. Irak'a saldırı ve işgal üzerine son derece açıklayıcı makaleler yazan İngiliz gazeteci Robert Fisk, "Iraklılar nasıl İngiliz işgalinden kurtulduysa Amerikan işgalinden de kurtulacaklardır"

demektedir. Fisk, kurtuluş savaşının hemen başlayacağını, fakat işgalcilerin bu savaşı El- Kaide'nin ve Saddam rejimi artıklarının yaptığı terörist faaliyetler olarak isimlendireceklerini belirtmektedir.³⁴

Yapılan son işgalde 3000'e yakın sivilin ve binlerce askerin öldürülmesi halk arasında büyük bir kızgınlık, öfke ve üzüntü yarattı. Amerikalıların sebep olduğu bu kanlı işgal ve Irak'ın kaynaklarının ve doğal zenginliklerinin yağmalanması, sıradan Iraklı kadın ve erkeklerin hatta çocukların Bağdat'taki yasadışı, gayr-ı meşru yeni yönetime karşı savaşıma azim ve dirençlerini arttırmıştır.³⁵

Direnışı arttıran diğer bir faktör de, Arap ve Müslümanların Amerika'nın Irak'ı işgal etmesini İsrail'in Irak tarafında işgal edilmesi olarak görmeleridir. Iraklılar, Araplar ve Müslümanlar Irak'ın işgalinin İsrail'in işine yarayacağını düşünmektedirler. Sözün özü ilerleyen aylar ve yıllarda direniş devam edecek ve uzun soluklu olacaktır.

İşgalcinin askeri üstünlüğüne karşı Iraklı direnişçiler kurtuluş mücadelesinde gerilla taktiklerine başvuracaklardır. Kendini feda eylemleri ve keskin nişancı saldırıları direniş stratejilerinin ana unsurları olacaktır.³⁶ Şayet bu taktikler tutmazsa Iraklılar bunun dışında etkili stratejiler geliştirebilecekler mi? Şiddete dayanmayan sivil itaatsizlik hareketi bir seçenek olarak gündeme gelecek mi? Bütün insanlar yabancı rejime karşı mücadelede işbirliği yaparlarsa işgalci güç, otoritesini ve iktidarını devam ettirebilir mi? Araplar, Müslümanlar ve diğerleri, direniş metodu olarak barışçı ama aynı zamanda devrimci hareketi benimseyecekler mi?

Direnişin Bölge Üzerindeki Etkisi

Halkın işgale karşı göstereceği direniş kapasitesi yalnızca Irak'ın geleceği için değil, aynı zamanda bütün Ortadoğu'ya yönelik politikalar açısından da önemlidir. Şayet direniş uzun soluklu olmazsa ve Bağdat'taki Amerikan yanlısı rejim iktidarını sağlama alırsa Washington'daki yeni muhafazakarlar alçak planlarını daha büyük bir hevesle uygulayacaklardır. Sözgelimi Filistinliler, İsrail'in çıkarlarına uyan bir barış antlaşmasını kabul etmeye zorlanacaklardır. Hatırlanacağı üzere ilk Körfez Savaşı'nın ardından İsrail ve Filistin yönetimi arasında Oslo Antlaşması imzalanmıştı. Bu antlaşma İsrail'in yararına olmuştu. Ayrıca Ürdün Kralı Hüseyin Irak savaşı kaybettiğinden dolayı, İsrail'in şartlarını kabul ederek İsrail'le antlaşma yapmıştı.

Bütün bunlara ilaveten Amerika'daki 'yeni muhafazakarlar' Suriye'ye karşı harekete geçmek için cesaretleneceklerdir.³⁷ ABD yakın dönemde Şam'a askeri olarak saldırırsa da Şam'a karşı en üst düzeyde siyasi ve diplomatik baskı uygulayacaktır. Şam'ın radikal Filistinli kurtuluş örgütleriyle ve Lübnan Hizbullahı'yla bağlantılarını kesmesini isteyecek ve İsrail'in 1967'de Suriye'den ele geçirdiği Golan Tepeleri meselesini halletmesini isteyecektir.

Şayet Bağdat'ta kurulacak kukla hükümet Washington'un çıkarlarını sağlama alırsa yeni muhafazakar çete İran'ı dahi hedefe koyabilir. Çete, Tahran'dan Filistinli özgürlük savaşçıları, Hizbullah'ı ve Irak'ta Amerika'ya direnen Şiileri desteklemeyi sona erdirmesini isteyebilir. Çete ayrıca İran İslam Cumhuriyeti'nin Amerikan hegemonyasına karşı dini temellere dayanan alternatif bir medeniyet kurma çabalarından vazgeçmesini isteyebilir. Bu İslami ilkeler Amerika'nın tüketime dayalı kapitalist sistemini tehdit etmektedir.³⁸ Kısaca özetlemek gerekirse Ortadoğu'daki bütün devletler Washington ve Tel Aviv'e itaat etmek zorunda kalacaklardır.

Şayet gelecekte Irak'taki direniş güçlenirse Ortadoğu'da farklı bir senaryo gündeme gelecektir. Filistin kurtuluş mücadelesi güç kazanacaktır. İsrail belki de Filistinlilere gerçek tavizler vermek zorunda kalacak ve sonucunda bağımsız, egemen bir Filistin devleti kurulacaktır. Suriye ve İran kendisini güvende hissedecektir. Bölgedeki diğer bağımsız devletler de aynı güvenliği hissedeceklerdir. Diğer yandan Ortadoğu devletlerinde iş başında bulunan ve Washington'a bağımlı yönetici sınıflar, kendi geleceklerinden kuşkuyla düşeceklerdir. Bu yöneticiler Irak'taki direnişin kendi halklarına ilham vermesinden korkacaklardır.

İşin aslı, başarılı bir direniş Washington'un dahi geri adım atmasını sağlayacaktır. Şayet direniş başarılı olursa ve sıradan Iraklılar Amerikalı yetkilileri ve askerleri öldürerek düşmanlıklarını ortaya koyarsa, Amerika'nın atayacağı kukla hükümet öfke ve kızgınlıkla karşılanırsa, Amerikan kamuoyu da Washington'un Irak faaliyetlerini ciddi ciddi sorgulamaya başlayacaktır. Ve aynı zamanda Bush Amerikan ekonomisindeki durgunluktan dolayı 2004 başkanlık seçimlerini kaybedebilir. Bush seçimleri kaybederse yeni muhafazakar çetenin Ortadoğu'daki planlarının etkinliği zayıflayacaktır.

Birçok siyasi yetkili ve yorumcu Ortadoğu ve Ortadoğu dışında terörizmin artacağını tahmin ediyorlar.³⁹ Amerikan çıkarları, Amerikan müttefikleri, dostları ve müşterileri doğrudan hedef olacaklardır. Bu tarz eylemler sıradan halkın moralini yükseltecektir.

Irak, Uluslararası Sistem ve Küresel Politikalar

Irak'ın işgalinin uluslararası sistemin ciddi şekilde bölünmesine yol açacağı açıktır. Şayet diğer devletler, özellikle de savaşa karşı çıkanlar Amerika'nın Irak'ı işgalini bir oldu bitti olarak kabul ederler ve daha kötüsü yeni düzene uyum sağlayıp bundan çıkar elde etmeye çalışırlarsa Amerika küresel hegemonya planını daha da ilerlere götürecektir.⁴⁰ Bu hegemonyanın kurbanı uluslararası sistemin merkezini oluşturan Birleşmiş Milletler olacaktır.

Washington bundan sonra Birleşmiş Milletler'e karşı iki farklı strateji izleyecektir. Washington anladığımız kadarıyla, 'çete' ve diğer etkili yerel lobilerin dar çıkarları doğrultusunda belirlenen dış politika hedefleri ortaya koymaktadır ve gerektiğinde dünyanın desteğini istemektedir. ABD bu politikaları uygulamak için Birleşmiş Milletler'in onayını aldığı anda, kendi hegemonik planlarını 'uluslararası toplum ve dünya barışı' adı altında meşrulaştırma imkanı bulacaktır. Diğer taraftan Birleşmiş Milletler destek sağlamadığında Washington onu bir kenara atacak ve kendi yapmak istediklerini uygulamaya koyacaktır. Irak savaşıyla tamda bunu yapmıştır.⁴¹ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyeleri ve diğer Birleşmiş Milletler üyeleri ve bütün uluslararası toplum Irak'ta savaşa karşı olmasına rağmen Washington Londra ile birlikte düşüncesiz askeri planını uygulamaya karar verdi.

Şu anda gayr-i meşru savaş sona ermiş durumda. Washington şimdi Birleşmiş Milletler'i devreye sokarak birtakım kararlar aldırarak istiyor. Bu kararlarla ekonomik yaptırımları kaldırmak, Irak'ı yeniden inşa etmek ve petrol satışını serbest bırakmak istiyor. Güvenlik Konseyi üyelerinin (Rusya, Almanya, Fransa) bu kararların çıkmasına izin verip vermeyeceği henüz belli değil. Şayet Konsey Washington'un tasarımlarını onaylarsa Irak'a karşı yapılan saldırı ve işgal meşrulaştırılmış olacaktır. Dünyaya gönderilecek mesaj "şayet bir ülke çok çok güçlü ise uluslararası hukuk ve normları ihlal edebilir" olacaktır. Sonuçta Birleşmiş Milletler hiper gücün suçlarını meşrulaştırmış olacaktır. Diğer taraftan şayet Konsey Washington'un izlediği emperyalist egemenlik planlarını şiddetle reddederse ve Washington buna rağmen planlarından vazgeçmezse, uluslararası toplum hiper bir gücün Birleşmiş Milletler'e yani uluslararası kurumlara ve uluslararası hukuka, çok güçlü olduğu için boyun eğmeyebileceğini düşünecektir.

Bu noktada Birleşmiş Milletler kendi güvenilirliğini tehlikeye düşürmüştür. Birleşmiş Milletlerin güvenilirliğinin tehlikeye düşmesinin sebebi, dünyanın tek hiper gücünün ona saygısızca davranmasıdır. Amerika onu, ya kendi çıkarları için kullanmış yada emperyalist arzularına karşı çıktığı zaman devre dışı bırakmıştır. Birleşmiş Milletler'i umursamayan bu tavır, Irak sorunu yada 11 Eylül sonrasında başlamadı. ABD küresel ısınma sorununu çözmek için yapılan Kyoto antlaşmasını, uluslararası ceza mahkemesi oluşturmak için yapılan Roma sözleşmesini imzalamadı. Bush yönetimi bu antlaşma ve sözleşmelere riayet etmeyerek çok taraflı antlaşmalara ve süreçlere saygısının olmadığını ortaya koymuştur. Bu yönetim kendi işlerinde tek taraflı davranmaya devam etmektedir. Bush yönetimi eylemlerini desteklemek için zaman zaman birkaç müttfikini, dostunu ve iş ilişkisinde bulunduğu devletleri yanına almıştır.⁴²

Washington'un dış politika sahnesinde böyle tek taraflı davranmasının nedeni sahip olduğu askeri güçtür. Daha önce de belirttiğimiz üzere, ABD askeri açıdan çok güçlü olduğu için istediği her şeyi yapabileceğini düşünmektedir. İşin aslı bugün bütün uluslar hiper güçten korkmaktadır. ABD istediği zaman, istediğine terör uygulayabilir. Diğer bir ifade ile ABD hegemonik terörü dünyanın her yerine yayabilir. Hegemonik terör ABD'nin askeri gücünden kaynaklanmaktadır ve dünyaya egemen olmasını sağlamaktadır. Bütün bunlara rağmen, diğer devletler, özellikle siyasi etkiye sahip olanlar hiper gücün kudretine direnmeye çalışabilirler. Fransa, Almanya, Rusya ve Çin çok taraflılığı ve Birleşmiş Milletleri devreye sokarak, Washington ve Londra'nın Irak'a savaş açmasını durdurmaya çalışmışlardır. Savaştan sonra bu ülkelere bazıları Washington'un Birleşmiş Milletleri hesaba katmasını sağlamaya çalıştılar. Hiper gücün karşısına alternatif güç merkezlerinin çıkacağını söylemek için vakit henüz erken. Fransa ve Almanya Avrupa'nın genişlemesi ile birlikte alternatif bir güç merkezi olarak ortaya çıkabilir.⁴³ Her ikisinin ekonomik kabiliyetleri ve siyasi tutarlılıkları en önemli vasıflarıdır. Üstelik 2002'de kullanılmaya başlanan Euro, gün geçtikçe değer kazanmaktadır. Euro Amerika'nın endişelenmesine yol açan bir para birimidir.

Alternatif güç merkezlerinden ziyade, Amerikan halkının Washington'un tek taraflılığını dizginleyebileceği söylenebilir. Amerikan halkı böyle bir şey yapabilir mi? Amerikan kamuoyu son yıllarda Bush yönetiminin artan tek taraflılığını hiç sorgulamadı. İşin aslı halk ve özellikle aydın kesimi hiper gücün uluslararası sahnedeki tek taraflı politikalarını sessiz kalarak desteklemiştir. Önde gelen Amerikan medyası hiper gücü destekleyen yayınlar yapmaktadır.

BBC Genel Direktörü Greg Dyke Amerika'nın kablolu yayın yapan kanalı Fox News'in savaş süresince aşırı vatanseverlik yaptığını belirtti. O, ayrıca Amerika'da en büyük radyo gurubu olan Clear Channel Communucation'ı savaş yanlısı yayınlar yapmakla suçladı.⁴⁴ CNN'den Ted Turner, Fox News'ı ve onun sahibi Rupert Murdoch'ı savaş kışkırtıcısı olarak isimlendirdi.⁴⁵ Şüphesiz CNN, savaş boyunca Fox News kadar açık bir milliyetçilik yapmamıştır.

Savaşta sonra dahi Amerikan medyası Washington'un Irak'ta yaptıklarını meşrulaştırmaya devam etmektedir. Amerikan askerleri kahramanlar ve kurtarıcılar olarak sunulurken, Amerikan yönetimini protesto eden Iraklılar teokrazi kurmaya çalışan fanatikler olarak gösterilmektedir. İşgalci güç tarafından öldürülen binlerce Iraklı yada hava bombardımanları yüzünden yiyecek, su ve barınacak yer bulamayan binlerce Iraklı Amerikan medyasında hemen hemen hiç gündeme gelmemiştir.

Diğer ülkelerdeki medya, Amerika'nın egemenliğine ve gücüne eleştirilerde bulunmuştur. Hükümetleri Amerika'ya destek veren İngiltere, İtalya ve İspanya'da bile medya Amerika'yı eleştirmiştir. Yazılı basın, radyo, televizyon ve hatta internet sayesinde dünya üzerindeki milyonlarca insan Washington, Londra ve Tel Aviv'in gerçek niyetlerini fark etmiştir.

İnternet ve medyanın diğer birimleri küresel savaş karşıtlığı ve barış yanlısı hareketlerin başlatılmasında ve sürdürülmesinde önemli bir işlev yerine getirmiştir. Bu savaş karşıtı hareketin ortaya çıkışı, kuşku yok ki küresel siyaset açısından oldukça heyecan verici bir durumdur. Savaşın sona ermesine rağmen hareket devam etmektedir. Yoğunluk olarak barış kampanyaları savaş öncesine göre daha azdır. Bu da beklenen bir şeydi. Önemli olan yeteri kadar adanmış kadın ve erkeğin mücadele meşalesini taşımaya devam ediyor olmasıdır. Bu hareket bir bütünlük arz etmese de, kendi içinde farklılıklar arz etse de, mevcut küresel sistemde derin çatlaklar açmayı başaracaktır. Hareket, petrol ve egemenlik meselelerini gündeme getirerek, çağdaş medeniyetin zenginlik ve iktidar tutkusunu ortaya çıkarmıştır. Dünyanın bazı bölgelerindeki savaş karşıtı gösterilerde Amerikan ve İsrail hegemonyası arasındaki ilişkiye dikkat çekilmiştir. Barış hareketi, küresel siyaset ve küresel ekonomi gibi hayati meselelerde seçkinlerin, kitlelerin çıkarları ve isteklerinin aksine karar verdiklerini göstermiştir. Barış eylemcileri halkın savaşa karşı olan duygularını harekete geçirerek seçkinlerin iktidarını tehdit etmiştir.

Barış hareketi sembolik, belki de duygusal olarak dünyanın her yerindeki farklı dini ve kültürel özelliğe sahip insanları ortak bir dava için bir araya getirmeyi başarmıştır. Bu insanlar Bush ve müttefikleri tarafından uygulanan emperyalist güç ve ekonomik teröre karşı çıkmışlardır. Tarihte bu tarz çok dinli ve çok kültürlü bir barış hareketi olmamıştır. Bu insanlar bu şekilde devam ederlerse, gelecekte küresel siyaset üzerinde muazzam bir etki yapacaklardır.

Müslümanlar açısından hareketin çok dinli bir özellik göstermesinin çok özel bir anlamı vardır. Milyonlarca gayr-i Müslim; Hristiyan, Budist, Hindu, Sih, Yahudi ve hiçbir dini yönelişi olmayan bireyler ve hatta ateistler, halkının yüzde 97'si Müslüman olan bir ülkenin yanında yer almışlardır. Bu insanlar kurbanın kimliğine bakmaksızın adalet ve barış talebinde bulunmuşlardır. Müslümanlar bunun üzerinde düşünmelidirler. Müslüman ümmetin önemli bir kısmında adalet ve zulüm meselelerine sadece dini bir perspektiften bakma anlayışı hakimdir. Yani yalnızca Müslüman bir millete yada topluluğa zulüm yapıldığında bununla ilgilenirler. Bizim bildiğimiz hiçbir Müslüman grup Amerikan emperyalizminin kurbanları olan Guatemala, Nikaragua, Şili, Venezüella ve Küba halkları için hiçbir eylemde bulunmamışlardır. Umulur ki Irak tecrübesi ayrımcı bir adalet anlayışında olan Müslümanların kalplerini ve gözlerini açar.

Sonuç

Ayrımcı adalet fikri İslam'ın özüne aykırıdır. İslam'ın adaleti etnik, kültürel, ulusal ve hatta dini sınırların ötesindedir. Amerikan işgaline karşı çıkanlar bütün Iraklıların eşitlikçi ve kardeşçe bir toplum ve devlet oluşturmalarını arzu etmektedirler.

Ayrıca yüzyıllar önce Bağdat'ta hüküm süren Abbasiler bilim, tıp, astronomi, edebiyat ve kültür alanlarında bütün insanlığa ışık tutmuşlardır. Şu andaki hiper gücün çağdaş medeniyeti ise yalnızca servet ve güce önem vermektedir. Bu topraklarda yeniden insanlığın onurunu yükseltecek yeni bir medeniyet kurulabilecek midir?

Çeviren: Murat Yörükoğulları

Dipnotlar:

- 1- Bkz. 'Irak – Saldırı Çok Yakın' isimli makalem. Just Commentary dergisi Cilt 2 no. 8 Ağustos 2002.
- 2- ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi (Washington: Beyaz Saray 15 Nisan 2000. www.nssg.gov.)
- 3- ABD'nin Savunma Stratejisinin Yeniden Oluşturulması ,Yeni Yüzyıldaki Kaynaklar ve Kuvvetler.Yeni Amerikan Yüzyılı Projesinin Bir Raporu (Washington, Eylül 2000)
- 4- Jay Bookman, 'Başkanın Iraktaki Gerçek Hedefi <http://www.informationclearinghouse.info/article2319.htm>
- 5- 'ABD yeni Irak'la uzun süreli askeri işbirliği yapmak istiyor. New Stratits Times, 21 Nisan 2003. Buna rağmen Savunma Bakanı Donald Rumsfeld Amerika'nın Irak'ta üsler kuracağı ile ilgili Newyork Times gazetesinde çıkan haberleri yalanladı ve Amerika'nın Irak'ta uzun süre kalmayacağını söyledi. Bkz. Star 23 Nisan 2003.

- 6- Patric Seale 'ABD Savaşı Amerikan İsrail işbirliğinin zirveye ulaşması orta doğudaki gerçekleri yeniden üretmiştir. <http://www.MiddleEast.org>
- 7- Dana Milbank 'İsrail Lobi Grubu, Savaş Birinci Mesele, Sessizce. Washingtonpost.com 1 Nisan 2003.
- 8- Bkz. 'Irak' Economist.com
- 9- a.g.e.
- 10- Irak'ın Ortadoğu'daki komşularının görüşleri Bkz. New Sunday Times 20 Nisan 2003. Makalenin başlığı 'Ortadoğu Halkları Amerika'ya "Irakı terk et" diyor.
- 11- Bkz. 'Petrolün Efendileri'World Editorial and International Law Cilt 11 no:2 Şubat 2003 ABD
- 12- 'Irak'ın yıkıntılarında zenginlik peşinde koşmak' Star 19 Nisan 2003
- 13- 'Bechtel Irak'ı yeniden inşa ederek 2,9 milyar dolar kazanacak. New Straits Times 19 Nisan 2003
- 14- Geofferey Heard, "Bu bir petrol yada Irak savaşı değil, ABD ve Avrupa arasındaki dünya ekonomik egemenliği için yapılan bir mücadeledir." gheard@surf.net.au
- 15- a.g.e
- 16- Gavin R. Putland, 'Irak savaşı doları kurtaracaktır. Queensland Teknoloji Üniversitesi, Avustralya 26 Mart 2003 İnternet Maili.
- 17- Benzer tartışmalar için bkz. Abraham McLaughlin'nin 'Hristiyan Sağ Ortadoğu'ya Adım Atıyor' başlıklı internet yazısı.<http://www.csmonitor.com/2002/0416/p01s01-uspo.html> 16 Nisan 2002.Ayrıca Peder Labib Kobti'nin 'Kıyamet Yaklaşıyor' başlıklı İnternet yazısı. 25 Nisan 2003.
- 18- Karar hakkında benzer yorumlar için benim makaleme bakılabilir. 'Washington Savaşının Kurnaz Yüzü' JUST Commentary Cilt 2 no. 12, Aralık 2002.
- 19- Bkz.'Silahlar için 1000 Araştırma New Straits Times 19 Nisan 2003.
- 20- A.g.e
- 21- Bkz. Ebu Abbas'ın yakalanmasıyla ilgili haberler Star 17 Nisan 2003
- 22- Bkz. Benim bu konuyla ilgili makalem New Straits Times 24 Mart 2003.
- 23- Fariş Nur'dan alıntı Senaryo Değişmiyor İnternet 4 Nisan 2003.
- 24- Paul Kennedy, 'İmparatorluğun Tehlikeleri Amerikanın Zamanı Tarih Bize Bir Nefes Alma İmkânı Sunmalı Washingtonpost.com 20 Nisan 2003.
- 25- Hiper güç terimi Ziyaüddin Serdar ve Mervyl Wyn Davies tarafından kullanılmıştır. Bkz. İnsanlar Amerikadan Neden Nefret Ederler? (United Kingdom, Icon Books, 2002).
- 26- Kennedy op. cit
- 27- George Monbiot, 'İmparatorluğun yapmak istediklerinden inatla gafil olmak.' Guardian Weekly 20 Mart 2003.
- 28- Bu konudaki raporlarla ilgili olarak Bkz. Utusan&Mingguan Malaysia 22 Mart'tan 6 Nisan 2003 e kadar.
- 29- Pazarlık teorisi birçok medya makalesinde ve internet sitesinde dile getirildi. Bkz. articles and internet. Edward Said'in yazısı, 'Bize demokrasimizi geri verin' The Observer, 20 Nisan 2003.
- 30- El Cezire'de Arapça yayınlanan ve Malayca'ya çevrilen televizyon programlarının sabırla izlenmesiyle. Toplanmasıyla elde edilen bir bilgi 15-22 Nisan 2003.
- 31- Alıntı: New Straits Times 22 April 2003.
- 32- Bkz Utusan Malaysia'daki raporlar. 19 Nisan 2003.
- 33- İşgalcilerin 'böl ve yönet' taktikleri hakkında Şahnaz Habib'in 'Kutsal Mekanlara Hac' isimli yazısına bkz. Star 23 Nisan 2003.
- 34- Bkz. Fisk'ın Amy Goodman'la yaptığı 'Amerikalılara Karşı Sömürge Karşısı Bir Savaş Başladı Bile' başlıklı röportaj Znet 22 Nisan 2003.
- 35- John Pilger, 'Hayal edilemeyen normal olmaya başladı' Znet 21 Nisan 2003.
- 36- Amerika bu tehlikenin farkında. Bkz. 'Irakta gerilla tehditleri' New Straits Times 17 Nisan 2003.
- 37- Bu, Uri Avnery de tartışıldı. Operasyon "Suriye'nin Özgürlüğü" İnternet postası 16 Nisan 2003.
- 38- Kapitalizmin bu şekli benim tarafımdan Just Commertary de tartışıldı. cilt . 2 no. 9 Eylül 2002. Çeşitli dinlerin hegemonik küresel ekonomiye karşı tepkilerinin kapsamlı bir incelenmesi 'Açgözlülüğün Devrilmesi' isimli kitapta bulunabilir. Paul Knitter & Chandra Muzaffar (derleyenler)
- 39- Geçmiş dönem Afgan liderlerinden biri olan Gülbeddin Hikmetyar bu tarz bir ifade ortaya koymuştur bkz New Straits Times 27 Nisan 2003.

40- Bu, Fransa'nın duruşunu değiştirdiğinin bir göstergesi olabilir Bkz Fransa ekonomik yaptırımların kaldırılmasını destekliyor New Straits Times 24 Nisan 2003.

41- Bunu Roger Normand inceledi 'Iraka Karşı Savaşın Meşruluğu' World Editorial and International Law Cilt 11 no. 3 Mart 2003

42- ABD dış politikasının yönü, tek taraflılığı Richard Falk tarafından 'İmparatorluk Faşistleşecek mi? İsimli makalede incelenmiştir. 12 Mart 2003.

43- Bkz Avrupa Birliği Irak'ta Birleşmiş Milletler'i Destekliyor New Straits Times 17 Nisan 2003.

44- Bkz New Straits Times 26 Nisan 2003.

45- Alıntı New Straits Times 26 Nisan 2003.

[İnceleme-Araştırma](#)

Kaynak: [Hegemonik Terör: Irak'ın İşgali - Chandra Muzaffer](#)

Filistin'de İngiliz Manda Dönemi (1922-1939) Sezai Acar

Filistin'de İngiliz sömürgeciliği 1917 sonlarından 1948 ortalarına kadar sürmesine rağmen, Filistin araştırmalarında İngiliz Manda döneminin 1922'den II. Dünya Savaşının başladığı 1939'a kadar ele alınması ve II. Dünya Savaşı yılları ve sonrasında Filistin'deki gelişmelere ABD'nin yön vermesi nedeniyle Filistin'de İngiliz Manda dönemi, araştırmalarda 1922-1939 arasıyla sınırlandırılmıştır.

MANDA'NIN ONAYI VE MANDA SÖZLEŞMESİ

Filistin'de İngilizlerin fiili yönetimi, General Allenby Komutasındaki İngiliz kuvvetlerinin Aralık 1917'de Güney Filistin'i işgal etmeleriyle başlatılabilir.1 İngiltere, 10 ağustos 1920'de Filistin'in nasıl yönetileceğine dair bir kraliyet kararnamesi yayınlayarak 12 üyesi seçimle belirlenecek olan bir yasama konseyi kurulmasını kararlaştırmış, ancak Arapların seçimlere katılmaması üzerine 10 üyesi halkın temsilcilerinden seçilecek, 4 üyesi Müslüman, 3'er üyesi Hristiyan ve Yahudilerden oluşacak olan bir "Danışma Konseyi" kurulması kararını almış, buna da karşı çıkan Müslümanlar 4 üye vermeyi reddetmiştir. İngilizlerin toplum kesimlerini temsilen temas kuracağı Yahudi Ajansı gibi Arapların da bir temsilci kurum kurmaları isteğini de Araplar kabul etmedi. İngilizlerin Filistin'deki daha erken dönemlerinde Yahudileri Filistin'in temel unsurlarından biri olarak konumlandırma siyasetine karşılık, Filistin Araplarının Yahudileri Filistin'in asli unsuru olarak kabul etmemeleri, Filistin'de hesaba katılmaması gereken bir unsur olarak düşünmeleri, İngilizlerle Filistinlilerin karşı karşıya gelmelerinin temel nedenini oluşturmuştur.2 İngiltere'ye karşı Filistinlilerin Balfour Deklarasyonu'nun yayınlanmasına gösterdikleri tepkilerin 1919'dan itibaren şiddetlenmesi, 1920 ve 1921'de ayaklanmalara dönüşmesi, bazı İngiliz Gazeteleri'nin Siyonizm'e karşı bir kampanya başlatmaları ve Lortlar Kamarasında Balfour Deklarasyonu'nun iptal edilmesini talep eden bir önerenin kabul edilmesi karşısında tepkileri yatıştırmak için ve Filistin'in İngiltere Mandasına verilmesinin Şerif Hüseyin-Mc Mohan yazışmalarıyla gelişmesinden dolayı 1 Temmuz 1922'de İngiliz Hükümeti 'Churchill Beyaz Belgesi' olarak bilinen açıklamayı yapmıştır.3 İngiltere Beyaz Belge'yi yayınlanmadan önce Milletler Cemiyeti'nde onay süreci yaşandığı sıralarda 3 Haziran 1922'de Dünya Siyonist Teşkilatına bir açıklama olarak göndermiştir.4 Beyaz Belge 1 Temmuz 1922'de yayınlandı. 6 Temmuz 1922'de Avam Kamarası tarafından onaylandı ve 29 Eylül 1922'de Milletler Konseyi tarafından kabul edildi.5 Beyaz Belge, Balfour Deklarasyonu'nun kapsamı, "Yahudi Ulusal Yurdu" fikri ve Filistin'in coğrafi sınırları konusunda resmi İngiliz siyasetini tanımladığı için önemliydi.6 Belgede, İngiliz Hükümeti'nin Yahudi bir Filistin oluşturmak niyetinde olmadığı ve Filistin'deki Yahudi temsilcilerine özel bir konum tahsis edilmeyeceği gibi Filistin'in yönetiminde Filistin'deki Yahudi Kuruluşlarıyla yetkilerin paylaşımının söz konusu olamayacağı da açıklanıyordu. Yahudilerin Filistin'e göçlerinin ekonomik emme kapasitesine bağlı olması sınırlaması getiriliyor ve Ürdün Filistin'den ayrılıyordu.7 Beyaz Belge'nin Yahudi göçlerine bir sınırlama getirmesine, Ürdün'ü ayırarak Siyonistlerin Ürdün'ü de içine alan bir Yahudi yurdu (Devleti) amaçlarını Filistin'le daraltmasına rağmen, Balfour Deklarasyonu'nu resmileştirdiği, "Yahudi Yurdu" kavramını güncelleştirerek yeniden açıklığa kavuşturduğu için Siyonistler tarafından kabul edildi.8 Weizman, Yahudiler aleyhine görülen ekonomik emme kapasitesi prensibini gerçek bir sınırlama olarak görmüyor, emme kapasitesinin zamanla artacağını Siyonistlere anlatmaya çalışıyordu. Ayrıca Weizman, Balfour Deklarasyonu'nun iptalini kabul eden Lortlar Kamarası Önergesi'nin Avam Kamarasında reddedilmesinin Beyaz Belge'nin yayınlanmasıyla sağlandığını belirtmiştir.9 Araplar Beyaz Belge'yi, Filistin'in geleceğinin sigortasını Yahudilere verdiği ve Şeria Irmağı'nın batısının (Ürdün) Filistin'den ayrılmasının Yahudiler karşısındaki pozisyonlarını zayıflattığını düşünerek reddettiler.10 Filistin Manda Rejimi'nin 24 Temmuz 1922'de Milletler Cemiyeti tarafından onaylanmasıyla Filistin'de İngiliz Manda dönemi başlıyordu. İngiltere, Milletler Cemiyeti'nin

Manda sistemi yönetimi formülüyle Filistin'in kontrolünü eline geçirdi ve II. Dünya Savaşı'nın sonu olan 1948'e kadar kontrolü elinde tuttu. Manda sözleşmesi İngiltere'nin Siyonistlerle danışma mekanizması kurmasıyla hazırlandı ve 1922'de Dünya Siyonist Örgütü tarafından formüle edildi.¹¹ Manda Rejimleri İtilaf Devletleri'nin I. Dünya Savaşı sonunda işgallerini meşrulaştırmaya yönelik uluslararası bir hukuk hilesiydi. Manda yönetimleri arasında Filistin Mandası Yahudi Yurdu veya Devletin kurulmasını amaçlayan özel bir misyona sahip olduğundan ve Filistinlilerin hiç bir şekilde iradeleri dikkate alınmadığından Filistinliler hiç bir zaman Manda Yönetimi'ni kabul etmediği gibi kongre kararları, protesto muhtıraları ve ayaklanmalarla bu özel misyonlu Manda rejimine karşı çıktılar.¹² Manda sözleşmesine göre Mandatör Devlet İngiltere'nin zorunlu yükümlülükleri arasında Filistin Halkının kendi kendini yönetme başarısını göstermesi için imkanların hazırlanması da vardı. Manda sözleşmesi Siyonist bakış açısının çıkarları ile formüle edilmiştir ve Balfour Deklarasyonu sözleşmenin hazırlanmasında temel alınmıştır.¹³

Sözleşmenin 22. maddesi ile Filistin'in yerleşim bölgelerinin yönetimi mutlak bir şekilde Mandatör Devlet İngiltere'ye bırakılıyordu. "Mandatör, 'Yahudi halkı için ulusal yurdun kurulması'nın sorumluluğunu yayınladığı Balfour Deklarasyonu'nun kararlarını gözeterek üzerine almalı" denilerek İngiltere'ye hatırlatmada bulunduktan sonra Yahudi'lerin Filistin'deki tarihi bağları deklare edildi. Chaim Weizman'ın 'tarihi bağlar' yerine 'tarihi haklar' ibaresinin kullanılması isteğini o aşamada İngiltere reddetti. Manda sözleşmesinde Filistinlilerden veya Filistinli Araplardan bahsedilmemekte, yüzde 92'den Yahudi olmayan topluluklar olarak bahsedilmekte, bütün göçlere rağmen 1922'de ancak yüzde 8'e ulaşabilmiş Yahudiler çoğunluk hatta ana unsur gibi takdim edilmekte, sanki yüzde 92 azınlıkmiş gibi işleme tabi tutulmaktaydı.¹⁴ Manda sözleşmesinin 1., 2. ve 6. maddeleri 'Yahudi Yurdu' ibaresi kullanılsa da, bir Yahudi Devleti'ne zemin hazırlayacak olan prensip maddeleriydi.¹⁵ I. madde yönetim ve yasama güçlerinin tamamının kullanımlarını Mandatör Devlet İngiltere'ye verdi. 2. madde Mandatöre üç çelişkili zorunluluk empoze ediyordu:

a-) Yahudi Ulusal Yurdu'nun kurulmasının ekonomik, idari, siyasi şartlarını Manda Yönetimi altında olgunlaştırmak.

b-) Filistin'in kendi kendini yönetebilecek seviyeye ulaşmasını sağlayacak yönetim-hükümet kurumlarını geliştirmek.

c-) Bütün Filistinlilerin medeni ve dini haklarını teminat altına almak.

6. maddeye göre Filistin Manda Yönetimi Yahudi olmayan nüfusun haklarını etkilemeden Yahudi göçünü kolaylaştıracaktı.¹⁶

MANDA DÖNEMİNDE İNGİLTERE'NİN FİLİSTİN SİYASETİ

Manda döneminde İngilizler, geleneksel denge siyasetini Filistin'de uygularken, Balfour Deklarasyonu ile Manda Rejimi arasında bir denge, Araplarla Yahudiler arasındaki bir denge kurmayı, daha ileri bir aşama olarak Araplarla Yahudiler arasında bir işbirliğini sağlamayı hedeflemiştir.¹⁷ İngiltere denge siyasetini izlerken sürekli Balfour Deklarasyonu misyonunu gözetmiş, Yahudiler ise Yahudi yurdunu değil, Yahudi devletini hedeflemişler ve Yahudi Filistin amacına ulaştıracak bir stratejiyle hareket etmişlerdir. İngilizlerin denge siyaseti Yahudiler ile Araplar arasında adaleti gözetmekten çok, Yahudiler lehine süreci ilerletmekle sonuçlanacak bir yaklaşımın uygulaması olarak tanımlanabilir. Yahudiler lehine sonuçları öngörülmüş İngiliz siyasetinin iç dinamiklerine nüfuz edebilmesiyle olayın arka planını da açıklığa kavuşturan Sayigh'in analizi şöyledir; Manda dönemini inceleyen İngiliz tarihçileri için Filistin'de İngiltere'nin rolünü, eşit ölçüde bağınaz iki milliyetçilik karşısında tarafsız kalmaya didinen, sıkıntılı durumda bir hakemin rolü şeklinde resmetmek olağan olmuştur. Kesin olan şu ki; bu, İngiltere'nin kamuoyu önündeki duruşuydu. Fakat merkezi hükümetin Filistin'de Siyonistlerin denetimi ele geçirmesine ilişkin desteğinde hiçbir ciddi duraksama ortaya çıkmadı ve hatta yönetimin içerisinde Arap yanlısı unsurlar görülebildiği halde merkezi hükümet üzerindeki Siyonist lobinin gücüne karşı bunların ağırlığı pek az oldu. Dahası, Filistin'deki ordu komuta kademeleri Arapların duyguları karşısında sivil yönetime kıyasla çok daha az duyarlılık taşıyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse İngiliz işgali, birbiriyle ilişkili bir dizi yolla, Siyonist devletin oluşumu ile Filistinlilere ait olanın ortadan kalkışı için dönüm noktası oldu. İlk olarak bu yönetim, bir devletin yapıları sayesinde bir araya getirebildiği koruyucu bir kabuğu Siyonist hareket için hazırladı. İkinci olarak İngilizlerin aracılığı vasıtasıyla, Avrupa'daki zulmün sonucunda öne çıkarılan Yahudi telafisi talepleri Filistin üzerinde sabitleştirilen ve göç yoluyla somut hale getirilmiş taleplere dönüştürüldü. Filistin'deki İngiliz işgalinin birikimli etkisi sonuçta şuydu; Filistinlilerin sayıca üstünlüğü ve Manda dönemi boyunca milli bilincin düzenli bir biçimde büyüüşüne rağmen, savaşın (1948) eşliğinde Siyonistlerle Filistinliler arasında açığa çıkan güç ilişkisi gerçekte olması gerekenin tam tersi oldu. Filistinlilerin "parçalanışı" iki topluluk arasında sistemli bir biçimde üretilen eşitsizliğin (askeri, siyasi, ekonomik ve sosyal) bir sonucuydu.¹⁸ Manda döneminin başlarında daha önce Filistin'e kaçak giren Yahudilerin Filistin'e göçlerine 1925'te izin verilmesiyle yasalık kazanan Yahudi göçleri, Filistin'in demografik yapısını tehlikeli bir şekilde Yahudilerin lehine değiştirmiştir. İstatistikler, Manda dönemi

boyunca Yahudi nüfusun on kattan daha fazla arttığını göstermektedir. 1914'te Osmanlıların yaptığı nüfus sayımında 689.272 olan toplam nüfusun yüzde10'dan daha az bir oranına tekabül eden 60 bin Yahudi nüfus vardı.19 Dikkat çekici olan, 1914'teki Yahudi nüfusta 1. ve 2. Aliyah'ın sonrasında bu sayıya ulaşmıştır. Siyonist faaliyetler öncesi toplam nüfus içinde Yahudi'lerin oranı yüzde 2-3 civarındaydı. Manda döneminde İngiltere'nin yaptırdığı nüfus sayımlarında; 1922 nüfus sayımına göre 83,794 (yüzde11) olan Yahudi nüfus, 1931 nüfus sayımına göre 174,610'a(yüzde 16) çıkmış 1946'da ise 1.972.560 olan toplam nüfus içinde Yahudi nüfusu 608.230'u (yüzde28) bulmuştur.20

İngiltere'nin resmi siyasetini, yayınlanan araştırma raporlarından anlayabilmek mümkün görünmektedir. İngiliz hükümeti Manda dönemi boyunca her önemli olaydan sonra araştırma komisyonu atama kararı vermiştir. 1920, 1921, 1929 ve 1936'daki olayları müteakiben atanan komisyonlar örneklendirilebilecek başlıca komisyonlardı.21 1929'daki kanlı Arap ayaklanmasından sonra İngiliz hükümeti anti Yahudi ayaklanmalarının sebeplerini araştırması amacıyla Eylül 1929'da Sir Walter Shaw başkanlığında bir hukukçular komitesi ile Sir John Hope Simpson başkanlığında bir iktisatçılar komitesi kurdurdu. Komiteler hem 1929 ayaklanmasının nedenlerini hem de gelecekte tekrar edebilecek bu tür olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirleri tespit etmeye yönelik bir çalışma programına göre araştırmalarda bulunmuştur. Shaw Komitesi'nin Mart 1930'da açıklanan raporunda 1929 ayaklanmasının en önemli nedeni olarak Siyonistlerin toprak alımının ve Filistin'de artan etkinliklerinin, Filistin'de Yahudi hakimiyeti konusunda Araplarda korkuya yol açmasını gösterdi. Arap halkın şüphelerinin giderilebilmesi için, Manda Yönetimi'nin amacının sadece Yahudilerin haklarını değil Yahudi olmayanların da haklarını korumayı amaçladığını vurgulayan açıklamalar yapmasını öneriyordu. 1925-1926'da olduğu gibi ekonomik emme kapasitesini aşan Yahudi göçlerinin önlenmesi için daha belirgin bir göç siyaseti izlenmesi gerektiğini belirtiyordu. Shaw Komisyonu, Filistin Araplarının kötü ekonomik ve sosyal durumlarına dikkat çekti. Komite ayrıca, Kudüs'ün kutsal bölgelerinde Yahudilere ve Araplara ait olan hakların belirlenmesini, bunun içinde bir komisyonun kurulması çağrısında bulundu.22 Simpson komisyonu, incelemelerini Yahudi göçmenlerin sorunları, toprak yerleşimi ve gelişme konularına yoğunlaştırdı. Raporda Yahudiler tarafından alınabilecek işlenebilir tarımsal topraklarının sınırsız olmadığı gibi dikkat çekici bir uyarıda bulunmakta, Filistin'de işsizlik ile Yahudi göçmenleri arasında bir koordinasyonun kurulması istenmekteydi. Rapor ekonomik emme kapasitesinin uygulanmasının zorunlu olduğuna dikkat çekerek, Filistin'de Yahudi göçmen belgelerinin askıya alması için çağrıda bulundu.23 Bu iki Komisyonun raporlarını temel alarak, Ramsay Mc Donald Hükümeti'nin, Sosyalist görüşlü ve şiddetli bir Anti-Siyonist olan Koloniler Bakanı Lord Passfield, yayınladığı "Passfield Beyaz Kitap" ile Siyonistlerin Filistin'deki Koloni faaliyetlerini ve tarımsal kolonilerin bir modeli olarak tasarlanan Histadrut'un göçmen pratiğine şiddetli eleştiriler yönelterek, artan Yahudi göçlerinin Arapları topraksızlığa terk edeceğini savundu. Passfield Beyaz Kitabı, Siyonistler arasında büyük gürültü kopardı ve Mc Donald Hükümeti'ni sarstı.24 İngiltere'nin Filistin için hazırladığı raporlar içinde Arapları destekleyen ve Arap görüşlerini benimseyen tek belge olan Passfield Beyaz Kitabından bir süre sonra Weizmann Dünya Siyonist Örgütü Başkanlığı'ndan raporu Siyonizme bir ihanet olarak nitelendirerek istifa etti.25 Siyonistlerin şiddetli tepkisi karşısında Başbakan Mc Donald, 13 Şubat 1931'de Weizmann'a gönderdiği ve Avam Kamarasında okuduğu mektubunda İngiliz Hükümeti'nin Yahudi yerleşimini teşvik etme isteğini teyid ederek Passfield Beyaz Kitabı'nın İngiliz Siyasetini etkilemeyeceğini belirtmesiyle bu kitabın etkisini sıfıra indirmiştir.26 Filistin'deki sorunu gösteren Raporları göz ardı eden İngiliz Hükümeti'nin Yahudileri kollayıcı siyaseti,1930-1935 arasında 200 Bin Yahudi'nin daha Filistin'e göç etmesini sağlamıştır.27

1936 Ekim'inde Genel Grev ile birlikte Arap Ayaklanmasının ilk safhasında İngiltere Hükümeti Arap Ayaklanması'na çözüm bulunması, nedenlerinin belirlenmesi ve durumun değerlendirilmesi için Lord Robert Peel yönetiminde bir komisyon atadı. Kasım 1936'da Kudüs'te çalışmalarına başlayan Komisyon, Peel Raporu'nu Temmuz 1937'de "White Paper" olarak yayınladı. Beyaz Belgede de,"İngiltere Yönetimi'nin Manda Yönetimi altında Arap ve Yahudilerin uzlaşabilmelerinin yolunun bulunabileceğine inanılmasına rağmen, bu inanış ne şu ana kadar doğrulanabilmiş ne de gelecekte doğrulanabileceği" tespiti yapılmakta ve "bu durumda Mandanın sorumlu tutulduğu refah ve barışı sağlamak yükümlülüklerini yerine getiremeyeceği" çıkarımı yapılarak, "tecrübelerin ışığı altında örneklendirilen majesteleri'nin hükümetindeki çekişmelerle birlikte Filistin'de Yahudilerin ve Arapların ulusal tutkularının arasında uzlaştırılmaz derecede bir çatışmanın varolduğu, bu tutkuların Manda tarafından tatmin edilemeyeceği" sonucuna ulaşılarak,"çözüm olarak komisyon üyelerinin genel çizgileriyle belirlediği bölünmeyi tavsiye ettiğini" belirtmekteydi. Komisyon çok ümitli bir çözümün çıkmayacağını eklemeyi de ihmal etmemiştir.28 Peel komisyonu Filistin'i üçe bölmeyi öneriyordu. Bölünme planına göre, Yahudi bölgesi, Arap Bölümü olarak ayrılacak ve Tel-Aviv, Yafa, Kudüs ve Betlehem koridorunu içine alan yerlerde ise Manda Yönetimi devam edecekti. Kudüs, Milletler Cemiyeti'nin koruması garantisine alınacaktı. Komisyon, bölünmenin dezavantajlarının bu yolla sağlanabilecek barış ve güvenliğin avantajlarından daha az olacağını savunmuştur. Ayrıca Mandanın yerini daha sonra Suriye ve Irak'takine benzer antlaşma sistemi alabilecekti. 1937 Beyaz Belgesi, İngiltere'nin Manda Yönetimi'nde izlediği Balfour Deklarasyonu mahrepli siyasetini tersine çevirmesi

nedeniyle hem Siyonistlerin hem de Arapların protestolarına neden oldu. Araplar Yahudilere herhangi bir yerin bırakılmasını kabul etmezken, Siyonistler kendilerine bir yer (yurt) gösterilmişken onlar yine de Beyaz Belge'yi Yahudi Ulusal Yurdu'na bir ihanet olarak nitelendirmişler, ancak Yahudi Ajansı ayrılan toprak miktarını az görmesine ve Kudüs'ün Yahudi bölgesinin dışında tutulmasına rağmen kabul ettiğini açıklamıştır.²⁹ Bu arada 1937 Ağustosunda toplanan 20. Siyonist kongresi'nde Yahudi Ulusal Yurdu'nun Filistin ve Ürdün topraklarının tamamı olarak ilan edilmesi ve bu gerekçeyle Peel planının reddedilmesi Siyonistlerin gerçek niyetlerine işaret etmesi açısından fazlasıyla dikkat çekiciydi.³⁰ Temmuz-Ağustos aylarında raporu yeniden görüşen Genava'daki Milletler Cemiyeti bölünmeye itiraz etti.³¹ İngiliz Hükümeti 1937'de Peel Komisyonu'nun taksim planının fizibilitesi için Sir John Woodhead başkanlığında atadığı teknik komisyon raporunu Ekim 1938'de yayınladı. Bu komisyon Peel komisyonu'nun uygulanabilir olmadığını, Yahudilere ayrılan bölgede geniş bir Arap azınlığının kaldığını, kurulacak bir Yahudi Devleti'nin Arap Devletleri'yle kuşatılacağını bildirmesine rağmen, Komisyonun kendi içinde de görüş birliğine varılamadan belirlenen yeni bir bölünme planını önerdi.³² Bölünme planı Filistin'in bir kısmında küçük egemen bir Yahudi Devleti ve Trans (yukarı) Ürdün'e katılan bağımsız bir Arap Devleti öngörmekteydi.³³ İngiliz Hükümeti Woodhead Komisyonu'nun bölünme planını benimsemeyerek Kasım 1938'de Filistin'de barış ve gelişmenin en sağlam temelini Araplarla Yahudilerin antlaşması olduğunu açıklamakla, bölünme planını rafa kaldırmış olmaktadır. Kasım planı uygulanmamasına rağmen 1940'lardaki Filistin'i bölme planlarına ilham olmuştur.

1939'da savaş bulutlarının Avrupa ufuklarında görünmeye başlamasıyla birlikte İngilizler iki tarafa da Londra'da bir konferans için çağrıda bulundu. İngiltere 7 Şubat 1937'de Arap ve Yahudileri Londra'da bir yuvarlak masa toplantısıyla sorunu tartıştırmak istemiş, ancak Arap tarafının Siyonist liderlerle aynı platformda bulunmayı reddetmesi üzerine ayrı ayrı yapılan görüşmelerde, taraflarla görüştüğü bir diplomatik inisiyatif almak istemiştir. 17 Mayıs'ta İngiltere Sömürgeler Bakanı Malcolm Mc Donald tarafından hazırlanan "Mc Donald Beyaz Belgesi", İngiltere Filistin Siyaseti" ismiyle çözüm formülü olarak sunulmuştur.³⁴ İngiltere, bir taraftan 2. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Arap Devletleri'nin tamamının Almanya tarafında yer almasını önlemek isterken, diğer taraftan Yahudilerin uluslararası etkinliğinden, özellikle Amerikan Yahudilerinin Amerikan yönetimindeki nüfuzundan yararlanmak istediğinden dengeleri gözetken bir çözüm formülü hazırlamıştır. Getirilen düzenleme ile Yahudilerin yüzde5'lik alan dışında toprak alımlarını yasaklarken ve Yahudi göçlerinin önlenmesine yönelik sıkı tedbirler yasalaştırılırken diğer taraftan beş yıllık periyoda 75 bin Yahudi'nin göç etmesine de izin vermiştir. 1939 Beyaz Belgesi'nin Filistin Araplarının savunduklarına yakın önerisi, 10 yıl içinde Filistin'e bağımsızlık verilmesini öngörmesi ve yeni devletin yönetiminde Arapların ve Yahudilerin görev almalarının sağlanacağını belirtmisydi.³⁵ 1939 Belgesi Filistinli Araplar arasında görüş ayrılığına yol açmıştır. Hüseyinilerle geleneksel rekabetini Manda döneminin kritik gelişmelerinde de terk edemeyen Neşabi Ailesi'nin Milli Savunma Partisi, Arap milli isteklerini karşılamasa da bu Beyaz Belge'nin milli isteklere ulaşmada temel olabileceğini açıklarken, Filistin'in en büyük ailesi olan Hüseyiniler ailesinden Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyini başkanlığında Beyrut'ta toplanan Arap Yüksek Komitesi ise Yahudi göçlerine izin vermesi, Yahudilere toprak satışını tamamen yasaklamaması nedeniyle Belgenin tümünden reddedilmesini kararlaştırdı. Yapılan açıklamadaki gerekçe, Belge'nin makul taraflarının örtük kabulüne rağmen reddin gerekçesinin haksız bir çarpıklığı Arapların içlerine sindirememeleriyle ilgili boyutunu yansıtmaktadır. Açıklamada, 1918'de Filistin nüfusunun yüzde2'sini oluşturan Yahudilerin Mc Donald formülü ile yüzde33.5'e çıkarılmasına razı olunamayacağı belirtilmiştir.³⁶

Mc Donald Beyaz Bildirgesi'ne şiddetli tepki gösteren Siyonistler bu belgeyle İngiltere'nin Yahudi Ulusal Yurdu'nun kurulmasını desteklemekten vazgeçtiği gibi, bu hedefin önünde bir engele dönüştüğünü düşünmüşler ve Siyonistler için bir dönüm noktası olan bu gelişmeyle birlikte Siyonist programda öngörülen güçlü bir devletin desteğini alma stratejisiyle, İngiltere'nin yerine Amerika'nın ikame edilmesini planlayan Siyonist diplomasinin yönünde tarihsel bir dönüşüm yaşamışlardır. 1939 Belgesiyle, İngilizler Siyonistlere yönelik kollayıcı siyasetini sürdürme konusunda isteksizlik gösterince, Siyonistler eski hamilerine düşman oldular ve Mandanın sona ermesi için aktif olarak çalışmaya karar verdiler.³⁷

MANDA DÖNEMİNDE FİLİSTİNLİLERİN FAALİYETLERİ

Filistin'de 1917 sonlarında başlayan ve 1922'de Manda Yönetimi'yle süren İngiliz hakimiyetinde 1928-1929'a kadar durumun sakin olduğu tespiti gerçeği nispeten yansıttığı görülmektedir.³⁸ 1920-1933 arası dönemde Yahudilerle Arapların çatışması, Filistinli çiftçilerle (fellahun) Yahudiler arasında zaman zaman küçük çaplı şiddete ulaşan antlaşmazlık dışında 1920, 1921 ve 1929 olayları yaşanmıştır. Bu olaylar da dahil bu yıllar arasında Arap-Yahudi çatışmasının mahalli çapta olaylarla sınırlılığı temel karakteristiğidir.³⁹ Filistin tarafında, İngilizlerin Filistin'i işgal ettiği ilk yıllar olan 1918-1920 arasında siyasi düşünceler oluşum halindeydi ve üç siyasi görüş revaçtaydı; İslamcı görüş; hilafet etrafında Müslümanların birleşmesini savunuyor, Pan-Arap görüş; Filistin'i Arap birliğinin bir

parçası olarak görüyor, Ulusalçı görüş; Arapların hakimiyetinde bağımsız Filistin Devleti'nin kurulmasını savunuyordu.⁴⁰ Filistin'de 1933'te çatışmaların derinleşmesinin başlıca nedeni 1930'ların başlarında artmaya başlayan Yahudi göçleri olmuştur. 1933-1935 yılları arasında 134.500 Yahudi'nin Filistin'e göç etmesine Manda Yönetimi izin vermesinin yanında, tam sayısı bilinmeyen binlerce kaçak Yahudi'nin de Filistin'e girişiyle demografik denge öylesine köklü şekilde Arapların aleyhine sarsılmıştır ki 1931'de yüzde17'lik Yahudi nüfusu 1935'de yüzde30'a çıkmıştır.⁴¹

1935'e kadar Arap aileleri arasındaki rekabetin Filistinli Arapların mücadelesinin iç bütünlüğünü zedelemesinin azımsanamayacak etkisinin Arapları aktif mücadeleden alıkoymasıyla birlikte, 8 Mayıs 1921'de halkın gözündeki prestijini dikkate almak zorunda kalan Manda Yönetimi'nin Kudüs Müftülüğüne atamasıyla Filistin Müslümanlarının liderliğini yapmaya başlayan Hacı Emin el-Hüseyni'nin İngilizlerle siyasi bir çözüm için halkı yatıştırıcı tutumu da olayların büyümesini önleyen bir işlev yerine getirmiştir.⁴² 1920-1930 arası Filistin Arapları adına siyasi mücadelenin inisiyatifini üzerine alan Kudüs Müftüsü, Ocak 1922'de Yüksek İslam Konseyi'nin Başkanlığı'na seçilmesiyle çalışmalarını İslam Dünyası'na doğru kaydırmış, bütün İslam ülkelerine gönderdiği temsilciler aracılığıyla kutsal mekanların Siyonist tehditle karşı karşıya olduğunu duyurarak, İslam Dünyası'nın dikkatini Filistin'e çekmeyi başarmıştır.⁴³ Kudüs Müftüsü'nün misyonunu özetlemek gerekirse, 1920 ve 1930'lu yıllarda Filistin Ulusal Hareketi'ni kurmuş, hareketin kurumsal çatısını oluşturmuş, İngilizlere karşı doğrudan silahlı mücadeleye izin vermeden siyasi yöntemlerle İngiliz Mandasına ve Siyonizm'e karşı mücadeleye liderlik yapmış, 1920'lerin başlarında yerel düzeyde kalmış olan Filistin sorununu diğer Arapların olduğu kadar bütün İslam Dünyası'nın ortak sorununa dönüştürebilmiştir.⁴⁴ Hacı Emin el-Hüseyni'nin fiili ulusal liderliğini sarsmamakla birlikte Filistin Araplarının potansiyellerini tam olarak kullanmalarını önleyen unsur, 1930'ların başından itibaren siyasi görüş farklılıklarıyla ve aile rekabetleriyle kurulan siyasi partilerin uzlaşamamaları olmuştur. İki önemli parti; Kudüs Müftüsü'nü destekleyen Hüseyini Ailesi'nin partisi Filistin Arap Partisi ve Hüseyini ailesiyle geleneksel bir rekabet içinde olan Neşasibi Ailesi'nin Milli Savunma Partisiydi. Milli Savunma Partisi Manda Yönetimi'ne karşı daha ılımlı bir tutum taraftarıydı. Filistin Bağımsızlık Partisi veya Hareketi ise Filistinli aydınlar tarafından 1931 Aralığı'nda Kudüs'te toplanan İslam Kongresi kararlarına dayanarak kurulmuştur. İngiliz Mandası'nın sonlanmasını, Filistin'in Arap Dünyası'nın bir parçası olarak tam bağımsızlığına kavuşması düşüncelerini savunmuş, ancak kitleselleşemediğinden 2 yıl kadar sonra etkinliğini kaybetmiştir. Bunlardan başka Reform Partisi, Arap Gençlik Örgütü ve Milli Blok gibi daha küçük siyasi oluşumlar da etkinlik göstermişlerdir.⁴⁵ Filistin hareketini zaafa uğratan bir başka unsur da 1922'de İngilizlerin Ürdün Krallığı'na getirdiği Abdullah'ın Filistin'i Ürdün'e katma hesabıyla Filistin Ulusal Liderliği'ni özellikle Hacı Emin'i tasfiye etmek istemesi olmuştur.⁴⁶ Filistin toplumunun liderleri olarak Hüseyiniler ve aile temsilinden ileriye geçerek bu dönem Filistin'in karizmatik ulusal lideri olan Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni, 1930-1935 arasında Hitler'in Yahudileri Almanya'dan aniden sürmesine kadar İngilizlerle uzlaşa taraftarı olmuş, 1931'e kadar çeşitli Arap ülkelerinde ve Filistin'de kongreler yapmış, Manda Yönetimi'nin 1930'da artan Yahudi göçlerini önlemekte isteksiz tutumu 1931'de Kudüs'te toplanan 5. Arap Filistin Kongresi'nde silahlı mücadele kararı alınmasına neden olmuş, kongreden bir süre sonra da Filistin'in Arap hakimiyetinde bağımsızlığını öngören "el-Misak el-Arabiye"yi (Arap Misakı) kabul ettirmiştir.⁴⁷ 1929 Ayaklanması gizli silahlı örgütlerin kurulmasına da zemin hazırlamış, 1929'da milliyetçi bir çizgisi olan "el-Kaf el-Ahbar" (Yeşil El) oluşmuş 1931'de etkinliğini kaybetmiştir.⁴⁸ 1931 yılında Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni'nin kardeşi eski Kudüs Belediye Başkanı Musa Kazım'ın oğlu Abdulkadir el-Hüseyni tarafından "Munezemet el-Cihad el-Mukaddes" (Cihad-ı Mukaddes Örgütü) kuruldu ve 1948-49 savaşında tasfiye edilmelerine kadar eylemlerini devam ettirdiler.⁴⁹

Ayrıca Tul Kerm-Nablus bölgesinde yerel liderlerin çevresinde toplanan başka silahlı örgütler de kurulmuştur.⁵⁰ 1921'den 1935'de İngiliz birliklerince şehit edilmesine kadar İngilizlere karşı verdiği cihadla derin etkiler bırakan Şeyh İzzettin el-Kassam Filistin'de İslami Cihad'ın ilk simgesi olmuş, çok uzun yıllar sona kurulan Hamas'ın silahlı kolu, Şeyh İzzettin el-Kassam Tugayı onun adını almıştır.⁵¹ Yahudi göçlerine tepki olarak Filistin Hükümetinin kurulması, Yahudilere toprak satışının yasaklanması, Yahudi göçlerinin önlenmesi talepleriyle Nisan 1936'da Siyonistlere gözdağı vermeyi amaçlayarak başlayan ayaklanma, Filistin sathına yayıldı. Hüseyini 25 Nisan 1936'da Arap Yüksek Komitesi'nin başkanı seçildiğinde İngiliz Yönetimi'ne ve Siyonizm'e karşı Filistin toplumunun bütün unsurlarını bir araya getirme başarısını göstererek İngiliz Yüksek Komiseri Sir Arthur Wauchopi'ye bir memorandum ile dört noktayı vurguladığı bir durum tespiti yapmıştır:

- 1- Yahudiler dünyadaki bütün Yahudiler için Filistin'i ulusal yurt yapmayı daima ısrarla deklare etmektedirler.
- 2- Artan göçler ve toprak alımlarıyla Yahudiler bir devlet kurmayı kolaylaştırmaktadır.
- 3-Manda Yönetimi zorla toprak alımlarını ve Yahudi göçlerini kolaylaştırmaktadır.

4- İngiltere kendi ülkesini etkilemeyen Balfour Deklarasyonu ile Arapların haklarını çiğneyerek Arap topraklarına başkalarının girmesine izin vermiştir. Hüseyini memorandumına şu uyarıyı da eklemiştir: Filistinli Araplar ulusal haklarını ve ülkelerini savunmak, varolmak için kendilerini mücadele etmek mecburiyetinde hissetmektedirler.⁵²

Hacı Emin'in uyarılarını önemsemeyen İngiltere bir süre sonra ayaklanmalarla karşılaştı. 1936 Mayıs'ının ortalarında başlayan ayaklanmanın ilk safhası Ekim'e kadar sürdü. 1936-39 ayaklanmasını diğer ayaklanmalardan ayırt edici tarafı doğrudan doğruya İngilizleri hedef alması ve İngiliz hedeflerine yönelmesiydi.⁵³ Ayaklanmanın ilk safhası sonrası İngiltere, Arapların sorunlarını dinlemek için bir komisyon kurma sözü verdi ve Lord Robert Peel başkanlığında bir komisyon kurdu. Komisyonun raporunda Arapların şikayetlerinin çoğu doğrulandı. Peel Komisyonu'nun Temmuz 1937'de açıkladığı taksim planına bir tepki olarak yeniden başlayan Arap ayaklanması Mart 1939'a kadar devam etmiş, 3000'den fazla Arap, 2000'den fazla Yahudi ve 600 kadar İngiliz askerinin ölümüyle sonuçlanmıştır.⁵⁴ 1939'da Manda Yönetimi'nin Filistin genelinde düzeni tekrar büyük oranda sağlamasıyla, Yüksek İslam Meclisi üyeleri, Yüksek Arap Heyeti üyeleri, Filistin'de yayınlanan gazetelerin başyazarları ve diğer başka önemli kişiler tutuklanarak Hint Okyanusu'ndaki Şeyssel Adaları'na sürgün edilmeleri, hakkında tutuklama kararı çıkartılan Hacı Emin El-Hüseyini'nin Filistin'deki İngiliz güvenlik barikatlarını aşarak Lübnan'a geçmesi ve hareketi Lübnan dağlarında kurduğu karargahından idare etmeye başlaması, Filistin'deki gerilla taktiğine dayalı cihat hareketinin Müftü'nün yeğeni Abdülkadir El-Hüseyini'nin Askeri Komutanlığı'nda yürütülmesine rağmen Müftü'nün Filistin dışında kalmasından doğan boşluğu dolduramaması, 2. Dünya Savaşı yıllarında Filistin Ulusal Hareketi'ni liderlikten mahrum bırakmış, Yahudilerin adım adım devlet kurma süreçlerini hızlandırmıştır.⁵⁵ 1936-39 Ayaklanması İngiliz Hükümetine Manda Yönetimi'ni sürdürmenin ne kadar zor hatta imkansız olduğunu göstermiş, Alman faşizminin yükseldiği bu yıllarda Arap ülkelerinin Almanları sempatiyle karşılamaları İngilizlerin çıkarlarını tehlikeye atmış ve Arap Dünyası ile ilişkilerini düzeltme siyasetinin bir sonucu olarak yukarıda tartışılan Filistin'de diğer Arap Devletlerinde olduğu gibi Arapların ve Yahudilerin nüfus oranlarına göre yönetimi paylaşmalarını öngören bir Filistin Devleti kurulmasını önermiş olan 1939 MacDonald Beyaz Belgesi'ni hazırlamaya yöneltmiştir.⁵⁶

MANDA DÖNEMİ FİLİSTİNDE SİYONİST FAALİYETLER

1922 Churchill Beyaz Belgesi'nin istediği konsey seçimlerine katılarak temsilci verme ve Manda Yönetimi'nin Araplar adına temasta bulunabileceği Yahudi Ajansı gibi bir Arap organının kurulmasını Arap Özel Komitesi'nin reddetmesi, Siyonist Hareketin alanını genişletti. Arap tarafının red nedeni ise Yahudilerin asli unsur sayılmaları olmuş ve hiçbir zaman Yahudi Ajansı'nı meşru kabul etmemişlerdir.⁵⁷ İngilizlerin 1929 ayaklanmasından sonra sadece Siyonistlere danışma ve Araplara aldırma veya yok sayma tutumunu göstermeye başlaması, Kudüs Müftüsü'nün ulusal liderliği etrafında Arapların toplanmasını sağladı. Siyonizm erken döneminde zayıflığının farkında olarak İngilizlerle ılımlı ve uzlaşmacı bir siyaset izledi. Siyonist liderlerin uzlaşmacı siyasetleri 1925'te 35 Bin Yahudi göçmenin Filistin'e girişini sağladı. 1930'a kadar Yahudiler kendi yönetim kurumlarını oluşturdular, İbranice dil eğitimini yaygınlaştırdılar, Histadrut kolonisinin model olduğu komünal yerleşim hareketlerini geliştirdiler, Tel-Aviv'i büyüttüler ve yer altı askeri organizasyonu Haganah'ı kurdular. 1925 yılı içinde Ze'ev Jabotinsky, Weizmann'ın liderliğini zayıflıkla suçlayarak eylemci milliyetçiler için Revizyonist Parti'yi kurdu. İşçi hareketi de ikinci Aliyah'ın tecrübesiyle ideolojik ve organizasyon yönüyle bu dönemde gelişti.⁵⁸

1930'un başlarında Hitler'in Avrupa'da yükselen gücü yeni bir kırılmaydı ve Avrupa Yahudileri yüzlerini Filistin'e döndürmüşlerdi. Sadece 1934'te 40 bin Yahudi göçmen Filistin'e girmiştir. 1931'de Filistin'de 195 bin olan Yahudi nüfusu 1938'de 414 bine ulaşarak ani bir yükseliş göstermiştir. Bu ani yükselen göç dalgasının Filistin'de yeni bir ayaklanmayı (1936-1939) körüklemesi, İngilizleri göçmen ve toprak alımı kısıtlamalarına zorlamış, İngilizlerin aldığı önlemler ise Siyonistlerin misillemelerine ve illegal göçmen organizasyonları kurmalarına yol açtığı gibi Araplar ve Yahudiler arasında daha fazla çatışmayla da sonuçlanmıştır. 1936-1939 ayaklanması sırasında İngilizlerin Yahudi Yasama Konseyi, Arap Bürosu kurmak gibi lokal çözüm teşebbüslerinin başarısız olması üzerine daha katı önlemler almaya yöneldikleri görülmektedir. 1939 Beyaz Belgesi'nin her yıl 15 bin Yahudi göçmen sınırlandırması getirmesi, belirli yerler istisna tutularak toprak alımına kısıtlama getirmesi uygulamada çok beceriksiz kalmıştır.⁵⁹ Uygulama beceriksizliğine rağmen göçmen kısıtlamasıyla Yahudiler sarsıntı geçirmişlerdir. Aynı yılın Eylül'ünde 2. Dünya Savaşı aniden başladığında Filistin Yahudilerinin lideri David Ben Gurion; "Bu savaş Büyük Britanya ile bizim savaşımız olacak" demiştir.⁶⁰

Dipnotlar:

1- M. Lütfullah Karaman, Uluslararası İlişkiler Çıkamazında Filistin Sorunu, İz Yay. İstanbul, 1991, s. 23

2- Prof. Dr. Fahir Armaoğlu, Filistin Meselesi ve Arap İsrail Savaşları(1948-1988), İş Bankası Yay. Ankara, 1994, s. 38-39

- 3- Alan R. Taylor, İsrail'in Doğuşu, Pınar Yay. İstanbul, 1992 s. 60
- 4- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 36
- 5- Bernard Reich, Arab-İsrail Conflict and Conciliation, Westport, Connecticut, London, 1995 s. 31
- 6- B. Reich, a.g.e., s. 31
- 7- A. R. Taylor, a.g.e., s. 60-61
- 8- M. Lütfullah Karaman, a.g.e. s. 35 ve Taylor, a.g.e., s. 61
- 9- Taylor, a.g.e., s. 61
- 10- B. Reich, a.g.e., s. 31
- 11- B. Reich, a.g.e., s. 41
- 12- Henry Cattán, The Palestine Question, British Library Cataloguing in Publication Data, London, 1988, s.26
- 13- B. Reich, a.g.e., s. 41
- 14- Henry Cattán, a.g.e., s. 26
- 15- Henry Cattán, a.g.e., s. 26
- 16- Henry Cattán, a.g.e., s. 26
- 17- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 38
- 18- Lütfullah Karaman, a.g.e. s. 38
- 19- Lütfullah Karaman, a.g.e. s. 31
- 20- Henry Cattán, a.g.e., s. 28
- 21- Henry Cattán, a.g.e., s. 30
- 22- B. Reich, a.g.e., s. 42
- 23- B. Reich, a.g.e., s. 42
- 24- B. Reich, a.g.e., s. 43
- 25- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 54
- 26- B. Reich, a.g.e., s. 43
- 27- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 54
- 28- B. Reich, a.g.e., s. 43
- 29- B. Reich, a.g.e., s. 44
- 30- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 56
- 31- B. Reich, a.g.e., s. 44
- 32- B. Reich, a.g.e., s. 44
- 33- Pamela Ferguson, The Palestine Problem, Martin Brian and O'Keeffe, London, 1973, s. 46
- 34- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 58
- 35- B. Reich, a.g.e., s. 45
- 36- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 59
- 34- A. R. Taylor, a.g.e., s. 81-82
- 38- B. Reich, a.g.e., s. 42
- 39- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 39
- 40- Muhsin Muhammed Salih, İhtiyar el-İslami fi Filistin ve Eseruhu fi Hareket el-Cihad(1918-1948), Mektub-i Felah, Kuveyt, 1989, s. 165-171
- 41- Zvi Elpeleg, Filistin Ulusal Hareketi'nin Kurucusu Hacı Emin el-Hüseyini, İletişim Yay. İstanbul, 1993, s. 73

- 42- Elpeleg, a.g.e., s. 79
- 43- Elpeleg, a.g.e., s. 42
- 44- Elpeleg, a.g.e., s. 17
- 45- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 41
- 46- Donald Neft and Fallen Dillars, United State Policy Towards Palestine and Israel Since, 1945 İnstitute Studies, Washington D.C., 1995, s. 108
- 47- Dr. Abdurrahman El Kiyali, Tarih Filistin, El-Hadis, El- Mü'essese El- Arabiye El- Dirase ve'n Neşre, Amam,1990,s.133
- 48- Dr. Abdurrahman El Kiyali, a.g.e., s.220
- 49- Muhammed İzzet Derveze, El Rediyeh el Filistiniye Fi Muhtelifi Merahiliha, El-Mensurat El-Mektebe El-Arabiye, Beyrut, 1959, 1. cilt, s.37
- 50- Fahir Armaoğlu, a.g.e., s.46
- 51- Derveze, a.g.e., s.120-121
- 52- Donald Neft and Fallen Dillars, a.g.e., s.108
- 53- Fütfullah Karaman, a.g.e., s.35
- 54- Donald Neft and Fallen Dillars, a.g.e., s.110
- 55- Said Şamil, Yahudi Davası ve Filistin, Kitabevi, İstanbul, 1991, s. 150-152
- 56- Elpeleg, a.g.e., s.101
- 57- Yosef Gorny, Zionism and the Arabs (1882-1948), A Study of İdeology, Clarendon Press, Oxford, 1987, s.88
- 58- Yosef Gorny, a.g.e., s.94
- 59- Pamela Ferguson, a.g.e., s.46
- 60- Pamela Ferguson, a.g.e., s.47

Filistin

Kaynak: Filistin'de İngiliz Manda Dönemi (1922-1939) - Sezai Acar

Suriye-İsrail Barış Pazarlıkları ve Filistin Ahmet Emin Dağ

Filistin, Suriye'deki yönetim açısından bir "dış sorun" olduğu kadar "iç politikayla" yakından ilgili bir olgudur da. Her şeyden önce, kendini Arap milliyetçiliğinin lideri olmaya adanmış bir ülkenin, "Arapların davası" olarak gösterilmeye çalışılan Filistin konusunda kayıtsız kalması veya onlar aleyhine bir tutum takınması hayal bile edilemez. Böylesine büyük bir iddianın yanı sıra, Suriye'nin Filistin konusundaki hassasiyetinin temelinde, Filistin'in "Büyük Suriye"nin gasbedilmiş bir parçası olarak görülmesinin ve Suriye'de yaşayan on binlerce Filistinli göçmenin oluşturduğu güçlü kamuoyunun rolü inkar edilemez.

"Arap Birliği"nin kurulması ve "Siyonist İsrail"le mücadele"den (dolayısıyla Filistin'in kurtuluşu) oluşan iki yönlü hedef, Suriye'nin dış politikasının esaslarını oluşturur. Öteden beri Şam'daki yöneticiler için öncelikli sorun, Suriye çevresinde odaklanmış bir Arap birliğinin oluşturulması ve bu yolla tüm sorunların çözümü için güç birliği yapılmasıdır.¹

Suriye'nin temel dış politika amaçlarından biri, Nil'den Fırat'a kadar tüm Arap topraklarını işgal etmeye çalışan düşman İsrail'le stratejik karşılaşma ve ardından işgal altındaki Filistin topraklarını kurtarmaktır. Hatta bu düşünce de o derece ileri gidilmiştir ki, Filistin'in kurtarılması, işgal altındaki Suriye toprağı Golan tepelerinin geri alınmasından bile bir dönem daha önemli olarak görülmüştür. Suriye için İsrail her şeyden önce Suriye'nin varlığına ve siyasi bağımsızlığına karşı bir tehdit oluştuyordu.²

Suriye'nin genel anlamda Filistin konusundaki politikalarını üç döneme ayırmak mümkün: 1948-1970 arasını devrimci iktidarların militarist çözüme yoğunlaştıkları dönem, 1970-1991 arasını pragmatist pazarlıklar dönemi ve 1991'den bu güne yaşanan süreci de, Filistin davasından ayrışma dönemi olarak nitelemek mümkün.

Filistin toprakları üzerine kurulmasından bu yana İsrail'i, kendi ulusal çıkarları için en büyük tehdit olarak gören Suriye, resmi bağımsızlığını kazandığı 1946 yılından 1970 yılına kadar Filistinlilere ciddi anlamda hamilik yapmıştır. 1948, 1967 ve 1973'de İsrail ile üç büyük savaş ve 1975 yılından sonra Lübnan topraklarında sayısız küçük ve orta boyutlu savaş yapmış olan Suriye'nin bu savaşlarında hedefleri arasında Filistin topraklarının bağımsızlığına kavuşturulması da vardı.

Bununla birlikte, 1970 yılında Hafız Esad'ın iktidara gelmesiyle birlikte Suriye'nin Filistin politikasında daha pragmatist bir eğilim ortaya çıktı. Daha önceki radikal iktidarların Filistin konusunda uyguladıkları siyasetin, Suriye'yi İsrail karşısında savunmasız hale getirdiğini düşünen Hafız Esad, romantik bir Filistin politikasından ziyade gerçekçi bir çizgi izlemeye çalışmıştır. Bu gerçekçi çizgi, Filistin direnişini kontrol altına alma çabalarıyla birleşince, Şam yönetimi ile Filistin liderliği arasında gerilim zaman zaman çatışmaya dahi dönüşmüştür. Tıpkı 1975 Lübnan müdahalesinde olduğu gibi, Suriye, Filistin liderliğini kontrol altına alamayacağına inandığı dönemlerde onları tasfiye etmekten kaçınmamıştır.

1991 yılından sonra başlayan üçüncü dönem ise Filistin ve Suriye'nin yollarını tamamen olmasa da büyük oranda ayırmıştır. Madrid'te başlayan Ortadoğu Barış Süreci önce 1993'te Filistin tarafının, sonra 1994 yılında da Ürdün'ün İsrail'le barış anlaşması imzalamasıyla Arap bloğunda ciddi çatlaklara neden oldu. Her Arap ülkesi İsrail ile pazarlıklarını kendi başına yapmaya kalkınca bu, Arap bloğunu zaafa uğratmakla kalmamış, aynı zamanda Suriye'nin Filistin davası üzerindeki nüfuzunu da zayıflatmıştır.

Savaş ve Barış Arasında 'Gel-Git'ler

İsrail'in kuruluşu ardından 1948'de tüm Arap cephesinin açtığı kapsamlı savaşta cephelerden sadece biri olmasını saymazsak, Suriye ile İsrail'in en ciddi karşılaşması 1967 yılında gerçekleşmiştir. Suriye bu savaşta yenilerek Golan tepelerini kaybederken, Filistin ise (o gün elinde bulunan) tüm topraklarını İsrail'e kaptırdı. 1967 Savaşı sırasında İsrail'i destekledikleri gerekçesiyle Amerika ve İngiltere ile ilişkilerini kesen Suriye, savaş ardından Batılı ülkeler tarafından sunulan hiçbir çözümü kabul etmeyeceğini açık bir dille bildirmişti. İngiltere'nin 16 Kasım 1967 tarihinde BM Güvenlik Konseyi'ne sunduğu karar tasarısı Konsey tarafından uzun tartışmalardan sonra 242 sayılı karar olarak kabul edildiğinde, Suriye bu tutumunu değiştirmemişti. 4 maddeden oluşan kararla;

-İsrail'in son savaşta işgal ettiği tüm topraklardan çekilmesi,

-Taraflar arasında bütün iddiaların ve kavgacı tutumun sonra erdirilmesi,

-Bölgedeki her devletin egemenlik, toprak bütünlüğü ve siyasal bağımsızlığıyla, güven ve barış içinde yaşama hakkının kabulü,

-Bölgedeki her devletin tehdit ve kuvvet kullanımından korunarak, karşı tarafça tanınmış sınırlarına saygı duyulması ve bu durumun taraflarca onaylanması,

-Bölgedeki sularda seyrüsefer serbestliği,

-Mülteci sorununa adil bir çözüm bulunması,

-Bölgedeki devletlerin askerden arındırılmış bölgeler oluşturması da dahil, toprakların dokunulmazlığının korunması,

-Bölgedeki her devletin siyasal bağımsızlığının korunması konusunun güvence altına alınması isteniyordu.³

Söz konusu karara üç yıl direnen Suriye, 1967 Savaşı'nda kaybedilen Arap topraklarının durumu ve Filistinlilerin hakları konusunda siyasi çözüm öngören (ve aynı zamanda İsrail'i siyasi bir varlık olarak kabul eden) 242 sayılı BM kararını görüşmeler için temel olarak kabul ettiğini açıkladı. Bu açıklama, Suriye için büyük bir geri adım olduğu kadar, reel-politik meşruiyet açısından Suriye'nin işine yaramıştır.⁴

1967 yılından sonra İsrail'e yönelik eylemlerini artıran Filistinli gerillaların yol açtığı gerginlik, Suriye, Mısır ve Ürdün gibi ülkelerin kaybettikleri toprakları geri alma istekleriyle birleşince 1972 yılında bölgedeki gerginlik had safhaya ulaşmıştı. Cemal Abdünnasır'ın ölümünden hemen önceki "1967 yenilgisini telafi etme" arzusu Süveyş Kanalı boyunca süren yıpratma savaşında ve Mısır ile Suriye ordularının SSCB tarafından silahlandırılmasıyla ivme kazandı.

Mısır, 6 Ekim 1973'de Süveyş Kanalı'nın doğu yakasındaki İsrail güçlerine karşı ansızın saldırıya geçerken, Suriye ordusu da aynı anda Golan'da güçlü ve yoğun bir saldırı başlattı. Suudi Arabistan, Irak ve Ürdün savaşa doğrudan katılmamakla birlikte, Suriye ordusunun yanında savaşmaları için binlerce asker ve askeri teçhizat göndermişti. Bunun yanı sıra, çoğunluğunu petrol ihraç edenlerin oluşturduğu 10 Arap ülkesi (Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Bahreyn, Mısır, Irak, Kuveyt, Libya,

Katar, Suudi Arabistan ve Suriye) 17 Ekim 1973 tarihinde Kuveyt'te yaptıkları zirvede, "İsrail işgal ettiği topraklardan çekilinceye ve Filistin halkının meşru haklarını iade edinceye kadar, Eylül 1973 sonu rakamları esas alınarak ve 1 Ekim'den başlamak üzere, petrol üretiminin her ay yüzde 5 nisbetinde azaltılmasına" karar verdiler.⁵

İki hafta süren savaş sonunda, 22 Ekim tarihinde BM Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen 338 sayılı kararla, ateşkes yürürlüğe girdi. Amerikan Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'ın Tel Aviv ile Şam arasında gerçekleştirdiği mekik diplomasisi sonunda, "toprak karşılığı barış" prensibi çerçevesinde 31 Mayıs 1974 Suriye-İsrail Barış Anlaşması imzalandı. Anlaşma, Suriye'ye 1967 Savaşı'nda kaybettiği stratejik Kuneitra bölgesini geri veriyor ve İsrail askerlerinin geriye çekilmelerini öngörüyordu ama Golan konusunda hiçbir şey yapılmamıştı.⁶

Şam yönetimi, savaştan sonra büyük bir gevşeme içine giren Mısır'ı yeniden Arap dayanışması içine çekmek ve İsrail karşısında güçlü bir blok oluşturmak amacıyla Ekim 1974 tarihinde Fas'ın Rabat kentinde yapılan Arap Zirvesi toplantısında, ilk defa İsrail ile "Stratejik Denge" kavramını gündeme getirdi.⁷ Sonraki dönemde Mısır'ın, Suriye'yi bilgilendirmeksizin İsrail ile 1974 ve 1975 yıllarında alalecele birtakım anlaşmalar imzalayarak tek taraflı bir tutum içine girmesi, Şam yönetimini İsrail karşısındaki pazarlıklarda yalnız bıraktı. Bu gelişme Şam'daki Hafız Esad idaresinin hem Amerikan yönetimi, hem de Mısır ile yollarını ayırmıştı. Suriye, İsrail ile geniş kapsamlı bir barış imzalama sözünü uzun yıllar kullanmamak üzere sözlüğünden çıkardı.⁸

Savaştan sonra Suriye, Enver Sedat liderliğindeki Mısır ile arasındaki çekişmelerden dolayı yeni ittifaklara yöneldi. Irak, Ürdün ve Lübnan'dan müteşekkil "Kuzey Cephesi"ni güçlendirmeye yönelip, İsrail'in kuzeyindeki ve doğusundaki Arap güçlerini kendi eksenine etrafında toplamaya çalıştı. Böylece hem Amerika'ya karşı bir koz elde etmiş, hem de Mısır'ın Arap dünyasındaki lider rolüne meydan okumuş oluyordu. Suriye'nin bu tutumu Sovyetler Birliği tarafından da desteklendi. Yaptığı siyasal girişimler sayesinde Suriye, 1975 yılının ilk yarısında Lübnan, Ürdün ve FKÖ üzerinde etkinlik sağlamayı başarmıştı.⁹

1976 yılının başına gelindiğinde, bir Suriye-Ürdün-Filistin Federasyonu'ndan söz edilmeye başladı. Öte yandan Filistinlilerin Suriye'nin uygun göreceği yöntem ve formlere karşı pürüz çıkarmaması için FKÖ'nün denetimi sürdürmesi gerektiğini düşünen Suriye, Filistin devriminin her hangi bir Arap ülkesinin vesayeti altına girmesine kesinlikle karşı olan El-Fetih'i ele geçirmesi gerektiğinin farkındaydı. FKÖ liderliğine Yaser Arafat'ın yerine, Baas'ın FKÖ içindeki uzantısı olarak bilinen el-Saika'nın lideri Zuheyr Muhsin'i getirmeyi düşünen Şam yönetimi, Lübnan savaşı sırasında Arafat karşıtı Filistin gruplarına ve el-Saika'ya yaptığı yardımlarla bunu gerçekleştirmeye çalıştı.¹⁰

Cenevre Konferansı'nın Ortak Başkanları sıfatıyla 1 Ekim 1977 tarihinde bir bildiri yayınlayan ABD ve SSCB Dışişleri Bakanları, (Cyrus Vance ile Andrei Gromyko) en geç Aralık 1977 tarihinde, Ortadoğu'daki soruna kapsamlı bir çözüm bulmak için yeni bir Cenevre Konferansı toplanması konusunda anlaşmalarını açıkladılar. İsrail'in "görüşmelerde Filistin'i temsilen bağımsız bir heyet bulunması"nı reddetmesine tüm Arapların kızdığı bir sırada (Kasım 1977 tarihinde) Enver Sedat'ın Kudüs'e gitmesi üzerine Suriye ve FKÖ öncülüğünde toplanan Libya, Cezayir, Irak, Demokratik Yemen temsilcileri, "Kararlılık ve Sertlik Cephesi" oluşturdular. 242 ve 338 sayılı kararları tümenden reddeden cephe, Cenevre Konferansı dahil bütün milletlerarası konferansları boykot kararı aldı.¹¹

Giderek artan Mısır-İsrail flörtünün 1978 yılında ABD Başkanı Jimmy Carter'ın arabuluculuğunda kısmi bir anlaşmaya dönüşmesi, Arap aleminde büyük tepkiye yol açtı. Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat ve İsrail Başbakanı Menahem Begin arasında 17 Eylül 1978 tarihinde imzalanan Camp David Anlaşması, İsrail'in Sina'dan çekilmesini öngördüğü halde, Golan'ın işgalini hiç konu edinmediği gibi, Bağımsız Filistin'den söz etmediği için, bu uzlaşmaya da gösterilen tepkilerin en sertisi yine Suriye'den geldi. Yayınlanan bildiride de Camp David anlaşmaları reddedilerek, Cenevre'de uluslararası bir konferansın toplanması gerektiği yeniden istendi.¹²

Ancak, Suriye'nin Lübnan'a müdahalesinde bariz şekilde ortaya çıkan ve daha sonra Mısır'ın yerini doldurma çabalarında daha da perçinlenen öncülük rolü uzun sürmedi. 1980 yılında başlayan İran-İrak savaşında, kendisi ile Irak arasındaki Baas ekollerine dayalı geleneksel rekabetten dolayı İran tarafını tutması, bölge ülkeleri ile arasındaki ilişkileri soğuttu.¹³

Suriye'nin bu yaklaşımını fırsat bilen İsrail, Aralık 1981 tarihinde Golan tepelerini resmen ilhak ettiğini açıkladı. Ardından 1982 Haziran'ında Lübnan'a müdahale etmesi üzerine, Lübnan'da Suriye birlikleri ve Filistinli gerillaların dahil olduğu sert çatışmalar yaşandı. Golan'ın ilhak edilmesi Esad'ı çok kızdırmıştı ancak, yanında Mısır olmadığı için tek başına İsrail'in karşısına çıkacak bir gücü kendinde hissedemiyordu. Yalnız başına İsrail'e saldırmak, 1973 Savaşı'nda Şam'a kadar gelen İsrail askerlerinin bu kez Halep'e girmelerine yol açacak bir felakete dönüşebilirdi. Suriye için en akıllıca yol, başka bir ülke topraklarında kozları paylaşmaktan başka bir şey değildi. 1982'den sonra Suriye ve İsrail jetleri Beyrut üzerinde çarpışırken, İsrail ablukası sonucu Batı Beyrut'un dünya ile ilişkisi

kesildi. Savaşta 35 bin Lübnanlı hayatını kaybederken, Amerikan askerlerinin müdahalesi çatışmalara uluslararası bir boyut katmış ve Lübnan iç savaşı, Suriye'nin burada mutlak hakimiyeti ile sonuçlanmıştı.

1982 yılına kadar ciddi bir ilerleme kaydedilemeyen barış görüşmeleri, Enver Sedat'ın öldürülmesiyle tamamen kesildi. Bunun üzerine süreci canlandırmak için harekete geçen Amerikan yönetimi, 1 Eylül 1982 tarihinde 'Reagan Planı' adı ile yeni bir barış önerisi sundu. Camp David Anlaşması ve BM'nin 242 nolu kararları çerçevesinde barış sürecinin devam ettirilmesini isteyen plan, Suriye'nin Golan tepelerinin iade edilmesi, Filistinlilere bir yurt sağlanması gibi Esad açısından pratik önem taşıyan unsurlara ciddi olarak değinmiyordu. Bu plana cevap, bir hafta sonra Fas'ın Fez kentinde toplanan 12. Arap Zirve toplantısında geldi. Suriye'nin endişelerini yansıtan 'Fez Planı'na göre, İsrail'in işgal ettiği tüm Arap topraklarından çekilerek, Filistinlilerin devlet kurma haklarını kabul etmesi istenmekteydi. Zirve toplantısı ardından başlayan diplomatik görüşmeler, Sabra ve Şatilla katliamları üzerine yeniden belirsizliğe büründü.¹⁴

Bu dönemden sonra İsrail-Suriye ilişkileri Soğuk Savaş dönemi sonuna kadar değişik boyutlar kazanarak, Lübnan'daki Filistinli ve yerel gruplar eliyle yürütülen savaş çerçevesinde sürdü. İsrail ile doğrudan bir cephe harbi ile savaşmak yerine, İsrail karşısındaki direniş örgütlerinin daha büyük kayıplar verdirdiğini keşfeden Esad, bu grupları desteklemeyi tercih ederek, bu dönemden itibaren sürekli olarak Lübnan'daki ve işgal altındaki topraklarda bulunan Emel, Hizbullah, El-Cihad el-İslami ve Hamas gibi örgütlere destek olmayı tercih etti.¹⁵

Soğuk Savaş Sonrasında Esad'ın Barışa Bakışı

Soğuk Savaş dönemi dengeleri sebebiyle, Batıya her zaman mesafeli durmaya özen gösteren Suriye, Körfez Savaşı sırasında Saddam'a karşı oluşturulan uluslararası ittifakta önemli bir rol oynayarak belki de tarihinde ilk defa Amerikan güdümlü bir hareketin içinde aktif şekilde yer alıyordu. Şüphesiz bunda, en güçlü müttefiki Sovyetler Birliği'ni yitirmesinin rolü olduğu gibi, İsrail'den hakkını almasının yolunun, tıpkı Enver Sedat'ın yıllar önce yaptığı gibi, "Washington'la iyi geçinmek ve onun İsrail'e baskı yapmasını sağlamak" tan geçtiğine olan inancın etkisi de büyüktü. Sedat'ın 1967 Savaşı'nda kaybedilen Sina yarımadasını geri almasında ABD karşısında teslimiyetçi bir üslup takip etmesinin etkili olduğuna şüphe yoktu. Şam yönetimi, uluslararası konjonktürün uygun olması fırsatını değerlendirdi ve ileride Golan'ın geri dönüşünü garanti altına alabilecek bir yumuşama içine girdi. 1991 yılında Madrid'te başlayan Ortadoğu Barış Süreci görüşmelerinin Körfez Savaşı'nın hemen ardından başlamasıyla, tüm gözlemciler geri dönülemez bir yola girildiğini düşünüyordu. Ama Amerikan yönetiminin öncülüğünde Washington'da yapılan tam 10 tur görüşme ardından ortaya kesin olarak çıktı ki, Barış Süreci'nin Suriye ve Lübnan ayağının kolayca çözümlenmesi halen mümkün görünmüyordu.

Amerika'nın, Güney Lübnan'daki tüm saldırganlığına ve Arap topraklarını işgaline rağmen İsrail'i desteklemekten çekinmemesi, Suriye yönetiminin sahip olduğu güvensizliği artıran bir faktör olarak hala hayatiyetini sürdürüyordu. Bu nedenle ABD'nin, o dönemdeki Dışişleri Bakanı James Baker eliyle Ekim 1991 tarihinde tüm taraflara ilettiği "Güven Mektubu", Esad'ı fazla etkilememişti. Söz konusu mektup, bazı maddelerinde Suriye-İsrail barışından bahsedip "iki ülkenin anlaşmaya varması halinde sınır garantörlüğü teklifi" içerse de, Suriye için hiçbir cazip yönü bulunmuyordu. 30 Ekim 1991'de Madrid'te başlayan Ortadoğu Barış Konferansı, daha sonra İsrail-Suriye barış sürecinin de yeni düzende ilk adımını oluşturdu. Ancak görüşmelerde tarafların 242 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararının yorumu üzerinde takılıp kalmaları ve birinin diğerinden önce bir açılıma razı olmaması nedeniyle ciddi bir ilerleme sağlanamadı.¹⁶

Suriye-İsrail barışı için 1993 Ağustos'unun ilk günlerinde yeniden atağa geçen ABD, Dışişleri Bakanı Warren Christopher'ı bölgeye göndererek, tıkanan Suriye-İsrail görüşmelerini ileriye götürmeyi amaçlıyordu.¹⁷

Ama sonraki haftalar gösterdi ki, İsrail ve Suriye iki ülkeyi ilgilendiren barış konusunda değil sonuca ulaşmak, barışın tanımı konusunda dahi bir anlaşmaya varamamışlardı. Esad, "Toprak karşılığı barış"tan bahsederek İsrail'in 1967 yılında işgal ettiği Golan tepelerinden çekilmesini hala barışın en önemli koşulu olarak görürken, İsrail yönetimi ise barıştan, "savaş halinin acilen sona ererek" kendi güvenlik kaygılarının gözetildiği "siyasi, ekonomik ve kültürel alanları içine alan çok yönlü bir işbirliği"ni anlıyordu.¹⁸

Filistin Tarafı Esad'ı Şaşırtıyor

1993 yılına kadar Oslo'da yürütülen gizli görüşmelerde Arafat yönetiminin tıpkı 1978 yılında Enver Sedat'ın yaptığı gibi Suriye'yi bilgilendirmeden İsrail ile "Özerklik Anlaşması" imzalaması, Şam'da tepkiyle karşılandı. İsrail karşısında ortak bir Arap cephesi oluşturmaya çalışan Şam, Arafat'ın Arapların İsrail ile sürdürdükleri görüşmelerin sonucunu beklemeden alelacele kendince çözüme razı olmasının Arapların pazarlık gücünü zayıflattığına ve zaafa uğrattığına inanıyordu. Oslo

Anlaşması'nın, Suriye'nin pazarlık şansını azaltma ve uluslararası arenada artık "Filistin sorununu" koz olarak kullanmasını önleme konusunda kendilerine avantaj sağladığını İsrail tarafı da inkar etmiyordu. Dışişleri Bakan Yardımcısı, İsrail televizyonuna yaptığı açıklamada "küçük bir bedelle bütün cepheelerde kazanca geçtik" diyordu.¹⁹

Oslo'dan sonra yapılan ilk Suriye-İsrail görüşmelerinde İsrail heyeti Golan ve Güney Lübnan'dan çekilme konusunu gündeme bile almadan, tüm görüşmeleri "güvenlik" ve "askeri komiteler" oluşturulması pazarlığına dönüştürdü. Arafat'ın imza attığı 'İlkeler Bildirgesi'nin 5. maddesi, mevcut sorunları birbirinden ayırarak Golan'dan çekilmeyi gündemden düşürdü. Oslo Anlaşması, Suriye'ye daha fazla baskı yapmaları için İsrail ile Amerikan yönetimlerinin eline büyük bir fırsat verdi.²⁰

İsrail Devleti ilk defa dünya çapında diplomatik olarak büyük bir atağa kalkma cesaretini kendinde buldu. Göstermelik de olsa hala yürürlükte bulunan ambargoları kaldırma, o güne kadar yapmış olduğu işgalleri kınayan uluslararası kararları değiştirme ve düşünülen Ortadoğu Ekonomik Düzeni'nde yer edinerek büyük miktarda kredi elde etme çabalarına yöneldi.

Suriye'nin İsrail ile görüşme konusunda daha önce ileri sürdüğü "Golan'dan ve Güney Lübnan'dan çekilme" ön koşullarında ısrar etmesine karşın, Ürdün-İsrail barış sürecinin başarılı olmaya başlaması, 1993 yılı Ekim ayının sonlarına doğru Amerika'yı yeni bir plan yapmaya itti. FKÖ'den sonra Ürdün'ün de tek başına İsrail ile barışa yanaşması, Washington yönetimini "Arapları İsrail'in karşısına tek tek çıkarma" politikasının başarılı sonuçlar verdiğine daha fazla inandırmıştı. İsrail'in Golan'dan koşulsuz çekilmeyi kabul etmemesi üzerine kilitlenen barış görüşmelerini harekete geçirmeye çalışan Amerikan yönetimi, Cenevre'deki zirvede de bunu başaramayınca 1994 yılının ortalarına doğru, Suriye-İsrail görüşmeleri 1991'deki başladığı seviyeye geri döndü. İsrail'in, daha önce Arafat ile imzaladığı Filistin Anlaşması'nı Şam aleyhine kullanmayı sürdürdüğünü gören Esad, Tel Aviv yönetiminin bu şekilde Araplar'ın hem ortak bir cephe oluşturmasını engellediğini, hem de çıkarlarını çatıştırarak bundan istifade ettiğini düşünüyordu. "Arapları bölme" ithamıyla Arafat'ı suçlayan Hafız Esad, İsrail'in güvenliği konusunda birçok sözler veren ve bunu sıkı biçimde uygulayan Arafat'ın, Hamas ve İslami Cihad karşısındaki tavrını da eleştiriyordu. Arafat'ın bu şekilde İsrail yönetimine büyük bir manevra alanı sağladığını savunan Esad, görüşmeleri ağırdan alarak İsrail'in güvenlik konusunda mümkün olduğu kadar çok taviz almaya çalıştığını ileri sürüyordu.²¹

İsrail'in, dönemin ABD Dışişleri Bakanı Cristopher aracılığı ile 1994 Mayıs'ında Esad'a önerdiği barış koşulları, İsrail askerlerinin 5-7 yıl süren 3 merhalede Golan'dan çekilmesini ve birinci yıl iyi niyet gösterisi olarak 3 kasabadan derhal çekilmesini ön görüyordu. Cristopher'ın ilettiği planın diğer maddeleri ise bu ana koşula dolgu malzemesi görüntüsündeydi:

-İsrail, ilke olarak Golan'dan çekileceğini ilan edecek.

-İki ülke arasında diplomatik ilişkiler kurulacak, elçilikler karşılıklı olarak açılacak ve ekonomik işbirliğinin artırılmasına çalışılacak.

-İsrail'in işgal altında tuttuğu Arap topraklarının tümünden 10 yıllık bir süreçte çekilmesi konusunda anlaşılacak.

-Su kaynakları konusu araştırılacak.

-Olası bir anlaşmanın uygulanmasını denetlemek üzere, iki ülke sınırlarına uluslararası bir güç yerleştirilecek.²²

İsrail, bu erken çekilme hamlesiyle Suriye'nin ön şartı olan "bir defada tamamen çekilme" koşulunu bertaraf etmeyi ve barış sürecini devam ettirme konusunda samimi olduğunu ispatlamayı amaçlamıştı. Suriye, Cristopher'in önerilerine olumsuz yanıt vererek ama barış için kapıyı açık tutmak şartıyla, Golan'dan çekilme konusunda aşama (merhale) kabul etmediklerini yineledi. Filistin'le Şam'ın yolları, Filistinli örgütlere destek dışında tamamen ayrılmıştı.

1995 yılı Mart ayının 12 ve 13'ünde bölgeye bir gezi daha düzenleyen ABD Dışişleri Bakanı Cristopher, Şam'ı İsrail'e biraz daha yakınlaştırmak amacına dönük olduğu ilk bakışta anlaşılan yeni öneriler getirdi. Rabin ve Esad'la görüşen Bakan, iki taraf arasında tıkanan görüşmelerin hem diplomatik, hem de askeri yetkililer arasında Washington'da yeniden başlaması için, kendisinin Şam'ın görüşlerine eğilim gösterdiğini ima ederek, orta yollu önerilerle ABD'li askeri uzmanların doğrudan görüşmelere katılmasını önerdi. Amerikan diplomasisi, bunun bir benzerini Camp David'deki İsrail-Mısır pazarlıklarında denemiş ve başarılı olmuştu. Tarafların görüşlerini birbirine kabul ettirmelerini beklemek yerine, yeni bir öneri paketi hazırlayarak tarafları bunun üzerinde pazarlığa zorlamanın mantıklı olduğuna inanan Amerikalılar, böylece iki tarafında görüşlerinden karşılıklı taviz vermesini sağlamayı hedefliyordu.²³

İsrail Başbakanı İzak Rabin'in Yahudi bir fanatik tarafından öldürülmesi ardından oluşan siyasi atmosfer, Suriye ile İsrail arasında muhtemel bir barış için uygun zemini hazırlamıştı. Rabin'in

öldürülmesine duyulan tepki; onun uğruna öldürüldüğü barışın (!) bir an önce gerçekleştirilmesi gerektiği düşüncesini oluşturmuş, bu nedenle 1995 yılının Haziran ayından itibaren kesilen görüşmelere, altı aylık bir aradan sonra 27 Aralık 1995 tarihinde Amerika'nın Mariland kentinde tüm iletişim araçlarının etkisinden uzak bir köşede yeniden başlanmıştı. Ancak tarafları uzlaşmaya razı etmek için Rabin'in öldürülmesinin yol açtığı psikolojik etkenler yeterli olmadı.

Barışla doğrudan ilgisi olmasa da, bir yanda Türkiye ve İsrail arasında derinleştirilen askeri işbirliği, diğer tarafta Irak'taki uçuşa yasak bölgeleri denetleme amacıyla Ürdün'e konuşlandırılan Amerikan askerleri Suriye'yi kaygılandırıyordu. Suriye'nin, biri kuzeyinde diğeri güneyinde meydana gelen eş zamanlı bu gelişmelere tepkisi beklenildiği gibi oldu. "ABD ve İsrail yönetimlerinin söz konusu manevralarıyla Suriye'yi çember içine almaya çalıştığını" ifade eden Suriye gazeteleri, bunun bölge barışı için istenmeyen sonuçlara yol açabileceğini belirtiyordu.²⁴

Müzakerelerin Çöküşü

İsrail'deki parlamento seçimlerinde Benyamin Netanyahu liderliğindeki Likud Partisi ve aşırı sağcı partilerin oluşturduğu koalisyonun kazanması üzerine 3 Haziran 1996 tarihinde Kahire'de Mübarek ile bir araya gelen Esad, yeni oluşan dönemde ortak bir Arap cephesinin daha bir zorunlu hale geldiğini tartıştı. Barış sürecinin yeniden canlandırılıp canlandırılmamasının öncelikli mesele olmadığını açıklayan Şam yönetimi, asıl sorunun "Araplar'ın İsrail karşısında ortak bir dil kullanma vaktinin geldiğini anlamaları" olduğunu duyurdu.²⁵ Netanyahu'nun keskin politikaları nedeniyle Suriye-İsrail barış görüşmeleri 1996 yılının içinde bıçakla kesilir gibi sona ererken, Suriye'nin Filistinli gruplara desteğini artırması yeniden gündeme geldi.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın 22 Mart 1998 tarihindeki Suriye ziyareti, Şam yönetimi için uluslararası kamuoyunu etkileme konusunda önemli bir fırsat daha verdi. Barış süreci açısından oldukça anlamlı olan ziyaret, Şam'ın görüşlerinin dinlenilmesi ve barışın sağlanması için Esad'ın öneminin anlaşılması konusunda çok açık ipuçları verdi. Bunun farkında olan Kofi Annan zirveyi tek bir cümle ile özetliyordu: "Suriyesiz barış olmaz."²⁶

Doğu Kudüs'ün İsrail tarafından 1967 Savaşı'nda işgal edilisinin 30. yıldönümünü kutlamayı amaçlayan 24 Mayıs 1998'deki törenler, İsraililerce gösteriye dönüştürüldüğü sırada, Suriye'nin başkenti Şam, Filistin gruplarının yaptığı büyük bir toplantıya ev sahibi oldu. Filistinli sol ve İslami grupların katıldığı geniş tabanlı İstişare toplantısını, İsraililerin 67 Savaşı'nın yıldönümünü kutladıkları güne denk getiren Suriye, İsrail karşısındaki Filistin direnişinde inisiyatifin kendisinde olduğunu göstererek, mesajını böyle bir günde vermeyi yeğlemişti. Netanyahu'nun "1967 Savaşı'ndan önceki sınırlara kesinlikle dönmeyeceğiz" şeklindeki sert açıklamasını yaptığı saatlerde, İsrail'deki birçok bombalı saldırıyı üstlenen Hamas'ın (Filistin İslami Direniş Hareketi) kurucusu Şeyh Ahmed Yasin'i yanına alarak basına poz veren Esad, İsrail'e karşı halen yürütülmekte olan mücadele yöntemini desteklediğini ortaya koyuyordu.²⁷

Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın 16-18 Temmuz 1998 tarihleri arasında Fransa'nın başkenti Paris'e düzenlediği resmi gezi, zamanlaması açısından barış sürecinin en kritik anında gerçekleşti. Gezi, aslında, Esad'ın barış sürecini Amerikan tekelinden kurtarmak amacıyla başlattığı uluslararası kampanyanın ilk ayağını oluşturuyordu.²⁸

Bu, yıllardır Ortadoğu sorunlarını ABD'ye havale etmiş olan Avrupa'nın da eksikliğini hissettiği stratejik bir açılımı, Fransa'nın gayretleri sayesinde AB'ye yeniden sağlayabilirdi. Özellikle barış sürecinin iyi gittiği dönemlerdeki muazzam yatırım olanakları, Avrupa'nın bölgeye daha fazla önem vermesinde itici güç olmuştu. Böyle bir ortamda Avrupa desteğini de arkasına alan Fransa, eski sömürgesi olan Suriye ile bölgede yeni bir stratejik tutunma merkezi kurma politikalarını hayata geçirdi.²⁹ Aynı yıl Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac'ın Ortadoğu'ya gerçekleştirdiği ziyaret, tarafların dile getirdiği gibi "tarihi" öneme sahipti.³⁰

Son girişimler Ortadoğu'da yeni cepheleşmenin ilk işaretleri olmuştu. Suriye, Fransa'nın ABD'ye karşı geliştirdiği yeni nüfuz savaşında en önemli bölgesel dayanağı olmaya başlıyordu.³¹ Amerikan yönetimi Ortadoğu barışının yönlendirilmesindeki ayrıcalığını başka güçlerle paylaşma konusundaki isteksizliğini resmi olarak ortaya koymasa da, Eylül 1998 tarihinde Wye Plantation'da Arafat ile Netanyahu'yu bir araya getirerek gelişmelerin hala kontrol altında olduğunu ispatlama çabasına girişti.

Balkanlarda yaşanan kargaşa sebebiyle ABD ve Rusya'nın birbirine dış bilemesi, Suriye'nin Moskova ile yeni askeri anlaşmalar imzalaması ve barış sürecindeki tikanıklığın üst üste gelmesiyle, 2000'lere girerken bölgede tansiyon hiç de azımsanacak gibi değildi.

14 Mayıs 1999'da yapılan İsrail genel seçimlerinde, Ehud Barak'ın İşçi Partisi birinci gelmişti. İsrail'deki bu iktidar değişikliğinin Suriye ile yaşanan barış sürecine olumlu etki yapması için, daha önceki Netanyahu hükümeti döneminde bölge ülkeleri ile artan soğukluğun giderilmesi ve yeni bir

güven ortamının yaratılması şarttı. Zira, Netanyahu döneminde sadece Suriye ile değil, bölgedeki tüm Arap ülkeleri ile gergin bir sürece girilmişti. Koalisyon görüşmelerinin hareketli gündeminden kurtulup Haziran ayının ikinci yarısından itibaren dikkatini dışarıya çevirebilen Barak, çıktığı bölge gezilerinde önce Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, Filistin lideri Yaser Arafat ve Ürdün Kralı Abdullah ile ayrı ayrı görüşmeler gerçekleştirdi. Görüşmeler, çok olumlu geçmiş ve Suriye'nin başını çektiği çabalarla muhalif bir blok görünümünü sergileyen bu ülkelerin, 4 yıldır İsrail aleyhine tutumları tersine dönmeye başlamıştı. Görüştüğü tüm Arap liderler, eğer barış sürecinde bir ilerleme sağlanacaksa bunun Barak'la olacağına ikna olmuşlar ve barış konusunda ellerinden geleni yapacaklarını kaydetmişlerdi.

15 Temmuz 1999 tarihinde çıktığı ABD gezisinde Ortadoğu'ya mesaj gönderen Barak, görüşmelerin yeniden başlamasına olumlu bakması halinde Golan'ın bir kısmından çekilebileceklerini açıklayarak, Esad'ın beklentilerine sıcak baktığını gösterdi. Barak'ın açıklamalarında ABD Başkanı Clinton'ın teşviklerinin önemli rolü olduğu kadar, görüşmeler sırasında 1-2 milyar dolarlık yeni bir yardım paketi ile İsrail Savunma Filosu'nu güçlendirecek gelişmiş yeni savaş uçaklarının verilmesi anlaşmalarının imzalanması da etkili oldu.³²

Barak'ın ABD gezisinden az önce, diplomasi trafiğinin Türkiye cephesi de oldukça hareketlenmişti. Benyamin Netanyahu döneminde Suriye ile ilişkileri germe pahasına Tel Aviv hattındaki ilişkilerini stratejik boyutlara taşıyan Türkiye, Barak'ın Suriye'yle barış için verdiği mesajlardan kaygı duymuyor değildi. Apo'nun Şam'dan kovulmasından ve taraflar arası güvenlik görüşmelerinin başlamasından beri Türkiye-Suriye ilişkileri fena sayılmazdı ama İsrail'in Ankara'yı hesaba katmadan atacağı adımlar kaygı uyandırıyor. Bu endişeleri en üst ağızdan, usulüne uygun bir şekilde iletmek ve karşı tarafın yeni döneme ilişkin düşüncelerini öğrenmek amacıyla Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Barak'ın ABD ziyaretinden az önce İsrail ve Filistin'e 3 günlük resmi bir ziyaret düzenledi. Demirel, gezisi sırasında, diplomatik metinlere açıkça yansıtılmasa bile Ankara-Tel Aviv ilişkilerinin, İsrail-Suriye yakınlaşmasından olumsuz etkilenmeyeceği konusunda güvenceler aldı.³³

Barak'ın ABD ziyareti ardından, Suriye-İsrail barış sürecinin ön hazırlıklarına hemen başlandı. 1999 yılı Aralık ayının 15'inde İsrail Başbakanı Ehud Barak ile Suriye Dışişleri Bakanı Faruk Şara bir araya geldi. 1946 yılında Suriye'nin ve 1948 yılında da İsrail'in kurulmasından bu yana iki ülke arasında ilk defa bu denli üst seviyede gerçekleşen görüşme, buzların eritilmesini ve basit bazı teknik konuların çözümünü amaçlamıştı. Clinton'ın dikkatli bir şekilde bizzat katıldığı oturumlarda ve sohbet havasında geçen görüşmelerde bu nisbeten başarıldı.

İki taraf açısından da başarıyla biten birinci tur görüşmelerden sonra, 3-10 ocak 2000 tarihleri arasında ikinci tur oturumlar başladı. Görüşmelerin, 4 komisyon çerçevesinde ayrı oturumlarda ama aynı anda yürütülmesi herkes tarafından kabul gördü. Sorunların çıkmaza girmesi üzerine Barak, tüm komisyonların aynı anda çalışma koşulundan vazgeçerek, bunun yerine her birinin sırayla çalışmasını isteyen ABD önerisini kabul etti. Buna göre, görüşmelerde sıralama şu şekilde olacaktı: Güvenlik, barışçı ilişkiler, sınır çizimi ve su.

Sıralamaya göre, İsrail'in işgal ettiği Lübnan ve Suriye topraklarından geri çekilmesi için öne sürdüğü "güvenliğinin garanti edilmesi" ve "bu sınırlardan kendisine yönelik saldırıların durdurulması" yolundaki koşulunun kabul edilmesi öne alınmıştı. Esad ise, İsrail'e karşı elinde en önemli koz olarak duran "tehdit" faktörünü kolayca harcamak istemediğinden, öncelikle İsrail'in geri çekilme iradesini ortaya koymasını ve bu konuda samimi olduğunu davranışlarıyla ispatlamasını istiyordu. Suriye'nin halen güçlü biçimde desteklediği İsrail karşıtı Hamas ve İslami Cihad gibi Filistinli gruplarla ve Hizbullah gibi Lübnanlı grupların tasfiye edilmesi tartışması, her geçen gün daha fazla sorun oluyordu. İki tarafın da ilk tavizi rakibinden beklemesi, ABD'nin "eş zamanlı tavizler" önerisi ile birleşince ikinci tur görüşmeler, üçüncüsüne umutsuz bir başlangıç yapmak üzere sona erdirildi.

Aşırı görüşlü sağcı Şas Partisi ile kurduğu koalisyon nedeniyle iç politik dengelere fazlasıyla bağımlı bulunan Barak'ın, aynı anda hem Lübnan'dan hem de Golan'dan çekilmeyi zorunlu kılan bu sınır değişikliğine kolayca razı olması mümkün değildi. Tüm askeri birimleri ve Yahudi yerleşimcileri ile birlikte çekilme maliyetinin 65 milyar doları bulması bir tarafa, Golan'da yaşayan 17 bin Yahudinin İsrail'e geri getirilmelerinin yol açacağı sosyal sorunlar ve bunun koalisyon hükümetini yıkabileceği endişesi, Barak'ın seçimlerin hemen ardından verdiği "barış" mesajlarının tabansız olduğunu ortaya koydu.³⁴ Aynı şekilde Esad'ın, İsrail karşısında askeri açıdan oldukça güçsüz olan ülkesinin pazarlık şansını artırmak amacıyla geleneksel politikası haline getirdiği "örgüt" unsurunu kullanmaktan kolayca vazgeçmesi mümkün değildi.

Böyle bir ortamda 19 Ocak 2000 tarihinde yapılması gereken 3. tur görüşmelerin ertelenmesi hiç de şaşırtıcı olmadı. Eylül ayında muhalefet lideri Şaron tarafından Mescid-i Aksa'ya gerçekleştirilen provakatif ziyaret Aksa İntifadası'nı başlatırken, şiddetin artmasına paralel biçimde Suriye'nin tavrı da sertleşti. Barak'ı iktidardan düşüren erken seçimlerden sonra Şaron'un iktidara gelişi, Esad'ın

ölümü ve Amerika'da radikal sağcı iktidar gibi olumsuz olayların ardı ardına gelmesi, Suriye-İsrail pazarlıklarını 1990'lar öncesine taşıdı.

Irak'ın işgaliyle birlikte Suriye'de de bir iktidar değişikliğini gündeme alan Amerikan yönetimi, Filistinli örgütlere verdiği desteği kesmesi konusunda göstereceği cesarete bağlı olarak Suriye'ye karşı tavrını belirleyeceğini ortaya koymuştur. 'Yol Haritası' adıyla sunulan son barış planı ve planın işletilmesi için yapılan Şarmu Şeyh ve Akabe zirveleri, Suriye'nin Filistin pazarlıklarından tamamen dışlandığını gösteriyor. Mayıs 2003 tarihinde ABD Dışişleri Bakanı Powell'ın Şam'a yaptığı ziyaret, "Suriye'nin Filistinli gruplara desteğe son vermesi" yönündeki tehditlerin ilk elden iletilmesini sağlanmış ve bunda kısmen başarılı olunmuştur.

Dipnotlar:

- 1- Ma'oz, *Esad*, s. 139.
- 2- Ma'oz, *Syria Under Hafiz al-Asad*, s. 13.
- 3- Kararın tam metni için bkz. *Documents on Palestine*, The Middle East and North Africa 1995, Regional Surveys of the World, Europa Publications, London 1997, s. 93 yada Ribhi Halloum, s. 287.
- 4- Hopwood, s. 57.
- 5- 1973 savaşında petrolün ilk defa bir silah olarak kullanılması ile ilgili olarak daha ayrıntılı bilgi için bkz; Daniel Yergin, *Petrol Para ve Güç Atışmasının Epik Öyküsü*, "Petrol Denen Silah" bölümü, T.C. İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1995, s. 675-702
- 6- Fraser, *The Middle East 1914-1979* (Documents of Modern History), s. 132-133.
- 7- Major Shawn Pine, "Israel's Chimera and Assad's Peace Strategy", Freeman Center for Strategic Studies, www.freeman.io.com.
- 8- Armaoğlu, a.g.e. s. 337-347.
- 9- Pipes, s. 144.
- 10- Pelletiere, s. 8.
- 11- a.g.e. s. 381.
- 12- a.g.e. s. 424.
- 13- Elie Chalala, Syria's Support of İran in the Gulf War: The Role of Structural Change and the Emergence of A Relatively Strong State, *Journal of Arab Affairs*, [Vol 7] Fall 1988, (No 2) s. 107.
- 14- Rabinovich, *Asharq al-Awsat*, [No: 7067] 4 Nisan 1998 London.
- 15- Rubin, *"Islamic Radicalism in The Middle East: A Survey and Balance Sheet"*
- 16- Atay, s. 137
- 17- Qadhaya Dowaliyah (Political Weekly Report) Institute of Policy Studies, Sayı 193, 6 Eylül 1993 Pakistan, s. 4.
- 18- a.g.e. s. 5.
- 19- Qadhaya Dowaliyah (Political Weekly Report) Sayı 194, 13 Eylül 1993, s. 6
- 20- a.g.e. s. 6.
- 21- Qadhaya Dowaliyah (Political Weekly Report) Sayı 222, 4 Nisan 1994, s. 14.
- 22- Qadhaya Dowaliyah (Political Weekly Report) Sayı 228, 16 Mayıs 1994, s. 14.
- 23- Armaoğlu, a.g.e. s. 412.
- 24- a.g.e. s. 5.
- 25- Qadhaya Dowaliyah, (Political Weekly Report) Sayı 338, 24 Haziran 1996, s. 14.
- 26- "Annan: Üşeciu el-Gadete Ala es-Sa'y ila es-Selam", El-Hayat, 23 Mart 1998.
- 27- "Netanyahu: La Avdete İla Hududi 1967 ve Dimeşk: el-Fasailü el-Filistiniyye Tectemiu bi Huduri Yasin ve Kiyabi Habaş", El-Hayat, 25 Mayıs 1998.
- 28- "Mehavirü Mahadesati el-Esad-Chirac: Ameliyyetü es-Selam ve eş-Şiraketü el-Avrupıyye-es-Suriye ve el-Alakatü es-Sinaıyye" El-Hayat, 8 Temmuz 1998.
- 29- "Şiraketün İstiraticıyyetün Beyne Suriye ve Avrupa Dine Tecavüzi el-Vasatati el-Amerikiyyeti fi el-Şarkü el-Awsat" El-Mecelle, 26 Temmuz-1 Ağustos 1998, [sayı 963].
- 30- a.g.e. s. 15.
- 31- "El-Avde min Bevvabeti Dimeşk" El-Alem, 25 Temmuz 1998, [sayı 629].

32- El-Hayat, 19 Temmuz 1999.

33- Jerusalem Post, 23 Temmuz 1999.

34- Jerusalem Post, 14 Ocak 2000.

KAYNAKÇA

Armaoğlu, Fahir. **Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları (1948-1988)**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1994.

Atay, Mehmet. **"Ortadoğu'da Terör Savaşı ve Barış Arayışları"**, Avrasya Dosyası, Yaz 1996, cilt 3, sayı 2.

Chalala, Elie. **"Syria's Support of İran in the Gulf War: The Role of Structural Change and the Emergence of A Relatively Strong State"**, Journal of Arab Affairs, Vol 7 Fall 1988, London.

Fraser, T. G. **The Middle East 1914-1979 (Documents of Modern History)**, Edward Arnold Publishers Ltd. London 1980.

Hopwood, Derek. **Syria 1945-1986 Politics and Society**, Unwin Hyman Puplicher Ltd., London 1989.

Ma'oz, Moshe. **Syria Under Hafiz al-Asad**, The Hebrew University of Jerusalem, Jarusalem, Israel 1975.

_____ **Esad (Şam'ın Sfenksi)** Akademi Yayınları, İstanbul 1991.

Pelletiere, Stephen C. **Assad and The Peace Proces The Pivotal Role of Lebanon**, U.S. Army War College Strategic Studies Institute, Washington February 1995.

Pipes, Daniel. **Greater Syria The History of an Ambition**, Oxford University Press, first published New York 1990.

Rabinovich, Itamar. **"Kadiyyeti'l Muhadesati'l İsrailiyye's-Suriye"** Asharq al-Awsat, 4/4/1998 No: 7067, London.

Rubin, Barry. **"Islamic Radicalism in The Middle East: A Survey and Balance Sheet"**, Middle East Reviev of International Affairs, may 1998, www.biu.ac.il.

[Filistin](#)

Kaynak: [Suriye-İsrail Barış Pazarlıkları ve Filistin - Ahmet Emin Dağ](#)

Amerika'daki Gayri Resmî Yahudi Lobisi Kuroş Ahmedî

1-Amerikalı Yahudiler

Her demokraside toplumsal gruplar, ancak örgütlü oldukları zaman siyasî kararlarda etkili olabilmektedir.

Örgütlü ve etkin katılımlar, etkili ve hatta belirleyici olabilmektedir. Belirli bir yapı kazanmamış, örgütsüz, genel duyarlılıklar ne kadar geniş ve bol taraftarlı olurlarsa olsunlar nihâî noktaya varamamaktadır. ABD'deki Yahudi derneklerinin çalışma biçimi, mevcut imkanların en üst düzeyde nasıl kullanılabileceğine ilişkin açık bir örnek oluşturmaktadır.

Bir taraftan ABD içindeki bir azınlık olan Yahudilerin müzmin tarihî kaygıları ve onlara özgü durumlar, diğer taraftan da siyasî özgürlük açısından ABD'deki uygun ortam, onları geniş siyasî faaliyetlere yöneltmiştir. ABD'deki Yahudi azınlığa ait şirketlerin geniş ölçekli faaliyetleri, yerel eğitim ve öğretim kurullarında oy vermekten başkanlık seçimlerine kadar her alanda etkili bir blok halinde davranan bir seçmen yaratmıştır.

İstatistiklere göre ABD, 6 buçuk milyon kişilik bir Yahudî azınlığa sahiptir. Yani ABD Yahudileri, toplam nüfusun yüzde 2.2'sini oluşturmaktadır. Bu azınlığın en önemli özelliklerinden birisi, onların çok büyük bir yüzdesinin seçimlere katılıyor oluşudur. İstatistiklere göre, seçmen niteliği taşıyan Yahudilerin ortalama yüzde 89'u yapılan her seçime katılmaktadır. ABD'deki genel nüfusun seçimlere katılım oranının genellikle yüzde 50 ila 60 arasında olduğu düşünüldüğünde Yahudilerin yüzde 90 oranında seçimlere katılımı, onların seçimlerdeki rolünü arttırmaktadır.

Yahudilerin oyunu etkili kılan önemli etkenlerden biri de Yahudi nüfusun ABD'deki muhtelif eyaletlere dağılışı biçimidir. ABD'deki yaklaşık 6 milyonluk Yahudi nüfusun 5 milyonu, Amerika'nın en önemli 9 eyaletinde yoğunlaşmıştır. ABD'deki seçim sisteminin kendine özgü niteliği dikkate alındığında bu 9 eyaletin başkanlık seçimlerinde son derece belirleyici bir rol oynamakta olduğu görülmektedir.

Bu eyaletler ve yahudilerin buralardaki nüfus dağılımı şu şekildedir: New York (yüzde 7.7), California (yüzde 2.9), Florida (yüzde 3.9), New Jersey (yüzde 5.6), Pennsylvania (yüzde 2.3) Illinois (2.2) Maryland (yüzde 4.1) Massachusetts (yüzde 4.3) Connecticut (yüzde 3.2)¹

Yahudilerin ABD'nin muhtelif eyaletlerindeki yerleşim biçimine ilaveten Yahudi seçmenlerin seçime katılımlarının yüksek düzeyde olması, adaylara maddî yardımlarda bulunmaları ve örgütlülükleri, onların seçimlerdeki etkinliklerinin, genel nüfus içindeki sayılarına nispetle çok daha etkili olmalarına sebep olmaktadır.

Bu da onların ABD dış politikası üzerinde, nüfuslarının çok üzerinde bir etkinliğe sahip olması sonucunu doğurmaktadır.

Anket verilerine göre sayıca en azından Yahudiler kadar olan İsrail yanlısı seçmen sayısı düşünüldüğünde İsrail'in ABD seçmeninin en büyük grubunun desteğine sahip bulunduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. İki aslî partiye mensup adayların oy oranlarının bir çok yerde başa baş olduğu bir ortamda, kendilerine özgü çıkarlara ve mülahazalara göre oy veren Yahudilerin oyunu kazanabilmek çok büyük bir önem arz etmektedir. Bu durum da Yahudilerin ABD'deki nüfusları orantısız bir siyasî nüfûz elde etmelerine sebep olmaktadır.

ABD başkanlığı için planları olan Kongre üyeleri ve siyasî aktivistler, kendilerini Yahudilerin hoşnutsuzluğuna sebep olacak tavır ve davranışlardan uzak durmak zorunda hissetmektedirler. ABD'deki Arap ve İslam lobisinin zayıf olduğu bir ortamda bir politikacının Yahudi çıkarlarına aykırı davranması, kendisine herhangi bir kazanç getirmedigi gibi, bu tür kişiler, (birkaç istisna dışında) Yahudilerin ve onların Yahudi olmayan müttefiklerinin seçim yardımlarından mahrum olmakta ve zarar görmektedirler.

Politikacı adayları, genel olarak belirgin bir şekilde İsrail yanlısı lobiye destek vermektedirler. Bu açıdan adayların büyük bir çoğunluğu, kendilerini dış politika ile ilgili meselelerde Yahudilerin ilgilerini göz önünde bulundurmak ve seçim mücadelesi sırasında onlara yönelik sözler vermek zorunda hissederler.

2-Yahudilerin Seçim ve Siyasî Faaliyetleri

Demokrat Parti, ABD'deki Yahudilerin geleneksel üssü olagelmıştır. 1990'daki başkanlık seçimlerinde Yahudi seçmenlerin yaklaşık yüzde 80'i Clinton'a oy vermiştir.² George Bush, 200 yılındaki başkanlık seçimlerinde Yahudi oylarının yalnızca yüzde 19'unu elde edebilmiştir.³ Başka bir deyişle Yahudi seçmenlerin oyunun yüzde 80'inden fazlası, seçimlerde Al-Gore lehinde oy kullanmıştır.

Bununla birlikte yaklaşık olarak son bir kuşak boyunca Cumhuriyetçi Parti içinde de değişimler olmuş ve bu değişim sonucunda İsrail yanlısı lobi bu parti içindeki nüfuzu artmıştır.

Regan döneminde 1980'li yıllarda özellikle Yahudi olmayan İsrail yanlısı lobi odaklarından Cumhuriyetçi Parti'ye hissedilir oranda bir geçiş olmuştur. Daha ileri bakacak olursak, Yeni Muhafazakarların Demokrat Partiden tedricen Cumhuriyetçi Partiye geçişleri, bu partinin dış politika ile ilgili görüşlerini İsrail lehine etkilemiştir. Öte yandan Hristiyan Sağcı akımın* Cumhuriyetçi Parti içinde güçlenmesi, bu partinin İsrail konusundaki politikalarını etkilemiştir. Cumhuriyetçi Parti'de bu odağın güçlenişi, işgal altındaki topraklarda 2002 baharında yaşanan buhranda açıkça kendisini göstermiştir. Bu grup, Bush hükümetinin tutumunu kontrol etmede çok etkili olabilmektedir.

Bu değişimden önce ABD'deki Cumhuriyetçi hükümetler, Ortadoğu politikalarını, genellikle gerçekçi bir bakış temelinde ve Amerikan ulusal çıkarları doğrultusunda belirlemeye çalışmaktaydı. Bu, genellikle Amerika'nın Arap ve İslam ülkelerindeki çıkarlarına zarar vermeyecek şekilde İsrail'le dayanışmayı vurgulayan ve İsrail'in varlığını garanti altına alan bir siyasetti. Eisenhower'ın ve baba George Bush'un İsrail saldırılarını sınırlandırmak için çaba göstermeyi öngören siyasetleri, bu konudaki iki önemli örnektir. Ama (oğul) George Bush'un iş başına gelmesinden sonra onun partideki iki muhafazakar akıma (Yeni Muhafazakarlar ve Hristiyan Sağ) olan bağlılığı ortaya çıktı. Kendisine Ortadoğu politikalarında önemli bir manevra imkanı verecek olan 4 Nisan'daki konuşmasında İsrail'in Batı Şeria'dan derhal çekilmesini söyleyerek ortaya koyduğu politikadan çark etmesi, bunu açıkça göstermektedir. Onun bu geri adım atışında Yeni Muhafazakarların ve Hristiyan Sağ'ın girişimlerinin önemli bir etkisi olmuştur. Sonuç itibarıyla bugün, Cumhuriyetçi Parti de belki de en az Demokratlar kadar İsrail yanlısı olmuştur. Bu değişimden sonra 2002 Kasım'ındaki Kongre seçimlerinde ve 2004'teki başkanlık seçimlerinde Yahudilerin oylarında herhangi bir değişikliğin olup olmadığına bakmak gerekecektir.

Bugün, ABD siyasî sisteminde İsrail yanlısı lobiye yer alan kayda değer bir ses mevcut değildir. Patrick Buchanan ve Joseph Sobran gibi şahısların sözcülüğünü yaptığı ve ABD'nin uluslararası meselelere çok fazla karışmaması gerektiğini söyleyen, İsrail'le ve özellikle de Likud Partisi'yle birlikte davranmanın ABD çıkarlarıyla örtüşmediğini savunan Geleneksel Muhafazakarlar, önemli ölçüde sahne dışına itilmiş durumdadır. Genellikle yeni solun etkisiyle Filistinlilere eğilimli olan Demokrat Parti'nin sol kanadı, suskun durumdadır. Solcu Yahudiler de "intihar saldırısı" diye adlandırdıkları eylemlerin etkisiyle Arafat ile işbirliği konusunda kötümserleşmiştir. Bütün bunların

sonucunda ABD'deki iç siyasî sistem, gün geçtikçe kendi politikacılarını İsrail'deki Likud Partisi'ne daha fazla serbesti tanımaya mecbur edecek şekilde bir değişim göstermiştir.

Siyasî Faaliyetler ve Seçim Yardımları

İsrail yanlısı resmî lobinin siyasî, Yahudi örgütlerin de yasal mülahazalardan dolayı adaylara doğrudan seçim yardımı yapamadıkları şartlar içerisinde, İsrail yanlısı adayları desteklemek üzere "İsrail Yanlısı Siyasî Eylem Komitesi"⁴ diye adlandırılan bir örgüt kurulmuştur. Bu komiteler siyasî partilere yardım yapmak yerine doğrudan adaylara para yardımında bulunmaktadır.

Bu tür yardımlar, ABD'deki Yahudilerin en önemli nüfuz araçlarından biri olagelmıştır. Desteklenmesi gereken adayın tespit edilmesi söz konusu komiteler için son derece kolay ise de, bu tür yardımların etkilerini somut olarak belirleyebilmek o kadar kolay değildir.

Bu türdeki ilk komite 1978 yılında kuruldu; ama ilk ciddi faaliyetler 1982 yılında başladı. Bu çerçevedeki 33 komite, Kongre adaylarına yaklaşık olarak 1.87 milyon dolarlık yardımda bulundu. Genellikle bu tür yardımların çoğu, geçmişte Demokratlarla yaptıkları işbirliğinden ötürü Kongre üyesi olan üyelere verildi. Bu yardımların yüzde 80'i Kongre'deki Demokrat adaylara verildi. 1984 yılında yaklaşık olarak 70 İsrail yanlısı komite, takriben 4 milyon dolarlık yardımda bulundu.⁵ Elbette Yahudilerin yardım miktarı, işçi sendikalarının, avukatların, doktorların ve ticarî birliklerin yardımlarıyla kıyaslandığında çok azdır.

2000 yılı seçim döneminde İsrail yanlılarının seçim yardımları yaklaşık olarak 6.5 milyon dolardı. Bunun yüzde 34'ü Cumhuriyetçilere yüzde 66'sı da Demokratlara yapıldı.⁶

Medya

ABD medyası bir bütün olarak Yahudilerin bu ülkedeki nüfuz ayaklarından biridir. Kamuoyu oluşturmada ve politika belirlemede rol sahibi olan Yahudi örgütleri, medyada İsrail'le ilgili olarak ne söylenip ne yazıldığı konusu ile yakından ilgilidir.

Ayrıca şu da bir gerçektir ki ABD'deki Yahudilerin toplumsal varlıklarıyla mütenasip olmayan ekonomik konumları ve servetleri, Hollywood'da ve televizyonlarda yoğunlaşmıştır. Onlar bu yolla Amerikalıların zihinlerini şekillendirmede ve yine bu yolla dünyayı istedikleri gibi yönlendirmede çok önemli bir rol oynamaktadırlar. Yahudilerin ABD medyasında böylesi bir varlığa sahip olmamaları durumunda onların ilgi ya da kaygı duydukları hususların farklı şekillerde yansıtılacağından şüphe yoktur.

Bununla birlikte köklü iletişim gelenekleri ve Yahudi toplumuyla siyasal toplum arasındaki teamülün niteliği, konunun beklenenden daha karmaşık bir şekil almasına sebep olmaktadır. Filistin ve İsrail'le ilgili haberleri yansıtmaya açısından aslî medyayı ve medya çalışanlarını "insaftan uzak olanlar" ile "bir dereceye kadar insafli olanlar" biçiminde iki gruba ayırmak mümkündür. Birinci gruba Wall Street Journal, Washington Times ve Fox News'i örnek olarak verebiliriz. Washington Post, Los Angeles Times, Christian Science Monitor ve bir ölçüye kadar da ABC kanalı⁷ da ikinci grup içerisinde sayılabilir. Bununla birlikte her iki grup da ABD'nin İsrail'in varlığını koruması gerektiği inancındadır. Bazı istisnalar göz ardı edilecek olursa birinci grubun en önemli özelliği, İsrail'i açıkça desteklemesi ve Filistinlilerin haklarını yok saymasıdır. Bu gruptakiler, haberlerini İsrail'deki sağcı cenahın görüşleri istikametinde yansıtmaktadır. İkinci gruptakilerin ise baş makalelerde yansıtılan yazı işleri politikası, Batı Şeria ve Gazze'deki işgale son verilerek burada bir Filistin devletinin kurulmasını savunur, İsrail'in işgal altındaki topraklarda Yahudi yerleşim merkezleri kurmasına karşı çıkar doğrultudadır. Bu gruptaki medya, İsrail sağının Filistinlilere dönük sert tutumlarını yumuşatmasını savunmaktadır. Bu gruptaki medya, "Filistin terörizmi" adlandırmasına karşı çıkmakta ve Filistinlileri anlamaya çalışan bir yayın çizgisi izlemektedir. Bu grup, bölgeden verdiği haberlerde "objektiflik" ve "ilgili tarafların görüşlerini insaflica aksettirme" ilkelerine uygun davranmaya çalışmaktadır. Bu grubun bu iki ilkeye riayet etmeye çalışması, bazen bu gruba mensup medya ile İsrail yanlısı lobi arasında çatışmaların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Halbuki ilk grupta yer alan medyadaki sabit ve değişken köşe yazarlarının hemen hemen tamamı, İsrail sağının taraftarlığını yapmaktadır. İkinci gruptaki köşe yazarları ise çeşitlilik arz edebilmektedir. Örneğin New York Times gazetesinde hem Tomas Fridman hem de William Safire sabit köşe yazarlığı yapmaktadır. Fridman, İsrail'in Batı Şeria ve Gazze'yi işgal altında tutmasına karşısındır ve Yahudi yerleşim merkezleri yapma politikasını "aptalca" diye nitelemektedir. William Safire ise tamamen Ariel Şaron'un görüşlerine benzer görüşler ileri sürmekte, hatta Batı Şeria'yı "Judea ve Samara" Yahudi yerleşimcileri ise "civarda meskun olanlar" diye adlandırmaktadır. Bununla birlikte New York Times yazı işleri kadrosu ve diğer köşe yazarları, William Safire'in görüşlerinden çok Fridman'ın görüşlerine yakındır. İkinci grupta yer alan diğer gazetelerde de durum, aşağı yukarı benzer şekildedir.

Ayrıca bu gruptaki medyada var olan bir başka sorun da güncel olayları kendi tarihsel ve siyasal bağlamlarının dışında sunmalarıdır. Örneğin Amerikan halkı, medyadan eski İsrail Başbakanı Ehud Barak'ın 2. Camp David'de Filistin devletinin kurulması yönünde iki hediye gibi öneri sunduğunu; ama Arafat'ın bunları düşünmeden reddettiğini defalarca işitmiştir. Fakat Ehud Barak tarafından yapılan öneri ile kendi kaderini tayin eden mukteditir ve birleşik bir Filistin devletinin somut olarak kurulamayacağını çok az Amerikalı duymuştur.

Bu arada ABD'de avama hitabeden çok tirajlı mübtezel birçok gazete de vardır ki, onlar da Araplara ve Müslümanlara olan husumetlerinden dolayı İsrail'deki sağ cenaha büyük bir destek vermektedir. New York Post, bu tür gazetelerden biridir. New York kentinde yaşayan Arap ve Müslümanlara ait gazete satış yerleri ve büfeler, bu tür gazeteleri ırk ayrımı yapmalarından ve mübtezel içeriklerinden dolayı tepki göstererek dağıtmadılar. Bununla birlikte bu hareketin bu tür gazetelerin tirajlarını ne ölçüde etkilediği bilinmemektedir.⁸

ABD medyasının Filistin bunalımı konusundaki faaliyetlerinin bazı boyutları, bu faaliyetleri izleyen çatışan taraflara ait kurumlar aracılığı ile de anlaşılabilir. Bu kuruluşlar, Ortadoğu'daki gelişmelerin ABD medyasında nasıl yansıtıldığını takip etmekten başka çeşitli yollarla onları etkilemeye de çalışmaktadır. İsrail yanlısı olan "ABD'deki Ortadoğu Haberlerinin Doğruluğundan Yana Olan Komite"⁹ adlı kuruluş, İsrail aleyhine garazkâr tutum içinde olmakla suçladığı gazeteleri takip etmektedir. "Filistinli Medya Gözlemcileri"¹⁰ ise Filistinlilerin görüşü doğrultusunda benzer bir şekilde faaliyet gösteren birkaç kuruluşun biridir.

Örneğin Filistinli medya gözlemcileri, el-Aksa İntifadasının başlamasından itibaren 19 ay boyunca yaptığı incelemelerden şu sonuçlara varmaktadır: Washington Post'taki 32 haberde İsrail askerlerinin Filistinlilere yönelik askerî girişimlerine işaretli "misilleme" ya da "misillemede bulunmak" kelimelerini kullanılmıştır. Böylesi bir kullanım İsrail askerlerinin ilk saldıran değil kendini savunan taraf olduğunu ifade etmektedir. Bu kuruluş tarafından yapılan benzer bir başka araştırmaya göre de, bu gazetede 2002 Şubat ve Mart aylarında Filistinlilerin hareketlerini ifade etmek üzere 16 kez "terörist" veya "terör" kelimesi kullanılırken, İntifadanın başlamasından itibaren 17 ay boyunca Filistinlilere yönelik cinayet işleyen İsrail ordusuna bağlı olmayan İsraillileri nitelerken 7 defa "vigilante"¹¹ kelimesi kullanılmıştır.¹²

Yukarıdaki örnekler, ABD medyasında Filistinlilere karşı nasıl bir yönlendirmenin sürdürülmekte olduğunu ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte ABD'li Yahudi gruplar, "Ortadoğu'daki şiddeti örtmeye dönük insafsız habercilik" diye adlandırarak daha önce benzeri görülmedik bir şekilde New York Times, Washington Post, Los Angeles Times, CNN ve NPR gibi medya kuruluşlarına sert bir şekilde saldırarak onları boykot etmiştir.

İsrail'in Nisan 2002'de Batı Şeria'ya saldırması, orada geniş çaplı katliamlara girişmesi ve Filistinlilere ait evleri yıkması medyada yansıtılınca, ABD'deki Yahudi grupların itirazları doruğa ulaştı.

Filistinlilerin ve onları destekleyenlerin son derece hızlı bir iletişim aracı olan interneti iyi kullanmaları, ABD medyasının bu gelişmeleri yansıtmasında çok önemli bir rol oynamıştı.

CNN Haber Müdürü Eison Jordan Yahudilerin tepkisiyle ilgili olarak: "Yahudilerden bir gün içinde Filistin'deki bunalımı yansıtılmalarından dolayı tepki gösterir nitelikte 6 bin elektronik posta aldık" diyor ve sözlerini şöyle sürdürüyor: "Arafat ile Şaron'un anlaştığı tek bir husus var o da CNN'in karşı tarafın lehine yayın yaptığıdır."¹³

New York Times, 2002 Mayıs'ında gazetelerinin Sinagoglardaki bir çok haham tarafından kınandığını bildirdi. Bu hahamlar, fotoğrafları, fotoğraf altındaki yazıları, ve manşetleri gerekçe göstererek bu gazeteyi sert bir şekilde eleştirmektedir. Ama onların özellikle eleştirdikleri husus, "iki taraf arasında yanlış bir eşitlik kurulması ve Filistinlilerin acılarına gereğinden fazla dikkat çekilmesi" idi. New York Times'in haberine göre protestocular, Mayıs ayının başlarında bu gazetenin ilk sayfasında yayımlanan resimleri sert bir şekilde kınayan yüzlerce öfke dolu e-mail göndermişlerdi. Bu fotoğraf, "İsrail'le Dayanışma Yürüyüşü"nden bir kareyi yansıtıyordu. Fotoğrafta Filistin yanlısı birkaç göstericinin "İşgale son verin" yazan pankartı yer alıyordu. Fotoğrafın arka planında ise İsrail yanlısı göstericilerin pankartları ve İsrail bayraklarıyla ilerleyişleri yer almaktaydı. Aynı sayılı gazetenin iç sayfasında bir başka fotoğraf daha vardı. Bu fotoğrafta da "Siyonizm'le Nazizm eşittir" sloganının yazıldığı bir pankart yer alıyordu.¹⁴

New York Times yazı işleri müdürü bir gün sonra üzüntülerini dile getirerek şu açıklamayı yaptı: "Yürüyüşle ilgili fotoğraflar ve bu cümleden iki tarafın katılımcılarının sayılarındaki fark gerçekçi ve objektif bir şekilde yansıtılmıyordu."¹⁵

İsrail yanlıları, New York Times'a Mayıs ayı boyunca boykot uyguladılar. Yahudi toplumu liderleri de gazete abonelerine bir ay boyunca aboneliklerini iptal etmeleri çağrısında bulundular. New York Times

sözcüsü, Catreen Mateen: "Bu boykot bir kısım abonelerimizin aboneliklerini iptal etmesine sebep oldu" demekle birlikte herhangi bir rakam vermedi.

Manhattan bölgesi Yahudi toplumu liderlerinden ve bu boykotu örgütleyenlerden biri olan Hazekiel Lokstein verdiği bir mülakatta şöyle dedi: "New York Times gazetesinde her gün yayımlanan fotoğraflar ve özellikle de "Savunma Kalkanı Operasyonu" sırasında yayımlananlar, Yahudilerin çektiği acıları göstermeksizin, Filistinlilerin çektikleri acıları yansıtmaktadır." İbri Raw Readle kurumundan üst düzey bir haham olan ve boykotu organize edenlerden biri olan Haham Avi Wais de benzer bir mülakatta şöyle dedi: "Bombalı intihar saldırısı yapan bir gençle bu saldırının kurbanı olan İsraili bir genç kızın her ikisinin birden hayatlarına ilişkin ayrıntılar vermek, bir bakıma ahlak ile sapkınlığı eşit düzeyde yansıtmak demektir." New York Times İcra Direktörü Hawel Rinz, bu eleştirilere cevaben şöyle dedi: "Bizim haber aksettirmek ile ilgili geleceğe dönük planımız, gazetenin insaf ve denge geleneği çerçevesinde olacaktır. Şu ana kadarki haber yansıtış biçimimiz bu konudaki standartlara uygun olmuştur. Bundan sonra da işimizi bu şekilde yapmayı sürdüreceğiz."¹⁶

Yahudiler, Washington Post gazetesi ile ilgili olarak da benzer yaygaralar kopardılar. Kendilerini Washington'daki bir halk örgütü olarak niteleyen ve tüm ABD'nin desteğini aldıklarını iddia eden bir grup, kurdukları internet sitesinde halkı 10 ila 17 Haziran tarihleri arasında Washington Post gazetesini boykot etmeye çağırdı. Bu sitede Washington Post'ta Filistin buhranı ile ilgili haberlerin sansürlü verildiği ve "Washington Post'un İsrail karşıtı bir garazkarlık" içerisinde olduğu ifade edilerek bu konudaki tepkiyi dile getirmek için imza toplanıyordu. Yine bu gazetenin "denge" adına hakikati feda ettiği ve çatışmakta olan iki tarafı ahlakî açıdan eşit gösterdiği iddia ediliyordu. Onların iddiasına göre söz konusu gazete, Ortadoğu ile ilgili haberlerinde gazetecilik ahlak ilkelerini geniş ölçüde ihlal etmekteydi.¹⁷

Los Angeles Times'a yönelik 2002'deki kısa süreli boykot, Los Angeles Times sözcüsü Marta Goldstein'in ifadesiyle bu gazetenin 1200 abonesini kaybetmesine sebep olmuştu. Boston'daki Genel Ulusal Radyo¹⁸ genel yayın müdürü, bu radyonun Yahudiler tarafından boykot edilmesi yüzünden o yıl içerisinde bir milyon dolarlık yardımı kaybettiklerini, bu rakamın tüm yıllık bütçelerinin yüzde 4'üne denk olduğunu ifade etti.¹⁹

ABD'deki Yahudi Olmayan İsrail Yanlıları

ABD'deki Yahudi olmayan İsrail yanlıları Hristiyan Sağ ve Yeni Muhafazakarlar olmak üzere başlıca iki grupta toplanmıştır. Bu iki grubun kendilerine özgü programları ve öncelikleri bulunmaktadır. Birinci akım, daha çok kürtaj, insan kopyalama, eş cinsellerin evlenmesini öngören yasanın engellenmesi ve okullarda ve iş yerlerinde dua edilmesi gibi konularda hassastır. İkinci akım ise, kendini dış politikanın yüksek seviyedeki planlamalarına hakim olmaya adanmış aydınlardan oluşmaktadır. Birinci akım aşırı dinci, hatta köktenci; ikinci akım ise laiktir. İkinci akım dinî mülâhazalarını pratiğe ve siyasete karıştırmamaktadır. Siyasî eğilim açısından bazı Yeni Muhafazakarlar, 2000 yılında Cumhuriyetçi Parti ön seçimlerinde John Mc Kane'i desteklediği halde Hristiyan Sağ, ona karşı ciddi bir muhalefet gösterdi.

Bununla birlikte bu iki akım, dünyaya ve toplumsal meselelere benzer biçimlerde bakmaktadır. Her iki akım da olayları ve olguları yalnızca siyah ve beyazdan ibaret görmekte ve "hayır ile şer" arasında daimi bir mücadelenin olduğunu inanmaktadır. Onlar, sürekli ve uzlaşmaz bir mücadeleyi, "şerri/kötülüğü" yenmenin ve "Amerikan değerlerine karşı çıkanlara" karşı mücadele etmenin tek yolu olarak görmektedirler. Her iki akım da İsrail'in "şer" ile mücadele ettiği sonucuna varmıştır. Bu durumda ABD zerrece tereddüt ve müsamaha göstermeden İsrail'i desteklemelidir. Her iki grup da uluslararası meselelerde aşırı derecede "Tek taraflı"dır. ABD ulusal çıkarlarına farklı boyutlardan da bakabilen ABD Dışişleri Bakanlığına ve bakanına karşı oldukça kötümserdirler.

Bunların görüşleri oldukça önemlidir; çünkü geleneksel olarak büyük silah ve petrol şirketlerinin etkisi altında bulunan ve dış politikada daha gerçekçi bir bakış açısına sahip olan Cumhuriyetçiler, son 15-20 yıl içerisinde önemli değişikliklere uğradılar. Ayrıca Yeni Muhafazakarlar ve Hristiyan Sağ, 2. George Bush hükümetinin önemli koalisyon unsurlarıdır ve 2004 seçimlerinde yeniden seçilme konusunda kesin bir umut içerisinde bulunmaktadır. Bu iki akım, onun yararlandığı görüşler ve düşünceler üzerinde doğrudan etkilidir. "Hayır" ve "şer" kelimeleri George Bush'un son iki yıllık konuşmalarının eksenini oluşturmuştur.

Onların İsrail'e verdikleri destek, ABD'de İsrail'in tek destekçisinin Yahudiler olduğu yönündeki suçlamayı etkisizleştirdi. Bu iki akım, politikacıların kendi seçim bölgelerinde çok az sayıda Yahudi bulunmasına rağmen sadece İsrail'i değil, Şaron'un en saldırgan politikalarını bile desteklemelerine sebep oldu. Ayrıca bunlar kürtaj vb. gibi toplumsal meselelerde geleneksel olarak Yahudi seçmenlerle birlikte hareket etmekteydi.

Hristiyan Sağ²⁰

İsrail'in dünyanın birçok bölgesinde eleştirildiği, dünya kamuoyunun İsrail'le gittikçe arasının açıldığı şartlarda ABD'deki sağcı Hristiyanlar, İsrail'in en kararlı ve en ciddî savunucuları oldular. Hristiyan Sağ'ın İsrail'e olan eğilimi yeni bir şey değildir. Fakat Yahudilerin inziva duygusu içerisine girdikleri bir ortamda bu akımın İsrail'e verdiği destekle çok daha büyük bir ayrıcalık kazandı. Yahudiler de geçmişe oranla başka Hristiyanların da böylesi bir çizgiye girmesi umuduyla onlara çok daha fazla ilgi duyar oldular.

Halbuki ABD'deki Yahudiler, geleneksel olarak bu ülkedeki Hristiyan Sağ konusunda olumlu bir görüşe sahip değildiler. Toplumsal meselelerle ilgili sahip oldukları görüş ayrılıkları bunun temel sebebiydi. İsrail yanlısı etkin bir Yahudi grubu olan "Karalama Karşıtları Birliği"²¹ 1994 yılında yayınladığı bir makalede Hristiyan Sağ'ın İsrail'e olan desteğini değerlendirirken şunlardan söz etmektedir: "Hristiyan Sağından Yahudi güvenliğine yönelik bir tehdit mevcuttur. Hristiyan sağ, ABD'yi Cumhuriyetçilerin liderliğinde bir Hristiyan ülkesi yapmaya çalışmaktadır."²²

Bazıları, Hristiyan sağının köklerini 19. yüzyıla kadar götürerek ABD'deki Hristiyan gruplar arasındaki hareketlerin o dönemde başladığını söylemektedir. Bu, çocuklarına ve bulundukları yerlere Ahd-i Atik'ten isim vermekle başlamış bir harekettir. İsrail'in kuruluşundan sonra farkında olarak ya da olmayarak dinî kitapların bazı bölümlerine dayanarak yapılan araştırmalarda Amerikan Hristiyan topluluklarında, özellikle de İncilci Hristiyan çevrelerinde İsrail'e karşı ilgi oluştu. Bu eğilimin en aşırı ifadesi, "Büyük yıkıcı savaş"²³ ilişkin söylemlerde ve "ahir zaman"ın tahakkuk etmesi için Yahudilerin birlik oluşturmaları gerektiği yönündeki inançlarda yankısını bulmuştur. Hristiyan Sağ'da İsrail'e yönelik daha yumuşak bir destek de İsrail'in "arz-ı mukaddes" olduğu "Allah'ın yalnızca Yahudilerle ahitleştiği"²⁴ temeline dayanmaktadır.

Okullarda dua ederek, kürtaajla ve diğer toplumsal sorunlarla mücadele ederek şeytanla savaşım içerisine giren Patrick Robertson ve Jerry Farwell liderliğindeki eski dindar sağ, bir kenara itilmiş durumdadır. Yeni Hristiyan Sağ, özellikle İncilci Kilise taraftarları²⁵ enternasyonalist olma, dünyanın her yerindeki insanları hidayete ve kurtuluşa ulaştırma ve "demokratik değerleri" yaygınlaştırma iddiasındadır. Onlara göre, içeride toplumsal ve kültürel savaş verilerek zafer elde edilemediği ve (Demokratların gücü sebebiyle) elle tutulur bir sonuç alınamadığı için Hristiyan Sağ, uluslararası meselelere yönelmiştir. Onlardan birinin deyimiyle çetelerle mücadeleye girişmiştir.²⁶ Onlar, Müslümanların, Hristiyanlar ile Yahudilerden aynı ölçüde nefret ettiğine inanmaktadırlar.

Onlar, İsrail'le ilgili meselelerde son derece hassastırlar. Sürekli olarak Çin'i ve Kuzey Kore'yi eleştirirler. Doğu Avrupa'dan yapılan kadın ticaretine, Sudan'daki köleliğe karşı çıkmakta ve AIDS'in Afrika'da yayılmasıyla ilgilenmektedirler. Onların genellikle Amerika'nın güney ve orta eyaletlerinde nüfuzları bulunmaktadır. Liberaller, onları tehlikeli gelenekçiler olarak görürler.

Clinton'un muhalefetine rağmen, onların faaliyetleri sonucunda 1998'de Uluslararası Din Özgürlüğü Yasası²⁷ ve 2000 yılında İnsan Kaçakçılığı Kurbanlarını Koruma Yasası²⁸ Kongre'de onaylanıp yürürlüğe girdi.

Bu akım, Bush döneminde ABD'nin BM fonuna yaptığı yardımın durdurulmasının asli etkeni oldu. Çünkü onların iddiasına göre söz konusu kuruluş, ABD yardımlarını diğer ülkelerdeki kürtaajla ilgili programların geliştirilmesinde kullanmaktaydı. Elbette onların birtakım çalışmaları, bazı açılardan faydalı da olmuştur. Örneğin onların yaptığı baskılar sonucu, Afrika'da artan AIDS hastalığının önlenmesi için yüz milyonlarca dolarlık ek yardım yapılması Kongre'de kabul edildi. Onlar ABD'nin en cömertçe yardım yapan kesimidir. Belirtildiğine göre, vergiler düşüldükten sonra gelirlerinin yüzde 10'unu inanç ve hayır işlerine ayırmaktadırlar. 15 büyük Hristiyan hayır kurumu, yılda 3 milyon dolar yardım toplamaktadır.²⁹

Jewish Christian International Fellowship Society kurumunun başkanlığını yapmakta olan Yehiel Eckstein adlı bir haham, geçen 8 yıl içerisinde ABD İncilci Kilise mensuplarından İsrail'e göç eden Yahudilerin yerleşimi ve refahı için 60 milyon dolar toplandığını belirtmektedir. Ayrıca kendisi, Washington'da İncilcilerle ortak çalışan AIPAC benzeri bir lobi kurmaya çalışmaktadır.³⁰

Bu yardımlar ve Hristiyan Sağ'ın kalkınmakta olan ülkelerdeki rolü hakkında iki üniversite öğretim üyesi, New York Times gazetesi yazı işleri müdürüne bir mektup göndererek Güney Afrika'ya yaptıkları yolculuklar sırasında uçakta bir çok Hristiyan Sağ'a mensup kişiye rastladıklarını ve bölgede de onlarla karşılaştıklarını yazmıştırlar. Bu iki öğretim üyesi ayrıca şunları söylemektedir: "Onların çoğu Afrika'da yoksullukla ve AIDS'le mücadele için bulunmamaktadır. Onlar, binlerce kişiyi Hristiyan yapmak için büyük bir kilise yaptırmak için para vermektedir. AIDS konusunda ise, bu hastalıkla mücadele konusundaki diğer yöntemleri, reddederek yalnızca evlilik dışı cinsel temaslardan önlenmesini tebliğ etmektedirler."³¹

Her geçen gün gelişen ve ABD nüfusunun yaklaşık dörtte birini oluşturan (70 milyon kişi) İncilci Kilise mensupları, Hristiyan Sağ'ın en önemli kısmını oluşturmaktadır. En azından onların liderleri, mutlakçılığa, hayır ile şer arasında sürekli bir savaşın olduğuna ve bu çerçevede "Büyük Yıkıcı

Savaş"ın (Armageddon) olacağına inanmaktadırlar. Tim La Hay tarafından yazılan ve şu ana kadar 12 cildi yayımlanan Left Behind adlı kitap, bu güne kadar 50 milyon dolarlık satış yapmıştır. Bu kitap külliyatında Hristiyan grupların Mesih'in "İkinci kez dönüşü" sırasında ve ondan önce yapacakları savaşlar anlatılmaktadır.

Bu akımın bazı mensupları, nihaî savaşta görevleri arasında barışı korumak da olan BM genel sekreterini Mesih³² karşıtı görmektedirler. Onlardan bir çoğu, 11 Eylül olaylarının ve Filistin'deki çatışmaların ardından oldukça faal bir hale geldiler ve bunları, "Büyük yıkıcı savaş"ın kaçınılmazlığının delilleri saydılar. Dünya İncilciler Birliği Başkanı Dwight Gibson:³³ "Var olan şiddet, halkı acaba Mesih zuhur mu ediyor diye düşündürüyor" demektedir.

İsrail'in en ateşli savunucusu olan ve giderek Bush hükümetinin ideolojik ayağı haline gelen ABD'deki Hristiyan Sağ'ın artan nüfuzu, Yahudi grupların ABD'deki faaliyetleri için son derece uygun bir ortam hazırladı. Bu grup, İsrail taraftarı olma konusunda en az Yahudi gruplar kadar, hatta onlardan daha fazla etkin ve enerji dolu olduğunu göstermiştir.

Hristiyan Sağ, İsrail'i korumanın dinî ve itikadî temelleri olduğuna inanmaktadır. Güney Baprist Dinî Okulu Müdürü Albert Muhler: "ABD'nin İsrail'i himaye etmesinin milyonlarca Hristiyan'da kökleri vardır ve bu himaye, bir jestten ya da dinler arası dostluktan ibaret değildir"³⁴ diye iddia etmektedir. 3.5 milyon dinleyicisi olan bir radyoda dinî programlar yapan Janet Parshall bu konuda şöyle diyor: "İsrail bizim için birinci dereceden öneme sahiptir; çünkü bizler birer Hristiyan olarak bu geleneğin tamamlayıcılarıyız." Kendisinin belirttiğine göre dinleyicilerinin yüzde 80'i, siyasî ya da stratejik sebeplerden dolayı değil, dinî sebeplerden dolayı İsrail yanlısıdır.³⁵ Geçmiş müşterekler, (Hristiyanlığın Yahudilikteki kökleri) halihazırdaki durum (Onların iddiasına göre İsrail, Hristiyanların mukaddes arzıdır) ve geleceğe dönük perspektif (Hazret-i Mesih, oraya dönecektir.) Amerika'daki bu Hristiyan grubun itikadî temellerini oluşturmaktadır. Onlar, diğer dinlere mensup olan insanları Hristiyanlığa davet etmenin gereğine gelecekle ilişkilendirilecek kadar hararetle inanırlar. Konunun önemini daha iyi anlatabilmek için ABD'de milyonlarca mensubu bulunan bir Hristiyan grubun görüşlerini kısaca aktarmakta yarar var.

Onların inancına göre, Hazret-i İsa Mesih bir gün dünyaya dönecek, bin yıl hüküm sürecek ve yapacaklarını 7 aşamada (dispensations) yapacaktır. Şu an altıncı aşamada, yani kilise aşamasında bulunmaktayız. Bir sonraki aşama, ahir zaman (end time) olarak da okunabilir. Bu aşamada Hazret-i Mesih yeryüzüne dönecek ve Hristiyan müminlere ikinci bir hayat bahşedecektir. Sonra Mesih Karşıtı (Antichrist) yeryüzünde ortaya çıkacak ve kendini yalan yere Yahudilerin kurtarıcısı olarak görecektir. Bazılarının inancına göre, Ortadoğu'ya zahirî bir barışı getirmeye güç yetirebilmesi, ona inanılmasına sebep olacaktır. "Mesih karşıtı", 7 yıl hüküm sürecek ve bu dönem "Büyük sıkıntı ve imtihan" (Tribulation) diye adlandırılacaktır. "Mesih Karşıtı", bu dönemin ilk yarısında zahirî bir barış kuracak ve bu dönemin ikinci yarısında İsrail'e karşı adım atacaktır. O böylece tüm insanlığın günahlarını tamamlamış olacak ve Allah'ın nihaî hükmüne sebep olacaktır. Bununla Yahudilerin eşi görülmedik bir şekilde incitilmesi dönemi başlayacaktır. Bu dönem, orayı yok etmek isteyen rakip milletlerin Jerusalem'i (Kudüs) muhasara etmesiyle sona erecek ve ortam nihaî savaş (Armageddon) için hazırlanacaktır.

Onların inancına göre bu aşamada Hazret-i İsa Mesih, beyaz bir ata binmiş olarak yeryüzüne dönecektir. Onun ardından da bulutlar dolusu mümin süvariler dolacaktır. İsa Mesih savaştan zaferle çıkacak ve eski Yahudi tapınağını ihya ederek bin yıllık yönetimine başlayacaktır. Yeni bir yeri ve cenneti gösterecek ve şeytanı ebediyen susturacaktır.³⁶

Bizim açımızdan önemli olan şu ki, muhtelif derecelerde de olsa az ya da çok bu inanca sahip olan Hristiyanlar, ABD'de Katolik olmayan en büyük fırkayı oluşturmaktadır. Bununla birlikte onların ne kadarının bu inançları taşıdığı ne kadarının ise taşımadığı belli değildir.³⁷

Muhtemelen bu tür inançlardan dolayıdır ki, Amerika'da yaşayan onlardan bazıları, Ortadoğu'da kalıcı, kuşatıcı ve hakikî bir barışın kurulmasını çok zor olmak bir yana imkansız görmektedir. "Barış süreci, "Oslo anlaşması" gibi bir takım çabalara da şüpheyle bakmaktadırlar. Bu tür inançlar yeri geldiğinde ABD'deki Likud taraftarları ve işgal altındaki topraklarda Şaron gibi davranan kimseler için dikkate değer bir siyasî üs oluşturmaktadır. Onlar için siyasî ve stratejik mülahazalar ya da demokrasi önemli değildir. Onların ilgilendiği tek şey, 1948 yılında İsrail'in kuruluşunun "peygamberce bir önceden bildiriminin" gerçekleşmiş olmasıdır.

Elbette ahir zaman meselesi, muhtelif Hristiyan fırkalarda çeşitli şekillerde söz konusu edilmiştir. İsrail'i destekleyen Hristiyan Sağ akımlar, ahir zaman meselesiyle ve bunun İsrail'le ilişkisi konusunda ilgili çok farklı görüşlere sahiptir. Bazıları, Allah'ın hakimiyetini oldukça geniş görmektedir. Buna göre, Allah irade ettiği her şeyi yapabilir; binaenaleyh Allah'ın hususî bir hedefi gerçekleştirmesi için, belli bir devletin var olması zorunlu değildir. Nitekim İsrail'in kuruluşu meselesi, 2. Dünya Savaşına kadar ciddi bir mesele olarak söz konusu değildi, yalnız bu savaştan sonra ciddileşti.³⁸ Bu noktada şu soru

gündeme gelmektedir. İki bin yıla yakın bir süre boyunca eksenini İsrail'in oluşturduğu inançlar neden Hristiyanlıkta herhangi bir rol oynamadı.

Ralph Reed başkanlığındaki Hristiyan Koalisyonu³⁹ adlı grup, Hristiyan Sağ çerçevesindeki en etkin kuruluşların ilkiydi. Ralph Reed, şu an Cumhuriyetçi Parti'nin Georgia eyaleti başkanlığını yapmaktadır. Fakat 1990'larda son derece güçlü ve etkin olan Hristiyan Koalisyonu, bugün artık çok fazla etkin değildir.

Hristiyan Sağ'a mensup diğer liderlerden biri de Gary Bauer'dır. O, Regan döneminde Eğitim Öğretim Bakanlığı'nda muavinlik yaptı, 2000 yılında başkan adayı oldu, önceki dönemde Aile Araştırmaları Komisyonu⁴⁰ başkanlığı yaptı. Patrick Robertson ve Jerry Falwell gibi diğer fikirdaşlarıyla beraber, 11 Eylül sonrası dönemde iç politikada liberallere karşı mücadele, dış politikada İsrail'e destek, Araplara ve Müslümanlara ise düşmanlık tutumuyla daha önce benzeri görülmemiş bir biçimde siyasî sahneye girdiler. Daha önce onlar hakkında Müslümanlara karşı örtülü bir Haçlı Savaşı verdikleri söylenmişti.⁴¹ Bu çerçevede onlar Liberalleri ve eşcinselleri Amerika'nın "talihini tersine çevirenler" olarak değerlendirmekte ve Bush'u ilahî misyona sahip biri olarak görmektedirler.⁴² Ayrıca onlar, Bush'u kendi siyasî çıkarları için bir güvence olarak görmektedirler.

Gary Bauer şunları söylüyor: "Önceleri Allah'ın eli Amerika'nın üstündeydi [Amerika'yı gözetiyordu] en azından bu ülkenin başarılarının bir kısmı Allah'ın yardımı sayesinde." Yine şöyle diyor: "Allah ayağa kalkıp yükselmesi için izin vermedikçe hiçbir lider ayağa kalkıp yükselmez. Her milletin yükselişi ve çöküşü, yalnızca Allah'ın isteğiyledir." Bauer daha sonra şöyle devam ediyor: "Bizim onun yolundan sapmamızdan dolayı Allah'ın elini bizim üstümüzden kaldırdığına inandığımızda diz çöküp Allah'tan hatalarımızdan dolayı bağışlanma dilemeliyiz. Biz Allah'tan Hristiyan liderler olarak bize yapmamız gereken şeyleri bildirmesini istemeliyiz. Bunlara sebep başkalarının günahıdır diye iddia etmemeliyiz." Bauer sözlerine şunları ekliyor: "Şeytanın ABD'ye darbe vurduğu böylesine kader belirleyici bir dönemde, İncilci Kilise mensupları, George Bush'un Allah'ın seçtiği biri olduğuna ve bunda gizli bir hikmetin bulunduğuna inanmaktadır. İncilcilik dünyasında çok güçlü duyarlılıklar bulunmaktadır. Sonucunun açıklanması bir ay süren tartışmalı seçimlerde Allah'ın eli bir şekilde buna müdahale etti ve hayatını İsa Mesih'i kabul üzerine şekillendiren kişi, Beyaz Saraya gitti. 11 Eylül'den sonra şöyle bir his vardı: Böylesine korkunç bir olay gerçekleşeceği için Allah böylesi bir kişiyi Beyaz Saray'a göndererek bizi bir kez daha kutsamış oldu. İncilci Kiliselerden bunu defalarca işittiniz: Al Gore'un başkan olduğunu ve ülkemizde böylesi bir olayın olduğunu ve nelerin yaşanabileceğini düşünebiliyor musunuz?" Gary Bauer bütün bunlardan şu sonucu çıkarıyor: "Allah George Bush'u böylesi günler için Beyaz Saray'a gönderdi."⁴³

Cumhuriyetçi Parti'nin Sağ'a eğilimiyle, Hristiyan Sağ ile Parti arasındaki farklar da gittikçe azaldı, o kadar ki bu ikisinin arasındaki sınır iyice silikleşmiş bulunuyor. Bugün artık Cumhuriyetçi Parti seçmeninin yaklaşık yüzde 28'ini Hristiyan Sağ'ın oluşturduğuna inanılmaktadır.⁴⁴ Sonuç olarak Hristiyan Sağ'a mensup kurumların özel bir farklılığı bulunmamaktadır; bunlar Cumhuriyetçi Parti içerisinde veya çevresinde faaliyet göstermektedir. Başka bir deyişle partiye ve parti liderine sahip olduktan sonra, başka kuruluşlara ne gerek var. Hristiyan Sağ'ın Cumhuriyetçiler üzerindeki nüfuzu, onların daha az müstakil ve daha farksız görünmelerine sebep olurken, bu durum onları Cumhuriyetçilerin en önemli gövdesi haline getirmiştir.

Belirtildiğine göre, Ralph Reed 1990'lı yıllarda kendi takipçilerinden yaklaşık 16 bin kişiye politikada ve partide çeşitli makamlara yükselebilmeleri ve Cumhuriyetçi Parti'yi güçlendirmek hedefi doğrultusunda Federal ve eyalet seçimlerinde, bu cümleden belediye ve eğitim komisyonlarına vs. temsilci olarak seçilebilmeleri için eğitim verdi. Aslında Hristiyan Sağ'ın Cumhuriyetçi Parti içindeki bugünkü konumu, Reed'in rüyasıydı. Onlar parti içinde bu iyi konuma sahip olmalarının yanı sıra merkezî güç üzerinde çok etkili bir rolü bulunan ülke çapındaki halk kuruluşlarında⁴⁵ da iyi bir konuma sahiptirler.

Bush, seçim mücadelesi sırasında, en beğendiği filozofun kim olduğu yönünde kendisine sorulan bir soruya cevap olarak Hazret-i Mesih'in ismini vermişti. Belirtildiğine göre, bu durum Partideki İncilci bloğun bir bütün olarak onun yanında yer almasına sebep oldu ve Bush'un seçimden başarıyla çıkmasında önemli bir rol oynadı. Bush, babasının aksine, ilk iş olarak Beyaz saray'da Hristiyan Muhafazakarların isteklerini yerine getirdi. Yurt dışında doğum kontrolü ve kürtaj alanında çalışmalar yapan kuruluşlara yapılan mâlî yardımın kesilmesi buna örnek olarak zikredilebilir. Bush, ayrıca bu akıma mensup ya da yakın olan kişileri, kendi hükümetinde önemli makamlara tayin etti. Ashcraft'ın baş yargıçlığa getirilmesi buna örnek olarak gösterilebilir. Onun mahkemelerin her gün dua toplantıları ile açılması yönündeki ısrarı, muhafazakar Hristiyanların memnuniyetini beraberinde getirdi. Bush'un insan kopyalama konusundaki görüşleri, anayasanın toplumsal programlarla din değiştirme ile ilgili programların ayrılığını vurgulamasına rağmen, federal hükümet kaynaklarından dinî hayır kurumlarına yardım yapılması konusundaki çabaları, onun sağcı Hristiyanlar arasındaki

nüfuzunun çok daha fazla artmasına sebep oldu. ABD'deki muhafazakar çevrelerde Hristiyan Sağ akım, mâlî yardımlardan yararlanma ve halkı seferber etme açısından en iyi imkanlara sahiptir.

Hristiyan Sağ, radyo programlarından geniş ölçüde yararlanmaktadır. Onlar bu yolla, mensuplarının duyarlılıklarından kaynaklanan enerjilerini, siyasî programlarının yürütülmesi noktasında öfkeye ve çabaya dönüştürmektedirler. Örneğin James Dabsen, Colorado'da "Dikkatin Odağındaki Aile" adlı bir program yapmaktadır. 2002 Ocağında California eyalet meclisinde eş cinsellerin evlenebilmesini öngören bir yasa tasarısının gündeme gelmesi üzerine bu tasarı programın aslî konusu oldu. Bu programın etkisiyle California'daki politikacılara yönelik öfkeli telefon ve mektuplar bu tasarının geri alınmasına sebep oldu. Bir diğer örnek de şudur: Dışişleri Bakanı Colin Powell, MTV kanalının bir programında cinsel açıdan faal olan gençleri prezervatif kullanmaya çağırdı. Bu radyolar, onun aleyhine büyük bir tepki dalgası oluşturdu. Öyle ki, daha sonra Bush, bir başka konuşmasında bu duruma açıklık getirerek AIDS'in yayılmasıyla mücadelede en iyi yol olarak cinsel ilişkiden sakınılmasını öneren Beyaz Saray politikasını yeniden vurguladı.

Sağcı Muhafazakarlar konusundaki gerçek, Gary Bauer'in şu sözlerinde olduğu gibidir: "Siyasi aktivistler ordusu, generalin emrini yerine getirmek için teyakkuz halindedir. Eğer Bush, oynarsa veya onların liderliğini bırakırsa, veya (Hristiyan Sağ'ın öngördüğü) konulara ihanet edilirse, Cumhuriyetçi Parti içerisinde sorunlar ortaya çıkacak, parti ayağa kalkacaktır. Hareket oldukça geniştir ve Partideki oyu da oldukça fazladır. Eğer bu hesaba katılmaz ve bunlar dışlanırsa parti içindeki liderlik seçimine engel olunur."⁴⁶

Yeni Muhafazakarlar

Yeni Muhafazakarlık, dış politikada oldukça etkin olan, müdahaleci, ABD'nin tek tarafı olarak tüm dünyada gücünü yaymasını öngören, başta İsrail olmak üzere dostların güçlendirilmesini, düşmanlara ise askeri müdahalelerde bulunulmasını propaganda eden muhafazakar aydın grubu ifade etmektedir.

Onlar açıkça ABD hegemonyasının yayılmasını tavsiye ediyorlar, ABD'nin uluslararası jandarma olmasını istiyorlar ve Irak'a, İran'a ve Sudan'a karşı savaş açılması düşüncesini propaganda ediyorlar. Onlar, bu yönleriyle muhaliflerinin nezdinde "Savaş partisinin beyinleri" olarak ün yaptılar.

Onlar, Clinton yönetimini dış politika açısından boşa harcanmış yıllar" olarak adlandırmakta ve düzeltilmemesi durumunda bu durumun ABD açısından bir tehlike kaynağı olacağını belirtmektedirler. Onlara göre "ABD'nin askerî açıdan zayıflaması", "ABD'nin dünyadaki rolünün tartışılır olması" Clinton yönetimi döneminde meydana gelmiş önemli sorunlardır. Onlar, bu meseleleri, Saddam ve Miloseviç gibi şahısların siyasî hayatlarını sürdürmelerine ve 1990'lı yıllarda meydana gelen bunalımlara sebep olduğunu düşünmektedirler. "Şer rejimleri/Şeytanî rejimler"⁴⁷ tabirini 1990'lı yılların sonlarında ilk kez onlar kullandılar. Bu tabiri, Bush da 29 Ocak 2002'de Kongrede yaptığı konuşmada kullandı. Yeni Muhafazakarlar, genel olarak ABD'nin siyasî hedefinin, ABD'nin dışarıdaki hayatî çıkarlarını korumak değil, tüm dünyadaki hegemonyasını güçlendirmek şeklinde olması gerektiğine inanmaktadırlar.⁴⁸

Bu akım, Ortadoğu Meselesi ile ilgili olarak İsrail sağının görüşlerini desteklemekte, meselenin çözümü noktasında askerî seçeneği reddetmemekte ve işgal altındaki topraklarda yerleşim birimleri kurmayı engellemeye dönük her türlü girişime karşı çıkmaktadır.

Yeni Muhafazakarlar, "terörist" dedikleri kişilerin, ABD'ye yönelik nefretlerinin sebebi ile ilgilenmedikleri gibi, bunun sebebini anlamaya dönük her türlü girişime karşı çıkmakta ve bu tür girişimleri, "terörizme izah getirmek" şeklinde değerlendirmektedirler. Onlara göre, "teröristler" insanları öldürmekten zevk almakta, özgürlük, demokrasi ve insanın üstünlüğü gibi Amerikan değerlerine karşı çıkmakta ve ABD'deki serveti, refahı ve özgürlüğü kıskanmaktadırlar. Onlar, geçen 20 yıl boyunca İslam'ın ve Arapların komünizmden sonraki en büyük düşman olduğuna ilişkin zemin hazırlamak yönünde büyük bir çaba göstermişlerdir. Elbette bu tür bir çabadan da en çok İsrail'deki sağ yararlanmıştır.

Yeni Muhafazakarlar, Yahudi lobisi ve Hristiyan Sağ ile birlikte Bush'un 4 Nisan'daki konuşmasında takındığı tutumdan geri adım atmasında en önemli rolü oynamıştır. Bu akımın önde gelen sözcülerinden biri olan William Kristol, bu konuşmadan kısa bir müddet sonra AIPAC toplantılarından birinde yaptığı bir konuşmada Bush'un Filistin ile ilgili konuşmasını "üzüntü verici" olarak niteledi ve İsrail'in operasyonu bitirmeden Batı Şeria'dan çekilmesi düşüncesini eleştirdi. O, bu konuşmasında başkanın Cheney ve Powell'i Ortadoğu'ya gönderme kararını da hatalı diye nitelendirdi. Bununla birlikte o: "Öyle görünüyor ki Bush bu politikasını değiştirdi" diyerek şunları söyledi: "Sanıyorum o şimdi ilerledi, bu görüşünden geri döndü ve güçlü bir İsrail taraftarı oldu."⁴⁹

Onlar ayrıca, ABD ve İsrail için sorun çıkaran rejimlerin değiştirilmesinden yanadırlar. William Kristol, Suudî Arabistan'ın "İsrail'de intihar saldırısı düzenleyenlere" mâlî yardımda bulunduğunu iddia ederek Suudî Arabistan rejiminin değiştirilmesinin imkanlarının araştırılması gerektiğinden söz etmiştir.⁵⁰

Halbuki ABD'deki önde gelen birçok kişi, dış politika konusuna farklı derecelerde de olsa ilgisizdir. Yeni Muhafazakarlar ise bütün dikkatlerini münhasıran dış politikaya odaklamışlardır ve Cumhuriyetçi Parti'nin dış politika ile ilgili siyasetlerini fiilen kontrol etmektedirler. Onlar, fiilen George Bush'un dış politika danışmanı haline gelmişlerdir. Ayrıca Onların düşüncelerinin etkileri, ilk tercihleri olan Demokrat Parti'de de açıkça gözlemlenmektedir. Yeni Muhafazakarlar, ABD dış politikasının şekillenmesinde ve yürütülmesinde böylesi bir nüfuza sahip olmalarına rağmen, yurt dışına hiç çıkmamış olmalarıyla, yabancı bir dil bilmemeleriyle ve yurt dışındaki askerî operasyonlara katılmamış olmalarıyla ünlüdürler.

Yeni Muhafazakar hareket, 1960'lı yıllarda üniversitelilerden ve gazetecilerden oluşan bir grup tarafından kuruldu. İsrail karşıtı bir grubun oluşma endişesi, bunun sonucu olarak ABD'de yeni sol hareketin gelişmesi ve zenci liderlerin Demokrat Parti'deki nüfuzlarının artması, bu hareketin oluşumunda etkili oldu. Irwing Kristol, Norman Podhoretz**, Midge Decter, Ben Wattenberg, Nathan Glazer, Daniel Bell vs. gibi şahıslar, Yeni Muhafazakar akımı başlattılar. Sonradan hepsi de soğuk savaşın radikal teorisini olacak olan ve ateşli birer İsrail taraftarı olan Daniel Patrick Moynihan (New York eyaleti eski senatörü), Richard Perle, Eliot Abrams, C. Vann Woodward, Gene Kirkpatrick, Walt Rostow, gibi şahıslar bu Yeni Muhafazakarlara katıldılar. Bunlar gerek bireysel, gerekse grupsal olarak Johnson'dan bu güne birçok ABD başkanının dış politikası üzerinde hissedilir bir etkiye bulundular.

New Republic, Commentary ve Weekly Standard, Yeni Muhafazakarların görüşlerini yansıtan üç temel yayın organıdır. National Review ve "Ulusal Çıkarlar" adlı yayın organları da bu akıma yakındır. Ayrıca bunlara ait görüşler, ABD'nin belli başlı gazetelerinde nispeten daha geniş bir şekilde yayınlanmaktadır. Bunlar arasında Wall Street Journal ve Washington Times, onların ya da onlara yakın kesimlerin görüşlerini tek taraflı bir şekilde yansıtmaktadır. Bununla birlikte New York Times, Washington Post ve Chicago Tribune vs. gibi gazetelerde, Yeni Muhafazakar biri ya da onlara yakın biri köşe yazarı olarak barınsa da genel olarak bunlardan farklı ya da dengeleyici görüşler, çoğunluktadır. Yeni Muhafazakarlar Amerika'daki televizyon programlarında da geniş ölçüde yer almaktadırlar.

Yeni Muhafazakarlar, 1968-1972 yıllarında Richard Nixon'ın rakiplerini desteklediler. Nixon ve Carter'ın, gerginliğin azaltılması, Sovyetlerle ilişkilerin iyileştirilmesi ve Ortadoğu'da bir barış sürecinin başlatılması yönündeki politikalarına karşı çıktılar ve bu noktada çaba gösterdiler. Yahudilerin Sovyetlerden İsrail'e göçü meselesi, Sovyetlerle gerginliğin azaltılması politikalarının etkisiz kılınması konusunda Yeni Muhafazakarların en çok yararlandığı bir manivela idi.

Yeni Muhafazakarların bazı Demokratlarla olan ihtilafları, özellikle de Senatör Mc Govern'in 1972 yılında Nixon'a karşı parti adayı olarak seçilmesi, Yeni Muhafazakarlarla Demokrat Parti'nin arasının açılmasına sebep oldu. Halbuki onlar Cumhuriyetçilerin İsrail konusundaki nispeten nötr tutumuna da tepki göstermekteydiler.

Bununla birlikte o tarihte başlayan süreçte Carter, Sovyetlerle ilişkilerin iyileştirilmesi gerektiğini daha fazla vurguladı ve Filistin ulusal hakları daha fazla takviye edildi. Nihayet 1980'li yıllarda ve daha sonra Cumhuriyetçi Ronald Reagan döneminin başlamasıyla birlikte bir grup Yeni Muhafazakar, Cumhuriyetçi partiye katıldı. Ayrıca Ronald Reagan'ın şahsında benzer eğilimleri keşfetmeleri, onların Cumhuriyetçilere katılmalarına yarayan ortamı güçlendirmişti. Cumhuriyetçiler de Yeni Muhafazakarları bünyelerine alarak medyadaki ve üniversitelerdeki konumlarını güçlendirmek istiyorlardı.

Onlar, dış politika ile ilgili meselelerde Sovyet kampına karşı etkin bir şekilde mücadele edilmesi gereğinden, İsrail'in kayıtsız şartsız desteklenmesine varıncaya kadar birçok konuda sağcı görüş ve önerileriyle çok etkili bir rol oynadılar. Çok geçmeden taraflar birbirlerinin radikal eğilimlerini takviye ettiler. Doğuyla gerginliklerin azaltılması sürecinin sonu, Sovyetlerin "Şeytan İmparatorluğu" olarak ilan edilmesiyle neticelendi.

Yeni Muhafazakarlar, tedricen Reagan hükümetinde dış politika ile ilgili makamlara getirildiler. Adelman, Richard Pipes, Richard Perle, Jane Kirk Douglas, Max Caplan, Eliot Abrams, gibi şu anki Yeni Muhafazakar aktivistler, Reagan döneminde dış politikada önemli görevlerde bulundular. Onlar, Reagan'ın Ortadoğu meselesine soğuk savaş gözlüğüyle bakmasını sağlamaya çalışıyorlardı ve Filistin ulusalcılığını da komünizm yayılcılığı olarak göstermeye uğraşıyorlardı. Böylesi bir düşüncenin ışığında ABD, Arap topraklarının işgalini sükutla ve memnuniyetle karşılayabiliirdi. (Şu an aynı politika aşırı İslamcılık bahanesiyle sürdürülmektedir.) Böylesi bir politika, İsrail'deki sertlik yanlıları için işgal ettikleri topraklardaki kontrollerini güçlendirme yönünde fırsat veriyordu. (Birinci intifada ve İsrail'in Lübnan batağına saplanması, Yeni Muhafazakarların "stratejik kazanım"⁵¹ formülünün neticesiydi.)

Sovyetlerin çöküşü, Yeni Muhafazakarları İsrail'le olan stratejik ittifakın zaruretini izah etmeye dönük olmak üzere istenen bir "düşman"dan mahrum bıraktıysa ve onları bir müddet için de olsa krize soktuysa da Irak'ın Kuveyt'e saldırması ve son olarak da el-Kaide gibi örgütlerin eylemlerini "fundamentalist İslam" ve "küresel intifada" olarak adlandırmalarına ve bunları komünizmin yerine koymalarına yaradı. Bütün bunlar, İsrail'le olan özel ilişkilerin zaruri olduğunu anlatmak ve Filistin ulusal davasına destek verilmesini önlemek için bir propaganda aracı olarak kullanıldı.

Bu Yeni Muhafazakar bakış açısı, İsrail'i Batı'nın bölgedeki "Haçlı savaşçısı" olarak tasvir etmektedir. Buna göre İsrail, sertlik yanlısı Arap devletleri karşısında önleyici bir güç olmakta, böylece zayıf ve ılımlı Arap devletleri korunup İslamcıların bölgede zafer kazanması önlenmektedir.

Dış politika alanında faaliyet gösteren muhafazakar araştırma merkezlerinin büyük bir çoğunluğunda Yeni Muhafazakarlar hakimdir.⁵² Bununla birlikte şunu da kaydetmek gerekmektedir ki, George Bush hükümetindeki nüfuzuna rağmen onların bir departman hariç, Dışişleri Bakanlığında belli başlı bir varlıkları bulunmamaktadır. Onlara ait politikaların Dışişleri Bakanlığında nüfuzları yoktur. Yukarıda söz konusu edilen bir departmandan kasıt John Bolton'dur. O, daha önce Enterprise Institute'de başkan yardımcısıydı, şimdi ise silahsızlandırma ile ilgili konularda bakan yardımcısıdır.

Ulusal Güvenlik Danışmanı Condelesa Rice, birçok noktada Yeni Muhafazakarlarla ortaksa da onlardan değildir. Başkan Yardımcısı ve Bush'un Savunma Bakanı, en azından 1990'lara kadar Yeni Muhafazakarlarla birlikte çalıştı ve onlarla aynı görüşleri paylaştı. Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz ise Yeni Muhafazakarların en seçkinlerindendir.

1967 savaşından sonra İsrail, bu grubun en temel konularından biri haline geldi. Onlar her zaman şu inancı taşıdılar: "Güçlü bir İsrail, Sovyet nüfuzu karşısındaki ondan sonra da Ortadoğu'daki Radikal İslam karşısındaki ABD'nin stratejik güç noktasıdır." Bu inançlar sonuç itibarıyla şu sloganla özetlenebilir: "İsrail için iyi olan ABD için de iyidir. Ve bunun tersi." Bu anlamda yeni Muhafazakarlar içinde, bu düşünceye karşı sorun çıkaranları "anti-semitist" olarak tanıtan güçlü bir eğilim bulunmaktadır. Onlar soğuk savaş döneminde sürekli olarak şu inancı taşıdılar: ABD'yi bağlayan kayıt ve sınırlara bağlı olmayan bir İsrail, Sovyet politikalarından kaynaklanan sorunlarla baş edebilecek bir ülkedir. Yeni Muhafazakar propagandistler, İsrail'i ABD için bir örnek olarak göstermektedirler.

Bu şekilde ABD, Vietnam savaşında yaşadığı yıkımı unutabilecek ve gücünü yeniden toparlayabilecektir. ABD'nin Granada ve Libya gibi yerlere yaptığı tek taraflı müdahaleler, İsrail'in Ortadoğu'da izlediği yönetime benzemektedir.

Yeni Muhafazakarların içinde dikkate değer sayıda Yahudi varsa da bunlar daha çok ABD toplumu ve kültürüyle bütünleşmiş laik Yahudilerdir. Onlar açısından siyasî bir ideal, dinin yerine geçmiştir.⁵³

İlginçtir ki, ABD'deki Yahudilerin çoğu bu Yeni Muhafazakarların görüşlerine karşı ilgisizdi ve çeşitli dönemlerde yapılan seçimlerde oylarının yüzde 80 gibi büyük bir çoğunluğunu Demokrat Partiye vermişti. İlimli olan ve İşçi Partisinin politikalarını benimseyen ABD'li birçok Yahudi, İsrail'i ABD'nin stratejik bir kazanımı olarak nitelemenin her iki ülkeye de zarar vereceği inancındadır; çünkü ABD'nin İsrail'e olan sınırsız desteği, bu ülkedeki toprak karşılığı barışa karşı çıkan diğer kanadı güçlendirecek ve Arap ve İslam dünyasındaki Amerikan karşıtı duyarlılıkları körükleyecektir.

"Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi"⁵⁴ Yeni Muhafazakarların faaliyet merkezlerinden birine aittir. Bu merkez 1997'de kuruldu. İlkeler bildirisinde Clinton dönemindeki Amerikan dış politikasına hâkim olan şartları değiştirmeyi ve "ABD'nin dünya liderliği için gerekli destekleri sağlamayı" hedef olarak ortaya koydu. Bu bildiride dış politikada başarılı olmanın gerekli şartları olarak "Güçlü bir ordu... Amerikan ilkelerini dünyaya cesaretle yayacak bir dış politika ve Amerika'nın küresel sorumluluğunu üstlenebilecek bir ulusal liderlik" hususları sayılmaktadır. Bu bildiride ayrıca "bunalımlar ortaya çıkmadan ve faciayla sonuçlanacak tehlikelerle karşılaşılmadan şartları oluşturma'nın gerekliliği" belirtilmekte yani 2002 yılında oluşturulan ön strateji⁵⁵ ya da Bush doktrini resmîyet kazanmaktadır. Askerî bütçenin arttırılması, düşman rejimlere karşı, demokrat müttefiklerle ilişkilerin güçlendirilmesi, dışarıda siyasî ve ekonomik serbestlik idealinin yüceltilmesi, istenen uluslararası düzenin korunup geliştirilmesi noktasında münhasıran Amerikan rolü için sorumluluk kabul etmek" bu bildiride yer alan diğer başlıklardır.

1997 yılında bu bildiriye imzalayan 25 kişinin adlarını belirtmek faydalı olacaktır. Jeb Bush (George Bush'un kardeşi, Florida valisi) Dick Cheney (Bush hükümetinde başkan yardımcısı) Zalmay Halilzad (Bush'un ulusal güvenlik konseyi üyesi ve Afganistan özel temsilcisi) Peter Radmen (Şu anki savunma bakanı yardımcılarında) Donald Rumsfeld (Şu anki savunma bakanı) Paul Wolfowitz (şu anki savunma bakanı yardımcısı)⁵⁶

Yeni Muhafazakarlar, 3 Nisan 2002'de (Bush'un Ortadoğu ile ilgili önemli konuşmasından bir gün önce) en önde gelen simalarının imzasıyla⁵⁷ George Bush'a hitaben bir açık mektup yayınladılar. Bu mektupta İsrail'le ve genel olarak Ortadoğu bunalımı ile ilgili görüşlerini açıkladılar. Bu mektupta yer

alan hedeflerle Bush'un 24 Haziran'daki konuşması arasındaki benzerlikler, oldukça dikkat çekicidir. "İsrail'e olan desteğinizden dolayı müteşekkirimiz" cümlelerinin yer aldığı mektupta özetle şu hususlar yer almaktadır:

"Sizin şu an mevcut terörizmle çatışma halinde bulunan İsrail'e verdiğiniz güçlü desteğinizi takdir ediyoruz. Liberal bir demokrasi olan İsrail, şu an sivillere saldıran canilerden dolayı tehlike altındadır ve yardıma muhtaçtır.

"ABD ve İsrail'in ortak bir düşmanla karşı karşıya bulunduğundan şüphe edilmemelidir. Her ikimiz de sizin "şer eksenini" olarak tanımladıklarınızın hedefi durumundayız. İsrail, hem bizim müttefikimiz olmasından dolayı hem de diktatörlükler denizinin ortasında bir liberal demokrasi adası olmasından dolayı saldırıya uğramaktadır."

"Sayın Başkan, siz terörizme karşı savaş ilan ettiniz, İsrail de işte bu savaşı vermektedir."

"Arafat ve Özerk Yönetim liderliği, terörizm şebekesinin bir parçasıdır. Barış sürecinin ilerleyememesinden dolayı sizi kusurlu görenler, hata yapmaktadır... Sorun terörizmden kaynaklanmaktadır. Bu terörizm Arafat ve yardımcıları tarafından himaye edilen, teşvik edilen, korunan ve bir çok noktada da yönlendirilen bir terörizmdir.

Müzakerelerin ürünü teröristler olmamalı ya da müzakereler, terörizm tehdidi altında sürdürülmemelidir. Böylesi bir durum, düşmanlarımıza tehlikeli bir sinyal vermek olacaktır. Bu, uygar milletlerin terörizmle mücadelede gerekli cesarete sahip olmadığı yönünde bir sinyaldir."

"ABD politikası artık Arafat'la görüşmesi yönünde İsrail'e baskı yapmak şeklinden çıkarılmalıdır. Bizler aynı şekilde Molla Ömer'le ya da Bin Ladin'le de görüşmek için baskı altına girmek istemiyoruz. Yine bizler, başkalarının el-Kaide'ye mâlî yardımda bulunmasını istemiyoruz. ABD de Ortadoğu'da terörizm aygıtının önemli bir parçası haline gelmiş olan Özerk Yönetim, hükümetine mâlî yardım yapmamalıdır."

"ABD, terörist şebekelerin kökünü kazımak için savaşan İsrail'i tam olarak desteklemelidir. İsrail'in işi de bizim Afganistan'daki ya da diğer yerlerdeki işimiz gibi çok kolay olmayacaktır."

"Sayın Başkan, bizler ayrıca sizden Saddam'ın ortadan kaldırılması planını hızlandırmanızı istiyoruz... Herkes bilmektedir ki, Saddam, İran ile birlikte İsrail karşıtı terörizmi mâlî açıdan desteklemektedir."

"İsrail'in terörizmle mücadelesi, bizim mücadelemizdir ve İsrail'in zaferi, bizim zaferimizin önemli bir bölümü olacaktır. Ahlakî ve stratejik deliller terörizme karşı mücadelesinde İsrail'in yanında bulunmayı zorunlu kılıyor."⁵⁸

Yeni Muhafazakarların gücü ve nüfuzu, onlara bütçe sağlayan Bradly, Olin and Scaife gibi vakıflara dayanmaktadır. Bu vakıflar, dış politikayla ilgilenmektedir, çok iyi örgütlenmişler ve dış politikayla ilgili birkaç noktaya yoğunlaşmışlardır. Ayrıca belirtildiğine göre askerî sanayi kompleksine de sahiptirler. Onların istekleri genel olarak şu şekilde özetlenebilir: ABD'nin bir dünya imparatorluğuna dönüştürülmesi, Soğuk Savaş dönemindeki çok daha fazla bir askerî bütçenin temin edilmesi, bir uluslar arası jandarma olarak olabildiğince ileri silahların üretilmesi.

İlginçtir ki, bu akımın sözcüleri, Bush'un 24 Haziran'daki konuşmasından sonra bile daha sağcı bir tutumla bu konuşmaya ilişkin memnuniyetsizliklerini ifade ettiler. Ortadoğu Kurulundan Daniel Pipes, verdiği bir mülakatta Bush'un planını, "ölü doğmuş bir plan" olarak adlandırdı. Pipes şunları söyledi: "Arafat'ın kenara itilmesi önemli değildir; çünkü Filistin kamuoyunun önemli bir bölümünün temsilcisidir. O, Saddam değildir ki, zorla bulunduğu yerden alınabilsin. Önemli olan Filistin kamuoyunu değiştirebilmektir." Pipes ayrıca şunları ifade etti: "Bush'un planı, terörizmin Filistinlilerin geneli arasında istenen bir şey olmadığı, Filistin halkının İsrail'in varlığını kabul ettiği ve yapılacak reformların sorunu çözeceği yönündeki bir dizi yanlış faraziyelere dayanmaktadır."⁵⁹

Çeviren: Alptekin Dursunoğlu

Dipnotlar:

- 1- "Us Bureau of Census" Jewish Virtual Library, www.us-israel.org
- 2- "Jewish Vote in Presidential Election" www.us-israel.org
- 3- Tish Durkin, "Why Israel Matters a Lot to These Christians", The National Journal, Vol.34 NO:16-20 April 2002 P. 4
- *- Bu akım dinî ve siyasî nedenlerden ötürü İsrail'i destekleme konusunda sağcı Yahudilerden bile daha aşırıdır.
- 4- Pro-Israel Political Action Committies (PAC)
- 5- Mitchell Bard, op.cit.
- 6- CNN, Inside Politics, (Transcript) 22 April 2002

- 7- Bu noktada Ted Coppel'in Nightline adlı haber ve siyasi söyleşi programı gibi ABC kanalına ait bir çok siyasi haber ve söyleşi programı dikkate değerdir. Bill Maher'in yaptığı Politically incorrect adlı mizah programı ise son dönemlerde daha ziyade Siyonist bir yayın çizgisi kazanmıştır.
- 8- Arab News, Barbara Ferguson, Arab American Vendors Boycott, New York Post 25 Jun 2002.
- 9- Committee for Accuracy in Middle East Reporting in America, COMERA
- 10- Palestine Media Watch
- 11- Vigilante kelimesi Webster'de şöyle tercüme edilmektedir: Cinayetleri önlemeye ve suçluları cezalandırmaya dönük olarak kendi başına kurulmuş gönüllü kuruluş üyesi.
- 12- www.pmwatch.org
- 13- New York Times, 23 May. 2002
- 14- New York Times, 6-7 May 2002
- 15- Bu fotoğraf, bir bakıma asli mesele olarak işgali göstermesi ve yürüyüşçüleri de İşgal yanlısı olarak tanıtmayı açısından New York'taki bu yürüyüşü düzenleyenler için bir darbe olmaktadır.
- 16- New York Times, 23 May 2002.
- 17- www.boycottthepost.org
- 18- National Public Radio
- 19- New York Times, 23 May 2002
- 20- Christian Right
- 21- Anti Defamation League
- 22- Cantor David, The Religious Right: The Assault on Tolerance & Pluralism in America, Anti-Defamation League (New York, ADL, 1994)
- 23- Apocalyptic
- 24- Allen Hertzke, "How Christians fit into the Middle East Equation" National Public Radio, Talk of the Nation (transcript) 23 April 2002
- 25- Evangelicals
- 26- Richard Cizik, Washington Director of The National Association of Evangelicals Quoted in N. D: Kristol "Following God Abroad" NYT, May 21 2002
- 27- İnternational Religious Freedom Act
- 28- Traficking Victim Protection Act
- 29- Nicola Kristol, NYT 21 May 2002
- 30- Bloomberg News 29 May 2002
- 31- The New York Times, 27 May 2002
- 32- Anti Christ
- 33- Dwight Gibson of World Avengelical Alliance
- 34- Tish Durkin "Why Israel Matters, a lot to These Christians" The National Journal Vol. 34 No16, 20 April 2002
- 35- ibid
- 36- Tish Durkin; op. Cit. P. 3.
- 37- www.leftbehind.com adlı bir internet sitesi de olan Left Behind adlı kitap dizisi, bu tür inançları, tüm dünyada ve Amerika'da geniş ölçüde yaymaktadır.
- 38- Ralph Reed, "How Christians fit into the Middle East Equation", National Public, Radio, Talk of The Nation (Transcript), 23 April 2002
- 39- Christian Coalition
- 40- Family Resarch Council
- 41- Nina J. Easton "Power and Glory", The American Prospect, vol. 13 No 9, May. 2002
- 42- ibid.
- 43- İbid., p2
- 44- İbid., p.2
- 45- Grassroots base

46- Easton, ibid., p.6

47- Evil regimes

48- R. Kagan and W. Kristol, National Interest and Global Responsibility in Present Danger ED Encounter Boks, San Francisco, 2000 pp. 6-11

49- Washington Times, 23 April 2002

50- Fox News Network, The Big Story With John Gibson, (Transcript) 26 April 2002 Friday

** ABD'deki Yahudi komitesinin yayın organı olan ve daha sonra da Yeni Muhafazakarların en önemli organı haline gelen 'Commentary' adlı yayın organının yazı işleri müdürü.

51- Yeni Muhafazakarların İsrail'i nitelemek için kullandıkları bir terim

52- Center for Strategic and International Studies, American Enterprise Institute, The Heritage Foundation, Ethic and Public Policy Center, Middle East Forum, Center for Defense of Democracies vs. Etkin araştırma kuruluşları içerisinde yalnızca Cato Institute ve Ludwig Von Mises Institute Yeni Muhafazakar görüşlere karşı çıkmaktadır.

53- Bu durum birçok Amerikalı Yahudi için geçerlidir.

54- Project for the New American Century

55- Preemptive strategy

56- www.newamericancentury.org

57- William Kristol, Ken Adelman, Gary Bauer, Jeffrey Bell, William J. Bennett, Ellen Bork, Linda Chavez , Elinor Cohen, Midge Decter, Thomas Donnelly, Nicholas Eberstadt, Hillel Fradkin, Frank Gaffney, Jeffrey Gedmin, Reuel Marc Gerecht, Charles Hill, Bruce P. Jackson, Donald Kagan, Robert Kagan, John Lehman, Tod Lindberg, Rich Lowry, Clifford May, Joshua Muravchik, Martin Peretz, Richard Perle, Daniel Pipes, Norman Podhoretz, Stephan P. Rosen, Randy Scheunemann, Gary Schmitt, William Schneider, Jr. Marshall Witmann, R. James Woolsey

58- Washington Times, 4 April 2002.

59- Australian Financial Review, 26 June 2002.

[İnceleme-Araştırma](#)

Kaynak: [Amerika'daki Gayri Resmî Yahudi Lobisi - Kuroş Ahmedî](#)

İsrail Başbakanları - Abdurrahim Elveren

Filistin'de bir Yahudi devleti kurmayı amaçlayan Siyonizm hareketi, Avusturyalı gazeteci Theodor Herzl'in büyük çabaları sonucu İsviçre'nin Basel şehrinde 1897'de toplanan Birinci Dünya Siyonist Kongresi'nin çalışmalarıyla gelişip dünya çapında siyasal bir hareket oldu ve 1948'de İsrail'in kurulmasıyla amacına -kısmen de olsa- ulaştı.

Filistinlilere yönelik baskı, yıldırma, terör ve göçe zorlama gibi faaliyetler sonrasında kurulan İsrail, Ortadoğu'daki çatışmaların, savaşların ve her türlü huzursuzluğun baş müsebbibi oldu.

Mesela 1948, 1956, 1967 ve 1973 Arap-İsrail savaşlarını bir tarafa bırakırsak; İsrail 1981'de Irak'taki Osirak nükleer reaktörünü bombalamış, 1982'de Lübnan'ı işgal ederek hem Sabra-Şatilla katliamlarına sebep olmuş hem de Filistin direnişini bu ülkeden kovmuş, 1985'te Tunus'taki FKÖ karargahını jetlerle bombalayarak bina ve çevresinde bulunan 50 kişinin ölümüne yol açmış, 1987'de birinci intifada ve 2000 yılında ikinci intifada sonrasında binlerce Müslümanın ölümüne neden olmuş, 1996'da Lübnan'da Hizbullah'a karşı düzenlediği saldırılarda Kana katliamını gerçekleştirmiş, 2002 yılında Batı Şeria'yı işgal ederek bilhassa Cenin mülteci kampında binlerce Müslümanı şehit etmiştir. İsrail terör devletinin- Fethi Şikaki, Yahya Ayyaş örneğinde olduğu gibi- gerçekleştirdiği suikast operasyonları da ayrı bir konudur.

Siyonizme dayanan ve bugün de Ortadoğu'da Müslümanların en büyük problemlerinden birini teşkil eden İsrail devletinin genel politikalarını yürüten başbakanlarının hayat hikayelerine baktığımızda, hepsinin Siyonist harekete samimiyetle bağlandıkları ve Siyonist politikaları içtenlikle uyguladıkları müşahade edilir.

Çoğunun, İsrail kurulmadan evvel Filistin'de örgütlenen ve Filistinlilere karşı terör faaliyetlerinde bulunan **Haganah**, **İrgun** ve **Stern** gibi terörist örgütlere katıldıklarını; başbakanlıkları sırasında hiç çekinmeden Arap devletlerine savaş açtıklarını; birçok ülkede askeri operasyonların emrini verdiklerini; yine birçoğunun askeri bir geçmişten geldikleri için, Müslümanlara karşı gerçekleştirilen askeri operasyonlara bizzat katılmış eli kanlı insanlar olduklarını görüyoruz.

Bu insanların hayat öykülerine baktığımızda karşımıza şu portreler çıkmaktadır:

1) DAVID BEN-GURION (1886-1973)

Başbakanlığı: 1948-1953

1955-1963

İsrail devletinin kurucusu ve ilk başbakanı olan David Ben-Gurion (asıl adı David Gruen), 1886'da Polonya'nın Plonsk şehrinde doğdu.

Ateşli bir Siyonist olan avukat babası Victor Gruen tarafından kurulan bir Yahudi okulunda eğitim alan Ben-Gurion, 17 yaşındayken Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurmayı amaçlayan Siyonist hareketi benimseyerek, Sosyalist-Siyonist düşünceleri savunan "**Poalei Zion**" (Siyon İşçileri) grubuna dahil oldu.

1906'da o zamanlar Osmanlı Devleti'nin egemenliğinde bulunan Filistin topraklarına göç eden Ben-Gurion, tarımsal yerleşim birimlerinde (kibbutz) bir tarım işçisi olarak çalışmanın yanı sıra, Siyonist faaliyetlere de dahil oldu ve bir Yahudi silahlı grubu olan **Ha-shomer**'in kurulmasına yardım etti.

1912'de hukuk öğrenimi için İstanbul'a gelen Ben-Gurion, I. Dünya Savaşı'nın başlamasından kısa bir süre sonra, Siyonist faaliyetlerde bulunmak gerekçesiyle Osmanlı yönetimi tarafından, bazı Siyonist ileri gelenlerle birlikte sürgün edildi. ABD'ye gitmek zorunda kalan Ben-Gurion, savaşın ilk yıllarını orada siyasal çalışmalarına devam ederek geçirdi.

Ben-Gurion, Amerika'da kendisi de aktif bir Siyonist olan Paula Monbesz ile evlendi.

Savaş devam ederken, İngiliz ordusundaki Yahudi Lejyonu'nun bir askeri olarak Filistin'e döndü. Bu lejyon, Ze'ev Jabotinsky tarafından İngiliz ordusunun bir birimi olarak kurulmuştu ve Ben-Gurion bu birimin örgütlenmesine yardım etmişti.

Savaşın sona ermesiyle Filistin toprakları İngilizlerin mandası altına girince Ben-Gurion, burada bir Yahudi devleti kurma çalışmalarına katıldı.

1920'lerde Genel İşçi Federasyonu'nu (**Histadrut**) kuran Ben-Gurion bu kuruluşun genel sekreterliğine seçildi. Histadrut, basit bir işçi sendikası değildi: Filistin'deki Yahudileri her bakımdan örgütleyen, kendi fabrika, şirket, kültür ocakları ve sağlık kuruluşlarının yanında diğer sosyal, siyasal ve ekonomik kurumları çatısı altında birleştiren bir şemsiye işlevini görüyordu ve Ben-Gurion sendikada 1935'e dek sürdürdüğü genel sekreterlik göreviyle Yahudilerin doğal bir lideri konumuna yükseliyordu. Zaten Ben-Gurion, bu makamı amaçlarını gerçekleştirebileceği potansiyel bir iktidar üssü olarak görüyordu.

Böylece Histadrut, kurulma aşamasındaki bir "devlet" in sosyal, siyasal ve ekonomik örgütlenmelerinin alt yapısını geliştiren bir rol üstlendi.

Histadrut, Yahudi şirketlerin sadece Yahudi işçi çalıştırmalarını zorunlu kıldı. Çoğunlukla Beyrut'ta yaşayan büyük toprak sahibi Araplardan toprak satın aldıkça, Siyonistler, Arap çiftçileri buradan kovuyor ve yerlerine Yahudi çiftçiler yerleştiriyorlardı.

Bundan başka Ben-Gurion, **Ahdut Ha'avoda** ve **Hapo'el Hatza'ir** partilerinin **Yahudi İşçi Partisi (MAPAI)** adı altında birleşmelerinde merkezi bir rol oynadı. İşçi Partisi daha sonra İsrail politik yaşamında en etkili siyasal güç haline gelecektir.

Bu işçi hareketi, Siyonist hareketin en önemli grubu olunca, Ben-Gurion 1935'te Yahudi topluluğunun Filistin topraklarına göçü, yerleşmesi ve kök salması konusunda çalışmalar yapan, dünya Siyonizminin en üst yönetim organı olan **Yahudi Ajansı**'nın başkanlığına seçildi. Ajans, Filistin'de Yahudilerin neredeyse hükümetleri gibi bir işlev görüyordu. Ben-Gurion bu görevi İsrail devleti kuruluncaya dek, yani 1948'e kadar sürdürdü. Artık Ben-Gurion Filistin'deki Yahudilerin bir numaralı lideriydi.

Bu yıllar boyunca Ben-Gurion Siyonizm tarihinin yönünü tayin etti ve ileride kurulacak devletin politikasının temellerini attı. "Tebdir ve tedricilik" politikasına dayanan yerleşik Siyonist politikayı terkeden Ben-Gurion sertlik yanlısı mücadeleyi tercih etti.

Filistin topraklarına yoğunlaşan Yahudi göçüne karşı 1936 ve 1939'da baş gösteren Arap ayaklanmalarında Filistinli Müslümanlara karşı **Haganah** önderliğindeki fiili saldırıları yönlendirmesinin yanı sıra, Yahudilerle Araplar arasında (konjonktür gereği) bir denge kurmaya çalışan İngilizlere karşı da Yahudileri mücadeleye çağırıyordu.

II. Dünya Savaşı arefesinde İngiltere, Arapları yanına çekmek için Filistin'e Yahudi göçünü sınırlandıran Beyaz Belge'yi (White Paper) yayımladı. Bu belge Siyonistlerin büyük tepkisini çekti. Bununla birlikte

İngiltere, Nazi Almanyası'na karşı savaşıyordu. Bu durum karşısında Ben-Gurion Siyonistlerin stratejisini şu cümleyle özetledi:

"Beyaz Belge yokmuş gibi savaşa karşı çıkmak, savaş yokmuş gibi Beyaz Belge'ye karşı çıkmak."

Savaşın ardından Filistin'e yasadışı kitlesel göçler organize ederek İngiliz otoritelerine adeta meydan okudu ve Filistin'in her yanında Yahudi yerleşim birimleri inşa ettirerek Yahudi devleti için hukuki olmayan sınırlar belirledi.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kasım 1947'de Birleşmiş Milletler, Filistin topraklarının Araplar ve Yahudiler arasında bölünerek Filistin'de iki devletin kurulması kararını aldı. Bu karar ülkedeki Yahudilerle Araplar arasındaki tansiyonu yükseltti. İki topluluk arasında silahlı çatışmalar başladı ve bu çatışmalar Mayıs 1948'e dek şiddetlenerek devam etti.

Ben-Gurion hem Filistin'deki silahlı Araplardan, hem de her an saldırımları beklenen Arap devletlerinin ordularından çekindiği için, bir Yahudi askeri gücü kurulması yönünde yoğun gayret gösterdi ve top, tank, savaş uçağı gibi ağır silahları da kapsayan askeri teçhizatın satın alınması ve hafif silahların Yahudilerce üretilebilmesi için çalışmalar yaptı.

Uzun senelerdir işgal edilmiş olan Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması için var gücüyle çalışan Ben-Gurion, İngiliz Manda Yönetimi'nin sona erip İngiliz askerlerinin Filistin'den ayrılmasından sonra, Geçici Hükümet'in başı olarak 14 Mayıs 1948'de İsrail devletinin kuruluş bildirgesini okudu.

Başbakanlığa ve savunma bakanlığına getirilen Ben-Gurion, Yahudilerden oluşan yer altı askeri örgütlerin (Haganah – Irgun - Stern) birleşerek İsrail ordusunu (İsrail Savunma Kuvvetleri) oluşturmalarına da öncülük etti. Devletin kuruluşunun hemen ardından patlak veren ilk Arap-İsrail Savaşı'nda İsrail ordusunu yönetti. İsrail bu savaştan galip olarak çıktı.

Devletin kuruluşunu izleyen beş yıl içinde, Ben-Gurion'un da yönlendirmesiyle gelişen göç dalgaları sonucunda Filistin topraklarındaki Yahudi nüfusu ikiye katlandı. Başbakan Ben-Gurion göç olaylarını ve göçmenleri yerleştirme çalışmalarını yönlendirdi. Yerleşim birimlerinin her yerde kurulmasını sağladı. Bu arada Yemen'deki Yahudileri uçaklarla İsrail'e nakletme amaçlı "**Sihirli Hali Operasyonu**"nu yönetti.

Ben-Gurion, uluslararası arenada Yahudi soykırımı ile ilgili olarak Batı Almanya ile çok ihtilafli tazminat anlaşmasının kabul edilmesi için ağırlığını koydu.

1950'lerde bilhassa Fransa ve İngiltere ile stratejik ittifaklar kurmaya çalıştı, ki bu ittifaklar İsrail'i bu yıllarda diplomatik, ekonomik ve askeri sahalarda güçlendirdi.

1953'te hükümetten iki yıllığına ayrılan Ben-Gurion, Negev'deki Sde Boker tarım işletmesinde (kibbutz) çalışarak İsrail gençliğine 'kişisel bir timsal' olmaya çalıştı.

1955 seçimlerini müteakip yeniden başbakan olan Ben-Gurion, savunma politikalarını yeniden değerlendirdi ve ülke sınırlarından sızan "terörist" saldırılara karşı daha kararlı bir tutum takınılması gerektiğini düşündü. Bu bağlamda Fransa ile on yıl devam edecek olan sıkı işbirliğine dayalı bir savunma stratejisini benimsedi.

1956'da Mısır'a karşı İsrail-İngiltere-Fransa ittifakı harekete geçti. Amaç, Kızıldeniz'i millileştirerek İsrail gemilerine kapatan Mısır yönetimini "hizaya getirmek" idi. Sina Yarımadası'nı işgal eden İsrail her ne kadar uluslararası kamuoyunun baskısı yüzünden oradan çekilmek zorunda kaldıysa da, güney sınırından yerleşim birimlerine yönelik sabotajlar ve diğer fiili saldırılar son buldu. Mısır, İsrail gemilerine koyduğu Kızıldeniz'den geçiş yasağını kaldırmak zorunda kaldı.

Ben-Gurion, 13 yıl sürdürdüğü başbakanlık görevinden, 1963'te kişisel nedenlerle ayrıldı.

1965'te seçim reformu talebiyle ve **RAFİ** adında yeni bir parti kurarak politik yaşama dönme teşebbüsünde bulunduysa da bu parti seçimlerde sadece 10 sandalye kazanabildi. 1965-70 yılları arasında 5 yıl süreyle Knesset üyesi olarak kalan Ben-Gurion, 84 yaşında politik yaşamdan çekildi.

Hayatını Siyonist hedefleri gerçekleştirmeye, Yahudi İsrail devletini kurmaya ve ne olursa olsun yaşatmaya adanmış Ben-Gurion, başbakanlığı boyunca Müslüman Filistinlilere ve Arap devletlerine karşı sert ve saldırgan bir politika izledi.

Siyonist hareketin en önemli figürlerinden biri olan Ben-Gurion 1973 yılında 87 yaşındayken öldü ve Sde Boker tarım işletmesinde toprağa verildi.

2-) MOSHE SHARETT (1894-1965)

Başbakanlığı: 1953-1955

Siyonist liderlerden Moshe Sharett (asıl adı Moshe Shertok) 1894 yılında Ukrayna'nın Kherson şehrinde doğdu.

12 yaşındayken (1906), o zamanlar Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan Filistin topraklarına ailesiyle birlikte gelip yerleşti.

Ailesi, 1909'da kurulmaya başlanan Tel Aviv şehrini kuranların arasındadır. Sharett Filistin'deki ilk Yahudi lisesi olan Herzliya Gymnasium'un ilk öğrencileri arasındaydı.

I. Dünya Savaşı başlamadan evvel İstanbul'da hukuk öğrenimi gören Sharett, mükemmel derecede Arapça ve Türkçe konuşabildiği için, savaş boyunca Osmanlı ordusunda tercüman olarak görev yaptı.

1920'de, daha sonra İsrail İşçi Partisi **MAPAI**'ye dahil olacak olan sosyalist **Ahdut Ha'avoda** partisine katıldı.

1922-1924 yılları arasında Londra Ekonomi Okulu'na devam etti.

1925'te Genel İşçi Federasyonu **Histadrut**'un günlük gazetesi **Davar**'ın editör vekilliğine ve haftalık **Davar's English** Gazetesi'nin de editörlüğüne atandı.

1931'de **Yahudi Ajansı**'nın siyasi koluna dahil oldu.

1933'ten, devletin kurulduğu 1948'e kadar Sharett, Yahudi Ajansı'nın siyasi kolunun başkanı olarak görev yaptı. Yani Yahudi Ajansı'nın genel başkanlığını yürüten David Ben-Gurion'dan sonra ikinci adam mevkiindeydi.

Filistin'deki Siyonist Yahudilerin İngiliz Manda Yönetimi karşısındaki baş görüşmecisi ve sözcüsüydü. Siyonist politikaların en önemli mimarlarından, Siyonist stratejilerin belirlenmesinde önde gelen simalardandı.

İngilizlerin, Yahudilerin Filistin'e göçünü ve yerleşmelerini katı bir şekilde sınırlayan **Beyaz Belge** politikasına sertçe muhalif olmasına rağmen, II. Dünya Savaşı boyunca Yahudi gençlerin İngiliz Ordusu birliklerine mobilize olmalarına destek oldu. Yahudi Tugayı'nın kurulmasında da aracılık etti.

Ben-Gurion'un İngiliz politikasına meydan okurcasına yasadışı kitlesel göçler organize etme stratejisini destekledi.

Kasım 1947'de Birleşmiş Milletler Taksim Planı'na ve İsrail'in BM'ye kabul edilmesine uluslararası destek sağlama konusunda önemli rol oynadı.

Moshe Sharett, İsrail'in Kuruluş Bildirgesi'ne imza atanlardan biriydi.

İsrail'in ilk Dışişleri Bakanı (1948-1956) olan Sharett, 1948'deki ilk Arap-İsrail savaşı sırasındaki ve sonrasındaki ateşkes görüşmelerine katılan İsrail heyetine başkanlık etti.

Kuruluşun ardından onlarca ülke ile ikili ilişkilerin tesis edilmesini ve İsrail'in BM üyeliğine kabul edilmesini sağlamayı başardı.

Dışişleri Bakanı olarak mesaisinin çoğunu, "Yahudi soykırımı" ile ilgili tazminat davaları anlaşmasını Batı Almanya'ya kabul ettirmeye harcadı ve 1952'de bu ülkeyle anlaşmaya imza atmayı başardı.

1953'te Ben-Gurion başbakanlıktan çekilince, Moshe Sharett MAPAI tarafından O'nun yerine atandı. Sharett böylece hem Başbakan, hem de Dışişleri Bakanı oldu.

Sharett'in başbakanlık görevinde kaldığı iki yıl boyunca, Ben-Gurion, hükümeti terk etmiş olmasına rağmen, perde gerisinden siyasete etki edebiliyordu.

O yıllarda, Arap ülkelerinin Sovyet Bloğu'ndan yüklü miktarda silah almaları İsrail'de büyük endişeler meydana getiriyordu. İsrail, sınırdan gelen saldırılara misilleme olarak elindeki su kaynaklarını bir koz olarak kullanınca, Arap devletleri İsrail'e uluslararası bir baskı kuruyorlardı. Bu iki durum karşısında bir şey yapamayan Sharett, bu yüzden Ben-Gurion tarafından çok ılımlı olmakla itham edildi. Ayrıca Sharett, silahlı baskınlara ve Yahudilere yönelen saldırılara misilleme yapmakta da pasif davrandığı için eleştirildi.

1955'te Sharett ve Ben-Gurion arasındaki çatlak büyüdü ve 1920'lerden beri aralarında sıkı işbirliği ve politik ittifaklar bulunan bu ikili arasındaki ilişkiler kopma noktasına geldi. Bu köklü görüş ayrılığı ve çatışma, sonuçta Sharett'in 1956'da istifa edip politik hayattan çekilmesini getirdi.

Başbakan ve Dışişleri Bakanı olarak Sharett, bu dönem boyunca İsrail'in şekillenmesini sağlayan çok hızlı sosyo-ekonomik gelişmenin ve göç çekmenin devamını sağladı. Silah alımı konusundaki görüşmeleri başlattı ve bu görüşmeler, görevi bırakmasından sonra meyvesini vermeye başladı.

1955 seçimleriyle başbakanlık görevini bırakmak zorunda kaldıysa da, Haziran 1956'ya dek Dış İşleri Bakanı olmaya devam etti.

Politikadan ayrılması üzerine, ikisi de birer Histadrut kuruluşu olan Beit Berl Koleji'nin ve Am Oved Yayınevi'nin idarecisi oldu. Aynı zamanda da Sosyalist Enternasyonal'e İsrail İşçi Partisi'nin temsilcisi olarak seçildi.

1960'ta Dünya Siyonist Kongresi tarafından Dünya Siyonist Örgütü'nün ve Yahudi Ajansı'nın başkanlığına getirildi.

Moshe Sharett, 1965 yılında 71 yaşındayken öldü.

3-) LEVİ ESHKOL (1895-1969)

Başbakanlığı: Haziran 1963 - Şubat 1969

Levi Eshkol, 1895'te Ukrayna'da Kiev'e yakın Oratovo köyünde, varlıklı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Geleneksel Yahudi terbiyesi ve eğitimi aldı. Bu eğitimi Vilna'da, 16 yaşındayken girdiği bir Yahudi lisesinde devam etti. Bu arada "**Tzeirei Zion**" (Siyon Gençliği) adlı bir Siyonist gruba dahil oldu.

1914'te, 19 yaşındayken, o zamanlar hâlâ Osmanlı İmparatorluğu'na ait olan Filistin'e geldi ve buraya yerleşti. Burada bir tarım işçisi ve siyasal eylemci olarak çalıştı.

I. Dünya Savaşı'nda, İngiliz ordusunun Yahudi Lejyonu'na gönüllü olarak dahil oldu ve 1918'den 1920'ye kadar bu lejyonun bir üyesi olarak görev yaptı.

1921'de Genel İşçi Federasyonu **Histadrut**'un savunma komitesine seçildi. 1922'de silah alma göreviyle gittiği Viyana'da tutuklandı.

Degania Beth tarım işletmesini (kibbutz) kuran gruba katıldı.

Eshkol, daha sonra Histadrut'un Tarım Merkezi'nde çalıştı.

Dünya Yahudilerinin Filistin'e göç etmeleri ve yerleşmeleri problemiyle yakından ilgilendi. 1934'te, Almanya'daki Yahudilerin sahip oldukları servetle Filistin'e göç edebilmelerine izin vermesi için Alman hükümetini ikna etmek ve bu mal varlığının İsrail'e nakledilmesini organize etmek için Berlin'e gitti.

1937'de İsrail'in su şirketi "**Mekorot**"un kuruluşunda önemli pay sahibi oldu ve 1951'e dek bu kurumun idari şefi olarak hizmet verdi. Ülkede bol sulamaya dayalı tarımı mümkün kılan bir su idaresi sistemi kurdu.

1940'ta, Filistinlilere karşı terör eylemleri ve katliamlar gerçekleştiren örgütlerden biri olan **Haganah** örgütünün üst düzey bir üyesi oldu ve bu yer altı askeri örgütün gelişmesinde kilit bir rol oynadı. II. Dünya Savaşı boyunca, bu örgütün mali işlerinden sorumlu kişi yine Eshkol idi. 1947'de, sonradan İsrail Savunma Kuvvetleri olacak acemi askerleri organize etti.

Tarım, maliye ve savunma konularındaki ilgi ve becerileri, Eshkol'ü İsrail'in kuruluşundan önce de sonra da aktif bir siyasi lider kıldı.

İsrail devletinin kuruluşuyla birlikte, Savunma Bakanı vekili oldu. Bir başka tabirle, İsrail ordusunu ayakta tutan mühimmatı tedarik eden kişi olan Eshkol, İsrail savunma endüstrisinin gelişmesine de ön ayak oldu.

Kendisi, ayrıca 1948'de Yahudi Ajansı'nın Göç Dairesi Başkanı oldu. Levi Eshkol, bu teşkilatın da maliye işlerinden sorumluydu. Bu görevi 1963'e kadar devam edecektir. Bu mevkiiyle İsrail'i kalkındırmak, geniş çaplı Yahudi göçmenlerini kabul etmek ve orduyu teçhizatlandırmak için gerekli fonları sağladı.

1951'de İsrail meclisi **Knesset**'e seçildi.

Levi Eshkol 1951'de Tarım ve Gelişme Bakanı olarak atandı ve 1952'den 1963'e dek Maliye Bakanı olarak görev yaptı. Bu bakanlığı sırasında, ülkeye göçmen çekmenin ağır mali yüküne ve 1956'daki Arap-İsrail savaşına rağmen, İsrail'in GSMH'sı yıllık %10 arttı. (Levi Eshkol, hem Haganah'ın, hem Yahudi Ajansı'nın ve hem de İsrail devletinin mali işlerinden sorumlu kişi olarak, para ve maliye işlerinden ne kadar iyi anladığını ispatlamıştır.)

Eshkol, ülkeyi kalkındırmak için kaynak sağlama, ülkeye büyük göç dalgaları çekme ve orduyu teçhizatlandırma konusunda en önemli aktörlerden biridir.

David Ben-Gurion başbakanlıktan ayrılınca, Haziran 1963'te Eshkol, bir Haganah üyesi ve bir kabine bakanı olmanın verdiği tecrübeyle, hem başbakanlık hem de savunma bakanlığı görevini devraldı.

1964'te ABD'ye giden ilk İsrail Başbakanı oldu, bu gezisiyle ABD ve İsrail arasındaki dostluk ve işbirliği pekiştirildi, ilişkiler de büyük ölçüde gelişti.

Başbakan olduğu dönemde Eshkol, İsrail'in dış ilişkilerini geliştirmeye çalıştı. 1965'te Batı Almanya ile resmi diplomatik ilişkiler tesis etti. Bu süreç Ben-Gurion zamanında başlamıştı ve bu ilişkilerin kurulması, Eshkol'ün en önemli diplomatik başarısı olarak değerlendirildi. Batı Almanya'dan ayrıca askeri yardım sağladı ve İsrail'e destek taahhüdü almayı da başardı.

Sovyetler Birliği ile ilişkileri düzeltme çabası da, bazı Sovyet Yahudilerine İsrail'e göç etmeleri için izin verilmesiyle neticelendi. İki ülke arasında kültürel bağlar kuruldu.

Eshkol, 1966'da da altı Afrika ülkesini ziyaret etti.

Fransa'nın, 1967 savaşıdan evvel, İsrail'e askeri boykot uygulamasından sonra, Eshkol, özellikle ABD'den İsrail ordusu için askeri levazım kaynakları temin etti.

Başbakanlığının en sıcak anı Haziran 1967'deki Altı Gün Savaşı'dır. Mısır ve Suriye krizi tırmandırınca, Eshkol kamuoyunun da baskısıyla bir Ulusal Birlik Hükümeti kurdu, Savunma Bakanlığından çekilerek emekli General **Moshe Dayan**'ı bu makama atadı ve muhalefetteki Herut Partisi'nden **Menachem Begin**'i kabineye getirdi. Savaştan sonra da, bu hükümeti bir süre ayakta tutmayı başardı.

1967 savaşı, Savunma Bakanı iken, İsrail Savunma Kuvvetleri'ni eldeki en iyi ekipmanla donatmak hususunda Eshkol'ün harcadığı bütün çabaları, kendince haklı çıkardı.

İsrail, 1967 savaşında, yalnızca altı günde Batı Şeria, Gazze, Sina Yarımadası ve Golan Tepeleri'ni işgal etmenin yanı sıra, Müslümanların ilk kiblesi olan Mescidi Aksa'nın bulunduğu Kudüs'ün tamamını ele geçirdi ve burayı başkent ilan etti.

Eshkol, Arap-İsrail çatışmasına kesin bir çözüm bulunmadan, İsrail'in 1967'de işgal ettiği bölgelerden geri çekilmesine hep karşı çıktı.

1967 savaşıdan sonra Eshkol, 1968'de İsrail'e gelişmiş avcı uçakları sağlanması yönünde, ABD'den kesin bir taahhüt aldı. Oysa 1950'lerde İsrail ordusunun neredeyse bütün silahları Avrupa'dan temin ediliyordu.

Altı Gün Savaşı'ndan sonra Filistinli liderlerle 'komşuluk ilişkileri'ni geliştirmek ve en sonunda bir barış gerçekleştirmek için görüşmelere başlayan da yine Levi Eshkol'dür.

Eshkol, 26 Şubat 1969'da 73 yaşındayken, bürosunda geçirdiği bir kalp krizi sonucu öldü.

4-) GOLDA MEİR (1898-1978)

Başbakanlığı: Mart 1969 - Temmuz 1974

Golda Meir, 1898'de Rusya'nın Kiev şehrinde dünyaya geldi. O zamanki adı Goldie Maboviç'ti. Babası ustalığıyla tanınmış fakir bir marangozdu. Kendinden önce doğan altı kardeşinden beşi küçük yaşta ölmüştü. Yaşanan ağır ekonomik sıkıntılar, ailesini 1906'da ABD'ye göç etmek zorunda bıraktı. Ailesi, Wisconsin eyaletinin Milwaukee kentine yerleşti.

Golda, burada Öğretmen Okulu'na gitti. Amerika'dayken, Filistin'de bir Yahudi devleti kurulmasını amaçlayan Siyonist harekete katıldı. I. Dünya Savaşı sırasında Yahudi kıyımının kurbanları için Denver şehri sokaklarında yardım toplarken 17 yaşında Siyonist düşünceyi benimsemişti. Çocukluğuna ait Rus pogramları (Önce Rus İmparatorluğu'nda, bilhassa da Polonya, Ukrayna ve Besarabya'daki Yahudi topluluğuna karşı 1881-1921 yılları arasında öldürmek, mallarını yağmalamak amacıyla girilen saldırılar) hatıraları O'nun Siyonist olmasında çok etkili oldu.

Liseye devam ederken Siyonist gruplardan "**Poalei Zion**" (Siyon İşçileri) grubuna dahil oldu. Bunun yanında sosyalizm fikrini de benimsedi.

Bir süre Yahudi okullarında öğretmenlik yaptıktan sonra, 1917'de Morris Myerson'la evlendi. 1921'de kocasıyla birlikte, o zamanlar İngiliz Manda Yönetimi altındaki Filistin'e göç etti ve Merhavya tarım işletmesine (kibbutz) yerleşip burada çalıştı.

Golda, kibbutz hayatının zor şartlarına kısa sürede uyum gösterse de, bir süre sonra, kendisini kibbutzdan uzaklaştıracak politik ve sosyal faaliyetlerin içine dahil oldu. Özellikle işçi hareketi içinde ve kadın örgütlerinde etkin bir rol oynadı.

1924'te Tel Aviv'e gitti ve **Histadrut** İşçi Sendikası'nın bir görevlisi oldu ve sendikanın inşaat şirketi Solel Boneh'in idari bölümünde hizmet verdi.

1928'de **Hechalutz** Kadın İşçi Sendikası'nın genel sekreteri oldu ve 1932-1934 arasında ABD'de Öncü Kadınlar Örgütü'ne özel temsilci/casus olarak gönderildi.

1934'te Filistin'e dönüşünde Histadrut'un idari komitesinin ve sonra da politik şubesinin sekreteri oldu. Bu görev onu, daha sonra üstleneceği İsrail devletinin liderliği için hazırladı.

1940'larda Golda, İngiliz Manda Yönetimi ile yürütülen zorlu mücadele ve hararetli görüşmelerde başlıca simalardan biri idi.

İngiliz Manda Yönetimi 1946'da Yahudi topluluğunun önde gelen liderlerinin birçoğunu tutuklayınca, Kudüs'teki Yahudi Ajansı'nın siyasi kolunun başkanı ve Yahudiler adına İngilizlerle irtibat kurup görüşmeler gerçekleştiren Yahudi önder Moshe Sharett'in yerini Golda aldı ve bu görevi 1948'e kadar sürdürdü. Daha sonra, Yahudi Ajansı'nın yönetimine seçildi.

"İsrail Bağımsızlık Savaşı"na yardım etmek amacıyla ABD'de bağış toplamak hususunda çok yararlılıklar gösterdi. Golda'nın etkili propagandası sonucu ABD'deki Yahudi kuruluşlardan ve zenginlerden 50 milyon dolar bağış toplamasının ardından, Siyonist hareket Avrupa'dan artık tank, top ve uçak gibi ağır silahlar da alabilecek duruma geldi.

Ben-Gurion, Bağımsızlık Bildirisi'nden birkaç gün evvel, Golda'yı, bir Arap gibi tebdil-i kıyafetle ve tehlikeli bir görevle, Kral Abdullah'ı İsrail'e saldırmamaya ikna etmesi için Ürdün'e gönderdi. Golda ile tam bir dostluk havası içinde görüşen Kral, İngilizlerin çekilmesini müteakip, ordusunun Yahudilere saldırmayacağını, sadece Filistinlilere ayrılan Batı Şeria'yı işgal edeceğini belirtti.

Golda, 14 Mayıs 1948'de İsrail'in Bağımsızlık Bildirisi'ni imzalayanların arasındaydı.

1948'de David Ben-Gurion, Golda'yı geçici hükümetin bir üyesi olarak atadı.

Haziran 1948'de Golda, İsrail'in Sovyetler Birliği Büyükelçisi olarak atandı ve bu görevini Nisan 1949'a dek yürüttü. Golda, böylece 50 yıllık bir aradan sonra, anavatanı olan Rusya'ya bir büyükelçi olarak geri dönüyordu ve O'nu Moskova Büyük Sinagogu'nda görmeye gelen binlerce Yahudi tarafından karşılanıyordu.

1949'da İsrail parlamentosu Knesset'e MAPAİ'nin bir üyesi olarak seçildi.

1956'ya kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olarak hizmet verdi. Büyük ölçekli mesken ve yol inşası programını başlattı ve sınırsız göç politikasını destekledi.

Haziran 1956'da Dışişleri Bakanlığı'na getirildi ve bu görevini Ocak 1966'ya kadar sürdürdü. "Golda Meir" adını bu göreve geldiği zaman aldı. Çok az kadının yükselebileceği böyle üst düzey bir görevde Golda Meir uluslararası çapta meşhur bir sima oldu.

Dışişleri Bakanı Meir, bağımsız Afrika ülkelerine yardım etti ve bu yardımlar onun uluslararası çaptaki en önemli başarıları olarak değerlendirildi.

Kendisi, ayrıca ABD ile olan ilişkilerin sağlamlaştırılmasına da gayret etti ve Latin Amerika ülkeleriyle geniş çaplı ikili ilişkilerin kurulmasında da başarı gösterdi.

Dış İşleri Bakanlığı'ndan ayrıldıktan sonra, 1966-1968 yılları arasında MAPAİ'nin genel sekreteri oldu, sonra da İsrail İşçi Partisi'nin kurulmasında önemli rol oynadı ve bu partinin ilk genel sekreteri oldu.

Başbakan Levi Eshkol, 26 Şubat 1969'da aniden ölünce, 71 yaşındaki Golda Meir başbakanlık görevini üstlenip İsrail'in 4. Başbakanı oldu ve Sri-Lanka'nın kadın başbakanı **Bandaranaike**'den sonra dünyanın ikinci kadın başbakanı olma sıfatını kazandı.

Başbakan olunca, Eshkol'ün ikinci Ulusal Birlik Hükümeti'nin idaresini devraldı, fakat bu hükümet, kendisiyle barış anlaşması bulunmayan Mısır'la süren ateşkes etrafındaki sorular dolayısıyla dağıldı. Ama Meir, başbakanlık görevine İşçi Partisi, Mapam, Ulusal Dinci Parti ve Bağımsız Liberaller koalisyonuyla devam etti.

Başbakan olarak Golda Meir, binlerce Sovyet Yahudisi'nin İsrail'e göçünü teşvik etti.

O'nun en büyük amacı Arap devletleriyle "barış" gerçekleştirerek İsrail'i bir güvenlik çemberine almaktı.

Meir Hükümeti'nin en önemli olayı, 6 Ekim 1973'te İsrail'e karşı yoğun ve koordineli Mısır ve Suriye saldırılarıyla patlak veren Yom Kippur Savaşı oldu. Bu ani ve sürpriz saldırılar, İsrail savunmasını gafil avlamıştı ve bu durum İsrail için tam bir felaket idi. ABD yardımlarıyla zar zor toparlanan İsrail, yok olmaktan da kurtulmuş oldu.

Savaşın ardından ülke içinde siyasal bir bunalım baş gösterdi. Bilhassa, İsrail hükümetinin savunma sistemi eleştiriliyordu.

Savaş sonrası kurulan Agranant Soruşturma Komisyonu, İsrail ordusu ve hükümetin, Arapların niyet ve maksatlarını değerlendirmekte ciddi hatalar ettiklerini ortaya çıkardı.

Meir ve İşçi Partisi, yine de, savaş yüzünden 31 Aralık 1973 tarihine ertelenen seçimleri kazanmayı bildi.

Ama devam eden sert suçlamaların ardından, Meir 11 Nisan 1974'te İzak Rabin lehine başbakanlıktan istifasını sundu. Ama İzak Rabin'in 3 Temmuz 1974'te yeni bir hükümet kurmasına kadar, görevinin başında kaldı. Ve bu arada, önce Suriye, ardından Mısır ile orduların geri çekilmesi anlaşmalarında başarılı görüşmeler gerçekleştirdi. Yeni hükümetin iş başına geçmesiyle Knesset'teki koltuğundan istifa etti ve emekliye ayrıldı. Buna rağmen, ölünceye kadar ülkenin siyasal yaşamında etkili oldu.

Aralık 1978'de ölen Golda Meir, Kudüs'te Herzl Dağı'nda gömüldü.

5-) İZAK RABİN (1922-1995)

Başbakanlığı : Temmuz 1974-1977

Haziran 1992 - Kasım 1995

1922 yılında Kudüs'te, Siyonist akımın ateşli taraftarı olan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen İzak Rabin'in annesi Rus asıllı, babası ise Ukrayna/Amerika kökenli idi. İsrail Başbakanları arasında Filistin'de dünyaya gelen ilk başbakandır.

Eğitimi Kadoorie Ziraat Lisesi'nde derece ile tamamlayan Rabin, ardından yer altı askeri örgüt **Haganah**'ın seçkin vurucu gücü olan **Palmach**'a katıldı (1941).

1948 yılında Yahudileri zor durumda bırakan Filistinli dağ gerillalarını köşeye sıkıştırmak için, onlara yardım eden köylüleri yerlerinden edip köylerini yok etme fikri, Palmach'ın Harel Tugayı komutanı genç subay İzak Rabin'den çıkacaktır.

1948 Arap-İsrail Savaşı'nda İsrail adına önemli yararlılıklar gösterdi. Emrindeki kuvvetlerle Tel Aviv-Kudüs arasındaki önemli yolun açık kalmasını sağlayarak (yukarıda belirtildiği gibi, Filistinli köylüleri sürgün edip onların köylerini yakıp yıkarak) muhtemel bir Arap ablukasına engel oldu.

Yedi yıl hizmet verdiği Haganah-Palmach'ta, kısa sürede bir askeri lider olarak sivrilen Rabin, İsrail devletinin kuruluşuyla birlikte Haganah dağıtılınca, İsrail Savunma Kuvvetleri (İSK)'ya dahil oldu ve bu resmi görevini de yirmi yıl sürdürdü.

32 yaşında tümgeneralliğe yükselen Rabin, İSK'nın eğitim doktrinini ve liderlik stilini geliştirdi.

1964'te korgeneralliğe yükseldi ve Genelkurmay Başkanlığı'na terfi etti. İSK'nın savaş doktrinini de geliştirdi. Bu doktrin, "ani hareket ve sürpriz saldırı"ya dayanıyordu. Ki bu taktik 1967'deki Altı Gün Savaşı'nda kullanıldı ve başarıya ulaştı.

1967 Arap-İsrail Savaşı, Genelkurmay Başkanı Rabin'in askeri kariyerindeki en parlak sayfa oldu; İsrail, Arap devletlerini altı günde mağlup etti ve çok geniş Arap topraklarını ele geçirdi. Gazze Şeridi, Batı Şeria ve Golan Tepeleri'nin yanısıra Müslümanların en kutsal mekanlarından olan Kudüs şehri ve dolayısıyla Mescid-i Aksa da Yahudilerin işgaline uğradı ve o gün bu gündür bu Siyonist işgal devam etmektedir.

Haziran 1968'de, üniforma içindeki 26 yıldan sonra, İzak Rabin İsrail ordusundan emekli oldu.

Bu "kahraman" asker, bir mükafat olarak 1968'de ABD Büyükelçisi olarak atandı. Washington'daki beş yılı boyunca, Nixon yönetimi zamanında dostlar edinerek, iki ülke arasındaki ilişkileri sağlamlaştırmaya gayret etti ve ABD ile olan "stratejik işbirliği"ni geliştirme hususunda önemli bir rol oynadı. Bunun sayesinde Amerika'nın İsrail'e olan askeri yardımları arttı.

Rabin, Yom Kippur Savaşı'ndan evvel, 1973'te ABD'den İsrail'e döndü. İşçi Partisi'nin aktif bir üyesi oldu; Aralık 1973'teki genel seçimlerde Knesset üyeliğine seçildi.

Mart 1974'te Golda Meir tarafından oluşturulan hükümette Çalışma Bakanı olarak görev aldı. Ama bu hükümet kısa bir süre sonra istifa etti. Golda Meir'den boşalan İşçi Partisi liderliği için rakibi Şimon Peres ile yarıştı ve galip geldi. Knesset, 2 Temmuz 1974'te İzak Rabin tarafından şekillendirilen yeni hükümete güvenoyu verdi. Rabin, İsrail'in en genç başbakanı oldu.

1975'te Rabin, Mısır ile imzalanan Geçici Antlaşma'yı nihai bir sonuca erdirdi; bu anlaşmada, İsrail gemilerinin Süveyş Kanalı'ndan serbestçe geçebilmesine mukabil, İsrail'in Süveyş Kanalı'ndan geri çekilmesi karara bağlanıyordu. Bu anlaşmanın bir sonucu olarak İsrail Hükümeti ile ABD arasında ilk Karşılıklı Anlayış Memorandumu imzalandı, bu memorandum uluslararası arenada İsrail'in çıkarları için Amerikan desteğini garantiliyor ve Amerikan yardımını tazeliyordu.

Temmuz 1976'da, İzak Rabin yönetimindeki hükümet, Filistinli gerillalar tarafından Uganda'ya kaçırılan Air France uçağındaki İsraili yolcuları kurtarmak amacıyla "Entebbe Operasyonu" için emir verdi. Bu zor operasyonda, İsraili rehinelere kurtarıldı ve İsrail'e sağ salım getirildi. Ama operasyonun komutanı Yarbay Jonathan Netanyahu (Benyamin Netanyahu'nun kardeşi) Entebbe Havalimanı'ndaki çatışmada öldürüldü.

Rabin hükümeti bir güven oylamasında düşürüldü, bunun sonucunda seçimlere gidildi. Rabin yeniden İşçi Partisi liderliği için aday gösterilmişti ki, karısının ABD'deki şaibeli banka hesaplarının ifşa edilmesi, Rabin'i 1977 seçimleri öncesinde parti liderliğinden istifa etmeye zorladı. İşçi Partisi liderliğine Şimon Peres geldi.

Yapılan seçimleri aşırı sağcı Menachem Begin kazandı ve başbakan oldu. Böylece İsrail'in kurulduğu zamandan beri iktidarda bulunan İşçi Partisi ilk defa muhalefete düştü.

Daha sonraki yıllar boyunca Rabin, bir milletvekili olarak hizmet verdi. 1984-1990 yılları arasında işbaşına gelen iki "Ulusal Birlik Hükümeti"nde, altı yıl süreyle Savunma Bakanı olarak görev yaptı. Bu görevdeyken, İsrail-Lübnan sınırında İsrail birliklerinin dar bir güvenlik bölgesine çekilmesine izin veren güvenlik anlaşmalarını hazırladı.

1987'de patlak veren İntifada sırasında da Rabin yine Savunma Bakanı olarak işbaşındaydı. İntifada başlayınca, Rabin, ayaklanmayı bastırması için orduya emir verdi. Fakat ne sert askeri tedbirler, ne de tutuklama ve sınır dışı etmeler bir işe yaradı. Rabin en sonunda, işgal altındaki 2 milyona yakın Filistinlinin askeri güçle hizaya getirilemeyeceğini anladı ve barış görüşmelerine başlamanın İsrail için tek çözüm olduğunu kabul etti.

Mart 1990'dan Haziran 1992'ye kadar, Rabin yine İsrail meclisi Knesset'in muhalif bir üyesi olarak çalıştı. Şubat 1992'de İşçi Partisi'nin liderliğine 15 yıllık bir aradan sonra bir kez daha getirildi.

Haziran 1992'de Rabin liderliğindeki İşçi Partisi, 120 sandalyeden 62'sini alarak yeni bir zafer kazandı ve Rabin ikinci kez başbakanlığa geldi. Başbakanlığın yanısıra Savunma Bakanlığı görevini de üstlendi.

Bu ikinci başbakanlığı iki önemli tarihi olaya tanıklık etti: Filistinlilerle yürütülen Oslo Anlaşmaları ve Ürdün ile gerçekleştirilen Barış Antlaşması.

İş başına gelir gelmez İsrail kamuoyunu Filistinlilerle uzlaşmak için hazırlayan Rabin, Dışişleri Bakanı Şimon Peres ile sıkı bir işbirliği gerçekleştirerek, 13 Eylül 1993'te Beyaz Saray'da FKÖ ile imzalanacak Prensipler Deklarasyonu için görüşme zemini hazırladı.

Nihayet, Başkan Clinton'un huzurunda İzak Rabin ile Yaser Arafat el sıkıştı. Yaser Arafat'ın yüzü gülerken, Rabin asık suratlı ve tereddütlüydü. Bu, O'nun FKÖ lideri Arafat ile el sıkışmakta isteksiz olduğunu gösteriyordu. İsteksiz görünüyordu, çünkü biliyordu ki bu anlaşmanın ardından pek çok sağcı İsraili ona bir vatan haini gözüyle bakacaktı. Barış görüşmelerinin ve yıllarca terörist gözüyle bakılan Arafat'la barış masasına oturmanın İsrail içinde kendisine birçok düşman üreteceğinin bilincindeydi.

Rabin, Peres ve Arafat'a 1994'te Nobel Barış Ödül'ünü kazandıran bu barış girişimi, Filistin'in bazı bölgelerine özerklik verilmesi ve Filistin Özerk Yönetimi'nin kurulması için Filistinlilerle görüşme kapılarını da açtı.

Ardından Ekim 1994'te Ürdün Krallığı ile bir barış antlaşması imzalandı.

Bütün bunlar, Kuzey Afrika'daki ve Körfez'deki çeşitli Arap ülkeleri ile ilişkilerin tesis edilmesinde cesaretlendirici oldu.

4 Kasım 1995'te "Barışa Evet, Şiddete Hayır" sloganı altında, barış için toplanan kalabalık bir mitingden ayrılırken, İzak Rabin aşırı sağcı bir Yahudi olan Yigal Amir tarafından suikasta maruz kaldı ve hayatını kaybetti.

Bir asker olarak doğduğuna inanılan İzak Rabin için bu suikast, "O'nun kaybettiği tek savaş" olarak değerlendirildi.

73 yaşında ölen Rabin, devlet töreniyle Kudüs'teki Herzl Dağı'na defnedildi ve cenazesine dünyanın çeşitli yerlerinden devlet adamları iştirak etti.

6-) MENACHEM BEGİN (1913-1992)

Başbakanlığı: 1977-1982

1913 yılında bugün Beyaz Rusya'da bulunan Brest-Litovsk şehrinde dünyaya gelen Menachem Wolfovitch Begin, ailesiyle birlikte I.Dünya Savaşı'nda Alman ve Rus orduları arasındaki çatışmalardan uzak durmak için sürekli kaçmak zorunda kaldı.

1931'de liseyi bitiren Begin, hukuk öğrenimi için Varşova'ya gitti.

Küçük yaştan beri Siyonist fikirleri hararetle savunan Begin, genç yaşta Ze'ev Jabotinsky'nin kurmuş olduğu **Betar** Siyonist gençlik hareketine katılmıştı ve Varşova'da ilişkisini sürdürdüğü bu hareketin içinde önemli bir mevkie ve liderliğe hızla yükseldi.

1936 yılında Betar'ın Çekoslovakya şubesinde görevliydi, 1938'de ise Betar'ın Polonya şubesinin başkanı oldu. Bu örgütün 100.000 üyeden oluşan kadrosu, Polonya Yahudilerini korumak amacıyla silahlı eğitim alıyordu. Örgüt ayrıca Filistin'e "yasadışı" göçler düzenliyor, Yahudileri her bakımdan eğitiyordu.

Almanya Polonya'yı işgal edince Begin Litvanya'ya geçti. Burayı da Sovyetler Birliği işgal etti.

1940 yılında Begin, Stalin'in gizli istihbarat servisi tarafından Sovyetler Birliği'nde yasak olan "Siyonist faaliyetlerde bulunmak" suçlamasıyla Sibiry'a'daki çalışma kamplarına sürüldü. Bu kamplarda sekiz ay kalan Begin, 1941 yılında Naziler Sovyetler Birliği'ni işgal edince, Polonya vatandaşı olması sayesinde serbest bırakıldı ve Hür Polonya Ordusu'na katıldı. Bu ordu 1943 yılında eğitim amacıyla İngiliz kontrolündeki Filistin'e gelecektir.

Begin, Mayıs 1942'de Filistin'e gelir gelmez Yahudilerin yer altı askeri örgütlerinden biri olan **Irgun** (Irgun Zvai Leumi:"Milli Askeri Örgüt") ile temasa geçti. O zamanlar pek aktif olmayan bu örgütle İngiliz Manda Yönetimi'ne karşı bir Yahudi ayaklanması planladı.

Aralık 1943'te İrgun örgütünün liderliğine yükseldi.

Begin'in lider olmasından sonra İrgun, Şubat 1944'te İngiliz Manda Yönetimi'ne savaş ilan etti. Hükümet bürolarına, askeri tesislere ve polis karakollarına saldırılar düzenledi, buraları bombaladı.

Mesela, Filistin'deki İngiliz Manda Yönetimi'nin sivil ve askeri karargahı olarak kullanılan Kral Davud Oteli, 22 Temmuz 1946'da Begin'in emriyle bombalandı. Bu saldırıda 17'si Yahudi olmak üzere 91 kişi hayatını kaybetti.

Nisan 1947'de Akka hapisanesinde örgütün dört mensubu idam edilince, İrgun yine Begin'in emriyle Mayıs 1947'de Akka'ya bir baskın düzenleyerek 41 tutukluyu buradan kurtardı.

9 Nisan 1948'de İrgun ve Stern örgütleri tarafından Deir Yasin köyünde gerçekleştirilen ve 254 masum Filistinlinin vahşice öldürüldüğü katliam da, yine Menachem Begin'in emriyle gerçekleşmiştir.

1948'de İsrail devletinin kurulmasını takiben Begin'in liderliğindeki İrgun örgütü ile yeni kurulan İsrail'in resmi ordusu arasında neredeyse bir iç savaşa neden olabilecek **Altalena** gemisi krizi yaşandı. Bu gemi İrgun'a yurt dışından silah ve asker taşıyordu. Ben-Gurion hükümeti, resmi orduya katılmaya çağrılan İrgun'un bu cephaneyi boşaltmasına izin vermedi. Sonuçta İrgun askerleriyle İsrail'in yeni ordusu arasında çatışmalar yaşandı. Haziran 1948'deki bu olaylarda seksen üç kişi öldü ve yaralandı. Neticede İrgun'a ağır bir darbe vuruldu. İrgun tasfiye edilerek İsrail Silahlı Kuvvetleri'ne dahil edildi. Bu tasfiye ve katılım süreci Eylül 1948'de tamamlandı.

Menachem Begin aşırı sağcı partisiyle 1948'den 1977'ye kadar İsrail'de muhalefet lideridir. 1950'lerde "Yahudi soykırımı"na bedel olarak Batı Almanya'dan tazminat alınması anlaşmalarına karşı tavır aldı.

1965'te kendi Herut Partisi'ni Liberaller ile birleştirerek Gahal Partisi'ni teşkil etti. Bu da sonradan **Likud** Partisi'ne dönüştü.

1967'nin savaş ortamında ve kriz atmosferinde Begin ve partisi, Levi Eshkol tarafından kurulan Ulusal Birlik Hükümeti'ne dahil oldu. Bu hükümet 1970'e kadar devam etti.

1977 yılındaki seçimlerden galip olarak çıkan Menachem Begin, devletin kurulmasından sonra İşçi Partisi dışından gelen ilk başbakan oldu. Yaklaşık 30 yıldır ülkeyi yöneten başbakanlar hep İşçi Partisi'ndendi.

Göreve gelir gelmez Enver Sedat yönetimindeki Mısır ile barış sürecinin başlaması için girişimde bulundu. Bu süreç Camp David Anlaşmaları ve 1979'daki İsrail-Mısır Barış Antlaşması ile neticelendi.

Begin İsrail ekonomisinin **liberalleşmesi** için gayret gösterdi.

1981 yılında Begin, Irak'taki Osirak nükleer reaktörünün bombalanması için İsrail Hava Kuvvetleri'ne emir verdi. Irak rejimi bu reaktörde nükleer silahlar geliştirdiyordu. İsrail bu hareketi yüzünden uluslararası kamuoyu tarafından anında şiddetle kınansa da, bilhassa 1991'de Körfez Savaşı sırasında anlaşıldı ki, Bağdat'ın nükleer silahlar elde etme amacı engellenmişti.

Lübnan sınırından İsrail'e doğru Filistinli gerillaların saldırıları tekrar başlayınca, İsrail 1982'de Lübnan'daki Filistin güçlerini ezmek amacıyla "**Galile İçin Barış Operasyonu**"nu başlattı. Bu operasyon sırasında yüzlerce Filistinli öldürüldü. Ayrıca Beyrut'ta Sabra ve Şatilla katliamları yaşandı.

Begin'in Etyopya'daki Yahudileri İsrail'e göç etmeleri için cesaretlendirme düşüncesi "**Moses Operasyonu**" ile somut hale geldi ve 1980'lerin başlarında bu Falaşalar'dan binlercesi İsrail'e göç etti.

Begin, eşi Aliza'nın 1982 kışında ölmesiyle başbakanlık görevinden istifa edip inzivaya çekildi ve ömrünün geri kalan kısmında, karısının anma törenleri ve torunlarının düşünleri haricinde topluma karışmadı. 9 Mart 1992'de öldü ve Kudüs'te Zeytin Dağı'nda gömüldü.

7-) İZAK ŞAMİR (1915-)

Başbakanlığı: Ekim 1983 - Eylül 1984

1986 - Haziran 1992

İzak Şamir (orjinali Jazernicki), 1915 yılında Polonya-Ruzinoy'da doğdu. Bialystok Yahudi Ortaokuluna devam etti.

Jabotinsky'nin **Betar** siyonist gençlik hareketine katılan Şamir, Varşova'da hukuk eğitimine başladıysa da, 1935'te henüz 20 yaşındayken Filistin topraklarına göç ettiği için, buradaki eğitimini yarıda bıraktı. Ama daha sonra Kudüs'teki İbrani Üniversitesi'nde bu eğitimini tamamladı.

Şamir, Filistin'e gelir gelmez burada aktif olan iki yer altı askeri örgüte mensup oldu. Bu silahlı örgütlerden birincisi, **Irgun** (Irgun Zvai Leumi: "Milli Askeri Örgüt"), diğeri ise 1940'ta katıldığı **Stern** (Lohamei Herut Yisrael: "İsrail Özgürlük Savaşçıları") idi.

Bu iki silahlı grup da Filistinli Müslümanlara karşı fiili saldırılarda ve İngiliz Manda Yönetimi'ne karşı sabotajlarda etkin rol oynadı.

Şamir, İngilizler tarafından iki ayrı vukuatta tutuklandıysa da, iki seferde de kaçmayı başardı: Toplama kampından birinci firarı 1943'te oldu. **Stern** örgütünün belli başlı liderlerinden biri olan Şamir, 1946'ya kadar bu örgütün operasyonlarının baş mimarı oldu. 1946'da Eritre'deki ceza kampına gönderildi. 1947'de buradan da kaçarak Fransız kolonisi olan Cibuti'ye geçti ve Fransa'dan siyasi sığınma elde etti. Şamir, 1948'de Fransa'daki bu sürgünden İsrail'e geri döndü. İsrail'e dönmesi üzerine, **Stern**'in liderliğini, bu örgütün feshedildiği 1949'a kadar sürdürdü.

Çeşitli ticari girişimlerde bulunduktan sonra, 1950'lerin ortalarında devletin istihbarat servislerinde görev yapmaya başladı.

1960'ların ortalarında şahsi ticari faaliyetlerine geri döndü, bu arada Sovyet Yahudileri'nin özgürleştirilmeleri ve serbestçe göç edebilmeleri kampanyasında aktif rol üstlendi.

1970 yılında Menachem Begin yönetimindeki Herut Partisi'ne (daha sonra Likud Partisi) üye oldu ve 1973 yılındaki seçimlerde Knesset'e bu partiden milletvekili olarak seçildi.

Mecliste, Dışişleri ve Savunma Komitesi'nde çalıştı.

1977 seçimlerinde yeniden milletvekili seçilen Şamir, 1977-1980 yılları arasında Knesset'in sözcülüğü görevine seçildi ve daha sonra Moshe Dayan'ın istifası üzerine Mart 1980'de Dış İşleri Bakanı oldu. Bu kritik dönemde Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat, İsrail'e tarihi bir ziyaret gerçekleştirerek Knesset'te bir konuşma yaptı ve iki ülke arasında barış görüşmeleri başladı.

1981 seçimlerinden sonra da Dışişleri Bakanı olmaya devam eden Şamir, Mısır ile anlaşma sonrası "normalleşme" sürecine dair görüşmelere katıldı ve 1973'teki Yom Kippur Savaşı boyunca İsrail yönetimi ile ilişkileri kesilen birçok Afrika ülkesi ile diplomatik temasları yeniden başlattı.

Ekim 1983'te Menachem Begin hem başbakanlıktan hem de Likud Partisi'nin Genel Başkanlığı'ndan istifa edince, Şamir, taşıdığı Dışişleri Bakanlığı görevinin yanı sıra, hem Likud Partisi'nin genel başkanı oldu, hem de başbakanlık koltuğuna oturdu.

1984 seçimlerinin sonuçları, bir partinin tek başına iktidara geçmesine imkan tanımayınca Likud Partisi, İşçi Partisi ile Ulusal Birlik Hükümeti kurmak zorunda kaldı. Önce İşçi Partisi'nden Şimon Peres Başbakan, İzak Şamir de Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı oldu; fakat anlaşma gereği 1986'da aralarında görev değişimi oldu.

1987'deki intifada başlayınca Başbakan Şamir, Filistinli Müslümanlara karşı çok sert bir politika izledi. İzlenen sert tutum sonucunda binlerce Filistinli hayatını kaybetti.

Kasım 1988'deki seçimlerden sonra Şamir, İşçi Partisi ile yeniden Ulusal Birlik Hükümeti kurdu ve gene başbakan oldu.

Şamir'in hükümeti 1990'da meclisten güvenoyu alamayınca, kendi partisi Likud ile birlikte çeşitli sağ kanat ve dinci partilerle bir azınlık koalisyonu oluşturdu.

Mayıs 1991'de "**Solomon Operasyonu**" ile binlerce Etiyopyalı Yahudi'nin (Falaşalar) uçaklarla İsrail'e taşınması emrini verdi.

Eylül 1991'de Madrid'de yapılan geniş kapsamlı Ortadoğu barış görüşmelerine İsrail adına katılmayı kabul etti, fakat Batı Şeria'da yeni Yahudi yerleşim birimleri kurulmasını desteklemesi Filistinlilerle görüşmeleri baltaladı ve ABD ile ilişkilerin gerginleşmesine yol açtı.

Likud Partisi 1992'de seçimleri kaybetti ve İzak Şamir başbakanlığı İzak Rabin'e bıraktı.

Ertesi yıl Benyamin Netanyahu, Şamir'in yerine Likud Partisi'nin başına geçti. İzak Şamir 1996'da Knesset'ten emekli oldu.

8-) ŞİMON PERES (1923-)

Başbakanlığı: Eylül 1984 - 1986

Kasım 1995 - Mayıs 1996

Ağustos 1923'te Polonya'da doğan Şimon Peres (aslında Persky), 1934 yılında ailesi ile birlikte Filistin topraklarına gelip Tel Aviv'e yerleşti.

Ben Shemen Tarım Okulu'nda okudu ve Ürdün Vadisi'ndeki Alumot kibbutzunun kurucuları arasında bulundu.

1943 yılında İşçi Gençlik Hareketi'nin (**Ha'Noar Ha'Oved**) sekreterliğine seçildi.

1947'de Haganah örgütüne asker olarak alındı ve İsrail'in kuruluş aşamasındaki savaşta, insan gücü sağlama ve silah satın alma sorumluluğunu üstlendi.

Bir yıl sonra, 1948'de Peres, İsrail donanmasının başına getirildi. Savaşın sonunda Savunma Bakanlığı'nın ABD'deki tedarik heyetinin başkanlığını üstlendi.

1953'te henüz 29 yaşındayken, ilgisini çektiği ve himayesini gördüğü Başbakan David Ben-Gurion tarafından Savunma Bakanlığı'nın Genel Müdürlüğü'ne atandı ve bu görevini 1959'a dek sürdürdü.

Savunma Bakanlığı'nı yeniden organize eden Peres, İsrail'in elektronik uçak endüstrisini tesis eden ve İsrail'in nükleer programından sorumlu olan kişiydi.

İsrail'in nükleer programını geliştirmek için Fransa ile ilişkilerin geliştirilmesini sağladı.

Şimon Peres, Savunma Bakanlığındaki konumuyla, Mısır'a 1956'daki İsrail saldırısının planlayıcılarından biridir.

1959'da İsrail parlamentosu Knesset'e seçildi ve o tarihten bu yana milletvekilliği devam edegeldi. 1959'dan 1965'e kadar Savunma Bakanı Vekili olarak görev yaptı.

1965 yılında David Ben-Gurion ile birlikte MAPAİ'den ayrıldı ve **RAFİ** (İsrail İşçileri Kadrosu)'nin Genel Sekreteri oldu. 1968'de ise MAPAİ ile RAFİ'nin birleşip **İsrail İşçi Partisi** olmalarında öncü rolünü üstlendi.

Ertesi yıl, yani 1969'da **Göçmen Çekme Bakanı** olan Peres, 1970-1974 yılları arasında ise **Taşımacılık ve İletişim Bakanı** olarak ülkesine hizmet verdi. 1974'te bir süre **Enformasyon Bakanlığı** yaptıktan sonra, Rabin'in kurduğu ilk hükümette **Savunma Bakanı** olarak tayin edildi ve bu makamda 1977 yılına dek oturdu.

Savunma Bakanı iken 1975'te Mısır ile Geçici Anlaşma'yı imzaladı.

1977 Genel Seçimleri öncesinde Rabin istifa edince İşçi Partisi'nin liderliğini kazandı (bu liderliği 1992 senesine kadar devam edecektir). Bu süre zarfında Sosyalist Enternasyonal'in ikinci başkanı da oldu.

1977 genel seçimlerinin ardından İşçi Partisi, muhalefet partisi oldu.

Eylül 1984'te Ulusal Birlik Hükümeti'nin kurulması üzerine Şimon Peres ilk defa başbakan oldu ve 1986'ya kadar başbakan olarak kaldı.

İsrail 1982'de girdiği Lübnan'dan, Peres'in başbakanlığı zamanında çekildi.

Başbakanlığı zamanında, 1 Ekim 1985'te İsrail jetleri Tunus'ta bulunan **Arafat**'ın da ikamet ettiği FKÖ karargahını bombardıman ederek bina ve çevresinde bulunan 50 kişinin ölümüne neden oldular.

Daha önce yapılan anlaşma gereği 1986'da başbakanlığı Likud lideri İzak Şamir'e devretti. Şamir'in başbakan olduğu 1986-88 arasında Peres, Başbakan Vekili ve Dışişleri Bakanı oldu.

Kasım 1988'den Ulusal Birlik Hükümeti'nin bozulduğu 1990'a dek ise Başbakan Vekili ve Maliye Bakanı olarak görev yaptı. Bu koalisyonun bozulma nedeni ise, partilerin Filistinlilerle barış görüşmeleri konusundaki görüş ayrılığı idi.

1992 yılında İşçi Partisi liderliğini yeniden İzak Rabin'e kaptıran Peres, genel seçimlerden galip çıkan Rabin'in Temmuz 1992'de kurduğu yeni İşçi Partisi hükümetinde Dışişleri Bakanlığı'na getirildi.

1993 Eylül ayında Beyaz Saray'da Filistinlilerle imzalanan anlaşmanın hazırlanmasında emeği geçti. Barış görüşmeleri dolayısıyla Rabin ve Arafat'ın yanısıra, 1994 Nobel Barış Ödülü'ne kendisi de hak kazandı.

İzak Rabin 1995'te bir suikasta maruz kalıp ölünce, Peres 22 Kasım 1995'te Başbakan Vekili olarak tayin edildi, kurduğu hükümet Knesset'ten güvenoyu alınca da Başbakan ve Savunma Bakanı sıfatıyla yemin etti. Bu iki görevi, Mayıs 1996 seçimlerine kadar sürdürdü.

Nisan 1996'da Lübnan'da Hizbullah mevzilerine karşı gerçekleştirilen askeri operasyonda sivil halk da hedef olmuş ve Cana'da gerçekleştirilen katliamda 100'e yakın masum insan hayatını kaybetmiştir.

Şimon Peres, başbakanlık görevini aşırı sağcı Benyamin Netanyahu'ya devredinceye kadar Filistinlilerle "umutsuz" barış görüşmelerine devam etmeye çalıştı.

Likud Partisi'ne karşı Mayıs 1996'daki seçim yenilgisine rağmen, Peres İşçi Partisi liderliğini Haziran 1997'ye kadar devam ettirdi. Haziran 1997'de Genelkurmay eski Başkanı olan Ehud Barak İşçi Partisi liderliğine seçildi.

Şimon Peres 1996-1999 yılları arasında, Knesset'in Dış İlişkiler ve Savunma Komitesi üyesi olarak ve Temmuz 1999'dan Mart 2001'e kadar da **Bölgesel İşbirliği Bakanı** olarak hizmet verdi. Mart 2001'de Barak hükümetinde Başbakan Vekili ve Dışişleri Bakanı oldu.

Bu arada bölgesel ekonomik projeleri ilerletmek ve tamamlamak gayesiyle **Barış Araştırma Enstitüsü**'nü kurdu.

Evli ve üç çocuk babası olan Şimon Peres'in on kitabı mevcuttur. Bu kitaplarından bazıları:

Sonraki Adım (1965); Davud'un Sapanı; Entebbe Günlüğü (1991); İsrail'in Geleceği İçin; Yeni Orta Doğu; Barış İçin Savaşmak: Biyografi.

9-) BENJAMİN NETANYAHU (1949 -)

Başbakanlığı: Mayıs 1996- Temmuz 1999

21 Ekim 1949'da Tel Aviv'de dünyaya gelen Benjamin Netanyahu Kudüs'te büyüdü. Eğitimini, babası Tarih Profesörü Benzion Netanyahu'nun tarih dersleri verdiği Amerika'da tamamladı. 1967'de İsrail'e döndükten sonra, İsrail Savunma Kuvvetleri'ne gönüllü olarak kaydoldu ve henüz 18 yaşındayken seçkin bir komando birliğinde görev aldı.

Politik hayata atılmadan evvel, Netanyahu, 1967-1972 yılları arasında İsrail Savunma Kuvvetleri'nde bu seçkin anti-terör birliğinde bir asker ve subay olarak hizmet verdi. Görevi, Filistinli direnişçilere karşı mücadele etmektir.

Beyrut Havalimanı operasyonu da dahil olmak üzere çeşitli askeri operasyonlarda yer aldı. Ben-Gurion Havalimanı'nda, Sabena Hava yolları'na ait kaçırılan bir uçaktaki rehinelere kurtarma operasyonunda da yer aldı ve burada yaralandı.

1972'de İsrail Savunma Kuvvetleri'nden ayrıldıysa da, 1973'teki Yom Kippur Savaşı'na katıldı ve yüzbaşı rütbesini kazandı.

Massachusetts Teknoloji Enstitüsünden mimarlık diploması aldı ve yönetim dalında mastır yaptı. Aynı enstitüde ve Harvard Üniversitesi'nde Siyasal Bilgiler de okudu.

Eğitimini tamamlamasının ardından uluslararası bir iş danışmanlık firması olan Boston Danışmanlık Şirketi'nde işe başladı. Bilahare Kudüs'te Rim Endüstri Şirketi'nin üst düzey yöneticiliğini üstlendi.

1979 yılında, terörizm araştırmalarına odaklanmış özel bir dernek olan Jonathan Enstitüsü'nün himayesi altında, terörizm karşıtı uluslararası bir konferansın tertiplenmesine ön ayak oldu. Bu

enstitü, adını, kardeşi Jonathan'dan alıyordu. 1976'da Uganda'nın Entebbe şehrine kaçırılan bir Air France uçağının içindeki İsraili rehinelere kurtarma operasyonunu yönetirken hayatını kaybeden Yarbay Jonathan Netanyahu, ölümünden sonra İsrail'de "kahraman" haline gelmiş bir isimdir.

ABD eski Başkanı George Bush ve Dışışleri eski Bakanı George Shultz'un dahil olduğu birçok dünya lideri bu konferansa ve 1984'te yapılan öbür konferansa iştirak ettiler.

1982'de, İsrail'in o zamanki Washington Büyükelçisi ve arkadaşı Moshe Arens'in ricası üzerine Netanyahu, büyükelçilikte Misyon Şefliği Vekilliği görevini üstlendi. İsrail ve ABD arasındaki stratejik işbirliği görüşmelerini gerçekleştiren ilk delegasyonun bir üyesi oldu.

Elçilikte çalışırken bazı Amerikan televizyonlarına çıkarak İsrail'in Siyonist davasını savunmaya başlayınca, tanınmış bir sima haline geldi.

İki yıl sonra, İsrail'in Birleşmiş Milletler Büyükelçisi olarak atandı ve bu görevini dört yıl sürdürdü. Burada çalışırken, 1987'de Birleşmiş Milletler Nazi Savaş Suçları Arşivi'nin açılması çabalarında öncü rolü üstlendi.

1988'de İsrail'e dönen Netanyahu, Likud Partisi'nin bir üyesi olarak Knesset'in 12. döneminde milletvekili olarak seçildi ve ardından Dışışleri Bakan Vekili olarak tayin edildi.

İlk Körfez Savaşı süresince İsrail'in uluslararası arenadaki başlıca temsilcisi olarak faaliyet gösterdi. Ekim 1991'de Madrid Barış Konferansı'na katılan İsrail heyetinin önemli bir üyesi oldu, ki bu konferans İsrail ile Suriye, Lübnan ve Ürdün-Filistin ortak heyetleri arasındaki ilk doğrudan görüşmeleri başlatmıştı.

25 Mart 1993'te Likud Partisi'nin başına geçti ve seçimlerde de partinin başbakan adayı oldu.

29 Mayıs 1996'da İsrail'in 9. Başbakanı oldu ve Knesset'in onayının ardından 18 Haziran 1996'de göreve başlamak için yemin etti.

Netanyahu, İsrail devleti kurulduktan (1948) sonra dünyaya gelen ilk ve tek İsrail Başbakanıdır. O'ndan önceki ve sonraki bütün başbakanlar 1948'den evvel doğmuşlardır.

1996'daki seçimleri kazanmasında, genç, yakışıklı ve enerjik olması, İngilizce'yi akıcı konuşması ve Batılı medyayı ustalıkla kullanması etkili olmuştur.

Netanyahu Hükümeti'nden önceki Rabin-Peres hükümeti, güvenlik için Araplara toprak vermenin gerekliliğine inanmış ve İsrail kamuoyunu buna inandırmaya çalışmıştı. Netanyahu'ya göre ise, güvenlik çok önemliydi, ama güvenliği desteklemek için toprak da gerekliydi. Dolayısıyla bu konuda asla uzlaşmayacağını belirtti. Fakat Amerika'nın baskısı altında, sağcı seçmenlerini karşısına almak pahasına, Arafat ile barış görüşmelerine devam etmek zorunda kaldı. Lakin bu görüşmelerde pek bir ilerleme sağlanamadı.

Evli ve üç çocuk babası olan Netanyahu birçok kitabın yazarı veya editörüdür:

Yoni'nin Mektupları: Jonathan Netanyahu'nun Mektupları (1978)

Uluslararası Terörizm: Meydan Okuma ve Karşılık Verme (1979)

Terörizm: Batı Nasıl Kazanabilir? (1986)

Milletler Arasında Bir Yer: İsrail ve Dünya (1992)

Terörizmle Savaşmak: Demokrasiler, Yerel ve Uluslararası Terörizmi Nasıl Alt Edebilir? (1995)

10-) EHUD BARAK (1942 -)

Başbakanlığı: Temmuz 1999- Şubat 2001

1942 yılında Mishmar Hasharon tarım işletmesinde (kibbutz) dünyaya gelen Ehud Barak, Avrupa'dan Filistin'e göç etmiş bir ailenin çocuğudur.

17 yaşındayken (1959) İsrail Savunma Kuvvetleri (İSK)'ya katılmış ve bir asker ve seçkin bir komando birliğinin komutanı olarak görev yapmıştır.

1967 Altı Gün Savaşı boyunca Barak, keşif grubu komutanı olarak çalışmıştır.

1972'de Tel Aviv Havaalanı'nda Filistinli gerillalarca kaçırılan Belçika'ya ait büyük bir yolcu uçağına düzenlenen operasyona liderlik etmiştir.

1973 yılında Münih Olimpiyat Oyunları'nda İsraili atletleri öldürmekten sorumlu tutulan Filistinli bir gruba karşı düzenlenen bir saldırıda, Barak, bir kadın kıyafeti giyerek çantasının içinde patlayıcı madde taşımıştır.

1973 Yom Kippur Savaşı'nda, Sina Yarımadası'nda Güney Cephesi'nde tank tabur komutanı olarak görev yapmıştır.

Ocak 1982'de İSK Planlama Dairesi Başkanlığı'na atanıp tümgeneralliğe terfi ettirilen Barak, 1982'deki "**Galile İçin Barış Operasyonu**" süresince Lübnan'da İsrail kuvvetlerinin Komutan Vekili olmuştur. Yani binlerce Filistinli mültecinin katledildiği Sabra ve Şatilla katliamlarında Ehud Barak'ın da imzası bulunmaktadır.

Nisan 1983'te Tümgeneral Barak İSK Genel Karargahı'nda İstihbarat Dairesi'nin başına getirilmiştir.

Ocak 1986'da İSK Merkez Komutanlığı'na atanmış ve Mayıs 1987'de Genel Kurmay Başkanlığı Vekilliği'ne tayin edilmiştir.

Nisan 1991'de İsrail ordusundaki en yüksek rütbe olan korgeneralliğe yükselterek Genel Kurmay Başkanlığı görevini üstlenmiştir.

Mayıs 1994'de Filistinlilerle imzalanan Gazze-Eriha anlaşmasını müteakip, Gazze Şeridi ve Eriha'da İSK kuvvetlerinin geri çekilişine nezaret eden Korgeneral Barak, 1994'te Ürdün ile imzalanan barış anlaşmasının imzalanmasında da merkezi bir rol üstlenmiştir. Ayrıca Suriye-İsrail müzakerelerinin bir parçası olarak Suriyeli mevkidaşı ile bir araya gelmiştir.

General Barak diğer birçok madalyanın yanı sıra "Üstün Hizmet Madalyası" ile de ödüllendirilmiştir.

Barak, bu arada 1976'da Kudüs İbrani Üniversitesi'nden fizik ve matematik dallarında diploma almış, 1978'de de Kaliforniya'daki Stanford Üniversitesi'nde Mühendislik-Ekonomik Sistemler dalında ihtisas yapmıştır.

35 yıl süren askerlik kariyerinden sonra politikaya atılan Barak, sadece dört yıl sonra Netanyahu'yu hezimete uğratacağı bir seçimin ardından, başbakanlık makamına kadar ulaşmayı başarmıştır. Bu dört yıllık süreç şu şekilde geçmiştir:

1995'te zamanın Başbakanı İzak Rabin'in himayesinde, sol eğilimli İşçi Partisi'ne katılan Barak, Rabin kabinesinde 1995'in Temmuz-Kasım ayları arasında İçişleri Bakanı, Peres kabinesinde de Kasım 1995-Haziran 1996 tarihleri arasında Dışişleri Bakanı olarak görev yapmıştır.

1996'da Knesset'e seçilen Barak meclisin Dışişleri ve Savunma komisyonlarının bir üyesi olarak çalışmıştır.

Seçim yenilgisi sonrasında 1996'da Peres'in yerine İşçi Partisi'nin başkanlığına seçilen Barak, 1999'da Gesher ve Meimad hizipleriyle birlik kurmuş ve Mayıs 1999'daki seçimden birinci parti olarak çıkmayı başarmıştır. Temmuz 1999'da Knesset'ten güvenoyu alan Barak, başbakanlığın yanısıra savunma bakanlığı görevini de üstlenmiştir.

Akıl hocası Rabin gibi Barak da, kendisini "barış yapmasını bilen eski bir savaş adamı" olarak lanse etmiştir. Seçim kampanyası boyunca Filistin lideri Yaser Arafat'la nihai bir barış anlaşmasına varmak için daha aktif olacağını vaatetmiş, ayrıca seçilmesinin ardından bir yıl içinde İsrail'in Lübnan'daki 17 yıllık askeri varlığını da sona erdireceğine söz vermiştir. Bu arada Suriye'ye barış karşılığında bölgesel bir uzlaşmayı da teklif etmiştir.

Fakat Clinton yönetimi altındaki ABD arabuluculuğuna rağmen Barak, Filistin lideri Yaser Arafat ile nihai bir barış anlaşmasına varmayı başaramamış, 2000 yılının sonlarına doğru ikinci İntifada'nın başlaması ve Batı Şeria ve Gazze'deki şiddet ortamında yüzlerce kişinin ölmesiyle popülaritesi gittikçe azalmıştır.

Likud Partisi'nin başına geçen Ariel Şaron'un karşısında 2001 Şubat ayındaki seçimlerde açık arayla yenilgiye uğrayan Barak, başbakanlığın yanısıra İşçi Partisi liderliğinden de ayrılmıştır.

Piyano çalmakta usta olan Barak, iyi derecede İngilizce ve Arapça bilmektedir.

11-) ARIEL ŞARON (1928-)

Başbakanlığı: Şubat 2001-

1928 yılında Kfar Malal'da dünyaya gelen Ariel Şaron, daha 14 yaşındayken **Haganah** terör örgütüne katıldı.

İsrail'in kuruluşuyla patlak veren 1948 Arap-İsrail savaşında Alexandroni Tugayı'nda bir piyade bölüğünü komuta etti.

1953 yılında "101. Özel Komando Birliği"ni kurup idare etti. Bu birlik misilleme operasyonları gerçekleştiriyordu.

1956'da bir paraşütçü tugayının komutanı olarak atandı ve Mısır'a karşı 1956'da İsrail-Fransa-İngiltere ittifakıyla açılan savaşta çarpıştı.

1957'de İngiltere'deki Camberley Kurmay Okulu'nda çalıştı.

1958-62 yılları arasında Şaron bir piyade tugayı komutanı ve sonra da Piyade Okulu komutanı olarak görev yaptı.

1964'te İSK'nın Kuzey Komutanlığı'nın başına atanan Şaron, 1966'da da Ordu Eğitim Bölümü'nün başkanı olarak tayin edildi.

1967'deki Altı Gün Savaşı'na bir zırhlı tümenin komutanı olarak iştirak etti.

1969'da İSK'nın Güney Komutanlığı'nın başına getirildi.

1973 yılında, 25 yıllık bir hizmetten sonra Şaron, tümgeneral rütbesiyle ordudan emekliye ayrıldı. Ama Ekim 1973'te Yom Kippur Savaşı patlak verince bir zırhlı tümenine komuta etmesi için, yeniden aktif askeri göreve çağrıldı. Bu savaşta Süveyş Kanalı'nın geçilmesine komuta etti ve bu başarısı savaşın İsrail lehine sonuçlanmasına ve neticede Mısır ile bir barış anlaşması imzalanmasına sebep oldu.

Aralık 1973'teki seçimlerde Knesset'e milletvekili olarak seçilen Şaron, bir yıl sonra istifa ederek Başbakan İzak Rabin'in güvenlik danışmanı oldu (1975-76).

1977'deki seçimlerde yeniden milletvekili olarak seçilen Şaron, Menachem Begin'in ilk hükümetinde (1977-81) Tarım Bakanı oldu ve bu görevi süresince Mısır ile tarımsal işbirliğinin yollarını aradı.

1981'de Savunma Bakanı olarak atanan Şaron, Kasım 1981'de ABD ile ilk stratejik işbirliği anlaşmasının imzalanmasını ve İsrail ile birçok devlet arasındaki savunma bağlarının genişletilmesini sağladı.

Ayrıca Etyopya'daki Falaşaların (Siyahi Yahudiler) Sudan yoluyla İsrail'e nakledilmelerine de yardım etti.

Şaron Filistin direnişine karşı, 1982'de Lübnan'da gerçekleştirilen saldırıları yönetti. Lübnan'ı işgal eden Şaron, Lübnan Hristiyanları'nın Filistinlilere karşı Sabra ve Şatilla katliamlarını gerçekleştirmeleri için gereken ortamı hazırladı ve bu katliamların gerçek mimarı olarak, tarihe "Beyrut Kasabı" diye geçti.

Neticede Filistin direnişinin Lübnan'daki altyapısı çökertildi ve başta Yaser Arafat olmak üzere Filistinli gerillalar bu ülkeden sürgüne gönderildi.

İsrail'deki soruşturma komisyonlarında Lübnan'daki katliamlardan sorumlu tutulup Savunma Bakanlığı görevinden alınan Şaron, 1983-84'te Devlet Bakanlığı, 1984-1990 yılları arasında da Sanayi ve Ticaret Bakanı olarak görev yaptı. Bu mevkideyken, ABD ile 1985 yılında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasını sağladı.

1990-1992 yılları arasında Bayındırlık ve İskan Bakanı olan Şaron, Sovyetler Birliği'nin yıkılışı ve Rusya'dan büyük bir Yahudi göçü dalgasının gelmesiyle bu göçmenleri ülke çapında yerleştirmek için, 144.000 apartman inşa etmek dahil, geniş çaplı bir program başlattı. Filistin topraklarındaki birçok yasadışı yerleşim biriminin altında Ariel Şaron'un imzası bulunmaktadır.

1992-1996 arasında Knesset'in Dışişleri ve Savunma Komitesi'nin bir üyesi olarak çalıştı.

1996'da Ulusal Altyapı Bakanı oldu.

1998'de Dışişleri Bakanı olan Şaron, Filistin Yönetimi ile daimi statü görüşmelerine başkanlık etti. Bu görevdeyken Şaron nihai barış görüşmelerini ilerletmek için ABD'li, Avrupalı, Filistinli ve Arap liderlerle görüştü. Ayrıca Amiral gemisi Su Projesi gibi uluslararası kamuoyu tarafından bölgenin su krizine uzun vadeli bir çözüm bulabilmek için finanse edilen projeleri şekillendirip geliştirmek için çalıştı.

Ehud Barak'ın Mayıs 1999'da Başbakan olarak seçilmesinin ardından, Netanyahu Likud Partisi'nin liderliğinden ayrılınca, Ariel Şaron bu partinin geçici başkanı olması için davet edildi ve Eylül 1999'da Likud Partisi'nin genel başkanı oldu. Bu göreve geldikten sonra da Dışişleri ve Savunma Komitesi'nin bir üyesi olarak hizmet verdi.

28 Eylül 2000 tarihinde Likud Partisi Genel Başkanı Ariel Şaron, Mescid-i Aksa'ya provokatif bir ziyarette bulundu. Amacı Filistinlileri tahrik etmek ve genel seçimler öncesinde İsraili aşırı sağ kesime mesaj yollamaktı. Bu ziyaret Filistinlilerde büyük bir infial meydana getirdi. "Beyrut Kasabı"nın kutsal bir mekana, Müslümanların ilk kiblesi olan Mescid-i Aksa'ya ayak basması kabul edilemezdi. Bu

tahrikle birlikte İkinci İntifada başlamış oldu. Bu ayaklanma sırasında da binlerce Filistinli hayatını kaybetti.

Şaron bu gerginlik ortamını lehine çevirmeyi iyi bildi ve seçimlerde oy oranını yükseltip Ehud Barak'ı seçimlerde yenilgiye uğratarak Likud Partisi'ni birinci parti olarak çıkarmayı başardı.

6 Şubat 2001'de Başbakan olarak seçilen Şaron, hükümetini Knesset'e 7 Mart 2001'de sundu ve güvenoyu alarak göreve başladı. Şaron'un başbakan olması Filistin'deki tansiyonu iyice yükseltti ve şiddet ortamı yeniden ortaya çıktı.

29 Mart 2002'de İsrail ordusu "terörün kökünü kazımak" gerekçesiyle, Batı Şeria'daki neredeyse bütün Filistin kentlerine girerek katliamlar gerçekleştirdi. Arafat, Ramallah'taki bürosunda kuşatıldı. Bilhassa Cenin mülteci kampında açıkça katliam gerçekleştirildi. Bu işgal neticesinde binlerce Filistinli hayatını kaybetti ve Şaron "kasap"lığını bir kez daha tescil etmiş oldu.

28 Ocak 2003'te erken seçimlere giden Şaron, Cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurmakla yeniden görevlendirildi ve yeni hükümetini 27 Şubat 2003'te Knesset'e sunarak güvenoyu aldı.

2003 yılının Nisan ayı sonunda AB, Rusya ve ABD, Filistin ve İsrail taraflarına bir 'Yol Haritası' sundu. Bu haritada "şiddet olaylarının tamamen durması, İsrail'in yeni yerleşim birimleri açmayı durdurması ve 2005'e kadar Filistin devleti kurulması" öngörülüyordu.

4 Haziran 2003'te Ürdün'deki Akabe Zirvesi'nde ABD başkanı Bush, Filistin Başbakanı Mahmud Abbas ve İsrail Başbakanı Ariel Şaron 'Yol Haritası'na imza koydular, ama İsrail sürdürdüğü terör politikasını yine terketmedi. Anlaşmadan bir hafta bile geçmeden, 10 Haziran'da Hamas'ın siyasi kanat lideri Abdülaziz El-Rantisi'ye yönelik bir suikast düzenledi. El-Rantisi bu suikasttan yaralı olarak kurtuldu, ama bu saldırıda üç kişi öldü.

Şaron'un yayımlanmış bir kitabı ve yerli ve yabancı gazetelerde çıkmış birçok makalesi vardır.

Şaron, dul ve iki erkek çocuk babasıdır.

[İnceleme-Araştırma](#)

Kaynak: [İsrail Başbakanları - Abdurrahim Elveren](#)

Filistin-İsrail Prensip Anlaşmasının İlan Metni (Oslo)

İsrail hükümeti ile Filistin halkı temsilcileri; üzerinde anlaşmaya varılan siyasi süreci göz önünde bulundurarak, artık çatışma ve çekişme dönemine bir son vermenin, karşılıklı olarak siyasi ve meşru haklarını tanımanın, barış ortamı oluşturma, saygı ve güven sağlama, adil, kapsamlı ve daimi bir barış düzenlemesinin ve tarihi bir uzlaşmaya varmanın vaktinin geldiği konusunda ittifak etmiştir. Bu çerçevede aşağıdaki prensipler üzerinde anlaşmaya varılmıştır:

I. madde: Görüşmelerin hedefi

Ortadoğu Barış Süreci çerçevesinde yapılan İsrail-Filistin görüşmelerinin hedefi, geçici Filistin özerk yönetiminin teşkili ve beş seneyi geçmeyecek şekilde ve Güvenlik Konseyinin 242 ve 338 no'lu kararlarıyla uyumlu biçimde nihai düzenlemeye götürecek bir dönem için Batı Şeria ve Gazze'de Filistinlilere ait bir Meclis seçimidir. Geçiş dönemi uygulamalarının, kapsamlı barış operasyonunun ayrılmaz bir parçası olduğu ve nihai statüye ilişkin görüşmelerin Güvenlik Konseyinin 242 ve 338 no'lu kararlarının tatbikine götüreceği anlaşmıştır.

II. madde: Geçiş dönemi faaliyetlerinin çerçevesi

Geçiş dönemi için üzerinde anlaşmaya varılan operasyon çerçevesi bu prensiplerin ilanıdır.

III. madde: Seçimler

Batı Şeria ve Gazze'de demokratik ilkelere uygun olarak Filistin meclisinin oluşması amacıyla, Filistin polislerinin asayişini sağladığı bir ortamda, uluslararası gözlemcilerin çalışmalarına imkan verecek mekanizmalar sağlanmış olarak, hür ve doğrudan genel seçimler yapılacaktır.

Prensiplerin ilan edilmesinden sonra geçecek süre içinde, 9 ayı aşmamak koşuluyla seçimlerin özü ve şartları hususunda protokolün 1 no'lu ekine göre anlaşmaya varılacaktır.

Söz konusu seçimler, Filistin halkının meşru haklarını ve adil isteklerini tanıma yönünde geçiş döneminin ilk önemli adımı olacaktır.

IV. madde: Meclisin yetki alanı

Nihai statü görüşmelerinde görüşülecek meseleler hariç, Meclisin yetki alanına Batı Şeria ve Gazze bölgesi girmektedir. İki taraf da, Batı Şeria ve Gazze'ye geçiş dönemi boyunca birliği korunacak tek bir coğrafi birim olarak bakacaktır.

V. madde: Geçiş dönemi ve nihai statü görüşmeleri

Beş yıllık geçiş dönemi, Gazze ve Eriha'dan çekilme işleminden hemen sonra başlayacaktır.

Nihai statü görüşmeleri, geçiş döneminin üçüncü yılbaşını geçmemek şartıyla İsrail hükümeti ile Filistin halkı temsilcileri arasında mümkün olan en kısa zamanda yapılacaktır.

Adı geçen görüşmelerin Kudüs'ü, sığınmacıları, Yahudi yerleşim birimlerini, güvenlik tertibatını, sınırları, öteki komşularla ilişkileri, yardımları ve ortak öneme sahip öbür meseleleri kapsayacağı, geriye kalan meseleleri içermeyeceği anlaşılmıştır.

İki taraf nihai statü görüşmeleri sonuçlarının, geçiş döneminde varılmış antlaşmalara bağlı olmayacağı ve onlardan etkilenmeyeceği üzerinde anlaşmıştır.

VI. madde: Hazırlık yetki ve sorumluluklarının nakli

Prensiplerin uygulama safhasına geçmesi ve Gazze ile Eriha'dan çekilme işlemiyle birlikte yönetimin, burada açıklandığı şekilde İsrail sivil ve askeri idaresinden bu işle görevlendirilmiş Filistinlilere nakli başlayacak ve tabiatıyla bu nakil Meclisin kurulabilmesine imkan sağlamak üzere öncelikli olacaktır.

Gazze ve Eriha'daki iktisadi gelişmeye destek olması amacıyla, prensiplerin uygulamaya girişinden ve Gazze ile Eriha'dan çekilme işleminden hemen sonra şu alanlarda yönetim Filistinlilere geçecektir: Eğitim ve kültür, sağlık, sosyal işler, doğrudan alınan vergiler ve turizm gelirleri. Filistin tarafı, üzerinde anlaşmaya varıldığı şekilde Filistin polis gücünü kurmaya başlayacaktır. Meclisin kurulması beklenirken, sığınmacılar görece yetki ve sorumlulukları anlaşmaya varıldığı şekilde nakletme görüşmeleri yapabilirler.

VII. madde: Meclisin oluşumu

Filistin ve İsrail heyetleri, "Geçiş Dönemi İttifakı"nın uygulamaya geçirilmesi konusunda görüşmeler yapacaktır.

Geçiş Dönemi İttifakı, diğer meselelerin yanı sıra, Meclisin oluşumunu, üye sayısını, İsrail Askeri ve sivil idaresinin yetki ve sorumluluklarının Meclise naklini belirler. Geçiş Dönemi İttifakı, aşağıda açıklanacak dokuzuncu maddeye uygun olarak meclisin yasama ve yürütme yönetimi ile bağımsız Filistin yargı organlarını da belirler.

Geçiş Dönemi İttifakı, altıncı maddeye göre daha önceden nakledilmiş yetki ve sorumlulukları üstlenmek için Meclis oluşturulmasından hemen sonra tatbik olunacak tertibatı kapsar.

Meclis kurulduktan sonra ekonomik kalkınmayı teşvik etmek amacıyla, Filistin Elektrik İdaresi'ni, Gazze'de Denizcilik ve Liman İşletmeleri İdaresi'ni, Filistin Kalkınma Bankası'nı, Filistin İhracat Teşvik Kurulu'nu, Filistin Çevre İdaresi'ni, Filistin Kadastro İdaresi'ni, Filistin Sular İdaresi'ni ve söz konusu ittifaka göre üzerinde anlaşmaya varılmış her tür idareyi teşekkül ettirir.

Meclisin kuruluşundan sonra Filistin bölgesindeki İsrail sivil idaresi dağıtılır ve İsrail askeri de çekilir.

VIII. madde: Asayiş ve güvenlik

İsrail, dış tehlikelere karşı savunma sorumluluğu ve İsraillilerin iç güvenliklerini korumak için sorumluluğunu üstlenirken, Batı Şeria ve Gazze'deki Filistinlilerin genel düzenini ve iç güvenliğini temin etmek için Filistin Meclisi, güçlü bir Filistin Polis Gücü kurar.

IX. madde: Askeri kanun ve nizamnameler

Geçiş Dönemi İttifakı'na uygun olarak kendisine devredilen bütün yetkiler yasama meclisine havale edilir.

Geri kalan alanlarda geçerli askeri kanun ve nizamnamelere iki taraf birlikte bakar.

X. madde: Filistin-İsrail Müşterek İrtibat Konseyi

Bu prensiplerin ve geçiş dönemine ilişkin daha sonraki her ittifakın kolayca tatbikini sağlamak ve prensiplerin ilanının uygulama safhasına girişinden hemen sonra ortaya çıkacak sorunlara çare bulmak için Filistin-İsrail müşterek irtibat konseyi oluşturulur.

XI. madde: İsrail-Filistin Yardımlaşması

Batı Şeria, Gazze ve İsrail'in gelişimi konusunda yardımlaşmak için karışıklı çıkarları tanıyarak ve bu prensipler uygulama safhasına girer girmez, -yardımlaşma ruhu çerçevesinde- protokolde üçüncü ve

dördüncü ek olarak işaret olunan programların geliştirilmesi ve tatbiki için Filistin-İsrail İktisadi Yardımlaşma Komisyonu kurulacaktır.

XII. madde: Mısır ve Ürdün'le irtibat ve yardımlaşma

Gerek İsrail gerek Filistin tarafı, Ürdün ile Mısır devletlerini; bir yandan İsrail hükümetiyle Filistinli temsilcileri arasında, öte yandan Ürdün ve Mısır arasında yardımlaşmaya teşvik için katkıda bulunmaya çağıracaktır. Bu düzenleme, 1967 yılında Batı Şeria ve Gazze'den çıkarılan kimselerin dönüş şeklinin ne olacağını ve herhangi bir karışıklığı önlemek amacıyla ileride bir komisyon kurulmasını kapsayacaktır. Bu komisyon, iki tarafı da ilgilendiren diğer sorunlarda da çare bulacaktır.

XIII. madde: İsrail Kuvvetlerinin geri çekilmesi

Daha önce adı geçen İsrail kuvvetlerinin XIV. maddeye uygun olarak çekilmesine ilave olarak, prensiplerin uygulama safhasına girmesinden sonra –ki Meclis seçimi akşamından daha sonraya kalmayacaktır- Batı Şeria ve Gazze'deki İsrail kuvvetlerinin geri çekilmesi tamamlanacaktır.

Askeri kuvvetlerinin çekilmesiyle birlikte İsrail, kendi güçlerini yerleşim bölgeleri dışında tutması konusundaki yükümlülüklerini uygulayacaktır.

Genel düzene ve iç güvenliğe dair sorumlulukların VIII. maddede söz edilen Filistin Polis gücü tarafından üstlenilmesine uygun olarak belirlenmiş mevkilere yapılacak diğer çekilme işlemleri de kademeli olarak tamamlanacaktır.

XIV. madde: İsrail'in Gazze ve Eriha'dan çekilmesi

İsrail Gazze ve Eriha bölgelerinden 2 no'lu protokol ekinde detaylandırıldığı biçimde çekilecektir.

XV. madde: Anlaşmazlıkların çözümü

Bu prensiplerin ilanının veya geçiş dönemine ilişkin herhangi bir anlaşmanın tatbikat yahut yorumundan doğan anlaşmazlıklar X. maddeye göre oluşturulacak Ortak İrtibat Komisyonu görüşmeleri vasıtasıyla çözümlenecektir.

Görüşmelerin düzenleyemediği ayrılıkların çözümü tarafların üzerinde anlaştığı uzlaştırma kurulunca çözümlenebilir.

Taraflar geçiş dönemine ilişkin uzlaştırma kurulu vasıtasıyla çözümlenemeyen anlaşmazlıkları da tahkime götürebilirler. İki taraf onaylar onaylamaz Tahkim Kurulu oluşturulur.

XVI. madde: Bölgesel programlara ilişkin Filistin-İsrail Yardımlaşması

Her iki taraf çeşitli konularla ilgili görüşmede, 4 no'lu ek protokolde belirtildiği gibi bölgesel programlar anlamındaki "Marshall Planı"nı ve Batı Şeria ile Gazze'ye özgü programları içine alan bir başka planı teşvik etmek için uygun bir araç olarak bakar.

XVII. madde: Muhtelif fıkralar

Prensip, imzalanmasından bir ay sonra uygulama safhasına girer.

Prensiplerin ilanına eklenen protokollerin ve ilana ilişkin üzerinde anlaşılmış detayların bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekir.

Çev: Ahmet Varol

[Filistin](#)

Kaynak: [Filistin-İsrail Prensip Anlaşmasının İlan Metni \(Oslo\) - Kudüs Dergisi](#)

Yol Haritası Planı'nın Tam Metni

Birinci Merhale: (Dönüşüm / Seçimler) Ekim 2002 - Mart 2003

İlk Aşama: Ekim 2002 – Aralık 2002

- **Dörtlü Konsey**¹, tarafların görüşlerini alıp eylem planını ayrıntılı olarak geliştirecek. Aralık ayında bir araya gelecek olan **Dörtlü Konsey** ve **AHLC** (**İlgili Devletler Kurulu**)² toplantıda [eylem planını]³ kabul edecek.

- Yeni bir Filistin hükümeti tayin edilecek ve geniş yetkilerle donatılmış bir başbakanlık makamı kurulacak. Bunun için gerekli tüm kanuni düzenlemeler yapılacaktır.

- Filistin Parlamentosu, Filistin Devleti için anayasa uyum taslağı hazırlamak üzere bir kurul oluşturacak. Parlamento seçimleri için gerekli kanuni düzenlemeleri yapacak.
- İlgili Devletlerin yardımlarıyla bakanlar düzeyindeki **İlgili Devletler Kurulu** çabalarını yoğunlaştırmaya başlayacak.
- Filistin liderliği, yoruma mahal bırakmayacak bir şekilde İsrail'in barış ve güven içinde yaşama hakkı olduğu tekidini yineleyecek, silahlı intifadanın ve İsraillilere karşı tüm şiddet çeşitlerinin her yerde derhal durdurulması ve tüm Filistin kuruluşlarının İsrail'e yönelik kışkırtmalarına son vermesi çağrısında bulunacak.
- **Dörtlü Konsey**'le uyum içinde, [Filistin] Güvenlik biriminin yeniden yapılandırılması, [personel] eğitimi ve güvenlik işlerinin tekrar başlaması için ABD, Mısır ve Ürdün'den oluşan **Dış Denetim Meclisi**'yle birlikte ABD planının uygulanması gerçekleştirilecek.
- Filistin'in tüm güvenlik teşkilatları 3 birimde toplanarak geniş yetkilerle donatılmış İçişleri Bakanlığına bağlanacak.
- Yeniden yapılandırılmış ve eğitilmiş Filistin Güvenlik Teşkilatı ile ona mukabil gelen **İsrail Savunma Ordusu** [IDF], **'Tenet Planı'**nda⁴ anlaşmaya varıldığı üzere ve ABD'li güvenlik yetkililerinin katılımıyla üst düzeyde gerçekleşecek olağan toplantıların gereğine binaen, güvenlik işbirliği ve diğer sorumlulukları yerine getirme aşamasına yeniden başlayacaklardır.
- Parlamento toplantıları, uluslararası gözetimde gerçekleşecek olan güvenlik birimlerinin eğitimi ve Filistin yönetiminin diğer çalışmaları için yapılacak olan Filistin yetkililerinin seyahatine, İsrail hükümeti herhangi bir kısıtlama olmaksızın kolaylık tanıyacak.
- İsrail hükümeti, **"Britney Raporu"**nun tavsiyeleri doğrultusunda Filistin bölgeleri arasındaki hareketi engelleyen kısıtlamaları da içerecek şekilde insani durumu iyileştirecek.
- İsrail hükümetinin, sivil bölgelere saldırı, evlerin yıkımı, varlıkların müsadere edilmesi, cezalandırma şekillerinden bir çeşit olarak sürgün ve İsraillilerin [yerleşim] inşaatlarına kolaylık tanınması gibi güven yıkıcı eylemlere son vermesi.
- İsrail hükümeti, şeffaf denetim mekanizması aracılığıyla aylık kesintileri geri ödeme programına⁵ hemen başlayacak. İsrail hükümeti, Aralık 2002 sonuna kadar belli bir zaman cetveli içinde bloke ettiği paraları Filistin Maliye Bakanlığı'na aktaracak.
- Arap devletleri, gerek hükümetler gerekse özel olarak bireyler tarafından fanatik gruplara yapılan mali yardımları kat'i surette kesmek için harekete geçecek. Filistinlilere yapılacak yardımlar Filistin Maliye Bakanlığı aracılığıyla yapılacak.
- Mevcut İsrail hükümeti döneminde tesis edilen ve mevcut İsrail hükümetinin ilkeleri doğrultusunda hareket eden **Yerleşimci Hükümet**'in⁶ dağıtılması.

İkinci Aşama: Ocak 2003 – Mart 2003

- Parlamantonun, Başbakan'ın ve hükümetin yetki ve sorumluluklarını güvenceye alacak Filistin siyasi reformlarının sürdürülmesi.
- **Bağımsız Kurul**, demokrasi ve güçlü parlamentoya dayalı, kamu tartışmasına açık ve görüş beyan etme esasına dayalı bir Filistin anayasa taslağını yayınlayacak.
- Belediyeler Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle yetkiler yerel meclislere devredilecek.
- **Dörtlü Konsey** tarafından **Denetim Organı** tesis edilecek.
- **Çalışma Grubu**'nun (Task Force) kararları doğrultusunda yasama, yürütme ve ekonomi alanlarında, üzerinde anlaşılan fiili adımların Filistin tarafından atılması.
- Filistin Güvenlik Güçleri, kapsamlı olarak her ilerleme sağladığında; **İsrail Savunma Ordusu** hızlı bir şekilde 28 Eylül 2000'de işgal ettiği bölgelerden çekilecek. Çekilme işlemi Filistin seçimleri yapılmadan önce tamamlanacak. **İsrail Savunma Ordusu**'nun çekildiği yerlere Filistin Güvenlik Güçleri yerleşecek.
- İsrail hükümeti, seçimler için oluşturulan **Eylem Kurulu** tarafından seçmenlerin kaydedilmesi, adayların ve seçim görevlilerinin rahat hareket etmelerine yönelik yapılan yardımlara kolaylık sağlaması.
- İsrail hükümeti, kapattığı Filistin'in tüm ekonomik kurumlarıyla Doğu Kudüs'teki [Filistin] Ticaret Odası'nı yeniden açacak.

- **Anayasa Uyum Kurulu**, seçimlerden sonra oluşacak yeni parlamentoya kabul etmesi için kendi sunumu olan taslak belgeyi önerecek.

- Filistin ve İsrail tarafları, '**Tenet Planı**'na binaen yeni bir güvenlik antlaşması üzerinde uzlaşacak. [Bu uzlaş] Şiddeti, terörü ve kışkırtmayı durduracak etkin bir güvenlik organını içerecek. [Bu da] Yeniden yapılandırılan etkin Filistin Güvenlik Teşkilatı'nca uygulanacak.

- İsrail hükümeti, '**Mitchell Raporu**'na⁷ uygun ve yerleşim birimlerinin doğal büyümesini de içerecek şekilde tüm yerleşim aktivitelerini donduracak.

- Filistinliler, Filistin Parlamentosu için özgür, adil ve saydam bir seçim yapacaklar.

- **Bölgesel Destek:** Güvenlikle ilgili adımlar atıldıktan ve İsrail Savunma Ordusu güçlerinin 28 Eylül 2000 tarihinden önceki konumuna çekilmesinden sonra Mısır ve Ürdün İsrail'e büyükelçilerini gönderecek.

İkinci Merhale: (Geçiş Süreci) Haziran 2003 – Aralık 2003

- İkinci merhaleye geçiş fiili olarak ikame edilecek **Denetim Organı**'nın yardım ve **Dörtlü Konsey**'in kararıyla gerçekleşecektir. [Bu da] şartların ilerlemeye imkan sağladığı oranda olacaktır. **Dörtlü Konsey**'in denetimi ve tüm tarafların sorumluluklarını eda etmesi göz önünde bulundurulacak. İkinci merhale Filistin seçimlerinden sonra başlayacak ve 2003 yılı sonunda geçici sınırlara sahip bir Filistin devletinin inşasının mümkün olmasıyla sona erecektir.

- **Uluslararası Konferans: Dörtlü Konsey**, taraflarla anlaşarak [konferansı] düzenleyecek ve [bu] Filistin seçimlerinin başarıyla sonuçlanmasından sonra gerçekleşecektir. Filistin'in iktisadi yapısını desteklemek, İsrail ve Filistinliler arasında geçici sınırları olan bir Filistin devletinin kurulması imkanı etrafında görüşmelerin başlaması amaçlanacaktır.

- Bu toplantı açık olacaktır ve bu belgenin başında aktarılan ilkeler esas alınacaktır. Ortadoğu bölgesinde (İsrail-Suriye ve İsrail-Lübnan barışını içerecek şekilde) hedeflenen kapsamlı bir barışın gerçekleşmesi temelinde [gerçekleştirilecektir].

- Diğer Arap ülkeleriyle İsrail arasında intifadadan önce var olan ilişkilerin yeniden kurulması (ticari bürolar vs...).

- Bölgesel sorunları konu alan çok yönlü görüşmelerin canlandırılması (sular, çevre, ekonomiyi geliştirme, sığınmacılar ve silahlanmadaki sınır konuları).

- Seçilmiş yeni Filistin Parlamentosu, bağımsız, demokratik Filistin devletinin anayasasını onayacak.

- Güvenlik Anlaşması'nın ilk maddesi uyarınca, güvenlik işbirliğinin uygulanmasının sürdürülmesi, yasal olmayan silahların toplanması, silahlı grupların silahsızlandırılması.

- Filistin-İsrail görüşmelerinin geçici sınırları olan bir devletin kurulması hedefiyle yapılması. Daha önce varılan antlaşmaları, coğrafi konularda uzlaşmayı güçlendirmek için uygulamak.

- **Geçiş Süreci**'nde [oluşan ortak] anlayışın uygulanması, 2003 yılı sonu itibarıyla geçici sınırlara sahip bir Filistin devletinin kurulması, **Dönüşüm**'ü denetlemede uluslararası rolün [etkinliğini] güçlendirme.

- Geçici sınırları olan bir Filistin devletinin kurulmasıyla eş zamanlı olarak [Yahudi] "yerleşimler" konusunda [atılacak] adımların artırılması.

Üçüncü Merhale: 2004 – 2005 (Devlet / Daimi Statü Antlaşması)

- Üçüncü merhaleye geçiş, **Dörtlü Konsey**'in kararıyla olacaktır. **Dörtlü Konsey**'in gözlemleri ve tarafların eylemleri dikkate alınacaktır.

- **Uluslararası İkinci Konferans:** 2004 yılının başlarında taraflarla uzlaş sağlanarak **Dörtlü Konsey** tarafından düzenlenecektir. Geçici sınırları olan bir devlet üzere ittifak edildiğinin ikrarı, 2005 yılında sınırlar, Kudüs [ün statüsü], [Filistinli] mülteciler ve [Yahudi] yerleşim birimlerini kapsayacak şekilde daimi statü ve nihai çözüme ulaşmak üzere İsrail-Filistin görüşmelerini başlatmak ve mümkün olan en kısa sürede İsrail, Lübnan ve Suriye arasında Ortadoğu'da kapsamlı bir normalleşmeye yönelik ilerlemeyi desteklemek amacıyla [bu konferans düzenlenecektir].

- **Daimi Statü** antlaşmasına hazırlık olarak **Çalışma Grubu** tarafından hazırlanan belirli reformların çalışma takvimlerinde kapsamlı ve etkin ilerlemenin devamı.

- Güvenlik işbirliğinin sürekli ve etkin olarak devam etmesi, ilk merhalede uzlaşılan güvenlik antlaşmaları ve daha önceki diğer antlaşmaların gerekleri esas alınacak.

- Arap devletleri, İsrail'le doğal ilişkiler geliştirmeyi ve Beyrut'ta düzenlenen **Arap Zirvesi Girişimi**⁸'ne uygun düşecek bir şekilde tüm bölge ülkelerinin güvende olmasını kabul eder.

Çev: Mustafa EĞİLLİ

Dipnotlar:

- 1- Ortadoğu Dörtlüsü olarak ta bilinen ABD, Rusya, BM ve AB'nin oluşturduğu konsey. (M.E.)
- 2- İsrail - Filistin sorununun çözümüne destek veren AB, Arap Birliği, ABD ve Japonya. (M.E.)
- 3- Köşeli parantez içinde verilen bilgiler mütercime aittir.
- 4- CIA Başkanı George Tenet'in, İsrail - Filistin sorunun çözümü için 10 Haziran 2001'de açıklamış olduğu ateşkes ve güvenlik düzenlemelerini içeren plan. (M.E.)
- 5- Uluslararası anlaşmalar gereği İsrail'in Filistin'den elde ettiği gümrük, katma değer ve diğer vergi gelirlerinden Filistin Yönetimine ödemesi gereken kısmi tutarların aylık cetveli. (M. E.)
- 6- Siyonist yerleşimcilerin işgal ettikleri Filistin topraklarında inşaat ve imar konularında faaliyet gösteren gayri resmi teşkilat veya bir nevi yerleşim birimleri kooperatifi. (M.E.)
- 7- ABD'li eski Senatör George Mitchell başkanlığında Süleyman Demirel'in de yer aldığı Ortadoğu Komisyonu'nun 2001'de, Filistin'deki durumu konu eden ve sorunu yerinde inceleyip güven artırıcı önlemleri içeren çözüm önerilerini BM'ye sundukları rapor. (M.E.)
- 8- 29 Mart 2002 tarihinde Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta toplanan Arap liderlerinin, 'Suudi Arabistan Barış Girişimi'ni görüş birliğiyle kabul ederek oluşturduğu inisiyatif. (M.E.)

[Filistin](#)

Kaynak: [Yol Haritası Planı'nın Tam Metni - Kudüs Dergisi](#)

Emperyalist Kuşatma Karşısında İran ve Geleceği Kudüs Dergisi

Rıdvan Kaya: Konu başlığımız İran, İran'daki son gelişmeler. Fakat tekil bir ülke olarak sadece İran'ı, İran'daki gelişmeleri, yaşanan tartışmaları ele almayacağız. Daha ziyade ABD'nin özellikle 11 Eylül sonrası ivme kazandırdığı dünyanın yeniden dizaynı, emperyalist hedefleri ve çıkarları doğrultusunda dünyayı yeniden biçimlendirmesi sürecinde İran'a karşı başlatılan 'örtülü savaş' ya da adına 'kuşatma' diyebileceğimiz gelişmeler; kısaca ABD'nin imparatorluk sürecinde İran'ın konumu üzerine sohbet edeceğiz.

Bu çerçevede İran'daki gelişmeleri, yaşananları, ortaya çıkan tartışmaları, iktidar-toplum ilişkilerini nasıl yorumlayabiliriz? Bunlara ilişkin yaklaşımımız, bakış açımız daha da önemlisi bundan sonrası için tavrımız ne olmalı? 1979 İran İslam Devrimi'nden beri ABD-İran ilişkilerinin çok gergin olduğunu, zaman zaman çatışma boyutlarına vardığını biliyoruz. Fakat özellikle 11 Eylül sonrası dönemde bu kesintisiz biçimde süren gerginlik ya da karşılıklı politikası daha yoğun bir kuşatmaya dönüştü. Afganistan işgali ile başlayıp Irak'ın işgali ile devam eden süreçte İran hedef ülke konumuna oturuyor ABD açısından. Bir anlamda ABD 11 Eylül sonrasında **"teröre karşı savaş"** adı altında meşrulaştırmaya ve yaygınlaştırmaya çalıştığı yaklaşımına, dünyanın geneline yaymaya çalıştığı sıkı yönetime İran'ı da dahil etmeye çalışıyor. Açıkça İran'ı çeşitli açılardan kuşatmaya çalışıyor. Bunun ne tür boyutlar kazanacağı, askeri boyuta varıp varmayacağı şu anda belli değil ama bütün bunları içeren açık bir tehdit söz konusu. Geçen yıl Bush'un ağzından Kuzey Kore ve Irak'la birlikte İran da **"şer eksenini"** içinde sayılmıştı. Şimdi bir yandan Atom Enerjisi Kurumu gibi uluslararası kurumlar aracılığıyla, bir yandan ülke içinde meydana gelen muhalefet hareketleri ya da protestolar aracılığıyla İran'daki sistem/rejim zayıflatılmaya, kuşatılmaya, baskı altına alınıp değiştirilmeye çalışılıyor. Zaten Amerika da bunu inkar etmiyor. 'Rejim değiştirme' adı altında kendilerine bir misyon yüklediklerini biliyoruz. Afganistan ve Irak bunun somut örnekleri. İran'da da bunu gerçekleştirmeye çalışacakları görülüyor.

Tüm bu yoğun görüntü ve gündem içerisinde, "bütün bu olan bitenin arkasında ne var?" sorusunu ben Ali Bey'e yöneltmek istiyorum.

ABD İran'dan ne istiyor? Niçin İran ABD tarafından hedef alınan bir ülke konumunda? ABD'nin öne sürdüğü birtakım iddialar söz konusu. Bunların gerekçe veya bahane olduğu tartışmasından ayrı olarak, İran'ın ABD açısından niçin sorun teşkil ettiğini açıklayabilir misiniz?

Ali Bulaç: Bütün dünyada bir küresel operasyon sürüyor. 1991 Körfez Savaşında baba Bush "yüz sene sürecek yeni bir dünya düzeni kuruyoruz" şeklinde bir demec vermişti. Yeni bir dünya düzeni kuruluyor ve bu küresel ölçekte bir operasyon. Benim kanaatime göre İran bu operasyonun hem

nesnesi hem öznesi durumunda bir ülke. Irak, Türkiye, Ürdün, Filistin ve diğer havzalar buna maruz kalıyor. Şu veya bu şekilde etkileniyorlar.

Fakat İran daha farklı bir konumda. Çünkü böyle bir operasyonun yakın tarihte ortaya çıkmasını gerekli kılan en önemli unsur bizzat İran'ın kendisi oldu. Bu da 1979'daki İslam devrimiyle ortaya çıktı. Bu anlamda ben İran'ı bu operasyonun hem öznesi, hem nesnesi olarak görüyorum.

Şimdi İran'da neler oldu? Ona kısaca bakalım:

1979'da bir halk devrimi oldu. Milyonlarca insan yaşlı bir mollanın - ki, o zaman 78 yaşındaydı- etrafında toplanıp 2500 yıllık, dünyanın en köklü rejimlerinden birini devirdi. Şah'ın rejimi bölgenin en güçlü rejimiydi. Ve eğer bu konudaki bilgiler doğru ise dünyanın 5. büyük ordusuna sahipti. Fakat bir halk devrimiyle bu rejim yıkıldı.

Son 200 yıllık yakın tarihimizde üç büyük halk devrimi oldu. Birincisi 1789 Fransız Devrimi, ikincisi 1917 Bolşevik Devrimi, üçüncüsü ise 1979 İran İslam Devrimi. Böyle köklü ve büyük devrimlerin çok yaygın ve derinlemesine işleyen etkileri olur. Fransız Devrimi'nin bütün dünyaya etkisi oldu. Osmanlı, Avusturya-Macaristan ve Rus imparatorluklarının yıkılmasının en önemli sebeplerinden biri Fransız Devrimi ile ortaya çıkan ideallerin ,milliyetçi akımları doğmasıydı. Ve tabiki toplumsal yapıyı parçaladı. Arkasından Sovyet devriminin de büyük etkisi oldu. Hatta dünya nüfusunun yarısı, yaklaşık iki buçuk milyar insan, Marksist evren içerisinde yer aldı. Doğu Avrupa'dan Çin'e kadar, Afrika'da, Ortadoğu'da, Latin Amerika'da insanlar Marksist rejimler kurdular. Sosyalist-Marksist hareketler batı ittifakı içinde yer alan ülkelerin de yapılarını derinden etkilendi. Bunun en canlı örneği ise Türkiye oldu.

Tabiki İslam devriminin de bir etkisi olacaktı. Çünkü bu, kelimenin gerçek anlamıyla bir **devrim**di. Hatta bir çok gözlemcinin de kabul ettiği gibi, sadece yatay anlamda değil dikey anlamda da derinlemesine bir etkisi vardı. 19. yy.dan bu yana dinin tamamen ortadan kalkacağı varsayılırken, önderliğini ulemanın/din adamlarının yaptığı bir devrim oldu. Ve milyonlarca insan bunların arkasından gitti ve bir monarşiyi devirdiler. Bu bir aydın devrimi değildi. Yani Batı'da olduğu gibi aydınların kamusal alana çıkıp siyasi iktidar talebinde bulunmaları veya mevcut iktidara baş kaldırmaları olayı değildir. İmam Humeyni'nin yaptığı şey, derin bir tarihsel perspektiften bakıldığında, bence İran'ı on yıllığına modern tarihin rayından çıkarmaktı adeta. Tarih dışı yaşadı. Kendine özgü tarihsel bir alan yarattı ve bunun çok büyük etkileri oldu. Nitekim başta Türkiye olmak üzere tüm Ortadoğu ülkelerine hatta Uzak Asya'ya kadar, Müslüman ve Müslüman olmayan toplumların üzerinde derin etkisi oldu. Bazı araştırmacılar Romanya'daki Çavuşesko'nun devrilmesine de ilham kaynağının İran devrimi olduğunu söylüyorlar. Müslüman olmayan ülkelerde de bu şekilde rejim değişikliklerine yol açtı.

A. Dursunoğlu: Afrika Ulusal Kongresi'nde olduğu gibi.

A. Bulaç: Evet. Bence o güne kadar dünya düzeni iyi-kötü bir şekilde devam ediyordu. İki kutuplu bir dünya vardı. Sovyetler dünyanın bir bölümünü paylaşmıştı. Öbür bölümü de ABD'nin elindeydi. Ortadoğu bir tarafıyla Sovyetlerin öbür tarafıyla ABD'nin nüfuz sahası içindeydi. Çok büyük bir sorun yoktu.

Fakat İran Devrimi'yle birlikte, bence tarihte ilk defa halklar, toplumlar, sokaktaki insan, küçük insan ve onun cemaati, onun grubu, yaşadığı toplumun siyasi rejimleri karşısında bir **özne** olarak ortaya çıktı. Özne olduğunu hissetti. Yani ben istersem yapabilirim dedi. Niçin bu rejimde yaşıyorum? Niçin baskı altındayım? Niçin benim yönetimim, hükümetim, devletim mesela milli geliri bu şekilde bölüştürüyor? Niçin İsrail her istediğini yapıyor da ben Filistinlilere yardım edemiyorum? "Niçin bir izzet ve şeref içinde değilim?" diye sormaya başladı. Bunun da bir imkan olduğunu gördü. Çünkü toplumları korkutan en büyük faktör ordulardır. Fakat ordularında bir noktadan sonra işe yaramadığı ve halkın dev çoğunluğu karşısında eridiği ve geriye çekilmek zorunda kaldığı da ortaya çıktı.

1979'dan sonra Ortadoğu'daki bütün rejimler güvensiz duruma düştüler. Ve hemen arkasından önemli tedbirler alındı. Ben 12 Eylül askeri darbesinin İran İslam Devrimi'nden hemen sonra bir kontra tedbir olarak yapıldığını düşünüyorum. Yani her şey bir bakıma kontrol altına alındı. Bölgede de çeşitli tedbirler alındı. Fakat bir kere bir fikir ateşlendi mi barut etkisine dönüşür ve dalga dalga bütün bölgeye yayılır. Batı'nın veya dünya sisteminin devrime verdiği en önemli cevap -ki çok haince bir cevap oldu - savaşa oldu. Bir devrimi bloke etmenin, onu durdurmanın, ideolojisinin ihraç olmasına engel olmanın en etkili aracı da buydu. Ve işte Saddam Hüseyin'i provake edip, onun arkasına geçip İran üzerine saldırttılar. Sekiz sene süren savaşta bir çok insan gereksiz yere hayatını kaybetti, çok büyük kaynaklar heba edildi. Beşeri, iktisadi ve tabii kaynakların heba olmasından da öte bence en önemli etkisi devrimin İran sınırları içinde hapsedilmesi, bloke edilmesi sonucunu doğurmasıdır. Eğer İran-Irak savaşı olmasaydı çok hızlı bir şekilde bölgeye sirayet edecekti bu devrim. Bu günkü bütün bu olayların gerisine, yani son 20-25 seneye indiğimizde, bütün bu olayların ilk hareket noktasında İslam devrimini görüyoruz. Dolayısıyla bütün bu olayları tetikleyen siyasi,

iktisadi, uluslar arası ilişkilerin, bölgenin jeo-stratejik, jeo-politik durumunun bu hale gelmesinde, İslam devrimi çok büyük rol oynadı.

Çünkü devrimden sonra- hatta İran devrimi değil, **İslam Devrimi** demek lazım; çünkü İran'daki Müslüman unsurlar gerçekleştirmiştir bu devrimi- İslam Devrimi'nden sonra Filistin'de intifada hareketleri ortaya çıktı. Mahalli İslami gruplar, din adamları/ alimler hareketin başına geçip muazzam bir potansiyeli harekete geçirdiler, fişegi ateşlediler. Bir defa ABD'nin bu açıdan İran'la görülecek bir hesabı var devrim dolayısıyla. İkincisi devrim başarılı oldu. Tabi ki içeride karşılaştığı birtakım sorunlar var ve aşmakta çok zorluk çekeceği, aşamayacağı sorunlarda vardır. Devrimcilerin, yöneticilerin hatalarından, yanlış politikalarından kaynaklanan sorunlar vardır. Ama 1979'la 2003 arasını dikkatle gözden geçirdiğimizde görüyoruz ki, İran devrimi başarılı olmuştur. 24 yıl bağımsız bir politika izlemiştir. Dünyaya meydan okumuş, tek başına yaşamıştır. Ekonomik durumu diğer ülkelerle mukayese edildiğinde, bakıyoruz ki çok da kötü bir durumda değil.

Alptekin Dursunoğlu: Bir ekleme yapayım: Birkaç gündür mecliste tartışılan bir konu var. İran'da fiyatlar, doğalgaz, telefon, tren, uçak, vs. kalemlerde yüzde 45-50 oranında indirimler yapıldı. Bunun kaynağı bütçe fazlası. Bu yıl bütçenin 10 milyar dolar fazla verdiği açıklandı. Son yapılan fiyat indirimlerinin kaynağı da işte bu bütçe fazlası. Ayrıca Şirket-i Neft-i Pars adlı devlet şirketi Japonya borsalarında oynuyor. Sony firmasının yüzde 70'inin İranlıların eline geçtiği söyleniyor. Borsada büyük paralar kazanıldı. Yani İslam dünyasının geneline göre İran ekonomik olarak çok iyi durumda.

Rıdvan Kaya: Yani bunları, devrimin ayakta kalmasının göstergeleri olarak mı değerlendirmeliyiz?

Ali Bulaç: Tabi ki. En önemli şey ayakta durması. Devrimci bilincin yok olmaması, bu devrime sahip çıkabilecek çok kuvvetli bir tabanın hala var olması ve bunun da giderek daha fazla farkına varması. Özellikle bu son olaylar, Irak'a yapılan müdahalenin, içine girdiği bu yeni süreçte, bence devrim yeni bir ivme kazandı. Olaylara batı medyasının çizdiği tablodan bakmamak lazım, tam aksine devrimin farklı nedenlerle yapıldığını ve daha görmesi gereken çok fonksiyonu olduğunu insanlar bir kere daha anladılar.

Rıdvan Kaya: Yani Irak olayıyla beraber devrimci etkinin yayılma tehlikesi tekrar belirginleşti Batı açısından.

Ali Bulaç: Evet. Hatta biliyorsunuz, Birinci Körfez Savaşından sonra İkinci Körfez Savaşına kadar bölgenin bu statükoda kalmasının temel sebeplerinden biri de İran İslam Devrimi'ne karşı duyulan korkuydu. Mesela anlaşmaya göre Saddam Hüseyin ağır silahlar kullanamazdı, tank, uçak kullanamazdı. Şiiler güneyde ayaklandılar fakat Suudi Arabistan ve İsrail bir değerlendirme yaptı ve Türkiye'de buna katıldı: "Eğer Şiiler orada başarı kazanırlarsa İran'ın etkisi Suriye'den kuzey Afrika'ya kadar yayılacak ve burada hiçbir rejimi ayakta tutmak mümkün olmayacak, İsrail'in güvenliği kesin tehdit altına girecek. O halde Kürtlerin ve Şiilerin hareketinin bastırılması gerekir." Yani İran İslam Devrimi'nin etkisi o kadar çok yönlü ki, bunu zaman zaman insan doğru hesap edemiyor. Ama netice itibarıyla büyük sistem açısından, başını ABD'nin çektiği küresel sistem açısından, İran kötü bir örnektir. Yani bütün ülkelere, bütün devrimci ruhlara, muhalif güçlere, gayr-ı memnunlara, kızgınlara, mağdurlara kötü örnek oluyor. Sisteme karşı direnmek... Evet bu mümkündür ve bunun örneği İran'dır. Ama tabi ki İran bir yeryüzü cenneti değildir. Orada sivil bir devlet yok insanların elinde. Kendilerinden kaynaklanan çok yanlış şeyler de yapıyorlar fakat bu ayrı bir konu.

Rıdvan Kaya: Genel manada söylüyorsunuz yani.

Ali Bulaç: Evet. Ve bence devrim genel manada başarılıdır. Çevre ülkelere ve ezilmiş bütün toplumlara örnek olması dolayısıyla da Amerika'nın İran'la başı derttedir. Üçüncü önemli bir sebep var: Basra Körfezi, Hazar Havzası ve Orta Asya cumhuriyetlerindeki enerji kaynaklarına ulaşmak istiyorsanız, İran otomatikman güzergah üzerinde bir engeldir. Hiçbir şey yapmasa bile, orada bir İslam devleti olmasa bile İran'la uğraşmak zorundasınız. Dolayısıyla İran bu açıdan da hedeftir ve Amerika'nın bununla başı derttedir. Onu bir şekilde bir mecraya koymak mecburiyetindedir. Niçin İran sıraya konulmuştur diye düşündüğümüzde bizim aklımıza gelen somut gerekçeler bunlardır.

Rıdvan Kaya: Bir şey daha eklemek istiyorum. 90'lı yılların ortalarında İran'la ABD'nin ilişkilerinin düzelebileceği tartışmaları yaşanıyordu. Ne kadar gerçeklik payı var ayrı bir şey. Ama en azından böyle bir hava vardı ve İran'ın gerek söyleminde gerekse pratiklerinde bunu doğrulayacak gelişmeler de vardı. Son dönemde yeniden yoğun bir gerginlik çıktı ABD ile aralarında. Şu anda savaştan, işgalden, kuşatmadan bahsediliyor. Son dönemin 90'lı yıllardan farklılığı ne?

Ali Bulaç: Öncelikle bu sorunun çok önemli olduğunu belirtiyim. Yani hayati bir soru bu. Şimdi bunun iki boyutu var. Birincisi pratik boyutu, ikincisi entelektüel boyutu. Entelektüel düzeyde de 80'lerden ve özellikle 90'lardan sonra başlamak üzere , ABD ile bir uzlaşma içerisinde yeni bir dünya kurulabileceğini savunan, hatanın büyük bölümünü Müslümanların kendilerinden kaynaklandığını

iddia eden, entelektüeller ortaya çıktı. Muhammed Arkun'dan Hasan Hanefi'ye, Abdulkerim Suruş'tan Türkiye'deki bir çok aydına varıncaya kadar böyle bir entelektüel kuşak bunu savundu.

Fakat 11 Eylül ve arkasından ABD'nin bir bakıma gerçek yüzünü gösterip Afganistan ve Irak'a operasyon düzenlemesi, bu teorinin ne kadar boş olduğunu ortaya çıkardı. Çünkü ABD hiçbir ülke ile ne uzlaşır, ne de herhangi bir kaynağı bölüşür. Özellikle şu an yönetimde olan ekibin böyle bir düşüncesi, ideali de olamaz.

İkincisi politik yönden İran çok büyük bir devlet. Yani tecrübeli bir devlet. Zaman zaman bu yönde politikalar geliştirdiği izlenimi verse bile bunu tamamen pragmatik bir çerçevede düşünüyor. Ama tabii içerde de bunun yansımaları vardır. şu anda onların tezi iflas etmiş durumda. Yani tırnak içinde söylüyorum orada radikaller, muhafazakarlar Ali Hamaney'i takip ederler. şu anda onlar haklı duruma çıktı ve onlar güçleniyor. Hatemi'nin dışa açılma, sivil toplumun gelişmesi düşüncesi doğru ve yapılması gereken şeylerdi ve bunların arkasından da bazı çevrelerin beklentileri ABD ile bir uzlaşma noktasına kadar gidilmesi, bölgede ABD ile iş yapılması gibi şeylerdi.

Rıdvan Kaya: Medeniyetler arası diyalog gibi kavramlar.

Ali Bulaç: Bunun çok boş olduğu ortaya çıktı. İnsanlar bundan da ümidini kesti. Çok daha kötü bir duruma gelindi.

Rıdvan Kaya: Herkes kendi konumunu netleştiriyor.

Ali Bulaç: Evet. Buna da yol açan İslamcılar -Müslümanlar değil-, ABD'nin bizzat kendisi ve izlediği tutum. Tabi burada İsrail faktörü de var.

Rıdvan Kaya: Belki bu söylediğiniz ABD'nin İsrail ile olan ilişkileri de 90'larda gelişen sanıyı yıkan faktörlerden bir tanesi. Örtüsüz destek, sürekli destek, ne yaparsa yapsın arkasında olması, ABD'nin bir anda politika değiştirmeyeceğinin göstergesi.

Burada İbrahim Karagöl'e söz vermek uygun olacak sanırım. İbrahim Bey, sizce ABD'nin İran'a bakışı, İran'a yönelik hedefleri, planları neler?

İbrahim Karagöl: Bir kere Amerika'nın İran'a bakışını belli dönemlere ayırmak lazım. Ali Bey 24 senelik devrimi kendi içinde başarılı olarak niteledi. Kendi içerisinde tutarlılığı açısından, ayakta kalabilmesi açısından başarılı görülebilir de.

Amerika'nın İran'a bakışında değişiklikler oldu. Mesela 1979'dan Körfez Savaşına kadar sert bir bakış açısı vardı. Yani bu rejimi yok etmeye, mahkum etmeye, hapsedmeye yönelik bir bakış açısı vardı. Körfez Savaşından sonra ve 90'lardan 2000'li yıllara hatta 11 Eylül'e kadar ABD'nin İran'la ilişkisi çok farklı bir şekilde seyretti. Yani İslâmi bir tehdit algısından ziyade, bölgesel askeri ve siyasi güç dengeleri üzerinde şekillendi ve bazı yakınlaşma alametleri görüldü. Mesela Clinton döneminde Halkın Mücahitleri örgütü, terör listesine alındı. Gerçi Clinton'un ikinci döneminde listeden çıkarıldı. Orta Asya ve Basra Körfezi üzerindeki güç mücadelesi sürüyordu. Ancak ilişkiler devrim tehdidi niteliğini değiştirdi; daha ziyade askeri, ekonomik ve siyasi bir niteliğe dönüştü.

Burada şöyle bir şey oldu: Mesela 1995 yılında ilişkilerin düzelme alametleri belirmişti. 1997'de Almanya ve Fransa'nın Rusya ile birlikte Orta Asya, Kafkaslar üzerine yaptıkları -tırnak içinde- "çıkarma harekatı" İran'la birlikte tamamlanabildi. Yani Avrupa'nın merkezinden Moskova'ya, oradan Basra Körfezi'ne kadar uzanan bir ekonomik güvenlik hattı oluşturuldu. Bu hat ABD'nin Kafkaslar ve Orta Asya'ya yönelik projelerine çok ağır darbeler vurdu; neredeyse projelerinin çoğunu bitirdi. Almanya ve Fransa, Rusya'yla çok derin askeri anlaşmalar yaptılar. Asya doğal gazını Avrupa'nın merkezine götürecektir boru hatları projeleri geliştirdiler ve bu hattı Basra Körfezine kadar ulaştırdılar. Hatta Basra Körfezi'nde askeri üs tartışmaları bile başladı. Bu dönemde Amerika ile İran arasında ilişkiler bu çerçevede seyreliyordu. Yani ABD-Türkiye-İsrail bir taraftan Orta Asya ve Kafkaslara hakim olmaya çalışırken, öbür taraftan Avrupa, Rusya ve İran arasında böyle bir denge hattı oluştu. Bu, ABD-İran ilişkilerini yeniden sertleştirmeye başladı; bu sertlik, rejim veya devrim/İslâm tehdidi ekseninde değil de, ekonomik, siyasi ekseninde oldu. Bugünden sonrasını görmek için bu ayrımı yapmak lazım. 11 Eylül'e kadar böyle bir süreç vardı. Mesela o proje en son Afganistan'a müdahalesini yaptı. Herkesin bildiği gibi Ahmet şah Mesud Strazburg'a çağırıldı. Ve Taliban'ı devirmek için kendisine ekonomik ve askeri yardım taahhüt edildi. Avrupa Parlamentosu'nda konuşturuldu. AB'nin en üst organlarında ilgi gördü ve en üst liderleri tarafından kabul edildi. Ahmet şah Mesud Kabil'e döndükten bir hafta sonra öldürüldü. Kısa bir süre sonra 11 Eylül saldırıları oldu ve Amerika'nın İran'a bakışı yeniden değişti. Bir kere 1990'dan 11 Eylül'e kadar olan dönemi ayırmak gerek. Çünkü bu dönemde ABD-İran ilişkilerini belirleyen İslâm ve İran İslâm Devrimi değil. Bu dönemde daha ziyade bölgesel ekonomik ve siyasi rekabet belirleyici ve İran'ın işbirliği yaptığı güç merkezleriyle ilgili bir şey var. Yani AB, Rusya ve Çin ile İran arasında çok sağlam bir işbirliği süreci gelişti. Hatta o dönemde Türkiye de Çin ile o bölgeye yakınlaşmaya başladı. Orta Asya'da yeni oluşumlar çıkıyordu. 11 Eylül'den sonra

her şey tersine döndü. ABD'nin İran'la ilişkisi açısından 11 Eylül'ü biraz bağımsız bir şekilde değerlendirmek lazım.

R. Kaya: Buraya kadar İran ile Amerika arasındaki ilişkilerin genel çerçevesini çizdik. İran ile Amerika arasındaki ilişkilerde sorun ne diye bakıldığında, temel veri olarak söylenmesi gereken şeyler üzerinde durduk. Ama bir de ortada ileri sürülen tezler, gerekçeler var. Irak deneyiminden elde edilen tecrübeyle ileri sürülenlerin ne kadar gerçekçi ve tutarlı olduğunu biliyoruz. Bütün bunların emperyalist yayılma malzemesi olarak ayrıntılı şekilde kullanıldığını gördük. ABD şimdi ise bunların gerçekliği ortaya çıkmamasına rağmen hiçbir şey olmamış gibi davranıyor. Şimdi benzeri bir sürecin İran için de yaşanabileceğini bütün dünya kamuoyu az çok tahmin edebiliyor. Peki ama İran üzerinde ileri sürülen bu bahanelerin hiç mi gerçeklik payı yok? Yani "İran'ın kitlesel imha silahı üretmesi", "teröre destek vermesi", "bölge için, dünya için, dünya barışı için tehdit olması"... bunları tartışalım. Elbette Amerika'nın bakış açısıyla olaya bakmayacağız. Ama bu tezi ileri süren insanlar neyi kast ediyor, varmak istedikleri nokta ne ve bunun gerçeklik payı nedir?

İ. Karagül: Ben 90'lardan sonra İran devriminin o zamanki dünya sistemi arayışları için tehdit olmaktan çıktığını düşünüyorum. İran'daki rejimin tehdit olarak algılanması yavaş yavaş minimum düzeye iniyordu. Yani İran'ın temsil ettiği İslâm devrimi ihracının hem bölgesel hem de uluslararası düzeyde tehdit olarak algılanması epeyce giderilmişti. Çünkü İran, bölge ülkeleriyle çok yakın işbirliğine gitmişti; Suudi Arabistan'la, Körfez ülkeleriyle.. Suudi Arabistan ile savunma işbirliği anlaşması dahi imzalandı. Batı ile çok iyi ilişkiler kurmaya başladı. Avrupa ile çok köklü ilişkileri vardı. Amerika ile bir şekilde diyalog kapıları açılmış, Körfez Savaşından önceki şartlar yani rejimi boğmaya yönelik şartlar ortadan kalkmıştı. Bu anlamda İran dünya sistemi için, 1990'la 2000 arası küresel sistem arayışları için tehdit olarak algılanmadı. Yeniden tehdit olarak öne sürülmesi 11 Eylül'den sonra oldu.

11 Eylül'e kadar dünya sistemi arayışları daha dengeliydi. ABD önderliğinde belirli güç merkezleri ile birlikte bir paylaşımı, bir dengeyi esas alıyordu. Uluslararası hukukun önceliğinde bir dengeyi; refah ve ekonomik paylaşımı esas alıyordu. ABD'nin öncülüğünde bir devletler komisyonunun oluşturulabileceği kanaati vardı. Bu en iyi 91'de Körfez Savaşında görüldü. Sanırım 28 ülke operasyona destek verdi. Bundan ABD şu sonucu çıkardı: dünya benim peşimde birleşiyor ve benim öncülüğümde bir dünya sistemi oluşacak. Clinton dönemi bu seyrile devam etti ve yararlı tartışmalar oldu aslında. Yani umutlar arttı, daha adil bir dünyanın kurulacağına dair. İslâm dünyasının -yalnızca İran'ın değil- küresel bir tehdit olarak algılanması olayını bundan biraz ayrı tutmamız lazım.

A. Bulaç: O 11 Eylül ile oldu.

İ. Karagül: Orası farklı bir boyut ve ayrıca tartışmak lazım. Ama İran üzerinden bu tehdit ortadan kalktı. 11 Eylül'den sonra bu tehdit öne sürülüyor, hâlâ olduğu gibi. On yıllık küresel sistem arayışı 11 Eylül'le birden değişti. Amerika diğer güç sistemleriyle paylaşımı, birlikte oluşturulacak bir küresel sistemi reddetti. Tek taraflı bir sistem kurmaya gitti. Sorun da buradan kaynaklandı. Bu açıdan bakılınca İran ile ABD arasındaki sorun Fransa ile ABD arasındaki sorundan tamamen farklı değil. Yani sadece İslâm'ın değil, sistem arayışlarının ortaya çıkardığı ciddi bir sorun var. Bu, zamanla Türkiye-ABD arasında da çıkabilecek bir sorun; ki çıktı zaten. Bu anlamda 11 Eylül'den sonraki Amerikan politikasını ayrıca ele almak lazım. 11 Eylül'den öncesini de, hatta Bush döneminden öncesini de ayrıca ele almak lazım. Bir kere ABD, Bush döneminden sonra yepyeni bir doktrin ile yepyeni bir dünya tasarımı ile ortaya çıktı. Dünyayı müttefikleriyle yada diğer güç merkezleriyle değil, tek başına düzenlemeyi kararlaştırdı. Bunu da dünyaya duyurdu zaten. ABD uluslararası hukuku bir tarafa itti. Uluslararası sözleşmeleri tamamen işlevsiz hale getirdi. Dünya sisteminin temelleri olan kurumlari bunlardan bir tanesidir. Yani kendine göre bir gelenek oluşturmaya başladı. Mesela **Önleyici Savaş Doktrini** devre dışı bıraktı. Yeni bir siyasi gelenek oluşturmaya başladı. Mesela **Önleyici Savaş** gerekçeler öne sürdü. Yani kendisi için ve yakın anglo-Amerikan ittifak için tehlikeli gördüğü ülkeleri 'şer eksenli' ilan etti. Bir takım örgütleri ve hareketleri tehdit olarak ilan etti. Ama bu şer eksenli kavramı dar bir kavram. Yani Amerika'nın tehdit olarak algıladığı şeyler bunlarla sınırlı değil; çok daha geniş ve ikinci etapta Türkiye'nin, hatta Arjantin'in olduğu geniş bir yelpaze. Burada ABD, İngiltere ve İsrail'in oluşturduğu bir üçlünün öncülük ettiği bir dünya tasarımı var. Bu, ABD'yi bir **dünya imparatorluğuna** dönüştürecek bir tasarım. Ortadoğu'dan Orta Asya'ya, güneydoğu Asya'dan Latin Amerika'ya kadar köklü düzenlemeler içeriyor. Yani sadece İran'a veya Suriye'ye, Irak'a veya K.Kore'ye yönelik değil. Aslında sorun, genel projenin sadece birer parçaları şeklinde değerlendirilmesi lazım.

Tabii, İran-ABD ilişkilerini tartışırken sadece İran'la ABD'nin ilişkilerini tartışırsak sağlıklı çözümlere ulaşamayabiliriz. Belki bir kısmına ulaşırız; ama genel haritayı göremeyebiliriz. Burada Washington'un yukardan baktığı bir dünya haritası var ve bu dünya haritasında herkes payına düşeni alıyor. Ve her ülkenin zaafı kullanılıyor. Amerika tarafından zaaf olarak görülenler kullanılıyor. Kimisi için İslâm tehdidi, İslâmi canlanma; kimisi için kitle imha silahları, kimisi için etnik, sosyal,

ekonomik problemler kullanılıyor. Amerika bunları kullanırken aslında hiçbir meşruiyet kaygısı yok. Artık ortada meşruiyeti sorgulayacak bir uluslararası statüko da yok; yani hukuk da yok, siyasi gelenek de. Kurumların devre dışı olmasının sebebi bu zaten. Ülkelerin iç düzenlemelerinin, yasal düzenlemelerinin değiştirilmesi, bütün vatandaşlık ve iç güvenlik kanunlarının değiştirilmesi, bunlar sadece o ülkelerin terörü tehdit olarak algılamalarıyla olmadı, belli bir dayatma sonucu ortaya çıkartıldı. Mesela bugün Marmara Denizi'ndeki gemileri bile Amerika arama yetkisine sahip. Dünyanın bir çok yerinde bu böyle. Basra Körfezi'nde, Doğu Akdeniz'de, Hint Okyanusu'nda Amerika'nın izni olmadan balıkçılar bile ava çıkamıyor. Böyle bir durum var. Amerika'nın önünün açılması için uluslararası kurumlar devre dışı bırakıldı ve işlevsiz hale getirildi. BM bugün işlevsiz bir kurumdur, yan kuruluşları da işlevsizdir ve bence BM bugün *üçüncü dünya* ülkelerinin işçi bulma kurumu gibidir.

Dolayısıyla, İran'la ilişkileri de bu çerçevede değerlendirmek lazım. Burada öne çıkan terör, kitle imha silahları ve rejim değişikliği... Bunların ayrı ayrı değerlendirilmesi lazım ve bazılarını bizim karşı çıkamamız lazım. Ben şahsen silahsızlanma politikalarına şiddetle karşı çıkılması gerektiğine inanıyorum. Özellikle Ortadoğu'da silahsızlanma politikalarına çok şiddetle karşı çıkılması gerektiğine inanıyorum. Çünkü Ortadoğu'daki güç dengelerini çok kötü bir şekilde bozuyor. Sadece bu değil. Zaten güç dengelerini bozmak ABD'nin öncelikle hedefi. İsrail'in önündeki bütün güçleri yok etmek. İsrail için tehdit olabilecek bütün askeri güçler yok ediliyor. Bu İran olabilir, Saddam olabilir; hiç fark etmez onlar için. Tehdit olabilecek bütün güçler gidecek. Yarın Türkiye de aynı gözle görülebilir ve bu ihtimal çok yüksek. Yani bu açıdan diyorum ki, sorun İran rejiminin niteliğinden kaynaklanmıyor. Birinci derecede İsrail'in güvenliği var; bir de ABD'nin Orta Asya ve Ortadoğu genelinde, yeni bir harita, yeni bir güçler dengesi oluşturması söz konusu. Bu güçler dengesinde oyunu bozan tasfiye ediliyor. Bunun için de zaafılar, etnik, dini vs. problemler kullanılıyor. Yani silahsızlanma projesi tamamen Ortadoğu'da İsrail'in önünü açmaya yöneliktir. Bence Kızıldeniz'le Pakistan arasındaki tüm bölgede İsrail için tehdit oluşturabilecek tüm askeri güçlerin silah varlığını kayıtlatacaklar ve kontrol altına alacaklar. Bu da bugün Irak olabilir; fakat Suriye'nin böyle bir askeri gücü yok. İran da olabilir; İran'ın ciddi bir askeri gücü var. Türkiye ve Pakistan'ın da. Bence İran kadar Türkiye ve Pakistan da tehdit altında. Bugün İran'la uğraşıyorlarsa bir şekilde zamanla diğerleriyle de uğraşacaklar. Zaten Pakistan büyük ölçüde kontrol altında tutuluyor; Afganistan müdahalesiyle o bölgeye yerleşen ABD askeri, bölgeyi kontrol ediyor.

Öte yandan, *rejim değişikliği* sadece bir argüman, hiçbir inandırıcılığı yok. Aslında bunların hiçbirinin uluslararası meşruiyeti yok. Rejim değişikliği ülkelere göre kullanılan bir şey. Yani Saddam rejimini değiştiriyorlar, İran'da ve Filistin'de rejim değişikliğini vurguluyorlar. Suriye'de rejim değişikliği Irak'tan da önce başladı. Yani Suriye'nin yeniden yapılandırılması, yeni bir elit yönetici kesimin oluşturulması, Washington'da planlanan Filistin'de yapılandırma projesinin bir parçası. Ve Filistin'e lider yetiştiriyorlar. Mahmut Abbâs, bu sürecin sadece bir örneği. Ardından onun kadroları da gelecek.

R. Kaya: Ben burada bir şey ekleyeyim: Abbas'ın halk desteği yüzde 3 civarında.

İ. Karagül: Bence o kadar da yok. Mahmut Abbâs, doğrudan Washington ve İsrail tarafından atanmış bir kişi. Filistin'i temsil kabiliyeti yok. Filistin halkını dini açıdan da temsil edemez. Bildiğim kadarıyla Bahaî veya Kadiyanî. Filistin'de de meşruiyeti yok bu adamın. Filistin'in Karzaî'si. Rejim değişikliği bir hikaye. Eğer ABD, demokrasi ve özgürlükleri önceleseydi, 50 yıldır Ortadoğu'daki rejimleri değiştirirdi. Bunu yapmadı, şimdi 50 yıldır Ortadoğu'da baskıcı rejimleri desteklediği gibi, aynı şeyi Orta Asya'da da yapıyor. Yani 20. yüzyılın ilk yarısında Ortadoğu'ya uyguladığı modeli bugün Orta Asya'daki Türk cumhuriyetlerine uyguluyor. Otoriter baskıcı diktatörlere yoğun destek veriyor. En son Tacikistan devlet başkanı kendini 2020 yılına kadar garanti altına aldı. Anayasa değişikliğiyle. Ama **terör** konusu apayrı bir tartışma bence. Terör konusunu tartışmak 11 Eylül sonrasının problemi değil. Terör konusunu tartışmak 1990'dan sonra başlaması gereken bir tartışma. Müslümanların bu konuyu çok ciddi bir şekilde tartışması gerekir. Hepsinden öte bu konunun ciddi bir şekilde tartışılması ve buna karşı bir tavır geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Yani ABD bütün bu konuştuğumuz şeyleri, özellikle 11 Eylül sonrası geliştirdi. Ama terör, Sovyetler yıkıldığından bu yana tartışma konusu. Yani İslâm'ın *yeni küresel sistem* için bir **alternatif model** önerip önermediği; siyasal, ekonomik, kültürel bir söylemle Batı'ya / küresel sisteme karşı bir meydan okumaya yol açıp açmayacağı; Müslümanları böyle bir sürece sokup sokmayacağı; böyle bir motivasyon oluşturup oluşturmayacağı 1990'dan itibaren tartışılıyor. 1995'lere kadar bu tartışıldı. Türkiye de yoğun olarak bunu tartıştı. Bana göre 1995'lere kadar entelektüel olarak tartışıldı. Ama 1990'dan sonra **İslâm** tartışması **terör** tartışmasına dönüşmeye başladı ve bu bağlamda İslâm dünyasının her tarafında; Orta Asya'dan Orta Afrika'ya kadar birçok ülkede **anti-terör** merkezleri kuruldu. O zamanlar biz bunu sorgulamadık; yani bu merkezleri ve bütün dünyayı sarsacak bir terörist örgüt ağı yok; lokal örgütler var ve bunlar da çok kolay kontrol altına alınabilecek yapıdalar. NATO ve diğer uluslararası kuruluşlar tehdit algılamalarını yeniden tanımladılar. Sadece bu kurumlar değil, bölgedeki ülkeler de tehdit algılamalarını yeniden tanımladılar ve **İslâmî tehdidi** öncelediler. Bu çok ciddi bir süreçti ve 11 Eylül'e kadar devam etti. Bu süreç içerisinde birçok ülkede, Kuzey Afrika'dan Özbekistan'a kadar,

İslâmî hareketlere yönelik yoğun tasfiye operasyonları uygulandı. Türkiye'deki 28 Şubat da bunun en rafine şekilde uygulanan bir aşamasıydı. 1996'da bugün Richard Perle'ün, ABD yönetimine yön veren şahinlerin Yahudi lobisi kanadının, o günkü İsrail hükümetinin verdiği *İsrail İçin 2003'lü Yıllara Doğru Yeni Strateji* isimli tez, 28 Şubat'ın teorik çerçevesini oluşturuyor. Bunu bugün fark ediyoruz. Fark ediyoruz ki, bu tezi evrenselleştirmişler, tüm dünyaya uyguluyorlar. Bu açıdan terör konusu tartışılmalı. Yani **terör=İslâm** tanımlaması kasıtlı yapılan bir tanımlama ve bu tartışılmalı. Bu, İslâm dünyasına çok büyük zararlar verecek bir gelişme. Mesela, eğitim müfredatlarından birçok alana kadar değişiklikler oldu. Pakistan'dan Mısır'a kadar eğitim müfredatlarını değiştirdiler.

Evet, ABD bu tezleri kullanıyor. Ama dünyada inandırıcılığını kaybetti. Özellikle Irak ve Afganistan konusunda. Taliban ve el-Kaide terörü diye Afganistan'a girdi ve şimdi Taliban ile pazarlık yapıyorlar; 'gel beraber yönetelim' diyorlar. Çünkü hükümet Kabil dışına çıkamıyor. O kadar yabancı askeri güce rağmen Kabil dışında hiçbir otoritesi yok. Afgan halkının eski yönetime olan ilgisi gittikçe daha da artıyor. Dolayısıyla pazarlık yapmaya çalışıyorlar. Irak'ta da aynısı oldu. Kitle imha silahları bulunamadı. Şimdi rejim değişti Irak'ta, peki ne oldu? Irak'ta Amerikan askerleri öldürülüyor. Bir olayı hatırlatayım; İngiliz askerleri karakola sığındılar ama yine öldürüldüler. Bunları yapan örgüt falan değil, halk. Irak'ta büyük bir kaos var. Şunun için anlatıyorum bunları; terör, kitle imha silahları, rejim değişikliği söylemleri inandırıcılığını tamamen kaybetti. Amerikan basını dahi yoğun olarak bunu tartışıyor. Hemen her gün ABD'deki gazete, dergi ve sitelerde gündem olurken Türk basınında tartışılmıyor, gündeme dahi alınmıyor. Temsilciler Meclisi bu konuda soruşturma bile açtı. İngiltere'de hakeza Blair'la ilgili soruşturma açıldı. Bu argümanlar Amerika bir ülkeyi işgal edeceği zaman öne sürülüyor. İnandırıcılığı ABD'yi pek de fazla ilgilendirmiyor. Amerika meşru bir gerekçeyle ihtiyaç duymuyor ve bunu da deklare etti zaten. Tek yanlı olarak dünyayı düzenleyeceğim, yeni bir dünya sistemi kuracağım diyor. Bunu şu an Ortadoğu'da yoğun olarak yapıyor. Başka cepheleri de açacak. Güneydoğu Asya cephesi açılacak, Irak'tan sonra İran ve Suriye cephesi açılmak üzere. Bana göre uzun yıllardır ABD'nin kontrol edemediği Basra Körfezi'yle Doğu Akdeniz arasında bir hat var. İran, Irak, Suriye, Lübnan ve Filistin hattı. Bu hat Amerika ve İsrail'in Ortadoğu'daki tasallutlarına karşı muhalif söylem üreten bir hat. ABD şimdi bu hattı kontrol altına almaya çalışıyor. Bu hattın zamanla Kızıldeniz'e kadar uzandığını görüyoruz. Bu yüzden bölgede İsrail için endişe kaynağı olabilecek hiçbir statükoya ve askeri, ekonomik güce izin vermeyecekler.

R. Kaya: Planları bu yani?

İ. Karagül: Evet. Ama bugün Irak'ta hiçbir şeyi başaramadılar. Amerika'da çok yoğun bir tartışma var.

Rıdvan Kaya: Afganistan hâkeza...

İ. Karagül: Evet Afganistan'da geri adım atıyorlar, bu haldeyken İran'a askeri müdahale yapmaları mümkün görünmüyor. Ama İran'ın zaafı var. Amerika bu zaafı kullanacak. Irak'taki Şiiler, Azeri sorunu ve Kürt sorunu. Bu üç sorunu kullanacak ABD. Bunların ayrıca tartışılması lazım.

R. Kaya: Amerika'nın kullandığı gerekçeler, tezler dünya kamuoyunda inandırıcı bulunmuyor. Bunun için de çok yoğun bir tepki var, ama enteresan bir şey; propaganda kampanyası Amerikan kamuoyunu etkiliyor. Mesela 11 Eylül'den önce yapılan bir araştırmada Irak'ın yakın tehdit olduğunu düşünen Amerikalıların oranı yüzde 3, Eylül 2002'de ise yüzde 60.

İ. Karagül: Amerikan kamuoyu dünyanın en cahil kamuoyudur, Amerika dışını, dünyayı bilmezler.

R. Kaya: ABD'de hakim medyanın gücü oldukça belirleyici ama öte yandan bir muhalif medya da var. Özellikle internet üzerinde etkili olmaya çalışıyor muhalifler.

İ. Karagül: Bu değişim yani Bush'un yalanlarının ortaya çıkması ABD kamuoyunu ciddi bir şekilde değiştirmez. Washington'a, Beyaz Saray'a karşı tavır almalarına yol açmaz. Onları değiştirecek tek şey Irak'ta ölen Amerikan askerlerinin sayısının artmasıdır. Her gün de artıyor. Mesela ayın 24'ünde sadece bir günde 25 saldırı oldu Amerikan askerlerine. Ve Irak'ta Sünni üçgen diyorlar; Kuzey, Orta ve Batı Irak'ta yoğun bir hareketlilik var Amerikan askerlerine karşı. Bu önümüzdeki dönemde kendini çok daha fazla hissettirecektir. Amerikan kamuoyunu etkileyecek tek faktör Irak'taki kayıpların artması. Yoksa bu siyasi yalanların ortaya çıkması ABD kamuoyunu çok fazla etkilemez. Ama zayıflar geldiği zaman asıl o zaman her şey çıkacak ortaya. Asıl etkileyici faktör o.

A. Dursunoğlu: Bu konuda ben de birkaç şey söylemek istiyorum.

R. Kaya: Buyurun Alptekin Bey...

A. Dursunoğlu: Sanıyorum bu konuya bir de Amerika'nın kendi iç dengeleri açısından bakmakta yarar var.

Amerika'daki Demokrat Parti her zaman bir **Yahudi partisi** oldu ya da bir başka deyişle Yahudilerin her zaman Demokrat Partiye oy verdikleri biliniyor. ABD'deki geçmiş seçimlerde Yahudilerin yüzde 70-80'i Demokrat Partiye oy kullandı. Clinton'un gitmesinden sonra Bush'un seçilmesiyle birlikte Amerikan sistemini çok iyi bilmeyen kesimlerde Cumhuriyetçilerin iktidara gelmesiyle birlikte Filistin sorusunda ABD'nin daha dengeli ve gerçekçi bir politika izleyeceği beklentisi doğmuştu. Çünkü Yahudilerin oy verdiği Demokrat Parti seçimi kaybetmişti.

Amerika'daki Yahudilerin en büyük resmi lobi kuruluşu olan AIPAC'ın denge gözetse de geçmişten beri Demokratlara yakın olduğu biliniyor. Ama Amerika'daki gayri resmi Yahudi lobilerinden birincisi Hristiyan Sağ ikincisi Yeni Muhafazakarlardır. Bunlar Hristiyan olmasına rağmen AIPAC'ın Amerika içinde cesaret edemediği konularda İsrail menfaatlerini savunmak üzere devreye girerler. Hem Yeni Muhafazakarlar hem de Hristiyan Sağ'a mensup olanlar, Amerika'nın dışına çıkmamış, İngilizce dışında yabancı dil bile bilmeyen kişilerdir; bununla birlikte bütün dikkatlerini dış politikaya yoğunlaştırmışlardır. Dış politika ile ilgili tüm tezleri ise İsrail'in güvenliği üzerine kurulmuştur. Bu grupların petrol ve silah sanayi ile çok yakın ilişki içinde oldukları biliniyor.

Soğuk savaşın bitmesinden ve Sovyetlerin çökmesinden sonra dünyada, bir barış ve silahsızlanma havasının esmesi, silahlanmaya yapılan harcamaların düşmesi bekleniyordu. Fakat bu olmadı; çünkü ABD sistemi büyük ölçüde silah sanayine dayalı bir sistemdir. Dünyada büyük para getiren sektörler petrol, silah sanayi ve uyuşturucudur. Zahirin yasal olmayan uyuşturucuyu CIA'nın kontrol ettiğine işaret ederek geçelim. Geri kalan iki yasal sektörden petrol ve silah sanayinin soğuk savaş sonrasında da atıl kalması düşünülemezdi. NATO bünyesinde de söz konusu edilen yeni bir tehdit değerlendirmesi ile silah sanayinin ataletle düşmesi önlenmedi. Bu yeni tehdit dönemiyle birlikte üç düşman üretildi. Birisi dini **fundamentalizm**, bu İslam'a tekabül ediyor. İkincisi **uluslararası terörizm**, üçüncüsü ise, **etnik bölgesel çatışmalar**. Bu ise Kafkaslara ve Balkanlara tekabül eden bir şey olarak ortaya konuldu.

Uluslararası terörizm ile fundamentalist İslam'ın Sovyetlerin yerine yeni bir tehdit olarak ortaya konulmasında büyük ölçüde Yeni Muhafazakarların ve Hristiyan Sağ'ın Amerikan politikasını belirlemesi etkili oldu. Hristiyan Sağ ve Yeni Muhafazakarlar, özellikle Regan döneminde Cumhuriyetçi Parti içinde örgütlendi. Baba Bush döneminde partide etkinlik kazanan bu gruplar şimdi oğul Bush zamanında Cumhuriyetçi Parti'nin ideologluğunu yapıyorlar.

İbrahim Bey az önce İran'ın 1990'lı yıllarda tehdit olarak görülmediğini söyledi. Bunu tartışılabilir buluyorum. Carter demoklattı, Regan ve baba Bush cumhuriyetçiydi. Clinton demoklattı, küçük Bush ise yine bir cumhuriyetçi başkan olarak iktidarda. Clinton döneminde Ortadoğu Barışı adıyla bir yumuşama havası estirildi. Ortadoğu barışı doğrultusunda tüm Ortadoğu'da ılıman bir hava oluştu. Ama dikkat edilirse Ortadoğu barışı planının öne sürülmesinde veya Oslo sürecinin başlamasında esasen Ali Bey'in de işaret ettiği gibi İran inkılabının Filistin hareketine doğrudan etkisinin çok büyük bir rolü olmuştu. Bu etki intifada şeklinde kendini ortaya koydu. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Lübnan'dan sökülmesi, Tunus gibi uzak bir ülkede faaliyet göstermek zorunda kalması, Arafat liderliğindeki FKÖ ile Filistin topraklarındaki direnişin itibatını da koparmış yerel liderlikler ortaya çıkmıştı. Gerçekten de Arafat'ın Tunus'a gitmesinden sonra Filistin topraklarında yetişen genç liderler -bunu hem İslami kesim hem FKÖ için söylüyorum, mesela Mervan Barguti gibi- eski kuşaktan farklı bir profil çiziyor. Kontrol dışı bir intifadanın önlenmesinin tek yolu Oslo süreci oldu. Oslo sayesinde Arafat'a Özerk Yönetim Başkanlığı verilerek **Filistin intifadası** durdurulmuş oldu.

İran İslam Devrimi'nin Filistin'de intifada şeklinde tezahür eden etkisinin bastırılması Ortadoğu Barış Görüşmeleri ile mümkün olabildi. Bu görüşmeleri öneren Clinton'dan, İran'a yönelik sert mesajlar vermesi beklenemezdi. Keza, işaret edildiği gibi Amerika'nın tek taraflı politikalarını sürdürmesi düşünülemezdi.

Clinton dönemindeki genel ılımlı hava şu an artık yok. Cumhuriyetçi Parti'nin ideologları olan Hristiyan Sağ ile Yeni Muhafazakarlar, artık ABD dış politikasını, İsrail'deki belli bir cenahın, -Likud Partisinin- politikaları doğrultusunda belirliyor.

R. Kaya: Yani konjonktür değişti.

A. Dursunoğlu: Amerika'ya tek taraflı politikalar geliştirmeyi öğütleyenler de İsrail'in güvenliğini her şeyin önünde tutanlar da işte bu Yeni Muhafazakarlar ve Hristiyan Sağ'dır. Bunlar, Irak'la yapılacak

bir savaşta çok zayıf verilebileceğini söyleyen Amerikan Genelkurmay Başkanlığı'na mensup komutanları vatan hainliğiyle suçlayabildiler. Uluslararası hukuku kenara iten tek taraflı bu Yeni Muhafazakarlar ve Hristiyan Sağ politikalar, Bush hükümetini bu kadar saldırgan hale getiriyor.

R. Kaya: Ortada şöyle bir manzara var, enteresan bir manzara. Irak'ta işgalle beraber özellikle İslami muhalefet öne çıktı. Yani Saddam rejiminin yıkılmasıyla beraber Şii-Sünni alimlerin önderliğinde İslami talepler, İslami sloganlar, İslami söylemler öne çıktı. Irak halkının büyük çoğunluğu Şii ve medresenin, ulemanın ve İslam'ın yönetiminde belirleyici olmasını açık açık talep ediyorlar. Mesela o gösterilerde pankarttaki "**Saddam'a ve işgale hayır, İslam'a evet**" sloganının öne çıktığını gördük. Enteresan bir şekilde İran'dan yansıyan görüntülerse çok farklı. Iraklıların taleplerinin tam tersi taleplermiş gibi görüntüler.

İran'dan yansıyan bu görüntülerin gerçeklik boyutu ne? İran'da süregelen yoğun bir tartışma olduğu biliniyor, bunun anlamı ne? Sistemin temel bir sıkıntısı, bir açmazı mı var? Söylendiği gibi İran toplumu bir '*molla oligarşisi*'nin baskısı altında inleyen bir toplum mudur? Bunun özellikle Amerika'da İran'a yönelik biçimlendirme çabalarında öne çıkarılan bir söylem olduğunu biliyoruz. Dünyaya yönelik böyle bir kampanya var. Bu da Türkiye'de Hürriyet gazetesi özelinde öne çıktığı gibi sanki bu kampanya başlatılmış halde. İran'a yönelik bu sorular da çok fazla işleniyor. İran halkının adeta Amerika'nın ya da işgalci gücün kurtarmasını beklediği imajı verilmeye çalışılıyor. Buna ilişkin olarak neler söylenebilir ve yapılabilir?

A. Dursunoğlu: O halde İran'daki devlet sistemine bakalım. Orada oligarşi mi var ya da teokrasi mi var bunu anlamak için kısaca İran devletinin yapısına değinelim.

İran'da *Veliy-i Fakih*'i kaldırırsanız normal bir başkanlık sistemi olduğunu görürsünüz. Yani yasama, yürütme ve yargının güçler ayrılığı prensibine dayalı bir başkanlık sistemi var. Biraz açacak olursak; Cumhurbaşkanı halk tarafından seçiliyor. Parlamento/millet vekilleri halk tarafından seçiliyor. Yargı gücü reisi Velayeti Fakih tarafından atanıyor. Veliy-i Fakih yani **Rehber** ise 71 kişilik bir uzmanlar meclisi tarafından seçiliyor. Halk, *Meclis-i Hobregan*'ı (Uzmanlar Meclisi) seçiyor, Meclis-i Hobregan da Rehberi seçiyor. Belediye başkanları savaş döneminde içişleri bakanı tarafından atanıyordu. Kanunda yapılan değişikliklerle şehir şuralarıyla birlikte o da halk tarafından seçiliyor. Şûralar -belediye meclisleri de denilebilir- belediye başkanlarını seçiyor. Yani yerel idareden tutun devletin en tepe noktasına kadar her organ seçimle iş başına geliyor.

Siyasî cenahlara gelince; İslam cumhuriyetinin kurulduğu ilk günlerde İran'da iki asli akım vardı. Her ikisinin adı da Türkçe'ye "Mücadeleci Din Adamları Topluluğu" diye tercüme edilebilir. Birincisi *Mecme-i Ruhaniyet-i Mobariz*, buna "**sağ**" deniyordu. İkincisi ise *Mecme-i Ruhaniyun-e Mobariz* bunlara da "**sol**" veya "radikaller" deniyordu. Geçmişte ılımlılar denen sağcılar, bugün muhafazakarlara; radikal olanlar da reformculara tekabül ediyor.

İran'da var olan onlarca partiden her birisi bu iki asli cenahtan ortaya çıkmış bulunuyor. Hatemi, kazandığı ilk seçimlerde bu iki cenahtan **Ruhaniyun**'un yani solcuların adayydı. Natık Nuri ise **Ruhaniyet**'in yani sağın adayydı. Bilindiği gibi büyük bir farkla Hatemi seçimleri kazandı. Şunu da eklemek lazım İran'da Cumhurbaşkanlığı iki dönem yapılabilir. Bir Cumhurbaşkanı üçüncü dönem adaylığını koyamıyor.

R. Kaya: O zaman Hatemi'nin son dönemi bu.

A. Dursunoğlu: Evet öyle.

R. Kaya: Bir şey eklemek istiyorum. İbrahim Bey sistemi çok demokratik buldu ama kurumlar birbirini kontrol ediyor. Dolaylı bir seçim mekanizması var. Burada kritik bir nokta var; Rehber o sıfatları kaybetmediği müddetçe ölene kadar seçiliyor.

A. Dursunoğlu: Rehber, halkın seçtiği Meclis-i Hobregan'ın denetimindedir. Rehber gerekli şartları taşımamaya başlarsa veya halkın bir sonraki dönemde seçtiği Hobregan üyeleri gerekli görürse Rehber azledilebilir, değiştirilebilir.

R. Kaya: Şu anlamda söylüyorum. Temel sorun şu: bir kişiyi lider seçen insanlar bir müddet sonra o kişinin değişmesini isteyebilirler. Ama bu mümkün değil ve sistem burada tıkanıyor. Diğer kurumlar Rehber'in bir şekilde belirlediği kurumlar aracılığı ile işliyor. Yani çok güçlü veto yetkisi var. Rehberin belirlediği konsey var. Bu konsey Cumhurbaşkanı adaylarını veto etti.

A. Dursunoğlu: Siz Şura-yı Nigehban'dan bahsediyorsunuz. Bu kurum tamamen Rehber'in tayin ettiği kişilerden oluşmuyor ki.

R. Kaya: Bu altı üyeyi tamamen Rehber belirlemiyor mu?

A. Dursunoğlu: Hayır. Bunların yarısı fakih yarısı hukukçudur. Fakihler çıkan kanunların İslam şeriatına uygunluğunu denetliyor. Diğerleri ise anayasaya uygun olup olmadığını denetliyor. Fakihler Rehber tarafından atanıyor, hukukçular ise parlamentonun göstermesi ve Rehber'in onayıyla.

R. Kaya: Şunu kastediyorum. Türkiye'de bir anayasa mahkemesi olayı yaşıyoruz. Bir şekilde bunlar seçilmiş. Meclis ne yaparsa yapsın anayasa mahkemesini aşamıyor. Bırakın anayasa mahkemesini YÖK'ü aşamıyor. Bu noktada ben İbrahim Bey'in söylediğine katılmıyorum: Çok ta demokratik değil!

A. Dursunoğlu: Olaya bir de şöyle bakın. Anayasa mahkemesini kaldırdığınızı düşünün. O zaman siz anayasaya uygun olsun olmasın, parlamentodaki çoğunluğunuza göre canınızın istediğini yapabilirsiniz. Bu kurumlar, ait oldukları sistemlerin "kırmızı çizgi"lerini gözetiyorlar.

R. Kaya: Doğru, böyle bir risk var.

A. Dursunoğlu: Anayasaya uygunluğu, sistemin kırmızı çizgilerini hangi kurumla belirleyeceğiz?

R. Kaya: Ama şöyle bir şey var. Halkın yüzde 70'inin oy verdiği bir insan, bir müddet sonra eli kolu bağlı bir hale geliyorsa. Bu halka kimse sokağa çıktığı için tepki göstermemeli.

A. Bulaç: Burada önemli problem şu: 2. Dünya Savaşı'ndan sonra anayasa mahkemeleri devlete karşı demokrasiyi ve bireyi korumak için ihdas edilmişti. Ama bizim gibi ülkelere gelindiğinde devleti bireye ve topluma karşı korumak üzere iş görmeye başladılar.

Velayet-i Fakih uygulamasında böyle bir problem var.- Eğer teşbih uygun düşüyorsa anayasa mahkemesi de diyebiliriz- Velayet-i Fakih uygulamasının bence iki sorunu var. Birincisi kayd-ı hayat şartıyla olması..

A. Dursunoğlu: Kayd-ı hayat şartıyla seçilmiyor.

A. Bulaç: Hayır, kayd-ı hayat şartıyla seçiliyor fakat Meclis-i Hubregan bunu denetliyor. Ehliyetini, liyakatini kaybettiğine karar verdiği an onu indirme yetkisine sahip.

A. Dursunoğlu: İşte o zaman kayd-ı hayat olmuyor ki.

A. Bulaç: Olmuyor tabii. Ama uygulamada böyle bir sonuç çıktı. Ali Hameney bunun örneği işte. İkincisi de bu Veliyy-i Fakih statüko oluyor, hep merkezde kalıyor. Genel uygulamada da bu ortaya çıkıyor. Sorun biraz da buradan kaynaklanıyor. Yani Hatemi ve ekibi taleplerinde çokta haksız değiller. Çok masum haklı taleplerde de bulunuyorlardı fakat Veliyy-i Fakih'ten gelen sert direnişlerle karşılaşılıyorlar burada. Mesela diyelim ki kısa kol gömlek giymek erkeğe niçin yasaklansın. Bunu niçin bir iktidar sorunu olarak görüyorlar.

A. Dursunoğlu: O tür şeyler örften kaynaklanan yasaklar. Hukuk sisteminden ya da kanunlardan kaynaklanan bir yasak değil.

A. Bulaç: Bunu bir iktidar meselesi olarak algıladılar.

A. Dursunoğlu: Yalnız şimdi İran'daki anayasadan da bahsedelim. Böyle konuşunca çerçevenin biraz dışına çıkıyoruz.

A. Bulaç : Velayet-i fakih etkili bir kurum olarak doğru ve içtenlikli bir şey.

A. Dursunoğlu: Şunu demek istiyorum. Var olan anayasa Velayet-i Fakih'e üç gücün de -yasama, yürütme, yargı- üstünde onlara nazır bir yetki veriyor. Dolayısıyla sizin dediğiniz gibi olursa yürütmeyi de velayet-i Fakih'in üzerine çıkartmış oluyoruz. Böyle baktığımızda meseleyi kendi çerçevesinden, bağlamından koparmış oluyoruz. Velayet-i Fakih'e kadar her şeyiyle batılı demokratik bir devlettir İran. Velayet-i Fakih'i kaldırırsak bir başkanlık sistemidir.

R. Kaya: Güçlü bir başkanlık gibidir yani.

A. Dursunoğlu: Rejime İslamî rengini veren Velayet-i Fakih'tir. Yani siyasal sistemi kastediyorum; yoksa devletin cari kanunlarının İslam'dan alınması o devletin İslam devleti olarak görülmesine yetiyorsa, hukuki olarak Suudi Arabistan da İslam devletidir. Yürürlükteki kanunları ya da hukuk sistemini ayrı bir kategori olarak bir tarafa bırakalım, nizama siyasal anlamda İslamî'lik rengini veren Velayet-i Fakih'tir. Velayet-i Fakih'i kaldırdığınız zaman en iyi ihtimalle geriye şer'î kanunların uygulandığı normal demokratik bir başkanlık sistemi kalıyor.

A. Bulaç: Ama biz bunu kaldıralım demiyoruz ki. Kendisi demokratik bir mekanizma. Buna bir itirazımız yok. Fakat bu saydığım iki sebepten dolayı uygulamada sorun çıkıyor. Bu sorunları düzeltmek gerekir.

A. Dursunoğlu: Bugün büyük özgürlük sorunları olarak ortaya konan şeyler, bugüne has şeyler değil. Bunlar İmam Humeyni zamanında da olan tartışmalardı. Onun zamanında da var olan şeylerdi. İmam Humeyni'nin inkılabın doğal önderi olması, İslam Cumhuriyeti'nin kurucusu olması dolayısıyla o son sözü söylüyordu. İslam Cumhuriyeti Rejiminin aslî konteksi velayet-i fakihtir. Yürütme organını velayet-i fakihin üstüne çıkarıp onu istediği gibi biçimlendirecek noktaya getirdiğiniz zaman, var olan anayasadan geriye bir şey bırakmış olmuyorsunuz.

İran İçin "Televole Özgürlüğü" İsteniyor

R. Kaya: Peki şunu sorayım o zaman: Şu noktada İran'da muhalefetin boyutlarını belirlemek lazım. Birkaç bin kişi neyi ifade eder yada birkaç yüz kişi? Bu insanlar, İran'da muhalefet diye gündeme gelen bu öğrenci hareketleri sistemin tamamına yönelik bir hareket midir? Yoksa sistem içinde birtakım taleplerle öne çıkmış bir hareket midir? Amerika'nın gündeme getirdiği bir şey var. Diyor ki: "İran'da gösteriler, halk hareketi başladı. Biz bunu geliştireceğiz, büyüteceğiz ve rejimin yıkılmasına yönelik bir süreç başlatıyoruz"... Sizce bunları nasıl yorumlamalıyız?

A. Dursunoğlu: İran'da az önce bahsettiğimiz iki asli cereyanın 1999'a kadarki tartışmaları tamamen siyasi düzlemde kalmıştı. 1999'da Selam Gazetesi'nin kapatılması -ki bu Ruhaniyu'nun, solcuların yayın organıydı- üzerine, bu tartışmalar ilk kez toplumsal gösteriye dönüştü. Üniversite öğrencileri, gazetenin kapatılmasını protesto ettiler. Sivil giyimli şahısların - ki burada Ensar-ı Hizbullah gibi bir takım gruplardan bahsediliyor- üniversite öğrencilerinin üzerine saldırması üzerine olaylar büyüdü. Yani ilk kıvılcım buydu.

İkinci yani bu son olay ise başlangıçta siyasal bir gerekçeye dayanmıyordu. Üniversite öğrencileri harçlara yapılacak zammı, yani gündüz öğrenim görenlerin gece öğrenim görenler kadar harç vermek zorunda kaldıklarını duyunca ve birde üniversitelerin özelleştirileceği şayiası yayılınca buna yönelik bir tepki ortaya koydular. Yani öğrenci haklarıyla ilgili demokratik bir tepki ortaya koydular. Ardından Amerika'daki Şah yanlılarının uydu üzerinden dört televizyon bir de radyo kanalından yaptıkları yayınların tahrikleri üzerine gösterilere öğrencilerden başka gruplar da katıldı. Bu gruplar çoğunlukla holiganlardan ve sokak serserilerinden oluşuyordu. Ayrıca karşı devrimci grupların, Şah yanlılarının ve çok az da olsa Halkın Mücahitleri örgütünden kişilerin olduğunu geçen günlerde yapılan bir

açıklamadan öğreniyoruz. Bunların çıkıp Ayetullah Hamenei'ye , Hatemi'ye küfretmelerinden sonra öğrenciler gösterileri bıraktılar.

Fakat bu arada sivil giyimli şahısların saldırıları hep sürdü. Polis bu sivil giyimli şahıslarla öğrencilerin arasını ayırmak için gayret sarf etti. Polisin bu barışçı tutumu, karşı devrimciler hariç her kesimin takdirini topladı. Mesela Defter-i Tahkim-i Vahdet adlı bir öğrenci derneği var. Bunlar reformculara en yakın öğrenci grubudur ve gösterilerin baş aktörü bunlardı. Bunlar polise teşekkür etti. Şimdi bu sivil giyimli şahıslarla ilgili olarak -ki bunlara baskı grubu deniyor- akla ilk gelen isim Ensar-i Hizbullah oldu. Fakat Ensar-ı Hizbullah Devrim Rehberi'nin yaptığı konuşmada: "Dindar ve hizbullahi gençler bu olaylara karışmasınlar, olayları tırmandırmassınlar." Demesi üzerine bir bildiri yayınlayarak bu gösterilere katılmadıklarını, müdahale etmediklerini, edenleri de kınadıklarını söylediler.

R. Kaya: Ensar-i Hizbullah kurumsal bir hareket midir?

A. Dursunoğlu: Hayır resmî kurumsal bir hareket değil.

R. Kaya: Bildiriyi kim yayınladı. İmzalı bir bildiri miydi?

A. Dursunoğlu: Dergileri var onun aracılığıyla yayınladılar. Bunlar katılmış da olabilirler. Besici öğrenci temsilcilerinden birisi, İntihab gazetesine verdiği bir demeçte, bunları çeşitli gruplara ayırıyor ve bu olaylara katılanlar düşman değilse, ahmak dostlardır diyordu. Ayrıca Besici öğrencilerin hem bunlardan hem de protestoculardan dayak yediklerini ifade ediyordu. Yani son gelişen olaylarda normal bir demokratik tepki, karşı devrimcilerin de kışkırtmasıyla böylesi bir rejim karşıtı bir protestoya dönüştürülmek istendi. Fakat öğrencilerin saflarını bunlardan ayırmasıyla diğerlerinin yakalanması ve tutuklanması kolaylaşmış oldu. Rakamlar çelişkili olabilir ama sanıyorum 300-400 civarında gözaltı oldu. 70-80 kadar da tutuklama oldu. Öğrenci olup da yanlışlıkla tutuklananlar bırakıldı. Tutuklananların sadece yüzde 7'sinin öğrenci olduğu açıklandı. Yani Tahran için gösterici sayısı 3000 olarak veriliyor. İran halkının yüzde 76'sını gençlerin oluşturduğunu düşünürsek ve eylemlerde 3000 kişinin olduğunu ve bunlarında sadece yüzde 7'sinin öğrenci olduğunu ve tutuklananların sayısının 300 olduğunu düşünürsek varolan gösterici sayısının çok cüzi olduğu ortaya çıkıyor. Hatemi'nin bir sözü vardı: "Amerika süper güç olarak bizim iç düzenimizi değiştireceğini söylüyor. Amerika buna oynuyorsa eğer, bu bizim için bir iftihardır. Demek ki, bizim muhalifimiz 300-400 kişiden ibaretmiş."

Ama İran'daki siyasal cenahların/kesimlerin bütün her şeyiyle sistemin bütününü onayladığı anlamına gelmiyor. Yani bu siyasal cenahlar arasındaki ihtilaflar ve siyasal partiler arasındaki ihtilaflar devam ediyor. Bil hassa sağcı gazetelerin, mesela Keyhan'ın bir yorumu vardı. Son yapılan Tahran belediye seçimlerinde 2 Hordad Cephesi, yani solcular, Hatemi'nin seçilmesinden bu yana girdikleri her seçimi büyük bir zaferle kazandılar. Fakat son yapılan Tahran yerel seçimlerinde kaybettiler bunlar. Şimdi Keyhan Gazetesi diyor ki: "Hizb-i Müşareket -Hatemi'nin kardeşinin başkanlığını yaptığı parti- bu seçim yenilgisini atlatıp bir sene sonra tekrar parlamento seçimlerine güçlü girebilmek için öğrencileri istismar ediyor. Öğrenciler bu şekilde sokağa dökülecekti Hizb-u Müşareket de bundan rant elde edecekti. Ve seçim yenilgisini tamir edecekti" diyor.

R. Kaya: Seçimlere katılım oranının yüzde 15 gibi küçük bir rakam olduğu söyleniyor.

A. Dursunoğlu: Yüzde 15 değil, yüzde 38 olduğu söyleniyor. Fakat buradaki tepki, geçmişte seçimleri protesto etmeye çağıran karşı devrimcilerinki gibi toplu bir boykot şeklinde değildi. "Şimdiye kadar seçtikte ne oldu, hiçbir şey değişmedi" mantığıyla yapılmış bir tepkiydi.

R. Kaya: Bu da sisteme pasif bir muhalefet gibi görünmüyor mu?

A. Dursunoğlu: Ama onun bir adı olurdu. Mesela karşı devrimciler bundan 3-5 sene önce halkı seçimleri boykota çağırdı. Yani bunun siyasal kanalları tıkalı değil. Nitekim her yapılan seçimde karşı devrimciler bildirilerle falan bir şekilde seçimleri boykot edeceklerini söylüyorlar. Yani burada da yapılabilirdi bu. "Biz seçimi boykot ediyoruz, katılmıyoruz" diye deklare edebilirlerdi. Bir önceki yerel idareler zaten 2 Hordad Cephesi'nin idaresindeydi. Bu durumda seçimin boykot edilmesinin 2 Hordad Cephesi'nden seçilmiş olan şahısların hizmetlerinden insanların ümidini kestiği anlamı çıkar. Bunun siyasal boykot gibi bir yönü en azından basına yansımadı.

R. Kaya: Şöyle bir şey var; İran'ı yansıtan bütün fotoğraflarda ve İran'a gidip gelen insanların gözlemlerinde, İran'ı bir şekilde takip eden insanların gözlemlerinde şu var: Halk özellikle gündelik hayattaki birtakım baskılardan dolayı rejimden şikayetçi. Doğruluk payını çok ayrıntılı çalışmalar yapılmadığı içim bilemeyiz ama bu yönde çok aktarım var. Bütün bunlar Amerika'nın buraya yönelik müdahalesine İran kamuoyu açısından farklı algılamalara yol açabilir mi? Amerika'nın buraya yönelik müdahalesinde işbirliği yapabileceği bir kesimi ortaya çıkarabileceği bir zemin var mı?

A. Dursunoğlu: Ortada bazı kamuoyu araştırmaları dolaşüyor. Ama kim yapmış, nasıl yapmış belli değil. Buna göre İran'da halkın yüzde 54'ü bir dış müdahale ile birlikte siyasal rejimin devrilmesini istiyormuş.

R. Kaya: Bu çokta doğru olmasa gerek...

A. Dursunoğlu: 70 milyonluk bir ülkenin yüzde 54'ü 25-30 milyon yapıyor. Ben diyorum ki İran'ın iki tane stratejik günü var. Birisi devrim yıldönümü, diğeri de Kudüs Günü. Ben İran'a iki kez gittim sokaktaki insanla konuştuğunuzda herkeste bir rahatsızlık seziyorsunuz. Ama her iki stratejik günde de sadece Tahran'da değil, tüm İran'da yapılan bu etkinliklere katılan milyonlarca insanı gördüğünüz zaman şöyle düşünüyorsunuz: İyi de kim bu insanlar, nereden geliyorlar? Devrimin ilk günlerindeki coşku, bu iki yıl dönümünde aynen sürdürülüyor. Bu halk devrim yaptı, İslam Cumhuriyeti Anayasası'nı yüzde 90 oyla kabul etti. Ama acaba bu halkın hepsi bizim zannettiğimiz ölçüde dindar, Müslüman, hizbullahi bir halk mıdır?

Ali Bey de hatırlar, İmam Humeyni zamanında 400-500 bin kadın Azadi Meydanına çıktı, "özgürlük" "eşitlik" diye gösteri yaptı. 400-500 bin muhalifi bugün toptasalar İran'da devrim oldu denir. Şimdi, 3 bin kişinin gösterisinden kıyametler koparıyorlar.

Toplumsal muhalefet ve rahatsızlık, burada yansıtıldığı gibi toptan düzeni değiştirmeye dönük bir siyasal muhalefet değildir. Mesela Milliyet Gazetesi'nden bir yazar, görüştüğü bir İranlının şunları söylediğini aktarıyordu: "Sizin entelektüellerinizin iğrendiği, rahatsız olduğu 'Televoleler' burada bir özgürlük ufku ve perspektifi açtı." Bu insanların özgürlük anlayışı '*Televole Özgürlüğü*'.

Bu durumda İran'da eğer bir inkılab olacaksa bu '*televole inkılabı*' olur herhalde. Ama bu televole kültürünü inkılabla dönüştürecek insanlarda da gereken yeterlilikler yok.

R. Kaya: Küçük bir güç mü diyorsunuz?

A. Dursunoğlu: Küçük olmayabilir. Bu şekilde beklentisi olanlar da denildiği gibi yüzde 54 olabilir. İran halkının yüzde 54'ü televole rejimi istiyor olabilir. Ama ben diyorum ki bu insanlar, ne bir devrimi gerçekleştirecek örgütlülüğe, ne ideolojik perspektife, ne de hareket kabiliyetine sahiptirler.

R. Kaya: Şöyle bir şey var; Amerika İran'da demokrasi olsun istiyor. İran'daki sistemin demokrasiye uygun olmadığını, demokratikleşmesi gerektiğini söylüyor. Sadece İran'a değil bütün İslam dünyasına çağrı yapıyor. İran'daki göstericileri teşvik ettiğini söylüyor. Aynı Amerika ne enteresandır ki Irak'ta göstericilere onları öldürerek karşılık veriyor. Bu demokrasi söyleminin İslam dünyasını yeniden

biçimlendirdiğine ilişkin tezler ne anlama geliyor? Bu noktada Abdullah Gül'ün İKÖ zirvesinde yaptığı konuşma bana çok manidar geldi. Bir nevi sanki batılıların tezlerini İslam dünyasına taşımak gibi bir söylem söz konusuydu. Tayyip Erdoğan'nın Pakistan'da söylediği sözler hakezâ.

A. Bulaç: Abdullah Gül'ün Tahran İslam Konferansı'nda yaptığı konuşmayı ben çok yadırgadım. Türkiye önce kendine bakmalı. Benim kanaatime göre Türkiye'deki siyasi rejim hiçbir şekilde demokrasi değildir. *Ancak sanal bir demokrasi* olduğu söylenebilir. İslam dünyasında otoriter cumhuriyetler, totaliter demokrasiler var.

Ve bölgede demokrasiye en uzak olan ülkelerden biri Türkiye'dir. Bölgede değişimi son derece güç, değişimleri durumunda çok büyük sancılar yaşanacağı iki ülke varsa bunlardan biri hatta en başında olanı Türkiye, diğeri İran'dır. Bu ikisinin de demokrasiyle sorunları var. Bunu kabul etmek lazım. Biri diğerinin tersine konumlanmış vaziyettedir. İkisi de çok güçlü devlet geleneğine sahip, ikisi de sömürge olmamışlar, ikisinde de uzun yıllar baskıcı rejimler olmuş. Sonradan dünyadaki konjonktürel gelişmeler eşliğinde bu güne gelmişler. Arap alemi - ben iddia edilenin tam tersini düşünüyorum- demokrasiye en yakın havza durumunda şu anda. Suudi Arabistan hariç diğer bütün Arap ülkeleri maddi, sosyal, kültürel olarak demokrasiye en yakın noktada bulunuyorlar. Arap dünyasında baskıcı rejimlerin olduğu doğrudur. Otoriter rejimler var fakat totaliter rejimler yok. Suudi Arabistan'ı istisna tutuyorum bu tespitten. Ama Türkiye'de çok ciddi bir totaliter rejim vardır. Nüfuz etmiş vaziyette bir totalitarizmdir bu.

İran'da bu totalitarizmi besleyen eğilimler, odaklar vardır. Amerika'nın bu konseptiyle mukayese ederek İran'a baktığımız zaman İran'da aslında iki ana çizgi olduğunu görürüz. Bir tanesi devrim içi, devrimi savunan, İslami değerleri savunan çizgi, diğeri ise zıdd-ı inkilabi denilen devrim karşıtı çizgi. Arkadaşlar bunu uzun uzun anlattı. Devrim içi çizgi iki fonksiyona dayanıyor. Birisi Velayet-i Fakih merkezli Ayetullah Hamaney ve İmam Humeyni'nin takipçileri olduğunu söyleyenler, bir bakıma bugünkü statukoyu muhafaza eden güçler. Diğerleri ise Hatemi etrafında toplanmış, sloganları "*tesamuh ve tesahul*" etrafında varlığını sürdüren bir çizgi. Ben bunu İran için bir avantaj olarak görüyorum. Rejimin kendisini yüzde 54 oranında bir halk kitlesinin istemediğini zannetmiyorum, bu çok abartılı bir rakam. Bir Amerikan propagandası bu. Yani kurtarılmayı bekleyen bir halk yok. Devrim karşıtları da kimlerden oluşuyor, içki, defile, daha serbest bir cinsel hayat, bar-pavyon isteyen gruplar ki, bu her toplumda olur. ABD ile işbirliği içinde bulunanlar -ki bunlar çok elit, belli yerlerde bulunup kendilerini gizleyen- Irak savaşında olduğu gibi kritik zamanlarda ortaya çıkarlar ve bunları da önemsemek lazım. Mesela 24 tümenden 14'ü savaşmadı Irak'ta. Asıl bunları ciddiye almak gerek. Halk desteği yok bunların.

Şimdi İran'daki problem nedir diye İran'ın içine dönüp baktığımız zaman bence dört ana problem var. Bir tanesi 8 sene süren savaşın getirdiği maliyet. Bu henüz atlatılabilmiş değil. Çok önemli iki maliyeti oldu savaşın. Birisi büyük bir göç dalgasına yol açtı. Mesela Türkiye'nin 1950 ile 1990 yılları arasında yaşadığı ve zamana yaydığı tederici üç büyük göç dalgası İran'da on sene içerisinde sığdırıldı. Milyonlarca insan belki 40-50 senelik bir sürede kente göçmesi gerekirken 10 sene içerisinde güneyden kuzeye doğru aktılar. Bu çok büyük bir problem meydana getirdi. Tabii bu doğrudan savaşın getirdiği bir maliyetti. Göç edenleri kente yerleştirmek, bunlara iş/istihdam alanları bulmak, hiçbir sosyal güvencesi olmayan ekonomiden kurtarmak, sağlık, eğitim hizmetleri vermek kolay bir şey değil. Devrim büyük bir zorlukla karşılaştı.

İkinci getirdiği maliyet ekonomiyle ilgiliydi. Bir milyon insan hayatını kaybetti. Bunlar seçkin insanlardı. Her devrim ve savaşlarda fedakar, seçkin, öncü kadrolar önde olur ve maalesef onlar hayatlarını kaybettiler. Mesela Çanakkale Savaşı'na da "medreseliler savaşı" derler. 250 bin şehit verilmiştir. İslam aleminin her tarafından ağırlıklı olarak da Türkiye'den 50 bin medreseli hayatını

kaybetmiştir. Bu 50 binin yüzde 99'u da İslamcı. Topraklarını, ülkelerini savunmak üzere cübbelerini, sarıklarını bırakmış askeri kıyafetleri giymiş Çanakkale'ye gelmişler. Etten duvar örmüşlerdir. İran'da o 8 yıllık savaş sırasında dalga dalga Saddam'ın saldırılarına karşı durmuşlardır. Bunların hepsi devrimci, İslamcı, entelektüel insanlardı. "Devrimi yaptık bugün onu savunmanın sırasıdır" deyip kendilerini cephelere attılar. Bütün bunların İran iktisadi hayatına bir maliyeti var. O günden bugüne çok da iflah olmuş değil iktisadi hayat.

Türkiye'de olduğu gibi İran'da da milli gelirin dağılımında sınıflar arası, bölgeler arası bir dengesizlik var. Bir de bir siyasi rejim değişikliği yeni sınıfları, yeni zümreleri öne çıkarır eski zümreleri, sınıfları da geriye iter, onlarda mağdur olur. Ve insanlar bunu istismar ederler, bundan istifade etmek isterler. Herkes öyle dürüst ve Allah rızası için halkın yararına çalışmaz. Bunlar da kendi konumlarını pekiştirmek, sağlamlaştırmak için statükoyu koruma kaygılarına düşerler.

Bir de düşünelim ki İran çok köklü bir devlet, derin devleti var. Herhangi bir Arap ülkesi de değil. Oraya devrimden sonra nüfuz eden güçler, oranın kışkırtıcı cazibesine kapıldılar ve orayı şu anda ellerinde tutmak istiyorlar. Bence İran'ın en önemli sorunu savaşın getirdiği maliyet ve bu maliyetin devam etmesidir. Bu çok doğal bir şeydir.

İkincisi, buna bağlı olarak siyasi özgürlük konusunda yeterince adım atamadı. Fakat ben şuna inanıyorum; eğer bu savaş felaketi olmasaydı siyasi özgürlükler konusunda kısıtlamalar getirince -ki devrim o süreçte tehdit altına girdi ve onun üzerine kapandı insanlar, onu koruma dürtülerini öne çıkardılar- o zaman da sivil haklar mümkün mertebe daraldı maalesef. Bundan da haklı olarak İslam'ın ya da devrimin kendisine karşı olmasa bile insanlar huzursuzluk duydular. Çin Devrimi'nden mülhem bir paradigma kabul edildi. Yani başörtüsü bir iktidar aracı olarak tanımlandı. Eğer sokakta başörtüsü varsa İslam devrimi ve iktidar vardır. Bu yanlıştır. Başörtüsü sivil bir şeydir. İnsanın kendi dininin çerçevesinde yapacağı bir tercihtir. Kuran'da ve sünnette de bunun dünyevi/maddi bir müeyyidesi yoktur. Bence bu kamusal otoritesinin yetki alanına girmemelidir. Fakat İran bu hatayı yaptı. Bir takım dini sembolleri iktidar konusu yaptı ve sokaktaki iktidarını bunlarla test eder hale getirdi. Bu da sivil hakların daralmasına yol açtı.

Üçüncü önemli şey -İbrahim Bey değinmişti- İran'da etnik grupların varlığıdır. Onlar her zaman istismara açık konulardır. Burada ben iki önemli unsur gösterdim, Azeriler ve Kürtler. Azerilerin çok büyük bir problem çıkaracaklarını zannetmiyorum. Çünkü Azeriler dışarıda anlatıldığı gibi değil. Şu açıdan; birincisi, tek bir bölgeye yoğunlaşmış bulunmuyorlar. Önemli bir bölümü İran'ın çeşitli yerlerine dağılmış durumdadır. Şii'dirler ama önemli bir faktör değil Şii olmaları. Azerbaycan'da da Şiiler ama bundan önemlisi İran'da iktisadi, siyasi hayatın çok önemli kademelerinde görev almışlardır. Bunlar sistemin dışında, kenarda duran kimseler değil, tam aksine sistemin merkezinde bulunuyorlar. Mesela Veliyy-i Fakih konumunda olan Ayetullah Hamaney bir Azeridir. Hem ordu içinde, hem adliye, hem bürokraside iktisadi hayatta, İran'ın ithalatında, ihracatında Azeriler çok önemli konuma sahiptirler. Ama elbette bunların içinde Azeri milliyetçisi olan, iki Azerbaycan'ın birleşmesini isteyenler olabilir. Bence bunlar kısa ve orta vadede İran'ı rahatsız edebilecek potansiyel bir tehdit gibi görünmüyorlar.

Kürt meselesi ise biraz daha hassas, istismara müsait. Hem Kürtler Azeriler gibi çok yayılmış değil, hem de maalesef yersiz bir korkudan dolayı bazı hakları onlara verilmedi. Mesela 15. madde işletilmedi. Anayasada etnik gruplara tanınan çok geniş haklar vardı. Ben 90'ların başında İran'a gittiğim zaman hayran kaldım. 90'ların başında Kürtçe yayınlar yapılıyordu vs. Fakat daha sonra etnik gruplar açısından durum kötüleşti.

R. Kaya: 90'larda iyi miydi durum yani?

A. Bulaç: Evet, gayet iyiydi. Ama Kürt meselesi hassas bir konudur. Dışarıdan da sürekli provake edilir. Bilirsiniz bir ulusal hareket ortaya çıkınca siz bir sistemin içinde ne kadar iyi durumda olursanız olun, o hareket size daha büyük şeyler vaat eder, kışkırtıcı gelir. Yani mesela bir şehirde daire başkanısınız o size şehrin valiliğini vaat eder. Ve bütün ulusal hareketler aydın, elit hareketidir. Dolayısıyla böyle bir tehlikeli tarafı var. Bu İran'ın yumuşak karnı. Hele Irak'taki Kürt meselesiyle ilişkilendirildiğinde tehlikeli bir boyut olabilir, fakat bu tehlike sadece İran'ı ilgilendirmiyor bence. Türkiye'yi de ilgilendiriyor.

Bu açıdan şunu açıkça söylemek lazım, eğer bu sebeple İran parçalanacak olursa hemen ardından Türkiye'de parçalanır ve bu, bölgede çok yoğun bir kaos doğurabilir. Bu açıdan da baktığımız zaman bence Türkiye İran'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Yani hem Kürt etnik meselesi yüzünden hem de güçlü bir askeri varlığa sahip olmaları, ekonomilerinin ve toplumsal yapılarının da güçlü olması dolayısıyla Türkiye, İran ve Pakistan tehdit altında bulunuyorlar.

Son olarak bir şeye değineceğim. İran'da batılı yaşam tarzını arzu eden insanlar var. Bunlar batıya gidip geliyorlar. Bu şekilde dışarıda çok sayıda İranlı var. Bunların etkisi de var, üzerlerinde çok baskı kurmamak lazım. Bir takım mekanlarda lokal rezervasyonlar yapmak lazım. Nefes alabilecekleri, kendilerini rahat ifade edebilecekleri, yaşayabilecekleri alanlar açmak lazım. Mecusilere, Yahudilere, Hristiyanlara tanınan bir takım dini haklar çerçevesinde bunlara da bir takım lokal rezervasyon mekanları açılabilir. Örnek vermek istemiyorum, biçimsiz olacak çünkü. Türkiye'de var bu türden şeyler. Böyle yerler açarak onların kendilerini ifade edebilmelerini sağlayabilirsiniz. Çünkü baskı daha kötü bir sonuç veriyor. Ve bunu da bir iktidar konusu olarak algılamamak lazım. Sivil haklar çerçevesinde ele almak gerekiyor.

Sonuç olarak ben, Amerika'nın İran'ın hakkından Afganistan ve Irak gibi kolayca gelebileceğini zannetmiyorum. Çok zorlanır. Büyük bir ihtimalle de hem bölgesel hem de küresel operasyonu İran'da takılacak ve daha da öteye gidemeyecek.

R. Kaya: İran'da mı, Irak'ta mı?

A. Bulaç: İran'da.

R. Kaya: Bizim ümidimiz Irak'ta takılması.

A. Bulaç: Irak'ta takılma ihtimali var. Bence 'yeniden sömürgecilik'e karşı müthiş bir direniş ortaya çıkıyor Irak'ta. Şiilerle Sünniler ortak bir noktaya geliyor ve bu anti-sömürgeci mücadelenin tohumları ciddi bir biçimde ekiliyor.

Aslında ben İbrahim Bey'in bazı görüşlerine birkaç açıdan katılmadığımı söylemek istiyorum. Tek bir noktaya değineceğim. ABD'nin İran'la çok özel bir hesabı var. Mesela Türkiye'yle, Filistin'le, Irak'la, Afganistan'la, Pakistan'la çeşitli açılardan hesabı var. Ama İran ile olan hesabı çok özel. İslam'la ilgili bir hesaptır ve bunu hiçbir zaman gündemden çıkarmamıştır. Amerika bölgeye neden sadece enerji hatlarını kontrol etmek, İsrail'in güvenliğini korumak, siyasi harita değişikliği meydana getirmek için gelmiyor? İslam'ın kendisinin direncini kırmak, bir iddia olmaktan çıkarmak üzere geliyor. Fakat İslam burada hala direnmeye devam ediyor, bir alternatif sunuyor. Hem bir dünya görüşü hem bir yaşama biçimi olarak alternatifler sunuyor. Ortadoğu, özellikle Mezopotamya dünyanın merkezidir, dinlerin, büyük ve kadim medeniyetlerin merkezi; bu merkeze sahip olmayan dünyada varolmuş sayılamaz. Onu susturmak onun direncini kırmak üzere geliyor. İslam'ı ve Müslümanları sadece öteki kabul etmiyor. Bush'un ve ekibinin iktidara gelmesinden sonra *ötekileştiriyor*, meşruiyetini de bunun üzerine kuruyor. Bu çok ciddi bir şeydir. Fakat burada İslam'ın tek hamisi İran görünüyor rejim olarak. Ve İran'dan sonra Ortadoğu'daki bütün muhalefet İslami bir renge büründü. Şu anlaşıldı ki sol, liberal,

sosyalist, komünist muhalefetlerin bir kıymet-i harbiyesi yoktur. Eğer bu bölgede çok köklü değişiklikler olacaksa, muhalefetler İslami mecraya aktığı zaman olacaktır. ABD'de bu rejimlerin değişmesini istiyor, fakat onların yerine ne gelecek sorusuna cevap aradığı zaman, kendisiyle uzlaşmayan ya da eşit şartlarda pazarlık masasına oturmak isteyen İslamcı grupları bulduğu için Müslümanlığa karşıda böyle bir *ötekileştirme politikası* izliyor diye düşünüyorum.

R. Kaya: Burada İbrahim Bey'e kısa bir soru sormak istiyorum. Önümüzdeki dönemde İran'ı kuşatma politikasının ne tür yöntemler izleyeceğini düşünüyorsunuz? Bu bir askeri operasyon, saldırı ya da Irak'ta olduğu gibi işgal olabilir mi? Bu çerçevede ABD'nin İran'daki öğrencilerin gösterilerini desteklediğini açıkladığı bir ortamda, Fransa'nın Halkın Mücahitleri örgütüne operasyon düzenlemesini nasıl değerlendirmek lazım. ABD-Avrupa arasında gergin bir ortamın oluşacağını gösteriyor. Bu çerçevede genel olarak bundan sonra İran'a yönelik ABD emperyalizminin politikası nasıl bir şekil alabilir?

İ. Karagül: 11 Eylül sonrası Amerika'nın yeni dünya düzeninde İslâm öncelikli hedef. Bu sadece ABD'nin hedefi değil; ABD'nin, Çin'in, Rusya'nın, bütün güç merkezlerinin bölgesel otoritelerinin birinci hedefi İslâm'ın siyasal, ekonomik, kültürel meydan okumasını dizginlemek, kontrol altına almak. Şimdi, burada "İran'ın tehdit olarak değerlendirilmesi azalıyor" derken bunu kastetmedim. İran'daki sistemden kaynaklanan, dünya sistemine yönelik tehditler azaldı. Küresel anlamda *İslâm tehdidinden* İran payını alıyor zaten. İran şu anda Amerikan askeri gücü tarafından kuşatılmış durumda aslında. Basra Körfezi, Irak, Gürcistan, Azerbaycan, Türki Cumhuriyetler, Afganistan, Pakistan Amerikan askerlerinin bulunduğu yerler. İran'ı kuşatmaya ihtiyacı yok Amerika'nın. İran'ı ve Suriye'yi tamamen kuşatmış durumda zaten. Bütün sınırlarda Amerikan askeri gücü var. Ama ABD'nin İran'a askeri müdahale yapması çok zor. Irak 12 yıl silahsızlandırıldı, zayıflatıldı. 12 yıllık bir süreçten sonra kolay bir hedef haline getirildi. Afganistan'da bir askeri güç yoktu zaten; bir otorite, bir düzen yoktu. Dolayısıyla Afganistan olayı bir savaş değil bir askeri müdahale sadece. Irak da tam bir savaş olarak görülemez. Öyle olmadığı daha sonra ortaya çıktı; Irak kolay bir hedefti, çünkü zayıflatılmıştı. Ama ABD İran'a müdahale edecekse ilk defa bir sistemle, bir güçle karşılaşacak. Bunu göze alamaz. Amerikalılar da bunu söylüyor zaten. Onun için Irak benzeri geniş çaplı bir askeri operasyonun seçenek olma ihtimali çok zayıf görünüyor. İran'da da bir süreç başlatmak istiyorlar. Irak kadar uzun sürmeyebilir, belki bir yıl belki bir buçuk yıl sürer. Ama şu bir gerçek ki İran'ı istikrarsızlaştırmaya yönelik bir süreç başlatmak istiyorlar. Askeri operasyon olarak İran'ın stratejik tesislerine yönelik özellikle nükleer tesislerine yönelik operasyonlar açık açık tartışılıyor zaten. Ama İran olayı biraz farklı, yani sadece Amerika ile İran arasında bir sorun değil bu. Dünya sisteminin sahibi Amerika ile bu sisteme yönelik talepleri olan güç merkezleri arasında da bir sorun İran sorunu. Irak da öyleydi ama, Amerika Irak'a yönelik 12 yıldır başını çektiği bir süreç başlattı. İran'da böyle bir durum yok. Az önce bahsettim; 1997'lerdeki Alman-Fransız-Rus ve İran işbirliği şimdi yeniden hem de güçlenerek hayata geçiyor. Ve bu sefer Türkiye de, Suriye de işin içinde yer alıyor. Bu bir cepheye dönüşüyor Amerika karşısında.

R. Kaya: Diğer taraftan Irak sonrası Avrupa'nın Amerika karşısında zayıfladığı düşünülüyor.

İ. Karagül: Hayır. Bence onlar çok günlük şeyleri düşünerek yansıtıyorlar.

R. Kaya: Avrupa Birliği, İran ve K. Kore'yi nükleer kapasitesini teftişe açması için uyarı bir bildiri yayınladı. Bu ABD'nin dümen suyuna girmek değil mi?

İ. Karagül: Hayır. Bence onlar çok günlük şeyleri düşünerek yansıtıyorlar; kesinlikle katılmıyorum. Bütün günlük haber ve açıklamalar diplomatik manevralardır. Bu güç merkezleri kendi geleceklerini güvence altına alabilmek için bunu yapmak zorundalar. Kendi gelecekleri için yeni bir denge oluşturmaları AB için olmazsa olmaz bir şart. Amerika'nın müdahalesi sadece İslâm dünyasına yönelik

değil, Avrupa Birliği'ni de çepeçevre kuşatmış durumda. Yani Doğu Avrupa'yı kapattı, Rusya'yı kapattı, Balkanları kapattı, Afrika'yı kapattı, Ortadoğu'yu kapattı. AB küresel aktör olmak istiyor. En büyük amacı bu zaten. Dünya Ekonomik Formu'nda Solana'nın söylediği gibi; "Biz küresel bir aktör olmak zorundayız" diyor. "Bunun için Türkiye ile çok yakın ilişkiler geliştirmek zorundayız ve Türkiye üzerinden Ortadoğu'ya ulaşmak zorundayız" diyor. Avrupa bu kuşatılmışlığı kırmak zorunda, dünyaya açılmak zorunda.

R. Kaya: Bu devletler Amerika'ya direnecek mi diyorsunuz?

İ. Karagül: Kesinlikle direnecek. Avrupa, Rusya, Çin, bölgesel güçler direnecek, Türkiye direnecek, Suriye direnecek. Türkiye'nin bölge ülkeleriyle ilişkileri daha da güçlenerek ilerleyecek. Bu süreç Türkiye'nin AB ile ilişkilerini çok daha fazla güçlendirecek. Yani bu Irak gibi olmayacak, Irak 'tan çok daha öte bir şey olacak. Şimdi İran'a yönelik böyle bir süreç başladı. 1 Mayıs'ta Bush, 'Irak'ta Zafer' konuşması yaptı. Aynı zamanda Mayıs ayı içerisinde İran ve Suriye'ye yönelik çok hızlı bir süreç başlatıldı. Mayıs ayında Amerika'da Demokrasi Yasası diye bir yasa hazırlandı. İran'a yönelik yayınlar; radyo, kitap yayınları, çeviriler vs. bir propaganda savaşı başlatıldı ve İran Demokrasi Vakfı kurulması kararlaştırıldı. Tüm bu faaliyetleri bu vakıf finanse edecek ve Haziran ayında İran'daki rutin eylemler başladı. Aslında bunlar rutin eylemlerdir. Bir anekdot aktarayım; Amerika Irak'a girerken Iraklı muhalif liderler Amerika'nın müttefiki idiler. Herkes zannediyordu ki bunların Irak'ta çok ciddi kitlesel bir tabanları var. Sonra anladılar ki, mesela Ahmet Çelebi Irak'ta kendi başına bir adammış. Irak'ta kimse bunları ciddiye almıyor ve Irak'ta kimseyi temsil etmiyorlar. Amerika Irak'a girerken iki Kürt grup dışında bütün yandaşlarının yapayalnız insanlar olduğu ortaya çıktı. Amerika bunları biliyordu aslında.

Şimdi İran'daki gösteriler rutin gösteriler bana göre. İran'da rejime karşı bir yanılgı kamuoyunda hakim kılındı. Rejime karşı olan herkes Amerika'yı davet ediyormuş gibi, Amerikancıymış gibi bir algılama ortaya çıktı. Artık böyle bir şey yok Ortadoğu'da ve hatta bütün dünyada. Yani bir şeye karşı olan adamlar hemen Amerikancı olmuyor. Mesela Türkiye'de bir süre böyleydi, ama artık böyle değil. Eskiden Amerika'ya sempatiyle bakan kitle ve gruplar bile artık **anti-Amerikancı**. Ama Amerika bunu kullanacaktır. Amerika 300 kişi olsa bile Irak'ta olduğu gibi bunu kullanacaktır, istismar edecektir. Askeri bir müdahale mümkün değil, ama ne kadar sürer bilinmez, İran'a yönelik bir süreç başlatılacaktır. Askeri müdahale için bütün şartlar mevcut. İran'ın her tarafı kuşatılmış durumda. İran'ın sanırım 13 ülkeyle sınırı var ve hemen hepsinde Amerikan askeri var; Ermenistan hariç bildiğim kadarıyla. Azerbaycan'a 15 bin kadar ABD askeri gönderilecek. Gürcistan'a üs kuracaklar. Trabzon limanını istemişti Amerika 'Tezkere' sırasında. Hatta Bulgaristan ve Romanya'ya üsler açıyor. Doğrudan Ortadoğu'ya yönelik askeri müdahaleler için kullanacaklarını açıkladılar. Yani askeri şartlar müsait; yalnız İran ciddi bir güç; nükleer gücü var, füze teknolojisi var. İsrail için çok caydırıcı bir güç. İran'a yönelik bir müdahale süreci olacak. Bir askeri müdahale hemen olmayabilir. Ama ABD'nin İran'ı ve Suriye'yi kontrol altına almaması veya istikrarsızlaştırmaması ABD'nin Irak'ı işgalini boşa çıkaracak bir şey. ABD'nin Irak'ı işgali, bu hattın tamamen denetim altına alınması halinde işe yarayacak.

A. Dursunoğlu: 2004 'teki seçimlerde demokratlar sopa yerine havuç gösterir mi?

İ. Karagül: Gösterebilirler; gayet ciddi bir söylemle ortaya çıkacaklardır. Demokratlar bunu kullanacaklar.

A. Dursunoğlu: Ama gözüken o ki Irak'ta çözümsüzler. Afganistan da çözümsüz. Hele tabutlar gitmeye başlayınca İran'a böyle bir müdahaleyi kaç kişi destekleyecektir ki?

İ. Karagül: Irak'ta bir otorite tesis edemediler. Bir işgal yönetimi kuramadılar. Irak'ın yönetimini Iraklılara vermeyecekleri ortaya çıktı. Afganistan'daki kadar bile Iraklılara şans tanımayacaklar. Çünkü Irak çok hayati bir konu. ABD Ortadoğu'nun kalbine yerleşmiş durumda; bütün bölgeyi istikrarsızlığa sürükleyebilir. Nitekim birkaç gün önce Suriye topraklarında operasyonlar yaptı. Yani İran'a yönelik süreç Irak'taki gelişmelerle birebir ilişkili. Şöyle bir durum daha var; buna da dikkat çekmek lazım; ben İran'ın zaafı derken, 'etnik ve sivil zaafı kullanılacak' derken -ki her ülkeye karşı bunu yapacaklar- Amerika ile İran arasında Irak üzerinden bir Şii mücadelesi yaşanıyor. Irak'taki Şiilerin büyük çoğunluğu Arap biliyorsunuz. İran yanlısı karşıt gruplar da var. Amerika ve özellikle de İngiltere ile işbirliği yapan Şii gruplar da var. Bir de işgal yönetimine karşı mücadele eden gruplar var. İran taraftarı gruplar işgal yönetimini doğrudan hedef almıyorlar gördüğüm kadarıyla. İran taraftarı olmayan Şiiler ise ikiye ayrılıyor. Birisi işbirliği yapıyor, birisi de açıkça cihad çağrılarını yapıyor. Şimdi de Amerika İngilizlerin eliyle Necef eksenli bir Şii merkezi ortaya çıkarmaya çalışıyor. Merkezi Irak'a kaydırmaya yönelik bir politika izliyorlar. Ciddi bir Şii mücadelesi var Amerika ile İran arasında. Kim kazanacak bilmiyoruz. Bu, Irak'taki diğer gelişmelerle paralel gidecek bir şey. Ama şu an Irak'ta işgale karşı direniş Şii kökenli değil Sünni kökenli. En son o bölgede İngiliz askerleri

öldürülene kadar bu anlamda bir tepki yoktu. Gösteriler yapılıyor, bildiriler yayınlanıyor, bazı gruplar da cihad çağrısı yapıyorlardı. Ama Irak'ın kuzeyinde, batısında ve orta bölgesinde Sünniler ortaya çıktı ve fiili bir mücadeleye başladılar. Bunlardan bazıları Saddamcı, bazıları da başka gruplardan.

R. Kaya: Şiiler sonucu bekliyorlar.

İ. Karagül: Şiiler temkinli davranıyor. Sonucu bekliyorlar. Şöyle ki; Amerika ile İran arasındaki o Şii mücadelesini bekliyorlar. Yani onun seyrine göre tavır belirleyecekler. Bu, bölgedeki en kilit nokta bence; Amerika'nın İran'a müdahale süreciyle de birebir ilgili ve belirleyici ve Irak'ın geleceği üzerinde de belirleyici.

R. Kaya: O halde toparlayacak olursak, siz diyorsunuz ki; "Amerika İran'ı hedef almazsa, askeri bir hedef haline getirmezse bölgede yapmaya çalıştığı genel düzenlemeyi eksik yapmış olur." Bunu yapmasının önünde de ciddi sıkıntılar var. Bu durumda muhtemel sonucu nasıl görüyorsunuz?

İ. Karagül: ABD'nin Ortadoğu'da resmen hedef ilan ettiği iki ülke var. Birisi İran, diğeri Suriye. Bunun dışında da İslâmi örgütler var. Hamas, İslâmi Cihad, Hizbullah ve diğerleri. Ama bunun dışında resmen hedef ilan edilmeyen hedefler de var. ABD'nin genel hedefi Ortadoğu'da bir istikrarsızlaştırma süreci başlatmak. Yeni bir Ortadoğu dizaynı yapıyor ve bu dizayn Amerikan Ortadoğu'sunu çıkaracak. Yani Orta Asya ve Kafkaslarla birlikte anılan bir Ortadoğu tasarımı bu. Her şeyi hazır bir harita hazırlanmış; Orta Asya ile Ortadoğu'yu birbirine bağlıyor, birbirinden bağımsız düşünmüyor. Afganistan'a müdahale ile Irak'a müdahale arasında bir kopukluk yok. Bunlar bir bütünün parçaları olarak yapılıyor. Ortadoğu özelinde ise Basra Körfezinden Kızıldeniz'e kadar bir hat var ve bu hat üzerinde plan yapılıyor; bölgedeki hiçbir hareket birbirinden bağımsız planlanmıyor. Çok komplocu görünüyor ama uygulamalar böyle gösteriyor. Irak'tan sonra bunların hiçbirine ulaşamayabilir. Ulaşıp ulaşmaması önemli değil, Amerikalı şahinler bunu böyle planlamışlar ve böyle bir süreç başlattılar. Dolayısıyla İran ve Suriye istikrarsızlaşmazsa ABD'nin işgali Irak'a hapsolabilir. Ve ABD için büyük zayıyata dönüşebilir. Irak merkezinden bütün bölgeyi istikrarsızlaştırmaya yönelik bir süreç başlattı. İran ve Suriye'ye yönelik olarak da fiili bir süreç başlatılacak. Bu çok uzun sürmeyebilir. Irak kadar uzun sürmeyeceği bir gerçek.

Bu arada, Amerika'ya karşı bölgesel ve küresel gelişmeler var. Mesela Türkiye'nin Suriye ve İran'a yaklaşması aslında bunun bir parçası. Üç ülke de ABD'nin bölgesel tasarruflarını tehdit olarak algılıyor. Küresel düzeyde de AB, Rusya ve Çin tehdit olarak algılıyor. ABD'nin karşıdaki küresel ve bölgesel güçler bir şekilde güçlenecek. Özellikle küresel cephenin güçleneceğini ve bunun da caydırıcı bir şey olacağını düşünüyorum. Bu, onların Ortadoğu planlarını biraz erteleyecek. Ne kadar erteleyebilir veya ABD'yi bundan vazgeçirebilir mi veya ABD tek taraflı davranmayıp da en sonunda bütün güç merkezlerine "gelin bu meseleyi birlikte çözelim" diyebilir mi bilmiyorum, ama açık olan şu ki; orta doğuyu istikrarsızlaştırmaya dönük bir süreç başladı. Burada sadece İran değil bütün bölge ülkeleri bu istikrarsızlıktan payını alacak gibi görünüyor. Bu anlamda İran'a çok yakın bir zamanda askeri bir müdahale mümkün görünmüyor. Bunu kendileri de söylüyor. Ama İran'a yönelik bir zayıflatma süreci başlattılar ve bunun için İran'ın bütün zaaflarını kullanacaklar. Yani Tahran'daki gösterileri de, Azeri kartını da kullanacaklar. Azerilerin mezhepleri ile etnik kökenleri arasında bir tercihe zorlanacaklarını düşünüyorum. Bunun Azeriler için cazip bir şey olduğunu düşünüyorum. Türkiye'nin bu bölgeye bakışını çok ciddi biçimde etkileyecek bir şey Azeri kartı. O konuda çok sıkıntı oluşturacak Türkiye'de. Kürt kartını ve Şii kartını da kullanacak. Zaten İngilizlerle İran arasında bir Şii kartı kavgası var. Kim kazanacak buna bakacağız. Amerika Irak merkezli bir Şii merkezi kurabilirse İran kaybedecek.

R. Kaya: Yani Irak belirleyecek diyorsunuz?

İ. Karagül: Evet bence böyle.

R. Kaya: Alptekin Bey'e son olarak bir şey sorayım: İran'a yönelik Amerika'nın genel yaklaşımı ve politikası, yani askeri operasyona kadar varabileceği düşünülen yaklaşımı, dünya genelindeki Müslümanlar açısından ve küreselleşme karşıtı hareketler açısından ne anlama geliyor? Bu noktada İran'a ilişkin yaklaşımlar nasıl olmalı? Nasıl bir politika belirlenmeli? Dayanışma söz konusu mudur? Olmalı mıdır? Ne tür boyutlar içermelidir? Bu çerçevede genel olarak neler söylenebilir?

A. Dursunoğlu: Amerika'nın Irak müdahalesinden biliyoruz; İslam'a ideolojik anlamda karşı olan, Baas rejimine karşı olan, Müslüman olmayan bir çok kesim -ki bunlara küreselleşme karşıtları deniyor- bu savaşa tepki gösterdi. Muhtemelen böyle bir şey İran söz konusu olduğunda da olacaktır.

R. Kaya: Çok daha güçlü de olabilir. Çünkü Saddam rejimi çok kirli bir rejimdi.

A. Dursunoğlu: Ama bu konuda şöyle bir şey de var; geçmiş hatırlayalım ve şöyle bir düşünelim. İran-Irak Savaşı'nda bir gerçek manzara vardı, bir de medyanın sunduğu manzara vardı. İslamcı

olanlar da dahil olmak üzere söylenen neydi: "Kardeş kavgası yapılıyor ve Humeyni bu savaşı durduruyor. İsterse durdurur"

Türkiye ve benzeri ülkelerde çok ciddi bir Şii-Sünni farklılığı Şiiliğin ne kadar kötü ve sapkın bir şey olduğu dillendirilecektir. Geçmişten beri İran'ın Osmanlı ile ilişkileri vs. ile zihinler bulandırılacaktır. Bu noktada Türkiye'deki İslamcılar açısından potansiyel bir zemin de yok değil. Özellikle Şiilik-Sünnilik söz konusu olduğunda Osmanlı-Safevi ilişkileri söz konusu olduğunda çok rahat yönlendirilebilir. Ama geneli itibarıyla bakıldığında sonuçta bizim komşumuz olan bir ülkedir ve harici bir güç gelecektir oraya, tepkiler olacaktır. Ben Türkiye'deki rejimin alacağı pozisyonun çok belirleyici olacağına inanıyorum.

Türkiye'de İslamcılar da dahil olmak üzere bir çok kesimin çok da sivil, bağımsız, entelektüel veya direnişçi bir tavır geliştireceklerini sanmıyorum. Ben inanıyorum ki Amerika'nın İran'a olası müdahalesinde eğer Türkiye'deki sistem Amerikan yanlısı bir tavır takınırsa başta gazeteler olmak üzere Diyanet Teşkilatı bile bu konuda seferber edilebilecektir. Hatırlayın Atilla Ateş'in Suriye'ye yönelik açıklamaları sırasında fetva Recai Kutun'dan çıktı. Kutun: "Bunlar zaten sapık" diye fetva verdi. Aynı şeyin İran için tekrarlanmayacağını hiçbir garantisi yok. Diğer yerleri bilmiyorum ama Türkiye için düşünüldüğünde manipülasyona çok açık bir durumla karşı karşıya bulunulduğunu düşünüyorum.

Özellikle İslamcılar açısından düşünüldüğünde bu böyle. Hatta solcular İslamcılardan daha olumlu bir tutum alabilirler. İran'ın bu şekilde tecavüze uğramasına çok daha şiddetli tepki gösterebilirler. Ama şu da bir gerçek ki; İran'da bu şekilde bir olay olduğu zaman- az önce İbrahim Bey'in çizdiği bütün o hat boyunca – bu savaş orada kalmayacaktır. Bunun sadece protesto biçiminde de olması gerekmiyor, askeri hareketler biçiminde de olabilir. Yani o savaşın sadece İran'ın içinde kalmayacağını tahmin etmek hiç de güç değil. Geçmişten beri Amerika'yla İran arasındaki gerginliğin cevabı verilmiştir.

Mesela Körfez'de Amerika'nın düşürdüğü İran savaş uçağına karşı Lockerbie'de Amerikan uçağı düşmüştür. Yani İran o konularda hiçbir şekilde Amerika'nın tacizlerini cevapsız bırakmadı. Böylesi bir durum çok açık bir savaşa doğru giderse Irak, Afganistan ya da diğer yerler gibi olmayacaktır. Bunu illa da İranlıların kendilerinin yapması da gerekmiyor. Filistin'deki şehadet eylemleri gibi dünyanın her tarafında bunların olması beklenebilir.

R. Kaya: Burada şu faktörde var tabii; Şu anda Amerika'nın etkili olduğu/işgal ettiği iki ülke, Afganistan ve Irak'taki toplumsal yapı içinde İran'ın çok güçlü bir etkisi var. Alptekin Bey'in de dediği gibi savaşın İran dışına taşması da söz konusu olabilir. Yani sadece İran ile sınırlı kalmayabilir. Şuna da dikkat çekmek istiyorum; Amerika'nın Irak'a saldırısı söz konusu olduğunda Saddam'dan bağımsız olarak bütün dünyada muhalif bir dalga oluştu. Türkiye'de belki çok yoğun yaşamadık ama Avrupa'da olsun Uzak Doğu'da ve Asya'da olsun çok yaygın muhalif hareketler ortaya çıktı. Bunlar bazı yerlerde kendi yönetimlerini etkileyebildiler. Dünyanın her yerinde kuvvetli bir **anti-Amerikancı** dalga gelişti. Sonuçta bir şekilde bu İmparatorluk da olsa, imparatorluk da halklar üzerinde olur. Bu halkların bir şekilde tavrını, talebini, yaklaşımını dikkate almak durumunda. Dünya kamuoyundan ciddi bir tepki göreceğini düşünüyorum.

İ. Karagül: Şunu düşünün; mesela Irak'ta şu an Amerika'nın taban bulabileceği bir kitle yok, bulamıyorlar. İngilizler daha farklı bir model deniyor; daha işbirlikçi, daha geleneksel İngiliz sömürge politikasını deniyorlar. Dün o bölgede ne oldu: İngiliz askerleri karakola sığınıyorlar, karakola girip öldürülüyorlar. İki saat boyunca karakol ateşe tutuluyor. Yani öyle bir nefret var ki, ayaklarını basacak bir taban bulamıyorlar. Şunu düşünün bir de; Amerikalıların 21 ülkede yaptığı bir anket var. Bu anketin Türkiye'deki sonuçları -ki İslâm coğrafyasındaki ülkelerin içinde en Amerikancı, en batıcı, en modernleşmiş toplumdur- savaş bitmiş olmasına rağmen ve o kadar olumlu hava yansımalarına rağmen Ankara merkezinde % 90'ın üzerinde bir **Amerikan karşıtlığı** var. % 73 ise Amerika'yı askeri yönden **tehdit** olarak görüyor. Türkiye toplumunun % 73'ü, bu tarihte hiç olmadı. Yani Amerika'yı askeri tehdit olarak görmek bir seçenek bile değildi. Düşünün bölge korkunç değişiyor. Bu değişimin İslâm'dan başka sözcülüğünü yapacak hiçbir ideoloji yok.

R. Kaya: Bir de silahsızlanma meselesi var. "Ortadoğu'nun silahsızlandırılması aslında tehlikeli mi?" şeklinde daha önce de atıfta bulunulmuştu. Her ne kadar ironik işlense de bu tür yorumlar da var. Mesela Haksöz dergisinde bir çeviri yayınlanmıştı; "*Savaştan Çıkarılacak Dersler*" diye. 10 madde var. Bir tanesi de şu: "Diğer ülkeler Irak'ın kaderiyle karşı karşıya gelmek istemiyorlarsa potansiyel ABD saldırganlığına karşı kitle imha silahı geliştirmelidirler!" Yapacak başka bir şeyin yok. K. Kore'nin bu noktada ne kadar etkili olabildiğini bilemiyorum ama doğrusu ABD'ye "saldırırsan Atlanta'yı vururum" diye kafa tutması insanı mutlu kılıyor.

A. Dursunoğlu: K. Kore'nin balistik füzeleri var.

R. Kaya: Irak'ta silah denetçilerine izin vermek savaş ihtimalini zayıflatmadı bilakis güçlendirdi. Adamlar gelip denetim yaptılar. Kritik silahları imha ettiler. Baktılar ki kitle imha silahı yok ;saldırdılar.

A. Dursunoğlu: BM en son 'protokol dışı yerleri de denetime açın' dedi ama İran kabul etmedi. Çünkü bu isteklerin sonu gelmeyecek.

İ. Karagül: Bugün İsrail'in kitle imha silahlarını kimse ağzına almıyor. Suriye hariç kimse bunu dillendirmiyor. İsrail korkunç bir nükleer güç. Ortadoğu için büyük tehdit oluşturuyor.

A. Dursunoğlu: 300'den fazla nükleer başlıklı füzesinin olduğu söyleniyor.

İ. Karagül: Geçen gün bir internet sitesinde buldum. Ne kadar üretmişse, ne üretmişse hepsi var. Çok şaşırdım. Takip ettiğim halde bu ölçüde olduğunu bilmiyordum.

Ben genel anlamda şunu düşünüyorum; Amerika'nın küresel sistem projesinin, hakimiyetinin merkezi İslâm dünyası olacak. Fas'tan Endonezya'ya kadar. Bir küresel gücün dünyada hegemonya kurması için bu bölgeye hakim olması gerek. Bu bölge, kaynakları kontrol ediyor, dünya deniz ticaretini ve bütün boğazları kontrol ediyor ve bu bölge dünyanın stratejik orta kuşağı konumunda. Dört tane önemli nokta var: Malakka Boğazı, Basra Körfezi, Doğu Akdeniz, Kızıldeniz. Her şey bunların etrafında şekilleniyor. Yani bu dört bölgenin kontrolü altında. Allah'ın takdiri işte, bu bölgelerde İslâmi hareketler çok güçlü. İslâm coğrafyasında mesela Malakka Boğazı, Endonezya gibi bölgelerde İslâmi hareket çok güçlü ve giderek güçleniyor. Bu çatışmalar İslâm dünyasının her tarafını cepheye dönüştürüyor, çatışma alanlarına dönüştürüyor. Emperyalistler bu bölgeleri istikrarsızlaştırıyorlar, ekonomik olarak zayıflatıyorlar ve kaynaklarını kontrol ediyorlar ve de bu bölgelere askeri olarak yerleşiyorlar. Mesela Amerika'nın Afganistan işgalinde Orta Asya'da 9 ülkede askeri üs açıldı. Bu bile bir cephe. Askeri üs açması doğrudan kontrole yönelik bir müdahaledir. Bu küresel güvenlikle ilgili bir şey değil, Amerika'nın bölgeyi kontrolüne yönelik bir şey. Bir ülkeye savaş ilan etmesine gerek yok; askeri üs açıyorsa bile o ülkeye bir müdahale yapıyor anlamına gelir.

İslâm dünyasına yönelik bu baskı, şantaj, müdahale gibi şeylerin çok ciddi bir şok dalgasına neden olacağına inanıyorum. Yani İslâm'ın siyasal, ekonomik ve kültürel söylemlerini dizginlemeye çalışmak bu hareketin ana dürtüsüdür. Çünkü bütün hegemonya planlarına karşı en ciddi muhalif ses İslâm'dır. Bu söylemlerin ters tepeceğine ve İslâm'ı daha çok güçlendireceğine inanıyorum. Mesela Hamas'a savaş ilan ettiler, -ki Hamas'a "gel Filistin'i beraber yönetelim" diyorlardı- Hamas'ı tasfiye edemeyeceklerini anladılar; Hamas'ın Filistin'in en büyük gücü olduğunu anladılar; bunun için sistemin içine çekmeye çalışıyorlar; tıpkı Taliban'a dedikleri gibi "gel" diyorlar. Mesela Mahmut Abbas geçen görüşmesinde Hamas'a siyasi rol teklif ediyor. Bu gidişle de tasfiye edemeyeceklerini yavaş yavaş anlıyorlar. Yani bu mesele El-Kaide meselesi değil. Bu mesele **İslâm'ın dizginlenmesi** meselesi. Örneğin Irak'ta direniş hareketleri şekilleniyor. Irak'ta Baasçı bir direniş hareketi şekillenmez bundan sonra. Milliyetçi bir direniş hareketi de şekillenmez. Arap milliyetçiliği etkisini artık kaybetti. Bütün İslâm coğrafyasında olduğu gibi direniş hareketlerinin tek ideolojisi **İslâm** olmak zorunda. Dünyada genelde böyle. Küresel düzeyde meydan okuma potansiyeli taşıyan İslâm, yeryüzünün ve de özellikle İslâm coğrafyasının birçok bölgelerinde toplumları yeni özgürlük savaşlarına hazırlıyor. Yani Irak'ta kesinlikle İslâmi karakterli bir direnişin gerçekleşeceğini düşünüyorum. Ve bunun da Amerika'nın bölgesel planlarını ciddi zarara uğratacağını düşünüyorum. Ve Amerika'nın, İslâm'ı, İslâmi hareketleri kontrol altına almaya yönelik bu müdahalesinin tam tersine sonuçlanacağını düşünüyorum.

R. Kaya: İsterseniz burada bitirelim tartışmamızı. Hepinize teşekkür ediyorum.

[Tartışma](#)

Kaynak: [Emperyalist Kuşatma Karşısında İran ve Geleceği - Kudüs Dergisi](#)

Filistin Halkı İç Savaş Tuzağına Düşmez Fuat Yasin

Irak işgali sonrası dünya siyasetinin Ortadoğu bölgesi üzerine yoğunlaştığı bir dönemden geçiliyor. Irak işgali ile bölgede konumunu sağlamlaştırdığına inanan Amerikan yönetiminin, bölgeye yerleşmesi kuşkusuz en fazla İsrail'in işine yarıyor. ABD'nin hemen yanı başına gelmiş olması İsrail'de güven sorununu biraz olsun hafifletirken, Filistin topraklarından kısmi geri çekilişinde bunun önemli bir rolü olduğu hissediliyor. Filistin-İsrail meselesiyle ilgili olarak kendisiyle görüştüğümüz Filistin Özerk Yönetimi Ankara Büyükelçisi Fuat Yasin, her şeye rağmen gelişmelerin Filistinliler lehine gelişebileceğine inanıyor. 'Yol Haritası' adlı planın kapsamlı bir barış planı olmamakla birlikte, Filistin devleti konusunda bir tarih koymuş olmasını olumlu bulan Yasin, planının işleme için koşul olarak

önü sürülen "feda eylemleri"nin sona erdirilmesi konusunda Filistinli gruplarla yaşanan tartışmaların kesinlikle iç savaş boyutlarına gelmeyeceğini söylüyor.

Kudüs: Dörtlü grup tarafından hazırlanan 'Yol haritası' konusunda Filistin tarafının resmi görüşü nedir? Oslo tecrübesi göz önünde bulundurulursa, İsrail'in bu barış planına uyacağına inanıyor musunuz?

Fuad Yasin: 'Yol Haritası' denilen barış planı ilk defa ABD Başkanı George Bush tarafından 24 Haziran 2002 tarihinde yaptığı bir konuşma sırasında gündeme getirilmişti. Konuşma temel olarak, Filistin-İsrail çekişmesinin "iki devlet" (Filistin, İsrail) prensibi çerçevesinde bir çözüme kavuşturulmasını vurgulamaktaydı. Harita, iki taraf arasında siyasî, ekonomik, insanî ve güvenlik konularında Dörtlü Grup'un (BM, ABD, AB, Rusya) gözetiminde kurumsal bir çözümün, zaman periyodu içinde sağlanmasını ön görüyor. 2005 yılında bitmesi planlanan sürecin sonunda Filistin-İsrail nihai uzlaşmasının sağlanması hedefleniyor. Yaklaşık 10 sayfayı bulan bu barış planının kuşkusuz çok detayları var; ancak burada üç önemli unsuru vurgulamakta yarar görüyorum.

Birincisi; İsrail tarafı bu plana birçok itirazlar yöneltti ve 15 ana değişikliği ön gören yaklaşık 100 çekince ortaya koydu.

İkincisi; Yol Haritası adlı bu barış planı, Filistin halkının kahramanca direnişi, Aksa İntifadası'nın başladığı günden bu yana geçen süre içindeki efsanevi başkaldırısı ve İsrail'in Şaron'cu planlarının boşa çıkarılmasının ardından geldi.

Üçüncüsü; bu "Yol Haritası", şu anki koşullar içinde uluslararası bir yükümlülüğü ön görmektedir. Birçok yönüyle âdil olmasa da, mevcut uluslar arası koşullar ve siyasî ortam göz önünde bulundurulduğunda kabul edilebilir bir metindir. Acaba bunları İsrail kabul edip uygulayacak mı? Yoksa, uluslararası topluma meydan okumaya devam mı edecek? Bunu önümüzdeki günler, belki de yıllar gösterecek.

Kudüs: Sizce 'Yol Haritası', gerçek bir barış planı olarak kabul edilebilir mi, yoksa daha önceki planlar gibi İsrail'in vakit kazanma manevralarında biri mi?

Fuad Yasin: 'Yol Haritası'nın metnine detaylara girmeden bakıldığında, barışı gerçekleştirmek için yapılmış gibi bir izlenim var. Ancak detaylara girildiğinde Amerika ve diğer güçlerin bölgesel çıkarlarını ön plana alan, buna karşın bölgenin çıkarlarını ikinci plana iten bir yapıda olduğundan da kuşku yok.

Kudüs: Irak'ın işgali sonrasında oluşan bölgesel dengeler hesaba katıldığında Filistin-İsrail meselesinin geleceği konusunda neler söylenebilir? İşgal, İsrail'in elini güçlendirmiş midir?

Fuad Yasin: Kuşkusuz ABD ve İngiltere tarafından başlatılmış olan bu savaş, henüz tamamlanmış değildir. Şu aşamada tahmin edilemeyecek gelişmeler ve yeni unsurlar ortaya çıkabilir. Şu sıralar, Ortadoğu'nun İngiltere ve Fransa arasında paylaşımını öngören 1916 tarihli Sykes-Picot Anlaşması'ndan bahsediliyor. Ama bana göre şu sıralar yaşadığımız olayların, geleceğe dönük sonuçları açısından 1916'dakinden çok daha tehlikeli ve derin neticeleri olacak. Ama tüm sorun, bölge halkının kendilerine yönelik bu meydan okumaya karşı nasıl cevap verecekleriyle yakından ilgili. Amerika'nın bölgesel planlarına göre, İsrail'in bölgesel rolü artacak; ama görevleri azalacaktır.

Kudüs: Irak işgalinden sonra Filistin'in geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Fuad Yasin: İsrail işgaline karşı Filistin halkının uzun yıllardır vermiş olduğu mücadele, oldukça faydalı dersler ve ibretler alınması gereken seçkin bir direniş örneğidir. Filistinli, hiçbir zaman umudunu yitirmez; Filistinli, çalışması ve direnişi ile ümitvardır. Bir Filistinli olarak ben, işgalin sona ererek bağımsızlığını kazanmasında Filistin halkının tüm hedeflerinin gerçekleşeceği konusundaki geleceğe dönük güçlü inancımı koruyorum.

Kudüs: Peki Irak'ın işgali, Iraklıların gücünü zayıflatmış mıdır?

Fuad Yasin: Geleneksel güç dengeleri açısından öyle görünüyor. Ama insanî, toplumsal ve medeniyet perspektiflerinden bakınca, Irak'ta yaşanan tecrübe, tüm bölge halklarının kendi güçlerini harekete geçirerek, jeopolitik, beşerî ve tabii imkanlarından yararlanmaları konusunda teşvik edici bir rol oynayacaktır.

Kudüs: Amerikan yönetiminin Arafat'a karşı tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Filistin lideri Yaser Arafat'ı dışlamaya çalıştığı yönündeki görüşlere katılır mısınız?

Fuad Yasin: Amerikalılar bunu yapmaya çalışıyor, hem de uzun bir süredir deniyorlar. Ama şu ana kadar bunu kesinlikle başaramadılar ve başaramayacaklar da. Bu öyle kolay bir şey değil. Her şeyden önce Arafat, tüm Filistin halkının özgür iradesiyle seçtiği başkanıdır. Arafat, geçtiğimiz 40 yıllık süreç

içinde Filistin direnişinin sembolü olmuş bir şahsiyettir. O, Filistin halkının vicdanıdır. Arafat'ı marjinalleştirmek ya da görmezden gelmek mümkün değildir.

Kudüs: Filistin örgütlerinin feda eylemlerini sürdürmeleri halinde Filistin Özerk Yönetimi'nin söz konusu gruplara yönelik tavrı ne olacak? İleride bir iç savaş tehlikesi görüyor musunuz?

Fuad Yasin: Tüm içtenliğimle ve samimiyetimle şunu söyleyebilirim ki Filistin halkı olgunluğu ve uyanıklığı ile iç savaş tuzağına kesinlikle düşmez. Zira o bilir ki böyle bir savaştan sadece ve sadece düşmanları istifade eder. Filistin halkı böyle bir şeye izin vermez. Peki feda eylemlerinin devam etmesi halinde ne olur? Öncelikle bu eylemleri gerçekleştiren büyük şehitleri anarak, vatanları için yaptıkları fedakarlıkla gurur duyduğumu belirteyim. Ancak, bu eylemler kesinlikle gaye değildir. Tüm bunlar, vatanın özgürlüğüne kavuşması, Filistin halkının özgürleşmesi için birer vesiledir. Bu hedef gerçekleştikten sonra, feda eylemleri yapmanın anlamı ne?

Kudüs: Amerika'nın Suriye yönetimine yönelik baskıları Filistin direnişini olumsuz yönde etkiler mi?

Fuad Yasin: Amerikan yönetimi sadece Suriye'ye değil, herkese baskı yapmaya çalışmaktadır. Ancak bu tür baskılar, sonucunda itaat getirmek yerine, daha büyük patlamalara yol açabilir. Tüm mesele, bölge halklarının rızasına göre çözümlenmelidir.

Kudüs: Türkiye'nin Filistin sorunu konusundaki politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Nasıl olmasını istersiniz?

Fuad Yasin: Kuşkusuz, kardeş Türkiye halkı, çok değişik şekillerde ve seviyelerde Filistin halkının yardımına koşmuştur. Türkiye hükümetleri, siyasî partiler ve hükümet dışı kuruluşlar, özellikle zor zamanlar ve kriz anlarında Filistin halkına yardım etmede elinden geleni yapmışlardır. Tabii bununla birlikte bizler, Türkiye'nin halkı, hükümeti, siyasî grupları ve sivil toplum örgütleriyle bölgeye âdil ve kalıcı bir barış gelmesi için sorumluluklarını üstlenmesini bekliyoruz. Bence, Türkiye jeo-stratejik konumu itibarıyla, şu an uluslararası rekabette varlık göstermenin en önemli unsurlarından birini oluşturan medeniyet alanında bölge halklarının çıkarına olan yeni düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde daha büyük bir rol oynamaya ehildir.

Kudüs: Türk halkından beklentileriniz nelerdir?

Fuad Yasin: Türkiye halkının tüm içtenliği ile, erkek, kadın, öğrenci, öğretmen, sivil toplum kuruluşu, sendika, siyasi parti ve bireyler olarak, Cenin katliamının hemen ardından yanımda olmalarını ve ziyaretime gelmelerini hiçbir zaman unutmayacağım. O zor zamanda, bizimle beraber olup, Filistin halkının acılarını paylaşmakla Türkiye halkı, kalbinin ve vicdanının derinliklerindeki basiret gözünün kapanmadığını ispatlamıştır. Türkiyeli kardeşlerimle ne zaman görüşsem, sonunda Kudüs-ü Şerif'te şükür namazı kılmak üzere yeniden buluşmak dileği ile ayrılırız. Onlara minnettarız.

Röportaj: Ahmet Emin DAĞ

[Röportajlar](#)

Kaynak: [Filistin Halkı İç Savaş Tuzağına Düşmez - Fuat Yasin](#)

Ortadoğu, Savaş ve Küresel İntifada Üzerine... Mete Çubukçu

Kudüs: Filistin konusunda medyada tarafsızlık adına zulme karşı etkin bir sessizlik hakim. Siz bu sessizliği neye bağlıyorsunuz? Neden bu sessizliğin dışında kalmaya çaba sarf ediyorsunuz?

Mete Çubukçu: Birincisi, konuyla bütünüyle ilgilenme dışında bölgeye çok sık gidip gelişlerim, oradaki insanlarla olan ilişkilerim böyle bir fikri doğurdu. Daha sonra, bu kitabı 11 Eylül'den önce yazmaya başlamıştım, aslında geçen sene marttan önceki işgalden daha önce bitmişti kitap.

Dediğiniz gibi aslında uzun bir süredir bütün kesimler, İslamcıların bir bölümü hariç, artık Filistin konusunu bir şekilde unutmuştu, çok sıradanlaştırmıştı, günlük haber haline getirmişti. Sol için, benden kuşak olarak olmasa bile yaş olarak bir önceki nesil için Filistin çok önemli bir yerd. Sosyalist hareket için önemli bir dinamik oluşturmuyordu, insanlar oraya gidip modeller oluşturmaya çalışırdı, böyle bir önemi vardı. Oradaki mücadeleye destek verilirdi, örnekler çıkartılmaya çalışılırdı. Bu anlamda, ayrıca uluslararası dayanışma anlamında önem verdiği, tartıştığı konulardan birisiydi.

Ama özellikle soğuk savaş sonrası bu, ilgi bıçakla kesilir gibi kesildi ve onun yerine konuya İslamcı kesim ağırlığını koydu. Tabi bu tek başına Filistin'le ilgili değil. Son yirmi yılda gelişen konjonktürel gelişmeler de 'İslami Hareketler'in toplumsal taban bulmasıyla da böyle bir ivme kazandı.

Tabi bu sessizlik beni rahatsız etmeye başlamıştı. Avrupa'nın göbeğinde patlak veren Bosna savaşı, ardından Çeçenistan ve Kosova savaşı. Maalesef Sol kesim bunların hiçbirisiyle ilgilenmedi ve sadece bunları İslami kesimin ilgilendiği alanlar olarak gördü, kendini ilgisiz kıldı. Tabi bu tavır beni o zamanlar da rahatsız ediyordu. Kendi aramızda tartışıyorduk. "Niye Sosyalistler orada olan olaylara duyarsız kalıyorlar?" diye. Niye? Aslında cevabını da biliyorduk. Çünkü Sosyalist basında şöyle bir algı vardı: O alanlara İslamcılar sahip çıktı. Bir kesime duyulan tepki, aslında başka bir kesime tepki, tepkisizliği doğurduğu için Bosna, Kosova ve Çeçenistan bir şekilde umursanmadı. Oysa ortada bir insanlık sorunu var. Oradan başlayarak bu kitap projesi aklımda oluştu. Kimse ilgilenmedi sadece ben ilgilendim anlamında söylemiyorum. Ama bu özeleştiriyi yapmaktan da açıkçası çekinmedim. Bir mücadele kimsenin tekelinde değil, bu bizim içeriye yönelik bir özeleştirimiz.

Kudüs: Birikim dergisindeki bir yazınızda şöyle bir soru soruyorsunuz: "Bazı Sosyalistler Çeçenistan'da kendilerini Rusya saflarında hissediyorlarken neden Müslüman Irak halkının yanında saf tutuyorlar?" Bu çelişkinin sebebi nedir?

M. Çubukçu: Tabi ki bu böylesine bir çelişik ilişki oluşturuyor. Bu eleştirileri yaparken belirtiyim, ben asla bir pasifist değilim. Sonuçta haklı savaşların olduğunu da düşünüyorum. Aslında savaşlara baktığınız zaman toptan bakmanız lazım.

Bosna'da, Çeçenistan'da, Kosova'da olanlara karşı çıkmamak ama, Irak'ta olanlara sırf karşı taraf Amerika olduğu için karşı çıkmak gibi ayrımlar hiç dürüst gelmiyor açıkçası. Bu şu anlama da gelmiyor; "Ben Çeçenistan'daki gerillaların yaptığı her şeyi tasdik ediyorum anlamına da gelmiyor." Ama genel anlamda savaşa bir bakış vardır. Mesela bir çok insan Yugoslavya'nın halen Sosyalist bir ülke olduğunu düşünerek Bosna ve Kosova'da savaşa karşı çıkmadı, en azından geride durdu. O zaman da söyledik orada çok faşizan bir yönetim olduğunu, haksız bir saldırı olduğunu ve karşı durmak gerektiğini. Oradaki insanlık dramının İslamcı, Solcu ya da başka bir şeyle açıklanmayacağını buna karşı çıkmak gerektiğini. Onun için bu son süreçte farklı kesimlerden insanların ortak eylemliliklerini olumlu bulmuştum. İnşallah bu böyle devam eder. Çünkü geçmiş 10 yılda bu olmadı maalesef.

Kudüs: Okuyucunun aklına şu soru takılıyor: Mete Çubukçu'yu Kudüs'e, Bağdat'a götüren şey ne? Neden Çubukçu mesleğinin daha konforlu bir alanını seçmiyor da bombaların altında olmayı tercih ediyor?

M. Çubukçu: Mesleki yanını bırakırsak, elbette orada olmamın insani gerekçeleri var. Birincisi; orada o insanlarla olmak bana atmosferin tüm zorluklarına rağmen bir gazeteci olarak -ki diğer gazeteci arkadaşlara bu konuda eleştiri getiremem- orada olan insanlık dramlarını bunun içine ufak tefek kendi yorumlarımı ve duygularımı da katarak oralarda neler olduğunu anlatmaya çalışmak, daha doğru geliyor bana. İkincisi; özellikle soğuk savaş sonrası ortaya çıkan kriz durumlarında hakikaten ben şunu gördüm ki bu Ortadoğu'da uzun zamandır devam ediyordu. Soğuk savaş ortadan kalktıktan sonra artık hiçbir şeyin düzeninden bahsedilemez oldu. Çünkü, eskiden savaşların da bir düzeni vardı. Savaşların da kendi içinde bir ahlakı vardı diye düşünüyorum. Ama soğuk savaş sonrası güçler arası eşitsizlik ve güç dengesi inanılmaz durumda arttı.

Ve bu artan eşitsizlik bizzat savaşa dahil olmayan insanlara da etki etmeye başladı. Bununla orantılı olarak bütün dünyanın bütün bu olanlara karşı gittikçe daha duyarsız olduklarını hissetmeye başladım. Türkiye insanı ve dünya insanı. Yani bir süre sonra sıradanlaştı. Bütün bunlar bir insan olarak bana dokunmaya başladı açıkçası. Bunun için oralarda olanları aktarabilmek, insanları biraz rahatsız etmek, insanlara tırnak içinde katliamların nasıl bir şey olduğunu gösterebilmek, kendimizi birer insan olarak belki bir rahatlatma, böyle bir yöne sevk etti beni.

Niye Filistin? Niye Irak? Ben Irak savaşının başında orada olmak istedim ve şartlar da elverdi. Kafamda, orada olmak vardı. Çünkü orada nelerin yaşanacağını tahmin ediyordum. Gerçekten gelişen olayların 1991'de benim ekranlardan izlediğim gibi olmadığını anladım. Bir gazeteci olarak gerçeklerle bize gösterilenlerin hiçbirinin uyuşmadığını gördüm.

Savaş çok siyah-beyaz bir şey aslında. Ölümle yaşam arasında hayatta kalma mücadelesi. Kadınlar, çocuklar her şey bu mücadelenin içinde. Ve orada bir tercih kullanıyorsunuz. Bu illa ki bir cepheye yer almak değil ama inanın çok büyük zulümler, haksızlıklar oluyor. Ve benim bunları iletmem lazım, duyurmam lazım. Ortadoğu'da olan şeylerin medyanın genelinde aktarıldığı gibi olmadığını hasbelkader gösterebilmek için, bir de bizzat orada olup o insanlarla beraber o bomba nasıl düşüyor o duyguyu hissetmek için. Bu duygunun önemli olduğunu düşünüyorum, çünkü biz hep uzaktan bakarak o bölge hakkında haber geçiriz. Oysa benim Filistin'de yaşadıklarım, Bağdat'ta ya da

Saraybosna'da yaşadıklarımın çok da farklı değildi. O bombalar kafamıza düşmese de yanımıza düşüyordu. O insanların ruh hallerini çok daha iyi anlayabiliyorduk.

Kudüs: Irak savaşında ilk kez tanklar üzerinde işgalcilerle beraber hareket eden "işgalci gazeteci" imajıyla tanıştık. Sizin bu imaja sahip meslektaşlarınızla olan diyalogunuz nasıl? Onlar bu tercihe nasıl bakıyorlar?

M. Çubukçu: Bu fotoğrafa kendini yerleştirenler, olaya iki farklı açıdan yaklaşmaktalar. Birincisi profesyonel düşünen, o görüntüyü iletmem bile çekmem gerekli diyenler ki bunları anlayabiliyorum, ama ikinci kategori o işgalcilere gönül verip, o işgalcilerle birlikte omuz birliği yapmak isteyenlerin varlığına da inanıyorum.

Ben bir gazeteci olarak bunu eleştiriyorum, profesyonel hareket edenlere ise doğrusu söyleyeceğim pek bir lafım yok, bu kendi tercihleridir. Tekrar ediyorum Irak savaşında ben ilerleyen bir işgal kuvvetiyle birlikte olmaksızın işgale uğrayanların arasında olmayı tercih ettim. O bana daha dürüst geldi, daha insani geldi, ki asıl gazetecilik bence bu.

Bahsettiğiniz gazeteci tipi Amerika'nın Vietnam savaşından sonra tartıştığı, savaşları nasıl haklı gösteririz sorusundan yola çıkarak 1991'de başladıkları ama en fazla bu savaşta uygulamaya koydukları bir yöntem. Bu aslında önümüzdeki yıllarda uzunca tartışılacak, tartışılması gerekir. Çünkü bu çok gayri insani, gayri ahlaki, kirli bir şey.

Savaş çok temiz bir olguymuş gibi ortaya koymak için, bunu da ancak sansürü kabul eden bir imza atarak o birliklerle gidiyorsunuz. Asıl amaç ise savaşın asıl yüzünü pek de göstermemek. El-Cezire'nin bürosu savaşın bir döneminde o yüzden vuruldu, bir gazeteci arkadaşım öldürüldü ve Bağdat'taki Filistin Oteli o yüzden tank ateşine maruz kaldı.

Gazetecileri sindirmek ve korkutmak için ki, başta zaten sivil toplum çalışanları ve gazeteciler buradan ayrılın dendi. Bazıları bu yüzden ayrıldı. Bu iletişimi kısıtlamayı amaçlayan bir hareketti. Bence bahsettiğiniz o gazeteci tipinin şöyle bir yararı da olacak; önce o imzayı atıp sonra dayanamayanlar çıktı içlerinden. Cephelerden geri döndüler. İşgalciler tarafında neler yaşandığını, neler gördüklerini internet sitelerinde, gazetelerde yazmaya başladılar. Peki bu yöntem tutar mı? Bence bir eleştiri konusu yapmak gerekir çünkü, bu gazeteciliğin temel ilkelerine aykırıdır. Bu gazetecilerin bir ordunun foto-film merkezi işlevi dışında bir görevleri olduğunu sanmıyorum.

Bizler de işgali beklerken farklı sansürlerle karşılaştık. Rejimin kendi niteliğinden kaynaklanan, savaş içinde uygulanan sansürler vardı. Nitekim son günlerde görüntülerimiz izlenmeye başlanmıştı. Ya da çok serbest dolaştırılmamaya başlanmıştı.

Kudüs: Ortadoğu halklarının kültürel ve tarihi bağlarıyla birbirlerine çok yakın halklar olduğunu görüyoruz. Anadolu'daki bir insanla Kudüs'teki bir insan arasında kültür açısından çok önemli bir farklılığın olmadığını görüyoruz. Filistin insanı Anadolu insanına nasıl bakıyor? Anadolu insanından ne gibi beklentileri var oradakilerin?

M. Çubukçu: Ben 'Tezkere' öncesi Irak'tayken tabi ki eleştiriler vardı. İncirliğin kullanılması ve oradan kalkan uçaklarla zaman zaman Irak'ın bombalanmasına ilişkin. Açıkçası bu tür eleştirilere çok fazla bir açıklama getiremiyorduk. Türkiye halkının bu uygulamaları desteklemediğini anlatıyorduk. En son 'Tezkere'nin çıkmamasını çok olumlu karşıladıklarını söylemişlerdi. Ama dediğiniz gibi hepimiz aynı coğrafyanın insanlarıyız. Ufak nüanslar olsa bile dinimizle, tarihimizle, mutfağımızla, eğlence kültürümüzle çok benzerlikler var. Mesela Filistinliler şunu çok iyi biliyorlar ki, TC devletinin politikalarıyla Türkiye insanının düşünceleri ayırılır. Anlaşmalardan dolayı eleştiriyoruz ama Türkiye halkının da bizim yanımızda olduğunu biliyoruz diyorlardı.

Hükümette DSP, MHP ya da AKP'nin olması bir şey değiştirmiyor. Ama bugünkü hükümetin geçmişlerinde taşıdıkları kimlikleriyle o tuhaf çekingenliklerinden dolayı sanki diğer hükümetlerden daha kolay bağlantı kurabiliyorlar. Daha önce Refah-yol hükümetinde de gördüğümüz bir mahcubiyetle daha kolay ilişkiye girebiliyorlar bölge insanıyla.

Kudüs: Filistin'de bir direniş yaşanıyor. Bu direnişin sizce temel dinamikleri neler?

M. Çubukçu: Ben intifadayı ikiye ayırıyorum. İntifada ilk çıkışından bu yana biçim değiştirdi. İlk başlangıç günlerinde daha Filistin toplumunun tabanına yayılmış, daha sokakta bir direniş biçimiydi. İkinci kısım ise, daha çok örgütlere kaydı. Tabi bunun şöyle bir nedeni de var; İsrail'in baskısı ve saldırısı çok daha yoğunlaştı. İsrail bunu daha yoğun bir savaşa dönüştürdüğü andan itibaren Hamas, İslami Cihad, El-Aksa Tugayları gibi örgütler daha ön plana çıktı. Tabi ben daha içeriden bakarak eleştirmeye çalışıyorum. Bu noktada İntifada kendi toplumsal dinamiğini biraz kaybetti.

Kudüs: Eserinizde de belirttiğiniz gibi Hamas önemli bir halk desteğine sahip. İntifadanın örgütsüz kitlesel ayaklanmadan daha düzenli bir direnişe geçtiğini söyleyemez miyiz?

M. Çubukçu: Ben bunu dediğimde şunu kastediyorum. Birinci İntifada'da daha hazırlıklı, grevleriyle, İsrail mallarını boykotla daha kitlesel bir hareket vardı. Her şeyiyle sağlıklı, eğitimiyle hazırlıklı bir direniş vardı. Ancak ikincisinde bu zaten olmadı. Oslo süreciyle bir gevşeme yaşanması, örgütlerin resmileşmesi ve dinamizmin kaybedilmesi gibi faktörler var. Son gelinen noktada örgütlerin toplumsal tabanı yok demek istemiyorum. Tabi ki toplumsal tabanı var.

Kudüs: Hamas, İslami Cihad gibi örgütlerin Filistin'deki toplumsal tabanının niteliğinden bahseder misiniz?

M. Çubukçu: Şimdi tabi özellikle Hamas konusunda önemli bir yanlış yapılıyor. Ben olayları ve örgütleri bir olgu olarak eserimde ortaya koydum bir yargı belirtmeden. Kişisel olarak Hamas'ın intihar eylemlerini benimsemiyorum, onu baştan belirtmek istiyorum. Diğer yönleriyle baktığımız zaman Hamas'ın çok geniş bir tabana oturduğunu okulları, sağlık kuruluşları, eğitim kurumları ve üniversitelerdeki etkinliği ve çok geniş bir tabanı olduğunu biliyoruz. Hamas'ın böyle bir gerçekliği var. İslami Cihad'ın tabanı ise Hamas kadar güçlü değil. El-Fetih de kendi içinde gelişen o mücadele geleneğiyle tabanı zayıflasa da varlığını koruyor, öyle bir geleneğe sahip çıkan bir kitle var.

Kudüs: Güney Lübnan'daki Hizbullah direniş hareketini nasıl değerlendiriyorsunuz?

M. Çubukçu: Hizbullah, Lübnan'ın bir gerçeğidir. Şu anda orada tabanı olan, legal bir parti. Onun meşruiyeti konusunda bir tartışma yok zaten. İsrail Güney Lübnan'dan çekildiği zaman Hristiyan'ı, Ermeni'si, Müslümanı herkes sokaklara döküldü ve Hizbullah'a işgali sona erdirdiği için teşekkür ettiler. Hizbullah bunu, Lübnan toplumunun dinamiklerine çok fazla müdahale etmeden toplumsal organizasyonunu da kurarak gerçekleştirdi.

Kudüs: Irak'ta Filistin'deki gibi bir intifada bekliyor musunuz?

M. Çubukçu: Irak'ta Filistin'deki gibi köklü bir direniş geleneği yok. Irak'ta daha farklı bir direnişçik, olabilir diye düşünüyorum. Çünkü, Irak toplumu yekpare bir toplum değil. Şiiler başka bir taleple, Sünniler başka taleplerle ortaya çıkabiliyorlar. Kürtler -ki bu süreçte en çok eleştirdiğim gruptur onlar- başka taleplerle ortaya çıkıyorlar. Bir direniş bir karşı koyma bekliyorum ama bunun kapsamı nasıl, ne kadar olur bilmiyorum ama kapsamı Filistin İntifadası gibi olmayacaktır. Çünkü dinamikleri çok farklı.

Kudüs: Savaş karşıtı eylemlilikler dünyada ilk kez ortak bir iradeyi ortaya koydu. Bilindiği üzere küreselleşme çok vahşi biçimde sosyal adaletsizlikleri artırıyor. Artık ezilen farklı ideolojik kesimler de ortak hareket etme ihtiyacını gördüler. Ve bu gelişim ilk kez İngiltere ve Türkiye'de kendini gösterdi. İslami kesimler ve Sosyalist blok ortak hareket ettiler. Bu anlamda intifadanın küreselleşebilmesini, "Küresel İntifada" olanağının geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Küresel İntifada sosyal adaletsizliklere ve yeni dünya sömürgeciliğine karşı bir karşı koyuş bilinci yaratabilir mi?

M. Çubukçu: Evet. Ben 'Küresel İntifada'dan ümitliyim. Her ne kadar savaş öncesi hareketlilik, ilk bombanın düşmesiyle biraz durur gibi olsa da, bu küreselleşme karşıtı dalga farklı kökenlerden gelseler de, olumlu bir yere evrileceği konusunda umutluyum. Küreselliğe karşı koyacak o kadar fazla sebep var ki, dünyaya baktığınız zaman bir yerden bir şeylerin patlayacağını hissediyorsunuz. Bu hareket nereye evrilir, nasıl olur? Bu konuda çok da etraflıca düşündüğümü söyleyemem.

11 Eylül yolunun taşları aslında İsrail-Filistin sorununda yaşanan haksızlıklarla döşenmiştir. Ve bu haksızlıklar son bulmazsa daha çok 11 Eylül'ler yaşanacaktır. Bu kadar haksızlığın bu kadar vicdansızlığın yaşandığı bir dünyada 11 Eylül'lerin yaşanması da kaçınılmazdır. Daha bu hiç çözülmeden Afganistan ve Irak işgallerinin yaşanmasıyla birlikte bu, insanların önüne küresellik karşıtı olmak için çok fazla argüman koymaya başladı. Amerika gerçekten çok güçlü ama bence Amerika dünyada insanların vicdanlarında kaybetmiş bir ülke. Güç bir gün biter, önemli olan insanların vicdanlarını kazanmak.

Küreselleşme denen hikaye ise insanların vicdanlarında bir sürü yara açtı. Bu yaralar daha da derinleştikçe Küresellik karşıtlığı da büyüyecektir.

Kudüs: Türkiye'deki muhalif kesimlerin ittifak imkanları nelerdir? Hangi konularda birbirlerini anlayarak diyalog zeminleri oluşturabilirler? Hangi metotlarla bu küresel karşıtı ittifak geliştirilebilir?

M. Çubukçu: Bence, çok uzakta gerçekleştirebileceğimiz amaçlarımızı gündeme oturtmadan-ki herkesin bir ideali olması doğaldır- çok keskin ayrımları bir kenara bırakarak "ortak payda nedir, neye karşı mücadele etmeliyiz" sorusu etrafında birleşerek kendi ideolojik takıntılarımızı pek de sorun etmeden karşımızdaki çok büyük güce karşı ortak bir zemin oluşturarak, biraz vicdanımızı dinleyerek

ortak bir payda oluşturulabileceğini düşünüyorum. Ve oradan da bir sürü yeni şeyin çıkabileceğini görüyorum. İnsanların birbirini daha iyi anlaması, çok oportünist, çok pragmatist gündelik kazanımları gündelik politikaları bir kenara bırakması ve üzerimize gelen gücün hepimizi -sadece İslamcısı, sosyalisti vb. değil- hepimizi ezdiğini düşünerek politikaları geliştirmek gerekli. Benden değilse birlikte olmam mantığını bırakmalıyız.

Birbirimizi anlamadığımız sürece bize karşı ne geldiğini anlayamayacağız ve herkes kendi başına sorunu aşmaya ya da karşı koymaya çalışacak. Çünkü sayı ne kadar artarsa o kadar başarımız artacaktır.

İslamcılarla çoğu noktada aynı şeyler olmasa bile benzer şeyleri düşünüyoruz. Kapitalizm'e karşı bir mücadele var. Bu mücadelede ne yapabilir? Belki bunları tartışmak gerekiyor. Dünyada bir çok şey değişiyor. Ben de kendi kendimi gözden geçiriyorum.

Kudüs: Her kesimin kendi özeleştirisine muhtaç zihinsel tortuları, tabuları var sizce bunlar nasıl aşılır?

M. Çubukçu: Bu önyargıları bir şekilde en aza indirmek gerekiyor. Mesela benim İslamcıları en fazla eleştirdiğim nokta anti-komünizm söylemidir. Şimdi bunu bırakmak lazım. Sağcı bir kirlenme var o tarafa geçildiğinde. Bu beni rahatsız ediyor. Milliyetçi, muhafazakar bir söylemle karşıma çıktığında rahatsız oluyorum. Açıkça belirtiyim ben milliyetçi değilim. Muhafazakarlığın sistemle yoğrulmuş şekline de karşıyım. Bence orada biraz da üç kağıt var açıkçası.

Kudüs: Evet. Her kesimde bunu görebiliyoruz. Sosyalist harekete baktığımızda resmi ideolojiden pek de kopmamış bir söylemle karşılaşıyoruz. Deniz Gezmiş'in savunmasında bile -inandığı dava uğruna ölmesi dolayısıyla saygı duymaktayız- Kemalist tortulara rastlamaktayız.

M. Çubukçu: Tabi ki hepimizin, bizim kendimizin de eleştiri noktalarımız var. Bu kendini inkar değil. Sınıfların yapıları değişiyor yeni açılımlara ihtiyaç var. Yerinde saymamak gerekiyor. Klasik teoriye göre kapitalizmin yıkılması gerekiyor. Ama kapitalizm kendini yeniliyor. Kim açıklayabilir işçi sınıfının bugünkü konumunun klasik teoriye uyduğunu... ?

Kudüs: ABD yönetiminin çok keskin bir "safları belirgin kılma" söylemi var. Ya bizdensiniz ya da düşmanınızsiniz tarzında. Ve düşman safına da modernizmin dışında kalanları yerleştiriyor. Her ne kadar modernist bir projenin ürünü de olsa Baas Rejimine karşı bu söylemi kullandılar. Oysa İran İslam Cumhuriyeti tam da bu söylemin karşı adresi. İslam Cumhuriyeti zaafı ve olumluluklarıyla anti-empyralist bir konumda. Amerika İran'ın içişlerine karışarak halkın bazı taleplerini kendi çıkarlarına alet etmek istiyor. Bu konuda nasıl bir söylem geliştirilmeli?

M. Çubukçu: Belirttiğiniz o ikili söylemi Irak'ta da kullandılar. Hatta bunu açıkça söylüyorlar. Kendi besledikleri diktatörlükleri demokrasi getirmek adına kaldıracıklarını. Hiçbir gerçekliği olmayan, olmaması gereken böylesine sahte bir argümanı orda da kullandılar. Amerikalılar İran'da tabii İslam'ı daha belirgin şekilde karşılarına koyuyorlar. Dünya genelinde bu elbette çok daha tehlikeli sonuçlara götürür. İkincisi nerde durmak gerekir? Şimdi bu herkesin çelişkisi aslında. İran'daki rejime katılmayabilirsiniz. Oradaki rejimin değişmesini biraz daha özgürleşmesini isteyebilirsiniz. Bunu bir yere koyalım.

Acaba bunu dillendirirsem Amerika'nın yanında mı yer alırım? İnsanlar biraz da bu çelişkiyi yaşıyorlar. Ben bu olaya kendi dinamikleri açısından bakıyorum. İran'daki Rejimin kendi içinde reforma gitmesi gerekli. Çünkü orada da bulunma ve insanlarla, gençlerle konuşma imkanı buldum. İran'da var olan sistemin tamamıyla yıkılmaya değil, biraz reforma, dünyayla bütünleşmeye ihtiyacı olduğunu belirtiyorlardı. Dışarıdan yapılacak bir baskı çok kanlı sonuçlara yol açabilir. Amerika'nın istediği olursa hiçbir şekilde İran halkının istediği olmaz. Ben onun için, kendi iç dinamikleriyle İran halkının kendi taleplerini hayata geçirmesini isterim. İranlılar rejimi yıkmak istemiyorlar zaten. Onları kendi iç dinamiklerine bırakmak gerekiyor.

Tabi bu İran'daki rejimin her şeyiyle kabul etmek de değil. Tarihin hiç bir döneminde Amerika'nın bir ülkeye demokrasi getirdiği görülmemiş, hayır böyle bir şey yok.

Kudüs: İran konusunda karşılaştığımız bu tavır bazı Kürtçü çevrelerin Kuzey Irak'taki Amerikan işgalini "Güney Kürdistan'ın Baharı" olarak değerlendirmelerine benzemiyor mu?

Kendi ideolojileri uğruna gayri insani bir olayı meşru gösterme çabası...

M. Çubukçu: Evet. Pragmatist, oportünist çabalar. Bu olayı eleştirmiştim. Irak'ın kuzeyindeki insanların işgal sırasında en rahat, tırnak içinde en özgür olmalarına rağmen Amerika'yı

alkışlamaları, Bush resimlerini öpmeleri beni ciddi şekilde rahatsız etti. Çünkü onlar o sırada gerçekten koruma altında ve rahattılar. Bugün İran'da da sırf demokrasi uğruna bir işgale şüphesiz karşı olacağım. Tabi İran'daki rejimin niteliğine karşı olduğum gibi.

Kudüs: Teşekkür ediyoruz.

Röportaj: Bülent Şahin ERDEĞER

[Röportajlar](#)

Kaynak: [Ortadoğu, Savaş ve Küresel İntifada Üzerine... - Mete Çubukçu](#)

Irak'ta İhanete Uğradık! - Ali Abdurrezzak Musuli

Ali Abdurrezzak Musuli, ABD-İngiliz koalisyon güçlerinin eski başkan Saddam Hüseyin'i uzaklaştırmak için harekete geçtiklerinde Irak'ta savaşımaya giden Arap gönüllülerinden birisiydi. 1980'de emekli olduğunda binbaşı rütbesinde idi. Daha sonra avukatlık yaptı. Evli ve iki oğlu var. Büyük kardeşi 1973 Ekim Savaşı'nda Mısır cephesinde şehit düştü. Irak Savaşı'nda koalisyon güçlerinin yüreklerine korku salan gönüllüleri eğitti. Bağdat'ın teslim olması üzerine Mısır'a döndü... El-Mecelle dergisinin geçen ayki(1218.) sayısında, Muhammed el-Azîzî'nin Musuli ile yaptığı söyleşiyi, arkadaşımız Metin Ünlü sizin için çevirdi.

Siz Irak'taki gönüllülerin hocası olarak niteleniyorsunuz. Bu ne anlama geliyor?

Önceki tecrübelerimden dolayı gönüllüleri eğitime işini üstlendim. Onların arasında 1966'dan beri görüşemediğim Yemenli arkadaşlarım da vardı. O zamanlar İngilizlere karşı vatanlarını savunma mücadelesi veren Güney Yemenlilerle dayanışan Mısır kuvvetlerinin yönetiminden sorumlu idim. 27 yıl evvel onları eğitmişim ve onlar hâlâ değişmeyen milli özellikleriyle aynı adamlar.

Gönüllülük yolculuğu nasıl ve ne zaman başladı?

Bütün işaretler yakında Irak'a yönelik bir hücumun olacağını gösteriyordu. Irak halkıyla dayanışmak için bir halk konseyi oluşturdum. Bu konsey adına bir grup sanatçı, siyasetçi ve gazeteciyle birlikte Irak halkıyla olan dayanışmamızı ilan etmek için bölgeye gittim. Heyet orada üç gün kaldı sonra ben ve iki kişi hariç diğerleri geri döndü. Tarık Aziz'e Mısır silahlı kuvvetlerinde görevli eski bir subay olarak savaş konusundaki, özellikle de sokak çatışmaları hususundaki tecrübelerimi ve gönüllüleri eğitmedeki yeteneğimi anlattıktan sonra Irak silahlı kuvvetlerinde görev alma hususunda anlaştık.

Başlangıçta bizi gruplara ayırdılar. Benim grubum Reşidiye mahallesindeki su istasyonunda canlı kalkan olarak kalmakla görevliydi. Benimle beraber orada Suriyeli, Japon, Alman ve İtalyanlar vardı. Iraklılar bizden bir hafta süreyle aletlerin ve malzemelerin içinde kalmamızı istediler. Bu müddetin bitiminde Iraklı komutanlardan bir savaşçı olarak kabul edilmemi talep ettim; çünkü Arap olarak rolümün canlı kalkan olmanın çok daha ilerisinde olduğunu düşünüyordum. Sonra beni harp akademisine aldılar

Iraklı komutanlardan yakınlık gördünüz mü?

Tabi ki. Onların başında da Saddam Hüseyin vardı. Arap gönüllüler olarak bizlere şöyle seslendi: "Bu kardeşleriniz, emin olan yurtlarından, ailelerini ve mallarını bırakarak geldiler." Irak halkına gelince bizleri evlerinde misafir ediyorlar ve üzerimize titriyorlardı.

Her hangi bir silah eğitimi verildi mi?

Değişik çapta küçük hafif silah, gerilla eğitimi, sivil yerleşim birimlerinin ele geçirilmesi, şehir çatışması ve savunması eğitimi verildi.

Canlı kalkanlar arasındayken aranızda gerçekten casuslar sızdı mı?

Iraklı yetkililer, ellerinde ileri teknolojiye sahip aletler taşıyan bazı kişilerin varlığını bize bildirdiler. Bu adamlar vurulacak hava hedeflerini biliyorlardı. Bunun delili de baştan yapılan anlaşmaya ters olarak belli bir merhalede hastanelere naklolumayı talep etmeleriydi.

O zaman Iraklılar niçin canlı kalkanları kabul etmeye devam ettiler?

Iraklılar bundan propaganda olarak yararlanmayı tercih ettiler. Irak'ın uluslararası kamuoyunu yanına alma savaşını kazanmasının yanında casusluk meselesini ikinci dereceden bir konu olarak gördüler. Özellikle casusluk önceden de gerek havadan Irak sahasında dolaşan ABD uçakları yada kitle imha silahlarını teftiş ekibi vasıtasıyla vardı.

Irak kuvvetleri arasına fiilen yerleştirilen gönüllülerin sayısı kaçtı?

Takriben yedi bin. Küçük silahlarla donatıldılar.

Bize saldırının ilk anlarını anlatır mısınız?

Ağır füze saldırısı başladığında harp akademisindeydik. Bağdat'ın sarsıldığını ve gece gündüz bir ateş topuna dönüştüğünü gördük. Gök yüzü dumanla ve keşif mermileriyle dolmuştu. Gündümlü füzeleri hedefinden saptırmak için yakılmak üzere yakıtla doldurulmuş bir çok kanal vardı.

Yıkıcı saldırıyı hissettik. Ve Amerika'nın Bağdat'ta yüzlerce kadın ve çocuğun ölümüyle neticelenen yerleşim yerlerini vurmasını ve ağır savaş suçları işlemesini gördük. Yasak olan msket bombası ve seyreltilmiş uranyum kullandılar.

Gönüllüler nereliydiler?

Öncelikle her biri değişik uzmanlık sahibi insanlardı. Doktorlar, mühendisler ve işadamları vardı aralarında. Değişik yaş gruplarına ayrılıyorlardı. İngiltere, Almanya, Belçika ve İtalya'dan gelmişlerdi. Bu ülkelerin vatandaşlarıydılar ama kökenleri Araptı. Aynı şekilde Arap ülkelerinden gelenler de vardı.

Irak birlikleriyle aranızda koordine var mıydı?

Saddam Fedaileri, Baas Partisi Savaşçıları ve Halk Direniş Kuvvetleri'yle beraber savaşıyorduk. Saddam bütün Iraklıları silahlandırmış ve eğitim vermişti. Onları birkaç ay yetecek gıda maddeleriyle destekledi.

Savaşta hangi mntıkadaydınız ve ne tür bir silah taşıyordunuz?

Eski bir subay olarak değişik eğitim yerlerinde bulundum. Bazı gönüllüler çok zor bir savaş olan ve açkgözlülük, kurnazlık ve yüksek eğitim gerektiren şehir savaşına iştirak etmemizi teklif ettiler. Daha sonra sabit ve hareketli pusular yoluyla düşmanın ilerlemesini engellemek için bir grup fedaiye katıldım.

Fiilen bir mntıkada ilerlemelerini engelledik. Daha sonra gönüllüler olarak işgal kuvvetleriyle beraber gelen ve etnik fitne çıkarmak isteyenlerin anarşisine karşı şehirlerin güvenliğini sağlamakla görevlendirildik.

Bağdat nasıl düştü?

Bağdat'ın düşüşünü günler öncesinden hissettik. Çünkü Bağdat Havaalanı'nın korunmasında bir gevşeme gördük. Sonrada Amerikalıların orayı işgal edişini. Bu, Amerikalıların kuzeyde ve güneyde ilerlemekte aciz kaldıkları bir demde ilk ihanetti. Biz savaş esnasında Amerika'nın, cumhuriyet muhafızlarının ileri gelenlerinden bazılarıyla görüştüğünü açıkladığını biliyorduk. Bununla dalga geçiyorduk ve vatanını satacak hiç kimsenin olmadığını söylüyorduk. Gökyüzü üzerimize Amerika'nın "silahlarınızı bırakın ve evlerinize dönün" çağrısı yapan bildirilerini yağırdırıyordu. Bu sırada direniş şiddetlendi. Bağdat'ın güneyinden gelen elli Amerikan tankını imha ettik. Askeri faaliyet Dicle'nin batı ve doğusunda ve Filistin oteli civarında yoğunlaştı. Daha sonra Reşit Havaalanı düştü. Daha sonra öğrendik ki Savunma Bakanı, Saddam Hüseyin ve oğluyla yapılan son toplantıya katılmadı. Böylece öğrendik ki ordu içerisinde ihtilaf var. Sonra olaylar gelişti ve Bağdat direniş olmaksızın düştü. Daha sonra Amerikan tankları ortada hiçbir yönetim emaresi veya tek bir asker olmaksızın içeri girdi. Amerikan tankları boş caddelerde dolaşmaya başladılar. Bu da ortada bazı komutanların ihaneti olduğunun açık işaretidir. Gönüllüler olarak orada geçirdiğimiz zamanı boşa harcamışız gibi bir hisse kapıldık.

Bize Bağdat havaalanı çatışmasından bahseder misiniz?

Dört bin civarında Amerikan askeri, hıyanet ve anlaşma sonucu havadan meydana indirildi. Aslında onlar av alanına inmişti. Aslında meydan topları ile onların öldürülmesi ya da esir alınması mümkündü. Iraklılar aslında buna karşı etkin biçimde direnip onlara ağır kayıplar verdirebilirdiler. Havaalanı savaşında ihanet olduğunun delili şu: Oraya bu Amerikan indirmesini püskürtmek için askerler yığılabılırdı. Ancak olan bu değil, havaalanının düşmesi oldu.

Ama es-Sahhaf, havaalanında Amerikalıların yok olmasıyla sonuçlanacak alışıla gelmişin dışında bir savaştan bahsetti. Bu nasıl bir savaştı?

Amerikan birliklerini tamamen imha etmek için havaalanının etrafını su ile doldurup sonra elektrik verme planı vardı. Es-Sahhaf'ın kastettiği buydu. Ama emirler yerine getirilmedi. Verilen emirler duvara çarpıldı ve birlikler geri çekilmeye başladı. Dediğim gibi havaalanını ele geçiren ABD birliklerinin yok edilmesi çok kolaydı.

Savaş alanında da ihanet emareleri gördünüz mü?

Bize bulunduğumuz mıntıkaları boşaltma emri verildi. Sonra birden bire polis, asker gibi yönetim unsurlarının ortadan kaybolduğunu gördük. Aynı şekilde arabalar da caddelerden yok olmuştu. Bu bütün ağır hava saldırılarına rağmen savaş boyunca vaki olmuş bir şey değildi.

Bazı raporlarda iddia edildiği gibi Iraklılar size kötü davrandı mı?

Hayır: Bu Batı basınının yaydığı yalan bir propagandadır. Arap gönüllüler olarak Iraklılardan sevgi ve taktirden başka bir şey görmedik.

Düşüşünün ilk saatlerinde Bağdat'ta durum nasıldı?

Televizyon ekranlarından izlediğiniz gibi başıbozukluk ve talan vardı. Aynı şekilde Suriyeli, Mısırlı, Filistinli, Yemenli ve Şiilere yönelik öldürme eylemleri vardı. Anlaşılan Şiilerin öldürülmesiyle hedeflenen etnik fitne çıkarmaktı, ama Irak halkı bu oyuna gelmedi ve kaynaştı.

Gönüllülerden öldürülenler nerede defnedildi?

Bunların yerleri ve isimler meçhul. Belki de aileleri birkaç sene akıbetlerini öğrenemeyecek.

En küçük gönüllünün yaşı kaçtı?

Henüz 15'inde Suriyeli bir öğrenciydi.

Röportajlar

Kaynak: [Irak'ta İhanete Uğradık! - Ali Abdurrezzak Musuli](#)

Sorunun Çözümleri Halkın Bağrından Çıkacaktır Ahmet Taşgetiren

ABD'nin Pew Araştırma Merkezi'nin yaptığı ve sonuçları Haziran ayının ilk günlerinde kamuoyuna açıkladığı araştırma Türkiye'de halkın yüzde 82'sinin ABD'ye olumsuz baktığını, yüzde 71'inin de Amerika'nın Türkiye için bir askeri tehdit olduğuna inandığını ortaya koyuyor.

İlginç olan şu ki, Türkiye'deki bu tehdit kaygısı Endonezya'da (yüzde 74), Pakistan'da (yüzde 72), Lübnan'da (yüzde 58), Kuveyt'te (yüzde 54), Fas'ta (yüzde 46) oranında paylaşıyor. Dikkat edilirse, Amerika'nın Saddam'dan kurtardığı Kuveyt halkı bile Amerikan tehdidinden endişeli... Fas'tan Endonezya'ya kadar uzanan tüm İslam coğrafyasında tehdit kaynağı olarak görülüyor Amerika...

Bu, şu anlama geliyor ki, demokratik bir platformda İslam coğrafyasının halkları, ABD'ye "Go Home" diyecek. Aslında böyle bir gelişme çok önceden beri biliniyordu. ABD ve Batı dünyası, İslam coğrafyasında "Batı çıkarlarını sorgulayan" ve İslami bilinçlenme ile paralel gelişen bir zihinsel oluşumdan şikayetçi idi ve "Siyasal İslam, radikal İslam, fundamentalist İslam" diye tanımladığı bu süreci, "kriz gerekçesi" olarak değerlendiriyor, Varşova Pakti'nin dağılmasından sonra NATO'nun yeni misyonunun, bu oluşumla mücadele eksenine oturması yönünde hazırlıklar yapıyordu.

Dolayısıyla ortaya çıkan husus şudur: ABD,- eğer demokratikleşmeden bunu anlıyorsak- Müslüman halkların sistemin yapılanışını ve maddi-manevi kaynakların kullanımını denetlemesinden hoşnut olmayacaktır. Bunun yerine, kral veya kabile reislerinin, ya da egemen güç odaklarının ülkelerin maddi - moral zenginliklerini ABD ile birlikte yönetmesini tercih edecektir.

Ancak bu arada, ABD, düne kadar takviye ederek egemen güç haline getirdiği kişi ve odaklarla uyumsuzluk yaşar da onu devre dışı bırakmadan kendi çıkarlarını koruyamayacağına inanırsa, dünya kamuoyu nezdinde saldırılarına meşruiyet kılıfı giydirecek uygun bir savaş sloganı olarak "demokratikleştirme, özgürleştirme" klişesine sarılabilir. Bunun sonunda Amerikan hegemonyasına giren bir ülke ne kadar özgürleşirse o kadar özgürleştirme, dev silahların gölgesinde Amerika'nın tayin ettiği genel vali veya siyasi komiserlerle demokrasi ne kadar gerçekleşirse o kadar demokratikleştirme gerçekleştirebilir.

Irak'a demokrasi getirme iddiasındaki Amerika'nın, TBMM'de tezkerenin reddedilmesine ne kadar öfkeli olduğuna bakılırsa, bölgede Amerika'ya demokrasiden daha başka bir şeyin lazım olduğu kolayca anlaşılabilir.

Bölgede, yönetimler üzerinde zaten var olan ABD korkusu, Irak işgalinden sonra daha kalıcı hale getirilmek isteniyor. ABD inisiyatifinde nasıl bir değişim ve reform oluşacağının ipuçları net olarak görülmeye başlanmıştır. İslam coğrafyası, Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki sömürge - yarı sömürge statüsünden sonra yeniden dizayn edilmek isteniyor ve bunun adı da pekala yeni kolonyalizm olarak konabilir. Yalnız burada, ABD'nin, yönetimlere boyun eğdirse bile, hem bu coğrafyada yaşayan insanların hem de küreselleşmenin kolonyalist karakterine karşı hassasiyet sergileyen tüm insanlığın bilinçli direnişine çarpacağını dikkate almak lazımdır. Askeri gücünüz ne olursa olsun, ahlaki

haklılığınız yoksa güç kullanımını ilelebet sürdürmeniz mümkün olmayacaktır. Şu muhakkak ki bölgede ABD'ye sırtını dayayanlar, ilk planda güçlü görünseler bile, toplumsal zemin itibarıyla en zayıf konumda olacaklardır.

-Ortadoğu'da demokrasi halkın problemlerine çözüm üretebilir mi?

-Demokrasi halkın kendini gerçekleştirme alanı olarak hayati önem taşıyor Ortadoğu'da... Kapalı ve halktan kopuk tüm yapılar, hakim iç ve dış güç odaklarının kontrolüne girmeye mahkumdur. Halkın denetlenmesine açık yapılar kurulmalıdır ki, olan bitenin doğru değerlendirilmesi ve tashihi mümkün olsun. Sorunların çözümü, halkın bağrından çıkacaktır. Kadroların da halkın bağrından çıktığı bir sistem yapılması gerçekleştirilebilirse, o zaman bölge insanı, neye layıkta onun yönetimini gerçekleştirecektir. Onun için demokrasinin, Amerika'nın inisiyatifinde değil, bizzat bölge halklarının talebiyle ortaya çıkması ve oluşmasına ihtiyaç vardır. Demokrasi en azından bir platform sağlıyor; düşüncelerin ve onları hayata geçirecek eylemlerin serbestçe oluşması, birbiriyle karşılaşması ve sentezlere ulaşılabilmesi için...

Soruşturmalar

Kaynak: [Sorunun Çözümleri Halkın Bağrından Çıkacaktır - Ahmet Taşgetiren](#)

Batılı Çözüm Arayışları Başarılı Olamaz Asaf Hüseyin

Ortadoğu'da demokrasi bir ihtiyaçtır. Ama bu hiçbir zaman Amerikan ya da İngiliz tarzı olamaz. Demokrasiden kastım, Müslüman kitlelerin kendi geleceklerini belirleme konusunda karar sürecine katılmalarıdır. Ortadoğu'nun siyasi arenasındaki çağdaş politik senaryo tamamen elitist bir yapıdadır. Seçkinler güç sahibi, devasa yığınlar ise güçsüz; elitler zengin, yığınlar fakir; elitler iktidar sahibi, halk yığınları ise sahipsiz. Elitler kendi ülkelerini batıya satarlar, sonuçta halklar acılara katlanmak zorunda kalırlar. Bu nedenle de, demokrasinin teorik olarak nasıl işler hale geleceği meselesinden ziyade, önemli olan kitlelerin sesini işitecek olan insanların konsensüsü ile pratik olarak işletilmesidir.

ABD samimi değildir. Çünkü Amerikan yönetimi, demokrasi getirme iddialarını ya gücünü diğer hükümet üzerine yayma, ya da onların tamamen ele geçirmek ve bekçi köpeği olarak kullandığı İsrail'i İslam ülkeleri karşısında güçlendirmek için kullanmaktadır. Bunu çok rahatlıkla söylüyorum çünkü, ABD çok kısa vadeli politikalarla hareket etmektedir. 1980'lerde Komünizmi ortadan kaldırmak için Afganlılarla birlikte savaşmıştı. Bu sırada ABD'ye yardım eden cephe ülkesi Pakistan'dı. Ama savaşı kazandıktan sonra hem Afganistan'ı hem de Pakistan'ı açıkta yapa yalnız bırakıverdi. O ülkelerin gelişimi için hiçbir şey yapmadı. Aynı şey Irak'ta da görülebilir. Bu savaşa "kitle imha silahlarını bulma" adı altında aslında petrol için girdi. Saddam gibi bir diktatörün ortadan kaldırılmış olması elbette sevindirici bir şey ama, peki Irak hükümeti nerede? Bu ülkede iktidar yetkileri halka geri verilmelidir. Şimdilerde, kitle imha silahı bulundurma iddiaları İran'ı hedef almaktadır. Burada en önemli sorunlardan biri, aynı iddianın neden İsrail'e karşı kullanılmadığı. Oysa herkes biliyor ki, insanlığa karşı atom bombası kullanan tek ülke Amerika'dır. Böyle olduğu halde nasıl bu kadar güvenilebilir?

Bu tür algılamalar çok kolaydır. ABD'nin çıkarı bulunan hangi ülke olursa olsun, orada kendi kazanılmış hakları önceliklidir. Bu öncelik kimi zaman petrol, kimi zaman muhalefet edilecek biri, yada düşman kabul ettiği bir ülkeye karşı başka bir ülkenin piyon olarak kullanılması olabilir. Artık Müslüman ülkelerin kendi ayakları üzerine durmalarının ve kendi kararlarını kendilerinin vermelerinin zamanı gelmiştir. Ancak, buradaki problem İslam dünyanın paramparça olmuş olmasıdır. Bu nedenle de Amerikan yönetimi, birini diğerine karşı çok rahatlıkla kullanabilmektedir. Suç tamamen ABD'de değildir. Çünkü İslam'ın evi düzen içinde değildir ve bu nedenle ilk ifade edilmesi gereken bu olmalıdır. Müslümanlar el birliği yapmak zorundadır. Eğer bunu yapmazlar ise, kökenleri İslam'a dayanan Müslüman kimliği tamamen ortadan kalkacaktır.

Hiç kimse demokrasinin insanların problemlerine çözüm getireceğini garanti edemez. Ancak şu kesindir ki, tüm insanların katılımcı olduğu bir demokraside hata oluşması halinde sorumluluk herkese ait olacaktır.

Ama günümüzdeki uygulamada, "çoğunluk" için "azınlık" karar vermektedir. Burada bir hata olduğunda, kitleler sonuçlara katlanırken, çok küçük bir kesim fayda sağlamaktadır. Bu nedenle önerim, insanların kendi verdikleri kararların sorumluluğuna katlanmalarına imkan tanınmalı. Eğer sonuç başarısız olursa, kendileri yeniden deneyebilir. Ancak kültürel, dini, düşünsel vs. sebeplerden ötürü Batılıların çözümlerinin kesinlikle başarılı olamayacağı unutulmamalıdır.

Soruşturmalar

Kaynak: [Batılı Çözüm Arayışları Başarılı Olamaz - Asaf Hüseyin](#)

İslam Dünyası Kendini Yenilemek Zorunda Burhan Kavuncu

"Ortadoğu'da statükonun mimarı olan emperyalizm şimdi yenileşme istiyormuş. Buna kim inanır?"

ABD'nin Irak'ı işgaline "özgürlük operasyonu" ismini vermesi ve bölgeye demokrasi getirmek istediği iddiaları inandırıcı değildi. Nitekim ne batıda ne de bölgemizde bunlara inanacak saf dilli birileri pek görülmedi. (ABD bütçesinden oluşturulan fon tarafından satın alınan birkaç kişiyi saymıyorum). Kendileri de pek inandırıcı bulmamış olacaklar ki, bu tezlerini başlangıçtaki kadar hevesle öne çıkarmıyorlar. "Demokrasi ve özgürlük" iddiaları bir tarafa, ABD, saldırı ve tehditlerini uluslararası hukuka ve meşruiyete dayandırma ihtiyacı bile duymuyor. Dünya üzerindeki hegemonyasını pekiştirirken ne kendisi hukuka uygunluk ve meşruiyet gözetiyor, ne de BM ve önde gelen devletler bu durumu sorguluyor. Bu yüzyılda da dünyamızda geçerli olanın kuvvet ve kuvvetlinin çıkarları olduğu kabul edilmiş durumda.

ABD saldırganlığı ile Ortadoğu ülkelerinde görülen değişim çabaları arasında birebir ilişki kurulması biraz zorlama olur. Aslında saldırganlığın boyutu ile denk veya onun cesametine uygun çapta bir değişim çabasına henüz tesadüf edemedik. Her kriz dönemi veya her yeni dalga, varlığını tehdit altında gören yapıların yeni arayışlara yönelmesine sebep olur. Ortadoğu'da öteden beri mevcut olan egemen yapılanmaların yol açtığı istikrarsızlık ve beraberinde süregelen arayışların, yeni dönemde biraz daha yoğunlaşmaya başladığından söz edilebilir. Irak halkı, Baas faşizminin baskısı altında kendini ifade etmek ve geliştirmek şöyle dursun, kendini algılamak başlangıç noktasına bile yaklaşamıyordu. Baas rejiminin yerine geçen ABD işgal yönetimi ortamında nisbi bir hareketlilik, örgütlenme, eylem ve düşüncede bir canlanma görülebilir. Bu yeni durumun, faşizmin donuk statüko ortamına göre çok daha bereketli olacağı aşikar. Irak'ın işgali deneyinin, yakın tarihteki diğer işgalcilerin hazin sonlarını düşünürsek ABD açısından pek de parlak durumlar sağlamayacağını tahmin edilebiliriz. Bizim için daha ilginç bir tecrübe olarak, Müslüman grupların hangi yönde bir gelişme göstereceği, halkın bağrından ne gibi muhalefet hareketlerinin ortaya çıkacağı, bunların gelecek için söyleyeceği şeyler ve kendi aralarındaki ilişkiler, dikkatle izlenmesi gereken hususlar. Gerçi yakın geçmişte farklı Afgan kabilelerine dayalı 'İslami' hiziplerin Rusları hezimetle uğrattıkları süreçte, başkaca olumlu herhangi bir şey üretemediklerini, hatta geçmiş dönemi aratan kör bir kabilecilik ve bağnazlık batağında kaybolup gittiklerini unutmuyoruz. Yine de Irak halkının aynı hataları tekrarlamayacağını ümit edebiliriz. Sosyo-ekonomik yapının farklı ve biraz daha gelişmiş olması, geçmişte yaşanan acı tecrübeler gibi sebepler, bizi biraz daha ümitvar olmaya sevk ediyor.

Ortadoğu'daki yönetimlerin krallık veya otoriter baskı yönetimlerinden demokrasiye evrilmesi kötü bir gelişme olmaz. Osmanlı devletinin tasfiyesinden sonra teşkil olunan krallıklar, Baasçı tek parti yönetimleri veya kendine mahsus diktatörlükler, kendi vatandaşları ile sağlıklı bir ilişki geliştirmediler. Yönetimin dışında tutulan kitlelerin siyasi sayılan konularda fikir üretememesi, muhalefetin yasak olması, yeni yetişen kuşakların belirlenen alanların dışına çıkamaması, az gelişmiş toplumlar ortaya çıkardı. Ne dinamik bir ekonomik yapı, ne düşünce hayatında bir canlılık, Müslüman halkların henüz tanışmadıkları olgular. Gönül arzu eder ki, Pakistan'da Müşerref'in askeri yönetimini sorgulayan bir entelektüel birikim olsun ve rejimi halkın taleplerine uygun bir şekilde değiştirmeye zorlasın. Peki bunu ABD arzu eder mi? Önceki başkan Clinton, Güney Asya gezisi sırasında, seçimle gelen siyasi iktidarı devirdiği için General Müşerref ile görüşmekten imtina etmişti, en azından böyle görünmeyi başarmıştı. Ama ABD çıkarlarına hizmet eden bir Müşerref rejimi, bugünkü ABD yönetiminin tercihe şayan bir müttefiki. Hem de "stratejik bir müttefik!" ABD'nin herhangi bir Ortadoğu ülkesinde de, krallıklar veya otoriter rejimlerin yerine, muhalefet inisiyatifi koyabilen gelişmiş toplumların öne çıkmasını istemesi mümkün mü? Çünkü tek tek de ele alınsa, genel olarak da bakılsa Mısır, Suriye, Ürdün, Suudi Arabistan ve Kuzey Afrika ülkelerinde, yönetimlerin en güçlü alternatifi İslami hareketlerdir. Yani ABD karşısında ne kişilikli, gelişmiş toplumlar isteyebilir, ne de İslami hareketlerin iktidarını kabul edebilir. Onun için önemli olan, çıkarlarına hizmet edebilecek kukla yöneticilerdir.

Diğer taraftan iktidar tecrübesi olmayan muhalif akımların, öncelikle İslami hareketlerin, kendi toplum modellerini oluşturmak için ciddi çabalar sarfetmeleri gerekiyor. İslami gruplar bir taraftan hayattan kopuk bir radikalizme saplanma tehlikesiyle karşı karşıya (el Kaide çizgisi), diğer taraftan pragmatizmin şekilsizleştiren, ilke ve çizgi bırakmayan rüzgarlarında savrulma ihtimaliyle (İhvan ve benzeri hareketler).

Tabii Türkiye ve İran yukarıdakilerin dışında, daha farklı örneklikler oluşturuyor. Her iki ülke de farklı yönlerde de olsa model olma imkanlarıyla birer laboratuvar durumunda. Gerçi model olma meselesi, kısa vadeli çıkarları önceleyen bugünkü ABD yönetimi açısından ihmal edilebilir, ama asla göz ardı edilmeyen bir öneme sahip. Burada demokratikleşme ve reform gayretlerinin her zaman İslami

hareketlerin yararına olmayabileceği, hatta ABD'nin de bu durumu kendi çıkarları için kullandığı ileri sürülebilir. Bu doğru da olabilir. "Demokrasi her zaman iyidir ve iyi sonuçlar verir" biçimindeki yaklaşım elbette isabetli değildir. Konunun bir çok değişik yönden ele alınması gerekir. Salt yönetimin paylaşılması değil, bilginin üretilmesi ve paylaşımında gereken özgürlük, 'çevre'nin 'merkez' karşısında varlığının ifadesi ve etkinliği, egemen kurumların doğası gereği dondurmaya çalıştığı toplumsal hareketlilik, bütün bunlar İslam dünyasının her beldesinde gelişmenin önünü açacak tartışma konuları olarak önümüzde duruyor.

Soruşturmalar

Kaynak: [İslam Dünyası Kendini Yenilemek Zorunda - Burhan Kavuncu](#)

ABD'nin Demokrasi Getirme İddiası Oryantalist Bir Söylemdir Cevat Özkaya

ABD'nin Ortadoğu'ya demokrasi ve özgürlük getirme iddiası bir söylemden ibarettir. ABD'nin yeni kolonyalizmini meşrulaştıran bir söylem... Bu yeni bir durum da değildir. Batı'nın güçlü ulusları, sömürgeleştirmek istedikleri bölgeler için benzer söylemler kullanmışlardır. Bu söylemler, sömürgecilik sürecinde yapılacak olan baskıları kamuoyuna daha yumuşak intikal ettirir ve kabul edilebilir boyuta indirgerler.

İngilizler Mısır'a girdiklerinde de benzer söylemlere başvurmuşlardı. İngilizlerin Mısır genel valisi James Balfour'un sözleri sömürgeci mantığı ortaya koyması açısından çok ilginçtir. "Bizim Mısır'daki mevcudiyetimiz, her ne kadar biz orada onların hatırı için bulunmakta isek de, yalnızca onların işine yaramıyor. Biz ayrıca bütün Avrupa'nın çıkarına Mısır'dayız."

Burada İngilizleri Mısırlılar davet etmiş ve onlarda hatırı için oraya gitmiş değiller. Mısırlılara kimse bir şey sormamış. Mısırlıların bir daveti de yok. Ancak İngiltere Mısır'ı istila ettiğinde takdimini böyle yapıyor. İngilizlerin öncelikle Mısır'ın iyiliği için orada olduğunu söyleyerek oradaki varlıklarını meşrulaştırıyorlar.

ABD'nin söyleminin de bundan bir farkı yok. O da Irak'a yaptığı istilâ hareketini "Sonsuz Özgürlük" olarak isimlendirdi. Bu gerçekten bir özgürlük müdür? Özgürlüğü Iraklılar mı talep etti? Hayır hiç biri değil. Ama "Sonsuz Özgürlük" bir söylem olarak "Sonsuz Özgürlük" meşrulaştırıcı bir işlev de görmektedir. Bu tür söylemler, Oryantalist geleneğin gereği ve devamıdır. Batı güçlüdür, güçlü olan zayıf hakkında konuşur, onu tarif eder, betimler, tasvir eder ve onun adına konuşur. Dün de böyleydi bu gün de böyle. Onun içindir ki, ABD'nin Irak'a demokrasi ve özgürlük getirme iddiası bir oryantalist söylemdir. Gerçeklikle alakası yoktur. "Batı bakış açısından, Batı dışı ülkeler için demokrasi ve demokratik değerlerin sadece stratejik ve ekonomik anlamı vardır." ABD'nin bu söylemi de sadece kendi stratejik ve ekonomik çıkarları açısından anlamlıdır. ABD gözlüğüyle bakıldığında bunda yadırganacak bir şey de yoktur.

Bölgedeki yönetimlerin siyasi değişim ve reform taleplerini kendi istekleriyle yürütmedikleri bir gerçek. Bu işbirlikçi yönetimlerin büyük bir kısmının ABD ile işbirliği yaparak ve ABD'ye dayanarak başkalarını yönettikleri biliniyor. Dolayısıyla ABD'nin direktif, onay ve desteği olmadan bir değişim ve reform yapabilmeleri neredeyse imkansızdır. Yönetimler kime dayanıyorlar, kimden güç alıyorsa, onun isteğini yerine getirirler. Ortadoğu yönetimleri halklarından güç almıyorlar. Güç aldıkları yer ABD olduğuna göre, emri de ondan alacaklardır. Bu tabii bir durumdur. Bölge halkları ne zaman kendi istek ve arzularını hayata geçirecek yönetimlere kavuşurlarsa, o zaman herhangi bir dış dayatmaya boyun eğmek zorunda olmayacaklar ve nisbeten eşit ilişkiler kurabileceklerdir.

Muhal üzerine fikir yürütmek çok doğru olmaz. Yakın bir gelecekte Ortadoğu'ya demokrasinin geleceğine ilişkin en ufak bir emare yok. ABD'nin bölgeye demokrasi getirmekten bir çıkarı olacağını sanmıyorum. En azından şimdilik böyle bir çıkar gözüküyor. Neresinden bakarsanız bakın, bölgede en belirleyici unsur Müslümanlık. Doğru dürüst yapılacak bir seçim bu unsuru muktedir kılacaktır. Nitekim Kuveyt gibi ABD etkisinin çok yaygın olduğu bir ülkede bile yapılan seçimlerde %90 İslamcılar parlamentoya girdi. Diğer ülkelerde yapılacak seçimlerin sonuçları da üç aşağı beş yukarı böyle olacak. Bu ABD'nin işine gelmez.

Kanaatimce şöyle bir yol izlenecektir; Ülke yönetimlerinde göstermelik bir takım değişiklikler yapılacak. Halka Batının muzahferatını tüketecek ve yaygınlaştıracak bir serbesti tanınacak ve bölge halkı en azından niyet bazında var olan kültürel kodlarından kopartılacak, ancak ondan sonra demokrasi düşünülür hale gelecektir. Demokrasinin bölge halkına çare olup olmayacağı ise, bu aşamalardan sonra düşünülecek bir sorudur.

Soruşturmalar

Kaynak: [ABD'nin Demokrasi Getirme İddiası Oryantalist Bir Söylemdir - Cevat Özkaya](#)

Ortadoğu Halkları Demokratikleşmek İçin ABD'yi Beklememeli Muhammed Gıyaseddin Sıddık

Ortadoğu ülkelerinin meşruiyet sorunları olduğu ve bu nedenle zayıf ve istikrarsız oldukları gerçeği inkar edilemez. Bu ülkeler adaleti, eşitliği, insani değerleri ve hukukun üstünlüğünü ihdas etmeyi amaçlamıyorlar. Herhangi bir sorumluluğun olmayışı, toplum çıkarlarının gözetilmeyişi ve siyasi istikrarsızlık bu ülkeleri istismar ve maniplasyona açık, kolay bir av haline getiriyor. Bu nedenle, Birleşik Devletlerin samimi olup olmadığına bakmaksızın bölge halkları kendi siyasi sistemlerini daha demokratik hale getirmeye çalışmalı ve sivil toplumun oluşturulmasını gündemlerine almalıdırlar. Demokratik bir toplum veya sivil bir toplum dış baskılara karşı daha dirençlidir. Doğal olarak böyle bir değişim talebinin içerden gelmesi, kabul edilemez sonuçlarıyla beraber dışardan gelmesinden daha iyidir.

Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle Birleşik Devletler tek süper güç olarak ortaya çıktı. Şu anki Birleşik Devletler yönetimi, politik rakiplerinin kaynak ve pazarlarını yok sayarak gezegen üzerinde her alanda tek hakim olmayı istiyor. Birleşik Devletlerin tek yanlı dinamikleri ise uluslararası hukuku tehdit etmektedir. Bu durum dünyayı, bu gerçeği kabul ederek Amerikan hegemonyasını kabul eden ve bu gelişmeleri diğer ulusların egemenliğine yönelik bir tehdit ve daha adaletsiz bir düzen sinyalleri olarak gören iki kutba ayırıyor. Sonuç olarak, Amerikan tek yanlılığına karşı küresel ittifaklar oluşmaktadır. Şunu belirtmekte fayda var ki, bu tür ittifaklara karışan ülkeler bile kendi amaçlarına Amerikan karşıtı bir görünüm içine girmeden ulaşmaya çalışıyorlar. Bugün hiç kimse Amerikan politikasına açıkça cephe alarak hayatta kalamaz.

Müslüman grupların, İslam anlayışlarını yeniden değerlendirmeye ihtiyaçları vardır. İslam'ı 21. yy.'ın ihtiyaçlarını göz önüne alarak, muhteşem tarihi birikimlerini de kullanarak tanımlamalıdırlar. Gözlerimizin önünde ulus devletin, refah devletten pazar devletine dönüşmesi cereyan etmekte. Ancak asıl mesele bu kolektif birlikteliğin dünyayı nasıl ele geçireceği, birbirini izleyen çevre felaketlerinin nasıl kontrol edileceği ve küreselleşmenin gücünden insanlığın refahı için nasıl yararlanılacağıdır. Bugün tarih tekerrür etmektedir. Doğu Hindistan şirketlerinin, Hindistan'da yaptığı gibi, çok uluslu şirketler bütün bir ülkeyi kolayca ele geçirebilmektedir.

Müslümanlar önceliklerini belirlemelidirler ve Şeriatın uygulanması tek başına halka güç vermeyecektir. Ancak sivil bir toplum oluşturulması ve insanlığın faydasına adil bir düzen bu gücü verebilir. Adil bir düzen kurmak için Müslümanlar başkalarıyla aralarındaki tecrit engellerini kırmalı ve küresel mücadelede kendilerine yeni ortaklar bulmalıdır. Sonunda bu süreç, Müslümanlara uluslararası ilişkilerde şu an sahip olmadıkları politik bir alan açacaktır. Bugünse Müslümanlar tamamen ayrı, tecrit edilmiş bir şekilde yaşıyorlar.

Bush ve Şaron'la müzakereye başlayan Filistin iktidarının önünde çok zor bir mesele var, çünkü Amerika İsrail'e taraftar olarak bilinmekte. Fakat Filistin problemini çözmek için yapılacak hiçbir hareket, Bush'u Filistin problemini çözmek için adaletin Amerika'nın menfaatine olduğuna ikna etmedikçe başarıya ulaşamayacaktır.

Soruşturmalar

Kaynak: [Ortadoğu Halkları Demokratikleşmek İçin ABD'yi Beklememeli - Muhammed Gıyaseddin Sıddık](#)

ABD Demokrasisi Yeni 'Karzailer' Atayacaktır Mehmet Bekaroğlu

ABD'nin bölgede ne yaptığı ortada. Demokrasi ve özgürlük getirme adına yapılan ABD operasyonlarının amacını artık bütün dünya biliyor. Önce hegemonyasını pekiştirmek, buna bağlı olarak da başta enerji kaynakları olmak üzere bölgenin zenginliklerine el koymak. Burada, "ABD bölgenin zenginliklerine zaten sahipti, niçin bu kadar maliyeti yüksek olan operasyonlar yapıyor?" diye sorulabilir. Evet, bölgeyi zaten sömürüyordu, ama bu iş giderek zorlaşıyordu. Her ne kadar son yıllarda geriledi gibi gözükse de, tüm İslam coğrafyasında ABD ve ABD'nin işbirlikçileri yerli rejimlere karşı ciddi bir İslami tepki var. ABD Başkanı Bush'un, 11 Eylül saldırısını "yaşam tarzımıza saldırıdır" diye yorumlaması ve başlattığı savaşa "haçlı seferi" demesi boşuna değildi.

Bölge ülkelerinin yöneticilerinin başlattıkları siyasi değişim ve reform süreçleri, iktidarlarını biraz daha uzatmaya yönelik çabalardan başka bir şey değildir. Ancak bunları dikkatle izlemek gerekir. Çünkü, her ne kadar bu çabalar ABD'nin bölgede yapmak istediklerine paralel olsa da, bölge halkının taleplerini de unutmamak gerekir. Yani bu yöneticileri harekete geçiren ikili baskıdır. Şimdilik, halkın taleplerinin önünü kesmek için yapılan bazı reformlar gibi gözükse de, sonradan hesaplar tutmayabilir, hem ABD'nin hesapları hem de baskıcı yönetimlerin...

"Ortadoğu ülkeleri için gündeme getirilen demokrasi, halkın problemlerine çözüm getirebilir mi?" sorusuna cevap ararken önce nasıl bir demokrasi diye sormak gerekir. Mesela Türkiye'de demokrasi var ama Türkiye halkı açlık, yoksulluk ve baskılarla altındadır, AB sürecinde sürekli demokratik reformlar yapılmaktadır ama kimlikler ve inanç özgürlüğü üzerine baskılarda bir azalma olmuyor. Mesela, Türkiye'deki 12 yaşından küçük olan çocuklara Kur'an öğretme yasağı konusu hiçbir demokratikleşme paketine giremiyor. Ortadoğu'da bu modelle mi demokrasi gelecek? Ama demokrasiden, bu ülkeleri, bu ülkelerin halklarının seçeceği gerçek temsilcilerin yöneteceği bir sistem kast ediliyorsa işler değişir. Ama ABD niçin böyle bir şey istesin? Halkın gerçek temsilcileri, halkın tercihleri ve talepleri doğrultusunda yönetirse, bu ülkeler kendi zenginliklerine sahip çıkarlar. ABD bunu asla istemez. Köhnemiş diktatörleri bu ülkelere getiren ve yıllarca iktidarda tutan önce İngiltere sonra da ABD değil mi? Şimdi ne oldu da demokrasi ve özgürlük demeye başladılar? Bana kalırsa bu diktatörler artık batı çıkarlarına hizmet etmediklerinden gitsin isteniyor. Halk bu diktatörleri zaten gönderecek, ABD'nin yaptığı, bunlar gidince çıkarlarının tehlikeye düşmemesi için tedbir almaktır. Demokrasi ve özgürlük adına her ülkeye bir Karzai bulmaya çalışıyorlar. Türkiye'yi yıllarca Karzailer yönetti, o nedenle Türkiye modeli üzerinde duruyorlar. Filistin'e Mahmut Abbas, Irak'a bir başkası... böyle gidecek. Amaç, İsrail'in güvenliği ve uluslararası sermaye ve çok uluslu şirketlerin çıkarlarının garanti altına alınmasıdır.

[Soruşturmalar](#)

Kaynak: [ABD Demokrasisi Yeni 'Karzailer' Atayacaktır - Mehmet Bekaroğlu](#)

İslam Dünyası Hazır Reçeteleri Kabul Edemez Mehmet Doğan

Gerek ABD'nin, gerek Avrupa Birliği'nin, gerekse başka birleşik egemenlerin öncülüğünde hangi coğrafyada masa başlarında hazırlanan "barış" masalları gerçekleşmiş ki, "**Ortadoğu'ya barışın hakim kılınması**" aldatmacasıyla sunulan '**Yol haritası**' da gerçekleşsin?

'Yol Haritası' palavrası ABD'nin küresel kuşatma girişiminden başka bir anlam ifade etmemektedir. Dünya Müslümanları olarak bugün önümüze, kendisini kabul etmemiz ve onun her yaptığını ve savunduğunu içselleştirmemiz, onaylamamız şartıyla çıkan bir "güç" ile karşı karşıyayız. Bu küresel kuşatmanın "bildik" kavramları kamuoyunda genellikle "demokrasi, barış ve özgürlük" olarak ifade edilir.

Bu bağlamda yaşamış olduğumuz zaman dilimi- ister Doğu da ister Batı da, ister Güneyde ister Kuzeyde- manipülasyona dayalı ve mazlum halklar için olağanüstü bir ana tekabül eden var olup yok olma durumundan başka bir şey değildir.

Bir bunalım, bir kuşatma ve bir yok edilme ile karşı karşıyayız. Mesele onun istediği onayı verip vermemekte düşümlenmektedir.

11 Eylül süreci ile başlayan, önce Afganistan ve Irak işgali ve arkasından Suriye, İran ve Lübnan'ı içerisine alan işgal planları yeni bir dünyaya ve yeni bir insanlık durumunun geleceğine işaret etmektedir.

Fukuyama, Huntington gibi aydınların öne sürdüğü gelecek tasarımları, enformasyon teknolojisindeki gelişmeler, bütün dünyada yaşanan kimlik ve anlam arayışları, demokrasi, sekülerlik, din, çevre ve insan hakları kavramları etrafında süren tartışmalar, ABD emperyalizminin savaş ve işgalleri, lokal kriz bölgelerinde devam edegelen çatışmalar ve benzeri bir dizi olayı göz önünde bulundurarak Ortadoğu'daki yeni 'Yol Haritası'nı ve yeni işgal planlarını değerlendirebiliriz.

Her şey çok net ve açık. Ya bütün insanlık ve bölgedeki kardeşlerimiz adına, yani kendi insani ve İslamiliğimiz adına, bu gidişe direnmek için siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal olarak bir şeyler yapacağız ya da sadece bizim bölgemiz ve kardeşlerimiz için değil bütün insanlık ve gelecek kuşaklar aleyhine, insani değerleri hiçe sayan bir anlayış ve onun temsilcilerinin iktidarına teslim olacağız. Bu anlayışın iktidarını aktüel olarak bugün için ABD temsil ediyor. İktidar ve paylaşım olarak ABD ile AB arasında bir sürtüşmenin varlığını da biliyoruz. Onun için ister ABD ister AB tarafından olsun 'Ortadoğu'ya demokrasi ve özgürlük getirme' iddiasına itirazımız olmalıdır.

Özellikle bölgemizdeki halkların tarihi, sosyal ve kültürel anlamda kopması mümkün olmayan yapışkanı olan İslam ve İslami hareketlerin hemen hemen hepsinin, bulundukları ülkelerde ya egemen sınıfların baskılarıyla boşuıyor olması ya da kendilerini meşrulaştıracak iyi düşünülmemiş, aceleci politikaların hantal pratikleriyle vakit öldürüyor olması ve aynı durumun Filistin'de de uygulanmaya sokulması acı verici bir durumdur.

Filistin, Bosna, Çeçenistan, Keşmir gibi bölgelerde kadim düşmanlara karşı savaşlarla, Cezayir, Afganistan, Irak gibi bölgelerde işgalci güçlere karşı direnişlerle, ümmetin çocukları bizler, lokal olarak egemenlerin işine yarayan kurtuluş reçetelerine ve barış planlarına rağbet etmiyoruz ve bunun için elimizle, dilimizle ve kalbimizle itiraz etmeye devam ediyoruz.

Aslında Amerikanizmin teslim aldığı insanlığa ve yenilgilerin sürecinde bitap düşen, yoksul, mahzun ve mazlum bölgemize, direnmekten ve didinmekten "hazır" reçetelere itiraz etmekten başka ne kalıyor ki?

Onurlu, bağımsız ve hiç bir egemen güce muhtaç olmayan ve varolan direnme ve didinme birikimimizi daha da güçlendirecek ve yeni fikir, ilim ve eylem adamları yetiştirecek kuvvetli bir rüzgâra ihtiyaç, dünden daha fazla bulunuyor. İnsanlığa ve İslam ümmetine hayırlı, verimli ve tutarlı projeler, manifestolar, tezler, pratikler sunabilmek için kendi zilletini aşabilecek ciddi politikalar üretebilmekten başka neyimiz var ki?

Tevhid, Adalet ve Özgürlük mücadelesine inanan bütün erdemli insanların, ciddi bir düşünsel ve eylemsel sarsıntıya yönelmesinden başka neyi dillendirebiliriz ki?

Bu bağlamda siyasette, kültürde, ticarette ya da sanatta kendi dilimizi, mantığımızı, kurallarımızı ve kimliğimizi kazanabilmeli ve bizatihi kendi alanının en iyi, en kaliteli, en başarılı düşünce ve eylemlerini üretebilmeliyiz.

Özetle; ABD'nin küresel saldırısına farklı dünya görüşleri ve siyasal tercihleri olan erdemli insanları da eklemleyen, dürüst ve namuslu bir duruş, erdem, ahlâk ve hukuka dayanan bir örgütlülük içinde olabilmeli ve herkes için adalet ve özgürlük içeren bir söylemi ve kaybettiğimiz ümmet anlayışını yeniden kazandırmalı ve güçlendirmeliyiz.

Doğulusuyla Batılısıyla, Güneylisiyle Kuzeylisiyle bir kuşatma ve bir yok edilme ile karşı karşıyayız.

Unutmayalım!

[Soruşturmalar](#)

Kaynak: [İslam Dünyası Hazır Reçeteleri Kabul Edemez - Mehmet Doğan](#)

Demokrasi ya da 'Bin kocadan arta kalan bîve-i bâkire'nin fettanlıkları.. Selahaddin Eş Çakırgil

'**Bive-i bâkire**', yani '**bâkire dul..**' *Bekaretini korumakta olan dul..* Bu deyiimi, **Tevfik fikret**, '*Bin kocadan arta kalan bîve-i bâkire..*' diye, İstanbul için kullanır; ama, biz bunu başka bir konuya, demokrasi konusuna da uygulayabiliriz..

Çünkü, hele de günümüzde, neredeyse her kötülüğün ve iyiliğin demokrasi adına uygulanması gibi bir durumla karşı karşıyayız.

Konunun iyi anlaşılması, bakış açımızın ve merâmımızın daha iyi ortaya çıkması için, önce **demokrasi** kelimesinin lafzî köklerinin tahlilini yapmak gerekiyor.

Antik Yunan kültür ve medeniyle de yaşıt olan ve Yunanca/Grekçe bir kelime olan **demokrasi**, iki ayrı kelimenin terkiinden meydana gelmektedir..

'**Demos+Kratos..**'

'**Demos**', genelde '*halk*' olarak açıklanıyorsa da; **asiller sınıfından olmayan, sıradan insanlar** mânâsında..

'**Kratos**' ise, yönetim, idare..

Böyle olunca, **demokrasi**, *toplumun, halkın irade ve isteğine göre idare edilmesi* mânâsına geliyor.

Ancak, burada genellikle, halkın rey ve iradesinin neye göre ve nasıl şekilleneceği üzerinde durulmamakta.. İnanc mı, menfaat mi, arzular ve beğeniler mi; yoksa bütün çağlarda geçerli olan ve belirli merkezlerden pompalanan propagandalar mı?

Dahası, oy kullanan insanların **hür/özgür** insanlar olması gerekiyor, **köleler** oy kullanamıyordu..

'Bu, o kadar önemli mi?' denilebilir; ama Atina'da, 16 bin hür insana mukabil, 250 bin kadar köle olduğu ve o kölelerin, bu **hür insanlar** (!?) tarafından ve insan yerine konulmayarak yönetildiği, yönlendirildiği ve o köle kitlelerin, alınan kararlara itaat etmek istememeleri halinde, zorla bastırılıp itaat altına alınmaları yolu da daima açık olduğundan; demokrasinin temelinde bu kölelik ve o, kendini **büyük görme hastalığı/megalomania** ve diktatörlük anlayışının olduğu da unutulmamalıdır.

Denilebilir ki, eski çağların demokrasisi ile bugünün demokrasi anlayışları çok farklı..

Tabiatıyla, zaman içinde, uygulama tarzı bakımından bir takım şekli farklılıklar meydana gelmiştir.. Ama, özü itibariyle?.

İlk çağlarda, küçük toplumlarda, site devletlerinde **direkt/doğrudan demokrasi** vardı; bugün ise, **temsili demokrasi**..

Direkt (ya da, **doğrudan**) **demokrasinin** en net örneği, terkibine ve mahiyetine yukarda değindiğimiz ve her **hür insana**, yaklaşık 15-16 kölenin düştüğü ve kölelerin oy hakkının bulunmadığı **Atina site/şehir devletinde** görülmüştür..

Halk, kendi menfaatiyle, vicdanı veya arzularıyla aldığı bir kararı, yine aynı konulardaki yeni oy ve iradeleriyle değiştirebilirdi ve demokrasinin değişmez tek ölçüsü vardı, o da, **'Her şey değişkendir ve halkın iradesiyle değiştirilemeyen hiç bir kaide, prensip veya kutsal'ın varlığı kabullenilemez..'** idi..

Bu ölçü, genel mahiyeti itibariyle bugün için de geçerlidir.. Bu açıdan bakıldığında, **vahy-i ilâhî /ilahî irade** kaynaklı bütün dinlerin de kesinlikle değişmez-değiştirilemez hükümleri, prensipleri olduğuna göre, temelde asla **demokrat** olamaz ve sayılamazlar..

Tabiatıyla, kendi içinde bir bütünlük arz eden İslam da, bünyesine dahil edilmeye kalkışılacak her yabancı nesnenin kendi bütünlüğünde bir gedik açmakla neticeleneceğinin mantığıyla, bir başka nesneyi almak ihtiyacında da değildir, böyle bir zarûret de göstermez..

Keza, **mutlak doğru ölçüler** sunan **vahy-i ilâhî** kaynaklı dinlere, demokrasinin de, asla tahammül etmediği, edemeyeceği gibi.. Yani bir bakıma, demokrasi de, âdeta bir **din** gibi, insanın ferdî ve sosyal hayatının bütün yönlerini kuşatmak dikkat ve iddiasındadır.

Bu bakış açıysalardır ki, merhum **İmam Rûhullah Khomeynî'nin**, kendi rehberliğinde zafere ulaşan **İslam İnkılabı Hareketi'nin** İran'da kuracağı yeni rejimin adı üzerindeki tartışmalar sırasında, **'Yeni rejimin adı Demokratik İslam Cumhuriyeti olsun..'** şeklinde üst perdeden, hatta merhum **Mehdî Bazergân** tarafından bile ortaya atılan taleblere karşı dile getirdiği; **'Bize ne demokrasiden.. Biz ancak İslam'ın tanıdığı özgürlükler ve hakklar çerçevesinde bir dünya kurmak istiyoruz ve bunun için de İslam kâfidir ve biz, İslam Cumhuriyeti kurup, Cumhuriyet'i İslam'la sınırlarken; siz, İslam'ı demokrasi ile sınırlandırmaya kalkışıyorsunuz.. Bütüncü olan bir bünyeye alınacak her yabancı sistem, kendi nizamın bütünlüğünden bir firedir..'** şeklinde özetlenebilecek görüşün, nazarî planda çok büyük bir manâsı vardır.

*

Sisteminin özünde, **dualizm'i**, **ikili** veya **daha çok iradeli bir dünya** kurmayı öngören ve **'Tanrı'nın hakkını tanrıya, Sezar'ın hakkını da Sezar'a..'** diyerek, güç ve güç sahipleri karşısında eğilmeyi de benimseyen, bu anlayıştan bir hakk mefhumu, kavramı imbiklemeye çalışan bugünkü Batı düşünce sistemi içinde, demokrasinin yeri, belki diğer sistemlerle mukayese edildiğinde daha bir mümtaz görülebilir.. Çünkü en azından, geniş kitlelerin isteği de o yönde ortaya çıkmaktadır/çıkarılmaktadır.

Demokrasinin bu çarpıklıklarına değinirken; **oligarşi, monarşi, aristokrasi** (ruhban sınıfının tahakkümü manasındaki) **teokrasi** gibi sistemlerin savunuculuğunu da yapamayız herhalde.. Ama, böyledir diye, demokrasiyi talep etmek noktasına da gelemeyiz..

Bunun içindir ki, **Churchill'in**, beşerî sistemleri mukayese ederken dile getirdiği, **'Demokrasi en kötü rejimdir; ama diğerlerini göz önüne almazsak..'** şeklindeki görüşünün Batı düşünce sistemi açısından epeyce doğru tarafları olsa gerek..

Ama, antik Yunan'dan bu yana, **demokrasi** diye nitelenen idare tarzlarının büründüğü rengarenk görüntüler bir tarafa; sadece şu son yüzyıldaki bütün komünist diktatörlüklerin de kendilerini **demokrat, demokratik cumhuriyet** olarak nitelemelerini nasıl unutabiliriz?

Ve Cezayir'de, miladî-1992 başında, halkın yüzde 85'inin oyunu alan **İslâmî Selâmet Cebhesi**'nin üzerine demokrasi dünyasınca saldırtılan generallerin sergiledikleri bütün o diktatörlükler de, **demokrasinin kurtarılması adına** değil miydi ve Batı/demokrasi dünyası tarafından alkışlanmamış mıydı; **'demokrasilerin kendilerini savunmak için, gerektiğinde diktatörlük silahından da faydalanabilecekleri'** belirtilerek ve küçücük bir laik azlığın ezilebileceği korkusu öne çıkarılarak, bütün bir halk, bir kez daha esir alınmamış mıydı?

-I-

Bugün, **dünya liderliği** iddiasıyla ve **demokrasi** adına bütün dünyaya yön vermeye çalışan Amerikan sisteminin de, -açmazlarına yukarıda işaret edilmesine rağmen,- demokrasi açısından, yine de parlak bir örnek olmadığını, konunun uzmanları da kabul ederler.. Kaldı ki, Birleşik Amerika'daki sistemin demokrasiden çok, bir **'plutokrasi'** (yani, **servet+kuvvet hâkimiyetine dayanan bir sistem**) olduğu bizzat bazı Amerikan sosyologlarınca bile dile getirilmektedir..

Nitekim, miladî-2000 Kasımı'ndaki Amerikan Başkanlık seçimlerinde oylamaya katılmayanların yüzde 50'yi aştığı ve bugünkü Amerikan Başkanı George W. Bush'un partisi olan Cumhuriyetçi Parti'nin, rakibi olan Demokrat Parti'den ülke çapında 300 bin daha az oy almasına rağmen, sadece Texas eyaletindeki 30 kadar *delege-ikinci derece seçmenin*, -o da, aylar süren tekrar tekrar sayımlar ve sonra da mahkeme kararıyla ve 300 kadar oy fazlalığının belirlendiği gerekçeyle Cumhuriyetçi Parti'ye verilmesiyle- Bush'un seçimi kazanabildiğini hatırlarsak; onun seçiminin, halkın yarından fazlasının oy kullanmadığı seçimlerde, oy kullananların yarından daha azının oyuyla, yani dörtte birin, yüzde 25'in bile altında bir oy nisbetiyle gerçekleştiği ve iktidara geldiği ve bunun bizzat kendi tanımlamalarındaki demokrasiye bile uyup uymadığı anlaşılabilir..

Böyleyken, Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'ya **demokrasi ve özgürlük** getirme çabalarının samimî olup olmadığı konusunun tartışılması bile abestir.. Çünkü, samimî olsa da, olmasa da; temelinden yanlış üzerine kurulu olan bu düzen, Amerikalılar için bir mânâ ifade etse bile; hayata, hayatın anlaşılmasına, idrak olunmasına veya yaşanmasına dâir temel ölçüleri tamamen farklı ve mutlak temeller üzerinde, **tevhîd inancı** üzerine kurulu olan Ortadoğu'nun müslüman halklarının hayatını tanzim etmek için getirecekleri sistemin adı ne olursa olsun; özünde işgal ve tahakküm olacağından ve emperyalistlerin emellerine hizmet edeceğinden; yabancılarca önerilen, sunulan, dayatılan bütün sistemler gibi, bu sistem de müslüman halkların ve inançlarının düşmanıdır..

Çünkü, burada hâkim ve mahkûm arası ilişki söz konusudur ve sahib olunan ölçülerde tam zıdd noktalarda bulunmaktadır ve **bir tarafın siyahı, diğer taraf için beyazdır, ve beyazı da siyah..** Amerikan tipi özgürlük de, muhakkak ki, Amerikan ölçülerine ve hayat anlayışına ve hâkimiyetine yabancı, aykırı veya karşı olanlar açısından, ancak bir **esarettir..** Ve bugün, Amerikan emperyalizmi, bir **yenî Roma İmparatorluğu** halinde, rakipsiz bir dünya tahakkümünü gerçekleştirmek için dünya sahnesine muzaferâne bir şekilde çıkarken; bütün halkları teslimiyete çağıran, **'teslim olun, barış olsun..'** diyen bir **'Pax Americana'** (Amerikanvâri barış) anlayışıyla, toplumları özgürleştirmek adına, herkesi kendisine baş eğmeye zorlamakta ve buna demokrasi, özgürlük ve kurtarıcılık adını vermektedir..

-II-

Ancak, bu bakış açısı veya yaklaşım, İslâm dünyasındaki diktatörlük sistemlerinin/ rejimlerin teyidi, benimsenmesi veya kabullenilmesi, onlarla yetinilmesi mânâsına alınmamalıdır..

Yazık ki, hele de Ortadoğulu müslüman halkların, ülkelerinin idaresinde, göstermelik olmaktan öteye, temelde etkili oldukları bir düzenleme, neredeyse yok gibidir ve bu diktatör rejimlerin hemen her birisi, emperyalist dünyanın himayesinde ve onlar adına uygulanmıştır, on yıllardır.. Ve dahası, bunların bir çoğu da, müslüman halkların inanç sistemine göre sanki **meşru'** imiş gibi, bir **meşruîyyet kılıfına** sarılarak sunulmuştur ve bu iktidarlara ve düzenlerine itaat ve riayetin **şer'an vâcib** olduğuna dair görüşler, **kapıkulu uleması** mahiyetli **zamâne belâmlarınca**, zulüm altında inleyen kitlelere, İslam adına, **'vâcib-ur'riayah..'** (riayeti, itaati şart..) olarak telkin edilmektedir.. Ve bu rejimlerin, düzenlerin pek çoğunun; müslüman halkların başına, hele de son 100 yılda, bilhassa **anglo-sakson** (İngiltere+Amerika) emperyalizminin kondurması kuklalar olduğu da bilinmektedir..

Şimdi ise, emperyalizm, kendi dayatması olan o eskimiş, köhnemiş, içten çürümüş sistemlerin, artık sadece kendi emellerine hizmet edemeyeceğini değil, kendilerini bile savunamayacak kadar **haksız ve halksız** durumda olduğunu gördüğünden; **demokrasi havariliğine, özgürlük havariliğine** soyunmak ihtiyacını duymakta, sigortaları yenilemek istemektedir..

Tipki, Saddam örneğinde olduğu gibi..

Saddam'ı da 30 yılı aşkın bir zamandır desteklemiş ve komşularına saldırmakta yüreklendirmiş, desteklemiş olan emperyalist güçler, artık onun varlığının kendi emel ve hedeflerine hizmet

edemeyeceğini, hatta bir de zarar vereceğini anladıkları zaman, binek değiştirmek kararını vermişler ve Irak gibi binlerce yıllık bir geçmişin mirası olan bir ülkeyi, **Moğol İstilasası**'nın 800 sene sonralardaki ikinci bir tekrarı olacak şekilde işgal ve tahrib etmişlerdir.

Böyle bir hengamede, bölge ülkelerinin rejimleri veya halkları kendi varlıklarını sürdürebilmek ve emperyalizmin global istilacı saldırılarına maruz kalmışlığın etkilerini azaltmak, gizlemek hesabı içinde bir takım düzenlemelere elbette gidebilirler ve bu esnada, gerek **belâ savma** kabilinden; gerekse, insan aklının gerektirdiği aklî düzenlemelere gidilmesi tabiidir.. Ancak, sosyal bünyelerdeki düşünce veya kurumların değişim süreçlerinin her birisinin de, başka toplumlardaki bazı anlayış, kurum veya süreçlerle benzerlik göstermesi, her birisinin de mutlaka onların yörüngesine girdiği manâsına gelmez..

Nasıl ki, İslam'ın işlerin **şûrâ** yoluyla, *istişare* yoluyla, *halkın görüşlerinin alınması* yoluyla görülmesi ve toplumun bu şekilde idare edilmesi şeklindeki emirlerine/temel prensiplerine bakarak, **'bu, İslam'la paralelliktir ve İslam'ın etkisine girmektir..'** diye nitelendirilemezse; tersi de aynı şekilde düşünülmelidir..

İnancımızın temel ölçülerinden asla fedakarlık veya feragatte bulunmaksızın, insan aklının gerektirdiği bir takım değişiklikleri, köklü değişimleri yapmakta, **'Acaba, birilerine benzer miyiz?'** gibi korkulara kapılmaksızın yerine getirmek gerekir.. Aksi halde, hareket inisiyatifini başkalarının niteleme veya ithamlarından kurtarmak imkansız ve devamlı bir bocalama içine hapsolmek kaçınılmaz olur.. Nasıl ki, *karşıtlarımız da yemek yiyor* diye, *onlara benzemeyelim* gibi bir mantık çarpıklığına teslim olamazsak; hayatımızı sürdürmemiz için gerekli olan tabii gerekleri yerine getirmekte de, **mutlak doğru ölçülerimizin** genel çerçevesi içinde, aklî tedbirler almaktan ve düzenlemelere girişmekten de çekinmemek gerekir..

-III-

Yabancıların, emperyalistlerin telkini ile kurulacak her yönetim biçiminin, sadece Ortadoğu'da değil, bütün dünyada daima, o talep eden güçlerin maslahat ve menfaatine uygun olacağı açık..

Böyleyken, demokrasinin özü, ruhu itibarıyla değil, emperyalist güçler eliyle dikte edilmesi dolayısıyla da Ortadoğu'nun müslüman halkları için, bir kurtarıcı çözüm olamayacağı açık..

Ancak, bu tesbiti yaparken, hemen, bugün, her yerdeki ve özellikle de Ortadoğu'daki halkı müslüman ülkelerin yönetim tarzlarının demokrasinin sunduğundan-sunmakta olduğundan daha seçkin bir durumda olmadığını da hemen belirtmek gerekiyor.. Aksi halde, âdeti, bugünkü sultanlıkların, şeyhliklerin, başkanlıkların, meliklik, şeflik vs. sistemleri altındaki yığınla diktatörlüklerin kabulü gibi bir mânâ ortaya çıkabilir..

Demokrasinin asırlardır bütün zulüm düzenlerine uygun bir fetanlık elbisesi halinde sunulduğuna dair yaklaşımımız, Ortadoğu ülkelerinde, müslüman halkların ensesine çöreklenip hüküm sürmekte olan rejimlerin teyidi, benimsenmesi veya kabulü mânâsında değildir..

Ortadoğu'nun ve bütün dünyanın müslüman halkları kendilerine, inançlarınca çizilen **(Yol Haritası'nı)** takib etmek zorundadırlar, emperyalizmin dikte ettiği **'Road Map'**leri değil..

Amma, yazık ki, bugün yüz milyonlarca Müslüman, **'sultan, şah, padişah, emîr, melik, şeyh, başkan, reis, lider vs..'** denilen ve halkın inanç ölçüsüne göre değil, **servet ve kuvvete** veya uluslararası entrikalara, güç dengelerine göre ortaya çık(arıl)mış ve çoğunun ortak niteliği *kutsallaşmış /kutsallaştırılmışların, dokunulamazların, ulaşılamaz ve sorgulanamazların; söz ve eylemlerinin her birisi bir hikmet ve cevher gibi değerlendirilmek olan* kişi veya kadroların gösterdikleri yönde şekillenmektedir..

Bizim inanç sistemimiz olan ve doğruluk anlayışımızın temel kriterlerini veren İslam'ın ilk dönem örneklerinde de görülebileceği üzere, **akıl sahiblerini muhatab kabul eden bir inancın emrine girmiş bir akılla** nasıl kurulacağının işaretleri vardır; ama, asırlar süren **saltanat/zorbalık** sistemleriyle; **zer** ve **zora, servet ve kuvvete** dayalı sistemlerle sosyal hayatın nasıl tanzim olunacağına dair saf örneklerden, maalesef çok uzak düşmüştür..

Biz bugün başkalarının bize tahmil ettiği, yüklediği hayat tarz ve ölçülerinin pençesinde olarak hayatımızı düşe-kalka tanzim etmek durumundayız, yazık ki..

Ve yazık ki, inancımıza göre, kendi doğrularımıza göre kurulacak bir sosyal hayat tarzının ve idare sisteminin nasıl olacağı üzerinde bile henüz geniş kitleler halinde bir **'consensus'**a, **ortak rıza'**ya dayalı çözüm yoluna sahip değiliz ve içimize, ruhumuzun derinliklerine kadar işleyen ve karşımıza bir kültürel mîras halinde çıkan devlet anlayışının düzeltilmesi için, neler yapılması gerektiği konusunda da, genelde, yine kurulu düzenlerin hâkim güçlerinin izni ve kriterleri içinde düşünmekten kendimizi dışarı çıkaramıyoruz..

Hâkim güçlerin koyduğu kuralların dışına çıkacak bir inkılabçı tavrı teorik olarak belki olsa bile, pratik planda ne yazık ki, hâlâ da ortaya koyamıyoruz.

En sefil hayat, başkalarının istediği şekilde yaşanan hayattır..

Soruşturmalar

Kaynak: [Demokrasi ya da 'Bin kocadan arta kalan bîve-i bâkire'nin fettehanlıkları.. - Selahaddin Eş Çakırgil](#)

Ortadoğu Halkları Kendi Geleceklerini Kendileri Tayin Etmelidir Semih Hiçyılmaz

"ABD'nin, Ortadoğu'ya demokrasi ve özgürlük götürmekten ne anladığı daha somut görülüyor."

ABD, Irak'a karşı giriştiği saldırı ve işgalin ardından, bununla yetinmeyeceğini yeni hedeflere doğru operasyonlarına devam edeceğini her fırsatta tekrarlayıp durmakta. Tıpkı Irak'a yönelik saldırı öncesinde olduğu gibi dünya kamuoyunun desteğini almak ya da en azından tarafsızlaştırmak için yoğun bir propaganda eşliğinde bütün hazırlıklarını sürdürüyor.

ABD gerçek niyetini elbette elinden geldiğince gizlemeye çalışıyor. Giriştiği her kanlı operasyona 'demokrasi, özgürlük, insan hakları' gibi kılıflar uydurmaya çalışıyor. Ama Irak saldırısı esnasında görüldüğü gibi dünyanın hiçbir yerinde bu gerekçeler kabul görmüyor. Beş kıtada her ülkede milyonlarca insan ABD emperyalizminin planlarına karşı olduğunu sokaklara dökülerek, protesto ederek açıktan haykırıyor.

Onların gittikleri yerlere nasıl bir 'özgürlük ve demokrasi' götördükleri ortada. Bunun en son örneğini de Irak'ta gördük. Ama bu örnekleri tartışmaya bile gerek kalmadan ABD'nin kendi ülkesinde yaptıklarına bakarak demokrasi ve özgürlükten ne anladıklarını kavramamız mümkün olabilir. ABD için tek geçerli olan, onların emperyalist çıkarlarına uygunluk göstermektir. Bu yola varmak için de her yöntem geçerlidir. 11 Eylül sonrası ilan ettikleri yeni konseptlerinde, bugüne kadar örtülü olarak gerçekleştirdikleri bir çok yöntemi yasal hale getirdiler. Yeni konsept aslında çok açıktı: "Ya benden yanasın ya da teröristlerden..." Yeni dünyanın neresinde olursanız olun ABD emperyalizminin çıkarlarına uygunluk içinde davranmıyorsanız 'aşılması gereken bir hedef' konumundasınız. Bu, kişi olabilir, örgüt olabilir, devlet olabilir fark etmez. ABD çıkarlarına uygun davranmak da, bu emperyalist gücün dünya haritasını yeniden belirleme ve enerji kaynakları üzerinde yeni hakimiyet bölgeleri oluşturma amacıyla paralel davranmak olarak özetlenebilir.

Dünyanın en büyük terörist gücünün emperyalist emellerini 'teröre karşı mücadele' adı altında sürdürmesi elbette fazla inandırıcı olmuyor. Bugüne kadar nerede bir darbe varsa arkasında mutlaka ABD'nin olduğu tarihsel bir gerçektir. Dünyanın en kanlı diktatörlerinin ABD'nin desteği altında hakimiyetlerini sürdürdükleri de bilinmektedir.

Evet, ABD 'özgürlük' istemektedir. Bunun için de yasal - yasadışı her şeyi yapmayı göze almıştır. ABD'de iktidarı elinde tutan sınıflar/tekeller kendi sömürü çıkarlarının devamı için, dünyayı yağmalamanın devam etmesi için, tüm engelleri kaldıran, yolları temizlemeyi amaçlayan bir 'özgürlük' istemektedirler.

Bugün ABD özgürlükler ve demokrasi ülkesi olarak propaganda edilmeye çalışılmaktadır. Oysa ki sınıf farklarının, gelir dağılımı uçurumunun en derin olduğu ülkelerin başında gelmektedir Amerika. Kendi halkına açlık, sefalet ve zulmü reva gören bir iktidar dünyanın başka bir bölgesindeki halk için gerçekten özgürlük ve demokrasi isteyebilir mi? 11 Eylül sonrası ABD'de tartışılan ve çoğu yasal değişiklik olarak kabul gören birkaç örnek, söylemek istediklerimizi daha net açıklayabilir.

'Sanıktan bilgi alabilmek için işkence zorunlu olabilir. Çünkü alınan bilgi ile teröristlere ulaşmamız mümkün olabilir' diyerek bugüne kadar yaptıkları ama bir yandan da reddettikleri işkenceyi yasal hale getirmişlerdir. Şimdiye kadar kontrgerilla operasyonlarıyla birçok ülkede gerçekleştirdikleri ama inkar ettikleri suikast ve darbeleri 11 Eylül sonrası 'teröristlerin ortadan kaldırılması' olarak meşru ilan etmişlerdir.

Bugün ABD halkı fişlenmekte, gözlenmekte, haklarında raporlar düzenlenmektedir. Daha önceleri siyahlara karşı yaptıkları potansiyel suçlu muamelesini bugün Müslümanlara karşı yapmaktadırlar. Düzen muhalifleri ise zaten sürekli hedeftedirler. Baskının, sömürünün en yoğun olduğu ülkelerden biri Amerika'dır. Her yıl en çok idam gerçekleştirenler listesinin başında Amerika gelmektedir.

Televizyonlarda gösterilen şatafatlı görüntülerin bir de arka sokakları vardır. İnsanların sokakta yattığı, çöplerden yiyecek topladığı gerçek Amerika'nın görüntüleri...

ABD'nin askeri operasyonları kadar tehlikeli olan bir başka yöntemi de devasa medya tekelleriyle sürdürdüğü gerçekleri çarpıtma ve beyinleri esir alma operasyonlarıdır. Gerçekler yanıltıcı görüntülerle ve propagandalarla saklanmaya, ABD'nin çıkar ve ihtiyaçları gerçekmiş gibi sunulacak yığınlar aldatılmaya çalışılmaktadır. Literatürdeki adı 'psikolojik harp' olan bu yöntem 'kamu diplomasisi' adı verilerek yumuşatılmaya çalışılmaktadır.

ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik operasyonlarında kullandığı önemli argümanlardan biri de medeniyetler çatışması ya da dinler çatışmasıdır. Giriştiği emperyalist saldırganlığı bu şekilde sunarak kendi halkını ya da başka ülkelerdeki Müslüman olmayanları ikna etmeyi amaçlamaktadır. Ama bunun tutmadığını Irak saldırı sırasında sokaklara dökülen milyonlar göstermiştir. Din, millet farkı gözetmeksizin milyonlar kol kola girerek yürümüş, emperyalizme karşı aynı sloganları haykırıştır.

ABD Ortadoğu'ya demokrasi ve özgürlük getireceğini iddia etmektedir. Giriştiği ve girişeceği operasyonları böylece örtmeye çalışmaktadır. Ama öte yandan dünyanın en baskıcı, en kanlı yönetimlerinden biri işgalci İsrail devletidir. Giriştiği katliamlardan ötürü 'Kasap' adını almış olan Şaron, ABD yönetimi tarafından 'Barış Elçisi' ilan edilmektedir. Bu, başta Filistinliler olmak üzere dünya halklarıyla alay etmekten başka bir anlama gelebilir mi? Filistin'de artık ölenlerin sayısını bile kimse bilmemektedir. Evler içindekilerle beraber yıkılmaktadır. En vahşi operasyonlar ve suikastlar Filistinlilere yönelik yapılmaktadır. Tanklara karşı taşlarla direnen Filistinli çocukların soylarını kurutacağına ant içen Şaron, gerçekte ABD'nin gönlünde yatan 'barış elçisi' örneğidir.

ABD yıllardır Ortadoğu'daki hakimiyetini bölgedeki temel dayanağı olan İsrail ve Türkiye vasıtasıyla yürütmeye çalışmıştır. Ancak geline nokta Kafkaslardan Balkanlara, Asya'dan Ortadoğu'ya enerji kaynakları üzerindeki tahakküm, eski yöntem ve işbirlikçilerle, amaçlananı karşılamaktan uzaktır. Bunun içindir ki, ABD bu bölgede kendi çıkarlarını hayata geçirmede tereddütsüzce işbirlikçilik yapmayanları ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Bunda diğer emperyalistlerle arasındaki çelişmelerin ve pazar kavgalarının da etkisi bulunmaktadır, ancak bu, şu anki konumuz açısından işin tali bir yönünü ifade etmektedir ve halklara karşı saldırganlığın özünü değiştirmemektedir.

ABD bir ülkeyi işgal etmek için yalnızca askeri operasyonlara başvurmuyor. Sermaye grupları, şirketleri, IMF'si, Dünya Bankası ekonomik işgal ve bağımlılık için kullanılan diğer araçlardır. Ülkemiz örneğinde görüldüğü gibi çıkarılacak yasalardan, işçilere yapılacak zammı kadar kararı IMF vermektedir. Uluslararası tahkim gibi anlaşmalarla ulusal yasalar geçersiz hale getirilmektedir. Özelleştirmelerle işsizlik, yağma ve ülkenin emperyalist şirketlere peşkeşi gerçekleştirilmektedir.

Irak saldırısı sırasında halkın yoğun tepkisinden dolayı Türkiye'nin savaşın içine daha aktif olarak çekilemeyeşinin bedelini ABD bugün, yönetimi her fırsatta aşağılayarak ve biat etmeye zorlayarak ödetmeye çalışmaktadır.

ABD bölgeye özgürlük getirebilir mi? Bunun cevabını Irak örneğinden yola çıkarak kolaylıkla verebiliriz. Girişilen saldırı ve işgal sonrası Irak'ta bazılarının elbette özgürlük gelmiştir. Örneğin insanlığın ortak hazinesi olan, yüzyılın birikimi kültürel miras 'özgürleştirilmiştir' ve bugün dolar milyarderlerinin koleksiyonuna katılmıştır. Yine bugün Irak'ta petrol tekellerine 'özgürlük' getirilmiştir. Bunlara kimsenin diyeceği olamaz. Ama bombardıman sonrası kaybettiği kollarıyla, kameralara bakan kömür gözlü Irak'lı çocuk için özgürlüğün geldiğini söylemek kimsenin haddi olamaz. Ya da pazar yerine yağdırılan misket bombalarıyla dört çocuğunu kaybeden Iraklı ananın feryatları özgürlüğün çığlığı olarak tanımlanamaz. Bir ülkedeki değişimlere ve yönetimine ABD değil o ülkenin halkı karar vermelidir. Bugün ABD'nin "değişim" adı altında yaptığı dayatmalarda o ülke halkının istek ve taleplerini umursamadığı açıktır. O bir ülkenin halkının daha rahat ve zengin bir yaşam sürmesini istemez, isteyemez. Çünkü onun varlığı ilihine kadar sömürü üzerine kurulmuştur.

ABD'nin bütün bu planlarına karşı ne yapmak gerekir sorusunun cevabı aslında Irak saldırısı sürecinde ortaya çıkmıştı. ABD'nin emperyalist planlarına karşı olan milyonlarca insan dünyanın dört bir yanında bu planları bozmak için birlikte davranmıştı. Batılı ülkelerin aydınları, Müslüman halkları bu birlikte davranışı daha üst boyutlarda ve daha örgütlü olarak ilerletmek zorundadır. Bunun olanakları her zamankinden daha fazla mevcuttur. Bütün ülkelerin işçilerinin ve ezilen halklarının birleşik mücadelesi emperyalizmi yeryüzünden silmeye yetecek güce sahiptir.

Soruşturmalar

Kaynak: [Ortadoğu Halkları Kendi Geleceklerini Kendileri Tayin Etmelidir - Semih Hiçyılmaz](#)

Çözüm Kontrollü Demokrasilerde Değil Halkların Mücadelesinde Tayfun Mater

ABD'nin Ortadoğu'da demokrasi ve özgürlükten ne anladığını görmek için eski CIA Direktörü James Woolsey'in 27 Kasım 2001'de The Washington Post'ta yayınlanan "Bu kez görevimiz demokrasi" başlıklı yazısı çok öğreticidir.

Woolsey, 1.5 yıl öncesinden Irak'ı işgal planını, Türkiye'nin durumunu, İran'a dikkat edilmesini, Suriye'deki Alevi rejimi ile Suudi kraliyet ailesinin artık titremeleri gerektiğini, çünkü Irak'tan sonra sıranın onlara geleceğini net bir şekilde belirtmektedir. Yazar, tüm bu ülkelerin halklarının artık ABD'nin yanında olduğunu ve ABD'nin hedefinin de sadece bölgeye demokrasi getirmekten ibaret bulunduğunu ekler. Tabii bu arada gelecek demokrasiyle ne ilişkisi olduğu bilinmeyen bazı ufak ayrıntılar satır aralarında görülür: Türkiye'ye yardım karşılığında, Irak'taki petrol kaynaklarına geçiş imkanı sağlanması gibi.

Yazar ve şu an ABD yönetiminde etkin olan 5-6 arkadaşı, demokrasiyi getirme hedeflerine ulaşmış gibi görünüyorlar. Afganistan müdahalesi sonrası orada herkes birbirini doğramakla meşgulken Irak işgalinin getirdiği kaos ve işgale karşı direnişi gün be gün görmekteyiz.

Getirilen 'kontrollü demokrasi'lerin temel noktası, yöneticilerin ABD tarafından 'seçilmesi' ve demokratik bir şekilde 'atanması'dır. Böylece yeni bir demokrasi örneği daha dünya politik literatürüne kazandırılmış durumdadır.

Tüm Ortadoğu'yu askeri bir garnizona çevirerek, İsrail güdümünde bir politika izleyerek, ABD'nin Ortadoğu halklarına getireceği bir demokrasi değil, ancak daha çok kan ve gözyaşı olacaktır.

Bölgedeki gerici, işbirlikçi rejimlerin siyasi değişim ve reform girişimleri ise, bir aldatmacadan öteye gidemez.

Ortadoğu halklarının problemlerinin çözümü, gerici-işbirlikçi rejimlerine ve ABD'ye karşı verecekleri mücadele sonucu ortaya çıkacaktır.

Soruşturmalar

Kaynak: [Çözüm Kontrollü Demokrasilerde Değil Halkların Mücadelesinde - Tayfun Mater](#)

ABD Girdiği Bölgelere Zulüm ve Sömürü Götürmüştür Yılmaz Ensaroğlu

Demokrasi getirme açısından verilecek cevap tartışılabilirse de, özgürlük getirme iddiasında ABD'nin samimi olmadığı çok açıktır. Çünkü ABD, hak ve özgürlükler bakımından sabıkası en kabarık ülkedir. Kuruluşundan bugüne kadar ABD'nin tüm tarihi zulüm, savaş, katliam ve sömürlerle doludur. "Yeni Dünya Düzeni", iddia edildiği gibi "demokrasi", "insan hakları" ve "serbest piyasa ekonomisi" üzerine değil, tamamen ABD'nin çıkarları üzerine kurulmuştur. ABD'nin, Ortadoğu'da yerleşik ve hem yönetime gelişleri, hem de yönetim anlayışları ve uygulamaları bakımından zulmü kendilerine şiar edinmiş yöneticilerle –çıkarlarını gerçekleştirdiği sürece- kurduğu iyi ilişkiler; bir yönetim biçimi olarak demokrasinin pek çok unsurunu taşıyan İran'la ve buna mukabil hiçbir demokratik mekanizmanın varlığından söz edilemeyen Suudi Arabistan'la olan ilişkilerindeki farklılıklar; Cezayir'de halkın büyük çoğunluğunun desteğiyle yönetime gelen kadrolara karşı çıkan darbecilere yönelik tutumları gibi pek çok örnek, ABD'nin bir demokrasi ya da özgürlük kaygısı taşımadığını yeterince açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Kaldı ki kendi içinde de birçok insan hakları ihlalini birer yönetim pratiği haline getiren ABD'nin, bir demokrasi ve özgürlük taşıyıcısı olabileceğini düşünebilmek, büyük bir yanılgı olur. Sonuç olarak ABD, nereye doğrudan ya da dolaylı gitmişse, oraya sadece zulüm ve sömürü götürmüştür. 11 Eylül sonrası geliştirdiği süreç, çöken ekonomisini düzeltmeyi, muhtemel rakiplerinin önünü keserek dünya imparatorluğunu pekiştirmeyi ve kendisinin ve İsrail'in güvenliğini güvenceye almayı amaçlamaktadır.

Bölge ülkelerindeki yöneticilerin neredeyse hiçbirisi, kendi halklarının rızasıyla işbaşına geçmemiştir. Cumhurbaşkanı, Melik, Kral, Şah gibi unvanlar taşıyalar da büyük bir çoğunluğu, ABD ve ortaklarının destek ve dayatmaları ile yönetimi ele geçirmişlerdir ve yönetimde kalabilmek için de ABD'nin dayatmalarını yerine getirmeye mahkumdurlar. Aksi halde kısa sürede yönetimden ABD'nin bir operasyonu ile uzaklaştırılacaklarını çok iyi bilmektedirler. Bu nedenle birtakım reformlar yaparak ABD'nin elinde koz bırakmamaya çabalamaktadırlar.

Kısaca bir cevap vermek gerekirse, 'kesinlikle hayır' diyebiliriz. Ancak bu soruyu bu kadar kısa cevaplamamanın pek kolay olmadığını düşünüyorum. Demokrasinin ne olduğunun ve hangi ülkede

halkın sorunlarını ne ölçüde çözümleyebildiğinin, özellikle 11 Eylül'den sonra yeniden tartışılmasına ihtiyaç olduğu kanaatindeyim. Çünkü 11 Eylül'de sadece ikiz kuleler değil, Batılı ve özel olarak da ABD'li pek çok paradigma yıkıldı, birçok kavram ve değer anlamını yitirdi. Ortadoğu ülkelerinde yaşayan halklar öncelikle sorunlarını kendileri tartışmak, tanımlamak ve çözüm yolları geliştirmek durumundadırlar. Halkın yönetime katılma hakkı anlamında demokrasi ya da genel olarak hak ve özgürlükler, birileri tarafından verilmez, bizzat mücadele verilerek kazanılır. Böyle olmadığında, bahsedilen haklar kullanılamadığı gibi '28 Şubat'lar yaşamak da kaçınılmaz olur. Sonuç olarak ABD ya da başkaları tarafından getirilen demokrasi halkın problemlerini çözemez. Neyin problem olduğuna da, o problemin nasıl çözümleneceğine de halk karar vermelidir.

Soruşturmalar

Kaynak: [ABD Girdiği Bölgelere Zulüm ve Sömürü Götürmüştür - Yılmaz Ensaroğlu](#)

İstatistiklerle Filistin Direnişinin Seyri Alptekin Dursunoğlu

1993 tarihli Oslo Anlaşması ilk Filistin intifadasını bitirmiş, Arafat'a ve el-Fetih örgütüne Filistin halkını temsil olanağı vermişti. Oslo Anlaşması artık mezara gömülmüş durumda ve ikinci Filistin intifadasının oluşturduğu büyük dalga, Arafat'ın şahsında Filistin ulusalcılığını inisiyatifsiz bıraktığı için Siyonistleri çıkmaza sokuyor.

Oslo Anlaşması'ndan ikinci Filistin intifadasına kadar olan süreci anlamak, Filistin halkının tercihlerindeki değişimi görmeyi zorunlu kılıyor.

Zira Filistin halkının tercihlerindeki değişim, liderliğe de yapısal bir değişimi dayatıyor. Oslo sürecinin çöküşü Filistin İslamî hareketinin yükselişini beraberinde getirirken, ulusalcı hareket içerisindeki genç ve yaşlı kuşaklar arasındaki çelişkinin de derinleştiğini gösteriyor.

Ramallah'taki Bir Zeit Üniversitesi profesörü Halil Şikakî'nin* yazısında yer verdiği istatistiksel veriler, Oslo sürecinden ikinci Filistin intifadasına kadar olan süreçte Filistin halkının tercihlerinde yaşanan değişimi ortaya koyuyor.

1993 tarihli Oslo Anlaşması Filistin halkının üçte ikisi tarafından desteklenmekteydi. Bu destek hiç kuşkusuz Filistinlilerin bu anlaşmaya yönelik beklentilerinin büyüklüğünden kaynaklanıyordu. Zira Filistinlilerin üçte ikisi Oslo Anlaşması'nın Filistin topraklarındaki işgale son vereceğini, açık ve demokratik bir siyasî düzen kurulacağını, ekonomik hayatı hızla iyileştireceğini bekliyordu.

1996'da Filistinliler arasında Oslo barış sürecini destekleyenlerin oranı yüzde 80, İsrail'e karşı şiddetten yana olanların oranı ise yüzde 20 idi.

1996 yılında yapılan Filistin genel seçimleri öncesinde, Ocak ayında Filistin ulusalcılığının en temel akımı olan Arafat liderliğindeki el-Fetih'i destekleyenler yüzde 55 iken Arafat'ın şahsını destekleyenlerin oranı yüzde 65'ti.

Diğer muhalif grupların, İslamcılarının ve muhalif ulusalcıların halk desteği yüzde 40'tan yüzde 20'ye gerilemişti.

Yapılan seçimler sonrası şekillenen bugünkü Filistin siyasî yapısı başlangıçta kesin bir meşruiyet taşıyordu. Muhalif grupların seçimleri boykot çağrısına rağmen oy kullanma şartlarına sahip kişilerin yüzde 75'i seçime katılmıştı.

Kullanılan oyların yüzde 22'sinin geçersiz, yüzde 8'inin de rakibi Semih Halil'e verildiği düşünüldüğünde Arafat, oyların yüzde 70'ini almıştı. Böylece el-Fetih hareketi Filistin parlamentosunda sandalyelerin yüzde 77'sini kazanmış oluyordu.

1994 yılı hariç, 1993'ten 2001'e kadar Filistinlilerin Oslo Anlaşması'na olan desteği asla yüzde 60'tan aşağı düşmemişti. 1996'nın ikinci yarısında Netenyahu'nun seçilip batı Şeria ve Gazze'de Yahudi yerleşim yerleri inşa ettirmeye devam etmesi, Filistinlilerin ümidini gittikçe azalttı.

Filistinlilerin barış görüşmelerinin Yahudi yerleşimlerini ve İsraililerin göçünü durduracağı yönündeki beklenti, 1995-1996 yılları arasındaki Şimon Perez'in başbakanlığı döneminde yüzde 44'tü. Bu beklenti, Netenyahu'nun başbakanlığının ilk yılında yüzde 30'a, dört yıl sonra Netenyahu'nun yerine gelen Ehud Barak döneminde de Yahudi iskanının devam ettirilmesi üzerine yüzde 24'e ve 2001 yılında yapılan seçimlerin ardından Ariel Şaron'un iktidara gelmesi üzerine yüzde 11'e geriledi.

Clinton'un 2000 yılında Camp David'te kalıcı barışı sağlama konusundaki başarısızlığından sonra ve ikinci intifadanın başlamasından önce İsraililere yönelik şehadet saldırılarını destekleyenlerin oranı yüzde 52 iken, bundan bir yıl sonra bu rakam yüzde 86'ya ulaşıyordu.

Camp David görüşmesinden sonra Arafat'a verilen destek yüzde 47'ye kadar düşmüşken, bundan bir yıl sonra yüzde 33'e kadar indi. Aynı şekilde 2000 yılının Temmuz ayında el-Fetih'e verilen destek, yüzde 37 iken bu rakam bir yıl sonra yüzde 29'a gerilemişti.

İntifadadan önce İslamcılar El-Fetih'e ve Arafat'a verilen desteğin azalmasından yararlanamıyordu, milliyetçiler bir şekilde konumlarını sürdürüyordu.

İntifada her şeyi değiştirmişti. 2001 Temmuz'una kadar İslamcılara verilen destek yüzde 27'ye, muhalif milliyetçi gruplara verilen destek ise yüzde 31'e yükselmışti.

Arafat'a ve el-Fetih'e verilen desteğin düşmesine sebep olan şey sadece barış sürecinin sona ermesi ve ekonomik sıkıntılar değildi, Filistin halkının genelinin demokratik durum konusundaki değerlendirmeleri, idarî yolsuzluklar ve hükümetin altı yıllık tutumu bu azalmaya sebep olmuştu.

1996'da incelemelerin yüzde 43'ü demokrasinin varlığını, insan haklarına uyulduğunu ve sağlık alanındaki düzeyin yüksek olduğunu gösteriyordu. Bu rakam ise 2001'de yüzde 21'e düşüyordu.

2000 yılı Temmuz'unda Filistinlilerin üçte birinden daha azı, müzakerelerle ulaşılması mümkün olmayacak hedeflere, şiddet yoluyla ulaşılabilene inanırken; bir yıl sonra buna inananların oranı yüzde 59 oluyordu. İntifadanın başlamasından 9 ay sonra ise halkın yüzde 71'i, müzakerelerle ulaşılması mümkün olmayan hedeflere, şiddet yoluyla ulaşılabilene düşünmeye başlamıştı.

Bu istatistiksel veriler, Filistin halkının İslamî hareketin mücadele mantığına yaklaştığını ortaya koymakla kalmıyor, Filistin ulusal hareketi içerisindeki kuşaklar arasındaki çelişkinin de derinleşmekte olduğunu ve özellikle genç kuşağın İslamî hareket mantığıyla paralellik arz etmeye başladığını gösteriyor.

*- Palestinians Divided, Foreign Affairs, January/February 2002

Filistin

Kaynak: [İstatistiklerle Filistin Direnişinin Seyri - Alptekin Dursunoğlu](#)

Filistin Direnişiyle Dayanışma Sorumluluğu ve Kudüs Dergisi Rıdvan Kaya

ABD'nin Irak'a karşı başlatmaya hazırlandığı saldırganlığı sadece Irak'la sınırlı olmayan kapsamlı hegemonya savaşının bir adımı olarak değerlendirenler ne yazık ki, öngörülerinde yanıldılar. Irak'ın istilasıyla birlikte tüm dünya ve hassaten de Ortadoğu'ya yönelik olarak emperyalist kuşatma tehdidi ivme kazanmış görünüyor. Gerek Üçüncü dünya ülkeleri, gerekse de Amerikan yayılmacılığını kendileri için bir tehdit olarak algılayan Avrupalı ve Asyalı bazı büyük güçler ABD'nin "Irak şovu"ndan sonra Amerikan tekebbür ve dayatmasından daha fazla endişe ve rahatsızlık duymaktalar. Bu endişe sadece Suriye, İran, Kuzey Kore gibi zaten geleneksel olarak ABD tarafından sorunlu olarak görülen ülkelerle sınırlı kalmıyor. ABD'nin hiçbir uluslararası hukuk, kurum ya da teamül gözetmeksizin dünyayı kendince dizayn etme girişimleri Rusya'dan Çin'e, Fransa'dan Almanya'ya kadar çıkarları, Amerikan çıkarları ile çelişen güçlü ülkelerce de paylaşılan bir endişe kaynağı oluşturmakta.

Ama şüphesiz Irak'ın istilasıyla kendini en fazla tehdit altında hisseden halk Filistin halkı olmalı. Uzun zamandır Ortadoğu'da barışı tesis etmek ve terörü bitirmek adına ABD yönetimi zaten İsrail'e tam destek sunuyordu. Buna karşın Filistinlilere ise ya haksız, adaletsiz, İsrail'e teslimiyeti içeren bir konuma razı olma, ya da her türlü hukuksuzluğa, işkence ve katliama maruz kalma sıkılarından biri dayatılıyordu. Irak savaşının bir hedefinin de savaş sonrasında Ortadoğu'yu yeniden şekillendirme olacağını aylar öncesinden ilan eden ABD bugün, açık bir biçimde bölgeye yönelik hesaplarını masaya koymuş halde.

Daha Irak'ın istilasının tamamlanmasından da önce Suriye'ye tehdit yağdırılmaya başlanması, ABD'nin İsrail merkezli bölge düzenleme çabalarına hız vereceğinin bir göstergesidir. Aynı şekilde Filistin'de Arafat yönetiminin zayıflatılması çabalarının bir unsuru olarak Ebu Mazin kabinesinin Amerikan çevrelerince desteklenmesi de dikkat çekicidir.

Suriye niçin tehdit kabul ediliyor? ABD'nin Iraklı yöneticilerin bu ülkeye sığındığı ya da Suriye'nin kitlesel imha silahları geliştirmeye çalıştığına dair iddiaların bahane olmaktan öteye gitmediğini tüm dünya biliyor. Yine herkes biliyor ki, Suriye'nin hedef seçilmesinin biricik gerekçesi bu ülkenin İsrail'i rahatsız eden birtakım faaliyetler içinde bulunmasıdır. Öncelikle İsrail ile anlaşmaya yanaşmaması, Lübnan'da başta Hizbullah olmak üzere İsrail işgaline karşı direnen hareketleri desteklemesi, ilaveten Suriye'nin Filistinli direniş örgütleri için bir üs konumunda bulunması bu ülkeyi İsrail ve onun patronu ABD açısından tehditkar ülke konumuna oturtuyor.

ABD ve İsrail, Irak'ta elde ettikleri sonucun da verdiği güvenle Suriye'yi köşeye sıkıştırmak için en uygun vasatı yakaladıklarını düşünüyor olmalı. Son günlerde Suriye'ye yönelik artan baskılar bu durumu yansıtıyor. ABD yönetiminden Suriye'ye bir yandan tehditler yağarken, bir yandan da uzlaşım, anlaşım mesajları gidiyor. İzlenen havuç ve sopa politikasının en somut ifadesini ABD Dışişleri Bakanı Powell Şam ziyaretinde dile getirdi. Suriye'ye eğer "uslu" durmazsa sıkıntıyla karşılaşacağı resmen bildirildi. "Şimdilik" kaydıyla, askeri operasyon dışındaki seçenekler, yani diplomatik baskılar ve ekonomik yaptırımlar üzerinde durulacağı kaydedilirken, gerektiğinde askeri seçeneğin de devreye girebileceği kibarca hatırlatılmış oldu.

Tüm bu gelişmeler Filistin odaklı emperyalist-Siyonist kuşatmanın önümüzdeki süreçte artarak devam edeceğini göstermekte. Müstekbir güçler dayanışma içine girerek Filistin'in sömürgeleştirilmesi işleminin tamamlanmasını hedefliyorlar. Bu durum karşısında Müslümanların da Filistin direnişini bugün dünden daha fazla sahiplenmeleri ve Filistin direnişiyile dayanışmalarını artırmaları bir gereklilik olarak belirginlik kazanmakta. Şüphesiz Ümmet'in bu kanayan yarasına karşı duyarlı olmak her zaman için bir görevdi ama görünen o ki, bugün bu görev daha fazla kendini hissettiriyor. Bu doğrultuda yapılabilecekler üzerinde çokça kafa yormak gerek. Yapabileceklerimiz elbette bugüne dek yaptıklarımızla sınırlı kalmamalı, daha fazla, daha güçlü ve nitelikli çabalar üzerinde durmalıyız.

İşte tam bu noktada yeni yayın faaliyetine başlayan üç aylık "Kudüs" dergisi, Türkiyeli Müslümanların Filistin mücadelesine ilişkin dayanışma ve sahiplenme sorumluluklarının güzel ve anlamlı bir örneğini teşkil etmektedir. Geniş bir katılım ve destekle şekillenen "Kudüs" dergisinin Türkiye'de duyarlılık sahibi okuyucu kitlesini Filistin'de yaşanan gelişmeler hakkında doğru bilgilendirme yanında, doğru tavır ve eylemlere de sevk etme çabasında öncü bir rol oynayacağını umuyorum. Türkiyeli Müslümanların Filistin sorunu ve Kudüs konusunda bir bilinç ve duyarlılık geliştirme çabalarını içinde bulunduğumuz şu günlerde "Kudüs" dergisini sahiplenerek ve katkıda bulunarak göstermeleri yerinde olacaktır.

Filistin

Kaynak: [Filistin Direnişiyile Dayanışma Sorumluluğu ve Kudüs Dergisi - Rıdvan Kaya](#)

Feda Eylemleri ve Direniş Algısındaki Farklılıklar Hamza Türkmen

Feda eylemleri, insanın kendi canından vazgeçmesi gibi sarsıcı bir diğerkamılığa dayanır. Tabii ki uğruna kişinin canını feda ettiği değerin veya hedefin doğru/sahih olup olmadığı kadar bu eylemin gerçekleşme tarzının meşruiyeti de çoğu zaman tartışılmaktadır. Savaş şartlarında gerçekleştirilen feda eylemleri taraflar açısından hep milli veya dini kahramanlık sahneleri olarak sunulmuştur. Düşman cephaneliğini havaya uçuran veya düşman hedefine kamikaze uçuşu yapan feda eylemcileri gibi. Bu eylemlerin farklı biçimlerinin meşruiyeti tartışılabilir, eylemi yapan açısından bir ideal uğruna canından vazgeçen bir kahramanlığı veya adanmışlığı ifade etmesi söz konusudur.

Tabii ki feda eylemlerinin bir de muhatapları vardır. Bunların gerçekten suçlu olup olmadıkları veya hedefin doğru seçilip seçilmediği ya da haklı olursa dahi eylem biçiminin haklı olup olmadığı her zaman tartışılabilir yani ifade eder. Ancak bu tartışmaya katılan tarafları, samimi olarak adaleti ve insaniliği gözetip gözetmediklerine, özellikle askeri yayılmacılığa ve katliamlara, nükleer ya da kimyasal silahlar üretmeye destek verip vermediklerine göre değerlendirmemiz gerekmektedir. Kendi işgalciliğini ve katliamlarını gizlemek için feda eylemlerini katliam olarak göstermeye çalışan emperyalist egemenlerin tutumu ise öncelikle emperyalistlerin karşı propagandası olarak değerlendirilmelidir.

Feda eylemlerini nass açısından değerlendirmemiz yanında –ki bir çok Müslüman fakih olaya İslam'ın zaruriyat ilkesi açısından yaklaşmaktadır- siyasi ve stratejik planda da değerlendirmemiz gerekmektedir.

Feda eylemleri '11 Eylül' sonrasında ilk defa sarsıcı olarak Suudi Arabistan'ın Riyad şehrinde 13 Mayıs 2003'te ABD'li askeri görevlilerin lojmanlarına ve yine bir ABD'li paravan istihbarat şirketi olan Vinell binasına; 17 Mayıs 2003'te de Fas'ın Kazablanka kentinde 'Yahudi İttifak Derneği'ne ve bazı yabancı elçilik görevlilerinin Faslılarla buluştuğu lokallere yönelik olarak gerçekleştirildi. Her iki şehirde de feda eylemlerini on kişilik ekipler yaptılar ve aynı anda canlarını da feda etmiş oldular. El-Kaide ile irtibatlandırılan bu eylemlerin isabetli bir stratejiye dayanıp dayanmadığı tartışması ayrıca yapılabilir; ama şu bir gerçek ki bu eylemlerle Suudi Arabistan'daki ve Fas'taki emperyalist odaklar, ilişki biçimleri, İslam ülkelerindeki CIA ve MOSSAD yapılanmasının adresleri ifşa edilerek ilk defa dünya kamuoyuna duyurulmuş oldu.

Feda eylemleri Müslümanların gündemlerinde en fazla Filistin direnişi ile yer tuttu. Lübnan'ın 1982 tarihinde ABD Deniz Piyadeleri'nce işgaline karşı gerçekleştirilen eylemlerin en başarılısı ise yine feda eylemleri idi. İşgalci Amerikan askerlerine karşı Mustafa ve Sena adlı Filistinli gençlerin ayrı ayrı gerçekleştirdikleri feda eylemleri sonucu yüzlerce ABD askeri ölmüş ve bu eylem sonucu verdirilen kayıplardan sonra da ABD Lübnan'ı terk etmek zorunda kalmıştı.

Feda eylemleri, Lübnan'ı işgal eden Siyonist İsrail kuvvetlerine karşı Hizbullah üyeleri tarafından da etkin olarak kullanıldı ve Siyonist güçler geri çekilmek zorunda kaldı. Feda eylemleri Filistin İntifadası'nda ise Siyonist güçlerin gerçekleştirdiği katliamlara cevap vermek üzere bir yöntem olarak kullanıldı. İntifada kapsamı içinde yer alan feda eylemlerini Siyonist basın ve destekçileri "intihar" eylemi olarak tanımlarken, İslam dünyasında bu eylemler gittikçe yaygınlaşan bir şekilde şehadet eylemleri / "istishadi" eylemler olarak değerlendirilmeye başlandı.

Filistin direnişi istishadi eylemleri, eşit olmayan şartlarda modern teknolojinin dev savaş aygıtlarına, vahşi bir işgale, tehcir politikalarına ve hukuk tanımaz katliam sürecine karşı kendi varlığını ve kimliğini korumak iç güdüsü ile sadece işgalci unsurlara karşı etkili bir çözüm veya cevap olarak görüldü. İşgal altındaki Filistin'de gerçekleştirilen istishadi eylemler, dar ve operasyonel gurupların karar süreçlerinin bir sonucu olarak değil, infial halindeki müstezaf bırakılmış bir halkın ortak vicdanının, kararlılığının bir tezahürü olarak şekillendi. Tank ateşine, roketlere, füzelere karşı bir halkın varlığını ve dini, tarihi, kültürel değerlerini korumak amacıyla başvurmak zorunda kaldığı istishadi eylemler, bir halkın ve adanmış eylemcilerin ebeveynlerinin dualarıyla kitlesellik kazanmış cumhuri bir vicdanın sonuçları idi.

Gördüğümüz kadarıyla İntifada'nın başvurduğu feda eylemleri ile 11 Eylül saldırısıyla tamamen açığa çıkan ve 14 ve 17 Mayıs eylemleri ile de devamlılığına işaret eden muhtemel El-Kaide eylemleri arasında benzerliklerin ve farklılığın, sonuçları itibariyle ne götürüp ne getirdiklerinin tartışılıp değerlendirilmesi, özeleştiriyeye tabi tutulması gerekliliğinin önemli bir ihtiyaç olduğunu belirtebiliriz.

Tabii ki her iki eylemselliğin ortak amacının da, küresel kapitalizme ve baş saldırı araçlarından biri olan Siyonist emperyalizme karşı sıkıştırılmış, hakları gasp edilmiş, imkanları ve kaynakları çalınmış veya zorunlu ipotek altına alınmış, aşağılanmış, inanç ve düşünce özgürlükleri kısıtlanmış Müslüman halkların ve ezilenlerin sesini duyurabilmek, düşmana teslim olunmayacak bir direniş potansiyeline sahip olduğunu göstermek ve işgalcilere karşı direniş ruhunu yükselterek psikolojik üstünlük sağlamak olduğunu söyleyebiliriz.

Ancak bu eylemleri bir de sonuçları itibariyle değerlendirdiğimizde, kamuoyu, uluslararası hukuk ve muhalif potansiyelin tepkisi ile ayrıca kazanımlar açısından tam bir paralelleşme sağlanamamaktadır. İntifada kapsamında gerçekleştirilen feda eylemleri tüm karşı propagandalara rağmen, kamuoyu vicdanında daha köklü kabuller oluştururken, kazanımları açısından da reel bir zeminde veya toprak parçasında, halka iç içe yürütülen bir mücadelenin sürekliliği içinde taktik açılımlar olarak değerlendirilmektedir.

El-Kaide eylemleri ise küresel bir öfkenin dışavurumundan öte reel bir zeminde meşruiyetini ifade edemediği gibi, kitleselleşmiş bir mücadelenin taktik mücadele açılımı olma durumunda da değildir. Böyle olunca çoğu kez kimliğini ve adresini saklamak zorunda olmakta bu da eylemin faileri hakkında spekülasyonlara neden olmakta, zaman içinde eylem anında duyulan "ellerine sağlık" öfkesi, faileri hakkında "acaba" sorularıyla yıpranmaktadır.

Ayrıca İntifada'nın feda eylemleri reel olarak bir halkın özgürlük mücadelesi içinde ortak, görünür ve sürdürülebilir bir kolektif vicdanın somut sonuçlarının bir eseri iken ve bu nedenle de kamuoyunu uzun süreli ve güven içinde etkilerken; El-Kaide tipi eylemcilerin tanımlanmış ve dertleriyle fiili olarak bütünleşilmiş bir kitle tabanı olmadığı için, kolektifleşmiş ve sürdürülebilir bir cumhuri vicdana dayanmaları da şu anda mümkün görünmemektedir. Bu haliyle İntifada eylemleri reel bir toplumsal tabandan kalkarak ortaya konmuş tabii tepkiyi ifade ederken; El-Kaide tipi tepkiler sünnetullah boyutunu yeteri kadar gözetmeden ama ümmetin tümünü psikolojik olarak etkileyerek adeta tepeden inmece bir direniş ruhunun yaygınlaştırılabileceğini kurguluyor.

Filistin intifadası kadrolarını halkın içinde, reel ve açık mücadele zemininde yetiştirirken, El-Kaide kadrolarını reel mücadele zemininden ve halkın içinden kopartarak gizli olarak biçimlendiriyor. Bu boyutuyla El-Kaide sünnetullahı ve merhaleci mücadele yöntemini yeterince gözetmeyen bir acelecilikle ve sürdürülebilir kitlesel bir mücadeleye dayanmadan adeta ümmet adına kendi başına karar veren –tabii ki iyi niyetle– bir feda eylemciler birliğini ifade ediyor ve feda eylemlerini de stratejik bir açılım olarak görüyor. Filistin İntifadası'nda ise feda eylemleri sadece sürdürülebilir kitlesel bir mücadelenin taktik açılımlarını ifade ediyor.

Kazanımlar açısından bakıldığında da feda eylemlerinin sonuçları tartışmayı gerekli kılıyor. El-Kaide tipi feda eylemleri ilk tepkilerde Müslümanların ve ezilenlerin yüreğine su serpmiş olsa da, emperyalizmin asimetrik savaş algısı ve propagandası içinde bir çok İslami çevre hatta Müslüman

halklar, daha sonraları bu tür eylemlerin faturasını hazırlıksız olarak ödemek zorunda kalıyor. Ama Filistin halkının sahip çıktığı feda eylemleri ise, bedel ödeyerek var olma kararlılığına varmış bir halkın sonuçlarını sahiplenebileceği kolektif bir iradeye dayanıyor; ayrıca bir halkın tabii haklarını savunma zemininde yükselen Filistin intifadası hakkında asimetrik savaş söylemi içinde gerçekleştirilen karalama kampanyaları tutmuyor. Filistin intifadası ve feda eylemleri sadece İslami hareketlerin değil, giderek küresel kapitalizm karşıtı tüm muhalif hareketlerin de gündemini belirlemeye başlıyor.

Feda eylemleri ve direniş algısındaki farklılıklar sonuçları itibarıyla tartışmayı gerekli kılıyor.

[İslami Hareket](#)

Kaynak: [Feda Eylemleri ve Direniş Algısındaki Farklılıklar - Hamza Türkmen](#)

Ortadoğu mu İslam Coğrafyası mı? Kazım Sağlam

Ortadoğu tabiri Büyük Britanya'nın kendini merkez kabul ederek ihdas ettiği coğrafi bir kavramdır. İngilizler her şeyi İngiltere'yi esas alarak isimlendirirler, sonra da dünyaya bilimsel bir lisanla sunma becerisini gösterirler. Sömürüsünü İslam ülkelerine yaymak isterken gene kendini merkeze alarak, İngiltere'ye daha yakın olan Kuzey Afrika'yı Yakındoğu, onu takip eden coğrafyayı Ortadoğu, Ortadoğu'nun daha doğusunu da Uzakdoğu diye isimlendirmişlerdir.

Ortadoğu nesnel bir coğrafya tanımı değil, batı emperyalizminin stratejik kullanımlı bir kavramıdır. Yani ideolojiktir. Coğrafyanın emperyalist emelleri için kullanma aracı kılınmasıdır. Siyonist yazar Daniel Schorr, 1948 yılındaki anılarını anlatırken şöyle der: "Ortadoğu daha «Ortadoğu» olmadan bu bölgeyi biliyordum. Ben buraya «Yakındoğu» diyerek büyüdüm. Çünkü Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü ile bu topraklar bölünürken buraya hakim olan Britanya'dan böyle görünüyordu. «Uzakdoğu» Asya idi, arada kalan İran ve Irak çerçevesindeki kısım da «Ortadoğu» adı ile anılıyordu."

Siyonist Yahudiler için Ortadoğu "Bereketli Hilal" demektir. Kitabı Mukaddes Ortadoğu'yu karış karış tanıtmakta ve Siyonistlerin tabii yurdu varsaymaktadır. Yahudilere göre Ortadoğu'daki tüm medeniyetler Yahudi medeniyetinin birer koludur. Hristiyanlık da bir Yahudi mezhebi olarak ortaya çıkıp dünya dini haline gelmiştir.

Ortadoğu tabirini masum bir coğrafya terimi ve tanımı olarak görmek emperyalistlerin planını görememek demektir.

Ahmed Davudoğlu, kavramsal olarak tanıtmaya çalıştığı ve biraz da kargaşa haline getirdiği isimlendirmesinde şöyle der: "Ortadoğu kavramı ise ilk defa jeopolitikçi Mahan tarafından Arabistan ile Hind yarımadaı arasında kalan deniz stratejisi için büyük önem taşıyan bölge için kullanılmıştır... Fiziki özelliklerinden çok stratejik özelliklere dayandırılmıştır... Dolayısı ile bu kavramın tanımlanması, kavramın muhtevasını belirleyen jeo-kültürel, jeo-politik, jeo-stratejik ve jeo-ekonomik çevrelerin ortaya konulması ile mümkündür. Ve Ortadoğu politikası bu özelliklerin tümünü ihtiva eden bir çeşitlilik taşımaktadır."

Dünya hakimiyetini pekiştirmek Ortadoğu'ya hükmetmekle mümkündür. Büyük Britanya dünya hakimiyetini tamamlamak için Ortadoğu'ya sahip olmaya çalıştı. Birinci Cihan Harbi ile buna kısmen yakınlaştı. Fakat takati kesildiği için görevini ABD'ye II. Cihan harbinden sonra devretti. Yahudilerin Kudüs'e yerleştirilmesi, "batılı paradigma"nın İslâm coğrafyasına bir hançer gibi sokulması, batı emperyalizminin kök salması içindi. Yahudi-Hristiyan ittifakı ile kurulan İsrail sözde devleti, 1948'den beri batılıların öncü karakolu ve temsilcisi vazifesini deruhte etmektedir. İsrail'in Ortadoğu ülkesi kabul edilmesi İslam coğrafyasının Müslümanlara ait olmadığının işareti sayılmalıdır.

İslâm coğrafyası bir bütündür. Bunu bölgesel ayrımlara tabi tutmak ve öyle ayırmak, parçala-yut prensibine yardımcı olmak anlamına gelir. Mesele Ortadoğu meselesi değil, İslam topraklarını işgal meselesidir. Coğrafi ayırım, dolayısı ile Ortadoğu tabiri, bu emperyalist işgali onaylamaya yarar. Bizi birbirimizden koparmaya yönelik bir taktiktir.

İslâm dünyasının yanlışlarını, coğrafi ve anlayış farklılıklarını, işgal bahanesi addetmek yanlıştır. Tüm dünyada ya topyekün ümmet olarak var olacağız veyahut köleleştirileceğiz. Bunun ortası yoktur. Afganistan'a ve Irak'a Amerikan müdahalesini Afganistan'ın ve Irak'ın yanlış politikalarına bağlamak doğru değildir. Onların yanlışları, eksikleri yok muydu? Tabii ki vardı. Ama bu yanlışları olmasaydı gene böyle bir sonla karşılaşırdık.

Bugün Suriye ve İran'a dayatılanlar Suriye ve İran'ın yanlış politikaları sonucu değildir. Ötekiler (ABD, İsrail, İngiltere ...)in planları gereği sıranın İran ve Suriye'ye gelmiş olmasıdır. Filistinlilere reva görülen ve yıllardır hep Arapların beceriksizliklerine bağlanan İsrail'in yayılmacı politikası sadece

İsrail'e ait bir politika ve başarı değildir. İsrail batılı emperyalistlerin ileri karakoludur. Arapların yenilgisi İsrail'e değil, koalisyon güçlerinedir. İsrail, adı geçen emperyalistlerin ucu olan bir devlettir. Müslümanlar da ötekilerin İsrail'i gördüğü ve desteklediği gibi, Filistinlileri öyle görmek ve desteklemek zorundadırlar. Böyle kabul edilmezse netice iyi gitmez.

İsrail nasıl İslam düşmanı güçlerin bölge temsilcisi ise Filistin'de Müslümanların temsilcisi durumunda olmalıdır. İki ayrı dünyanın yüzleşmesi ve çatışması vardır Filistin'de ve dolayısı ile Ortadoğu'da. Batılı emperyalistler kendi ileri karakoluna sahip çıkıyorlar. Müslümanlar ise ileri karakolu mesabesindeki Filistin'i sahipsiz bıraktılar. Allah göstermesin eğer Filistin düşerse bütün ümmet yenilir ve köleleştirilir. Bunu anlayamayanlar ABD'nin Afganistan'da ve Irak'ta yaptıklarına bir baksınlar. O zaman, yani karakolumuz düştükten sonra ümmet yenilecek, ümmete reva görülen şey ipe elleri bağlanıp çoluk çocukların önünde tekmelenmek olacaktır.

İslam coğrafyasını bir bütün olarak algılamak ve savunmak durumundayız. Tek tek millî devletler ayakta kalamazlar. Türkiye'de aklı başında olan herkes bunu böyle görmeli ve böyle bir siyaset gütmekle yükümlü olduğunun farkına varmalıdır. Bu yükümlülük tarihin bize yüklediği bir yükümlülüktür.

Kavramlar

Kaynak: [Ortadoğu mu İslam Coğrafyası mı? - Kazım Sağlam](#)

"Ateşi Siz Kesin!" - Ahmet Varol

Filistin'de, İsrail işgal devletinin şu anki Başbakanı Ariel Şaron'un Mescidi Aksa'ya girme teşebbüsüyle 29 Eylül 2000 tarihinde patlak veren Aksa İntifadası sürecinde ilk kez geçtiğimiz ay (Haziran 2003'te) "ateşkes" konusu gündeme geldi. Fakat burada dikkat çeken şey, ABD'nin ve onun güdümündekilerin "ateşkes"i sağlanması için sürekli Filistin tarafına yüklenmeleri oldu. Bunu yapmakla Filistin tarafını problem çıkaran, ateşkese yanaşmayan taraf, İsrail'i ise "masum" göstermeyi hedefliyorlardı. Oysa Filistin topraklarında devam eden problemin temel sebebi ve kaynağı Siyonist işgaldir. Eğer bu işgal sona erecek olursa problem de son bulmuş, dolayısıyla çatışmalar ve kavga sona ermiş olacaktır. Zaten Filistin'deki direniş grupları da yaptıkları açıklamalarında bunu özellikle vurguladılar.

Birtakım zorunlu şartlar sebebiyle Filistin'deki direniş grupları, müdafaa konumunda olmalarına rağmen İsrail hedeflerine yönelik eylemlerini üç ay süreyle askıya alma kararı aldılar. Hamas'ın Siyasi Birimi'nin Başkan Yardımcısı Dr. Musa Ebu Merzuk'un bu konuyla ilgili açıklaması, niçin böyle bir şeye ihtiyaç duyulduğu konusunda özlü bir bilgi veriyordu. Söz konusu açıklamasında Ebu Merzuk şunları söyledi: "Biz uzun zamandan beridir bu direnişin bedelini ödüyoruz ve yorulmuş da değiliz. Halkımız da ilerlemekte kararlıdır. Ateşkesin sebebi de işgalin dize getirilmesi için gereken bedelin ödenmemesi değildir. Ancak her dönemin kendine göre genel şartları vardır ve biz bu şartlar altında nefes alıyoruz. Şüphesiz Irak sarsıntısı, Siyonistlerin aşırıya varan saldırganlığı, Amerika'nın ölçü tanımayan tahrikçi tutumu, Arap ülkelerinin kesintisiz devam eden baskıları, yine Filistin Özerk Yönetimi'nin eylemlerin durdurulması için sürekli yaptığı baskı, Filistin'deki halkımızın karşı karşıya olduğu durum, siyasi gelişmeler hareketin içinde bulunduğu merhalenin taşıdığı olumsuz cihetlerdir. Ama direniş ve intifada programımızdan vazgeçmiş değiliz. Bu arada Filistin'deki halkımızın birliğini ve iç diyalogu da korumaya çalışacağız."

Ne var ki ateşkes İsrail işgal devletinin saldırgan tutumunu çok değiştirmede. İsrail yönetimi tam ateşkesin gündeme gelmesiyle birlikte Mescidi Aksa'ya Yahudilerin de girebileceğine dair karar alarak havayı yeniden germeye kalkıştı. İşgalciler göstermelik olarak Gazze'den çekilmelerinden dört gün sonra, bu bölgenin Mısır'a açılan kapısı durumundaki Salahuddin kapısını yeniden işgal ederek giriş çıkışları engellemeye başladılar. 2 Temmuz 2003 tarihinde Kalkiliya'ya baskın düzenleyerek el-Fetih'in askeri kanadı durumundaki el-Aksa Şehitleri Birlikleri komutanlarından Muhammed Şaver'i şehit ettiler. Yine aynı gün Kudüs'ün Beyti Hanina mahallesinde bir Filistinli ailenin evini yıktılar. 6 Temmuz Pazar günü Rafah'ta tarım arazilerini, tarım araçlarının konulduğu üç adet mahzeni, su motorlarını ve depolarını tahrip ettiler. 7 Temmuz 2003'te Tubas ve Kabatiye'ye baskınlar düzenleyerek bazı kişileri tutukladılar. Bunların dışında da birçok saldırı gerçekleştirdiler.

Bütün bu saldırılar İsrail işgal devletinin aslında gerçek anlamda bir "ateşkes" değil, tek taraflı ateşkes istediğini gösteriyordu. Yani işgalciler Filistinlilerin eylemlerini durdurmalarını, ancak kendilerinin saldırılarına fırsat verilmesini istiyordu. Onlar dikensiz tarlada yürüyerek Filistinlileri tamamen yıldırma, bu yolla yurtları üzerindeki haklarından vazgeçmelerini sağlamayı arzuluyorlardı. Siyonistlerin aslında "barış" diye dünya kamuoyuna lanse ettikleri şey de budur. "Barış" derken kastettikleri Filistinlilerin direnişlerinin durdurulması ve onlara karşı kendi saflarının

güçlendirilmesidir. Çünkü "barış" planı diye lanse edilen 'Yol Haritası' planının temel hedefi Filistin'in bağımsızlığını isteyen direniş örgütlerine karşı savaşın daha da güçlendirilmesi ve bu örgütlerin tamamen dağıtılmasıdır. Bu işi kendileri tek başlarına başaramadıklarından Ebu Mazin hükümetini de devreye sokmak, onun da bütün gücünü bu amaç için seferber etmesini sağlamak istiyorlar. Amerikan emperyalizmi de onların bu isteklerinin gerçekleşmesi için bütün gücünü ortaya koymaya çalışıyor. Bu yönüyle 'Yol Haritası' planı gerçekte bir barış değil savaş planıdır. Bu plan aynı zamanda Filistinlileri birbirlerine düşürmeyi hedeflediğinden bir fitne planıdır. Ancak gelişmeler onların amaçlarına ulaşma konusunda başarılı olamayacaklarını gösteriyor.

Filistin

Kaynak: [“Ateşi Siz Kesin!” - Ahmet Varol](#)

Tarih Salihlerden Yanadır - Abdullah Yıldız

Kur'ân'a göre tarih, hak ile batılın, haklı olanlarla haksız olanların, doğru ile eğrinin, iyilerle kötülerin mücadelesidir. Ezelden ebede sürüp giden bu mücadelede eninde sonunda haklı olanların galip ve üstün gelmesi de ilâhi yasanın/sünnettullah'ın bir gereğidir. Haksız ve zalim olanlarla kötülüğü yol edinenler, geçici üstünlükler elde etseler bile, başarıları geçici ve kısa süreli olur; nihai tahlilde yenilgiye mahkumdurlar.

Bunu tarihsel bir yasa olarak ifade etmek gerekirse; **tarih haklı ve iyi olandan yanadır.** Allah Kur'ân'da açıkça iyileri ve muttakileri destekleyeceğini vaad eder:

"Şüphe yok ki Allah, takvâ sahiplerinden ve iyilikte bulunanlardan yanadır."(16/128)

Âyetle geçen **"takvâ"**, Allah'ın zâtından korkup sakınmaktan da öte, Allah'a karşı sorumluluklarının bilincinde olmayı ve -Râzî'ye göre- tarihsel sürece egemen olan ilahî ceza yasalarından korkmayı ifade eder. Bir toplum; bu yasaların farkında olur ve felâketlere yol açan davranış biçimlerinin neler olduğunu bilirse onlardan kaçınıp sakınacak, iyi ve salih davranışlarda bulunmaya yönelecektir. Böyle bir davranış biçimi geliştiren toplum ise, düşmanlarına karşı Allah'ın desteğine sahip olacaktır. Yine âyetle geçen **"ihsan"**, iyilik yapma, kendi çevresinden başlayarak topluma karşı iyilik ve merhamet duyguları içinde bulunma, yardımlaşma, âdil olma, iyi muamele gibi anlamları içerir. Böyle bir toplumda dayanışma ruhu da güçlenir. Dolayısıyla âyet, böylesine üstün niteliklere sahip bir toplumun doğal olarak avantajlı konuma geçeceğini işaret eder.

Kur'ân, buna karşılık zâlimlerin saltanatının geçici ve yıkılmaya mahkûm olduğunu, zâlim yönetimlerin doğal olarak dezavantajlı durumda bulunduğunu vurgular:

"İman edenler, sâlih davranışlarda bulunanlar, Allah'ı çok ananlar, zulme uğradıktan sonra başarıya ulaşanların durumu başkadır. Zulmetmekte olanlar ise, nasıl bir inkılâba uğrayıp devrileceklerini pek yakında bileceklerdir."(26/227)

Zalimler üstün duramda bulunabilirler, ama bu üstünlükleri genellikle geçici olur. Zira zulüm ve haksızlığın uzun süre devam etmesi beklenemez. Zulüm, doğası gereği bir takım tepkileri, fitrî karşı koyuşları da beraberinde getirir. Bu fitrî isyan kısa zamanda kitleselleşir ve sonuçta zulme uğrayanlar, kendilerini ezen baskı ve zulüm düzenine son verirler:

"İstiyoruz ki, yeryüzünde ezilip-horlananlara lütufta bulunalım, onları önderler yapalım ve mirasçılar kılalım. Ve istiyoruz ki, onları iktidar sahipleri olarak yerleşik kılalım. Firavun ve Hâmân'a ve onların ordularına da korkmakta oldukları şeyleri gösterelim."(28/5-6)

Bu âyetler İsrailoğulları tarihiyle ilgili ise de, sürekli tekrarlanan bir olguya (zulmün geçici, hakkın ve haklının ise kalıcı olmasına) işaret etmektedir. Talihe bakın ki, dün zulme uğrayanların kurduğu Siyonist zulüm düzeni bugün Filistinlileri acımasızca ezmektedir. İcra edenler kim ve nasıl olursa olsun, zulüm aslâ pâyidâr olmaz. Bu çerçevede Kur'ân, sürekli olarak, tarihe biçim veren etkenlerin **geçici** ve **ani** değerler değil, **nihâî** ve **kalıcı** değerler olduğunu savunur. Ve Allah'ın desteği de hakkın ve adaletin kalıcı olmasını isteyenlerden, bu uğurda çaba sarfedenlerden yanadır.

Allah'ın mustazaflara lütuf ve yardımda bulunması ise, ezilenlerin ezenlerden daha dürüst, daha faziletli, daha sabırlı ve daha fazla zorluklara katlanabilen bir topluluk olmalarına bağlıdır. Allahu Teâlâ, zulme uğramakta olan mustazafları, **inandıkları** ve **salih davranışlarda bulundukları** takdirde kesinlikle destekleyeceğini beyan etmektedir:

"Allah, içinizden iman edip salih amel işleyenlere kesinlikle vaad etmiştir ki, kendilerinden önce gelenleri kafirlerin yerine getirdiği gibi, kendilerini de yeryüzünde mirasçı kılacak; onlar için seçmiş

olduğu dinlerini iyice yerleştirecek ve kendilerini korkularından sonra emin kılacaktır."(24/55)

Kuran Çalışmaları

Kaynak: [Tarih Salihlerden Yanadır - Abdullah Yıldız](#)

Yol Haritası ve Ateşkes - Süleyman Arslantaş

İsrail'in 'arz-ı mev'ûd' hayali, bir şekilde Güney Lübnan'dan çekilmesiyle darbe yemişti. Keza, geçtiğimiz Haziran ayında Şarm el-Şeyh ve Akabe görüşmelerinde ve törenlerinde alınan kararlar ile İsrail veya Yahudi Fanatizmi bir darbe daha yedi. Çünkü her iki görüşme ve törenin ardından ortaya konulan 'Yol Haritası' 2005 yılında bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasını öngörüyor. Aslında varılan bu sonuç, Filistin halkı için atıfet ve iane değildir. Kimin toprağını kime bağışlıyor İsrail? Gerek 1948 öncesi işgal ettiği topraklar, gerekse 1967 sonrası işgal ettiği topraklar Filistinlilerindir ve bu topraklarda son 14 asır Müslüman, Hristiyan ve Yahudiler barış içinde yaşamışlardır. Ama ne zaman ki önce İngiltere ve sonrada Amerika, petrolün bol olduğu ve kapitalizmin tek alternatifi olan İslam'ın etkili olduğu Ortadoğu coğrafyasında 'tetikçi' ihtiyacı duydu, ortaya Siyonist ve terörist bir devlet çıktı. Aslında bu İsrail devletinin nesebi de sahil değil. Yani babasının kim olduğu belli değil, İngiltere mi, Amerika mı belli değil. Galiba her ikisi de!

Sicili oldukça bozuk olan Başbakan Şaron ve onun savunma bakanı olan savaş delisi Mofaz'ın içinde bulunduğu İsrail kabinesinde bu 'Yol Haritası'nı sürdürülmesinden çok kabul edilmesi oldukça önemlidir. Zira bu, aynı zamanda Nil'den Fırat'a kadar olan toprak hayaline bir darbedir.

İsrail'in 'Yol Haritası'nı kabul etmesinin asıl amacının barışı sağlamak olmadığı açıktır. Asıl amaçları kendilerine yakın olduğunu zannettikleri Filistin yönetiminin yeni başkanı Mahmud Abbas vasıtasıyla, kontrol altına alınamayan Hamas ve İslami Cihad gibi örgütleri devre dışı bırakmak, Filistin yönetiminin bu örgütlere yönelik baskıcı ve yıkıcı uygulamalarını kolaylaştırmak ve uzun zamandan beri devam eden mücadeleden yorgun ve yoksul hale gelen Filistin halkı ile direniş öncüsü İslami Cihad ve Hamas'ın arasını açmaktır.

Ne var ki; ABD, BM, AB ve Rusya'nın birlikte hazırladıkları bu 'Yol Haritası' formülüne yalnızca Filistin yönetiminin ve el-Fetih'in destek vereceği bekleniyordu. En azından Şaron ve Mafaz'ın hesapları böyle idi. Ama beklenenin tam tersi bir gelişme yaşandı. El-Fetih'in üç aylık ateşkesi kabulünün ardından İslami Cihad ve Hamas'ın da kabul etmeleri, ABD-İsrail oyununu bozdu. Çünkü onların en büyük sıkıntılarından birisi de, bugüne kadar devam eden İsrail karşıtı mücadelede Filistinlilerin iç çatışma yaşamamaları. Ama bu 'Yol Haritası' formülü doğrultusunda ortaya çıkacak anlaşmazlıkların bir şekilde Filistinli gruplar arasında çatışmaya neden olacağı bekleniyordu. Zira uzun bir süreden beridir sürekli mücadele veren Filistinler hemen onurlarının dışında her şeylerini kaybettiler, ayakta kalan tek varlıkları onurlu direnişleridir.

Gerek İslami Cihad, gerekse Hamas bu stratejiyi çok iyi tahlil ettiler. Üç aylık ateşkesi kabul etmeleri bu örgütlerin Filistin halkı nezdindeki konumlarını sağlamlaştırdı. Yani çile ve ızdırap dolu Filistin halkının bir şekilde kızgınlığını önledi. Diğer yandan 'Yol Haritası'na ve ateşkes İsrail ve ABD'den daha çok önem veren AB ve Rusya'yı da memnun etti. AB ve Rusya, Filistinlilerden 'Yol Haritası'na ve ateşkes titizlik göstermelerini daha çok istiyor. Başka bir ifadeyle ABD ve İsrail'in sahiplendiği Mahmud Abbas yönetimi ve el-Fetih örgütü ile ABD'nin ve Rusya'nın politik olarak diğer gruba karşı yakın durduğu Hamas ve İslami Cihad'ın gerek ateşkesi ihlal edip etmeyecekleri ve gerekse 'Yol Haritası'na uyum sağlayıp sağlayamayacakları test ediliyor. Ama görünen o ki, 'Yol Haritası'nı da ateşkesi de ihlal eden taraf İsrail'dir. Çünkü İsrail terörist bir devlettir. Terörle beslenen ve ayakta kalmaya çalışan bir devlet terörsüz yapamaz. Nitekim yapamadı da. 3 Temmuz 2003'te el-Aksa Şehidleri Tugayı mensuplarından Mahmut Şavari Batı Şeria'nın Kalkilya kentinde İsrail askerlerinin açtığı ateş sonucu şehid oldu. Bu durum ateşkesi kabul eden Filistinlileri değil, İsrail'i zan altına sokmuştur.

Mahmud Abbas'ın Şarm el-Şeyh ve Akabe'de yaptığı konuşmalarda Kudüs'ün geleceğinden bahsetmemesi, mülteciler sorununu ve Yahudi yerleşimciler meselesini gündeme getirmemesi yadırganabilir. Zira bunlar Filistin-İsrail anlaşmazlıklarında önemli hususlardır. Ne var ki bugün geline nokta el-Fetih, İslami Cihad ve Hamas'ın ateşkesi kabul etmeleri, Filistin mücadelesini bir adım öne çıkarmıştır. Ayrıca Filistin yönetimi dışındaki mücadele unsurlarının da tasfiyesini durdurmuştur. Bu durum İsrail ve ABD'yi sıkıntıya sevk etmiştir. Ayrıca Filistinlilerin Mescid-i Aksa ve İbrahim Camilerinin yanı sıra Doğu Kilisesi ve diğer Hristiyan mukaddeslerinin de saldırıdan uzak tutulmalarını istemeleri, işgale karşı olmayı ortak payda haline getirdiklerinin önemli bir göstergesidir.

[Filistin](#)

Kaynak: [Yol Haritası ve Ateşkes - Süleyman Arslantaş](#)

Kudüs-Bağdat Hattında Yol Haritası Bülent Yıldırım

1987 yılındaki Filistin halk ayaklanması, gasp edilen hakların geri iadesi konusunda çok önemli bir işlev görmüş ve 1991 yılında tüm Arap ülkeleri ile İsrail'i Madrid'te barış masasına oturtmuştu. Bu tarihten itibaren 1993 yılına kadar Filistin Kurtuluş Örgütü ile İsrail arasında yürütülen gizli pazarlıklar Oslo Anlaşması ile sonuçlanmış ancak bu anlaşmayla kurulması öngörülen Filistin Özerk Yönetimi, Filistin halkının beklentilerini karşılayamamıştır. O tarihte 5 yıllık bir geçiş süreci belirlenerek, Filistinlilerin en geç 1999 yılında bir devlete sahip olmaları ön görülüyordu. Ancak, aradan geçen süre içinde değil bağımsız bir devlete sahip olmak, 2000 yılından itibaren yürütülen pazarlıklarda, Filistin tarafı Oslo Anlaşması ile elde ettiği özerklik hakkını bile yitirme aşamasına getirildi. Söz konusu yönetim tam bağımsız olmadığı gibi, sık sık gördüğümüz üzere İsrail'in istediği zaman müdahale edebildiği, kamu binalarını yerle bir ettiği, Devlet Başkanı'nı bir odaya sıkıştırıp dünya ile bağlantısını koparacak kadar pervasızlaştığı gece kondu bir devlet görünümüne büründürülmüştür. Bununla yetinmeyen işgalci İsrail yönetimi, 1993 yılında kabul edilip çözüme bağlanan tüm koşulları yeniden tartışmaya açmış ve Filistin tarafı ile pazarlıkları sıfırdan başlatmıştır. Aradan geçen 10 yıllık süre içinde Filistinlilerin uluslararası hukuk çerçevesinde elde etmiş olduğu tüm kazanımlar, yok sayılmış ve yeni bir barış anlaşmasının koşulları olarak yeniden masaya getirilmiştir.

Filistin halkı ikinci defa, bu kez 2000 yılı Eylül ayında yeniden ayağa kalkmış, Aksa İntifadası'nı başlatarak oynanan barış(!) komedisine son vermiştir. Irak harekatı öncesinde Amerikan yönetimi; İsrail'in Arapları kızdıracak bir hareket yapmasını engellemiş ve kitlesel katliamlar yerine, gününbirlik cinayetlerle Filistin halkından intikam almasını sağlamıştır. Irak işgalinden sonra ise, oluşan yeni bölgesel dengeler çerçevesinde Arap ülkelerine ve özellikle Filistin yönetimine daha yoğun baskı uygulamaya başlamıştır. Hatta bu baskılar o dereceye varmıştır ki, Filistin'de kimin Başbakan yada Bakan olacağına doğrudan doğruya ABD-İsrail ikilisi karar verebilmiştir. Arafat'ı tasfiye ederek Filistin'de iş başına geçirdiği kişilerle yeni bir barış (!) süreci deneyen Amerikan yönetimi, açıkladığı 'Yol Haritası' ile, en geç 2005 yılı sonunda Filistin devletinin kurulmasını ön gören bir anlaşma metni dayatmaya başlamıştır. İlk bakışta hiçbir Filistinlinin itiraz etmeyeceği tarzda kaleme alınan bu yeni barış taslağının, biraz detaylara inildiğinde aslında tamamen Filistin direnişini sona erdirmek amacıyla hazırlandığı görülmektedir. Anlaşma, 2005 yılına kadar İsrail'e her hangi bir yükümlülük getirmedeği gibi, Filistinlilerin derhal şiddeti sona erdirmeleri koşulunu dayatmaktadır. İsrail'in işgal altında tuttuğu Batı Şeria ve Gazze'den çekilmesi yönündeki koşullar ise, 1993 anlaşmasına göre zaten yapmak zorunda olduğu bir işlem. Dolayısıyla, İsrail'in kendisine ait olmayan topraklardan çekilmesini yeni bir barış maddesiymiş gibi tekrar gündeme getirmek, 10 yıllık pazarlıkları 10 yıl öncesine döndürmekle eş anlamlıdır.

Amerika'nın bölgeye yerleşmesi, kuşkusuz İsrail'e büyük bir güven vermektedir. Bu güvenin bir sonucu olarak Filistin topraklarından kısmen çekilmeye başlaması, dünya kamuoyuna Filistin eylemlerinin haksızlığını gösterme çabasından başka bir şey değildir. Herkes bilmektedir ki, İsrail Yol Haritası'nda ön görülen koşulları her gün ihlal etmektedir. Yahudi yerleşim birimleri Filistin topraklarının ortasında varlığını sürdürmekte, evlerinden atılan Filistinliler halen geri dönememekte ve Kudüs'teki Siyonist işgali gündeme bile getirilmemektedir.

Amerikan hükümetinin tüm Filistinli grupları "terör örgütleri" listesine alarak, ABD'deki mal varlıklarını dondurması, Siyonist rejimi cesaretlendirmenin ötesinde, katliamlarını sürdürme konusunda onu adeta teşvik etmektedir.

Son iki yılda hayatını kaybeden Filistinli sayısı 3 bini bulurken, bunların yarıya yakını çocuk yaştakilerin oluşturması, İsrail'in asıl hedefinin Filistin'in geleceği olduğunu göstermektedir. İsrail işgal devletinin Filistin kentlerindeki işgal operasyonlarında verdiği maddi zarar ise 6 milyar doları aşmıştır. Zaten kıt kanaat ve değişik ülkelerden gelen yardımlarla geçinmeye çalışan Filistinli aileler, ellerindeki tüm maddi imkanları da işgalcilerin yıkım siyasetine kurban vermektedirler.

Fanatik Yahudi partilerin iktidarda olduğu İsrail'in, iki büyük Filistin bölgesi olan Batı Şeria ve Gazze'deki varlığı devam etmekte, ve katliam siyaseti sebebiyle Filistin'de her ay ortalama 75 ile 100 Filistinli hayatını kaybetmektedir.

[Filistin](#)

Kaynak: [Kudüs-Bağdat Hattında Yol Haritası - Bülent Yıldırım](#)

Irak'ta Yahudi Kolonileşmesi - Ahmet Emin Dağ

Amerika'nın oluşturduğu kargaşa ortamını fırsat bilen Yahudilerin, Irak'ın değişik bölgelerinde binlerce dönüm araziye peşin parayla satın aldığına dair haberler son haftalarda iyice yoğunlaştı. Bizzat Irak'tan gelenlerle yaptığımız görüşmeler şunu gösteriyor ki, başta Bağdat olmak üzere, Irak'ın birçok kentinde arazi ve mülkler hızla el değiştirmeye başladı. Irak'ta arazi kapatan Yahudiler iki gruptan oluşuyor: Bunlardan ilk kesimi, bizzat Irak'ın yerli zengin Yahudileri, ikincisi de, Amerikan işgalinden sonra ortamı kendileri için uygun bulup İsrail'den gelen eski Iraklı (!) Yahudiler.

Irak'ta yayınlanan bazı gazetelere de konu olan bu alımlar, kimilerine göre tıpkı 1900'lü yılların başında İngiliz işgali altındaki Filistin topraklarında sergilenen senaryoyu hatırlatıyor. İngiliz işgal güçlerinin sağladığı müsait ortamı, bölgedeki Filistinlileri katletmek için olduğu kadar, parayla arazi almak için de iyi kullanan Yahudi sermayesi, 30-40 yıl sonra bölgenin büyük bölümünün tapusuna sahip olmuştur.

Iraklılar, ülkede uzun yıllardır devam eden ambargo ve kargaşa sebebiyle arazi fiyatlarının çok düşük seviyelere gerilediği bu nedenle de, daha önceki dönemde 1 milyon dolar yapan bir arazinin bugün 150 bin dolara rahatlıkla alınabildiği ifade ediliyor. Hatta kendisiyle görüştüğümüz Bağdat'ta evi olan bir Iraklı, binlerce dolar değerindeki mülkünün kargaşa sebebiyle hiç para etmediğini hatırlatarak, Yahudilerin bu tür yerlere büyük ilgi gösterdiğini belirtiyor.

1999 yılında İsrail yönetimi, Irak'ın değişik bölgelerinden 5 bin civarında Irak Yahudisini İsrail'e götürmüştü. Aradan geçen 4 yıl içinde İsrail'de yaşayan Iraklı Yahudiler, Amerikan işgalinden sonra Irak'a yeniden dönmüş durumda. Bunların yanı sıra, 1948 yılından sonra giden binlerce Yahudi'nin bir kısmı da Irak'a yeniden döndü. Irak'ta yayınlanan Şura Gazetesi İsrail'den Irak'a gelen Yahudi sayısının 50 bini aştığını hatırlatarak, "Gelenlerin önemli bir bölümü orta yaş üzerindeki insanlardan oluşuyor. Ancak beraberlerinde çocukları ve akrabaları ile gelerek Bağdat'ta çok sayıda emlak satın aldılar. Hatta öyle ki, yıllardır fiyatları düşük seyreden emlaklar birden bire prim yaptı" diye yazdı. Aynı gazete, Bağdat'taki Filistin caddesinin Yahudilerce en fazla rağbet edilen yerleşim yeri olduğunu hatırlatarak, "Bu caddede emlak fiyatları birkaç katına fırladı" satırlarına yer verdi.

Yahudilerin emlak ve arazi alımını, Filistin'de 100 yıl önce yaşanan kolonileşmeye benzeten Iraklılar, kaderlerinin Filistin gibi olmasından korktuklarını gizlemiyor. Amerikan yönetiminin gözetiminde bölge topraklarının büyük bölümünün Yahudi ağaların kontrolüne geçmesinden endişe ediyorlar.

Amerikan işgalinden önce Erbil, Dohuk ve Süleymaniye'de faaliyet gösterene 60 yardım kuruluşundan yaklaşık 10 tanesinin Yahudi kuruluşu olduğunu da hatırlatan Iraklılar, bunların tamamının yardım faaliyetleri dışında işlerle uğraştığını kaydettiler.

Bu arada ABD'nin, Kürtleri kullanarak Türkmen ve Araplara karşı Irak'ta temizlik yaptığını belirten bölgedeki kaynaklar, önümüzdeki dönemde Türkmenler ile Kürtlerin birbirlerine karşı şiddet kullanabileceğine dikkat çekiyorlar. Kuzey Irak'ta durumun görüldüğünden daha karışık olduğu belirtilirken, Kürtler ve Araplar arasında Musul ve Kerkük'te çatışmalar yaşandığı ve bu çatışmalarda 20'yi aşkın kişi hayatını kaybettiği ifade ediliyor. Kürtler ve Türkmenler arasındaki gerilimin her an çatışmaya dönüşebileceğini kaydeden Iraklı kaynaklar, zaten kaos içindeki ülkede etnik temelli çatışmaların işleri içinden çıkılmaz bir hale getireceğinden endişe ediyorlar.

[İslam Dünyası](#)

Kaynak: [Irak'ta Yahudi Kolonileşmesi - Ahmet Emin Dağ](#)

İslam Dünyasından Haberler -Nisan-

1 Nisan 2003

İsrail; ABD Sözü Tutturdu: İsrail Başbakanı Ariel Şaron, ABD'nin Irak füzelerinin Irak'ın batısından İsrail'e fırlatılmasını önlemek için verdiği bütün sözleri tuttuğunu söyledi. ABD'nin verdiği sözleri tutmasından dolayı duyduğu memnuniyeti dile getiren Şaron, İsrail parlamentosu Knesset'in Savunma ve Dışişleri Komisyonunda yaptığı konuşmada, "ABD, Irak'ın batısıyla ilgili İsrail'e verdiği sözleri tuttu" dedi.

İşgalciler Netanyahu Eylemcisinin Evini Yıkta: Siyonist İsrail askerleri, Netanyahu'daki istişhad eylemini düzenleyen Filistinli direnişçinin ailesinin evini yıktı.

İsrail'den Abbas'a İntifadayı Bitirmek İçin İki Ay Süre: İsrail Dışişleri Bakanı Silvan Şalom, müstakbel Filistin Başbakanı Mahmud Abbas'ın 'terörist gruplar' diye tanımladığı direniş hareketlerine

karşı kararlı adımlar atması için iki ay süre tanıdı. Abbas yaptığı açıklamalarda intifadayı durdurma sözü vermiş, Siyonist İsrail yönetimi de Abbas'ın başkanlığını memnuniyetle karşılamıştı.

2 Nisan 2003

İsrail Ordusu Tulkarim'e Girdi: İsrail işgal ordusunun Batı Şeria'daki Tulkarim mülteci kampına operasyon düzenlediği bildirildi. İki helikopter desteğindeki İsrail zırhlı birliğinin sabah saatlerinde kampa girerek makineli tüfek ateşi eşliğinde ilerlediği, helikopterlerin de bazı hedeflere karşı roket fırlattığı açıklandı. Askeri kaynaklar, operasyonun Filistinli eylemcileri ele geçirmek için düzenlendiğini kaydetti. Operasyonda ölü ya da yaralı olmadığı bildirildi. Öte yandan İsrail işgal ordusu, El Halil'de, Filistin lideri Yaser Arafat'ın lideri olduğu El Fetih'e yakın silahlı bir örgütün mensubu olan bir Filistinlinin evini bu sabah yıktı.

3 Nisan 2003

İsrail Mülteci Kampını Bastı; İki Şehid: Görgü tanıkları, 25 kadar İsrail tankıyla birkaç buldozerin, akşam geç saatlerde Refah kenti yakınındaki mülteci kampına girdiğini söylediler. Direnişçi Filistinlilerle işgal askerleri arasında çatışma çıktığı belirtildi. Bir Apaçi helikopterinden açılan ateş sonucu bir Filistinlinin şehid olduğu belirtildi. Askerlerle Filistinliler arasındaki çatışmada bir Filistinlinin daha şehid olduğu ve 9 kişinin de yaralandığı kaydedildi.

4 Nisan 2003

İsrail Saldırılarının Mart Bilançosu; 101 Şehid, 648 Yaralı: Filistin Sağlık Enformasyon Dairesi tarafından hazırlanan bir rapora göre; İsrail işgal güçlerinin Mart 2003 içinde gerçekleştirdikleri saldırılarda 101 Filistinli şehid edilirken, 648 Filistinli de yaralandı.

Rapora göre, İsrail işgal güçleri Mart ayı içinde Filistinlilere yönelik olarak beş büyük katliam gerçekleştirdiler. Bunlar Bureyc, Nuseyrat, Tamun, Cenin, Cibaliya ve Beyti Lahiya katliamlarıydı. Bu katliamlarda toplam 42 kişi şehid oldu, 201 kişi de yaralandı.

Filistin'de Irak Halkına Destek Gösterileri: Filistin İslami Direniş Hareketi Hamas'ın çağrısıyla bugün Cuma namazı çıkışı on binlerce Filistinli, emperyalist ve Siyonist saldırganlık altındaki Irak halkına destek olmak için yürüdü.

5 Nisan 2003

Hamas İki Tank İmha Etti: Siyonist işgal ordusu, onlarca tank ve helikopter desteğinde Gazze'nin orta kesiminde yer alan el-Nusayrat mülteci kampına baskın düzenledi. İşgalcilerle Filistinli direnişçiler arasında şiddetli çatışmalar yaşandı. Hamas'tan yapılan açıklamada işgalcilere ait bir tankın İzzeddin Kassam birliklerince tamamen imha edildiği bildirildi. Çatışmalarda, 8 Filistinli bir de Siyonist asker yaralandı. Hamas el-Nusayrat baskınına misilleme olarak İsrail işgalindeki Betsarim bölgesine Kassam-1 roketleri fırlattı. Ayrıca Hamas, el-Hasayine bölgesinde de bir tankı daha tahrip ettiklerini açıkladı.

6 Nisan 2003

Filistinli Çocuğa Tuzak: Nablus'ta Ömer Zubab Felih adlı 13 yaşındaki bir çocuk işgalciler tarafından bırakılan bir maddenin elinde patlaması sonucu ağır şekilde yaralandı.

7 Nisan 2003

Refah'ta İki Filistinli Yaralandı: Gazze'nin güneyinde yer alan Refah şehri yakınlarında bulunan işgal kuvvetlerine ait askeri gözetleme kulelerinden hiçbir sebep yokken meskun evlere doğru ateş edildi. Saldırı sebebiyle biri 75 yaşında diğeri 30 yaşında iki Filistinli yaralandı. İşgal güçleri dün de Refah şehrinin içine girerek bir Filistinlinin evini yıkmışlardı.

Han Yunus'ta Bir İşgalci Asker Vuruldu: Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin askeri kanadı durumundaki Ebu Ali Mustafa Tugayları tarafından yapılan açıklamada Gazze'nin Han Yunus kasabası yakınında yer alan et-Tufah geçiş kapısında bir işgalci askerin bu sabah erken saatlerde pusuya düşürülerek vurulduğu bildirildi.

Faruk El Şara; "İddiaların Arkasında İsrail Var": Suriye Dışişleri Bakanı Faruk El Şara, ABD'nin Suriye'ye yönelik suçlamalarının arkasında İsrail'in olduğunu söyledi.

8 Nisan 2003

Siyonist İşgalciler, İki Filistinliyi Şehid Etti: Filistinli yetkililer, İsrail özel birliklerine mensup bir Siyonist'in kılık değiştirerek sızdığı Batı Yakası'nda Fetih hareketi üyesi bir Filistinliyi şehid ettiğini açıkladı.

Öte yandan Nablus'a baskın düzenleyen işgal güçleri, Bedir Yasin (25) adlı bir Filistinli genci evinin önünde şehid etti. Çıkan olaylarda 3 Filistinli de yaralandı.

Refah kentinde ise Siyonist askerlerin halka rasgele ateş açması sonucu en az iki Filistinli yaralandı.

Diğer taraftan Han Yunus'ta Filistinli direnişçiler bir işgal askerini yaraladı.

Siyonist Vahşet; 7 Şehid, 48 Yaralı: İşgalciler, Gazze'nin Zeytun mahallesinde, Hamas'ın önde gelen komutanlarından 33 yaşındaki Sa'd Musaid el-Arabid ile yardımcısı 28 yaşındaki Eşref Abdurrahim el-Halebi'nin içinde olduğu araca saldırdı. Saldırı üzerine civardaki insanlar hedef alınan iki kişinin cesetlerini arabadan çıkarmak için harekete geçtiler. Bunun üzerine İsrail işgal güçleri, Apaçi tipi savaş helikopterlerini kullanarak toplanan kalabalığın üzerine ateş ettiler. Bu ikinci saldırıda ise 5 kişi şehit olurken 48 kişi de yaralandı.

9 Nisan 2003

Gazze Şeridi'nde 3 Filistinli Şehid Oldu: Siyonist İsrail askerlerinin Gazze Şeridi'nin kuzeyinde 3 Filistinliyi şehid ettiği bildirildi.

Siyonistler Okula Saldırdı; 29 Çocuk Yaralı: Batı Şeria'nın kuzeyinde, Cenin yakınlarındaki El Cabir'de bir okulda meydana gelen patlamada 29 Filistinli öğrencinin yaralandığı bildirildi. Yaralılardan dördünün durumu ciddi. İsrail radyosunun verdiği habere göre bu vahşi saldırıyı daha önce adı duyulmamış "Çocuklardan İntikam" adlı aşırı dinci bir Siyonist örgüt üstlendi. Cenin valisi Haydar Arşid ise yaptığı açıklamada patlamanın Siyonist askerlerce gerçekleştirildiğini belirterek okul girişine bomba yerleştirildiğini açıkladı.

Hamas'tan İlk İntikam Eylemleri: Hamas, Gazze'nin batısında yer alan Netzarim Yahudi yerleşim merkezine Kassam 2 tipi füzeleri fırlattı. Ayrıca 1948'de işgal edilmiş bölgenin içinde yer alan Ecderut Yahudi yerleşim merkezine de 4 adet Kassam 2 tipi füze fırlattı. İsrail bu eylemin ne gibi zarara sebep olduğu hakkında herhangi bir açıklama yapmadı.

Gazze'de Yaralı Bir Çocuk Hastanede Can Verdi: Cibaliya mülteci kampı katliamında yaralanan Enes el-Kehlut adlı 12 yaşındaki Filistinli çocuk kaldırıldığı Gazze Şifa Hastanesi'nde hayatını kaybetti.

AB; "Filistinliler Uluslararası İnsani Yardımla Yaşıyor": AB Komisyonu, Filistin halkının yaşam koşullarının giderek kötüleştiğini, insanların, geniş ölçüde, dışardan gelen insani yardıma bağımlı yaşadıklarını bildirdi.

10 Nisan 2003

İsrail Saldırısında Şehid Sayısı 10'a Yükseldi: Gazze Şeridi'nde İsrail işgal güçlerinin son 24 saatte düzenlediği saldırılarda şehid olan Filistinli sayısı 10'a yükseldi. İsrail'e roket atılmasının ardından Beyt Hanun kasabasına giren tanklar burada biri 16 yaşında, 4 kişinin şehid olmasına yol açtı.

Batı Şeria'da Çatışma: Siyonist İsrail ve Filistinlilerin Batı Şeria'da girdikleri çatışma sonucu, 2 Siyonist İsrailli öldürüldü. Çatışmada ayrıca 2 Filistinlinin şehid olduğu bildirildi

Tul Kerm'de 11 Kişi Tutuklandı: İşgal güçleri, Batı Yaka'nın Tul Kerm şehrinde bazıları henüz çocuk yaşta 11 kişiyi tutukladılar. Verilen bilgilere göre işgal güçleri söz konusu şehirde evlere baskınlar düzenleyerek tutuklamalar yaptı ve tutuklananları bilinmeyen yerlere götürdüler. Tutuklananlardan biri de henüz 15 yaşında Usame Adnan Herişe adlı bir çocuk.

İşgalciler Son İki Günde Üç Genç Kızı Tutukladı: İsrail işgal güçleri son zamanlarda Filistinli genç kızları hedef alan tutuklama işlemlerini artırdılar. Son iki günde de Batı Yaka'daki Belata mülteci kampından üç genç kızı tutukladılar.

İki İşgal Askeri Öldürüldü: İsrail işgal güçlerine yönelik Batı Yaka'nın Gavru'l-Urdun bölgesinde bir eylem gerçekleştirildi. Bu eylemde iki işgalci asker öldürülürken sekizi de yaralandı. Eylemde Filistinlilerden de 2 kişi şehit oldu.

Tul Kerm'de İki Filistinli Şehid Edildi: Filistin güvenlik birimlerinin yaptığı açıklamada işgal askerleri hareket halindeki bir araca ateş açmaları sonucu araç içinde bulunan iki kişi şehid oldu. Araçta bulunan bir diğer yolcuyla yolda geçen bir yaya çeşitli yerlerinden yaralandılar. Siyonist güçler şehidlerin cesetleriyle yaralı bir Filistinliyi bilinmeyen bir yere götürdüler.

11 Nisan 2003

Siyonist Suikast Sonucu Bir Direniş Lideri Şehid Edildi: Siyonist İsrail savaş helikopterlerinin Gazze kentinde düzenlediği suikastta İslami Cihad'ın önde gelen askeri sorumlularından biri şehid oldu. Filistin kaynakları saldırıda, aralarında üç çocuğun da bulunduğu 12 kişinin yaralandığını bildirdi. İslami Cihad'ın önde gelen liderlerinden Muhammed el-Hindi, yaptığı açıklamada Kudüs Tugayları

komutanlarından Muhammed Ez-Zatma'nın (50) işgal güçlerine ait dört helikopterden fırlatılan füzelerin aracına isabet etmesi sonucu şehid olduğunu belirtti.

İsrail'e Türk İşçi: İsrail Başbakanı Ariel Şaron'un, Türk ordusuna ait 170 adet M60-A1 Patton tankının modernizasyonu için İsrail ile Türkiye arasında varılan anlaşma çerçevesinde, 800 Türk işçinin İsrail'e gelmesine yeşil ışık yakıldığı bildirildi.

12 Nisan 2003

Siyonist İsrail Bir Barış Elçisini Daha Öldürdü: Siyonist İsrail ordusu bir aydan kısa süre içinde ikinci kez bir barış eylemcisini 'öldürdü'. Gazze Şeridi'nde dün Filistinli çocuklara ateş açan İsrail askerlerinin menziline bulunan Uluslararası Dayanışma Hareketi'nin 21 yaşındaki Britanyalı üyesi Tom Handoll, başından vurularak ağır yaralandı. Britanyalı genç hemen Refah kentindeki hastaneye kaldırıldı. Ancak Handoll için "klinik olarak ölmüş" teşhisi yapıldı. Hamas liderlerinden Prof. İsmail Heniye, Siyonistlerin, işledikleri insanlık suçuna ve uyguladıkları teröre şahid olan herkesi yok etmek istediklerini belirterek bu cinayeti şiddetle kınadı. **İsrail'den 'Yol Haritası'na 15 İtiraz:** İsrail yönetimi, BM, AB, ABD ve Rusya'nın oluşturduğu "Ortadoğu Dörtlüsü"nü'nün hazırladığı, 2005 yılında Filistin devletinin kurulmasını öngören "Yol Haritası" konusunda 15 maddelik çekince listesini ABD'ye sunacak. Şaron, özel kalem müdürünü konuyla ilgili müzakereler yapmak üzere Washington'a gönderdi. Üst düzey bir İsrailli yetkili, çekince listesinin önümüzdeki hafta ABD makamlarına iletileceğini belirtti. Filistinli yetkililer, İsrail'in planı kabul etmek için Filistin tarafının mültecilerin geri dönmesi haklarından vazgeçmesi yönündeki talebinin görüşülemeyeceğini ifade ettiler. Filistinli Bakan Saib Erekat, bunun 'Yol Haritası'nı sabote etmek ve baltalamak olduğu görüşünü dile getirerek, "Bu, İsrail hükümetinin yol haritasını reddettiğini söylemesinin bir başka yoludur." diye konuştu.

13 Nisan 2003

Şaron'dan Geri Adım: Siyonist İsrail Başbakanı Ariel Şaron, barış için Batı Şeria'daki bazı Yahudi yerleşim yerlerini teslim edeceğini söyledi. Şaron, "Bu yerlerden bazılarını (Şiloh ve Beyt El) bırakmak zorunda kalacağımızı biliyorum... Bir Musevi olarak bu bana acı veriyor. Ancak çözüme ulaşmak için her türlü çabayı göstermeye karar verdim." dedi. Ancak Şaron bunu, Filistinli mültecilerin İsrail'deki evlerine dönmesi talebinden vazgeçilmesi koşuluna bağladı.

Mahmud Abbas Kabinesini Arafat'a Sundu: Filistin Başbakanı Mahmud Abbas, yeni hükümetinin bakanlar listesini Filistin lideri Yaser Arafat'a sundu. Filistinli resmi kaynaklar, henüz onaylanmayan kabine listesinde, eski Gazze Şeridi Güvenlik Şefi Albay Muhammed Dahlan'ın da yer aldığını ve Abbas'ın Dahlan'a güvenlikten sorumlu kilit bir görev teklif ettiğini ancak Arafat'ın ABD tarafından desteklenen bu fikre sıcak bakmadığını belirtti.

14 Nisan 2003

İsrail'den "Hizbullah Güney Lübnan'dan Çekilsin" Planı: Siyonist İsrail'in, işgalci ABD kanalıyla Suriye'ye, aralarında İsrail Siyonist Savunma Bakanı Şaul Mofaz, Maariv gazetesiyle yaptığı mülakatta Hizbullah'ın Güney Lübnan'dan çıkarılmasının da yer aldığı bir istekler listesinin ABD'ye sunmayı planladığı bildirildi.

İstekler listesinde Güney Lübnan'daki Hizbullah varlığına son verilmesi, Lübnan'ın güneyinin uzun menzilli füzelerden arındırılması, İran'ın Suriye limanlarını kullanarak Hizbullah'a destek vermesinin engellenmesi bulunuyor. Ayrıca Hamas ve İslami Cihad gibi grupların Suriye'deki varlığına da son verilmesi talep edilecek.

Suriye; "Asıl Tehdit İsrail": Suriye Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Butheyna Şaban, Reuters ajansına verdiği demeçte, "ABD Başkanı George Bush'a, Suriye'nin kimyasal silahı olmadığını, bölgedeki kimyasal, biyolojik ve nükleer silahların, komşularını tehdit eden İsrail'de olduğunu söylüyoruz." dedi.

Ebu Mazin'in Hükümeti: Ebu Mazin olarak bilinen Mahmud Abbas'ın İsrail ve ABD'nin dayatmasıyla "başbakan" tayin edilmesinden sonra Filistin Özerk Yönetimi'nde başbakana bağlı hükümet modeline geçilmesi işlemleri de başladı. Bu doğrultuda Ebu Mazin kuracağı ilk hükümetin listesini özerk yönetimin lideri Yaser Arafat'a sundu. Açıklanan listeye göre Ebu Mazin'in listesinde kendisi dahil 24 bakan bulunuyor.

15 Nisan 2003

Siyonist İsrail Askerleri 2 Filistinliyi Şehid Etti: Gazze Şeridi'nin güneyindeki Refah kentinde, bir binayı kuşatan askerler, Abdülhamid Ebu el-Eyş adlı İslami Cihad üyesini şehid etti, 2 kişiyi de gözaltına aldı. Batı Şeria'nın Nablus kentinde ise, Filistin lideri Yaser Arafat'ın el-Fetih hareketiyle bağlantısı olan el-Aksa Şehitleri Tugayı üyesi bir Filistinliyi şehid ettiğini belirtti. Öte yandan, Siyonist İsrail işgal ordusunun, bir Hamas mensubunun Batı Şeria'nın el-Halil kentindeki evini yıktığı kaydedildi.

Filistin'de 3 Siyonist Asker Öldürüldü: Filistin'in Gazze Şeridindeki Karni geçidinde, Filistinli direnişçilerin pusu kurduğu 2 Siyonist askerin öldüğü bildirildi. Nablus kentinde ise İsrail askeri kaynaklarının yaptığı açıklamaya göre bir işgal subayının öldüğü bir diğerinin de yaralandığı belirtildi.

Şaron, ABD'yi Suriye'ye Baskı Yapmaya Çağırıldı: İsrail Başbakanı Ariel Şaron, Amerika'ya, Filistinli direniş gruplarını Şam'dan, Hizbullah'ı ise Güney Lübnan'dan çıkarması için Suriye'ye ağır baskı yapması çağrısında bulundu.

BM; "İsrail İşgal Güçleri Katliam Yapıyor": BM insan hakları komisyonu, Siyonist İsrail'i Filistin halkına karşı katliam yaptığı için kınadı. Cenevre'deki komisyon toplantısına Arap ve Müslüman ülkelerce ortaklaşa sunulan ve Çin ile Küba'nın da desteğini alan karar tasarısı, 5'e karşı 33 oyla kabul edildi. 15 üye çekimser kaldı. ABD, Avustralya, Kanada, Almanya ve Peru aleyhte oy kullandı. Karar metninde, "İsrail işgal kuvvetlerinin, Filistin halkına karşı katliam yaptığı, hukuk dışı uygulamalarda bulunduğu" belirtiliyor.

16 Nisan 2003

Filistin Kurtuluş Cephesi Lideri Ebu Abbas Bağdat'ta Yakalandı: ABD'li yetkililer, 1985 yılında bir İtalyan yolcu gemisinin kaçırılması olayının planlayıcılarından olduğu gerekçesiyle aranan Filistinli gerilla lideri Ebu Abbas'ın Irak'ın başkenti Bağdat'ta işgalci ABD güçleri tarafından yakalandığını bildirdi.

Cenin'de İşgal ve Sokağa Çıkma Yasağı: Filistin topraklarının her tarafında sıkı bir abluka başlatan Siyonist işgalciler bu sabahın erken saatlerinden itibaren Batı Yaka'nın kuzey kesiminde yer alan Cenin şehrine ve mülteci kampına kalabalık bir askeri güçle girerek sokağa çıkma yasağı uygulamaya başladılar.

Kudüs Seriyeleri Dört İşgalciyi Yaraladı: Siyonist işgalcilerin bütün baskılarına ve abluka uygulamalarına rağmen Filistinlilerin direniş mücadeleleri devam ediyor. İslami Cihad Hareketi'nin askeri kanadı durumundaki Kudüs Seriyeleri'ne bağlı mücahitlerin Karni-Netzarim yolunda gerçekleştirdikleri eylemde dört işgalcinin yaralandığı bildirildi.

Kalkiliya'da İki Filistinli Yaralandı: İşgal güçleri Batı Yaka'nın kuzeyinde bulunan Kalkiliya şehrinin merkezine dün gece baskın düzenlediler. Baskından sonra evlere giren ve aramalar yapan işgalciler, evlerin ve insanların üzerine ateş açarak iki kişiyi de yaraladılar. Yaralananlardan birinin 19 yaşındaki Muhammed Adil Inaye, diğerinin ise 17 yaşındaki Mueyyed Semir eş-Şevbeki olduğu bildirildi. Mueyyed Semir adlı gencin işgalcilerin devriyesi tarafından şiddetli bir şekilde dövülmesi sebebiyle vücudunun muhtelif kemiklerinin kırıldığı Filistin'deki hastane kaynakları tarafından bildirildi.

17 Nisan 2003

Siyonist İsrail Anlaşmalara İmza Atmıyor: Suriye'nin BM Büyükelçisi Mihail Vehbi , basına yaptığı açıklamada, bölgedeki kitle imha silahlarıyla ilgili anlaşmalara imza atmayan tek Ortadoğu ülkesinin Siyonist İsrail olduğunu söyledi.

Deyr Balah'ta 3 Yaralı: Çok sayıda tank ve zırhlı araç eşliğinde Deyr Balah'ı işgal eden Siyonist güçlerin sivil halka rasgele ateş açmaları sonucu yaşları 17-21 arasında değişen 3 Filistinli genç çeşitli yerlerinden yaralandı. Öte yandan Refah'ın Mısır'la sınır bölgelerindeki ekili alanlara greyderlerle giren işgalciler 20 dönümden fazla ekili bir alanı tahrip etti.

Tul Karm'de Bir Şehid: Batı Yakası'nın Tul Karm kentinde Siyonist işgalcilere taş atan Filistinli genç askerlerce kurşunlanarak şehid oldu. İşgalciler Tul Karm kentinde dışarı çıkma yasağı uygulayarak evlere baskınlar düzenliyor.

18 Nisan 2003

Cenin'de Çatışma: İki gündür Siyonist kuşatma altında olan ve sokağa çıkma yasağı uygulanan Cenin kentinde işgal birlikleriyle Filistinli direnişçiler arasında çıkan çatışmalarda 2 Siyonist asker yaralandı. Öte yandan Filistin hastane kaynaklarının belirttiğine göre, Cenin mülteci kampında işgalcilere taş atan çocuklara İsrail tanklarından ateş açılması sonucu yaşları 12-14 arası 2 çocuk yaralandı.

Filistinliler, Tutsaklar İçin Yürüdü: Filistinli direniş hareketlerinin çağrısıyla binlerce Filistinli, Nablus'ta İsrail zindanlarında esir olan Filistinli tutsaklarla dayanışma için gösteri yaptı. Bugün Filistin'de "Esirler Günü" olarak anılıyor ve bu kapsamda çeşitli etkinlikler yapılıyor. Siyonist zindanlarında çok kötü şartlarda ve işkence altında 8 binden fazla Filistinli tutuklu bulunuyor.

Filistinlilerin %25'i İsrail Zindanlarını Gördü: Filistin özerk yönetimine bağlı esirler bakanlığı, Filistin'deki Esirler Günü münasebetiyle bir rapor hazırladı. Bu rapora göre Filistinlilerin yüzde 25'i en

az bir kere işgalci Siyonistler tarafından tutuklandı. Serbest Kalan Esirlerin Yeniden Topluma Kazandırılması Programı genel müdürü Radi el-Cera'i konuyla ilgili olarak Batı Yaka'nın Ramallah şehrinde bir panel düzenledi. el-Cera'i burada yaptığı açıklamalarda halen İsrail zindanlarında 7254 Filistinli kadın veya erkek esir bulunduğunu ifade etti. Filistinli esirlerin 322'sini yani % 4,2'sini çocuklar oluşturuyor.

19 Nisan 2003

Siyonistler Bir Filistinli Gazeteciyi Şehid Etti: Filistinli kameraman ve foto muhabiri 47 yaşındaki Nezih Derveze işgalcilerin attıkları kurşunlarla şehit oldu. Derveze'nin Batı Yaka'nın Nablus şehrinde işgal güçleriyle Filistinliler arasındaki çatışmaları görüntülemeye çalıştığı sırada işgalci askerlerin kurşunlarına hedef olarak şehit olduğu bildirildi. Derveze, AP ve Filistin televizyonu için kameraman ve foto muhabir olarak çalışıyordu. Evli ve beş çocuk babasıydı.

Nablus'ta Şiddetli Çatışmalar: Eski Nablus'ta bugün işgalcilerle Filistinliler arasında şiddetli çatışmalar meydana geldi. Sağlık kurumlarının verdiği bilgilere göre çatışmalarda bazıları ağır olmak üzere en az 17 Filistinli yaralandı.

20 Nisan 2003

Yahudi Yerleşim Birimine Yönelik Eylemde 3 Siyonist Yaralandı: Batı Şeria'nın kuzeyindeki bir Yahudi yerleşim birimine sızan en az bir Filistinlinin 3 Siyonist'i yaraladığı bildirildi. İsrail askeri kaynakları, Batı Şeria'yı ayıran "yeşil hat" yakınlarında bulunan Şaked Yahudi yerleşim biriminde meydana gelen olayda yaralananların 2'sinin asker olduğunu açıkladı. Eylemden sonra Siyonistlerin düzenlediği saldırıda eylemcinin şehid edildiği bildirildi.

Siyonistler Refah Mülteci Kampına Saldırdı; 5 Şehid, 70 Yaralı: Gazze Şeridi'nin güneyindeki Refah mülteci kampına dün gece Siyonist İsrail işgal ordusu saldırısına Filistinli direnişçilerin karşılık vermesi sonucu çıkan çatışmada 5 Filistinli şehid oldu. Filistinli doktorlar, çatışmalarda 15 yaşındaki bir erkek çocukla, biri polis beş kişinin öldüğünü belirtti ve Siyonist İsrail askerlerinin 70 kişiyi de ateş açarak yaraladığını söyledi. Kampa üç koldan giren 50 İsrail tankına, zırhlı araç, buldozer ve ciplere ışık tutan beş saldırı helikopterinin eşlik ettiği belirtildi. Bunun, 30 aydır Reha'a düzenlenen en büyük operasyonlardan biri olduğu kaydedildi.

Siyonist Ordu Hamas Üyesinin Evini Havaya Uçurdu: Siyonist İsrail, Hamas üyesi Mahmud Ali Şamala'nın evini havaya uçurduğunu bildirdi. Siyonist ordu tarafından yapılan açıklamada Hamas'a üye olduğu belirtilen M. Ali Şamala'nın evine bombalı saldırı düzenlendiğini ve evin havaya uçurulduğu bildirildi.

Hamas'tan Füzeli Misilleme: Siyonist İsrail'in güneyindeki Sderot kentine, bu sabah Filistin yapımı Kassam tipi bir roket atıldığı bildirildi. Gazze Şeridi'nin kuzeyinden fırlatılan roketin bir eve hasar verdiğini duyurdu. Saldırıda ölen ya da yaralanan olup olmadığı bilinmiyor. 12 kilometre menzile sahip Kassam füzeleri, Hamas'ın silahlı kanadı İzzedin El Kassam Tugayı tarafından üretiliyor.

21 Nisan 2003

Arafat-Abbas Çekişmesi: Filistinli yetkililer yeni kabinenin oluşumu konusunda Filistin lideri Yaser Arafat ve başbakanlığa atanan Mahmud Abbas arasındaki anlaşmazlığı çözmek üzere görüşmelerini sürdürüyorlar. Ebu Mazin olarak tanınan ve Filistin yönetiminin ilk başbakanı olarak göreve getirilen Mahmud Abbas, kabine üyeleri üzerindeki tartışma ardından istifa etme tehdidinde bulunmuştu. Anlaşmazlık, Gazze Şeridi'nin eski güvenlik şefi Muhammed Dahlan'ın güvenliklikten sorumlu devlet bakanlığına getirilmesine Yaser Arafat'ın itiraz etmesinden kaynaklanıyor.

İsrail'den Barış Elçilerine Yasak: Siyonist İsrail işgal ordusu ve polisi, İsrailli "Şimdi Barış" hareketi ve yabancı barış gönüllülerinin el-Halil'de gösteri yapmasını yasakladı.

İsrail Polisi 780 Filistinliyi Tutukladı: İsrail polis yetkililerinin yaptıkları açıklamaya göre dün 780 Filistinli tutuklandı. Batı Şeria'nın 1948 yılından beri Siyonist İsrail'in işgali altında bulunan bölgesinde tutuklanan Filistinlilerin bu bölgede ikamet etmek için gerekli belgelere sahip olmadıkları bahanesiyle yakalandıkları açıklandı. 780 Filistinlinin büyük bir bölümünün yurtlarından sökülerek Filistin yönetimi altındaki bölgelere sürüleceği, bir kısmının da güvenlik tahkikatı için alıkonulacağı belirtildi.

El-Halil'de İki Çocuk 3 Filistinli Yaralandı: Filistin hastane kaynaklarının el-Halil'den bildirdiğine göre, işgal askerlerinin Filistinlilere gelişigüzel ateş açmaları sonucu iki çocuk olmak üzere 3 kişi yaralandı.

22 Nisan 2003

ABD'den Arafat'a Kabineyi Onaylama Baskısı: Amerika Birleşik Devletleri Filistin lideri Yaser Arafat'ı, Filistin'in gelecekteki Başbakanı Mahmut Abbas'ın kabinesini bloke etmemesi konusunda

çağrıda bulundu. Amerikan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Richard Boucher, Filistinlilerin etkin bir hükümet kurmak için ellerine geçen bu fırsatı kaçırmamaları gerektiğini söyledi.

Mübarek, Filistin Kabinesi İçin Devrede: Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek, Filistin lideri Yaser Arafat'la yeni Filistin kabinesinin en kısa sürede kurulması konusunda telefon görüşmesi yaptı. Mübarek'in Arafat'a Mahmud Abbas'ın oluşturduğu kabineyi kabul etmesi yönünde baskı yaptığı belirtildi.

23 Nisan 2003

İşgalciler Nablus'ta Ağır Yaraladıkları Bir Filistinliyi Tutukladılar: Siyonist işgalciler, Filistin'in Batı Yaka bölgesinde yer alan Nablus'ta insanlık dışı bir saldırı ve tutuklama daha gerçekleştirdiler. Bu olayda İslami Cihad Hareketi mensuplarından biri de, kendisi ve eşi saldırıya maruz kaldıkta ve ağır şekilde yaralandıktan sonra işgalciler tarafından tutuklandı. İşgal devleti adına yapılan açıklamada da Enes Şuraytih'in İslami Cihad'ın askeri kanadı durumundaki Kudüs Seriyeleri'nin önemli komutanlarından biri olduğu bildirildi.

İsrail Ordusu 11 Filistinliyi Tutukladı: İsrail işgal ordusu, Batı Şeria'nın kuzeyinde, aramakta olduğu 3'ü İslami Cihad üyesi 11 Filistinliyi tutukladı. Filistinli güvenlik kaynakları ve İsrailli askeri yetkililer, İslami Cihad'ın "önemli bir yerel komutanı" olan Aysar Atras'ın, çatışmalarda bacağından aldığı yarayı tedavi ettirmek için yattığı Cenin'deki bir hastanede yakalandığını belirtti.

Filistin'de Kabine Krizi Aşıldı: Filistin lideri Arafat ve Başbakanlık görevine getirilen Mahmud Abbas'ın, kurulacak reform kabinesi konusunda anlaşmaları bildirildi. Yaser Arafat'ın danışmanı Tayyib Abdürrahim, Arafat ve Abbas'ın arasında kabine listesi konusunda baş gösteren anlaşmazlığın çözüldüğünü açıkladı. Filistin Meclis Sözcüsü Ahmed Kurey de, yeni kabinenin oluşturulduğunu, listenin Parlamento'ya bir hafta içinde sunulacağını bildirdi. Abbas'ın eski Gazze güvenlik şefi Dahlan'ı İçişleri Bakanlığı'na aday göstermesi, Filistin yönetiminde gerginliğe yol açmıştı.

24 Nisan 2003

Kefar Saba'da İstishadi Eylem, Onlarca Yaralı: Siyonist İsrail'in orta kesimindeki Kefar Sabah şehrinde bir tren istasyonunda, düzenlenen Feda eyleminde bir İsrailli'nin öldüğü bildirildi. İstishad eyleminin sorumluluğunu el-Aksa Şehitleri Tugayı üstlendi. İstishad eylemcisinin, Batı Şeria'nın Nablus kentindeki Balata mülteci kampından 18 yaşındaki Ahmed Katip olduğu açıklandı.

Hamas Ebu Mazin'ı Uyardı: Hamas, çiçeği burnunda başbakan Mahmud Abbas Ebu Mazin'i Filistin direniş hareketlerine ilişmemesi konusunda uyarıda bulundu. Hamas tarafından yayımlanan bildiride Ebu Mazin'e direniş hareketlerine yönelmektense işgalci İsrail'i hedef alması öğütlendi.

Filistinliler Irak'ı Terk Ediyor: İnsani Yardım kuruluşunun belirttiğine göre Irak'ta bulunan Filistinli mülteciler işgal güçlerinden çekindikleri için ülkeyi terk ediyorlar. 277 Filistinlinin Irak-Ürdün sınırında on gündür Ürdün'e geçmek için beklediği belirtildi.

İsrail Zindanlarında 890 Hasta Filistinli Tutsak: Filistin yönetimine bağlı esir işlerinden sorumlu bakanlık tarafından yayımlanan raporda, İsrail zindanlarında 890 hasta Filistinli tutsağın bulunduğu ve her türlü tedaviden mahrum bırakıldıkları belirtildi.

Ramallah'ta İki Filistinli Şehid Edildi: Ramallah'ın batısında bulunan Karave Ben-i Zeyd köyünde Siyonist işgal güçlerinin saldırısında 2 Filistinli şehid oldu ve birçok kişi de yaralandı. Siyonist saldırının köy okulunun yakınlarında gerçekleştiği bu yüzden yaralılar arasında öğrencilerin de bulunduğu belirtildi.

25 Nisan 2003

Siyonist İsrail Ordusu Cenin'i Bastı: Siyonist İsrail askerleri, bu sabahın erken saatlerinde Batı Şeria'daki Cenin kasabasını bastı. Askeri kaynaklara göre, taarruz helikopterlerinin desteğindeki İşgal birlikleri, Cenin kasabası ve civardaki mülteci kampına baskın düzenleyerek bazı evlerde arama yaptılar. İşgalciler, 10 kadar Filistinliyi tutukladılar. İşgal ordusunun, dün gece de Beytullahim yakınlarında bazı operasyonlara girişerek 6 Filistinliyi tutukladığı kaydedildi.

Powell: "İntifada Durdurulmalı": Açıklamasında İsrail ve Filistin meselesine değinen Powell, barış görüşmelerinin başarıya ulaşması için "terörizmin" olarak adlandırdığı intifadanın son bulması gerektiğini öne sürdü. Colin Powell, "Çok açık ve samimi olalım. 'Terörizm' ve 'şiddet' durmazsa, barış sürecinde ilerleme kaydetmek neredeyse imkansız" dedi.

İsrail, Abbas'la Görüşmeye Hazır: İsrail müstakbel Filistin hükümeti ile müzakerelere hazır olduğunu açıkladı. İsrail Başbakanı Ariel Şaron'un bir danışmanı, Mahmud Abbas'ın, kabinesi görevi başlar başlamaz Kudüs'e davet edileceğini belirtti.

Arafat; "Yol Haritası'nın Detayları Açıklansın": Filistin lideri Yaser Arafat, Ortadoğu barışına yönelik "yol haritası"nın hemen yayımlanmasını istedi. İspanyol ABC gazetesine demeç veren Arafat, ABD-AB-BM-Rusya dördlüsünün hazırladığı, İsrail'in güvenliğini ve 2005'e kadar Filistin devletinin ilanını öngören yol haritasının hemen yayımlanarak uygulamaya sokulmasının şart olduğunu söyledi.

26 Nisan 2003

Bağdat'ta ABD ve İsrail Karşı Gösteriler: Bağdat'taki Filistin Oteli önünde ABD ve İsrail karşıtı gösteriler yapıldı. Bağdat yakınlarındaki Zeferaniye bölgesinde bugün meydana gelen patlamalarda çok sayıda kişinin ölmesi ve yaralanması üzerine bir grup Iraklı, olayı protesto etmek için Filistin Oteli önünde toplandı. Grup, tek bir getirerek ABD ve İsrail karşıtı sloganlar atarken, ABD'nin Irak'tan çekilmesi gerektiğini dile getirdi.

27 Nisan 2003

Abbas: Arafat'a Yasak Kalkana Kadar Yurtdışına Çıkmayacağım: Filistin Başbakanı Mahmud Abbas, İsrail'in Filistin lideri Yaser Arafat'a uyguladığı seyahat yasağı kalkıncaya kadar yurtdışında yabancı liderlerle görüşmeyeceğini belirtti

28 Nisan 2003

Siyonist İsrail Ordusu Nablus'a Girdi: Siyonist İsrail ordusunun Batı Şeria'nın Nablus kentine girdiği bildirildi. Görgü tanıkları ve Filistin güvenlik kaynakları, kente cip ve tanklar eşliğinde giren askerlerin, silahlı Filistinlilerin direnişiyle karşılaştığını ve çatışma meydana geldiğini söylediler.

Powell Suriye'yi İsrail Aleyhtarlığı Konusunda Tehdit Edecek: ABD'nin, Dışişleri Bakanı Colin Powell'in Ortadoğu ziyareti sırasında Suriye'yi, Ortadoğu'ya yeniden şekil verme politikasına destek olmaya ve İsrail aleyhtarı politikadan vazgeçmeye zorlayacağı bildirildi. Filistin'e atanan Başbakan Abbas'la da görüşecek olan Powell, daha önce de Suriye'yi tehdit eden açıklamalar yapmıştı. Powell'in ziyareti ABD'nin Ortadoğu'yu yeniden şekillendirme projesinin önemli bir adımı olarak değerlendiriliyor.

29 Nisan 2003

İsrail Gazze'yi Füze Yağmuruna Tuttu;1 Ölü 3 Yaralı: İşgalci İsrail Apaçi helikopteriyle, Gazze Şeridi'ndeki bir yerleşim biriminde seyreden bir otomobile 4 füze fırlattı. Füze saldırısı sonucu 1 kişinin şehid olduğu, 3 kişinin yaralandığı belirtildi. Han Yunus kentindeki Nasır Hastanesi yetkilileri, yaralılarından birinin durumunun ağır olduğunu söylediler. Ölen kişinin 36 yaşında Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin önde gelen üyesi Nidal Salama olduğu belirtildi.

Siyonistler Cenin'e Yine Saldırdı: Batı Şeria'nın Cenin mülteci kampına giren ve saldırı helikopterleriyle destekli Siyonist İsrail askerleri, 17 yaşında bir Filistinli direnişçi Şehid ederken bir direniş lideri ile 2 yardımcısını da tutukladı. Bir diğer operasyonla da Nablus kentine baskın düzenleyen İşgalciler burada da iki üst düzey direnişçi yakaladı. İşgal ordusu, dün gecedeki beri Batı Şeria'daki operasyonlarda en başta el-Halil kenti ve çevresinde 30'u aşkın kişiyi tutukladı.

Arafat, Abbas Hükümetine Güvenoyu İstedi: Filistin lideri Yaser Arafat, Filistin'in ilk başbakanı olarak seçilen Mahmud Abbas'a ulusal meclisin güvenoyu vermesini istedi. Arafat, Ebu Mazin adıyla da bilinen Mahmut Abbas'a, "Yaşam boyu arkadaşım Ebu Mazen'e güvenoyu veriniz" sözleriyle Ulusal Meclis'ten destek istedi.

30 Nisan 2003

İsrail Şokta, Şehadet Eylemi; 4 Ölü 35 Yaralı: Siyonist İsrail'in Tel Aviv kentinde düzenlenen Şehadet eylemi sonucu 4 kişi öldü, 35 kişi yaralandı. Eylem, işgalci ABD Büyükelçiliği yakınındaki bir barda meydana geldi. Eylemcinin bara girmesinin engellendiği, patlamanın bu sırada olduğu bildirildi. Eylem, Filistin Başbakanı Mahmud Abbas'ın kurduğu hükümetin güvenoyu almasından saatler sonra meydana geldi. Eylemin sorumluluğunu el-Aksa Şehitleri Tugayı ve el-Kassam Tugayları üstlendi.

Filistin'de "Kukla Hükümet" Güvenoyu Aldı: ABD-İsrail onaylı Mahmud Abbas başkanlığındaki yeni hükümet Filistin Yasama Konseyi'nden güvenoyu aldı. Beyaz Saray'dan Ebu Mazin kabinesinin güven oyu almasını memnuniyetle karşıladığı ve "yol haritası"nın detaylarının kısa süre içinde açıklayacağını belirten bir açıklama yapıldı.

83 sandalyeli Filistin yasama konseyi, 18'e karşı 51 oyla Mahmud Abbas'ın kurduğu yeni hükümeti onayladı. Oylamada üç milletvekili çekimser kaldı. Yeni hükümet 24 bakandan oluşuyor.

Hamas ve İslami Cihad'dan Yeni "Kukla Hükümete" Sert Tepki: Filistin'in yeni "Kukla Başbakan"ı Mahmud Abbas, kabinesinin kabulü için yaptığı konuşmada "şiddete" başvurulmasına izin verilmeyeceğini belirterek, "silahlı milisler"in faaliyetlerinin sona ereceği mesajı vererek intifadayı durdurma ve direniş hareketlerine operasyonlar düzenleme sinyalleri vermesinin ardından; Hamas

ve İslami Cihad ABD-İsrail onaylı kukla hükümete sert tepki gösterdi. Hamas ve İslami Cihad silahsızlanmayacaklarını ve eylemlerin süreceğini bildirdiler.

Filistin Kurtuluşu İçin Halk Cephesi İki Şehid Verdi: Filistin Kurtuluşu İçin Halk Cephesi'ne bağlı iki direnişçi dün gece Nablus kenti yakınlarında bulunan Siyonist yerleşim birimi Elvun Murye'ye yönelik sızma eyleminde bulundular. Siyonist yerleşimciler ile işgal askerlerinin direnişçileri fark etmesi üzerine çıkan ve saatlerce süren çatışmada iki direnişçi şehid oldu.

"Yol Haritası" Şaron ve Abbas'a Sunuldu: ABD, AB, BM ve Rusya tarafından hazırlanan "yol haritası" İsrail Başbakanı Ariel Şaron'a sunuldu. "Yol haritası", İsrail'deki ABD Büyükelçisi Dan Kurtzer tarafından Şaron'a Kudüs'teki evinde verildi. Ortadoğu'da barışı sağlama iddiasıyla hazırlanan "yol haritası" Şaron'a sunulduktan hemen sonra Filistin Başbakanı Mahmud Abbas'a da sunuldu. Planda, İsrail ile Filistin arasında 2,5 yıldır devam eden "şiddet" olaylarını sona erdirmek ve 2005 yılına kadar bağımsız bir Filistin devletinin zeminini hazırlamak amaçlanıyor.

[İslam Dünyası](#)

Kaynak: [İslam Dünyasından Haberler -Nisan- - Kudüs Dergisi](#)

İslam Dünyasından Haberler -Mayıs-

1 Mayıs 2003

Şucaie'de Siyonist Katliam: 13 Şehid Onlarca Yaralı: Şucaia bölgesine gece yarısı baskın düzenleyen İsrail işgal birliklerinin, Hamas grubu liderlerinden Yusuf Ebu Heyn'in evini kuşatma altına aldığı, teslim olmaması üzerine çatışma çıktığı belirtildi. Çatışmada şehid olan 11 kişi arasında biri 2 yaşındaki Emir Ahmet İbad, bir de ismi belirlenemeyen 4 yaşında iki çocuğun bulunduğu, gelen haberler arasında. Filistinli kaynaklar, gece yarısı helikopter ve tanklarla Gazze'ye giren Siyonist İsrail askerlerinin, doğrudan Hamas liderlerinden Ebu Heyn'in evine yönelediklerini, Filistinli direnişçilerle çatışmaya girdiklerini söyledi. İşgal askerlerinin 15'ten fazla evi tahrip ettikleri belirtiliyor.

Gazze'de Çetin Direniş; 1 Tank ve 1 Cip İmha Edildi: Helikopter ve tank desteğinde Gazze'ye giren işgal güçleri, işledikleri katliamlara ve estirdikleri teröre rağmen Filistinlilerin çetin direnişiyle karşılaştılar. Hamas'ın askeri kanadı İzzeddin Kassam Tugayları'nın işgalcilere karşı başarılı bir direniş sergiledikleri ve işgal güçlerinden bir kaçını öldürdükleri, bazılarını da yaraladıkları bildirildi. El bombaları ve omuzdan fırlatılan roketlerle işgalcilere karşılık veren direnişçiler, Siyonist ordunun bir tankını şehrin Bağdat Caddesi üzerinde bulunan es-Seyyide Rukiye Mescidi yakınında imha ettiği, bir cipi de Şucaie mahallesindeki çatışmada tahrip ettiği açıklandı.

Hamas 'Yol Haritası'nı Reddetti: Hamas lideri Ahmed Yasin, Ortadoğu'da sözde barışı öngören "yol haritası"nı reddetti. Yasin, Gazze kentinde Reuters'e yaptığı açıklamada, ABD, AB, BM ve Rusya tarafından hazırlanan "yol haritası"na karşı çıktı ve Siyonistlere yönelik eylemlerine ara vermeyeceklerini söyledi. Hamas lideri, "Yol haritası, bizim insanımızın güvenliği pahasına, Siyonistler için güvenlik sağlamayı amaçlıyor" dedi.

2 Mayıs 2003

Son 24 Saatte 15 Şehid, 70 Yaralı: Batı Şeria'nın kuzeyindeki Hermes Yahudi yerleşim birimine sızmaya çalıştığı bildirilen 1 Filistinli, İşgal askerlerinin açtığı ateşle şehid edildi. Böylece son 24 saat içinde Siyonistlerce şehid edilen Filistinli sayısı 15'e çıktı. Dün Gazze'nin doğusunda bulunan Şucaie beldesine giren Siyonist işgalcilerin işlediği cinayetin bilançosu 12 şehid 36 yaralıya yükseldi. Yine dün Batı Şeria'da el-Halil kentinin güneyinde bulunan Yeta beldesinde Fetih hareketine mensup 2 direnişçinin şehid olmasıyla dünkü bilanço 14 şehid ve 70'e yakın yaralıya yükseldi. Bu günkü şehidle birlikte son 24 saat içinde şehid olan Filistinlilerin sayısı 15'e yükselmiş oluyor.

İsrail İşgal Güçleri Tul Kerm'e Girdi: Siyonist İsrail güçlerinin, Batı Şeria'nın kuzeyindeki Tul Kerm kent ve mülteci kampına girdiği bildirildi. Filistinli yetkililer, Siyonist İsrail askerlerinin kentte sokağa çıkma yasağı ilan ettiğini açıkladı.

Kofi Annan'dan İsrail'e Sert Kınama: Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan, Gazze'de 10'dan fazla Filistinliyi öldüren İsrail'i, yeni sunulan Ortadoğu barış girişimine zarar vermekle suçladı. BM Genel Sekreteri Annan'ın sözcüsü, "Annan, İsrail'in gerçekleştirdiği ev yıkımlarının, uluslararası hukuku ihlal anlamına geldiğini düşünüyor" dedi.

İsraili Bakan Filistinlilerin Ürdün'e Sürülmesini İstedi: Siyonist İsrail Turizm Bakanı Benny Elon, tüm Filistinlilerin Ürdün Haşimi Krallığı'na sürülmesini ve Ürdün devletinin tasfiye edilerek burada bir Filistin devleti kurulmasını önerdi.

Suriye'nin Hizbullah'a Desteği Sürecek: Suriye Dışişleri Bakanı el-Şara, Powell'in Şam ziyareti öncesinde Lübnan'a gitti. Lübnan hükümetiyle Powell'in ziyaretini değerlendiren el-Şara, yaptığı açıklamada, Hizbullah'ın silahsızlandırılması yönündeki talepleri kabul etmeyeceğini belirtti.

Gazze'de 100 Binler Şehidleri Uğurladı: Gazze'de 100 bini aşkın Filistinli, Siyonist işgalcilerin dün Şucaie'de gerçekleştirdiği katliamda şehid olan 13 kişinin cenaze merasimine katıldı.

3 Mayıs 2003

Türk Dışişleri, İsrail Katliamını Kınadı: Dışişleri Bakanlığı, İsrail işgal ordusunun dün Gazze'de yaptığı saldırıyı kınadı.

İsrail Bir İngiliz Gazeteciyi Öldürüldü: Gazze Şeridi'nin güneyindeki Refah kentinde, belgesel çekerken işgalci İsrail askerlerinin ateşi sonucu Forst Bite haber şirketinde çalışan James Miller adlı İngiliz gazetecinin öldüğü belirtildi.

Hamas'tan Siyonist Katliama Misilleme: Hamas'a bağlı İzzeddin Kassam Tugayları, Siyonistlerin Şucaie katliamına misilleme olarak çeşitli Yahudi yerleşim birimlerine roket ve füze saldırılarında bulundu.

"Kahire Diyalogu" Yeniden Başlayacak: Filistinli ve Mısırlı yetkililer, "Kahire Diyalogu" olarak bilinen Filistinli gurupların geniş katılımı toplantısının iki hafta sonra Kahire'de tekrar başlayacağını açıkladılar.

4 Mayıs 2003

Siyonistler Kız Öğrencilere Ateş Açtı: Batı Şeria'nın Nablus kenti yakınlarında bulunan Beyt Forik köyünü basan işgal askerleri, kız lisesi öğrencilerine rasgele ateş açtı. Görgü tanıkları askerlerin zırhlı araç ve ciplerden yoğun ateş açtıklarını ifade ettiler.

5 Mayıs 2003

Filistin Yönetimi ve Siyonistlerden Ortak Operasyon: Filistinli kaynaklardan alınan bilgiye göre, Han Yunus kentinin kuzeyinde bulunan Huzaa bölgesinde Kusofim geçidindeki elektronik duvarları geçmek isteyen 3 Filistinli direnişçinin Siyonistlerce fark edilmesi üzerine operasyon başlatıldı. Direnişçi Filistinlileri yakalamak için başlatılan takibe Filistin yönetimine bağlı polis güçlerinin de katıldığı ve 3 direnişçiyi yakalayıp işgal güçlerine teslim ettikleri belirtildi.

Siyonistler 77 Filistinliyi Tutukladı: Dün gecedan buyana işgal birliklerinin Batı Şeria ve Gazze'de sürdürdüğü operasyonlarda toplam 29 Filistinli tutuklandı. Böylece son iki günde işgalcilerce tutuklanan Filistinli sayısı 77'yi buldu.

6 Mayıs 2003

Mısır, Siyonist İsrail'in 55. Kuruluş Yılına Kutladı: Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, İsraili meslektaşı Moşe Ketsaf'a Siyonist işgal devletinin kuruluşunun 55. yıl dönümü münasebetiyle bir kutlama mesajı gönderdi.

Ramallah'ta Bir Siyonist İşgalci Öldürüldü: Ramallah'ta bir askeri kontrol noktasına operasyon düzenleyen Filistinli direnişçiler Bir Siyonist işgalciyi öldürdü, bir Siyonist kadın ile bir işgal askerini de yaraladı. Eylemin sorumluluğunu Fetih gurubuna bağlı Aksa Şehidleri Tugayları üstlendi.

Siyonist İsrail, Balıkçı Teknesine Saldırdı: Siyonist İsrail, Filistinlilere ayrılan sınırı aştığı gerekçesiyle Gazze Şeridi açıklarındaki bir Filistin balıkçı teknesini havaya uçurdu.

Kudüs Dergisi Çıktı: Filistin Dostları Girişimi'nin (FDG) Filistin sorunu ve uluslararası boyutlarına dönük çalışması olan 3 aylık dış politika dergisi 'Kudüs' çıktı.

7 Mayıs 2003

"Şaron Ayak Sürüyor": Filistinli bakanlardan Saib Erekat, 'ayak sürümekle' suçladığı Şaron'un, planın uygulanmasını ABD'de seçim kampanyaları başlayınca kadar geciktirmeye çalıştığını söylüyor. ABD yönetiminin, Yahudi oylarını kaybetme korkusuyla, seçim kampanyaları sırasında Siyonist İsrail'e baskı yapmaktan çekineceğine dikkat çekiliyor.

Nablus'ta Siyonist Cinayet; 1 Şehid: Siyonist işgal güçleri, bu sabah erken saatlerde Nablus'un Zevata köyüne bir baskın düzenleyerek bölgenin direniş öncülerinden Emin Fadıl'ın evini kuşattı. Siyonistlerin en çok arananlar listesinde yer alan Fadıl, işgalcilere teslim olmayıp direndi. İzzeddin

Kassam Tugaylarına mensup olan Fadıl (29), işgalcilerin evini top ateşine tutması sonucu şehid oldu.

Siyonistler Mescid-i Aksa'yı Basabilir!: İslam Yüksek Heyeti, İbrani takvimine göre Siyonistlerin Filistin'i işgal etmeleri ve gayri meşru devletlerini ilan etmelerinin 55. yılına denk gelen bu gün de, işgalci Yahudilerin Mescid-i Aksa'yı basabilecekleri tehlikesine karşı uyarıda bulundu. İslam Yüksek Heyeti, İslami vakıflar, Kudüs Baş Kadısı, Kudüs Şeriat Mahkemesi Hakimi ve Filistinli Müslüman şahsiyetler yaptıkları ortak açıklamalarda, Siyonist tehdidin boyutu ne olursa olsun Mescid-i Aksa'nın haremine işgalcilerin kirli ayaklarını basmalarına asla izin vermeyeceklerini beyan ettiler.

Siyonistler, Filistinli Bir Bebeği Yaraladı: Gazze'de Filistinli bir bebek, Siyonistlerin açtığı ateşte yaralandı. Gazze Şeridi'nin güneyindeki Han Yunus mülteci kampında çıkan çatışmada, İsrail işgal askerlerinin açtığı ateşte 18 aylık Filistinli bebeğin ensesinden ağır şekilde yaralandı.

8 Mayıs 2003

Gazze Şeridinde Bir Filistinli Daha Şehid Edildi: Gazze Şeridi'nde bir Filistinlinin, İşgalci İsrail askerlerince şehid edildiği bildirildi. Siyonist İsraili askeri kaynaklar, bir Filistinlinin, Yahudi yerleşimi için oluşturulmuş güvenlik bölgesine girdiği esnada öldürüldüğünü belirttiler.

Siyonist İsrail'den Gazze'de Yeni Bir Suikast: Siyonist İsrail helikopterlerinin Gazze kentinin kuzeyinde et-Tuffah mahallesinde bir araca üç füze attığı saldırıda, araçta bulunan İzzeddin Kassam Tugayları liderlerinden ve Salah Şahada'nın yakın arkadaşı İyad İsa el-Bek (27) şehid oldu, olay yerinden geçen üç kişi de hafif yaralandı.

Han Yunus'ta İki Şehid: Han Yunus mülteci kampı yakınlarındaki et-Tuffah Siyonist kontrol noktası yakınlarından geçen masum bir sivil, tank ateşi açılması sonucu olay yerinde şehid oldu. 25 yaşlarında olduğu sanılan şehidin kimliği belirlenemedi. Han Yunus'un Huzaa beldesinde 29 Nisan'da Siyonistlerce ağır yaralanan İkrım Behrem (23) adlı genç kız bugün şehid oldu.

9 Mayıs 2003

Şaron; "Mahmud Abbas Barış Ortağım": ABD Dışişleri Bakanı Powell'ın Ortadoğu ziyareti öncesinde açıklama yapan Siyonist İsrail Başbakanı, Filistin Başbakanı Mahmud Abbas'ı 'barış ortağı' olarak nitelendirdi.

Deyr Balah'ta İstişhad Eylemi: Gazze'nin orta kesimlerinde bulunan Deyr Balah'ta işgalcilerin oluşturduğu askeri kontrol noktasına dün akşam istişhad eylemi gerçekleştirildi.. El-Aksa Şehidleri Tugayı'nca yapılan açıklamada feda eyleminin 20'den fazla işgal askerinin bulunduğu bir ortamda gerçekleştirildiği ve bu birliğin tamamen imha edildiği açıklandı.

Son 24 Saatte 22 Roket: Hamas'ın askeri kanadı İzzeddin Kassam Tugayları son 24 saat içinde Siyonist hedeflere 22 adet çeşitli tipte roket ve füze atışları gerçekleştirdi.

10 Mayıs 2003

Siyonist İsrail "Canlı Kalkanları" Tutukladı: Siyonist İsrail işgal askerleri, Filistinlilerle dayanışma içinde olan Uluslararası Dayanışma Hareketi'nin Batı Şeria'daki bürosunu bastı. Grup sözcüleri yaptıkları açıklamada, askerlerin üç kadını tutukladığını, bunlardan birinin Filistinli ikisinin de yabancı canlı kalkan olduğunu kaydetti. Siyonist işgalciler daha öncede Rachel Corrie ve Tom Hadoll isimli barış eylemcilerini acımasızca öldürmüştü.

Powell İşgal Altındaki Kudüs'te: ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell'ın, resmi temaslarda bulunmak üzere İsrail'in işgali altındaki Kudüs'e gitti. ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Ortadoğu barışı konusunda girişimlerde bulunmak üzere Kudüs'e hareket eden Powell'ın daha sonra Mısır, Ürdün ve Suudi Arabistan'ı ziyaret edeceğini belirtti.

11 Mayıs 2003

Powell, Abbas'tan İntifadayı Çökertmesini İstedi: ABD Dışişleri Bakanı Powell, Şaron'la görüşmesinin ardından yaptığı açıklamada, Filistin yönetiminin kendi deyişiyle 'terör altyapısını' çökertmek ve silahsızlanmak için hızla, kararlı atılımlar yapmaları gerektiğini bildirdi. Aksi takdirde, barış çabalarının başarıya ulaşamayacağını öne sürdü.

Batı Şeria'da 1 Siyonist Öldürüldü: Batı Şeria'nın Ofra yerleşim biriminde 1 işgalci Siyonist, Filistinli direnişçiler tarafından vurularak öldürüldü.

Filistinli Mahkumlara İsrail'den Özgürlük!: Siyonist İsrail, sözde güven artırıcı önlemler çerçevesinde Negev Çölü'nde bulunan Ketziot askeri kampında tutulan 60 Filistinli mahkumu serbest bıraktı. Siyonist ordu, gelecek haftalarda 100'den fazla mahkumun daha serbest bırakılacağını bildirdi. Filistinli yetkililer serbest bırakılanların zaten suçsuz oldukları ve bir çoğunun

çarpıtıldığı cezanın büyük bir bölümünü yatmış olduklarını, hatta bazılarının tahliye olmalarına sadece birkaç gün kaldığını belirttiler.

12 Mayıs 2003

Siyonistler 3 Filistinliyi Şehid Etti: Siyonist işgal birlikleri Gazze Şeridi'ndeki Refah kentine girdi. Saldırı sırasında çıkan çatışmada el-Fetih'e bağlı el-Aksa Şehitleri Tugayı'na bağlı iki Filistinli şehid oldu. Han Yunus'ta Siyonist İsrail askerlerinin, tarlalarında çalışan masum Filistinli köylülere ateş açması sonucu 18 yaşındaki Hasan Ahmed el-Astal isimli bir Filistinli çiftçi şehid olurken beraberinde bulunan akrabası da ağır yaralandı.

Powell: "Suriye, ABD'yle Hamas Arasında Seçim Yapmalı": ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, Suriye'yi, Şam'da temsilcilikleri bulunan Filistinli direniş gruplara karşı harekete geçmeye çağırdı. Powell, Siyonist İsrail televizyonuna verdiği demeçte, "Suriye Devlet Başkanı Esad sözünde durmazsa, kendini tarihin yanlış tarafında bulur" dedi. Powell, Esad'ın ABD'yle Hamas arasında seçim yapması gerektiğini kaydetti.

13 Mayıs 2003

Dokuz İsrail Askeri Yaralandı: Gazze bölgesinde bulunan Siyonist yerleşim merkezlerinden Nefiye Dekalim'i koruyan işgalci askerlere yönelik havan topu saldırısında dokuz asker yaralandı. Eylemin sorumluluğunu Hamas'ın askeri kanadı durumundaki İzzettin Kassam Birlikleri üstlendi.

Filistin İslami Hareket Lideri Tutuklandı: İsrail işgal devleti Filistin'in 1948'de işgal edilmiş bölgesinde aralarında Filistin İslami Hareketi'nin lideri ve Ummu'l-Fahm belediyesinin eski başkanı Şeyh Raid Salah'ın da bulunduğu 13 ileri gelen şahsiyeti tutukladı.

14 Mayıs 2003

İşgalciler Üç Filistin Polisini Şehid Etti: Siyonist İsrail işgal ordusunun özel birliklerinin, bu sabah erken saatlerde Gazze Şeridi'nin güneyindeki bir Filistin köyüne ve Han Yunus mülteci kampına düzenlediği saldırılarda 3 Filistin polisi şehid olurken aralarında bir kız çocuğunun da bulunduğu 26 kişi yaralandı. İsrail işgal güçlerinin saldırılarında buldozerlerle 26 evin tamamen 30 evin de kısmen yıkıldığı belirtildi.

İsrail Hava Kuvvetleri Komutanı Türkiye'de: Siyonist İsrail Hava Kuvvetleri Komutanı Tümgeneral Dani Haloutz, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Cumhur Asparuk'un resmi davetlisi olarak Türkiye'ye geldi. Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nı ziyaret eden Haloutz, Orgeneral Asparuk tarafından askeri törenle karşılandı. Bu ziyaretle ilgili detaylı bir açıklama yapılmadı.

Hamas'tan İşgalcilere Cevap: Hamas, Filistinlilerden zorla gasp edilmiş arazilerinin üzerine kurulu Siyonist yerleşim merkezlerinden Nitzanit'e yönelik dört adet havan topu fırlattı.

15 Mayıs 2003

CIA, Rantisi Hakkında Özel Bilgiler İstedi: CIA, Filistin özerk yönetimi güvenlik teşkilatından Hamas'ın Gazze'deki sözcülerinden ve ileri gelenlerinden olan Prof. Dr. Abdülaziz Rantisi hakkında özel bilgiler istedi.

Gazze'ye Siyonist Baskın; 5 Şehid: Gazze Şeridi'nde Beyt Hanun yakınına Siyonist işgalcilerce düzenlenen baskında, biri 12 yaşındaki Muhammed ez-Zenin olmak üzere 5 Filistinli şehid oldu. Saldırılarda en az 15 Filistinli de yaralandı. İsrail işgal askerleri, Beyt Hanun kentinin bulunduğu bölgeye, 30 kadar tank ve zırhlı araç desteğinde girdi. Saldırıda, Filistinli direnişçilere ait bazı evlerin yıkıldığı ifade edildi.

Cenin'de Bir Çocuk Şehid Edildi: İsrail işgal güçlerinin dün ikindi vakitlerinde yaralamış oldukları 14 yaşında bir Filistinli çocuk kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti.

16 Mayıs 2003

İsrail'in 55. Kuruluş Yıldönümünde 6 Şehid: Dün akşam saatlerinde Gazze'nin Refah kenti yakınlarındaki Tel Za'rab'te Siyonist işgalcilerin ateş açmaları sonucu bir Filistinli genç şehid oldu. Böylece Siyonist İsrail'in Filistin'i işgal etmesinin 55. yıldönümünde şehid olan Filistinli sayısı 6'ya yükselmiş oldu. Batı Şeria'da ise işgal güçleri, aralarında Awfer askeri hapishanesinden üç arkadaşıyla birlikte kaçmış olan İslami Cihad mensuplarından birinin de bulunduğu on kişiyi tutukladı.

Beyt Hanun'da 1 İsrail Tankı İmha Edildi: Hamas'ın askeri kanadı İzzeddin Kassam Tugayları'nca yapılan açıklamada Beyt Hanun'u işgal eden İsrail birliklerine karşı başarılı bir direniş sergilendiği ve kentin Selahaddin Caddesi'nde 1 adet İsrail tankı el-Bettar roketleriyle yapılan atışlarda tam isabet alarak imha edildiği belirtildi.

17 Mayıs 2003

Suriye, Filistinli Gurupların Büroalarını Kapattı: Suriye, başkent Şam'da bulunan, Filistinli direniş guruplarının büroalarını kapattı. Londra'da yayınlanan el-Kudüs el-Arabi gazetesi, Şam'da üslenen Filistinli direniş hareketlerinin kapatıldığını ve faaliyetlerinin sona erdirildiğini yazdı.

Filistinli Çoban Şehid Oldu: Nablus'un kuzeyinde bulunan Beyt Emreyn beldesinde çobanlık yapan Tahir Mahmud Abdeh (22), dün koyunlarını götüğü bir sırada işgalcilerin saldırısına uğrayarak ağır yaralanmıştı. Tedavi görmekte olduğu hastanede yaşamını yitiren şehidin cenazesi ailesine teslim edildi.

İslam-i Cihad Mensubu 4 Filistinli Yaralandı: Gazze'nin kuzeyindeki bir Siyonist askeri bölgeye İslam-i Cihad'a bağlı Kudüs Seriyeleri'nce başarılı roket atışlarında bulunuldu. Ayrıca kentin çeşitli noktalarında Kudüs Seriyeleri'nin işgal birliklerine yönelik baskınlar düzenlediği ve çıkan çatışmalarda birinin durumu ağır olmak üzere 4 mensubunun yaralandığı belirtildi.

Fas'ta Siyonist Merkeze Saldırı; 44 Ölü: Fas'ın ticari başkenti konumundaki Daru'l Beyda (Casablanca) kentinde Yahudi Kültür Merkezi yakınlarında meydana gelen 6 ayrı patlamada, ilk belirlemelere göre, en az 44 kişi öldü, yaklaşık 100 kişi de yaralandı.

18 Mayıs 2003

Kudüs'te Çifte İstişhad Eylemi: İsrail-Filistin görüşmesi sonrası dün Siyonist işgali altındaki Kudüs'te düzenlenen iki ayrı istişhad eyleminde iki feda eylemcisi şehid olurken 7 İsrailli öldü, en az 22 kişi de yaralandı.

Mofaz'dan Arafat'a Sürgün Tehdidi: Siyonist İsrail Savunma Bakanı Şaul Mofaz, kendi deyişiyle, Yaser Arafat'ın barış süreci önünde engel oluşturmaya devam etmesi durumunda, Filistin liderinin sürgün edileceği tehdidinde bulundu.

19 Mayıs 2003

İsrail Polisi 24 Filistinliyi Gözaltına Aldı: Siyonist İsrail ordu sözcüsü tarafından yapılan açıklamada ordu birliklerinin, İsrail Gizli Güvenlik Birimi Şabak tarafından arananlar listesinde bulunan 14 Filistinlinin tutuklandığı bildirildi. Bunlardan dördünün el-Halil'de tutuklandığı ve Hamas mensupları oldukları belirtildi.

Kefar Darum'da Yeni Bir İstişhad Eylemi: Siyonist işgal altındaki Filistin'de son 48 saat içinde 4. istişhad eylemi Kefar Darum'da gerçekleşti. Dün Kudüs'te art arda düzenlenen feda eylemlerinin ardından bugün de bir eylem gerçekleştirildi.

Şaron-Abbas Zirvesinden İntifadayı Durdurma Kararı Çıktı: İsrail Başbakanı Ariel Şaron ile Filistin Başbakanı Mahmud Abbas, ilk kez bir araya geldi. Abbas'ın, "terörizmi" durdurmanın, herhangi bir ilerleme sağlamanın ilk koşulu olduğunu kabul ettiği bildirildi. Böylece Şaron-Abbas görüşmesinden Siyonist şiddete son verilmesi yönünde somut bir sonuç çıkmazken tarafların Filistin direnişi intifadayı durdurma konusunda anlaştıkları belirtildi.

'Cihad Çiçeği' İtaf Ulyan Açlık Grevinde: Filistin'deki direnişin tanınmış bayan şahsiyetlerinden olan ve işgal devleti tarafından er-Remle zindanında tutulan **İtaf Ulyan**, tecrit uygulamasına tabi tutulmasını protesto amacıyla 14 günden beri açlık grevini sürdürüyor. Direnişçiler arasında **Cihad Çiçeği** olarak anılan **İtaf Ulyan**, kendisinin tecrit hücrelerinden çıkarılması ve diğer bayan esirlerle aynı koşu nakledilmesi talebinin zindan yönetimi tarafından reddedilmesi üzerine bu grevi başlattı.

20 Mayıs 2003

İşgal Devletinden İslami Harekete Baskı: Müslüman Kardeşler cemaatinin 1948'de işgal edilmiş Filistin topraklarındaki kanadı olarak bilinen İslami Hareket'e yönelik İsrail baskısı şiddetini artırarak devam ediyor. İşgalciler son olarak da hareketin ileri gelenlerinden olan ve Ummu'l-Fahm şehrinin belediye başkanlığını yapan Dr. Süleyman el-Ağbariye'yi tutuklattı.

Afula'da İstişhad Eylemi: İsrail'in kuzeyindeki Afula kentinde Şaarei Amakim alışveriş merkezinde akşam saatlerinde bir istişhad eylemi düzenlendi. 4 kişi hayatını kaybetti ve 30 kişi de yaralandı. Eylemi İslami Cihad'ın askeri kanadı 'Kudüs Seriyeleri' üstlendi. İslami Cihad tarafından yapılan açıklamada, feda eylemcisinin 19 yaşındaki üniversite öğrencisi Hibe Azim Said Dragime adlı genç kız olduğu belirtildi.

Feda Eylemcisi Hibe'nin Ailesi Tutuklandı: Filistinli kaynakların verdiği habere göre, 4 kişinin öldüğü 30'dan fazlasının da yaralandığı Afula'daki istişhad eyleminin faili üniversiteli genç kız Hibe Dıragime'nin (19) anne ve babası işgalcilerce tutuklanarak bilinmeyen bir yere götürüldü.

21 Mayıs 2003

Ramallah'ta İki Kardeş Şehid Edildi: Ramallah kentinin kuzeyinde bulunan Karave beldesinde biri kadın iki Filistinli kardeş, Siyonist işgal güçleri tarafından şehid edildi.

Şaron, Dahlan'dan 25 Filistinlinin Kellesini İstedi: İsrail'in tanınmış gazetelerinden Haaretz'in yayınladığı bir habere göre, Şaron, Ebu Mazin'den ve İçişlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Muhammed Dahlan'dan kendilerini ispat edebilmeleri için Hamas'ın en az 50 mensubunu tutuklamalarını ve ileri gelenlerinden en az 25 kişiyi de öldürmelerini istedi.

22 Mayıs 2003

Korsan İsrail, Lübnan Gemisini Gasbetti: Siyonist İsrail donanması, Lübnan kıyılarında el koyduğu gemiyi, Hayfa limanına çekti. İsrail güvenlik kaynaklarına göre, gemi silah yüklüydü ve silahlar Güney Lübnan'da üslenen Hizbullah'a gidiyordu. El- Arabiye televizyonu, geminin Filistinlilere gitmekte olduğunu öne sürdü.

Siyonistler, Aksa İntifadası Süresince 774 Ev Yıkılmış: Siyonist işgal ordusunun yayınladığı istatistiklere göre 28 Eylül 2000 yılında başlayan Aksa İntifadası süresince Filistinlilere ait toplam 774 ev İsrail askerlerince yıkılmış. Yıkılan bu evlerden 174'ünün istişhad eylemcilerinin ailelerine ait olduğu, 200'nün Filistinli direnişçiler tarafından İsrail askerlerine yönelik eylemlerde kullanıldığı ve 400 evin ise ruhsatsız olduğu gerekçesiyle yıkıldığı belirtiliyor.

İşgalciler Beyt Hanun'da 5 Öğrenciyi Yaraladı: İsrail işgal askerleri okullarına gitmekte olan öğrencilere saldırarak beşini çeşitli yerlerinden yaraladı. Kemal Nevahide (12) isimli bir başka çocuğun da Cenin'in el-Yanun köyünde işgalcilere taş atarken başından vurulduğu ve komada olduğu belirtildi.

23 Mayıs 2003

Abbas, Hamas'tan Direnişi Durdurmasını İstedi: Filistin Başbakanı Mahmud Abbas, Filistin direniş hareketi Hamas heyetiyle Gazze'de yaptığı görüşmede, direnişin sona erdirilmesi konusunda sonuç alamadı. Abbas, görüşmede Hamas yetkililerinden, İsrail hedeflerine yönelik direniş eylemlerine son vermelerini istedi. Görüşmeye Hamas adına, hareketin liderlerinden Abdülaziz el-Rantisi ile İsmail Ebu Şanab ve İsmail Haniye katıldı. Abbas, İsraillilere yönelik eylemlerin durdurulmasını isterken, Hamas yetkilileri ise İsrail ordusunun Filistinlilere yönelik katliam, yıkım, cinayet ve işgal siyasetine son vermesi ve Filistinli mahkumları serbest bırakması koşulunu öne sürdü.

24 Mayıs 2003

İsrail İşgal Ordusu Tul Kerm'e Girdi: İsrail işgal ordusunun Batı Şeria'daki Filistin kenti Tul Kerm'e operasyon düzenlediği ve çok sayıda İsrail tankının kente girdiği bildirildi. Filistin güvenlik kaynaklarına göre, 60 kadar tank, nakliye aracı, cip ve yüzlerce İsrail askerinin düzenlediği saldırılarda, Tul Kerm mülteci kampındaki çok sayıda Filistinli yakalandı. Saldırıda ayrıca, 2 Amerikalı barış gönüllüsünün gözaltına alındığı bildirildi.

İsrail Zindanlarında Müslüman Kadınlar Açlık Grevinde, "Cihad Çiçeği" Hastaneye Kaldırıldı: İşgalci İsrail'in Er-Remle hapishanesinde 21 gündür kesintisiz açlık grevi yapan "Cihad Çiçeği" İtaf Ulyan dün durumunun kötüleşmesi üzerine hastaneye nakledildi. İtaf Ulyan'la dayanışma için 67 Filistinli Müslüman kadın dün açlık grevine başladı. Siyonist zindanlarda direnişe geçen Filistinli kadın tutsaklar, hapishane yönetiminin uyguladığı tecride karşı çıkıyorlar.

Otobüse Füze Fırlatıldı, 9 Siyonist Yaralandı: Gazze Şeridi'nde Netzarim Yahudi yerleşiminden çıkan otobüse füze fırlatıldı. Eylemde 9 Siyonist yaralandı. Eylemin sorumluluğunu Hamas üstlendi.

25 Mayıs 2003

İsrail Kabinesi 'Yol Haritası'nı Kabul Etti: İsrail kabinesi, 2005 yılına kadar Filistin devletinin kurulmasını öngören 'yol haritası'nı kabul etti. Bakanlar Kurulu, 7'ye karşı 12 oyla planı kabul etti, 4 bakan çekimser kaldı.

26 Mayıs 2003

Filistinliler Mescid-i Aksa İçin Yürüdü: Batı Şeria'daki Nablus kentinde, Hamas'ın çağrısıyla toplanan binlerce Filistinli öğrenci, İsrail'in Mescid-i Aksa'yı Yahudilere açılmasına yönelik girişimini protesto etti.

Mofaz: Arafat Barışa Engel!: Türkiye'yi ziyaret eden İsrail Savunma Bakanı Şaul Mofaz, NTV'nin sorularını yanıtladı. Mofaz, Filistin lideri Yaser Arafat'ın barış sürecinin önünde engel olduğunu öne sürdü.

27 Mayıs 2003

İslami Cihad; "Yol Haritası Amerikan-İsrail Komplosu": İslami Cihad tarafından, Lübnan'ın başkenti Beyrut'taki AFP bürosuna gönderilen yazılı açıklamada, "yol haritası, intifada ve direnişi ortadan kaldırmayı amaçlayan Amerikan-Siyonist komplosundan başka bir şey değildir. Bu plan, İsrail'in Siyonist varlığının istikrarını ve güvenliğini sağlamayı amaçlayan uzlaşma planıdır" ifadesi kullanıldı.

İşgalciler 11 Yaşında Bir Çocuğu Şehid Etti: Siyonist işgalciler, Ramallah yakınlarındaki Karave Beni Zeyd köyüne yaptıkları baskında Temur Arar adında 11 yaşında bir çocuğu şehit ettiler.

28 Mayıs 2003

Gazze'de Bir Filistinli Daha Şehid: Gazze Şeridi'nin güneyinde bulunan Han Yunus'a giren İsrail işgal askerleri Muhammed el-Kadra adlı bir Filistinliyi şehid etti.

29 Mayıs 2003

Hamas: "Önce Siyonistler Saldırıları Durdurmalı": Siyonist İsrail Başbakanı Ariel Şaron ile Filistin'in Başbakanı Mahmud Abbas'ın dünkü görüşmelerini sert dille eleştiren Hamas'ın üst düzey yetkilisi Abdülaziz el-Rantisi, "Şehadet eylemlerimize son vermemiz için önce, Siyonistlerin bütün saldırılarını durdurması gerekiyor, aksi takdirde eylemlerimiz devam edecektir" dedi. Rantisi yaptığı açıklamada Mahmud Abbas'ın işbirlikçi tavrını sert bir dille eleştirerek Abbas'ın "Hamas'la ateşkes yapmayı planladıkları" açıklamasını reddetti. Ateşkes yapılmasının tek şartının öncelikle Siyonist İsrail'in saldırılarını durdurması olduğunu söyleyen Rantisi, Siyonistleri iki yüzlülükle de suçladı.

30 Mayıs 2003

El-Aksa Vakfı'nın İngiltere'deki Malvarlığı Donduruluyor: İngiltere Hazine Bakanı Gordon Brown, finansal kuruluşlardan, terörle bağlantısı olduğu gerekçesiyle Arap kökenli el-Aksa Vakfı'nın malvarlığının dondurulmasını istedi.

Şaron, Abbas'tan İntifadayı Durdurmasını İstedi: Filistin Başbakanı Mahmud Abbas ile İsrail Başbakanı Ariel Şaron, 'yol haritası'nı görüşmek üzere Kudüs'te bir araya geldi. İki Başbakan, görüşmede, birbirlerinden barış yolunda daha cesur adımlar istedi. Şaron'un Abbas'tan intifadayı durdurmak için harekete geçmesini istediği, Abbas'ın da Şaron'dan Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki İsrail askeri varlığının azaltılmasını ve İsrail'in 1967 Ortadoğu Savaşı sırasında ele geçirdiği bölgelerde Yahudi yerleşim merkezleri inşa edilmesini durdurmasını talep ettiği açıklandı.

ABD İşgal Güçleri Irak'ta 3 Filistinli Diplomati Tutukladı: Irak'taki Filistin diplomatik misyonu sözcüsü Muhammed Atta, "Salı gece yarısı başlayan arama 24 saat sürdü, Amerikan kuvvetleri Maslahatgüzar Nacah Abdürrahman, Konsolos İbrahim Muhsin ve Ticaret Müşaviri Münir Sobhi'nin yanı sıra 3 emir eri, 3 Filistinli güvenlik görevlisi ve 2 Iraklı bahçıvanı da gözaltına aldılar" dedi.

31 Mayıs 2003

Cenin'de Bir Hamas Mensubu Şehid Edildi: Batı Şeria'nın Cenin kenti yakınlarında, Siyonist işgal askerlerinin ateş açması sonucu Nablus'taki El Necah Üniversitesi öğrencisi olan Hamas'ın silahlı kanadına mensup Muhammed Hamamra (20) şehid oldu.

İslam Konferansı Örgütü Siyonist İsrail'i Kınadı: İran'ın başkenti Tahran'da yapılan İslam Konferansı Örgütü Dışişleri Bakanları Toplantısı sona erdi. Toplantının sonuç bildirisinde, Siyonist İsrail'in, Filistin ve diğer Arap ülkeleri topraklarını işgal etmesi ve Filistin halkına karşı devlet terörizmi ve baskı uygulaması kınandı.

[İslam Dünyası](#)

Kaynak: [İslam Dünyasından Haberler -Mayıs- - Kudüs Dergisi](#)

İslam Dünyasından Haberler -Haziran-

1 Haziran 2003

Lübnan'da Bir Filistinli Şehid Edildi: Filistin lideri Yaser Arafat'a bağlı el-Fetih'in üyesi bir Filistinlinin Lübnan'ın güneyindeki Ayn Helue kampında şehid edildiği bildirildi. Filistinli kaynakların bildirdiğine göre kimliği tespit edilemeyen kişiler gece Raid Hacir'in kapısını çaldılar, kapı açılınca da Hacir'i silahla vurduktan sonra kaçtılar.

2 Haziran 2003

Şaron; Yahudi Yerleşim Birimlerini Yıkabiliriz: Şaron, dün yapılan haftalık olağan bakanlar kurulu toplantısından sonra bir açıklamada bulunarak, Filistin topraklarında yapılan kaçak Yahudi yerleşim birimlerinin yıkılmasını planladığını belirtti ve "Zirvenin ardından kaçak yerleşim birimlerini ortadan kaldırmamız mümkün" dedi.

Abbas Ateşkes Açıklamasını Yeniledi: Filistin Başbakanı Abbas, dün gece el-Cezire televizyonuna yaptığı açıklamada, Filistinli grupların liderleri ile yaptığı görüşmelerde önemli ilerleme sağladığını belirterek, "20 günü aşmayacak bir süre içinde, bütün Filistin topraklarında tam bir sükunet konusunda anlaşma olacak" dedi.

3 Haziran 2003

Bush Şarm el-Şeyh'te Arap Liderlerle Buluştu: Ortadoğu'yu yeniden şekillendirmeyi hedefleyen 'Yol Haritası' planına Arap liderlerden destek almayı uman Bush, tatil beldesi Şarm el-Şeyh'te Mısır, Ürdün, Bahreyn ve Suudi Arabistan liderleri ve Filistin Başbakanı Mahmud Abbas'la altılı zirvede buluştu. Bush'un, Arap liderlerden İsrail'e ilişkilerini düzeltmelerini istediği bildirildi. 'Yol Haritası'nı memnuniyetle karşıladıklarını belirten Arap liderler, İsrail'e yükümlülüklerini yerine getirmesi çağrısında bulundu.

Arap televizyonlarına göre, ABD'liler, başta Suudi Arabistan olmak üzere Arap ülkelerinden İsrail ile ilişkilerini düzeltmelerini ve uyguladıkları boykotu sona erdirmelerini istedi. Ancak Arap ülkelerinin bu isteğe soğuk yaklaşımları üzerine kapalı kapılar arkasında pazarlıklar yapıldığı belirtildi.

Hamas Lideri Rantisi; "Abbas Hemen Bush'a Cevap Vermeli": Hamas, ABD Başkanı George Bush'un Mısır'ın Şarm el-Şeyh beldesindeki zirvede söylediği sözleri "tehlikeli" bulduğunu açıkladı. Hamas liderlerinden Abdülaziz Rantisi, zirvede hazır bulunan Abbas'tan bu sözlerle karşılık vermesini isterken, "Bush'un konuşması çok tehlikeli, çünkü Abbas'tan Filistin direnişine son vermesini istiyor. Abbas bu sözleri kınamazsa, onu Filistin halkının temsilcisi olarak tanımayız" dedi. Rantisi, barışın olabilmesi için Siyonistlerin Filistin topraklarından çekilmesi gerektiğini de belirtti.

4 Haziran 2003

Siyonistler Refah'ta Yine Ev Yıktı: İsrail işgal ordusu, dün gece Refah kasabasına saldırı düzenledi. Filistin güvenlik kaynaklarına göre, iki buldozerin eşlik ettiği Siyonist İsrail tankları, gece yarısı Gazze şeridinin güneyindeki Refah kentine girerek Filistinlilere ait 4 evi yerle bir etti.

5 Haziran 2003

Kudüs'e Yeni Siyonist Belediye Başkanı: Kudüs belediye seçimlerini, kent tarihinde ilk kez bir ırkçı aday kazandı. Aşırı tutuculuğuyla tanınan Musevi aday Uri Lupolianski (51), oyların yüzde 52'sini alarak belediye başkanı oldu. Bağımsız aday Nir Barkat (41) ise, dünkü seçimde oyların yaklaşık yüzde 43'ünü alabildi. Lupolianski, sadece Kudüs'teki Yahudilerin oylarıyla seçilmiş oldu. Zira kentnin Doğu kesimindeki yaşamak zorunda bırakılan Filistinliler seçimi protesto etmişti. Nüfusu 670 bini bulan Kudüs'te yaklaşık 215 bin Filistinli yaşıyor. Doğu Kudüs'teki Filistinliler, 1967 yılından beri belediye seçimlerini boykot ediyorlar.

Filistinli Direnişçiler; "İntifada Sürecek": Filistinli direniş gruplarından Hamas, İslami Cihad ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi intifadadan vazgeçmeyeceklerini ve direnişin devam edeceğini açıkladı. Hamas, Başbakan Mahmud Abbas'ın intifadanın sona erdirilmesi çağrısını reddederek, silah bırakmayacağını açıkladı. Hamas'ın önde gelen isimlerinden Abdülaziz el-Rantisi, "Son Filistin toprağı işgalden kurtuluncaya kadar silahlarımızı bırakmaya hazır değiliz" dedi.

Üçlü Zirveden "İntifada Durdurulmalı" Kararı Çıktı: Ürdün'ün Akabe kentinde görüşen Bush, Kral Abdullah, Şaron ve Abbas 'Yol Haritası' konusunda anlaştı. Liderler intifadaya son verilmesi çağrısı yaptı. Filistin Başbakanı Mahmud Abbas, Filistin halkını intifadaya son vermeye çağırdı. Abbas, hedefin İsrail ve Filistin devletlerinin yan yana yaşaması olduğunu kaydetti.

6 Haziran 2003

Anne Corrie; "ABD Basını Bizi Aldatıyor": 16 Mart'ta Gazze'da Siyonist İsrail askerleri tarafından buldozerle ezilerek katledilen Rachel Corrie'nin annesi Cindy Corrie, New York'ta "İstilayı Durdurun" konulu konferansa katıldı. Birleşmiş Milletlerin Manhattan'daki merkezinde konuşan anne Corrie, Amerikan halkının televizyonlarda sadece feda eylemcilerini gördüklerini ancak Filistinlilere karşı girişilen saldırıları ve şiddeti görmediklerini belirtti. Kendisinin de kızı ölene kadar aynı duyarsızlığı paylaştığını itiraf eden anne Corrie, Amerikan halkının bu konuya karşı duyarsızlığının ve körlüğünün sorunu daha da büyük bir çıkmaza sürüklediğini söyledi.

7 Haziran 2003

Abbas Filistinli Gruplarla Görüşmeyi Planlıyor: Filistin Kültür Bakanı Ziyad Ebu Amr, yaptığı açıklamada, Abbas'ın 48 saat içinde tüm Filistinli grupların temsilcileriyle bir araya gelmesinin öngörüldüğünü ve Hamas örgütünün de toplantıya katılmasının beklendiğini söyledi. Hamas, dün Akabe zirvesindeki açıklamalarının ardından Mahmud Abbas ile diyaloga son verdiğini açıklamıştı.

Hamas'tan dün yapılan açıklamada, Abbas'ın ABD arabuluculuğunda İsrail'le Ürdün'de yapılan zirvedeki taahhütlerinin kabul edilemez olduğu belirtilerek, diyalogun sona erdiği ifade edilmişti.

Hamas Abbas'la Diyalogu Kesti: Hamas liderlerinden Abdülaziz el-Rantisi, Abbas'ın ABD arabuluculuğunda Siyonist İsrail'le Ürdün'de yapılan zirvedeki taahhütlerinin kabul edilemez olduğunu belirterek "Diyalog sona erdi" dedi. El-Rantisi, "Ebu Mazin Hamas'ın ve Filistin halkının asla kabul etmeyeceği taahhütlerde bulunarak diyalogu kesti" açıklamasını yaptı. El-Rantisi'nin açıklaması Siyonist İsrail'in 2 Hamas militanını Batı Şeria'nın Tulkarim kentindeki bir baskında öldürmesinin ardından geldi.

8 Haziran 2003

Direnışı Satın Alma Oyunları: Associated Press haber ajansı, Filistin güvenlik şefi Muhammed Dahlan'ın, direnişçilerin ellerindeki silahları toplayabilmek için bu silahları satın almayı önerdiğini, bunun için ABD ve Avrupa'dan para yardımı aldığını duyurdu. El-Aksa Şehitleri Tugayı'nın bir lideri, Dahlan'ın tüfek başına 6 bin dolar önerdiğini öne sürdü. Dahlan'ın ayrıca el-Aksa üyelerine örgütten ayrılıp güvenlik güçlerine katılmaları için de en az 6 bin dolar önerdiği kaydedildi.

9 Haziran 2003

Siyonistler Gazze'de Filistinlilerin 13 Evini Yıktı: Filistin kaynaklarından alınan bilgiye göre, Beyt Hanun kasabasını sabahın erken saatlerinde tanklar ve zıhlı araçlarla basan İsrail işgal birlikleri, Filistinlilere ait 13 evi buldozerlerle yıktılar. Daha önce Yahudi yerleşim birimlerini yıkacaklarını açıklayan kasap Şaron 'Yol Haritası'nı askıya aldıklarını açıkladı. Göstermelik birkaç Yahudi yerleşim birimi yıkıldıktan sonra yıkım durduruldu.

Filistinli Direniş Gruplarından Ortak Eylem: Filistinli direniş örgütleri dün sabah Siyonistlerin kontrol noktasında silahlı eylem düzenlediler. Dört İsrail işgal askerinin öldürüldüğü eylemde üç Filistinli de şehid oldu. Eylemi Hamas, İslami Cihad ve el-Aksa Şehitleri Tugayı birlikte üstlendiler.

İlk kez bir saldırıyı üç Filistinli grubun birden üstlenmesi dikkat çekti. Ortak açıklamada, saldırıyı Gazze'nin kuzeyindeki Beyt Hanun kasabasından gelen militanların düzenlediği ve saldırıların süreceği belirtildi.

İslami Cihad, toplantı sonrası, "Direnişin terörizmle eşit tutulduğu Akabe zirvesinin sonuçlarını reddettiğimiz için silahlı direnişi sürdürmeye karar verdik" demecini vermişti. Hamas da Ebu Mazin Akabe'de verdiği tavizleri geri çektiği takdirde ateşkes görüşmelerine döneceğini bildirmişti.

10 Haziran 2003

Rantisi'ye Hain Suikast Girişimi: İsrail helikopterleri, Gazze Şeridin'de Hamas önderlerinden Abdulaziz el-Rantisi'yi hedef alan bir suikast girişiminde bulundu. El-Rantisi, saldırıdan yaralı olarak kurtulurken, bir kadın ve bir çocuk şehid oldu.

Gazze'de bu gün, 3 İsrail Apaçi helikopteri, el-Rantisi'nin arabasına 7 füze attı. Saldırı sonucu, yakınlarda bulunan bir kadın ve 8 yaşındaki kız çocuğu şehid oldu, 27 kişi de yaralandı. Hastane kaynakları, aralarında Rantisi'nin 3 koruması ve oğlunun da bulunduğu 27 yaralıdan üçünün durumunun ağır olduğunu duyurdu.

Siyonistlere Tepkiler Giderek Artıyor: Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa da, Siyonistlerin Hamas'ın siyasi lideri Abdülaziz El Rantisi'ye Gazze'de düzenlediği hava saldırısını kınayarak, "İsrail, barışa giden her eylemi engellemeye çalışıyor. Bu saldırı, sadece 'Yol Haritası'nın ihlali değil, barış sürecine de bir tehdittir " dedi.

İran Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Hamid Rıza Asefi, "Siyonist rejiminin Filistinli siyasi kişilere yönelik benimsediği suikast siyasetinin sürdüğünü ve bunun İsrail işgal yönetiminin bölgede gerilim yaratma kararlılığının işareti olduğunu" söyledi.

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, Siyonist İsrail'in Hamas yöneticilerinden Abdulaziz el-Rantisi'ye saldırı düzenlemesinden "şoke olduğunu" söyledi.

11 Haziran 2003

Kudüs'te İstişhad Eylem; 16 Siyonist Öldü, Yaklaşık 100'ü de Yaralandı; Dün Siyonistlerin Hamas'ın liderlerinden el-Rantisi'ye karşı düzenlediği hain suikast girişimi sonrası bugün Kudüs'ün merkezinde misilleme olarak istişhad eylemi gerçekleştirildi. Tüm kentten duyulan patlamanın

ardından ambulanslar bölgeye gitti. İstihşad eyleminin sonucunda şu ana kadar 16 Siyonist'in öldüğü 100'e yakınının da yaralandığı bildirildi.

Eylem Kudüs'ün en işlek caddelerinden Yaffa Caddesi'nde düzenlendi. Kudüs'teki bu feda eylemini Hamas'ın askeri kanadı İzzeddin Kassam Tugayları üstlendi. Eylemin 18 yaşındaki Abdulmuti Muhammed Salih adlı Filistinli gencin gerçekleştirdiği açıklandı.

Siyonistler Yine Saldırdı; Tito Mesud ve 9 Direnişçi Şehid: Siyonist İsrail helikopterlerinin Gazze kenti yakınındaki bir araca düzenlediği füze saldırısında aralarında İzzettin el-Kassam Tugayları komutanlarından Tito Mesud'un da olduğu 10 kişinin şehid olduğu bildirildi. Filistinli güvenlik kaynakları, Filistinli istihşad eylemcisinin düzenlediği eylemin ardından İsrail helikopterlerinin füze saldırısında bulunduğunu söylediler. Hastane kaynakları, saldırıda 6 kişinin şehid olduğunu duyurdu. İsrail televizyonu, İsrail Apaçi helikopterlerinin, Hamas'ın askeri kanadı yetkilisi Tito Mesud'u hedef aldığını duyurdu.

12 Haziran 2003

İsrail F-16'larla Vuruyor; 7 Şehid, 30 Yaralı: İsrail işgal ordusuna ait helikopter ve F-16'lar Gazze kentine 24 saat içinde üçüncü kez hava saldırısı düzenledi. Saldırılarda onlarca masum Filistinli şehid oldu ve ya yaralandı. Siyonist İsrail, ABD yapımı F-16'larla Gazze'de Hamas'ın bir üst düzey komutanı ile ailesini taşıyan bir araca füze fırlattı. Saldırının hedefinin, Hamas liderlerinden Yasir Taha olduğu bildirildi. Hastane kaynakları, saldırıda 7 kişinin şehid olduğunu, 30 kişinin yaralandığını duyurdu. Şehidler arasında bir bebeğin de bulunduğu belirtiliyor.

Siyonistler Yine Saldırdı; 2 Şehid:İsrail helikopterleri dün gece yarısı Gazze kentinde bir araca füze saldırısında bulundular. Araçta bulunan 2 Hamas militanı şehit oldu.

İsrail İşgal Ordusu; "Hamas'ı Yok Edin": Siyonist İsrail ordusunun, dün Kudüs'te düzenlenen istihşad eyleminin ardından Filistin'deki en etkin direniş örgütlerinden olan Hamas'ı yok etmeyi planladığı bildirildi.

Şeyh Ahmed Yasin De Hedef Olabilir: İsrail askeri radyosunun haberine göre, Hamas'ın yok edilmesi kararı, Kudüs'teki eylemden kısa bir süre sonra Savunma Bakanı Şaul Mofaz ile Genelkurmay Başkanlığı yetkililerinin yaptığı toplantıdan sonra alındı. Sadece Hamas altyapısının hedef alınmayacağı, artık siyasi Hamas liderlerine de saldırılacağı ifade edildi. Radyonun haberinde "Hamas'ı tamamen yok etme" emri çerçevesinde, örgütün manevi lideri Şeyh Ahmed Yasin'in de hedef alınabileceği belirtildi.

13 Haziran 2003

ABD, Hamas ve İslami Cihadı Hedef Gösterdi: Meydana gelen son gelişmeler üzerine bir açıklama yapan ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, Hamas ve İslami Cihadı Ortadoğu'daki "barış"ın önünde birer engel olduğunu iddia ederek ve bu iki direniş hareketinin tasfiye edilmesi gerektiğini söyleyerek hedef gösterdi. Ayrıca Powell, Mısır'dan Hamas'a müdahale ederek İsrail'e yönelik eylemlerin engellenmesini istedi. Böylece emperyalist Amerikan yönetimi, Ortadoğu'daki "terör" olaylarının sorumlusu olarak işgalci İsrail'i değil de Hamas ve İslami Cihadı gösterdi. Beyaz Saray sözcüsü Ari Fleischer, "en önemli şeyin, bu örgütlerin yenilgiye uğratılması olduğunu" iddia ederek, "İsrail'in düşmanları, Filistin yönetiminin düşmanları, barış düşmanları, Filistin Başbakanı Mahmut Abbas'ın düşmanları umut vadeden bir süreci baltalamaya çalışıyorlar" dedi. Sözcü, "Önemli olan, bölgedeki herkesin özellikle de Arap yönetimlerinin Hamas ve İslami Cihad gibi terör örgütlerini el ele vererek yenmesidir" dedi.

İslami Cihad, Bir İsrail İstihbarat Subayını Öldürdü: İslami Cihad'ın askeri kanadı Kudüs Tugayları'na bağlı Filistinli direnişçilerin, Cenin yakınlarındaki Ya'bud köyünde bir araca başarılı bir operasyon düzenleyerek içinde bulunan İsrail işgal ordusuna bağlı bir istihbarat subayını öldürdükleri belirtildi.

Cenin'de iki Şehid: ABD yapımı Apachi helikopterleri desteğinde Cenin'e saldıran Siyonist işgal güçleriyle Filistinli direnişçiler arasında çıkan şiddetli çatışmalarda İki Filistinli şehid oldu. Biri çocuk olmak üzere üç kişi de yaralandı. İsrail özel birliklerine bağlı işgal askerleri yaptıkları baskında İslami Cihad'ın askeri kanadı Kudüs Tugayları'nın mahalli liderlerinden Salih Ceradat (34) ve kardeşi Fadi Ceradat'ı (25) şehid ettiler.

14 Haziran 2003

Dahlan Güvenliği Sağlarsa İsrail Çekilecek: İsrail Başbakanı Şaron'un özel kalem müdürü Ra'nan Gissin yaptığı açıklamada, "ABD'nin, Hamas'ın İsrail'e karşı saldırılarını önleme kararı alması için Filistin hükümetine çok güçlü baskı uyguladığını" söyledi. Ra'nan Gissin, görüşecek yetkililer arasında

İsrail Savunma Bakanı Şaul Mofaz ve Filistin Savunma Bakanı Muhammed Dahlan'ın bulunduğunu belirtti.

Siyonist İsrail askeri radyosu ise Mofaz'ın, "Dahlan'ın güvenlik konusunda sorumluluğu üstlenmesi ve Hamas militanlarının bu bölgelerden İsrail'e roket saldırıları düzenlemelerini engellemesi koşuluyla İsrail'in Gazze Şeridi'ndeki bölgelerden çekilmesine sıcak baktığını" duyurdu.

İşgalci İsrail Yine Saldırdı; 1 Şehid 30 Yaralı: İsrail helikopterlerinin Gazze kentinde düzenlediği füzeli saldırıda, ilk belirlemelere göre 1 kişi şehid oldu, 7'si çocuk 30 kişi yaralandı.

Filistin'de 3 Günün Bilançosu; 33 Şehid, 170 Yaralı: Siyonist İsrail işgal ordusunun son 3 gün içinde Filistin'de gerçekleştirdiği cinayetlerin bilançosu 33 şehid, 170 yaralı olarak açıklandı. Şehid ve yaralıların önemli bir bölümünü çocuklar oluşturuyor. Uluslararası tepkilere rağmen ırkçı İsrail, ABD yapımı F-16 ve Apache helikopterleriyle gerçekleştirdiği cinayetlerde sivilleri hedef almaktan çekinmiyor. Son 3 günde 33 Filistinlinin şehid olmasına karşılık 27 Siyonist de Filistinliler tarafından öldürüldü.

Hamas ve İslami Cihad; İşgal Altında Ateşkes Olmaz!: Filistinli direniş grupları Hamas ve İslami Cihad, İsrail ile ateşkes olasılığını reddettiklerini açıkladı. Hamas liderlerinden Abdülaziz el-Rantisi, yaptığı açıklamada, "Hamas, işgal altında yapılan her türlü ateşkes çağrılarını reddetmektedir. Ateşkes sözcüğünün bizim lügatimizde yeri yoktur. Siyonist teröristler, Filistin halkına, topraklarımıza ve kutsal yerlerimize saldırmıştır, biz meşru müdafaa durumundayız ve kendimizi savunmaya devam edeceğiz. İsrail'in Filistin topraklarından kısmen çekilmesi halinde de Yahudi yerleşimciler ile askerler hedefimiz olmaya devam edecektir. İsrail bu topraklardan tamamen çekilinceye kadar savaşımızı sürdüreceğiz" dedi. İslami Cihad yetkilisi Muhammed el-Hindi de açıklamasında, İsrail ile ateşkes olasılığını reddederek, "İşgalin sona ereceği ve Filistinli mahkumların serbest bırakılacağı konusunda açık bir tutum takınılmadıkça şiddet eylemleri sürecektir. Şaron, Filistinlileri saldırgan olarak göstererek dünyayı aldatmak istemektedir. Kendisinin bu önerisini reddediyoruz" dedi.

15 Haziran 2003

Beyt Hanun'da 1 Şehid, 7 Yaralı: Filistinli kaynakların belirttiğine göre, Gazze Şeridi'nde, Pazar gününün ilk saatlerinde Siyonist İsrail işgal birliklerinin, bölgenin kuzeyindeki Beyt Hanun kasabasına girmeleri sonrasında çıkan silahlı çatışmada bir Filistinli şehid oldu, yedisi de yaralandı. Siyonist İsrail askeri kaynakları kasabada roketatar araması yapan askerlere ateş açıldığını ve buna karşılık verildiğini belirttiler. İsrail işgal güçleri, bu yerleşim birimini birkaç haftadır sıkı abluka altında tutuyor.

Şaron'dan Saldırılara Devam!: Siyonist İsrail Başbakanı Ariel Şaron, "canlı bombalar" olarak tanımladığı Filistinli direnişçilerle mücadeleyi sürdüreceğini söyledi. İsrail radyosunun haberine göre Şaron, haftalık Bakanlar Kurulu toplantısında yaptığı konuşmada, "İsrail, 'canlı bomba' olarak tabir edilen hedeflerle mücadelesini sürdürecektir. Filistinliler terörist örgütlerin altyapılarını yok etme kararı almazsa, İsrail bu işi üstlenecek" diye konuştu.

16 Haziran 2003

İslami Cihad Yeni Bir Füze Denemesinde Bulundu: İslami Cihad'ın askeri kanadı durumundaki Kudüs Seriyeleri Tugayı yaptığı açıklamada yeni geliştirdikleri "Kudüs-2" füzelerinin deneme atışının başarıyla gerçekleştirildiğini duyurdu. Yerli imkanlarla imal edilen "Kudüs-2" füzesinin deneme atışı, Siyonist başbakan Ariel Şaron'un ikamet ettiği kent olan Yuşa'ya yönelik gerçekleştirildi. Siyonist işgal ordusu, Yuşa'ya yönelik füze saldırısını doğruladı ancak meydana gelen zayıyla ilgili bilgi vermedi.

Mısır Heyeti Gazze'de Direniş Gruplarıyla Görüştü: Mısır İstihbarat Başkanı Ömer Süleyman'ın yardımcısı Mustafa el-Buhayri ve beraberindeki heyet, dün ve bugün Gazze'de Filistin direniş gruplarının temsilcileriyle bir dizi görüşmelerde bulundu.

Mısır İstihbarat Başkan Yardımcısı Mustafa el-Buhayri başkanlığındaki üst düzey askeri heyet, Hamas lideri Şeyh Ahmet Yasin'in Gazze'deki evinde Hamas'ın önde gelen lider kadrosuyla bir araya geldi. Görüşmelere Hamas tarafından mühendis İsmail Ebu Şeneb, Dr. Mahmud ez-Zihar ve Prof. İsmail Heniyye katıldı. Heniyye, Mısır heyetine Siyonist işgal sürdüğü müddetçe direnişin devam edeceğini ve Filistin halkının tüm haklarına kavuşuncaya kadar mücadelenin süreceğini ilettiklerini 'Yol Haritası'nın intifadayı bitirmeyi amaçladığını ve Filistin'de bir iç savaşı tetikleyecek gelişmelere sebebiyet verebileceği yönündeki tespitlerini Mısır heyetine aktardıklarını açıkladı.

Mısır heyeti daha sonra Fetih Hareketi'nden Dr. Zekeriya el-Aga, Reşid Ebu Şibak, Semir el-Meşheravi ve Abdulaziz Şahin'den oluşan üst düzey yetkililerle görüştü.

17 Haziran 2003

Siyonist Parlamentodan Katil Şaron'a Destek: Siyonist İsrail parlamentosu Knesset, Başbakan Ariel Şaron'un "Filistinlilerin, İsraililere yapılan saldırıların arkasında olan grupları dizginlemeden bir barış anlaşmasının mümkün olmayacağı" yönündeki açıklamasını destekledi. İrkçi lider Şaron'un, solcu milletvekillerinin talebiyle yapılan parlamento oturumunda, sözde barış sürecine ilişkin "terör kol gezdiği sürece siyasi bir çözüme ve bir barış anlaşmasına ulaşamayız" yönündeki tavrı, milletvekillerinin 42'ye karşı 57 oyuyla kabul gördü. Böylece Siyonist parlamento Şaron'un istediği değişikliklerin yapılması kaydıyla 'Yol Haritası' planını kabul etmiş oldu.

Mısır, Direniş Hareketlerini İkna Edemedi: İşgalci İsrail'e yönelik eylemlerin durdurulması için Filistinli grupları ikna etmeye çalışan Mısır, başarılı olamadı.

Mısırlı güvenlik yetkililerinden oluşan heyet, Hamas, İslami Cihad ve el-Fetih'in de aralarında bulunduğu Filistinli grupların temsilcileriyle görüştü. Mısır heyeti, Filistinli grupları, İsrail'i hedef alan saldırıları durdurmaları için ikna etmeye çalıştı. Fakat Filistinli grupların, liderlerinin hedef alınmayacağı yönünde uluslararası güvence istemesi üzerine anlaşma sağlanamadı.

18 Haziran 2003

Abbas, Filistinli 13 Direniş Grubuyla Görüştü: Filistin Başbakanı Mahmud Abbas ve Filistinli 13 direniş grubu arasında gerçekleşen görüşmede somut bir sonuca varılamadı. Hamas ve İslami Cihad'ın da aralarında bulunduğu ulusal ve İslami 13 grup, işgale karşı direnişin sürdürüleceğini yineledi.

İslami Cihad Bir Askeri Cipi İmha Etti: Han Yunus kentinin el-Karara beldesinde İslami Cihad'ın askeri kanadı Kudüs Seriyeleri tarafından düzenlenen eylemde, işgal ordusuna ait bir askeri cip imha edildi. Görgü tanıkları, cipin fırlatılan roketle tam isabet aldığı ve alevler içinde kaldığını ifade etti. Bölgeye gelen İsrail helikopterlerinin Siyonist askerlere ait ölü ve yaralıları hastaneye taşıdığı belirtildi. Olayda bir işgal askerinin ve bir Siyonist yerleşimcinin yaralandığı İsrail kaynaklarınca duyuruldu.

Kefar Saba'da Bir İsraili Öldürüldü: Batı Şeria'nın Kalkilya kenti Kefar Saba beldesi yakınlarında Siyonist yerleşimcileri taşıyan araçlara düzenlenen silahlı saldırıda, bazı işgalcilerin isabet aldığı bildirildi. İsrail haber kaynaklarına göre olayda İsraili bir kız öldü, birkaç yerleşimci de çeşitli yerlerinden yaralandı. Eylemi el-Aksa Şehidleri Tugayı ile Filistin'in Özgürlüğü İçin Halk Cephesi ortaklaşa üstlendi.

Siyonistler Filistinlilere Ait 13 Evi Yıktı: Siyonistlerin 1948'de işgal ettiği topraklar dahilinde bulunan en-Nakab'ta Um Mentan köyünde Filistinlilere ait 10 meskun ev İsraili "Yapı Gözetim" yetkililerince yıkıldı. Yıkım işgal ordusunun gözetiminde gerçekleşti.

İşgalciler tarafından tanınmayan "Bölge Köyleri Meclisi" tarafından yapılan açıklamada "ruhsatsız yapı ve askeri bölge bahaneleriyle evlerinden ve yurtlarından edildikleri" vurgulanarak ırkçı İsrail kınandı. Öte yandan Siyonist işgal güçleri 15 tank, zırhlı araç ve 3 buldozer eşliğinde girdikleri Gazze'nin Refah kenti Za'reb mahallesinde 3 evi bombalarla yıktılar. Yoğun ateş altında gerçekleşen yıkımın ardından bölgede Filistinli köylülere ait 5 dönüm zirai alan tahrip edildi.

19 Haziran 2003

İşgalcilere Yönelik Feda Eylemi; 1 Ölü: İsrail'de, Ürdün Vadisi'ndeki Siyonist işgalcilere ait bir yerleşim kolonisinde bu sabah erken saatlerde gerçekleşen istişhad eyleminde bir yerleşimci öldü. Feda eylemcisinin Beyt Şean yakınlarında bulunan Sde Trumot yöresindeki işgalcilere ait bir bakkala girmesinden kısa süre sonra patlama meydana geldi. Patlamada, feda eylemcisi şehid olurken bakkalın sahibi Siyonist işgalci öldü, dükkanda yangın çıktığı ve ciddi hasar meydana geldiği belirtildi.

Direnışçiler Bir Zirai Uçak Düşürdü: İslami Cihad ve El-Fetih, dün akşam saatlerinde ortaklaşa gerçekleştirdikleri bir eylemde Siyonist İsrail'e ait bir zirai ilaçlama uçağını düşürdü. İslami Cihad'ın askeri kanadı Kudüs Seriyeleri Tugayı ile Fetih'e bağlı el-Aksa Şehidleri Tugayı, Beyt Hanun'un kuzeyinde bulunan tarım alanında zirai ilaçlama yapan işgalcilere ait bir zirai uçağı hafif silahlara gerçekleştirdikleri ortak operasyonda düşürdü. Her iki direniş grubu yaptıkları açıklamada Siyonist işgale karşı ortak eylemlerinin artarak devam edeceğini vurguladılar.

20 Haziran 2003

İsraili Şirketlere Irak'ta 11 Milyar Dolarlık Pay: Mısır'da yayınlanan "Afak Arabiye"de çıkan habere göre İsraili şirketler Irak'taki pastadan 11 milyar dolarlık pay aldı. Yarın Ürdün'de Ölü Deniz'in kıyısında gerçekleşecek olan uluslararası Dünya Ekonomi Formu toplantısında bunun kesinleştirileceği belirtildi.

Powell Hedef Gösterdi; Hamas'ın İşini Bitirin!: Siyonist İsrail Başbakanı Ariel Şaron'la ortak basın toplantısı düzenleyen emperyalist ABD Dışışleri Başkanı Colin Powell, Hamas'ın barışın düşmanı

olduğunu ve icabına bakılması gerektiğini öne sürdü. Hamas'ın son iki hafta içinde düzenlediği eylemlerle barışın düşmanı olduğunu gösterdiğini iddia eden Powell, İsrail işgaline karşı eylemlere devam edeceğini, ırkçı İsrail devletinin yıkılması için çalışacağını bildiren Hamas'ın, bu tutumunda ısrar etmesi durumunda çözülmesi gereken bir sorun olduğunu düşündüğünü söyledi.

Batı Şeria'da 1 Siyonist Öldürüldü: Batı Şeria'nın Ramallah kenti yakınlarında bir araca açılan ateşte 1 Siyonist öldü, 3 kişi yaralandı. Filistinli direnişçilerin açtığı ateş sonucu aracın devrildiğini söyleyen yardım görevlileri, Kudüs'teki hastanelere kaldırılan yaralılarından 2'sinin durumunun ağır olduğunu belirtti. Saldırının, ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell'ın İsrail Başbakanı Ariel Şaron ile Kudüs'te görüştüğü sırada düzenlendiği kaydedildi.

Rantisi; "Powell Siyonistlerin Kölesidir!": Filistin direniş hareketi Hamas'ın liderlerinden Abdülaziz Rantisi, Powell'ın Hamas'la ilgili sözlerine tepki göstererek, Powell'ın, 'Siyonistlerin gerçek kölesi olduğunun kanıtlandığını' söyledi. Rantisi, Şaron'un açıklamalarına ise "bu tür sözlerin kendilerini yıldıramayacağı ve işgale karşı direnişi sona erdirmeye zorlayamayacağı" karşılığını verdi.

21 Haziran 2003

Filistin'de Biri Çocuk 4 Şehid: 13 Haziran'da İsrail helikopterlerinin Gazze'de es-Sabra mahallesine saldırması sonucu yaralanan Hasan Atiye, hastanede şehid oldu.

Öte yandan Aksa Şehidleri Tugayı'ndan yapılan açıklamaya göre istişhad eylemi hazırlığında olan Muhammed Avni Ebu Ulya (17) ve Mahmud Racih Ebu Ulya (17) adlı iki amca oğlu işgal askerlerince şehid edildi.

Diğer yandan Ramallah yakınlarındaki el-Celzun mülteci kampında rahatsızlanan 4 yaşındaki Cuma İbrahim, babası tarafından hastaneye kaldırılmak isterken Siyonist işgalcilerin barikatına takılması sonucu yolda can verdi.

Dünya Ekonomik Forumu Ürdün'de Başladı; Gündem İsrail'le Ekonomik İlişkiler: Dünya Ekonomik Forumu'nun olağanüstü toplantısı bugün Ürdün'ün Ölü Deniz kıyılarında başladı. Üç gün sürecek olan toplantının ana gündem maddelerini; Irak'ın yeniden yapılandırılması, ABD ve bölge ülkeleri arasında "serbest ticari bölge" oluşturulması ve İsrail'le ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi oluşturuyor. İsrail'le ekonomik ilişkilerin normalleştirilmesinin hedeflendiği forum, 'Yol Haritası'nın ekonomik boyutu olarak işlev görecek.

22 Haziran 2003

Şalom; "Hamas'la Anlaşmak 'Yol Haritası'nın Sonu Olur': Siyonist İsrail Dışişleri Bakanı Silvan Şalom, Filistin hükümetinin radikal grupları ortadan kaldırmak yerine onlarla anlaşmaya varmasının 'Yol Haritası'nın sonu olacağını söyledi.

Siyonist Terör; Abdullah Kavasimi Şehid Edildi: İsrail güçlerinin el-Halil kentinde düzenlediği suikastta üst düzey Hamas yetkilisi Abdullah Kavasimi şehid oldu.

Görgü tanıkları Kavasimi'nin akşam namazı cami çıkışında vurulduğunu belirtti. Filistin direniş hareketi Hamas, Abdullah Kavasimi'yi öldüren İsrail'i karşılık vermekle tehdit etti.

Hamas'ın üst düzey yetkililerinden Abdülaziz el-Rantisi, AFP'ye yaptığı açıklamada, "Bu suç, İsrail'in terörist Başbakanı Ariel Şaron tarafından işlenmiştir. Siyonist düşman, Hamas'tan bu suçun karşılığını almaya hazırlıklı olmalıdır" dedi.

23 Haziran 2003

Arap-İsrail Serbest Ticaret Bölgesi!: Ürdün'deki Dünya Ekonomi Forumu'nun bugünkü son toplantısında öne çıkan konu Amerika'nın Ortadoğu'da serbest ticaret bölgesi oluşturma teklifi oldu. Kapsamlı bir bölgesel ticaret anlaşması, Amerika tarafından bölgedeki siyasi sorunların çözümünün parçası olarak görülüyor. Ancak, bazı Arap yönetimlerini İsrail'in de dahil olduğu bir oluşuma katılmaya ikna etmenin zor olacağı belirtiliyor.

Siyonist İşgal Terörü Sürüyor, 5 Şehid: Gazze Şeridi'nin kuzeyinde bulunan Beyt Hanun'da işgal tanklarının bir geçide bomba yerleştirmeye çalışan grubu bombalaması sonucu el-Aksa Şehidleri Tugayı'na bağlı 4 Filistinli direnişçi şehid oldu.

Öte yandan Gazze'nin orta kesimlerinde bulunan Morag Siyonist yerleşim birimi yakınlarında işgalcilerin ateş açması sonucu 27 yaşındaki bir Filistinli kadın şehid oldu.

Diğer taraftan Han Yunus'ta Filistinli direnişçilerle işgal askerleri arasında çıkan çatışmada bir işgal askeri yaralandı. İşgalciler Han Yunus'ta Filistinlilere ait bir evi tamamen yıktı.

24 Haziran 2003

Siyonistler El-Halil'i İşgal Etti; 135 Filistinli Tutuklandı: Tanklar ve zırhlı araçlarla Batı Şeria'nın El-Halil ve Nablus kentine giren Siyonist işgal güçleri 135 kişiden fazla Filistinliyi tutukladı.

Hamas'a yönelik operasyon bahanesiyle Batı Şeria'ya giren Siyonistlerin ateş açmasına Filistinliler taşlarla karşılık verdi. Yakınları tutuklanan Filistinli halk, hepimiz Hamaslıyız, topraklarımızda bir tek Siyonist kalmayınca kadar savaşıcağız şeklinde tepkilerini haykırdılar. Tutuklananlar arasında hamile bir kadının ve çocuk yaştaki gençlerin olduğu da gelen haberler arasında.

Şehid Kavasime'nin Ailesi Tutuklandı: El-Halil'de gece geç saatlerde düzenlenen operasyonda, İsrail askerleri, suikastta şehid edilen Hamas liderlerinden Abdullah Kavasime'nin anne ve babasıyla, hamile olan yengesi dahil tüm aile fertlerini tutukladı.

25 Haziran 2003

Hamas'tan Misilleme: Filistin direniş hareketi Hamas'ın askeri kanadı İzzeddin Kassam Tugaylarından yapılan açıklamada, Hamas militanlarının Beyt Hanun'daki Siyonist İsrail askeri karakoluna saldırı düzenlediği, çıkan çatışmada iki Hamas mensubunun şehid olduğu belirtildi. Filistinli direnişçilerin karakol binası yakınında bulunan bir cipe RPG roketi fırlattıkları ve askeri lojmanlara yoğun ateş açtıkları belirtildi. Bu eylemde işgal güçlerinden bir kaçının öldüğü ve ya yaralandığı bildirildi.

Gazze'ye Siyonist Saldırı; 2 Şehid, 17 Yaralı: İşgalci İsrail'in Gazze Şeridi'ne düzenlediği hava saldırısında biri 20 yaşında bir genç kız, iki Filistinli şehid oldu, 17 kişi de yaralandı.

Filistin hastane kaynakları, yaralılardan üçünün durumunun oldukça ağır olduğunu söylediler. Filistin güvenlik kaynaklarına göre saldırı, Hamas'ın silahlı kanadı İzzeddin Kassam Tugayları üyesi Muhammed Masri'yi hedef aldı.

26 Haziran 2003

Siyonistlerden Başarısız Suikast Girişimi: İsrail helikopterlerinin, Gazze şeridinin güneyindeki Han Yunus kenti yakınlarında seyretmekte olan araca yönelik gerçekleştirdikleri ve Hamas liderlerinden Muhammed Siyam'ı hedef alan saldırıda biri genç kız olmak üzere iki Filistinli şehid oldu, 20 kişi yaralandı. Muhammed Siyam saldırıda yaralı olarak kurtuldu.

27 Haziran 2003

İsrail Vahşeti Durmak Bilmiyor; 4 Şehid: Bu sabah İsrail işgal güçleri, üst düzey bir Hamas yetkilisini öldürmek üzere iki helikopter ve on tank eşliğinde Gazze'nin güneyinde bir köye girdiler. İşgal güçlerinin Hamas'ın askeri kanadı İzzeddin Kassam Tugayları'na mensup Ebu Ram el-Gavl'u ele geçirmek istemeleri üzerine Hamas militanları saldırıya ateşle karşılık verdi. İsrail askerlerinin açtığı tank ateşiyle yıkılan evlerin enkazı altında 4 Filistinli direnişçi şehid oldu. İşgal güçlerinin el-Gavl ailesine ait evi yoğun tank ateşine tutuktan sonra tamamen tahrip ettiği ve mahalledeki bir çok evi de kısmen yıktığı, ayrıca 7 Filistinliyi de tutukladığı bildirildi. Öte yandan dün Batı Şeria'da bir Siyonist yerleşimcinin vurularak öldürüldüğü bildirildi. Batı Şeria'daki eylemi, el-Aksa Şehitleri Tugayı üstlendi.

Arafat; "İşgal Gerçek Terördür": ABD ve İsrail'in çabalarıyla uluslararası arenada arka plana itilen Filistin lideri Yaser Arafat, NTV'ye yaptığı açıklamada tüm çekincelerine rağmen 'Yol Haritası' uyarınca 2 yıl sonra Filistin Devleti'nin ilan edileceğinden emin olduğunu söyledi. "İşgal gerçek terördür" diyen Yaser Arafat, İsrail'in uygulamaları karşısında Filistin halkının yaşadığı zorlukları örnekler vererek anlattı.

28 Haziran 2003

Direnış Grupları Ateşkes Metni Üzerinde Anlaştı: Filistin direniş hareketleri Hamas, İslami Cihad ve el-Fetih, işgalci İsrail'e yönelik eylemleri üç aylığına durdurmayı öngören ateşkes metni üzerinde anlaştılar. Anlaşma metninden birer nüsha direniş gruplarının temsilcileri tarafından Mısır, Katar ve Suudi Arabistan'a teslim edildi. Bu ülkelerle yapılacak istişarelerden sonra muhtemelen pazara günü resmen ateşkes ilan edilecek.

29 Haziran 2003

Hamas ve İslami Cihad'tan Koşullu Ateşkes: Filistinli İslami direniş hareketleri Hamas ve İslami Cihad, işgalci İsrail'e karşı üç aylık koşullu ateşkes kararlarını resmen ilan etti. Ateşkes kararının, Siyonist İsrail'in kendilerine yönelik bütün saldırıları durdurması, Filistin bölgelerine uyguladığı ablukaları kaldırması ve Filistinli mahkumların serbest bırakılması koşuluyla alındığı belirtildi. İslami iki direniş grubuyla birlikte ateşkes ilan etmesi beklenen el-Fetih, örgüt içi görüş ayrılıkları nedeniyle ateşkes ilanına katılmadı. Siyonist İsrail'in ise, Gazze Şeridi'nin kuzeyindeki Filistin topraklarındaki işgal birliklerini yarın çekmeye başlayacağı açıklandı.

Rice, "Yol Haritası" İçin Filistin'de: ABD Başkanı Bush'un Ulusal Güvenlik Danışmanı Rice, İsrail-Filistin barış görüşmelerini yeniden rayına oturtmak ve 'Yol Haritası' olarak adlandırılan sözde barış planını ele almak üzere Ortadoğu'da temaslarda bulunuyor.

30 Haziran 2003

El-Aksa Şehitleri Tugayı da Ateşkese Katıldı: Filistin'de faaliyet gösteren direniş gruplarından el-Aksa Şehitleri Tugayı da, Siyonist İsrail'e yönelik eylemlere şartlı olarak son vermeyi kabul etti. Böylece Hamas, İslami Cihad ve el-Fetih gruplarının aldığı ortak karara katılmış oldu. Filistin lideri Yaser Arafat'ın el-Fetih hareketine bağlı olan el-Aksa Şehitleri Tugayı, Gazze'de yayımladığı bildiride, el-Fetih'in tutumuna uyma ve ırkçı İsrail karşıtı eylemlere şartlı olarak son verme taahhüdünde bulundu. Hamas, İslami Cihad ve el-Fetih, dün ırkçı İsrail'e karşı üç aylık ateşkes ilan etmişlerdi. Cenin kentinde bugün açıklama yapan el-Aksa Şehitleri Tugayı sözcüsü, "ateşkesi kabul ettiklerini" bildirdi.

Siyonist İsrail'de Esrarengiz Hapishaneler: İsrail iç istihbarat örgütü Şin Bet, gözetim altına alınan Filistinlileri, uluslararası kurallara aykırı olarak gizli bir hapishanede haftalarca tuttuğu belirlendi. Bu hapishanede tutulan Filistinliler, gözleri bağlı ve duvarları siyah hücrelerde tutulduklarını, nerede olduklarını sorduklarında da "aydasınız" yanıtını aldıklarını söylediler.

AP, İsrail yasaları gereği ordu sansürüne tabi tutulan ve bir bölümünün kesildiğini belirttiği haberinde, İsrail yetkililerinin hapishanenin nerede olduğunu söylemeyi ve burada kimlerin tutulduğunu açıklamayı reddettiklerini, ancak tutuklular arasında yabancıların da bulunduğunu kabul ettiklerini kaydetti.

[İslam Dünyası](#)

Kaynak: [İslam Dünyasından Haberler -Haziran- - Kudüs Dergisi](#)

Yahudi Fundamentalizmi - Ahmet Emin Dağ

Bugünün dünyasında ve özellikle Batılı ülkelerde "Yahudi" olmanın belli bir ayrıcalık taşımakla eş anlamlı olduğuna kuşku yok. "Ezilmişlik" edebiyatını çok iyi kullanan Yahudi cemaati, yaşadığı hemen her ülkede bu avantajı siyasal kazanımlara dönüştürmesini bilmiştir. Bununla yetinmeyerek, geçen yüzyılın ortalarında bir devlet sahibi olmayı başarmış ve her türlü davranışlarının "hoş görülmesini" sağlamışlardır. Bu hoş görüden olsa gerek, Yahudiliğin "fundamentalizm" gibi bugün hiç de hoş olmayan ve "tahammülsüzlüğü" ifade eden bir kelime ile birlikte anılması ilk anda çoğu kişi tarafından yadırganabilir. Hele Yahudiliğin köktenci yapısının bir Yahudi tarafından dile getirilmesi, o kişinin cesaretini ve özeleştiri gücünü gösterdiği kadar, kimileri tarafından yapılacak "anti-semitik" suçlamalarını havada bırakması açısından da anlamlı olsa gerek.

Biri İsrailli diğeri Amerikalı iki Yahudi müellifin ortaklaşa kaleme aldıkları "*İsrail'de Yahudi Fundamentalizmi*" adlı kitabı okuyunca, Yahudilik konusunda bugün yaygınlaştırılmaya çalışılan genel geçer kabullerin fiili gerçeklerle hiç uyuşmadığı gün gibi ortaya çıkmaktadır. Yahudiliğe, yine Yahudilik içinden bu denli açık eleştiriler yöneltilmesi, üstelik bu eleştirilerin yine Yahudiliğe ait kaynaklara dayandırılması kitaba büyük bir ciddiyet kazandırmaktadır.

Israel Shahak ve Norton Mezvinsky, kendilerini böyle bir kitap yazmaya iten sebebi kitabın başında şu ifadelerle dile getiriyorlar: "Arap şiddetiyle kendini gösteren İslam köktenciliği Müslüman olmayan dünyada nefret duyulan bir olgudur. Cehalet, batıl inanç, tahammülsüzlük ve ırkçılıkla kendini gösteren Hristiyan köktenciliği ise, Amerika'daki entelektüel elit içinde lanetlenmiştir. Bağlılarının sayısında son zamanlardaki ciddi artışlar, genişleyen siyasal etkinlikleriyle birleşince Hristiyan köktencileri Amerikan demokrasisi için gerçek bir tehdit haline getirmektedir. İslam ve Hristiyan köktenciliği ile tüm özellikleri aynı olduğu halde Yahudi köktenciliği İsrail dışındaki bölgelerde hemen hiç bilinmemektedir. Varlıkları kabul edildiği zamanlarda dahi, Yahudi köktenciliği olgusu, İsrail dışındaki yorumcular tarafından sıklıkla küçümsenmekte ve gizemli dini uygulamalara ve Orta Avrupa kıyafetlerine indirgenmektedir."

Bugün Ortadoğu barış süreci için en büyük tehdit olarak Filistinli örgütler gösterilmekte ve onları mahkum etmek için "köktenci" yaftası sıklıkla kullanılmaktadır. Oysa, İsrail'in Filistin topraklarını işgal sırasında kullandığı "yerleşim siyasetinin" en temel figüranlarının bu Yahudi köktenciler olduğu dikkatlerden kaçırılmaktadır. Shahak ve Mezvinsky'nin işaret ettiği gibi, Yahudi fundamentalizmi ile mücadele edilmediği sürece, Ortadoğu barış sürecinin gerçekleşmesi hemen hemen imkansız gibidir, çünkü bu grupların "Rabin suikastında" yada "Goldstein olayında" olduğu gibi bölgesel dengeleri sarsacak şımarıklıkları giderek daha pahalıya malolmaktadır.

Yahudiliğin fundamentalist yani köktenci yorumu, otantik bir öge olarak Yahudi toplumunun marjinal bir kesimiyle sınırlı kalsa belki de büyük bir problem haline gelmeyecekti. Ama, 1980'li yılların başından itibaren İsrail'de gelişmeye başlayan dini söylem, İsrail siyasetinde her geçen gün gücünü ve etkisini arttırmaktadır. Bu artmaya paralel olarak, köktenci Yahudi yorumu İsrail'in politikalarına daha ağırlıklı biçimde yön vermekte ve Ortadoğu'da yaşanan birçok sorunun perde gerisindeki sebebi haline dönüşmektedir.

Yazarlar, İsrail toplumunda nüfus olarak küçük bir grup olmalarına rağmen Yahudi köktencilerin çoğu zaman tüm isteklerini devlete ve topluma empoze edebilme gücünü basit bir gerekçeye dayandırıyor: "günlük kısır siyasi çekişmeler." Dindar Yahudileri oy deposu olarak gören İsraili siyasetçiler, rakip partiye oy kaptırmamak için köktencilerin seçim öncesi taleplerini parlamentoya yansıtmayı bir görev addediyorlar. Siyasal ve ekonomik istikrarsızlıklar sebebiyle 2-3 yılda bir seçimlerin yapıldığı İsrail'de, oy verdikleri partiler tarafından taleplerinin yerine getirilmediği gören Yahudi cemaatler, bu kez daha radikal söyleme sahip bir partiye yöneliyor ve böylelikle onlarca partinin parlamentoya girdiği çok parçalı bir yapı oluşuyor. Bu parçalanma ise küçük radikal partileri koalisyon pazarlıklarında haddinden fazla önemli hale getirebiliyor. Nitekim, seçimler ardından tek başına hükümet kurmayı başaramayan Likud yada İşçi Partisi gibi merkez sağ ve merkez sol partiler, küçük partileri kendi yanına çekmek için, onların her türlü koşulunu kabul ediyor.

İsrail'in ali menfaatleri (!) söz konusu olduğunda sağcısı ve solcusuyla tüm partilerin ortak hareket ettiği düşünüldüğünde, nihai kararda köktencilerle diğer İsrail siyasetçileri arasındaki fark ortadan kalkıyor ve bir bakmışsınız, Yahudiler dışındaki dünyayı "insan" olarak bile kabul etmeyen çok sayıda köktenci Yahudi milletvekili parlamento sıralarında Ortadoğu'nun kaderi ile ilgili olarak el kaldırıp indirmeye başlamış.

Yazarlar İsrail toplumunu dine karşı davranışları açısından üç ana gruba bölüyor: Dindarlar, sıradan Yahudiler ve seküler Yahudiler. Dindarlar, çoğunlukla inançtan ziyade geleneğe vurgu yapan Ortadoks hahamların belirlemiş olduğu Yahudiliğe bağlı olanlar. Sıradan Yahudiler ise, günlük yaşamlarında Yahudiliğin gereklerini yerine getirmeyen ama çok önemli bazı emirlere itaat etmeye özen gösteren çoğunluk. Seküler Yahudiler ise, ne hahamlara ne de dini kurumlara saygı duyan batılılaşmış Yahudilerdir.

Sorunun temel kaynağı aslında burada düğümleniyor. Çünkü, İsrail'de Yahudi köktencililiğini oluşturan kesimler, Yahudiliğin kutsal kitabına dayanmaktan ziyade, hahamların oluşturduğu aşırı dünyevileşmiş Halacha kültürüne dayanmaktadır. Yahudiliğin içindeki fundamentalist damarı temsil edenler bu grubu oluşturanlardır. Bu yönüyle yazarlara göre söz konusu köktenci Yahudilerin, aslında Yahudilik dininin gerçekliği ile uzaktan yakından bir ilgisi yok. Söz konusu gruplar, tamamen Tevrat'tan ayrı biçimde oluşturulmuş Halacha kültürüne inanıyor ve onun hükümlerine göre yaşıyor. Bu kültür ise, Shahak'a göre tek tanrılı olduğu bile tartışma götürecek bir anlayışı temsil etmektedir.

Kısacası, inançlarından uygulamalarına kadar, hahamların her dediğini yasa kabul eden bu kesimleri konu alan Yahudi Fundamentalizmi kitabı, İsrail toplumunun görünmeyen (ya da çok az gösterilen) bu karanlık yönünü gün ışığına çıkarması açısından takdiri hak eden bir kitap. Bu kitabı benzerlerinden ayıran en önemli özelliği yazarının Yahudi olmasının ötesinde, tez ve iddialarını hiçbir Yahudi'nin inkar edemeyeceği Yahudiliğin temel kaynaklarından almış olması.

Shahak'ın Türkçe'ye kazandırılmış olan diğer eserlerinden, "Yahudi Dini Yahudi Tarihi" ve "Açık Sırlar" adlı kitapları ile birlikte düşünüldüğünde, "Yahudi Fundamentalizmi" adlı kitap, meraklıları için ciddi ve faydalı bir külliyat oluşturmaktadır.

[Kitap Değerlendirmeleri](#)

Kaynak: [Yahudi Fundamentalizmi - Ahmet Emin Dağ](#)

Osmanlı Kudüs'ünde Loncalar - Kazım Sağlam

Bir cihan devleti (imparatorluğu) olan Osmanlı, dünyanın en karmaşık coğrafyasında hüküm sürmüştür. Bünyesinde barındırdığı değişik etnik ve dini farklılıklar, idare biçimi ve toplumu ayakta tutan unsurlarının neler olduğu ve nasıl işlediği tüm dünyanın merakını celbetmiştir.

Devletin, ekonomik, sosyal ve toplumsal yapısına etki eden unsurların başında şüphesiz loncalar gelir. Loncaların, Osmanlı'nın, hem ticari hayatına, hem sosyal hayatına, hem de idari işleyişine birebir etkisi vardır. Kuruluşu, Selçuklulardan bir nevi devr alınan "ahilik" ve "fütuvat" teşkilatına dayanır.

Ele alacağımız kitap Osmanlı Kudüs'ündeki Loncaların işleyişini irdeliyor. Tarih Vakfı Yurt Yayınları'ndan çıkan kitabın yazarı, Amnon Cohen. Cohen, Kudüs Hebrew Üniversitesi'nde Müslüman Halklar Profesörü bir Yahudi.

Bilindiği gibi Osmanlı Loncalarının kaynağı Ahi örgütlenmesine dayanır. Ahi Evren'in, esnaf ve sanatkârların; cömertlik, ahlâk, yardımseverlik, misafirperverlik vb. prensipler etrafında birleştirip teşkilatlandığı kuruluş, önce debbağlarla işe başlayıp tüm esnaf ve sanatkarları kapsayan bir kuruluşa dönüştürmüştür.

Kendi içinde hiyerarşik bir düzen oluşturan bu yapıda, uzun bir çıraklık dönemi (1001gün) geçiren kişi, usta-hocaya bağlılık, mesleğin inceliklerini öğrenmek, iş hayatının işleyişini kavrama, toplumun menfaatini gözetmek gibi becerileri kesbettikten sonra bir imtihana tabi tutularak, kalfalığa yükseltildi.

3 yıl süren kalfalık döneminde kişi, becerilerini geliştirir ve ortaya koyduğu bir eserle, ustalardan oluşan bir mecliste imtihan edilir ve beğenilirse ustalığa yükseltildi. Kalfayı yetiştiren usta kendi eliyle kalfasına Sed bağlardı. Bu peştamal bağlamayla kalfa ustalığa terfi etmiş olurdu.

Esnaflığa giren genç hemen dükkan açamazdı; hem mesleğinde uzmanlaşması gerekir, hem de dükkan sayısı sınırlı tutulduğundan, her önüne gelen usta oldu diye dükkan açamazdı. İhtiyaca göre imalat yapılır, tezgah ve dükkan sayısı ona göre belirlenirdi.

Lonca teşkilatı imalat ve ticaretin hemen tüm alanlarını kapsıyordu. Kaç adet lonca olduğu net olarak belirlenememiştir. Çünkü tahminlerin fevkinde yan kolları da vardır.

Krizler sonunda köylüler ve askerlere de lonca hakkı verilmesiyle sistem bozulmaya başlar. 1856 yılında yayınlanan Islahat Fermanı ile Osmanlı uyruklu herkes, ticaret, sanat ve meslek edinme hakkını elde eder. Meslek erbabı için verilen beraatlar iptal edilir. 1912 yılında da, çıkarılan bir kanunla loncalar tamamen ortadan kaldırılır.

Ele aldığımız kitabın yazarı, Osmanlı Dönemi Kudüs'ünde mahkeme sicil kayıtlarından yola çıkarak titiz bir çalışma sonucu bize teferruatlıca bir malumat yekunu sunmaktadır.

Osmanlı Kudüs'ünde Loncaları işleyen kitap; A- Giriş, B- Kudüs Loncaları C- Sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Kitabın özel konusu olan Kudüs Loncaları, Kudüs'ün konumuyla çok irtibatlıdır.

Kudüs'ün Osmanlı'nın idaresine geçmesiyle, ehemmiyeti taammüden artırılmıştır. Osmanlı politikası, diğer karyeler yerine Kudüs ağırlıklı bir siyaset izlemiştir. Bunun dini, iktisadi ve siyasi veçheleri vardır.

Osmanlı Loncaları bölgesel farklılıklar arz eder. Bölge halkının dini ve etnik yapısı, yerleşik örf, adet ve coğrafi imkan veya imkansızlıkları genel oluşuma farklı tonlar katabilir. Osmanlı Kudüs'ünde Müslümanların her mezhebinden – dürziler dahil- insanlar yaşadığı gibi, Hristiyan ve Yahudiler de yaşamaktaydı.

Kudüs m.19 yy. başlarında 9000 kişilik bir nüfus barındırırdı ve yaklaşık 1000 kişi loncalara kayıtlıydı. (sh. 178)

Yaklaşık 400 sene Osmanlı yönetiminde kalan Kudüs'te kitabın tasnifine göre Loncalar yedi başlıkta toplanmıştır.

- A. Gıda ve İçecekler
- B. Belediye Hizmetleri
- C. Deri Eşya
- D. Metal İşleri
- E. Tekstil Üretimi
- F. Ev ve Ev Eşyası
- G. Ticaret

Yedi başlıkta tasnif edilen Kudüs Loncaları'nın 45 ayrı alanda faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

Lonca reisleri Müslümanlardan olur. Öyle olma mecburiyetleri vardır. Fakat bölgenin yapısı gereği bazen Yahudi ve Hristiyanların da loncaların başına geçtikleri olmuştur. Mesela 1646 yılında Hayyim el-Mağrini adlı bir kişinin Yahudi mezar kazıcılığına atanması gibi. (sh. 31)

Ahi babaya bağıllık Anadolu ve Rumeli'de yaygın ve vazgeçilmezdir. Kahire, Şam, Kudüs gibi yerlerde şeyh-ustaya bağıllık çok katı değildir. Buralarda daha çok halkın emniyet ve ihtiyacı önem kazanır. Tayinler kadı vasıtasıyla yapılır. Kontrol kadılardadır.

Bütün Loncalarda vazgeçilmez prensipler vardır."Adil davranmak", "emanet", "iffet", "diyanet", "istikamet" standart şartlardı. Herhangi bir loncanın reisliğine hak kazanmak isteyen her potansiyel aday için en vazgeçilmez ölçütlerdi. (183)

Lonca reisleri, eşit davranmak zorundadır, madde tedariki, tedarik edileni dağıtma, kalite-kontrol gibi hususlar reislerin vazifesiydi. Eğer reisin adil davranmadığı tespit edilirse, kadı tarafından azledilirdi.

Reislik, genelde babadan oğla geçerdi ve reis, mesleğinin tüm inceliklerini bilmek mecburiyetinde idi, şayet mesleki bilgisizliği ortaya çıkarsa, bu da azline sebep olurdu ve kadı reisi azlederdi.

Reis hem halkı korur, bozuk imalata engel olur, hem de imalatçıları korurdu. Şayet hammadde de fiyat artışı olursa reis bunu kadıya iletir ve kadı mala zam yapılmasını onaylar.

Kudüs Loncaları, toplumun iktisadi ve sosyal dengesini sağlıyordu. Loncalar vasıtasıyla her şey yerli yerine oturmuş durumdaydı. Gayr-i müslimlerin ihtiyaçları gözönüne alınarak bazı esneklikler de gösterilirdi.

Ayrıca" Loncalar bir sivil kuruluş mudur? Yoksa bir devlet kurumu mu?"türü sorularla kitaba bakacak olursak; yazar ,Loncaları sivil toplumun habercisi olarak görüyor.

[Kitap Değerlendirmeleri](#)

Kaynak: [Osmanlı Kudüs'ünde Loncalar - Kazım Sağlam](#)

İşyanın Adı: Filistin İntifada Kazanacak! Mustafa Eğilli

*"Sevgili herkes,
Biz Arap dünyasının Kızılderilileri olmak
istemiyoruz; sadece bu topraklarda özgürlük,
barış ve onurumuzla yaşamak istiyoruz.
Biz üstümüze düşeni direnerek,
olduğumuz yerde durarak yapıyoruz,
ortak insanlık değerleri adına dünyadan da
kendi üstüne düşeni yapmasını bekliyoruz."*

Siyonist Yahudilerin Filistin'i işgallerinin tarihi sürecini hatırlamak, İsrail'in Ortadoğu'nun böğrüne nasıl işgal ve terör devleti olarak zehirli bir hançer gibi saplandığını öğrenmek, Filistin halkının Siyonist işgal ve terör altında neler çektiğini bir nebze olsun hissetmek, Siyonist İsrail'in Ortadoğu'daki gayri meşru varlığının oluşturduğu Filistin sorunuyla ilgili çeşitli tarafların görüşlerini ilk elden öğrenmek, bu sorunun oluşumunda ve devamında ABD'nin etkin rolünü görmek, Siyonist işgal devletini tanımak, İsrail'den yükselen barış seslerini duymak, Filistinlilerin neler düşündüklerini bilmek, kısacası İsrail ve Filistin'le ilgili merak ettiklerinizin bir çoğunu gidermek istiyorsanız bu kitabı okumalısınız.

Yücel Demirer ile Sibel Özbudun'un, farklı eğilimlere sahip gazeteci, aydın, yazar ve politikacı gibi geniş bir yelpazeden oluşan 55 şahsiyetin onlarca makale, yorum, açıklama ve röportajlarından derlediği, yoğun emek harcanmış ve özenle hazırlanmış iyi bir araştırma ve inceleme çalışması olan kitap Ütopya Yayınevi'nden çıkmış. İşyanın Adı: Filistin altı bölümden oluşuyor. Kitabın hazırlanış amacı önsözde şu şekilde ifade ediliyor:

"Öldürüyorlar. Biz bu satırları yazarken ve korkarız sizler de okurken öldürüyorlar, yakıyorlar, yıkıyorlar, aç, susuz, ilaçsız, karanlıkta bırakıyorlar. Dünyanın kör gözlerinin, sağır kulaklarının önünde. Çoluk-çocuk, genç-yaşlı, erkek-kadın demeden kıyıyorlar o yiğit, o direngen Filistinlilere." (s. 11)

"Bu kitap, onur ve bağımsızlık savaşımı veren Filistin halkıyla dayanışma amacıyla hazırlandı. ABD-İsrail politikası Bizantizminin çıkışsız dehlizlerinde açmaza sürüklenmeye çalışılan 'Filistin Sorunu' konusunda okura derli toplu bir fikir, Filistin davasının, gözlerden silinmeye çalışılan meşruluğuna ilişkin bir inanç vermeyi hedefliyor." (s. 13)

"Evet, Filistin'le dayanışmak, onurlu, özgürlükçü ve anti-emperyalist bir barışı savunmaktır, bölgede ve dünyada..." (s. 14)

Kitabın birinci bölümünde Filistin sorunuyla ilgili tarihsel bir çerçeve çiziliyor. Bu bağlamda 1947 yılından başlayarak 28 Eylül 2000 Aksa İntifadası'na kadar Filistin sorununun kilometre taşlarını içeren bir kronoloji veriliyor. Hemen ardından, Aksa İntifadası sürecinde yaşanan gelişmelere dünya ve Türkiye basınına yansıyan boyutuyla yer veriliyor. Ayrıca Noam Chomsky, Edward Said ve Robert Fisk gibi yetkin şahsiyetlerin tahlil ve çözüm önerilerini içeren makaleler yer alıyor.

Sabra ve Şatilla katliamını konu edinen Rosemary Sayigh'a ait inceleme yazısı, Şaron'un bu vahşi katliamdan dolayı savaş suçlusu olarak uluslararası bir mahkemede yargılanarak cezalandırılması üzerinde ısrarla duruyor.

Noam Chomsky, Edward Said, Henry Kissinger ve Joel Beinin çeşitli çözüm önerilerini tartışmaya açtıkları makaleleri Ortadoğu'da kalıcı ve adil bir barışın imkanını bizlere sunuyor.

"Filistin ve dolayısıyla Ortadoğu barışı için yapılması gereken iki şey var: Birincisi; insanların Siyonizm konusunda bilgilendirilmesini sağlamak, ikincisi ise; emperyalizmi işbirlikçileriyle birlikte söküp atmak. Bunlar hayata geçirilmediği takdirde orada bir barıştan söz etmek asla mümkün olmaz. Siz adını barış koydunuz diye barış olmaz." (s. 124)

"Romalı tarihçi Tacitus, İngiltere'nin işgalinden söz ederken şöyle söylüyor; 'Onlar (Romalı askerler) bir umutsuzluk yarattılar ve buna barış adını verdiler.' İşte bu işgal edilmiş topraklarda ABD, İsrail, Arap rejimleri (çok azı hariç) ve Filistin Otoritesi'nin elbirliğiyle bugün yaptıkları şeyin ta kendisidir." (s. 224)

"Ortadoğu egemen(lik)leri de 'barış'tan yanadır! Bu da bir çeşit 'barış'tır! Ancak, adil olmayan ve sadece 'onursuz' bir 'istikrar' bağlamında... Kim ne derse desin, Filistin buna 'Evet' dememekte ve direnmektedir... Direnen Filistin kazanacaktır..." (s. 123)

Siyonizm'i destekleyen Coca Cola, BP, L'Oreal, Carrefour ve Nestle gibi uluslararası 60 küsur firmanın isimlerinin yer aldığı bir liste duyarlı insanların bilgisine sunuluyor. (s. 235)

İkinci bölümde Filistin sorununa yönelik ABD'nin Big Brother politikasını yansıtan Jimmy Carter, Zbigniew Brzezinski, Henry Kissinger, Thomas L. Friedman ve Yossi Sarid gibi ABD politikalarının savunucuları/belirleyicilerinin, Filistin ve Ortadoğu'ya ABD askeri müdahalesine davetiye çıkaran talepleri ve Siyonizm yanlısı çığırkanlıklarını içeren yazılar bulunuyor.

Ayrıca Edward Said'in kaleminden İsraili Siyonistlerle ABD'de yaşayan Siyonistler arasındaki farkı ve ABD'nin Filistin-İsrail çatışmasını kendi kamuoyuna nasıl yansıttığını öğreniyoruz: "(ABD'de) Genel manzara şöyle resmedilmektedir; İsrail taş atan barbarlarla öylesine çevrilmiştir ki, İsraililerin 'savunmak' için kullandıkları füzeler, tanklar ve helikopterler aslında istilacı olan bu kuvveti durdurmak için gereklidir. Clinton'ın buyruğunda ve görevinin tam bilincinde olan Albright'in papağan gibi tekrarladığı söz şudur: 'Filistinliler 'geri çekilmek zorunda.' Böylece İsraililerin Filistinlilerin topraklarına değil tam tersine Filistinlilerin İsraililerin topraklarına tecavüz ettiğini öğrenmiş oluyoruz." (s. 275)

"Kudüs'ün eski belediye başkanlarından Teddy Kollek'in yardımcılığını yapmış olan Meran Benvenisti,... bir Filistin halkı olduğunu ve 1948'de topraklarımızdan sürüldüğümüzü asla reddetmedi. Tabi ki sizi fethettik, neden suçluluk duyalım diyordu... Tipik bir Amerikan Siyonist! Böylesi bir işgalin hiçbir zaman gerçekleşmediği ya da... Joan Peters'in iddia ettiği gibi 1948'den önce Filistin'de canlı bir Filistinli olmadığı düşüncesinde ısrar edebilir." (s. 279)

Üçüncü bölümde ise, "İşgalci Devlet: Siyonist İsrail" temasının ön plana çıktığını ve Şaron'un Şubat 2001 seçimlerini kazanmasıyla başlayan yeni dönemin tahlil edildiğini görüyoruz. Ayrıca bu bölümde 'Buldozer Şaron' ve içişleri ve dışişleri bakanlıklarında bulunmuş tarih profesörü Shlomo Ben-Ami'yle yapılmış röportajlar yer alıyor.

Dördüncü bölümde "İsrail'den Barış Sesleri" yükseliyor. Çok az da olsa işgalci İsrail'de erdemli Yahudilere ve insan hakları kuruluşlarına rastlıyoruz. Bunlardan biri olan Guş Şalom Barış Bloku Başkanı Uri Avnery şöyle diyor: "Bu savaşta biz Calut, onlar Davut'tur. Dünyanın gözünde Filistinliler, düşman işgaline karşı bağımsızlıkları uğruna savaşıyorlar. Biz onların toprağındayız, onlar bizimkinde değil. Biz işgalciyiz, onlar kurban. Nesnel durum budur ve hiçbir propaganda bakanı bunu asla değiştiremez." (s. 369)

Siyonist İsrail'de yaşayan ancak işgale, Siyonizm'e ve İsrail'in uyguladığı her türlü teröre karşı duran çeşitli insan hakları kuruluşları var. Bunlardan bazıları şunlar: Barış Bloku (Guş Şalom), Vicdani Ret Hareketi (Yeş Gvul), İsrail Ev Yıkımlarına Muhalefet Komisyonu (ICAH), Adil Barış İçin Kadınlar Komisyonu, İnsan Hakları İçin Rabbiler, Alternatif Enformasyon Merkezi (B'Tselem), Birlikte Yaşam

(Taayuş), İnsan Hakları için Hekimler, Bat Şalom ve tüm barış hareket ve gruplarının oluşturduğu Savaş Karşıtı Koalisyon.

Beşinci bölümde, Filistin lideri Yaser Arafat (s. 400), Filistin Ulusal Kongresi üyesi Abdulbari Atwan (s. 395) ve İslami direniş hareketi Hamas'ın lideri Şeyh Ahmed Yasin'le (s. 414) yapılan röportajlarla "ABD-İsrail kakofonisi içinde sesleri boğulmaya çalışılan Filistinlilere kulak veriliyor."

"Besim Eid gibi 'sivil toplumcu'lardan, Hamas lideri Şeyh Yasin'e kadar geniş ve farklılıkları içeren bir yelpazede, özgürlüğe, bağımsızlığa, onurlu bir barışa olan özlemlerini kendileri dile getiriyorlar. Direnişin, 'intifada'nın meşruluğunu haykırıyorlar. Silahlı ya da silahsız, taş atarak ya da salt İsrail'in yasaklarına boyun eğmeyerek... Filistinliler Mauin Rabbani'nin ağzından dünyaya şu gerçeğe seslenmekteler: "Adalet yoksa barışta yok!"

Kitabın altıncı ve son bölümünde 'Küçük Generaller'in öncülüğündeki intifadanın mutlaka kazanacağı teması işleniyor. Temel Demirer, Mustafa Erdem Sakınc ve Cahide Sarı'nın ortak çalışmalarıyla Türk ve dünya basını taranarak Aksa İntifadası sürecinin yansımaları aktarılıyor.

Filistin sorununu çeşitli yönleriyle ele alan bu derleme kitap, bu konuya duyarlı olan ve Filistinli kardeşlerimizin acısını yüreğinden hisseden herkesin kitaplığında yerini almalı. Bu vesileyle Ütopya Yayınevi'ni ve eseri derleyen arkadaşları tebrik ediyoruz.

[Kitap Değerlendirmeleri](#)

Kaynak: [İsyanın Adı: Filistin İntifada Kazanacak! - Mustafa Eğilli](#)

Kudüs... Ey Kudüs - Abdurrahim Elveren

Fransız ve Amerikalı iki gazetecinin dört yıla yakın bir çalışma sonucunda tamamladıkları "**Kudüs... Ey Kudüs**", Birleşmiş Milletler'in Filistin'i bir Arap ve bir Yahudi devleti olarak paylaştıran tasarısının kabul edildiği 29 Kasım 1947 tarihi ile İsrail'in kuruluşunu izleyen ilk Arap-İsrail Savaşı'nın ateşkesle sona erdiği 17 Temmuz 1948 tarihi arasındaki yaklaşık 8 aylık zaman diliminde Araplarla Yahudiler arasında, bilhassa Kudüs özelinde meydana gelen mücadele ve çatışmaları konu edinen bir kitap.

Kitabı kaleme almak için hem Yahudi hem de Arap kesiminden, o günleri bizzat yaşamış belli başlı kişilerle görüşen yazarlar, bu iş için kurdukları ekibin Orta Doğu, Avrupa ve Amerika'da 250 bin km yol katetti, gene bu araştırma için 2 bin kişiyle konuşulduğunu, 6 bin sayfa tutarında belge toplandığını, 20 araştırmacının, ağırlığı 500 kiloyu bulan gizli belgeleri incelemeleri gerektiğini belirtiyorlar.

Belgesel niteliği taşıyan ve bir roman tarzında kaleme alınan bu kitabın genellikle tarafsız bir gözle yazıldığını söylemek mümkün.

BM, Yahudilere bir devlet kurma hakkı tanıyınca 2000 yıllık hayallerine kavuşan Yahudiler, büyük sevinç gösterilerinde bulunurlar. Ama bununla yetinmezler, İngilizlerin Filistin'den ayrılacakları 14 Mayıs 1948'e kadar siyasi, ekonomik ve askeri hazırlıklar gerçekleştirirler. Filistinliler ise sayıca çoğunlukta olmalarına ve çevrelerindeki Arap devletlerinin onlara yardımcı olacağına güvenerek yeterince hazırlanmazlar İngiliz Manda Yönetimi sonrası döneme.

Yahudiler bir tek siyasi yapı (**Yahudi Ajansı**), bir tek lider (**BEN-GURİON**) ve İrgun ve Stern çetelerini saymazsak bir tek askeri yapı (**HAGANAH**) etrafında sıkı bir şekilde örgütlenirken, Filistinliler genelde ülke dışında kalan Kudüs Müftüsü Hacı Emin el-Hüseyni ve O'nun Kudüs'e atadığı komutan Abdülkadir el-Hüseyni etrafında ne siyasi ne de askeri açıdan bu derece hiyerarşik bir örgütlülük sergileyemezler.

Filistinlilerin ayrı bir yanılgısı da medet umdukları Arap devletleri ile ilgiliydi. İngiliz sömürgesinden henüz kurtulamamış Ürdün, Mısır ve Irak'tan, doğru dürüst orduları bulunmayan Suriye ve Lübnan'dan medet ummak, bütün Filistinliler ve İslam dünyası için tam anlamıyla bir hayal kırıklığıyla noktalanaçaktı.

Kitap her iki tarafın Kudüs'ü ele geçirme ve bu şehirde tutunma çabaları üzerine odaklanmış. Yahudi kesim, Haganah'ın Kudüs komutanı David Shaltiel ve erzaktan sorumlu Dov Joseph yönetiminde bilhassa her yandan kuşatılan Kudüs'ün Eski Şehir bölümünde Araplara karşı büyük bir direniş gösterirler ve ancak Arap Lejyonu'nun top ateşine maruz kalınca bu bölümü terk etmek zorunda kalırlar.

Araplar Kudüs'ü dört yandan kuşatmışken, Yahudilerin Kudüs'te sayıları yüz bini bulan dindaşlarına araç konvoylarıyla gıda ve silah yardımıyla bulunmak için her türlü tehlikeyi göze almalarını, Kudüs'te tükenmek üzere olan gıda stokuna katkıda bulunmak amacıyla Tel-Aviv'den toplanan "emeklilik yaşına yaklaşmış" insanların dağları aşarak sırtlarında gıda çuvalarını taşımalarını (s.644-651), Nazi toplama kamplarından henüz kurtulmuş ve Filistin topraklarına gemiden yeni inmiş "iskelet halindeki" göçmenlerin adam ihtiyacından dolayı cepheye sürülmelerini ve korku içindeki bu insanların Kudüs söz konusu olunca nasıl da savaşmak istediklerini (s.574-576) hayretler içinde okuyoruz.

Yahudiler açısından çok önemli bir nokta da, henüz devletleşmemiş bir topluluğun, lider ve komutanlarına olan sonsuz bağlılığı ve verilen emirlere tartışmasız uymasındır. Yahudilerin başarıya ulaşmalarının en büyük etkenlerinden biri de bu olsa gerektir. Örgütlü bir toplum olmaları, çalışkan, azimli, sabırlı olmaları ve sahip oldukları en ufak bir toprak parçasını, bir mahalleyi, bir çiftliği, hatta bir binayı bile terk etmemeleri ve her şartta savunmak için direnmeleri biz Müslümanlar açısından bolca ders çıkarılacak noktalar.

Kitapta Yahudi yönetiminin para ve silah temin etme çabaları ilgiyle okunacak bölümler.

Golda Meir'in Amerikalı Siyonist zenginleri ve kuruluşları etkileyerek 50 milyon dolar bağış toplaması (s.199-204); Ehud Avriel'in Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki silah fabrikalarını dolaşarak, Meir'in topladığı bağışlarla ağır ve hafif her türlü silahtan satın alması ve bunları her türlü tehlikeyi göze alarak gemi ve uçaklarla Filistin topraklarına sokması(s.83-96/205-211); Yahudilerin kendi silahlarını imal etme yönünde gerçekleştirdikleri büyük başarılar karşısında, Müslümanların genel olarak pasif tutumu ve umursamaz tavrı okuyucuda ister istemez bir hayıflanma duygusu meydana getiriyor. Bu hayıflanma duygusu, Yahudi topluluğunun İngiliz ordusu içinde istihbarat çalışmaları yaparken, kendi iletişim ağını kurarken, savaşta kendisine gerekecek gıda stoklarını depolarken Müslümanların kendi aralarında liderlik mücadelesi vermeleriyle daha da ağır basıyor.

Merak edenler Yahudilerin en önemli askeri örgütü olan Haganah'ın nasıl örgütlendiği, nasıl üye kabul ettiği ve elemanlarını nasıl eğittiği konusunda da bilgi edinebilirler (s.97-102).

Kitabın en çarpıcı bölümlerinden biri de 9 Nisan 1948'de Kudüs'e çok yakın olan Deir Yasin köyünde İrgun ve Stern teröristlerinin gerçekleştirdikleri ve 254 masum Filistinliyi hunharca öldürdükleri katliamın anlatıldığı bölüm (s.335-345). "*Topraksız bir halka, halksız bir toprak*" sağlamak amacıyla ve diğer Filistinlilere gözdağı verip onları sindirmek ve yurtlarından sürmek gayesiyle gerçekleştirilen bu katliam, Siyonist İsrail Devleti'nin nasıl kurulduğu konusunda bize genel bir fikir veriyor. İlk Arap-İsrail Savaşı'nın sonunda Filistinlilere ait 112 köyü boşaltarak buralara Yahudileri yerleştiren işgalci İsrail devleti, BM Paylaşırma Planı'nda kendisine ayrılan topraktan çok daha fazlasını işgal etmiş ve yüz binlerce Filistinliyi mülteciler kamplarında perişan bir sürgün hayatına mahkum etmiştir.

Kitapta bazı tarihi şahsiyetleri de zaafı ve güçlü yönleriyle daha yakından tanıma imkanına kavuşuyoruz. Mesela "muhalif ve rakip olarak gördüğü ve çekindiği kişilerden Filistinli 2 binden fazla Arap'ı suikastlarla öldüren"(s.75), Nazi Almanyası'nın müttefiki olan (s.71-76) Hacı Emin el-Hüseyni; göğsünde Kur'an-ı Kerim olduğu halde verdiği büyük mücadele sonunda İsraillilerce bir köyde şehit edilen yeğeni Abdülkadir el-Hüseyni; gerçekleştirdiği sabotajlarla Yahudilere büyük zararlar veren Fevzi el-Kutup... Filistinlilerden bu en tanınmış simaların hayat hikayelerini kitapta bulmak mümkün.

Aynı şekilde, Arabistan'dan kovulan ve kendisine verilen çöl ve bedevilerden ibaret Ürdün'ü beğenmeyip Kudüs'e ve Filistin topraklarına da göz diken ve bunun için Golda Meir gibi Yahudilerle gizli müzakerelerde bulunan (s.120 ve s.426-430) Kral Abdullah'ın; Ürdün kralını çekemeyen, diğer Arap yöneticilerini küçümseyen, henüz 24 yaşında Mısır'ın başında bulunan kumarbaz Kral Faruk'un; savaş kışkırtıcılığı yapmaktan başka bir şey bilmeyen, savaş çıktıktan sonra da dişe dokunur bir katkıda bulunmayan ve "ordu"ları İsraillilerce kolayca püskürtülen Suriye ve Lübnan cumhurbaşkanlarının da ihanetlerini ve Filistin davasına verdikleri büyük zararı ibretle okuyoruz.

Hepsi de ihtiraslı, içten pazarlıklı, gösteriş meraklısı, boş boş böbürlenmekten ve halklarına ateşli nutuklar atmaktan başka bir şey bilmeyen bu kukla yöneticiler, Yahudileri küçümsemenin, onları "denize dökülecek" basit bir topluluk olarak görmenin, ordularını yeterince teçhiz etmemenin, Yahudilere yapacakları saldırıyı bir "gösteri yürüyüşü" olarak görmenin bedelini pahalıya ödediler. Yahudilere karşı vaat ettikleri başarıyı gösteremeyerek hem halklarına, hem de bütün dünyaya karşı rezil oldular.

İsrail kuvvetlerini sıkıştırma aşamasına gelmişken, BM'nin ateşkes çağrısına, efendileri İngiltere'nin de baskısıyla olumlu karşılık veren bu "kralcıklar", dört haftalık ateşkes süresince yine "yeneceğiz-ezeceğiz" nutukları atmaya devam ettiler ama ne ordularına çekidüzen verebildiler ne de mühimmatlarını arttırabildiler.

İsrail ise, dışardan aldığı ağır ve hafif silahları her tarafa yayarak, asker sayısını arttırarak, ordusunu güçlendirecek müthiş bir hazırlık yaptı. 9 Temmuz'da ilk ateşkesin bitmesiyle savaş yeniden

başlayınca, kuzeyde Suriye'yi, güneyde de Mısır'ı gerilettiler ve Ürdün'ün İngiliz komutanlar yönetimindeki ordusunu durdurdu. Gerçi en büyük hayali olan Kudüs'ün Eski Şehir bölümünü ele geçiremedi ve şehrin ikiye bölünmesine rıza gösterdi ama 1967 savaşına dek değişmeyecek sınırlarını belirledi.

Olayları roman havasında anlatan yazarlar, İsrail'in kuruluşunu, kutsal şehir Kudüs uğruna verilen amansız mücadeleyi ve ilk Arap-İsrail savaşını çarpıcı bir dille anlatıyorlar.

Filistin mücadelesinin bütün sıcaklığıyla sürdüğü günümüzde, 744 sayfalık bu kitabın okunmasının hem bu mücadelenin nasıl başladığı konusunda önemli bilgiler vereceğine, hem de hatalarımızı ve eksiklerimizi gözden geçirme bağlamında, bize yeni bir özeleştirme imkanı sağlayacağına inanıyoruz.

[Kitap Değerlendirmeleri](#)

Kaynak: [Kudüs... Ey Kudüs - Abdurrahim Elveren](#)

Filistin Şiirleri Antolojisi - Ali Emre

"Kudüs'ü düşünme saatiniz gelince hep böyle olursunuz. Katı, kalın, yalın ağırlığı ne kadar da somut duyarsınız! Oh be! Ülkeme, Ortadoğu'ya, tüm yeryüzüne öğretiler bakabiliyorum dersiniz. Adeta tarihi yaşıyor gibi; onurlu ama şimdi suçlu; başınız dimdik bir an sonra yerde; kalakalırsınız öylece. Yasa batmış Kudüs bu! Elinizi uzattınız; zincirleri mi kıracaksınız? Yurtsuz kalan Filistinlilerin direniş ateşinin çingırları göklere saçılır ve ıssız İstanbul gecelerinde toplarsınız bunları. 'Bağımsızlık! Özgürlük!' seslerini can evinizde duyarsınız..."

Üretken ve gayretli şairlerimizden Nurettin Durman'ın ciddi bir emek sonucu hazırladığı Filistin Şiirleri Antolojisi, Nuri Pakdil'in 'Bir Yazarın Notları' adlı kitabından yapılan bu alıntıyla başlıyor. 2001 yılının sonlarında Anka Yayınları'ndan çıkan kitap, alanında çok önemli bir boşluğu dolduruyor kuşkusuz.

Nurettin Durman kısa bir sunuş yazısıyla selamlıyor okuyucuyu. Bu yazıda antoloji hazırlama düşüncesinin nasıl doğduğunu, işin zorluklarını, tarama ve dosyalama çabalarını, yararlanılan kaynakları, şiirin gücünü kısa değinilerle aktarıyor bize. Ardından, bir antoloji için ilginç ve sıra dışı sayılabilecek olsa da, Kudüs, Filistin ve Filistin edebiyatı hakkında bilgileri içeren kısa tarihçeler sıralanıyor. Şiirlere geçmeden önce, okuyucuya konuyla ilgili bir zemin oluşturmak, kimi şiirlerdeki maddi, tarihi, coğrafi öğelerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak, konulu bir antolojiyi zenginleştirmek amacıyla böyle bir yola başvurulmuş sanırım. Çok gerekli görüldüyse, kapsamlı ve bütünlüklü bir giriş yazısında bunlara değinilebilir ve kaynak olarak da 'Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi'nin dışındaki yapıtlardan da yararlanılabilir. Toplam 256 sayfalık antolojide 68 şairin ürünlerine yer verilmiş. Antolojide kimi şairler tek şiirle yer alırken, kimilerinin birden fazla şiiri okuyucuyla buluşmuş. Şiirler, şairlerin doğum tarihleri esas alınarak sıralanmış. Filistinli ya da Arap şairlerin yanı sıra dünya görüşleri farklı kimi şairler de kitap da yer almış. Kuşkusuz daha geniş bir taramayla daha zengin, daha geniş boyutlu bir yapıt meydana getirilebilirdi. Kitap, yeni baskı yapma şansına sahip olursa, içeriği genişletilip zenginleştirilebilir elbette. Zira Filistin ve Kudüs, hem sürekli acı ve göz yaşına hem de kesintisiz bir direniş ve mücadeleye tanıklık etmekte. Diğer taraftan, küresel emperyalizm ve sömürü karşısında küresel duyarlılık ve dayanışma oluşturma çabaları ekseninde, Müslüman kimlikli insanların dışında da Filistin konusunda çok güçlü bir ilgi yumağının oluştuğu gözlemlenebilmektedir. Bu ilgi ve duyarlılık, bu alandaki düşünsel, edebi üretimi de sürekli devingen hale getirmekte, çoğullaştırmakta ve yenilemektedir.

Özenli bir tasarım ve baskıyla sunulan antolojide, yer yer bazı fotoğraf ve desenlere de yer verildiğini görmekteyiz. Tashih hatası yok denecek kadar az. Şairlerin doğum-ölüm tarihlerine ve yerlerine yer verilmesi de iyi olmuş. Her şiirin altında çevirenin ya da iktibas yapılan kaynağın adının belirtilmesi hem kullanışlılık hem de hakkaniyet açısından güzel ve doğru bir tutum.

Antolojiyi hazırlayan Nurettin Durman ve Anka Yayınlarını bu özenli ve yararlı çabalarından dolayı tebrik ediyor, sözlerimizi Nizar Kabbani'nin şu dizeleriyle noktalıyoruz;

"Mahmut el-Derviş selam sana

Tevfik el-Zeyyat selam sana

Ey Fadva Tukan selam sana

Ey kalemlerini sıcak kaburgalarında yontanlar

Sizden öğreniyoruz

Nasıl ateşlenir sözcüklerle bomba

İşgal altındaki toprağın ozanları
İşte söz dervişleri
Güvercin uçuruyorlar doğuda
Yeşil çay içiyorlar bardaklarından
Düş çoğaltıyorlar
Değil mi ki ozanlarımız var
Kasidelerinizin kapısında duran
Başlamıştır ağırdan
Başlayacak olan"

[Kitap Değerlendirmeleri](#)

Kaynak: [Filistin Şiirleri Antolojisi - Ali Emre](#)